

GIÓN NÁNDOR

Az angyali vigasság

6 regény

ENGEM NEM
ÚGY HÍVNAK

POSTARABLÓK

A KÁRÓKATONÁK
MÉG NEM
JÖTTEK VISSZA

SORTŰZ EGY
FEKETE
BIVALYÉRT

AZ ANGYALI
VIGASSÁG

ZONGORA
A FEHÉR
KASTÉLYBÓL

ÉLETMŰ / 3

GION NÁNDOR
Az angyali vigasság

GION NÁNDOR

Az angyali vigasság

ENGEM NEM ÚGY HÍVNAK
POSTARABLÓK
A KÁRÓKATONÁK MÉG NEM JÖTTEK VISSZA
SORTŰZ EGY FEKETE BIVALYÉRT
AZ ANGYALI VIGASSÁG
ZONGORA A FEHÉR KASTÉLYBÓL

NORAN LIBRO

A könyv megjelenését
a Nemzeti Kulturális Alap támogatta

Az életműsorozatot gondozza

FÜZI LÁSZLÓ

A kötetet szerkesztette

FÜZI LÁSZLÓ

A borítót Benes József *Folyópart* című festményének
felhasználásával Faragó Ágnes tervezte

ISBN 978-963-88576-8-2

© Gion Nándor örökösei 2010

© Noran Libro Kiadó 2010

A szerkesztő jegyzete

A Gion Nándor összegyűjtött munkáit tartalmazó harmadik kötet az író ifjúsági regényeit adja közre. Azok, akik ismerik Gion életművét, jól tudják, hogy milyen nehézségekkel jár ez a besorolás: az ifjúsági regények nagyobbik része aligha nevezhető ifjúságinak, ahogy az író is mondta: „elsősorban felnőtteknek és felnőttekről szólnak”, más esetben viszont a művek regényszerűsége kérdőjelezhető meg. *Az angyali vigasság* című kötet írásait például első megjelenésükkor novellaként nevezték meg, s Gion később is közölt közülük pár írást a *Jéghegyen, szalmakalapban* című, válogatott novelláit tartalmazó kötetében (Osiris, 1998). Az újabb irodalom azonban elfogadja, hogy a mostani kötetben szereplő írások többségét a Gionra jellemző novellafüzer-szerű építkezés mellett a sajátos tematika és hangvétel is összekapcsolja. Egymás mellé állításukkal ugyanakkor kétségtelenül – és kényszerűen – lemondtunk arról, hogy a most közölt írásoknak Gion más munkáival való kapcsolatát megmutassuk, ezeket a kapcsolódási pontokat a teljes kiadás ismeretében az olvasónak kell megtalálnia.

Az *Engem nem úgy hívnak* című kötet 1970-ben, a *Postarablók* 1972-ben, *A kárókatonák még nem jöttek vissza* 1977-ben, a *Sortűz egy fekete bivalyért* 1982-ben, *Az angyali vigasság* 1985-ben jelent meg először. A *Zongora a fehér kastélyból* című írás az író Magyarországra való áttelepülése után, 1994-ben íródott, s már Gion Nándor halála után, a *Forrás* című folyóirat 2003. áprilisi számában jelent meg először.

Füzi László

ENGEM
NEM ÚGY HÍVNAK

I.

R. B. 2286. $2 + 2 + 8 + 6 = 18$. $1 + 8 = 9$. Nagyszerű. A kilenc az én szerencsés számom.

Hason feküdtem a parton, alig kellett felemelnem a fejemet, hogy szemmel tartsam az R. B. 2286-os hajót. Láttam, hogy lassít, az orrát felém fordítja, kikötni készül a közelünkben. Pollákra néztem, vagy tíz méterre feküdt tőlem, aludt. Ő még nem vett észre semmit. H. Sz. Dollár úszkált, csak a feje látszott ki a vízből, lustán mozgatta a kezét, és ő is a hajót figyelte. Felkeltem, a vízbe csúsztam, és úszni kezdtem H. Sz. Dollár felé. H. Sz. Dollár továbbra is a hajót bámulta, de amikor a közelébe értem, azt mondta:

– Itt fog kikötni.

– Igen – mondtam. – Alig várom, hogy felmászhaszak a fedélzetére.

– Nem biztos, hogy felengednek bennünket – mondta H. Sz. Dollár. – A múlt héten sem engedtek fel bennünket arra a másik hajóra.

– Erre felengednek bennünket – mondtam. – Egész biztosan felengednek bennünket.

Mindig örültünk, ha hajó érkezett, és ha itt kötött ki, ahol mi fürödni szoktunk. Mert sehonnan sem lehet olyan istenien fejest ugrálni, mint ezekről az ormóltan teherhajókról. Képesek voltunk naphosszat könyörögni a hajósoknak, hogy engedjenek fel bennünket arra a nyavalyás hajójukra, hogy végre isteni fejeseket ugrálhassunk a vízbe, és jóízűt fürödhessünk. Legtöbbször fel is engedtek bennünket, hiszen egyáltalán nem zavartuk őket, és nem bánták, ha egész délután ott lógunk a hajón, és fejeseket ugrálunk. Csak ritkán akadtak pocsék alakok, akiknek hiába könyörögtünk, össze-szidtak és elzavartak bennünket. Így jártunk a múlt héten is, amikor egy kis vézna tróger, a kormányos még lapátot is fogott, és azt mondta, hogy szétverni a fejünket, ha nem hagyjuk békében. Szörnyen nagyra volt azzal a homokcipelő rohadt bárkájával. És amellet még egy hétig itt ette a fene a rohadt hajóját, és nekünk a szívünk majd megszakadt.

Mert itt, a csatornának ezen a szakaszán, ahol mi szoktunk fürödni, mindkét oldalról magas, ferde töltést emeltek, betonlapokkal borították az oldalát, úgyhogy lehetetlen volt egyből a vízbe ugrani, szép óvatosan kellett lecsúszni a betonlapokon. Azt hiszem, mondanom sem kell, hogy így nem

sokat ér az egész fürdés. Lejárhattunk volna a Dunára is, de az nagyon messze volt nekünk, meg aztán ki a fene szeret olyan helyen fürödni, ahol mozdulni sem lehet a rengeteg embertől. Ide pedig rajtunk kívül jóformán nem is járt más, és ha még egy rendes hajót is kifogtunk, istenien éreztük magunkat. Ezért figyeltük olyan nagyon az R. B. 2286-ost is.

– Félek, hogy erre sem engednek fel bennünket – mondta H. Sz. Dollár. – Mióta az a tróger alak a múlt héten úgy elbánt velünk, egyáltalán nem bízom a hajósokban.

– Biztosan felengednek bennünket – mondtam, és meg is voltam szentül győződve erről.

H. Sz. Dollár a vízre köpött, s azt mondta:

– Fogadjunk.

– Fogadjunk.

– Három sörbe.

– Három sörbe.

– Te fogod megdolgozni a hajósokat.

– Bízd csak rám – mondtam.

Minden új hajóra fogadtunk H. Sz. Dollár meg én. Válogattuk egymást, ha ő az egyik hajóra szavazott, a következőt én vállaltam. Pollák sokáig nem szállt be a játékba, csak a sörét itta meg mindig. A múlt héten sikerült beugratnunk, vállalta, hogy megdolgozza azt a tróger kormányost, de belebukott, pedig a végén már segítettünk neki könyörögni, mert mindig úgy csináltuk: ha nehezen ment a dolog, akkor mind a hárman kérleltük a hajósokat, nem az volt a lényeg, hogy ki veszíti el a három sört, hanem hogy felengedjenek bennünket a hajóra. De a tróger kormányos elzavart bennünket egy lapáttal, és Pollák akkor azt mondta, hogy ő nem fogad soha többé egyetlen hajóra sem. Pollák egyébként sem jött mindennap fürödni, sokszor vállalt autójavítást délutánra is, ilyenkor aztán nem jött velünk, s ezért tulajdonképpen nem is érdekelték annyira a hajók, mint H. Sz. Dollárt meg engem. Ő most is nyugodtan aludt, miközben mi már fogadtunk is az új hajóra.

A parthoz úsztunk, óvatosan felmásztunk a betonlapokon. Pollák még mindig hanyatt fekve aludt fenn a töltésen. H. Sz. Dollár a mellére tette egyik lábát és ráförmedt:

– Ne mozdulj, ha kedves az életed.

Pollák megborzongott H. Sz. Dollár vizes lábától, felnyitotta a szemét, egy pillanatra nem tudta, hogy miről van szó, de aztán mérgesen azt mondta:

– Mit hülyéskedsz megint! Vidd innen a ronda lábadat.

- Ne mozdulj, ha kedves az életed - mondta megint H. Sz. Dollár, és nem vette el a lábát Pollák melléről.

- Menj a francba - mondta Pollák. - Vidd innen a lábadat.

H. Sz. Dollár akkor hátralépett, s ünnepélyesen közölte:

- Hajó a láthatáron.

Pollák felült, nem is nézett a hajó felé, s azt mondta:

- Nem érdekel. Mondtam, hogy több hajót nem vállalom.

- Vállalta a kisfiú - mondta H. Sz. Dollár. - Fogadott velem három sörbe.

- Az egészen más - mondta Pollák, és most már ő is a hajó felé fordult. - Remélem, van pénzed, fiú.

- Ne izgulj - mondtam. - Megnyerem a fogadást.

Az R. B. 2286-os már a part mellett imbolygott, egy pasas kiugrott a töltésre, kötelet dobtak utána, s ő az egyik vasoszlopra hurkolta. Aztán egy széles deszkát nyújtottak ki a partra, az egyik végét a töltésre helyezték, a másik vége pedig a hajón volt, s akkor az a pasas, aki a kötelet a vasoszlopra hurkolta, a deszkán visszaballagott a hajóra.

Három-négyszáz méterre lehattünk tőlük, egyelőre még nem mentünk közelebb, tudtuk, hogy ilyenkor dühösek a hajósok, nem szeretik, ha kikötés közben zavarják őket.

- Úgy látszik, homokot hoztak - mondta Pollák.

- Ha egy kis szerencsénk van, öt-hat napig is eltart, amíg kihordják - mondtam.

- Még nem vagyunk fent - mondta H. Sz. Dollár. - Majd ha már felengedtek bennünket, akkor szavalj.

- Egész biztosan felengednek bennünket - mondtam.

- Fenemód biztos vagy a dolgodban, kisfiú - mondta Pollák. - Nem jó, ha ennyire biztos vagy a dolgodban.

- Ez az igazság, kisfiú - mondta H. Sz. Dollár.

Időnként rájuk jött ez a kisfiúzás. Három évvel idősebbek nálam, és szörnyen nagyra vannak vele. Időnként, ha rájuk jön, órák hosszat veregetik a vállamat, oktatgatnak, és huszonötezerszer elmondják, hogy kisfiú. Ilyenkor aztán tiszta szívből utálok őket, különösen Pollákot, aki még a műhelyben is folyton ilyesmivel kínoz.

Most azonban ügyet sem vettem rájuk, a töltésen feküdtem, és figyeltem a hajót. Délután négy óra lehetett, és ha egy kis szerencsém van, akkor még ma feljutunk a hajóra. Márpedig szerencsénk kell hogy legyen, mert a kilences az én szerencsés számom.

Melegen sütött a nap, égette a bőrünket, de mi nem mentünk be a vízbe, csak feküdtünk a parton, és vártuk az alkalmat, hogy elkezdjük a hajósok megdolgozását. Idegesek voltunk mind a hárman, de tudtuk, hogy várunk kell. Meg kell várni, amíg az első hajós elindul a városba. Akkor akcióba léphetünk.

Öt óra körül végre egy hatalmas hajóslegény jött ki a partra. Szürke nadrag és rövid ujjú fehér ing volt rajta. Mindjárt tudtuk, hogy a városba indul. Ha a hajósok fehér inget húznak, mérget vehet rá az ember, hogy a városba indulnak. Lassan jött felénk a töltésen, istenemre mondom, legalább tíz éve nem láttam ilyen marha nagy embert. Hosszú keze, hosszú lába volt és ronda, lapos arca. Ránk sem nézett, amikor elment mellettünk. Olyan magasan volt a feje, lehet, hogy észre sem vett bennünket. Mi nagyon megbámultuk, s amikor már messze volt tőlünk, H. Sz. Dollár azt mondta:

- Remélem, nem ez a kormányos.

- Micsoda ronda pofa - mondta Pollák. - A keze meg akkora, mint egy hólapát.

H. Sz. Dollárhoz fordult, s azt mondta neki:

- Rajzold le a pasast. A képregényedben ő lehetne a „Véres kéz” bandájának a vezére.

- Nem rossz ötlet - mondta H. Sz. Dollár. - Csakhogy túlságosan buta pofája van. Ilyen pofával ma már nem lehet valaki bandavezér.

- De mindenképpen rajzold le - mondta Pollák.

- Le fogom rajzolni - mondta H. Sz. Dollár -, legfeljebb majd ő lesz a Fojtató Bill. De most hagyjuk ezt, munkára fel. A hajósok, úgy látszik, megnyugodtak.

Felugrottunk s elindultunk a hajó felé. Kezdetben egymás mellett mentünk, aztán H. Sz. Dollár és Pollák mindjobban lemaradt. Így szoktuk mi ezt csinálni. Aki vállalta a hajót, az ment előre, a másik kettő meg lassan ballagott utána. Aztán a másik kettő leült, távolabb a hajótól, de azért nem túl messzire, hogy hallhassák a beszélgetést, s ha esetleg sokáig elhúzódott az alkudozás, közelebb jöttek, hogy segítsenek meggyőzni a hajósokat. Most is mögöttem jöttek, hallottam a lépteiket, közben figyeltem, hátha megjelenik valamelyik hajós. Nem láttam senkit, de amikor egészen közel értem, a hajó másik végén, a házikóból egy fiatal lány jött ki. Furcsállottam nagyon a dolgot. Eddig még egyetlen hajón sem láttam fiatal lányt. Megálltam és hátrahéztam. H. Sz. Dollárék is észrevették a lányt, és ők is megálltak.

- Húha - mondta H. Sz. Dollár, mert ilyen esetekben ő gyorsan feltalálta magát.

- Határozottan jól néz ki. Most már bánom, hogy nem én vállaltam ezt a hajót.

Aztán rám nézett, s azt mondta:

- Mi az, fiú, megijedtél?

- Nem - mondtam -, csak egy kicsit furcsa.

- Előre - mondta H. Sz. Dollár. - Nagyon helyes lány, ne félj tőle.

A lány tényleg nagyon helyes volt. A hajó végéből egészen a partra nyújtott deszkáig jött, onnan nézett bennünket. Olyan tizenhat éves formának látszott, rövid nadrágban és ujjatlan sárga blúzban állt ott a hajón, rövid szőke haja volt, mint egy kislánynak, a bőre pedig szép halványbarna lett a napon, mint általában a fehér bőrű lányoké, ha sokat fürdenek meg napoznak. Elhatároztam, hogy fölényes leszek, ahogyan azt H. Sz. Dollártól láttam.

- Szervusz - mondtam neki, és csípőre tett kézzel megálltam a töltésen a deszka végénél.

Gyanakodva nézett rám, ahogy általában a nagyon fiatal, fehér zoknis kislányok szoktak nézni az emberre, s én egy pillanatra arra gondoltam, talán nincs is még tizenhat éves. Nem szólt semmit, csak bizalmatlanul méregetett. Nem tudtam, mit kezdjek vele, ezért azt mondtam elég hülyén:

- Szép kis hajó.

Most oldalt fordult, a hajót nézte, aztán megint felém fordult, s azt mondta:

- Csúnya.

Ekkor Pollák, az a barom, hangosan felröhögött. Ott ültek nem messze tőlünk, és mindent hallottak. És Pollák ahelyett, hogy megpróbált volna segíteni, vagy legalább hallgatott volna, még ki is röhögött.

- Mit csinálsz a hajón? - kérdeztem, mert hirtelen nem jutott más az eszembe.

- Ő a hajóskapitány - mondta Pollák, és még jobban röhögött.

- Igen - mondta a lány, s ő is nevetett. - Én vagyok a hajóskapitány. És te ki vagy?

Nem tudtam, mit feleljek, úgy látszott, Pollák teljesen leégetett, de ekkor segítségemre jött H. Sz. Dollár.

- Ő Sir Kán, a tigris. A vadon ura - mondta.

Nagy hülyeség volt ez, de ez is jól jött. Meghajoltam a lány előtt, és nagyon fölényesen azt mondtam:

- Sir Kán.

Most ő gondolkodott el. Egészen kicsire összehúzta a száját, az volt az érzésem, hogy valami csúnyát akar mondani.

- Inkább rókára hasonlítasz - mondta. - Vörös a hajad meg az arcod is.

Pollák most kezdett el igazából röhögni, de ez már nem zavart, annyiszor mondták már ezt nekem, hogy az utóbbi időben egyáltalán nem jöttem zavarba.

- Ez azért van - mondtam -, mert én vagyok a Rézbőrű Főnök unokája.

- Ki az a Rézbőrű Főnök? - kérdezte a lány.

- Ő a bölényvadászok fejedelme - mondtam. - Most éppen a hegyekben nyilazza a bölényeket.

Ismét olyan lett, mint általában a fehér zoknis kislányok. Bizalmatlan, és ha csak egy lehetőség van rá, egész biztosan begubózott volna ujjatlan blúzába, úgyhogy csak a szemei látszottak volna ki. Aztán fölemelte a fejét, megint összeszorította a száját, mint aki csúnyát akar mondani.

- Korábban kelj fel, ha engem akarsz átverni.

- Nem akarlak átverni - mondtam. - Eszem ágában sincs, hogy átverjek. Hogy hívnak?

Azt hittem, nem fogja mindjárt megmondani, de megmondta.

- Andrea.

- Szép név - mondtam, és még bólogattam is hozzá. - Nagyon szép név.

- Nekem nem tetszik - mondta. - Az apám Reának hív.

- Az jobban tetszik?

- Igen.

- Akkor én is Reának foglak hívni - mondtam. - Életem végéig Reának foglak szólítani.

Ez tisztán fölösleges hülyéskedés volt, meg is ijedtem, hogy majd ismét összeszorítja a száját, de ő megkérdezte:

- Téged hogy hívnak?

Mondhattam akármit. De az a barom Pollák megint belepofázott:

- Sir Kán, a vadon ura.

- Péter - mondtam gyorsan.

Nemrégén H. Sz. Dollár egy nagy mellű cigánylánynak azt mondta, hogy őt Péternek hívják, és az rettenetesen megörült, mert amint mondta, a kis testvérét is Péternek hívják. Rea kicsit félrebillentette a fejét, gondolkodott, végül azt mondta:

- Elég szép név.

Aztán megkérdezte:

- És ki az, aki folyton röhög? - Pollák felé mutatott.

- Az egy közönséges barom - mondtam. - És ki az a széles pofájú, marha nagy pasas, aki az előbb lejött a hajóról?

- Az is egy közönséges barom - mondta Rea. - Itt dolgozik a hajón az apámnál.

- Remélem, nem a széles pofájú a kormányos - mondtam.

- Nem - mondta Rea. - Apám a kormányos.

- Nagyszerű - mondtam. - Akkor szólj az apádnak, hogy engedjen fel bennünket a hajóra.

Rea most megint bizalmatlan lett.

- Mit akartok a hajón?

- Semmit - mondtam. - Nem csinálnánk az égvilágon semmi rosszat, csak fejeseket ugrálnánk a hajóról. Semmi mást nem csinálnánk, s egyáltalán nem zavarnánk az apádat.

Már megint gondolkozott. Az a baj ezeknél a fiatal lányoknál, hogy akármit mond nekik az ember, mindjárt gondolkodni kezdenek. Olyankor is, amikor egyáltalán semmi szükség arra, hogy gondolkozzanak.

- Én is szoktam fejeseket ugrálni a hajóról - mondta végül.

- Nagyszerű. Együtt fürödhetnénk mind a négyen. Szólj az apádnak, hogy engedjen fel bennünket.

- Nem tudom, hogy beleegyeznek-e.

- Mondd, hogy a jó barátaid vagyunk.

- Nem vagytok a jó barátaim.

- De majd jó barátok leszünk. Egész biztos, jó barátok leszünk. - És még azt is mondtam neki: - Nagyon tetszik ez a sárga blúzod.

Végignézett magán. Ezek a fiatal lányok mindig végignéznek magukon, ha az ember a ruhájukat dicséri.

- Régi - mondta. - Még tavaly kaptam.

- Nekem nagyon tetszik - mondtam. - Az apádat nyugtasd meg, hogy nem csinálunk mi semmi rosszat, csak fejeseket ugrálunk a hajóról.

- Megpróbálhatom - mondta vonakodva, és végre elindult a házikó felé.

Odamentem Pollákékhoz, szörnyen dühös voltam.

- Te egy közönséges barom vagy - mondtam Polláknak. - Kis híján elrontottad az egész üzletet.

Pollák csak röhögött.

- Be voltál szemetelve, kisfiú - mondta. - Úgy vörösödtél, hogy élvezet volt nézni.

- Ne hallgass rá - mondta H. Sz. Dollár. - Ahhoz képest, hogy milyen zöldfülű vagy, egészen jól csináltad a dolgot.

- Helyes lány - mondtam.

H. Sz. Dollár most nagylelkű lett.

- Meghagyom neked. Még csak a közelébe sem megyek.

- Nem mintha engem túlságosan érdekelne... - kezdtem.

- Hagyjuk a hülye dumát - förmedt rám H. Sz. Dollár. - Te csak ragadj hozzá. Itt is van már.

Rea rosszkedvűen jött elő a házikóból, amikor a közelünkbe ért, széttárta a karját.

- Nem jöhettek fel.

- Miért? - kérdeztük egyszerre. Most már mind a hárman ott álltunk a deszka végénél.

- Azt mondja az apám, ha titeket felenged, akkor majd jönnek mások is, s ellepik az egész hajót.

- Nem létezik - mondtam gyorsan. - Ide nem jár senki más fürödni. De még ha jönnének is, mi nem engednénk fel senki mást a hajóra.

- A vízbe fojtunk mindenkit, aki fel akar jönni a hajóra - bizonygatta H. Sz. Dollár is.

Rea nem szólt semmit, visszasietett a házikóba. Aztán mindjárt nevetve elő is bújtt, és intett, hogy felmehetünk.

Szó nélkül rohantunk át a deszkán, keresztülfutottunk a hajón, és a másik oldalon már ugrottunk is a vízbe. Rea fentről, a hajóról nézett bennünket, és most is nevetett. Szép volt, amikor nevetett. Mintha még tízéves sem lenne.

- Ugorj te is - mondtam neki.

A fejét rázta.

- Ma nem.

Egy kötelet dobott a vízbe, azon másztunk fel a hajóra, s abban a pillanatban már ugrottunk is vissza. Ezeket az ormótlan teherhajókat az isten is arra teremtette, hogy az ember fejeseket ugráljon róluk a vízbe. Vagy fél óráig egyfolytában csak fejeseket ugráltunk. H. Sz. Dollár időnként megrázta a kezemet, s azt mondta, nagyon rendes gyerek vagyok, és hogy szívesen fizeti a három sört. Határozottan jól éreztük magunkat. A hajókon általában mindig jól érezzük magunkat. Mikor kifáradtunk, elnyúltunk fenn a hajón, és süttettük a hátunkat a nappal. Rea mellém ült, s én azt mondtam neki:

- Te vagy a legrendesebb lány, akivel életemben találkoztam. Ha lesz pénzem, veszek neked még egy ilyen sárga blúzt.

- Az jó volna - mondta, és megint végignézett magán. - Ez már elég régi. Kicsit kifakult.

- Az apád is nagyon rendes ember - mondtam. - Neki meg egy pipát veszek, ha lesz pénzem. Biztosan pipázik.

- Nem pipázik - mondta Rea. - Még csak nem is cigarettázik.

- Akkor biztosan iszik.

- Nem iszik.

- Érdekes. A hajósok általában isznak meg pipáznak.

Felvonta a vállát.

- A mi hajónkon senki sem pipázik.

- Akkor mit vegyek az apádnak? - kérdeztem.

- Ne vegyél neki semmit - mondta Rea, és egyszerre rosszkedvű lett.

- Nem szeretted az apádat? - kérdeztem.

Megint a vállát vonogatta.

- Néha napokig nem szól hozzám egy szót sem. Általában mindenki keveset beszél ezen a hajón.

Nem akartam, hogy rosszkedvű legyen, de fogalmam sem volt, hogy mivel vidítsam fel.

- Rá se ránts - mondtam.

Felálltam és fejest ugrottam a vízbe. H. Sz. Dollár mindjárt utánam ugrott, és aztán Pollák is. És kezdődött az egész cirkusz előlről. Felmásztunk a hajókötélre, és mindjárt vissza is ugrottunk a vízbe. Olyanok voltunk, mint a fókák, azokat láttam egyszer az állatkertben így állandóan kimászni a vízből, meg mindjárt visszaugrani. Rea a hajó szélén ült, és még mindig rosszkedvű volt. Az apja, barna bőrű, ősz hajú ember, végigment egyszer a hajón, nem szólt semmit, csak ránk nézett nagy barna szemével. Reának kék szeme volt. Ő továbbra is rosszkedvűen ült a hajó szélén, de mi most nem sokat törődünk vele, isteni fejeseket ugráltunk.

Nem is hagytuk abba, amíg fel nem tűnt a kéményseprő. Már messziről észrevettük, feketéllett a töltésen, lassan hajtotta a biciklijét. Mindennap végigbiciklizett a töltésen, és mindig úgy hét óra körül, már jó ideje hozzá alkalmazkodtunk, s akkor kezdtünk hazakészülni, ha ő megjelent. Felmásztunk hát a hajóra, végignyúltunk, hogy valamennyire megszáradjunk. Rea észrevette, hogy a kéményseprőt nézzük, és ő is figyelni kezdte. A kéményseprő lehajtott fejjel biciklizett, hosszú drótseprűjét a bal karjára tekerte.

- Milyen piszkos - mondta Rea. - Tetőtől talpig piszkos.

- Kormos - mondtam. - Állítólag szerencsét hoz.

Rea most mellém feküdt, a feje egészen a fejem mellett volt és megkérdezte:

- Mit gondolsz, hogyan mosakszik?
- Nem tudom - mondtam. Fogalmam sem volt, hogy miért kérdez ilyen hülyeséget. - Úgy mosakszik, mint a többi ember.
- Láttad már mosakodni?
- Nem láttam.
- Akkor honnan tudod, hogy úgy mosakszik, mint a többi ember?
- Nem tudom. De egész biztosan úgy mosakszik.
- Nem hiszem - mondta Rea. - Tetőtől talpig piszkos.
- Hát aztán.
- Rea megint egészen közel hajolt hozzám, s azt kérdezte:
- Mit gondolsz, hol kezd a mosakodást? A kezét mossa meg először, vagy a lábát, vagy az arcát?
- Nem tudom - mondtam bosszúsan. Szörnyű hülyeségeket tudott kérdezni ez a lány.
- Szeretném egyszer megfigyelni, amikor este hazamegy, és mosakodni kezd.
- H. Sz. Dollár hangosan köszörülte a torkát. Azonnal megértettem, hogy mit akar.
- Tudom, hogy hol lakik - mondtam Reának. - Ha akarsz, elvezetlek oda valamelyik este, és meglessük, amikor mosakszik.
- Igazán tudod, hogy hol lakik? - kérdezte, és most már egyáltalán nem volt rosszkedvű.
- Persze, hogy tudom - mondtam. - Elvezetlek oda, amikor akarsz.
- Rea elgondolkozott, majd azt mondta:
- Holnap este apám a városba megy.
- Nagyszerű. Holnap este meglessük a kéményseprőt.
- Megígéred?
- Megígérem.
- Felálltunk, indultunk hazafelé.
- Holnap délután jövünk - mondta H. Sz. Dollár.
- Este pedig meglessük a kéményseprőt - mondta nekem Rea.
- Igen - mondtam. Aztán megkérdeztem: - Hány éves vagy?
- Tizenhárom.
- Ne hülyéskedj.
- Tágra nyitotta a szemét.
- Nem hülyéskedek. Kérdezd meg az apámat, ha nem hiszed. Májusban volt a születésnapom.

H. Sz. Dollár, aki elismerése jeléül éppen akkor szorította meg a kezemet, zavartan bámult Reára. Pollák kivörösödött, alig tudta visszatartani a röhögést. Csak az alkalomra várt, hogy röhögni kezdjen.

- Te hány éves vagy? - kérdezte Rea.

- Tizenöt.

- Hazudik - mondta nyerítve Pollák. - Csak decemberben lesz tizenöt.

Végre nyugodtan röhöghetett. És röhögött egész idő alatt, amíg csak a töltésen mentünk. Majdnem egy kilométert gyalogoltunk a töltésen, s ez a barom végigröhögte ezt a hosszú utat. Közben folyton azt hajtogatta:

- Tizenhárom éves vagyok. Ha nem hiszitek, kérdezzétek meg az apámat.

- A fene egye meg - mondta H. Sz. Dollár. - Azt hittem, hogy legalább tizenhét éves. Azt hittem, hogy végre te is fogsz magadnak egy helyes nót. Ideje lenne már.

- Én tizenhat évesnek néztem - mondtam.

- Tizenhárom éves - röhögött Pollák. - És holnap este mennek meglesni a kéményseprőt.

- A fene egye meg - mondta H. Sz. Dollár. - A kéményseprőhöz tényleg el kell vezetned, mert még megharagszik ránk, és nem enged fel többet bennünket a hajóra.

- Fogalmam sincs, hogy hol lakik a kéményseprő - szabadkoztam. - Én egészen mást akartam...

- Tudom, hogy mást akartál - mondta H. Sz. Dollár. - Én is másra gondoltam, amikor a torkomat köszörültem. De most már mindenképpen el kell vezetned a kéményseprőhöz. Majd én megmutatom, hogy hol lakik.

- Te tudod, hogy hol lakik?

- Tudom. Nem messze tőlünk, egy kis régi házban.

- Rendben van - mondtam rosszkedvűen. - Majd elvezetem holnap este Reát. Ne felejtse el megmutatni a házat.

Később még azt mondtam:

- Mégiscsak az a lényeg, hogy felengedtek bennünket a hajóra. Nem hitetek nekem, de amikor megláttam a hajót, mindjárt tudtam, hogy szerencsénk lesz.

És ez pontosan így is volt. Ha én a számjegyeket összeadom, s a végeredmény kilenc, bárki mérget vehet rá, hogy az szerencsét jelent nekem. Amióta az eszemet tudom, a kilences szám mindig szerencsét jelentett. Hogy mást ne mondjak: kilencéves voltam, amikor az apám egy csomó pénzt szerzett, házat vettünk szülőfalumban, a főutca közelében, s én akkor kaptam először külön

szobát. A következő héten, IV. hónap 14-én ($4 + 1 + 4 = 9$) férjhez ment a nővérem, nem lakott többé velünk, és hogy ez micsoda szerencse volt, azt csak az tudja igazán, aki ismerte ronda és utálatos nővéremet... Ezer évig sorolhatnám még, hogy mennyi szerencsét hozott nekem a kilences szám.

Persze Polláknak és H. Sz. Dollárnak sohasem mondtam meg, hogy mennyire hiszek a kilences számnak. Tulajdonképpen most is szerencsét hozott, hiszen felengedtek bennünket a hajóra, és ez a lényeg, még akkor is, ha Pollák betegre röhögi magát.

Egyébként abbahagyta a röhögést, amikor letértünk a töltésről. Siettünk, hogy még nyolc óra előtt odaérjünk a mi kis boltunkhoz, ahol a vacsorát vásároljuk. Mert mi jóformán minden este a bolt előtt, az utcán vacsorázunk. Veszünk a boltban kenyeret meg kolbászt vagy szalonnát, vagy valami hasonlót, aztán leülünk a bolt előtt a padra és megvacsorázunk.

Akkor este májpástétomot vettünk, rákentük a kenyérre, leültünk a padra és vacsoráztunk. H. Sz. Dollár vett három üveg sört is, mivelhogy ő vesztette el a fogadást, és vacsora után mindegyikünk kinyitott egy üveg sört. Fáradtak voltunk, mert aznap legalább tízezerszer felmáztunk a hajóra, meg vízszaugrottunk a vízbe. Örültem, amikor H. Sz. Dollár azt mondta:

- Ma nincs kedvem a hintához menni.

- Akkor ne menjünk a hintához - mondta Pollák. - De azért a lépcsőkhöz szeretnék elmenni.

- A lépcsőkhöz elmehetünk - mondta H. Sz. Dollár. - Igyátok ki a sörötöket, és megyünk a lépcsőkhöz.

- Meg kell hogy mutasd a kéményseprő házát - mondtam.

Pollák felröhögött.

- Tizenhárom éves vagyok. Ha nem hiszed, kérdezd meg az apámat.

Most, hogy telezabálta magát, mindjárt fene jókedve támadt. Képes lett volna ezer évig egyfolytában röhögni. De H. Sz. Dollár komolyra vette a kéményseprő-ügyet. Azt mondta:

- A fene egy meg, már majdnem elfelejtettem a kéményseprőt. Gyerünk, most mindjárt megmutatom a házát.

Kiittuk a sört és mentünk. Errefelé még régi kis házak vannak, sötétek és laposak, mert csak az utcasarkokat világítják ki, két házzal arrább már a fákat sem látja rendesen az ember. Mi azonban már megszoktuk, jól ismerjük ezeket az utcákat, hiszen sokat járkálunk erre. Itt lakunk ugyanis a közelben, de nem ilyen lapos kis viskóban, hanem egy marha nagy emeletes épületben.

Ötszáz méterrel feljebb rengeteg új ház épült: az ember el sem hinné, ha csak ezeket a régi kis házakat nézi.

H. Sz. Dollár az új lakóteleppel ellenkező irányba vezetett bennünket, vagy tíz percig gyalogoltunk, akkor megállt egy kis fehér ház előtt.

- Itt lakik a kéményseprő - mondta.

Az utcai ablakok sötétek voltak, az udvarra nyíló egyik ablak azonban világított.

- Biztosan ott a konyha - mondta H. Sz. Dollár. - Egész biztosan ott mosakszik a kéményseprő.

- Hogy jutok be Reával az udvarra? - kérdeztem.

- Az már a te dolgod, kisleány - mondta Pollák.

- A másik utcáról - mondta H. Sz. Dollár. - Ezeknek a házaknak a másik utcáig nyúlik a kertjük. Bementek a kertbe, és aztán már csak eljuttok valahogy a konyhaablakig.

- Istenem, milyen hülye az a lány - mondtam.

- Félsz? - kérdezte Pollák.

- Nem félek - mondtam. - De, istenemre, ilyen hülye lánnyal még életemben nem találkoztam. Menjünk most már innen.

- Ez az - mondta Pollák -, gyerünk a lépcsőkhöz.

Mentünk a lépcsőkhöz, az új lakónegyed felé. Közvetlen az új házak mellett van egy szép kis tér, egy sor régi ház választja el az új lakóteleptől. A téren nincs semmi más, csak a katolikus templom, ahol vasárnaponként miséznek néhány öregasszonynak. Régi templom, de azért elég szép, s én már sokszor gondolkodtam, hogy vajon mit csinálnak vele, ha bontani kezdik a körülötte levő régi házakat, hogy új marha nagy épületeket építsenek a helyükre. Vajon lebontják-e a templomot is, vagy pedig ott hagyják az emeletes épületek között. Sehogyan se tudom elhinni, hogy a templom ott marad az emeletes új házak között.

De nem ez a lényeg, hanem a lépcsők. A térbe ma már csak egyetlen szűk utca torkollik, annak a járdáját magasra feltöltötték, úgyhogy tizenöt lépcső köti össze a térrel. Ezekre a lépcsőkre szoktunk mi fölugrálni. Versenyezzünk, hogy ki tud magasabbra ugrani. Én utálok az egész versenyt, mert nagyon rohadt dolog a lépcsőkre ugrálni: az ember nekifut a tér közepéről, aztán egyszerre kell magasba és távolba ugrania.

Pollák azonban ki nem hagyná egyetlen este sem, mivel neki van a legjobb eredménye. Szinte állandóan a hetedik lépcsőfokra ugrik, és most már a nyolcadikat akarja elérni. H. Sz. Dollár körülbelül minden harmadik ugrással jut fel a hetedik lépcsőfokra, általában azonban csak a hatodikra ugrik.

Én még nem jutottam tovább az ötödiknél. És ezért már ötvenezerszer megátkoztam azt a pillanatot, amikor elkezdtem a lépcsőkre ugrálni. De most már nem szabad visszalépnem, nagy baj lenne, ha sohasem tudnám magam mögött hagyni az ötödik lépcsőfokot.

Mert amilyen szerencsés számom a kilences, olyan szerencsétlen az ötös. Hogy mást ne mondjak: néhány évvel ezelőtt pontosan VIII. hónap 15-én ($8 + 1 + 5 = 14$. $1 + 4 = 5$.) halt meg a nagyapám, akit nagyon szerettem, mert mindig meghúzhattam magam nála, akár hetekig is, ha otthon már nagyon elegendő volt mindenből. 1967-ben ($1 + 9 + 6 + 7 = 23$. $2 + 3 = 5$.) apám teljesen lebőgött, el kellett adnia a házunkat, s egyetlen szobába és konyhába zsúfoltunk össze. 14-ik ($1 + 4 = 5$.) születésnapomon eltört a bal karom... És ezeregy hasonló baj ért, ha felbukkant az ötös szám.

Természetes tehát, hogy nem hagyhattam abba az ugrálást, amíg nem jutok túl az ötödik lépcsőfokon. Akkor este azonban határozottan nem voltam formában. Még az ötödiket is alig tudtam elérni. De nem csak én nem voltam formában. H. Sz. Dollár egyszer sem ugrott fel a hetedikre, és Polláknak is csak minden második nekifutásnál sikerült. Ezért aztán hamar abba is hagytuk a dolgot, kedvetlenül ténferegünk a téren, mert még korán volt hazamenni.

Mivel unatkoztunk, H. Sz. Dollár meg én szokás szerint Pollákot kezdtük bosszantani.

- Be kellene egyszer menni a templomba - mondta H. Sz. Dollár.
- Imádkozni akarsz? - kérdeztem.
- Nem. Csak úgy egyszerűen bemenni és megnézni, hogy milyen belülről. Aztán megkérdezte tőlem:
- Te hiszel istenben?
- Nem nagyon - mondtam. - Én a számokban hiszek.
- Miféle számokban?
- Nem fontos. A lényeg az, hogy én a számokban hiszek.
- Marhaság. Miért éppen a számokban?
- Mert nincs semmi közük az emberekhez.
- Dehogyan nincs, hiszen az emberek találták ki őket.
- Attól függetlenül, egyáltalán nincs semmi közük az emberekhez.
- Ha úgy vesszük, az istennek sincs semmi köze az emberekhez. Akkor miért nem hiszel istenben?
- A számokat jobban értem.
- Pollák nem bírta tovább.

- Hagyjátok már abba ezt a hülyeséget - mondta. - Mindig ilyenkor éjszaka jön rátok.

- Az emberekben kell hinni, fiú - mondta H. Sz. Dollár.

- Te sem hiszel az emberekben - mondtam.

- Dehogynem! Én az emberek ostobaságában hiszek. Az egyetlen lehetőség, ha vinni akarod valamire, hogy az emberek ostobaságában higgyél.

- Nem vettem észre, hogy túlságosan sokra vitted volna.

- Várjuk ki a végét. Majd meglátod te még, hogy Dolli mire viszi.

- Én a számokban hiszek.

- Istenem, hogy ti milyen hülyék vagytok - mondta Pollák. - Ebben a szent pillanatban szörnyethalok, ha nem hagyjátok abba.

- Mi gondolkodó lények vagyunk - mondta H. Sz. Dollár ünnepélyesen.

- Eddig még nem vettem észre - mondta Pollák. - És hagyjátok már abba ezt a hülyeséget. Inkább menjünk haza.

Csak hogy nem volt kedvünk hazamenni sem. Általában sohasem volt kedvünk hazamenni.

- Mit csinálunk otthon? - kérdeztem.

- Nem tudom - mondta Pollák. - Hallgathatjuk a rádiót. Luxemburgot.

- Sok a szöveg - mondta rosszkedvűen H. Sz. Dollár. - Luxemburgban sok a szöveg.

- Elkezdhetnél már rajzolni is - mondta Pollák H. Sz. Dollárnak.

- Ma nincs kedvem rajzolni.

- Hát akkor majd hallgatjuk a rádiót.

- Unom.

- Tudsz valami jobbat?

- Nem - mondta H. Sz. Dollár. - Gyerünk haza.

És elindultunk hazafelé, bár semmi kedvünk nem volt hozzá. Egy most épülő, négyemeletes házban laktunk, mert mi mindig az épülő házakban laktunk. H. Sz. Dollár ugyanis ismer egy részeges építésztechnikust, aki megengedi, hogy azokban a félig kész épületekben lakjunk, ahol ő irányítja a munkálatokat. Olyan lakást választhatunk, amilyen nekünk tetszik. És ez nekünk jóformán semmibe sem kerül, hetente veszünk egy liter pálinkát a technikusnak. Pollák és H. Sz. Dollár már több mint két éve járják az épülő házakat, laktak már a város minden részében. Átlag négy-öt hónapig laktak egy helyen, mert nagyon pontosan ki kell számítani, hogy mikor lehet beköltözni, és mikor kell továbbállni. Meg kell várni, amíg felrakják az ablakokat, és leparkettázzák a szobákat. Akkor be lehet költözni. Amikor tisztítani

kezdik az ablakokat, gyorsan ki kell költözni. Addigra a részeges technikus már kiszemel egy másik félig kész házat.

H. Sz. Dollárék laktak már mindenféle lakásban. Egyszer fél évig egy négyszobás luxuslakásban laktak. Tapétás falak, csempézett fürdőszoba (azt állítják, hogy két fürdőszoba is volt) és hasonló jó dolgok. Fél évig laktak ott, mert sok volt a nyavalygás a ház átadásával, mivel csupa fejeseeknek készült az épület, s ezért nagyon tökéletesre akarták megcsinálni a lakásokat. Aztán természetesen laktak vacakabb lakásokban is, ami, ha jól meggondoljuk, majdnem teljesen mindegy. Az ilyen félig kész házaknál ugyanis az a rohadt dolog, hogy akármilyen szépek vagy csúnyák a lakások, víz meg villany nincs egyikben sem. Mire megjön a víz meg a villany, addigra ki kell költözni. Tulajdonképpen az az igazán jó lakás, amelyik közelében kút van. A világítást meg lehet oldani petróleumlámpával (két nagyon érdekes és szép petróleumlámpánk van), télire pedig H. Sz. Dollár meg Pollák mindig beszereztek valami régi vaskályhát, és abban fűtöttek.

Én alig három hónapja laktam csak velük, mióta Pollák bevitt abba a rohadt gépkocsijavító műhelybe. (Pollák földim, és jól ismeri az apámat.) Éppen amikor megérkeztem, akkor költöztek a mostani lakásunkba. A város másik végéről kellett áthurcolkodni, szerencsére nem sok cipelnivaló akadt: Pollák összecsucukható tábori ágya, H. Sz. Dollár gumimatraca, a takarók, két könnyű faláda, az egyik a széket, a másik az asztalt helyettesítette, a két petróleumlámpa, egy-két edény és H. Sz. Dollár teleraajzolt papírai. No meg a ruhák, de azokból kevés volt.

Én is vettem egy gumimatracot, és beköltöztem velük együtt az első emeleti hámszobás lakásba, ahol most lakunk. Megint van külön szobám, egyetlen gumimatraccal a közepén. Örültem, hogy befogadtak maguk közé, és hogy jóformán ingyen lakhatom, bár nem szerettem ezt a félig kész, üres lakást, ahol folyton azt kellett várni, hogy mikor rúgnak ki. Az egészben az a legérdekesebb, hogy H. Sz. Dollár meg Pollák is utálta ezeket a lakásokat. Nem is értem egészen, hogy miért nyomorognak így. H. Sz. Dollár egy címfestőnél dolgozik, és szépen keres, csakhogy néha hetekig nem megy munkára, inkább otthon ül, és a faládán képregényeket rajzol. De ha rendesen dolgozna, egész biztosan bérelhetne valami tisztességes bútorozott szobát. Pollák meg éppen rengeteget keres. Dolgozik, mint egy ló, sokszor délután is vállat autójavítást, de Pollák egy fukar disznó, bankba rakja a pénzét, és még a tranzistoros rádiójába is velünk vásároltatja az elemeket... Csak nem lenne annyi pénzem, mint nekik, egész biztos nem laknék ilyen helyen.

Még az a jó, hogy ilyenkor nyáron mehettünk fürödni mindennap, este elmehehettünk a körhintához, ahol zenét hallgattunk meg célba lőttünk, szóval elhúzhattuk az időt, hogy ne kelljen túl korán hazamenni. Most azonban nem volt kedvünk a hintához sem, s lassan, rosszkedvűen ballagtunk haza.

Hallgattunk mind a hárman, már elértük az első emeletes házat, és az a barom Pollák abban a pillanatban irtózatosan hátba vágott. Elakadt a lélegzetem, azt hittem, mindjárt összeesek. Megint megfélemedkeztem magamról. Pedig Pollák minden este ilyen baromian hátba vág, és ami a legrosszabb, nekem nem szabad visszaütni. Nekem csak H. Sz. Dollárt szabad hátba vágnom, és azután H. Sz. Dollár üthet egyet Pollákon. Így egyeztünk meg, csakhogy én mindig elfeledkezem, hogy az új házak között kezdődik ez a hülye hátbaverési játék. Az a barom Pollák meg egész nap csak erre készülődik, és mindig istentelenül kikészít. Most is percekig hápogtam, mire ki tudtam nyögni:

- Istentelen barom vagy.

Ő csak röhögött, és igaza volt. Miért nem vigyáztam. Csakhogy nekem az a bajom, hogyha egyik nap akármilyen baromian hátba vágnak, másnapra már elfeledkezem róla, és megint csak nem vigyázok. Most aztán száz évig kerülgethetem H. Sz. Dollárt, mire sikerül elkapnom. H. Sz. Dollár már két méterre eltávolodott tőlem, és fél szeme folyton rajtam volt. Hiába is próbálkoztam volna.

Csöndben ballagtunk, vártam egy jó ideig, akkor hirtelen előreugrottam. H. Sz. Dollár azonban még mindig szemmel tartott, félrelépett, úgyhogy csak a vállát súrolta a kezem.

- Nem érvényes - mondta Pollák. Persze, mert most ő kerülne sorra.

- Érvényes - mondta H. Sz. Dollár.

- Hozzád sem ért - mondta Pollák.

- Eltalálta a vállamat - mondta H. Sz. Dollár.

- Tényleg eltaláltad a vállát? - kérdezte tőlem Pollák.

- Eltaláltam - mondtam. - Érvényes.

Végre nyugton maradhattam. Mert most H. Sz. Dollárnak Pollákot kell elkapnia, és amíg el nem kapja, én nyugton maradhatok. És Pollákot igazán nem könnyű elkapni. Pedig H. Sz. Dollár most már benne volt a játékban. Mindenáron el akarta kapni Pollákot. De hiába kerülgette, Pollák folyton szembe fordult vele, inkább egész úton hátrafelé lépkedett, csakhogy H. Sz. Dollár mögéje ne kerüljön véletlenül. Már majdnem a mi házunkhoz értünk, H. Sz. Dollár látta, hogy hiába minden, ezért taktikát változtatott.

- Holnap meg kell vennünk a pálinkát a technikusnak - mondta.

- Miért holnap? - kérdezte Pollák. - Elég, ha szombaton megvesszük.
- Nem lesz itt szombaton - mondta H. Sz. Dollár. - Szólt, hogy holnap adjuk oda neki.
- Nem szeretem az ilyesmit - mondta Pollák. - Félek, az lesz a vége, hogy nem elégszik meg heti egy literrel.
- A lényeg az, hogy mégiscsak meg kell venni holnap a pálinkát - mondta H. Sz. Dollár. - És nekem nincs egy vasam sem.
- Nekem sincs pénzem - mondtam, mert egyből megértettem, hogy mit akar H. Sz. Dollár.
- Vedd meg holnap te a pálinkát - mondta H. Sz. Dollár Polláknak. - Majd megadjuk később a pénzt.
- A fene egye meg, én nem szeretem az ilyesmit - mondta Pollák.
- Ennél a Polláknál az a baj, hogyha pénzről beszél neki az ember, egyből elborul az agya, és megfélemlszik az egész világról. Most is odalépett H. Sz. Dollár mellé, magyarázni akart valamit, de csak ennyit mondhatott:
 - Érzem, hogy az lesz a vége...
- H. Sz. Dollár elegánsan mögé lépett, és teljes erőből a háta közepébe csapott. Pontosan a két lapocka közé. Isteni volt. Akkorát dörrent Pollák háta, hogy imbolyogni kezdtek körülöttünk az emeletes házak. Kurjongatni tudtam volna gyönyörűségemben. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy Pollák szabályosan megzöldült. Komoly, súlyos tenyerei vannak H. Sz. Dollárnak, és ha hátba vágja az embert, az holtbiztos, hogy megzöldül tőle.
 - Most jut eszembe - mondta H. Sz. Dollár -, a technikus azt mondta, hogy itt lesz szombaton, úgyhogy megvehetjük neki szombaton is a pálinkát.
 - Nekem teljesen mindegy - mondtam. - Most jut eszembe, hogy van még pénzem fenn a szobában, ha akarjátok, megveszem holnap a pálinkát.
- Polláknak kezdett visszatérni a színe, és én már futottam is. Csak a lépcsőházban álltam meg, mert ott már nem volt szabad hátba vágnia.
- Jókedvűen mentem be a lakásba, a sötétben megszorítottam H. Sz. Dollár kezét. Pollák meggyújtotta az egyik petróleumlámpát, ő sem látszott rosszkedvűnek. Ami érthető is, hiszen H. Sz. Dollár bevallotta neki, hogy az a dolog a pálinkával csak vicc volt. Egész biztosan mindjárt nem fáj a háta. Ez a Pollák nem bánná, ha a gerincét is eltörnék, csak egy vasat se kérjen tőle senki.
- H. Sz. Dollár odament a gumimatracához, felemelte és elővette alóla a dollárjait. Húsz dollárja volt. Négy zöld ötdolláros. Este, ha hazaért, az volt az első dolga, hogy megnézzé őket. Egyébként dobálta a pénzt, nem nagyon nézte, hogy mire költi, de a dollárjait betegesen féltette. Egy öregedő tanító-

nőtől kapta őket, másfél hónapig udvarolt a tanítónőnek, azt mondta, hogy huszonhárom éves (H. Sz. Dollár, ha fehér inget hűz, és nyakkendőt köt, az ember el is hiszi neki, hogy már huszonhárom éves), és hogy nősülni akar. Minden este a tanítónőnél lógott, amíg az oda nem adta neki a húsz dollárt. Attól kezdve feléje sem nézett többet, csak a dollárjait simogatta. Azért is nevezte el Pollák H. Sz. Dollárnak (Hűsz Szerelmes Dollár).

Pollák lefeküdt az ágyára, és bekapcsolta a tranzisztoros rádióját. Minden este Luxemburgot hallgattuk. A legújabb beat-számokat itt hallhatja az ember, de H. Sz. Dollárnak ez sem volt elég jó, nem tetszett neki, hogy folyton belebeszélnek a zeneszámokba.

- Sok a szöveg a Luxemburgban - morgott most is.

- Tudsz valami jobbat? - kérdezte Pollák.

- Most még nem tudok semmi jobbat - mondta H. Sz. Dollár. - De hamarosan tudni fogok.

- Halljuk - mondta Pollák, és nekem égnek meredt minden hajam szála. Fejből tudtam már, hogy mi következik. H. Sz. Dollár rákezdte:

- Rengeteg pénzt fogok szerezni, lesz egy négyszobás luxuslakásom, tapétás falakkal, csempézett fürdőszobával, pardon, két fürdőszoba hideg-meleg vízzel, stílbútorokkal és két pazar magnóval. Rengeteg magnószalag.

A négy zöld ötdolláros úgy tartotta a kezében, mint a kártyalapokat, és a levegőbe nézett.

- A szalagokon kizárólag zene lesz, egy betű szöveg sem. Minden este prima nőket rendelek magamhoz, eloltom a villanyt, csak egy pici zöld égő fog világítani, aztán bekapcsolom egyszerre mind a két magnót. Egész éjjel szólni fog a zene, én meg kizárólag külföldi italokat iszom, és kizárólag külföldi cigarettákat szívok.

- Egyelőre még csak vacak húsz dollárod van - mondta Pollák.

- Várjuk ki a végét - mondta H. Sz. Dollár. - Lesz még Dollinak rengeteg dohányja. De akkor aztán le sem köplek benneteket. Még azt is letagadom, hogy valaha is ismertük egymást.

- Előbb lássuk azt a rengeteg dohányt - mondta Pollák.

- Látni fogod - mondta H. Sz. Dollár. - Annyi pénzem lesz, hogy téged is megvásárolhatlak a tranzisztoros rádióddal együtt. Megvásárollak, összekötözöm a kezeidet, meg a lábaidat, nyakadba akasztom a vacak tranzisztoros rádiódat, és behajítalak a Dunába. Ott aztán hallgathatod Luxemburgot, amíg jólesik.

- Nono! - mondta Pollák, és most ő kezdte a hülye dumát:

- Kutya legyenek, ha három-négy év alatt nem kaparok össze magamnak egy helyes kis villát a város szélén. Megnősülök és gépkocsijavító műhelyt nyitok. Akkor majd megnézhetjük, hogy kinek lesz rengeteg dohányja. Fogadok, hogy ti még akkor is éppen ilyen ócska trógerok lesztek, mint most. Vesszek egy vadászpuskát, és ha megjelentek a közelemben, az ablakból fogok lövöldözni rátok. Az utcán, ha találkozunk, le sem köplek benneteket. Legfeljebb szólok az első rendőrnek, hogy csukjon le benneteket csavargásért.

- Nem unjátok még ezt a hülye dumát? - kérdeztem. - Minden este ugyanazt mondjátok. Megdöglök, ha még sokáig kell hallgatnom.

- Senki sem kényszerít, hogy végighallgasd - mondta gorombán Pollák.

- Menj a francha - mondta H. Sz. Dollár. - Gyerekeknek ilyenkor már ágyban a helyük.

- Megyek aludni - mondtam, mert tudtam, hogy még legalább száz évig nem fejezik be. - Elegem van a hülye dumátokból.

Istenem, hogy kikészítenek minden este. Nem mintha engem túlságosan izgatna, ha a rengeteg pénzről beszélnek. Nem erről van szó. Az készít ki, hogy minden alkalommal ötvenezerszer elmondják: ha rengeteg pénzünk lesz, le sem köpik a másikat. Rendben van, tudom, hogy hülyeség az egész, de azért mégis elvárnám, hogy H. Sz. Dollár azt mondja: „Néha majd meghívlak benneteket zenét hallgatni”, vagy Pollák azt mondja: „Néha majd meghívlak benneteket egy jó ebédre”. Ehelyett ötvenezerszer elmondják mind a ketten, hogy: „Akkor majd le sem köplek benneteket”.

Ha nekem egyszer rengeteg dohányom lenne, meg négyszobás luxuslakásom, és prima nők járnának hozzám, egész biztos elhívnám néha Pollákot meg H. Sz. Dollárt, hogy társalogjanak ők is egy kicsit a prima nőkkel, meg hogy igyanak a külföldi italokból. Külföldi cigarettákkal is megkínálnám őket. Vagy ha villám lenne a város szélén és megnősülnék, vasárnaponként biztos meghívnám mindkettőjüket ebédre, és nem lövöldöznék rájuk vadászpuskával, és nem tagadnám le, hogy valaha is ismertem őket.

Csak hogy a baj ott van, hogy nekem sohasem lesz rengeteg dohányom. Honnan is lenne. H. Sz. Dollárnak esetleg még lehet. Ő folyton a képregényeket rajzolja, igaz, hogy eddig még mindig visszaadták neki a szerkesztőségben, azt mondták neki, hogy nem jók, mert csupa egyforma pófákat rajzol. A cowboyok mind egyformák. A főhőst valahogy még meg lehet különböztetni a többtől, mert az mindig szőke, a többiek azonban tényleg egyformák. A seriff, ha véletlenül nem látszik a mellén a csillag, pontosan olyan, mint a rablóbanda vezére. De azt elismerték H. Sz. Dollárnak, hogy tud raj-

zolni, és azt mondták neki, hogyha rajzol olyan képregényt, ahol a cowboyok nem lesznek mind egyformák, akkor megveszik tőle. És H. Sz. Dollár sokat gyakorol. Az utcán figyeli a pasasokat, és ha valami érdekes pofát lát, akkor otthon megpróbálja lerajzolni. Nincs kizárva, hogy egyszer tényleg sikerül neki bevágódni a szerkesztőségnél, és akkor kilószámra rajzolhatja a cowboyokat, és biztosan sok pénzt fog kapni értük.

Polláknak is lehet még rengeteg dohánya. Akármilyen pocsek alak, az autókhoz ért, azt meg kell hagyni. Ezerszer megfigyeltem a műhelyben, hogy jönnek az autós pasasok, hozzák javítani az autójukat, és nem Sabolt, a főnököt keresik, hanem Pollákot. Pedig Pollák alig fél éve szabadult fel, de máris jobban ért a gépkocsikhoz, mint a főnök. Nem is mer neki szólni a főnök semmit. Tudják ezt az autós pasasok is, ezért is keresik mindjárt őt, és ha komolyabb baja van a kocsinak, akkor megbeszéli Pollákkal, hogy javítsa meg nekik munkaidő után, mert így olcsóbb az autósoknak, Pollák pedig zsebre vágja a pénzt. Nem tudom, mennyi pénze lehet a bankban, mert a betétkönyvét dugdossa előlünk, de feltételezem, hogy elég sokat összegyűjtött már, hiszen nemcsak a különmunkákért bevasalt pénzt kapja a bankba, hanem a fizetése legnagyobb részét is.

Mondom, nem lehetetlen, hogy H. Sz. Dollárnak meg Polláknak egyszer tényleg rengeteg dohányuk lesz, és emiatt még jobban kikészít, ha folyton azt mondják, hogy akkor majd le sem köpik az embert. Én nem mondanám ezt soha, de mikor lesz nekem rengeteg pénzem! Rajzolni nem tudok, és az autókhoz sem értek. Ezenkívül még azt sem tudom pontosan, hogy tulajdonképpen mivel is lehet sok pénzt keresni. Annak idején az apám egyszer sok pénzt szerzett, házat is vásárolt, de sohasem mondta, hogy honnan szerezte a pénzt, később pedig teljesen leböngött, mindent el kellett adnia, és nem maradt egy vasunk sem.

Ennek köszönhetem, hogy ebbe a rohadt gépkocsijavító műhelybe kerültem. Apám szerint még ennek is örülhetek, és Pollák is szörnyen nagyra van vele, hogy bevitt a műhelybe. Elvárná, hogy napjában legalább egyszer kezet csókoljak neki ezért. Különösen a műhelyben várná el, hogy folyton a kezét csókolgassam. Pollák amúgy is elég pocsek alak, de a műhelyben egyenesen kibíráhatatlan. Sőt már abban a pillanatban kibíráhatatlanul pocsek lesz, amikor reggel fél hatkor felszállunk az autóbuszra.

Az R. B. 2286-os hajó megérkezése utáni reggelen is, alighogy becsukódott mögöttünk az ajtó, mindjárt rákezdte, de olyan hangosan, hogy az autóbuszban szorongó emberek közül legalább tízezer meghallja:

- Ma reggel szétszedem az 1100-as váltóját. Kerítesz két erős deszkát, nem érdekel, hogy honnan, akár a föld alól is.

Legalább húsz deszka van a műhelyben éppen ilyen célokra, egyáltalán nem kellett őket a föld alól előkeríteni, s ezt nagyon jól tudja ez a barom is.

- Odakészítesz két kalapácsot, de nem olyan mocskos nyelűeket, mint tegnap. Ha téged nem zavar, hogy a kezedhez ragadnak a szerszámok, engem nagyon is zavar. Nem érdekel, ha a körmöddel is vakarod le róluk a koszt, én tisztán akarom őket kézbe venni.

Tiszta kalapács! Megdöglök. Csak tudnám, honnan jutott eszébe a kalapács. Pollák és a tiszta nyelvű kalapács! Hiszen alighogy dolgozni kezd, még a pofája is olyan piszkos és olajos lesz, hogy az ember nem bír ránézni.

- Négy kulcsot készítesz oda...

- Hagyd már abba, mert mindjárt megdöglök - mondtam neki halkan.

Oda sem figyelt, szavalt tovább az egész autóbushoz. Elhúzódtam mellőle, észre sem vette, csak magyarázott. Már az első ajtónál voltam, amikor hirtelen befogta a pofáját. Úgy látszik, mégis észrevette, hogy nem állok mellette. Furakodott utánam, mint egy őrült. Szerencsére odaértünk már ahhoz a rohadt műhelyhez, és kiszálltunk az autóbushból.

- Máskor, ha elmész mellőlem, méltóztass kinyitni a pofádat - mondta. Rettenetesen dühös volt.

- Én magyarázok, te pedig elsőksz onnan. Ez emberek azt gondolták, hogy hülye vagyok.

- Jól gondolták.

- Viselkedj tisztességesen. Nem azért hoztalak be a műhelybe, hogy most piszkoskodj velem.

- Barom.

- Majd meglátjuk, hogy ki a barom. Garantálom, hogy ma aztán egy percre sem fogsz megállni. A bokádig nyúlik le a nyelved.

- Barom - mást igazán nem mondhattam.

A műhelyben már várt bennünket Sabol, a főnök. Nem túlzok, ha azt állítom, hogy ez még Polláknál is pocsékabb alak. Minden percben azt mondta: „Ugorj csak fiú, ide”, meg „Ugorj csak, fiú, oda”. És neki még csak nem is mondhatom, hogy barom. Egyszer véletlenül meghallotta, amikor Polláknak azt mondtam, hogy barom. Két napig csak azt magyarázta, hogy én nem is tudom, hogy nekem milyen jó dolgom van, és hogy vele milyen komiszul bántak inaskorában. Ha akkor nem pusztultam el, hát sohasem fogok. Pedig Sabol mindent megtesz, hogy elpusztítson. Reggelenként elsőnek érkezik

a műhelybe, mivel ő kocsin jár. Azokat a kocsikat hajtja, amelyeket ott hagynak a műhelyben javításra. Van saját kocsija is, de azzal még sohasem jött munkára. Egész biztosan otthon tartja egy nagy üvegbura alatt, s állami ünnepeken megmutatja az ismerőseinek.

- Már azt hittem, hogy elhaláloztál, fiú - mondta, amikor megérkeztünk. Poláknak persze nem szólt semmit. - Fél órája várlak. Ugorj el gyorsan újságért.

Azzal elkezdett kotorászni a zsebeiben. Éreztem, hogy szép lassan kikészülök. Az egyik zsebéből elővett egy pénzdarabot, a másik zsebéből elővett kettőt. Ez még nem volt elég. Elkezdte újra kutatni a zsebeit, aztán végre előkerült még egy tízes. Könyörögtem a mindenható istenhez, segítsen, hogy ez a barom megtalálja végre a hiányzó pénzdarabot. Nem bírom nézni, amikor a zsebeit forgatja. Mert ő mindig aprópénzért veszi az újságot. Nem léteznek, hogy, mondjuk, egy ötszázast felváltson újságra. Inkább százszor átkutatja a zsebeit, hátha talál bennük aprópénzt. Egy alkalommal sehogyan sem tudta a hiányzó tízest előkeríteni, pedig legalább tízezerszer kiforgatta a zsebeit. A pénztárcája tele volt papírpénzzel, de ahhoz egy istenért sem nyúlt volna. Végül átadta nekem a negyven dinárt, és azt mondta, próbáljam átejtetni az újságárust. Ha akkor nem köptem szemközt, hát sohasem fogom. Nem tehettem mást, elmentem újságért, és hogy a baj még nagyobb legyen, nálam sem volt egy vas sem. Áadtam a pénzt az újságárusnak, persze az sem hülye, rögtön észrevette, hogy csak negyven dinárt adtam neki. Hebegtem-habogtam, szerencsére jól ismert az újságárus, és beleegyezett, hogy másnap megadom a hiányzó tízest. Égtem, mint a rongy. Azóta sem tudok az újságárus szemébe nézni.

Sabol végre összekaparta az ötven dinárt, és a kezembe nyomta.

- No, ugorj, fiú.

Elindultam az újságért. Alig tettem tíz lépést, Sabol utánam szólt:

- Mozgás, fiú, mozgás. Mindjárt hat óra lesz.

- Barom - mondtam. Persze egészen halkan.

Mire visszaértem, ők már beöltöztek a munkaruhájukba, és kezdődött a szokásos színielőadás. Pollák bemászott az 1100-as alá, és kérte a kulcsokat, a két deszkát, meg a két kalapácsot. Természetesen most esze ágában sem volt tiszta nyelvű kalapácsot kérni, arról csak az autóbuszban szavalt, hogy az emberek lássák, milyen nagy fiú ő. Szép lassan meglazította a csavarokat, én pedig ott guggoltam az autó mellett, és adogattam a kezébe a szerszámokat. Aztán kiszedte a csavarokat, és a váltót leengedte a két deszkára. Akkor már Sabol is ott volt mellette, nézegették a váltót, szidták a gyárat, meg azt, aki

összeállította a váltót, és megbeszélték, hogy mit kell kicserélni, és hogyan kell megjavítani. Időnként rám szóltak, hogy nyissam ki a szememet meg a fülemet, és tanuljak. Oda sem figyeltem. Utálom, ha fontoskodni kezdenek egy vacak váltószerkezet körül.

Aztán elmentünk reggelizni, és az a két barom még akkor is folytatta a dumát a váltószerkezeetről. Ezek képesek évekig dumálni egy vacak váltószerkezeetről.

Reggeli után befutott az első pasas kocsit mosatni. Tudtam, hogy Pollák erre vár kezdettől fogva. A kocsimosás az én dolgom, Pollák csak a végén ellenőrzi, hogy jól megmostam-e a kocsit. Mintha azt ellenőrizni kellene. Ellenőrzik azt éppen eleget az autós pasasok. Ráragadnak az ember nyakára, s elvárják, hogy addig törölgessem a rohadt autójukat, amíg az teljesen újjá változik.

- Belülről is mossam meg? - kérdeztem az autós pasast.

- Nem, csak kívülről - mondta. A rendesebb autósok közé tartozott.

De akkor már ott volt Pollák.

- Miért nem mosatja meg belülről is? - kérdezte az autós pasast. - Semmi vel sem kerül többbe.

Az autós pasas szabódott.

- Nagyon sietek. Elég lesz, ha csak kívülről megmossák.

- Nem tart sokáig - mondta Pollák. - Kész lesz nagyon gyorsan. Majd megmozgatjuk a kisfiút, igazán ráfér egy kis mozgás.

- Hát nem bánom - mondta az autós pasas. - Ha gyorsan kész lesz, akkor nem bánom.

Ez is egy nagy barom volt. Először nem akarja belülről is megmosatni a kocsiját, aztán fél perc alatt hagyja magát rábeszélni. Kívülről még csak megmosom valahogy ezeket a vacak autókat, de frászt kapok, ha belülről is meg kell mosni őket. Az autós pasasok behordják a rengeteg port meg szemetet, aztán velem söpörtetik ki és mosatják meg. Ha nekem autóm lenne, én sohasem kényszerítenék mást, hogy pucolja ki utánam a szemetet. Kipucolnám magam, és békében hagynám a másik embert.

Gyorsan dolgoztam, mert Sabol kétszer is odajött és rám szólt:

- Mozgás, fiú, mozgás, mert mindjárt este lesz.

Az autós pasas nem szólt semmit. Csak nézte, ahogy mosom a kocsiját. Idősebb ember volt, és folyton az órájára tekintett. Úgy látszik, tényleg nagyon sietett, mert még el sem készültem az autójával, már fizetett is Sabolnak. Amikor befejeztem a munkát, nekem is adott kétszáz dinárt, és indulni

készült. De akkor megjelent Pollák. Kinyitotta a kocsiját, végighúzta az ujját a sebességmérő számlapján, és hozzám fordult:

- Ez mi?

Ha kés lett volna nálam, ott helyben leszúrom. Egyáltalán nem vagyok benne biztos, hogy poros volt a sebességmérő számlapja.

- Töröld meg még egyszer belülről az egészet - mondta Pollák.

- Barom - mondtam, de nagyon halkán, hogy az autós pasas ne hallja.

- Mozgás, mozgás - sürgetett Pollák. - Örülhetsz, hogy nem mosatom meg veled még egyszer kívülről is a kocsit.

Mondom, ha kés lett volna nálam, hát egyből leszúrom.

- Hagyja ezt a szegény gyereket - mondta akkor az autós pasas. - Igyekszik ő, látszik rajta, hogy nagyon igyekszik.

Még csak ez hiányzott. Kis híján elbőgtem magam. Mert én mindig el akarom bogni magam, ha sajnálni kezdenek.

- Fenét igyekszik - mondta Pollák. - Az utóbbi időben egyáltalán nem igyekszik, csak szemtelenkedik.

- Jó lesz már - mondta nekem az autós pasas, és végre elhajtotta a rohadt kocsiját.

Még öt autót hoztak aznap mosatni, és Pollák annak rendje és módja szerint kínozott. Szerencsére időközben megérkezett Bicskei, a kövér sofőr, aki a legrendesebb ebben a rohadt műhelyben. Ő vontatja be az utakról az összevert kocsikat, és mindig jókedve van. Ha nem hívják autót vontatni, akkor ott ténfereg a műhelyben, s ilyenkor mindjárt jobban érzem magam.

- Jó neked, fiú - mondta, amikor megérkezett. - Vízrel dolgozhatsz ebben a nagy melegben.

Hülye viccei vannak, de azért örültem, hogy megjött, mert egyből elűzte Pollákot mellőlem. Bicskei ugyanis legszívesebben a nőkről beszél, s azt állítja, hogy Pollák fél a nőktől.

- Ez a tróger alak nem nőült még meg? - kérdezte tőlem ártatlan arccal.

- Nem hiszem - mondtam, és fél szemmel Pollákot figyeltem, aki már megint fontoskodni akart, hogy nem jól mostam meg az autót.

- Én azt gondolom, hogy ő rettenetesen fél a nőktől - mondta Bicskei.

- Menj a fenébe - mondta Pollák, és már készült is eloldalogni onnan.

- Mondd, mit csinálnál te, ha mondjuk, két napra bezárnának valahova egy nővel? - kérdezte Bicskei.

- Nem unod még?

- Te mit gondolsz, fiú, mit csinálna Pollák, ha két napra összezárnák egy nővel?

- Fogalmam sincs - mondtam.

Bicskei gondolkodott.

- Én azt hiszem, hogy fél óra múlva már üvöltene, mint akit nyúznak.

- Menj a francba - mondta dühösen Pollák, és otthagyt bennünket.

Bicskei nevetett, mert ő mindenben tudott nevetni. Én is vele nevettem, nagyon örültem, hogy elúzte mellőlem Pollákot. Aznap már annyit kínozott az a barom, hogy vörös meg lila pontok ugráltak a szemem előtt. Ha nem jön Bicskei az örökös nőivel, hát teljesen kikészülök. Ezer szerencse, hogy Pollák fél a nőktől. Mert ebben, úgy látszik, igaza van Bicskeinek. Pollák még csak meg sem próbált nőkhöz közeledni sohasem, és nem is beszél róluk. Ezt már H. Sz. Dollár is mondta néhányszor. Bicskei pedig másról sem tud beszélni, csak a nőkről. Rengeteg kalandja volt, és képes órák hosszát mesélni nekem a kalandjait. Sokszor unom is őket, mert folyton ugyanazokat a dolgokat meséli, csak más szereplőkkel; a kalandjai mindig egyformán kezdődnek, és mindig egyformán végződnek. De így is százszor inkább őt hallgatom, mint Pollákot. Nem bántam, meséljen, amit akar, csak ne mozduljon a közelemből.

Két órakor átöltöztem, és rohantam ebédelni. Pollák a műhelyben maradt, mert ismét vállalt délutánra autójavítást. Egyáltalán nem fog hiányozni. Az egyik tejsárdába mentem, megettem két szendvicset, megittam egy joghurtot, aztán felugrottam az autóbuszra. Fél háromkor már otthon voltam.

H. Sz. Dollár a faládán ült és rajzolt.

- Gyerünk fürödni - mondtam neki.

- Pollák hol van? - kérdezte.

- A műhelyben maradt. Munkát vállalt délutánra. Gyerünk fürödni.

- Elkezdtem csinálni a regényt.

- Nagyszerű. Hány képet rajzoltál?

- Keveset. Csak négyet, de azt hiszem, most sikerülni fog. Ez a négy kép, azt hiszem, egészen jól sikerült.

- Nem egyformák a cowboyok?

- Nem.

- Mutasd.

- Majd estére megmutatom. Most menjünk fürödni.

És már mentünk is. Örült meleg volt, és mi siettünk, hogy minél előbb a csatornához érjünk. A töltésen már futottunk. A nap égette a nyakunkat,

mintha közvetlen a hátunk mögött sütött volna, mi pedig úgy futottunk, mintha versenypályán lennénk. Teljesen átvizesedett az ingünk, mire a hajóhoz értünk.

Rea fürdőruhában állt a hajón és integetett. Piros, kétrészes fürdőruha volt rajta, most látszott csak igazán, hogy milyen szép barna a bőre. Sovány volt, kilátszottak a bordái, és most már gondolkodás nélkül is elhihette neki az ember, hogy tényleg csak tizenhárom éves. Előző nap az a szűk, sárga blúz tévesztett meg bennünket. Mert az a helyzet ezekben a fiatal lányoknál, hogy ha szűk sárga blúzt húznak magukra, mindjárt teltebbnek látszanak, és az ember egyből azt hiszi, hogy legalább három-négy évvel idősebbek, mint valójában.

Felszaladtunk a hajóra.

- Szervusz - mondtam Reának, és összeborzoltam a haját.

- Szervusz - mondta és nevetett. - Vártalak már benneteket. Hol van az a barom, aki mindig röhög?

- Húzza az ígát - mondta H. Sz. Dollár.

Gyorsan ledobtam az ingemet meg a nadrágomat, és azt mondtam:

- Irány a tiszta víz!

- Ne ugorj még - mondta Rea és megfogta a karomat. - Teljesen izzadt vagy.

Meglepetten néztem rá. Egy pillanatig fenemód furcsán éreztem magam. Nem szoktam én meg, hogy a karomat fogdossák, és hogy óvjanak valamitől. Hirtelen nem is tudtam, mit szólnak, aztán azt mondtam:

- Rá se ránts.

És fejest ugrottam a hajóról. Amikor kidugtam a fejemet a vízből, Rea is leugrott. Isteni fejest ugrott. Szinte belopódzott a vízbe. Mint azok a műugrók, akiket mindig lassítva mutatnak be a filmhíradók végén. Aztán ugyanolyan csendben előbukkant a vízből, és odaúszott hozzám.

- Örült vagy. Izzadtan beleugrani ebbe a hideg vízbe.

- Nem hideg a víz. És Dolla is beleugrott, pedig ő még jobban izzadt, mint én.

- Egyszer tüdőgyulladást kapsz.

- Dehogyan kapsz tüdőgyulladást.

Még valamit akart mondani, de én felmásztam a kötélre a hajóra, és megint egy isteni fejest ugrottam. H. Sz. Dollár és Rea jöttek utánam. Sokáig ugráltunk így, amíg csak valahonnan elő nem került az a nagydarab, széles pófájú hajóslégény. Megállt a hajó szélén, és nézett bennünket. Egyből elment a kedvem

az ugrálástól. Nem szeretem, ha ilyen nagydarab pasasok bámulnak rám, amikor fejesekeket ugrálok a vízbe. Felmásztam a hajóra és leültem.

H. Sz. Dollár sem ugrált tovább, hanyatt feküdt a vízen, és az eget nézte. Képes volt órák hosszat feküdni így a vízen, bámulja az eget, és csak a lábait mozgatja. Ilyenkor fütyül az egész világra. Mondhat neki az ember akármit, még a fejét sem mozdítja meg. Ha ilyenkor véletlenül, mondjuk, földrengés lenne, és összedőlné az egész város, H. Sz. Dollár még akkor sem mozdtaná meg a fejét.

Rea feljött hozzám a hajóra, ő is leült, és akkor a széles pofájú hajóslegény elment onnan.

- Nem szeretem, ha ilyen széles pofájú pasasok bámulnak rám - mondtam.

- Ez egy közönséges barom - mondta Rea. - Csak bámul az emberre, és nem szól semmit. Néha hetekig nem szól senkinek semmit.

- Vastagok a karjai - mondtam. - Szörnyen erős lehet.

Rea bólintott.

- Nagyon erős. De egy közönséges barom.

- Egye meg a fene - mondtam. - Napozzunk.

Hanyatt feküdtem, és az eget néztem. Nem tudom, meddig feküdtem így, meleg volt nagyon, és én egészen elkábultam. Rea nem szólt és nem mozgott, lehet, hogy aludt is. Aztán hallottam, hogy H. Sz. Dollár mászik fel a kötélre a hajóra. Akkor Rea megszólalt mellettem:

- Az apám még délután be fog menni a városba, és benn marad este is.

Megjátsoztam a hülyét.

- Biztos szórakozni akar az öreg.

- Nem erről van szó - mondta dühösen Rea. - Megígérted, hogy elvezetsz a kéményseprőhöz.

A fene egye meg, már azt gondoltam, elfelejtette a kéményseprőjét. Semmi kedvem sem volt a sötét utcákban mászkálni, s engem aztán igazán nem érdekelt, hogy hogyan mosakszik egy kéményseprő.

- Ha megígérted, akkor el is vezetek, nyugodt lehetsz - mondtam nem valami nagy lelkesedéssel.

- Ma este?

- Ma este.

- Nagyszerű! Gondolod, hogy sikerül meglesnünk, amikor mosakszik?

- Nem tudom. Mindenesetre megpróbáljuk.

- Egész biztosan sikerülni fog - mondta H. Sz. Dollár, aki szörnyen élvezte ezt az egész hülyeséget.

- Én azt hiszem, hogy a kezét mossa meg először - mondta Rea. - Mindenképpen a kezét kell először megmosni, mert addig nem nyúlhat semmihez, amíg fekete a keze.

- Lehet, hogy igazad van - mondtam.

- Van órátok? - kérdezte ekkor H. Sz. Dollár Reától.

- Van - mondta Rea. - Persze, hogy van óránk.

- Jó lesz vigyázni - mondta H. Sz. Dollár. - A kéményseprő mindig hét óra körül biciklizik hazafelé. Már fél hétkor el kell indulnotok, hogy a kertjében legyetek, mire hazaérkezik.

- A fene egye meg - mondtam. - Még világos lesz, mire hazaér. Hogy menjünk oda a konyhaablakhoz, amikor még világos van?

H. Sz. Dollár vállat vont.

- Reméljük, hogy nem kezd addig mosakodni, amíg világos van. A kertbe mindenesetre menjetek be, hogy ott legyetek, mire hazaérkezik.

- Izgalmas lesz - mondta Rea. - Ugye, izgalmas lesz?

- Örült izgalmas lesz - mondtam. - De most már menjünk fürödni.

- Én nem megyek még - mondta H. Sz. Dollár. - A véretem is kiszívta a vizet.

Rea jött. Fejeseket ugráltunk, és nagyokat neveltünk. Gyorsan megfeledeztem a kéményseprőről. Jól éreztük magunkat, Rea folyton a sarkamban volt, úgy látszik, sohasem fárad el. Én sem voltam fáradt. Ha jól érzi magát az ember, akkor általában nem szokott elfáradni. Nagyon rendes hajó volt ez, a legrendesebb hajó, amit eddig láttam. Meg is mondtam Reának:

- A ti hajótok a legrendesebb hajó a világon. Isteni hajó.

Mindjárt rosszkedvű lett. Éppen olyan rosszkedvű lett, mint amikor megkérdeztem tőle, hogy mit vegyek az apjának.

- Ronda hajó - mondta. - Utálom.

- Miért? Szerintem nagyon rendes hajó.

- Utálom.

- De miért?

- Mert lusta és ügyetlen és hideg. Olyan ügyetlen és hideg, mint a... mint a hal. Utálom, no!

- Nekem tetszik. Isteni fejeseket lehet róla ugrálni.

- Olyan, mint a hal. Hideg és ügyetlen. Legjobb szeretnék elszökni róla.

Nem tudtam elképzelni, hogy mi baja van ezzel a hajóval. Szerintem egyáltalán nem volt olyan, mint a hal. És nekem tetszett a hajó, örültem, hogy fölengedtek bennünket. Erre most Rea előáll a hülyeségeivel. Dühös lettem.

- Hát akkor szökjél - mondtam. - Miért nem szöktél már el?

Rea gondolkozott. Rövid szöke haja a fejére lapult, szemét összehúzta, úgy gondolkozott.

- Nem tudom - mondta. - Egyszer el fogok szökni.

- Hova?

- Nem tudom. Lehet, hogy a tengerre.

- Hülyeség - mondtam. - A tengeren is hajók vannak. Ügyetlen és hideg hajók. Olyanok, mint a halak.

- Nem igaz - mondta Rea. - Azok másfajta hajók. Nem hidegek. Azokon zene szól, és táncolni lehet rajtuk.

- Honnan tudod? - kérdeztem.

- Tudom - mondta, és most ő volt dühös. Úgy nézett rám, hogy jobbnak tartottam, ha nem húzom tovább.

Aztán megjelent az apja, fehér ingben, indult a városba. Most is csak félénk nézett, de nem szólt semmit, még Reának sem mondott semmit. Rea egyből megvadult. Alighogy az apja lelépett a hajóról, már rohant is be a házikóba, megnézni, hogy hány óra van. Negyed hat volt, de ő már úgy izgult, mintha minden pillanatban előbújhatna a kéményseprő, hogy mosakodni kezdjen. Nem lehetett vele bírni. Állandóan szaladgált be a házikóba, és minden percben jelentette a pontos időt, mint valami rossz rádió. Hat órakor magára vette a sárga blúzt meg a nadrágját, s alig várta, hogy induljunk.

- Menjetek már - mondta H. Sz. Dollár. - Ez a lány teljesen meghülyült.

De én nem mozdultam fél hétig. Akkor elindultunk, és Rea mindjárt megnyugodott. Néha még hátrafordult, amikor a töltésen mentünk, de már nem volt olyan ideges, mint a hajón. H. Sz. Dollár utánunk intett, aztán egy isteni fejest ugrott. Szörnyen irigyeltem, de nem volt mit tennem, kénytelen voltam végigcsinálni ezt a hülyeséget.

Rea szó nélkül jött mellettem a töltésen, meg azután a keskeny kis utcákban a régi, lapos házak között. A bolt előtt, a padon most fáradt és piszkos építőmunkások ültek, és sört ittak. Némelyik ház előtt fekete ruhás öregasszonyok gyülekeztek. Mintha falun járna az ember. Otthon láttam így öregasszonyokat gyülekezni a házak előtt, meg fáradt munkásokat sörözni a boltajtókban.

Hét óra körül értünk a kéményseprő házához. Nem álltunk meg, tovább vezettem Reát a másik utcába, ahogy H. Sz. Dollár magyarázta. Teljesen világos volt még, de nekünk mindenképpen be kellett jutnunk a kertbe, mert tudtam, hogy hamarosan megérkezik a kéményseprő. Lassan ballagtunk a kerítések mellett, ravaszul átfogtam Rea vállát, hogyha valaki meglát bennünket, hadd higgye, hogy fiatal szerelmespár vagyunk. Végre odaértünk a kéményseprő kertjébe. Már így kívülről is látszott, hogy a legelhanyagoltabb a környék összes kertjei között. Alacsony léckerítés választotta el az utcától, a léceket sok helyen kitördösték, igazán gyerekjáték volt a kertbe jutni. Még egyszer szétnéztem. Az utca másik oldalán házak álltak, figyeltem az ablakokat, de nem láttam senkit az ablakok mögött, s az utcán sem járt senki.

Lehajoltam és átbújtam a lécek között, intettem Reának, ő is gyorsan utánam jött. Akkor megfogtam a kezét, és bevezettem a fák közé. Szép gyümölcsfák voltak a kéményseprő kertjében, csak hogy látszott, hogy a kutya sem törődik velük már évek óta. Az ágaik összevissza nőttek, néhol letöredeztek, elszáradt rajtuk a levél, szóval nagyon tarkák voltak a gyümölcsfák, és körülöttük a föld istentelenül begazosodott. Feltételeztem, hogy egyedül él itt a kéményseprő, mert ha volna felesége, akkor egész biztosan rendeztebb volna a kert is. Nem nőne így a gaz, hanem a helyén hagyma, zöldség meg hasonló dolog volna. Előre mentünk Reával egészen a házig, ott kiszemeltem egy jó füves, védett helyet a fák között, ahonnan szemmel tarthatjuk a bejáratot, és ahol, ha lehasalunk, teljesen eltakar a gaz. Leültünk és akkor Rea halkán megkérdezte:

- Itt lakik?

Egész úton nem szólt egy szót sem, és most kicsit rekedt volt a hangja.

- Itt lakik - mondtam. - Nemsokára hazaér.

- Mit gondolsz, teljesen egyedül lakik? - kérdezte.

- Azt hiszem - mondtam. - Nagyon rohadt állapotban van a kert. Ha volna felesége, egész biztosan nem volna ilyen rohadt állapotban a kert.

- Érdekes - mondta Rea -, meg voltam győződve, hogy a kéményseprőknek van feleségük. Nem tudok elképzelni egy kéményseprőt feleség nélkül.

Istenem, hogy milyen hülyéket mond néha ez a lány.

- Nem értem, hogy miért voltál éppen erről meggyőződve - mondtam kicsit idegesen.

- Nem tudom - mondta. - De meg voltam győződve, hogy mindegyiknek van felesége.

- Hát ennek nincs - mondtam. - És most már fogd be a szád, mert minden pillanatban megérkezhet.

Rea engedelmesen elhallgatott, és figyeltük a bejáratot. Jól számítottam. Nem kellett sokáig várunk, nyílt az utcai kapu, és bejött a kéményseprő. Lehasaltunk a fűben, Rea elkapta a karomat, és úgy szorította, hogy még a körmet is belém vájta. A kéményseprő betolta a biciklijét, aztán becsukta a kaput, és mindjárt be is zárta. A biciklit a ház falának támasztotta, megállt egy pillanatra, szétnézett maga körül, aztán a kert felé nézett. Mintha pontosan minket nézett volna. Igaza volt Reának, tetőtől talpig piszkos volt. Még az arca is fekete volt. Majdnem megijedtem tőle, ahogy ott állt, és nézett a kert felé. És a legérdekesebb a dologban az volt, hogy most már engem is kezdett érdekelni, vajon hogyan is mosakszik. Az a helyzet az ilyen hülyeségekkel, hogy az ember kedve ellenére csinálni kezdi őket, aztán egyszerre csak érdekelni kezdik.

A kéményseprő kulcsot vett elő a zsebéből, kizárta a konyhaajtót és bement. Becsukta maga után az ajtót, és rögtön be is zárta. Szörnyen titokzatosan viselkedett. Minden ajtót bezárt maga után. Egyre jobban érdekelt, hogy hogyan mosakszik.

A karom már kimondottan fáj, ezért rászóltam Reára:

- Félsz?

- Nem félek - mondta, de tovább szorította a karomat.

- Akkor mi a fenének szorítod a karomat. Lenyúzod a bőrt róla.

Gyorsan elengedett.

- Ne haragudj. Nem akartam, hogy fájjon.

Tágra nyitotta a szemét, és úgy nézett rám, mint egy kiskutya.

- Nem haragszom - mondtam. - Csak majd lenyúztad a bőrömet.

Megsimogatta a karomat.

- Nagyon fáj?

- Már nem. De most fogd be a szád, mert még meghall bennünket.

Valami csörgés hallatszott a konyhából, de mi nem mertünk az ablakhoz menni, mert még mindig elég világos volt. Egy jó negyed óra múlva a kéményseprő meggyújtotta a villanyt. Intettem Reának, hogy álljon fel. Megfogtam a kezét, és csöndben az ablakhoz vezettem. Egyszerre néztünk be. Rea összerезzent, és hozzám bújt, azt hiszem, legszívesebben elfutott volna. Én sem éreztem túlságosan kellemesen magam. Semmi különöset nem láttunk, de azért furcsa volt. A kéményseprő az asztalnál ült és evett. Most is éppen olyan fekete volt, mint amikor megérkezett. Csak a két keze volt hófe-

hér, azokat megmosta. Ott ült feketén, mint az ördög, és a két fehér kezével tömte szájába a kenyeret, meg emelgette a teáscsészét. Legfurcsább azonban az arca volt. Olyan szomorú volt az arca, hogy én ilyen szomorú arcot még életemben nem láttam. Nem is jól mondom. Nem is annyira szomorú volt az arca, inkább ijedt. Félt valamitől, nem egy meghatározott dologtól, mint mondjuk, a tolvajok vagy hasonló, hanem csak úgy általában félt. Közönséges csupasz falak voltak körülötte, de ő olyan arccal evett, mint aki tudja, hogy a falak minden pillanatban szétnyílnak, és valami csúnya dolog történhet. Szóval nagyon furcsán nézett ki ez az ijedt kéményseprő. Látszólag nyugodtan ült ott az asztal mellett, nyugodtan evett, de minden alkalommal, amikor a kormos, fekete arca elé emelte hófehér kezét, egy fokkal ijedtebb lett. Nem szerettem volna sokáig nézni. Rea vacogott mellettem, és a fülemből sügta:

- Félek.

Elhúztam az ablaktól, beosontunk a fák közé. Most már besötétedett, a lámbunk folyton beleakadt a kórókba meg a letört ágakba, azt hittem, sohasem érünk ki az utcára. Végre kibújtunk a kerítésen, akkor megfogtam Rea kezét, és futni kezdtünk. A lapos kis házak elbújtak a sötétben. Futottunk a sötét utcákon, ki egészen a csatorna partjáig. Amikor megláttuk a vizet, nem futottunk tovább. Jó volt látni a vizet, amint csöndben csillogott, határozottan jól tett nekem a kéményseprő után.

Mentünk a töltésen, Rea egy istenért el nem engedte volna a kezemet. Még akkor sem, amikor a hajóhoz értünk. Álltunk, néztük a hajót, akkor én leültem a töltésen, Rea is gyorsan mellém ült, és továbbra is a kezemet szorongatta. Sokáig nem szóltunk egy árva szót sem egymáshoz. Amikor már nem bírtam tovább, azt mondtam:

- Igazad volt. A kezét mosta meg először.

- Láttad az arcát? - kérdezte.

- Láttam.

- Nagyon félt valamitől.

- Istentelenül félt.

- Én is félek még mindig.

- Ne hülyéskedj - mondtam, és megsimogattam a fejét.

- Olyan jó, hogy itt vagy - mondta. - Még mindig nagyon félek.

- Ne félj - mondtam. - Igaz, hogy rohadt látvány volt, de azért most már nem kell félned.

- Ne menj még el - kérlelt, pedig meg sem mozdultam.

- Nem megyek. Itt maradok, ameddig akarod.
- Nagyszerű - mondta, és már mosolygott. - Nem vagy éhes?
- Éhes vagyok.
- Hozok vajas kenyeret, jó?

- Nagyszerű - mondtam. - Hozd minél gyorsabban, mert éhen pusztulok.

Felszaladt a hajóra, láttam, hogy kigyullad a lámpa a házikójukban, aztán öt perc múlva már jött is vissza. Két nagy darab vajas kenyeret hozott, az egyiket nekem adta, leült mellém, és enni kezdtünk. Figyelte, hogy eszem, de ez nem nagyon izgatott, mert tényleg istentelenül éhes voltam.

- Ízlett? - kérdezte, amikor megettem.

- Igen - mondtam. - Nagyon jó volt.

- Kérsz még?

- Kérek.

Elment és hozott még egy darabot, és megint nézett, ahogyan eszem, közben lassan harapdálta az ő kenyerét.

- Mit szoktál csinálni esténként? - kérdezte egyszer csak. Örültem, hogy nem beszél többet a kéményseprőről.

- Mindenfélét - mondtam. - Leginkább elmegyek a körhintához Pol-lákkal meg H. Sz. Dollárral.

- Mit csináltok a körhintánál?

- Mindenfélét - mondtam. - Fel lehet ülni a hintára, célba lőhetünk, meg hasonló dolgokat lehet csinálni. A hangszóró pedig állandóan bömböl mindenféle régi slágereket.

Megettem már a második darab vajas kenyeret is, Rea azonban még mindig rágcsálta az övét. Aztán felém nyújtotta.

- Kéred?

- Nem. Eleget ettem.

- Nem bírom megenni - mondta.

- Rendben van, add ide.

Megettem az ő kenyerét is, akkor Rea azt mondta:

- Szeretném, ha egyszer elvezetnél engem is a körhintához.

- Mikor?

- Valamelyik este, amikor az apám megint a városba megy.

- Rendben van, szólj, ha nem lesz itthon az öreg. Akkor majd elviszlek a hintához.

- Megígéred? - Csillogtak a szemei, és megint úgy nézett rám, mint egy kiskutya.

- Megígérem.
- Bár minden este elmenne az apám a városba. Akkor, ugye, elvinnél minden este valahová?
- Természetesen.
- Mindegy, hogy hová, csak ne legyek ezen az utálatos hajón.
- Most már mennem kell - mondtam. - Félsz még?
- Nem félek - mondta Rea. - Biztosan elviszel a hintához?
- Biztosan.
- Fáj még a karod?
- Kérem?
- Fáj még a karod, ahol megszorítottam?
- El is felejtettem - mondtam, és megint megsimogattam a fejét. - Holnap jövőnk fürödni.

Felment a hajóra, én pedig elindultam a töltésen a város felé. Jókedvem volt. Nem tudom, hogy miért, de jókedvem volt. Olyan szépek és tiszták voltak a csillagok, meg a víz is tiszta volt, és valahogy nagyon jól éreztem magam, hogy itt ballaghatok a töltésen, nézhetem a vizet meg a csillagokat, és nem kell a kéményseprő fekete arcát néznom. Elhatároztam, hogy elmelegyek a hintához. Hallgatom egy kicsit a régi slágereket. Mert ezeknél a körhintáknál mindig régi slágereket bömböltetnek. Lehet, hogy H. Sz. Dollárék is ott vannak még. H. Sz. Dollár szeret a körhintánál, mert ott mindenféle rossz nők gyülekeznek, és H. Sz. Dollár időnként felszed közülük egyet.

Messziről hallottam, hogy bömböl a hangszóró, és a hinta is forgott. Sokan voltak még ott, mindenféle rossz nők, fülig kifestett szájjal, meg vigyorgó pasasok, akik zsebre dugták a kezüket, és fontoskodva ténferegtek a hinta körül. Gyerekek is voltak még ott, többnyire cigánygyerekek. H. Sz. Dollárt meg Pollákot nem láttam sehol. Zsebre dugtam hát a kezemet, és ténferegtem ott le-föl, mint a vigyorgó pasasok. Hallgattam a zenét, és időnként végigmértem a kifestett szájú rossz nőket, akik mindenféle pasasokkal beszélgettek, és sokat vihogtak.

Aztán egyszer csak kezdtem szörnyen kellemetlenül érezni magamat. Egyszer csak az volt az érzésem, hogy ezek a rossz nők hasonlítanak a kéményseprőre. Nem volt fekete az arcuk, csak mintha ijedt lett volna, majdnem olyan szomorú és ijedt, mint a kéményseprőé. Még akkor is féltek, amikor vihogtak. Gyorsan elkezdtem vizsgálni a vigyorgó pasasok arcát. Fontoskodva ténferegtek ott, vigyorogtak, de azért, istenemre mondom, ők is féltek, ők is hasonlítottak a kéményseprőhöz. Szörnyen kellemetlen volt,

már a régi slágereket sem tudtam élvezni. Ennyi egyforma arcú ember. Mint-ha csak H. Sz. Dollár rajzolta volna őket.

Az ám, H. Sz. Dollár. Akkor jutott eszembe, hogy elkezdte rajzolni a legújabb képregényét. Ezért nincs ő itt a hintánál, egész biztosan otthon ülnek Pollákkal, és nézik a rajzokat. Aztán mindjárt eszembe jutott az is, hogy H. Sz. Dollár azt mondta, most nem egyformára rajzolta a cowboyok arcát. Egyszerre nagyon szerettem volna látni a különböző arcú cowboyokat. Semmi kedvem sem volt továbbra is a hintánál ténferegni. Siettem haza.

Jól számítottam. H. Sz. Dollár és Pollák otthon volt. Meggyújtották mind a két petróleumlámpát, a faláda mellett ültek, és nézték a rajzokat. Nagy zajjal rontottam be a szobába, mindketten felém fordultak.

- Mutasd a rajzokat - mondtam H. Sz. Dollárnak.

- Csak négyet csináltam - mondta H. Sz. Dollár.

- Nem baj, mutasd azt a négyet.

- No, nézd csak, milyen idegesek lettünk - mondta Pollák.

- Láttatok a kéményseprőt? - kérdezte H. Sz. Dollár.

- Láttuk. Mutasd a rajzaidat.

- Tessék - mondta H. Sz. Dollár, és odanyújtott egy rajzot.

- Ez lesz az első oldalon.

Néztem a rajzot, és szerettem volna, ha a többit is mindjárt megmutatja.

- Rendes pasas - mondtam, hogy éppen csak mondjak valamit. - Határozottan rendes pasasnak néz ki. Csak egy kicsit szomorú.

- Kell is hogy szomorú legyen - mondta H. Sz. Dollár. - De nem ez a lényeg. Szerinted tükröződik nemes elszántság az arcán?

- Igen. Határozottan - mondtam.

- Szerintem is - mondta H. Sz. Dollár. - Pollák azt mondja, hogy nemigen látszik rajta a nemes elszántság.

- Nem azt mondtam - tiltakozott Pollák. - Én csak azt mondtam, hogy jobban látszana a nemes elszántság, ha fél pofája nem lenne sötétben.

- Szerintem nincs itt semmi baj - mondtam. - Mit fog csinálni ez a pasas?

- Bemegy a városba. Rock Citybe.

- Azt látom a szövegből, de mit csinál Rock Cityben?

H. Sz. Dollár átadta a másik három rajzot is.

Jól megnéztem a rajzokat, és a szöveget is elolvastam. Örültem, hogy H. Sz. Dollár végre különböző pofákat rajzol, bár a bajuszuk zavart.

- Miért van mindegyiknek bajusza?

- Az nem lényeges - mondta idegesen H. Sz. Dollár. - Az a lényeg, hogy különbözőek-e az arcok.

- Különbözőek - mondtam. - Azzal nincs semmi baj, de azért nekem nem tetszik, hogy mindnek bajusza van.

- Ezt magyaráztam én is - mondta Pollák. - Nekem sem tetszik, hogy ilyen öreg, bajuszos trógerokat rajzol Fred köré.

- Csak egy öreg van közöttük - mondta H. Sz. Dollár.

- De a másik kettőt is öregíti a bajusz - mondta Pollák. - Ilyen bajuszos trógerokat igazán nem nehéz összeverni.

- Istenem, hogy te milyen barom vagy. Hányszor mondjam még, hogy Fred nem ezekkel fog verekedni. Ezek közül kettő hamiskártyás, a harmadik pedig a csapos. Ezek szétfutnak majd, mint a patkányok, amikor Fred észreveszi, hogy csálnak a kártyán, és felborítja az asztalt. Egyébként is csak a csapos tagja a „Véres kéz” bandájának, de az is gyáva patkány. Másokkal fog Fred verekedni.

- Az egészen más - mondta Pollák. - Mikor kezdenek verekedni?

- Előbb kártyáznak - mondta H. Sz. Dollár. - Aztán Fred rájuk borítja az asztalt, és akkor megjelenik Fojtogató Bill, akit Fred összever. Aztán még két pasast összever. Később le akarják löni hátulról, de Mary figyelmezteti a színpadról, és megmenti az életét.

- Szerelmesek lesznek egymásba? - kérdeztem.

- Igen, a végén. De már kezdettől fogva rokonszenveznek egymással.

- Így már egészen más - mondta Pollák. - De nem gondolod, hogy kicsit sok a szöveg ezeken a rajzokon? Alig látszik valami a sok szövegtől.

- Az elején sok szöveg kell - mondta H. Sz. Dollár. - Később majd kevesebb lesz a szöveg.

- Én azt hiszem, hogy ez jó regény lesz - mondtam. - Az a lényeg, hogy a pasasok nem hasonlítanak egymásra.

- No, mit mondtam? - kérdezte H. Sz. Dollár diadalmasan Polláktól. Kivette a négy rajzot a kezemből, és meglobogtatta Pollák orra előtt. - Érzed a rengeteg dohány szagát?

- Csak lassan - mondta Pollák, és én már oldalogtam is el onnan.

Mert tudtam, hogy most elkezdik a hülye dumájukat a rengeteg dohányról.

II.

Új pasas érkezett a műhelybe. Jobban mondva, csak számomra volt új, Pollákék ismerték, itt dolgozott azelőtt, csak fél évig betegszabadságon volt, és most visszajött. Barthnak hívták, a fejét kopaszra nyíratta, és istentelenül vedlett a fejbőre. Olyan tarka volt a feje, mint a kígyó bőre. Fanyar pófával mászkált le-föl a műhelyben, és nekem mindjárt nem tetszett. Hozzám nem is szólt, csak a fejével intett felém, és megkérdezte Sabolt:

- Ez mióta van itt?
- Három hónapja - mondta Sabol.
- Megkeresi már legalább a hideg vízre valót?
- Néha - mondta Sabol nagylelkűen. - Ha nagyon igyekszik.
- Ki hinné róla - mondta fanyar pófával a tarka fejű.

Jól gondoltam. Ez is egy közönséges barom. Nem volt nekem elég Sabol és Pollák, most még ez is megérkezett. Ez azt jelenti, hogy a rohadt műhely ezentúl még rohadtabb lesz. Annyi hasznom azért mégis volt ebből a kopaszból, hogy Sabol és Pollák főleg vele foglalkoztak, rengeteget meséltek egymásnak, és így engem békében hagytak. Még Pollák sem akadékoskodott a kocsimosásnál. Füttyörészve mostam a kocsikat. Ilyesmi is ritkán történik ebben a rohadt műhelyben. De hogy a napom mégsem legyen teljesen zavartalan, dél körül odajött hozzám Sabol, és azt mondta:

- Ne kíméld a munkaruhádat, fiú. Holnap mozijegyet kell venned.

Azzal otthagytott. És elrontotta az egész napomat. Mert semmit sem utálok annyira, mint Sabolnak mozijegyet venni. Mert ő azt úgy csinálja, hogy az olajos munkaruhámban küld el mozijegyért. Előbb alaposan megvizsgál, hogy elég olajos vagyok-e. Sohasem vagyok neki elég olajos. Ő azt szereti, hogyha messziről fénylik a ruhám, ezért mielőtt elindulnék mozijegyért, mindig jól beolajozza a könyökömet. És mindezt azért csinálja, hogy ne kelljen sokáig sorban állnom, az emberek ugyanis, ha meglátnak ilyen mocskosan és olajosan, tágnak mellőlem, mintha leprás lennék. Gyorsan odaengednek a pénztárhoz, mert ki a fene szereti, ha egy nyakig olajos pasas dörögölözik hozzá. Sabol szerint ez egy örült jó vicc, s amellet még hasznos vicc is, mert így nem csavargok sokáig a mozi körül, hanem sietek vissza a műhelybe.

Nekem persze a szemem majd kiszül emiatt. Nem arról van szó, hogy én szégyellek olajos munkaruhában az emberek közé menni. Elmegyek én akárhová a munkaruhámban, ha még egyszer olyan olajos is, de hogyha tudom, hogy csak azért olajozzák be, hogy soron kívül kapjak mozijegyet, akkor istentelenül kikészülök. Mert szerintem ez egyáltalán nem jó vicc, hanem egy őrült nagy disznóság. Hát ezért utálok mozijegyet venni Sabolnak. Mert állítom, hogy nincs rohadtabb dolog a világon, mint szándékosan beolajozott ruhában szétzavarni az embereket a mozipénztártól.

Persze, hogy el lett rontva az egész napom. Örök időkre elment a kedvem a füttyörészéstől. Legszívesebben összevertem volna minden rohadt autót egy nagy kalapáccsal. Azaz, legszívesebben Sabol fejét vertem volna szét egy nagy kalapáccsal. Mozijegyet venni beolajozott ruhában! Szerintem ennél nagyobb disznóság nincs a világon.

Még akkor is rohadt hangulatban voltam, amikor kimentem a hajóra. Rea mindjárt észrevette, hogy valami nincs rendben és megkérdezte:

- Rosszkedvű vagy?

- Hagyjál békén - mondtam neki.

- Miért vagy rosszkedvű?

- Mozijegyet kell vennem holnap.

- Hát aztán. Mi abban a rossz?

- Menj a fenébe.

- Nem akarom, hogy rosszkedvű legyél - mondta. - Mi bajod van a mozi-jegyekkel?

- Arról van szó - mondtam dühösen -, hogy annak a barom műhelyfőnöknek kell mozijegyet vennem. Beolajozza a munkaruhámat, és úgy küld el mozijegyért, mint egy olajoskannát, hogy az emberek eloldalogjanak mellőlem a pénztárnál.

- Most már értem - mondta Rea. - Nagyon rossz érzés lehet, amikor eloldalognak mellőled az emberek. Én nem mennék el mellőled, akármilyen olajos is volna a ruhád.

- Nem erről van szó. Az a barom azért olajoz be fülig, hogy soron kívül kapjak jegyet, és hogy gyorsabban visszaérjek a műhelybe. Szerintem ez nagy disznóság.

- Mondd meg neki, hogy nem veszel mozijegyet.

- Ó a főnököm.

- Nem baj. Te mondd meg neki, hogy nem veszel mozijegyet.

- Kirúg a műhelyből - mondtam. - És akkor mehetek a francba... De ha egyszer nagyon feldühít, tényleg megmondom neki, hogy nem veszek mozijegyet, aztán szemközt köpöm, és tényleg elmegyek a francba. Egyáltalán nem sajnálnám azt a rohadt műhelyt.

Kedvetlenül hajigáltam le magamról az inget meg a nadrágot, és beleugrottam a vízbe. Nem is fejest ugrottam, csak úgy levettem magam a hajóról, az oldalamba estem, akkorát csattant a víz, mintha egy ökröt dobta volna bele. Rea mindjárt utánam ugrott és megkérdezte:

- Hová mennél akkor?

- Mikor?

- Hát, ha szemközt köpnéd azt a barmot.

- Nem köpöm szemközt, és nem megyek sehova sem.

- De ha mégis szemközt köpnéd.

- Nem tudom. Elmennék akárhova. Nekem teljesen mindegy.

- Elvinnél engem is magaddal?

- Hová?

- Akárhová. Nekem is teljesen mindegy. Mennék veled, akárhová vezetnél.

A vízben voltunk, csak a fejünk látszott ki, és néztük egymás arcát. És nekem akkor kezdett elpárologni a rosszkedvem. Nem gondoltam én sohasem komolyan, hogy szemközt köpöm Sabolt, és elmegyek a francba, de azért jólesett, hogy Rea azt mondta, velem jönne. Az mindig jólesik az embernek, ha azt mondja valaki, hogy elmenne vele akárhová. Jólesik még akkor is, ha az ember nem akar sehová se menni.

- Egész biztosan magammal vinnélek - mondtam neki.

- Nagyon jó volna - mondta Rea. - Mennék veled mindenhová, de egyáltalán nem lennék a terhedre. Nagyon rendesen viselkednék, hidd el.

- Elhiszem - mondtam. - Nagyon rendes lány vagy. Életemben nem találkoztam még ilyen rendes lánnyal. Szeretném felborzolni a hajadat.

Rea nevetett, én pedig felborzoltam a haját. Most már mind a ketten neveltünk, felmásztunk a hajóra, és isteni fejest ugrottunk. H. Sz. Dollár elűszott messzire a hajótól, hanyatt feküdt a vízen, és az eget nézte.

- Elmehténék a tengerre is - mondta Rea.

Ha valamiről egyszer elkezd beszélni, száz évig nem hagyja abba. De most nem bántam.

- Nekem mindegy - mondtam. - Felőlem mehténék a tengerre is.

- Nekem is mindegy - mondta Rea. - De azért szívesen elmennék a tengerre. De csak akkor, ha te is úgy akarod.

- Rendben van - mondtam. - Ha egyszer tényleg szemközt köpöm azt a barmot, akkor eljövök érted, és megyünk a tengerre.

- Autóstoppal mehetnénk.

- Nem rossz - mondtam. - Nem vinnénk magunkkal semmit. Te felhúznád a sárga blúzodat meg azt a kis nadrágodat, én meg kockás inget húznék, és mennénk autóstoppal a tengerre.

- Vihetnénk magunkkal egy kis kölyökkutyát - mondta Rea.

- Kölyökkutyát?

- Mindig szerettem volna egy kis barna szőrű, görbe lábú kölyökkutyát. Nem volna semmi baj vele, hidd el. És én nagyon örülnék, ha magunkkal vinnénk. De csak ha te is akarod.

- Nem bánom - mondtam. - Egy barna szőrű kölyökkutyát magunkkal vihetnénk.

- Szeretném felborzolni a hajadat - mondta Rea, és abban a pillanatban már bele is túrt a hajamba.

Lemerültem a vízben, aztán elkaptam a lábát, és őt is lehúztam. Hápogott, mikor felmerült, és köpködte a vizet. Nagyon jó kedvem volt, nevettem, Rea meg köpködte a vizet, aztán ő is nevetett. Istenemre mondom, soha életemben nem éreztem még olyan jól magamat, mint akkor délután. Egy percre sem pihentünk, állandóan a vízbe ugráltunk, és folyton neveltünk. Néha H. Sz. Dollár is csatlakozott hozzánk, egy ideig ő is fejeseget ugrált, de hamar kifáradt, és lefeküdt a hajón.

Még a kéményseprőt sem vettük észre, és ha H. Sz. Dollár nem szól, felőlünk nyugodtan elbiciklizhetett volna. De H. Sz. Dollár észrevette a hajóról, és leszólt nekünk a vízbe:

- Hagyjátok abba, itt jön a kéményseprők. Indulnunk kell.

Abbahagytuk a nevetést, és szó nélkül felmáztunk a hajóra.

- Hogyan mosakszik a pasas? - kérdezte H. Sz. Dollár.

Hallgattunk, Rea segélykérően nézett rám. A kéményseprő most is lehajtott fejjel biciklizett a töltésen.

- A kezét mosta meg először - mondtam.

- Az csak természetes - mondta H. Sz. Dollár. - Minden ember a kezét mossa meg először.

Rea sápadtan figyelte H. Sz. Dollárt, láttam, attól fél, hogy H. Sz. Dollár tovább fog kérdezősködni a kéményseprőről. Ezért gyorsan másról kezdtem beszélni. Megkérdeztem Reát:

- Ma este nem megy az apád a városba?

- Nem - mondta Rea szomorúan. - Ma este itthon marad és olvas. Egy vastag könyvet kezdett olvasni, félek, hogy még holnap sem megy sehova.

- Megígértem Reának, hogy egy este elvezetem a hintához - mondtam H. Sz. Dollárnak.

- Fiatal ő még ahhoz - mondta H. Sz. Dollár. - Egy tizenhárom éves lány jobban teszi, ha esténként nem jár a hintához.

- Péter majd vigyáz rám - mondta Rea, és szörnyen meg volt ijedve, nehogy lefűjjuk a körhintát. - Én mindig mellette leszek.

- Kicsoda? - kérdezte H. Sz. Dollár. - Ki vigyáz rád?

- Péter.

- Igen, persze - mondta H. Sz. Dollár és nevetett. - Az egészen más, ha Péter vigyáz rád. Akkor elmehetsz a hintához.

- Két nap alatt az apám biztosan elolvassa azt a vastag könyvet, és megint elmegy a városba.

- Akkor majd elvezetlek a hintához - mondtam.

- Ma is szeretnék veled menni - mondta Rea, és nagyon szomorúan nézett rám. Nem szeretem, ha ilyen szomorúan néz rám. Ilyenkor szeretnék neki valami vidám dolgot mondani, de sohasem jut eszembe semmi.

- Dobd a tűzbe azt a vacak könyvet - mondtam. Megpróbáltam hülyéskedni, de azért félig komolyan gondoltam. - Akkor majd nem lesz mit olvasni az apádnak, és bemegy a városba.

- Nem merem - mondta Rea. - Agyonvágna az apám.

Ilyenkor legjobb elmenni. Ha szomorúan néznek az emberre, akkor legjobb, ha egyszerűen elmegy. Örültem, hogy Pollák most nincs velünk. Az a barom most egész biztosan viccelődni kezdene, és nagyokat röhögne. Nem szeretem, ha ilyenkor röhögnek. Kész szerencse, hogy H. Sz. Dollár nem olyan nagy barom, mint Pollák.

- Úgy látszik, kigyógyult a kéményseprőjéből - mondta, amikor már a töltésen mentünk.

- Örökre - mondtam. - Nagyon rohadt dolog volt az a kéményseprővel.

- Miért, mi történt?

- Semmi nem történt, de azért nagyon kikészültünk mind a ketten.

- Mégis, mi volt? Láttatok, amikor mosakodott?

- Az igazság az, hogy nem is mosakodott. Csak a kezét mosta meg, de mi még azt sem láttuk. Láttuk, amikor evett. Fekete volt a pofája, és olyan szomorú, és úgy félt, hogy azt hittem, rögtön elbőgöm magam. Láttál már kéményseprőt egészen közelről?

- Fene tudja. Sohasem figyeltem őket.

- Ezt látnod kellett volna. Egész biztosan elbőgöd magad, ha látod. De ez még semmi. Elmentem később a hintához, néztem azokat a rossz nőket meg azokat a fontoskodó pasasokat. Akármelyiknek alaposabban megnéztem a pofáját, mindegyiken észrevettem, hogy szörnyen fél valamitől, akár csak a kéményseprő. Lényegében szörnyen egyforma az arcuk. És a műhelyben is: Sabol, Pollák. Ma jött egy új pasas is, az hasonlít még csak igazán a kéményseprőhöz. És, ne haragudj, néha még a te arcod is olyan, mint a kéményseprőé. Kezdek félni ettől a sok egyforma arctól.

Mindjárt jobban éreztem magam, hogy ezt elmondhattam. Hiába is tagadnám, alaposan megülte a gyomromat ez a kéményseprő-dolog, és háttározottan jólesett, hogy elmondhattam. H. Sz. Dollár meglepően sokáig hallgatott. Lehajtott fejjel lépkedett mellettem, látszott rajta, hogy erősen gondolkodik. Később azt mondta:

- Lehet, hogy igazad van. Nekem nagyon nem tetszik ez az egész, de lehet, hogy igazad van. Hiába, te még mindig taknyos vagy, és észreveszed az ilyesmit. Néhány év múlva már nem fogod észrevenni. Akkor már füttyülsz rá, hogy egyformán szomorúak-e az emberek vagy sem, és hogy mennyire félnek. Akkor majd okosabb dolgokkal foglalkozol.

- Gondolod, hogy néhány év múlva elmúlik ez?

- Biztos vagyok benne - mondta H. Sz. Dollár.

A boltunkhoz értünk, vásároltunk fél kiló kenyeret meg tepertőt, aztán kiültünk a padra és vacsoráztunk. Szeretek itt a padon vacsorázni. Csend van, alig jár erre valaki. Délután nem ilyen kellemes itt, mert mindenféle piszkos ruhájú, szomorú munkások söröznek és hangoskodnak a bolt előtt, de este már nincs itt senki, legfeljebb egy-két asszony jön még a boltba, hogy valami apróságot vásároljon. Lassan ettünk, a boltos már be is csukott, elkészönt tőlünk és hazament, mi pedig még mindig ott ültünk a padon, s én nagyon élveztem, hogy olyan csend van, és nem jön arra senki.

Aztán befejeztük a vacsorát, és H. Sz. Dollár azt mondta:

- Kár, hogy ez a lány csak tizenhárom éves. Nagyon odáig van érted. Ha két-három évvel idősebb volna...

Széttártam a kezem.

- Nincs szerencsém.

Pedig egészen mást gondoltam. Az az igazság, hogy egyáltalán nem bántam, hogy Rea csak tizenhárom éves. Még örültem is ennek. Mert bevallom, nekem eddig még nem voltak komoly nőügyeim. H. Sz. Dollár mondta már,

hogy csak szóljak neki, és ő percek alatt kerít nekem egy komoly nőt, de én sohasem szoltam neki. Nem vagyok én olyan, mint Pollák, engem érdekelnek a nők, de azért egy komoly nő előtt zavarba jönnek. Reával pedig határozottan jól érzem magam. Sokat nevetünk, és egyáltalán nem jövök zavarba. De H. Sz. Dollár kiröhögne, ha ezt bevallanám neki. Akkor inkább megjátszom a csalódottat.

- Hát, ezen már nem segíthetünk - mondta H. Sz. Dollár. - Gyerünk a hintához.

- Megint fel akarsz szedni valami rossz nőt?

- Nem. Szeretnék célba lőni. Le fogom lőni mind a tíz törpét.

- Helyes. Én is lelövöldözöm a törpéket.

A körhintánál ugyanis van egy sátor, ahol célba lehet lőni légpuskával. Főleg törpékre lehet lelövöldözni. Van ott tíz törpe, mindegyik feje felett egy fehér célgömb. Ha ezt eltalálja az ember, akkor a törpe leesik, és nagyot csattan. Mert a törpék lábán van egy vaspálca, az befúródik egy lyukba, amibe sárga port öntenek, és a por az ütéstől robban. Ezenkívül még papírvirágokra is lehet lelövöldözni, azok vékony zsinegen lógnak, és ha az ember eltalálja a zsineget, a virág leesik, és elviheti, ha akarja. De a papírvirágokra, amennyire én tudom, senki sem szokott lelövöldözni, mert nehezebb eltalálni őket, nem is csattannak, meg aztán ki a fenének kell egy papírvirág. Mi is mindig csak a törpékre lelövöldözünk.

Mikor a hintához értünk, előbb körülnéztünk, hátha megtaláljuk Pollákot. Nem volt sehol, biztosan nem fejezte be az autót, amit délutánra vállalt, és dolgozott este is. Mert a műhelyben erős villanyégőket szereltek fel, úgyhogy este is lehet dolgozni. Elmentünk a céllövő sátorhoz. H. Sz. Dollár kért tíz golyót, aztán szép sorjában lelőtte mind a tíz törpét. Nem nehéz lelőni őket, elég nagyok a célgömbök, és közel is vannak. Ha jó szeme van az embernek, és nem remeg a keze, százszor egymás után eltalálhatja őket.

Egy kövér asszony visszarakta a helyükre a törpéket, sárga port öntött a lyukakba, aztán adott nekem is tíz golyót. Én is lelőttem mind a tíz törpét. Akkor megint H. Sz. Dollár kezdte lelövöldözni őket. Mindegyikünk harminc golyót lőtt rájuk, és egyszer sem tévesztettük el.

Elégedetten indultunk haza, végigmentünk a sötét utcákon, a lépcsőugrálást akkor este kihagytuk. Időnként kihagytuk a lépcsőugrálást, főleg olyankor, amikor Pollák nincs velünk. A hátamra sem kellett vigyázni, mert azt a hátbaverós hülyeséget is csak akkor csináljuk, ha hárman vagyunk, és körbeverhetjük egymást. Szép nyugodt este volt ez. Pollák még nem volt ott-

hon, amikor megérkeztünk, úgyhogy nem kellett százezredszer is végighallgatnom a hülye dumájukat a rengeteg dohányról. Bementem a szobámba, lefeküdtem aludni. H. Sz. Dollár pedig leült a faláda mellé, és rajzolta a legújabb képregényét Balkezes Fredről.

Pollák jóval éjfél után jött haza, el tudom képzelni, milyen fáradt lehetett, és még csak ki sem alhatta magát reggelig. Öt órakor azonban már talpon volt, és engem is felrázott. Akármilyen későn fekszik le, reggel mindig előbb ébred, mint én. És még csak nem is látszik álmosnak. Nekem legalább fél óra kell, amíg teljesen magamhoz térek. Ezeregy bajom van reggel: fázom, a szemeim folyton lecsukódnak, nekimegyek mindennek, Pollák alig tud lelket verni belém. Folyton noszogat, kiabál, hogy siesssek, és én már akkor, úgy félálomban, tiszta szívből utálni kezdem.

Megmosakodtunk és rohantunk az autóbuszra. Pollák alig várta, hogy felszálljunk az autóbuszra, máris megkezdte a szokásos szavalását. És ezúttal pizsokabbul szavalt, mint bármikor. A mozijegyvásárlásról tartott beszédet az egész autóbusznak. Hogy nagyon vigyázzak, amikor Sabol olajos munkaruhában elküld mozijegyért. A pénztárnál ne dörgölőzzek szándékosan az emberekhez, mert az disznóság lenne. Disznóság! Nekem mondja, hogy disznóság.

Hátat fordítottam neki, úgy tettem, mintha nem is figyelnék rá, mintha nem is nekem beszélne. De őt ez egyáltalán nem zavarta, nagy hangon szavalt tovább. Hogy az emberek általában tisztességes öltözékekben állnak sorban mozijegyért, és éppen ezért lenne nagy disznóság, ha szándékosan hozzájuk dörgölődznék.

Mintha nekem más bajom sem lenne, mint a tisztességesen felöltözött emberekhez dörgölődni. Az autóbuszban már mindenki minket bámult, de senki sem szólt volna Polláknak, hogy hagyja már abba ezt a gyalázatos szavalást, és hogy hagyjon engem élni. Ha én lennék a helyükben, és látnám, hogy egy barom ilyen gyalázatosan szaval, és nem hagyja az embert élni, egész biztosan rászólnék, vagy csinálnék valamit. De ezek nem csináltak semmit. Csak bámultak ránk szomorú pofával. Egész biztosan azon gondolkodtak, hogy a sok félnivaló közül mitől féljenek legjobban. Már kora reggel meg voltak ijedve, és szomorúak voltak. Éppen olyanok, mint az a tetőtől talpig kéményseprő. Még rágondolni is rossz. Egy autóbusz tele fekete kéményseprővel. Pollák pedig szörnyen élvezte a helyzetet. Tetszett neki, hogy az egész autóbusz őt figyeli. És mondta. Hogy Sabol azért olajozza be fényesre a ruhámat, hogy az emberek már messziről észrevegyék, és hogy fél-

rehúzódjanak, ezért hát teljesen feleslegesen szándékosan bepiszkítani őket. Utat csinálnak ők nekem a pénztárhoz anélkül is. Lényegében ez is a vicc a dologban, hogy soron kívül kapjak mozijegyet, de ne olajozzam be senkinek a ruháját.

Mindenható isten! Mért nem fordult fel velünk az a rohadt autóbusz.

A műhely előtt meg már várt a másik két kéményseprő: Sabol és Barth. A lehető legsötétebb kéményseprők. Az ember nem tudta, hogy melyiktől fordítsa el a fejét gyorsabban. De oda kellett menni hozzájuk, és most már nem is ketten voltak, hanem hárman, mert Pollák is melléjük állt. Sabol már mondta is:

- Ugorj újságért, fiú.

Kezdte kiforgatni a zsebeit. Nem bírtam nézni, félrefordítottam a fejemet, kerestem valamit, amit nézhetek. Pollákot meg Barthot nem bírtam látni sem, azok majdnem olyan utálatosak voltak, mint Sabol, amikor a zsebeiben kotorászott. A műhely udvarán egy kis akácfa nőtt, apró levelei teljesen beporosodtak, azt hiszem, hamarosan ki fog száradni. Kínomban ezt a csenevész akácfa bámultam. De ezen a rohadt fán sem volt semmi. Még csak egy madár sem volt rajta.

- Mit tekergeti ez a nyakát? - kérdezte Barth.

- Nem tudom, biztosan huzatot kapott - mondta Pollák, és természetesen röhögött.

Rájuk néztem, és még jobban elegendem lett. Az a barom pedig még mindig az aprópénzt kereste a zsebeiben. Akkor a cipőiket kezdtem vizsgálni. Sabolnak és Barthnak fényesre pucolt fekete cipője volt, Polláknak pedig rossz szándál volt a lábán. Már legalább ötven éve ezt a rossz szándált hordja, és hordani is fogja, amíg le nem rohad a lábáról, mert sajnál pénzt adni új szándálra. És ilyenkor hova nézzen az ember?

- A fene egye meg, nincs aprópénzem - mondta Sabol, miután ezredszer is átkutatta a zsebeit.

Akkor elővette a pénztárcáját. Tele volt papírpénzzel, bökdöste őket a mutatóujjával, aprópénzt keresett köztük, de ott sem talált. Egy pillanatig tanácstalanul nézett rám, végül azt mondta:

- Eredj, kérd meg az újságárust, hogy adjon egy mai újságot. Holnap majd elviszed neki a pénzt.

Kérjem meg az újságárust. Közben tele van a pénztárcája. Meg kell döglelni. És még van pofája utánam szólni:

- Mozgás, fiú, mozgás, nem a korzón vagy.

Még hogy nem a korzón vagyok. Csak azért is lassabban mentem. Hallottam, hogy morognak a hátam mögött, de nem érdekelt, egyre lassabban lépkedtem. Az újságáruskioszknál megálltam, és hosszasan tanulmányoztam a színes képeslapokat meg magazinokat. Rengeteg volt belőlük. Az öreg újságárus észrevett, és már nyújtotta is felém az aznapi újságot. Intettem neki, hogy nem kell, és tovább nézegettem a képeslapokat. Aztán megkérdeztem az öreget:

- Nem tudja véletlenül, hogy hol szerezhetnék egy kis kölyökkutyát?
- Kölyökkutyát?
- Igen. Egy görbe lábú kis kölyökkutyát. Lehetőleg barna szőrűt.

Az öreg az állát simogatta és gondolkodott. Legalább hatvanéves lehetett az újságárus, és teljesen ősz volt a haja. Szerettem elnézni az ilyen ősz hajú öregeket, amikor az állukat simogatják. Határozottan jól áll nekik, amikor gondolkoznak.

- Azt hiszem, valahol a város szélén kell megnézned - mondta. - De várjunk csak. Okvetlenül görbe lábú és barna szőrű kell hogy legyen?

- Igen - mondtam. - Az volna a legjobb.
- A szomszédomnak farkaskutyája van - mondta. - De a farkaskutya-kölykök nagyon drágák.
- Nem jó a farkaskutya - mondtam.
- Akkor mindenképpen valahol a város szélén kell megnézned. Ott még elég sokan tartanak kutyát.
- Jó, akkor majd megnézem a város szélén.
- Mai újság?
- Köszönöm, nem kell.

Zsebre dugtam a kezemet, és elindultam a város központja felé. Gondoltam, keresztlmegyek a városon, és a másik szélén majd megpróbálok előkeríteni egy kis kölyökkutyát. Most éppen kedvem volt gyalogolni. Fene mód jól éreztem magam. Az emberek összevissza rohángásztak körülöttem, néztek maguk elé, és rosszkedvűen siettek valahova, én meg zsebre dugott kézzel lassan lépkedtem közöttük, és határozottan jó kedvem volt. Fene mód jól éreztem magam, ez az igazság.

Magam is csodálkoztam, hogy milyen gyorsan beértem a központba. A kirakatok előtt ballagtam, de nem néztem meg egyiket sem. Nem akartam semmit sem vásárolni, és ilyenkor, ha nem akarok vásárolni, én nem bámulom a kirakatokat. Csak az egyik mozi előtt álltam meg, és a képeket nézegettem. A „Helgát” adták ebben a moziban, gondoltam, megnézem a képe-

ket. A filmet nem akartam megnézni. H. Sz. Dollár látta a múlt héten, és utána három napig egyfolytában köpködött. Azt mutatják be, hogyan születik a gyerekek, de azt alaposan bemutatják. H. Sz. Dollár azt mondta, hogy majdnem kihányta a belét a moziban. Nem szeretem az ilyen filmeket. Szeretem a kisgyerekeket, de ki nem állom, ha nekem filmen akarják megmutatni, hogyan születnek. Nem érdekel. Tudom jól, hogyan születnek a gyerekek, de nem akarom látni. H. Sz. Dollár egészen belebetegedett ebbe a rohadt filmbe.

Megnéztem a képeket, és mentem tovább, most már a város szélé felé. Nem arra, ahol mi laktunk, hanem az ellenkező irányba. Arra mifelénk seholl sem láttam kutyákat. Jó negyed óra múlva a gázgyárhoz értem, megkerültem, és akkor már a földszintes házak között voltam. Ha van valahol kutya, akkor ezekben a földszintes házakban kellene hogy legyen, bár mondom, mifelénk egyet sem láttam, még az ilyen kis házakban sem. Megálltam minden háznál, a kapu résein vagy a kerítés fölött benéztem az udvarba, de itt sem láttam egyetlen kutyát sem. Néha óvatosan megdöntettem egy-egy kaput, gondoltam, ha van kutya, egész biztosan ugatni kezd. Egy helyen tényleg előrohant egy bozontos szőrű, nagy fekete dög, de nekem nem ilyen kellett, hanem kis barna, görbe lábú kölyökkutya. Több kutyát nem találtam, pedig legalább két óra hosszat kóvályogtam a házak között. Nem akartam sehova se bemenni, hogy kutya után érdeklődjek, mert nem szeretek teljesen ismeretlen emberekhez csak úgy beállítani, amikor még azt sem tudom, hogy van-e kutyájuk. Ezért csak az utcán kóvályogtam legalább két óra hosszát. Akkor eszembe jutott, hogy jobb lesz, ha éjszaka jövök erre, olyankor csönd van, és a kutyák mindjárt meghallják, ha az ember elmegy a ház előtt, és ugatni kezdenek. Akkor aztán megjelölöm a házakat, ahol kutya van, és másnap sorra járom őket, hátha ráakadok egy görbe lábú kölyökkutyára.

Így hát elindultam hazafelé. Megint bementem a városba, de most nem álltam meg még a mozi előtt sem, mentem egyenesen haza. Örültem, hogy ilyen nyugodtan gyalogolhatok, nem kések el sehonnan sem, és nem kellett senkivel sem szóba állni, ha nem volt kedvem hozzá.

H. Sz. Dollárt most is otthon találtam. Rajzolta a képregényét.

– Szervusz – mondtam neki. – Mi van Freddel? Verekszik már?

– Persze hogy verekszik.

– Mutasd.

– Azt, ahol verekszik?

– Igen.

Kiválasztott három képet.

- Nem rossz - mondtam. - Ez itt Fojtogató Bill, aki jajgat?

- Az első két képen, az a nagy orrú. A harmadik képen a „Véres kéz” orgazdját üti le Fred.

- Szörnyűbbnek képzeltem el a Fojtogató Billt - mondtam. - Egyáltalán nem hasonlít arra a baromi hajóslegényre.

- Nagyon buta pofája van annak a hajóslegénynek. Fojtogató Bill egy rafinált gazember, aki sötétben hátulról támadja meg az áldozatait, és megfojtja őket. Nem lehet neki túlságosan buta pofát rajzolni.

- Így is elég buta pofája van.

- Neked még butább pofád lenne, ha így állon vágnának, mint Fojtogató Billt - mondta dühösen H. Sz. Dollár.

H. Sz. Dollárnak az a baja, hogy mindjárt feldühödik, ha kifogásolják a rajzait. Nem akartam dühíteni, mert ha nekem jókedvem van, akkor nem akarok senkit sem dühíteni, azért gyorsan azt mondtam neki:

- Nagyszerűen verekszik ez a balkezes Fred.

- Meghiszem azt - mondta H. Sz. Dollár, és már nem volt olyan nagyon dühös.

- Tetszenek nekem a rajzaid. Most jól megcsináltad őket.

- Mutassak még?

- Mutass.

Keresgélni kezdett a rajzok között, aztán kiválasztott egyet.

- Tessék.

- Ez itt a „Véres kéz” vezérkara. Az a bal oldali a bandavezér. Most jönnek megölni Fredet.

- Négyen egyszerre?

- Nem. A bandavezér meg az az öreg pasas bemennek a kocsmába, és kiküldik Fredet. Kint várja a két kalapos, meg akarják ölni, de Fred lelövi őket.

- Lerajzoltad már?

- Igen. Itt van.

- Istenien kinyírta őket - mondtam. - De hol van a bandavezér meg az a másik?

- Isznak a söntés mellett, és azt hiszik, hogy Fredet kinyírta a két kalapos. Aztán Fred megjelenik az ajtóban, és ők elsápadnak. Aztán megpróbálják hátulról lelőni, de Mary felsikolt a színpadon, Fred pedig villámgyorsan megfordul, és kinyírja mind a kettőt.

- Mutasd.

- Az még nem kész.

- Szörnyen izgalmas - mondtam. - De most már hagyd abba a rajzolást. Gyerünk fürödni.

- Előbb enni kellene. Te ebédeltél?

- Nem.

- Van itt valahol egy darab kenyér meg egy kis szalámi. Keresd meg ott a sarokban a papírok között.

Az egyik sarokban nagy halom papír volt. H. Sz. Dollár ide hajigálta a rosszul sikerült rajzokat. Széttúrtam a papírdarabokat, és megtaláltam becsomagolva a kenyeret meg egy darab olvadó szalámit. H. Sz. Dollár leszedte rajzait a faládáról, újságpapírt terített rá, leültünk a láda mellé és megebédeltünk. Aztán H. Sz. Dollár levette az újságpapírt, összegyűrte és bedobta a szoba sarkába. És már mentünk is.

A házak mellett, a hűvösbe siettünk a csatorna felé. Kívántuk már a vizet mind a ketten. A töltesen valami hirtelen gyanús lett H. Sz. Dollárnak. Lassabban kezdett lépkedni, néhányszor felnézett a napra, aztán megkérdezte:

- Hány óra lehet?

- Nem tudom - mondtam gyalázatos hidegvérrel. - Azt hiszem, mindjárt dél lesz.

- Micsoda?

- Mindjárt dél lesz.

H. Sz. Dollár megállt.

- Hogy kerülsz te haza ilyen korán?

- Felmondtam.

- Ne hülyéskedj.

- Nem hülyéskedek. Még reggel otthagytam azt a rohadt műhelyt.

- Micsoda?

- Ma reggel az a barom műhelyfőnök elküldött újságért, és nekem nem volt kedvem visszamenni. És nem is fogok többet visszamenni.

H. Sz. Dollár nem kapott levegőt. Nem gondoltam volna, hogy ennyire szívére veszi a dolgot. Vörös arccal mondta:

- Őrült vagy.

- Ne ordíts. Inkább azt mondd meg, hogy hol szerezhetek egy kölyökkutyát.

- Micsodát?

- Egy görbe lábú kölyökkutyát.

H. Sz. Dollár most nem szólt semmit, a szája szélét rágta. Kezdett vissatérni az eredeti színe. Láttam, hogy mindenáron nyugodt akar maradni. Végigmért, s azt mondta:

- Hülyéskedsz, igaz?

- Nem hülyéskedek, ha mondom. Otthagytam a műhelyt. Ha tudnád, hogy milyen pocsék alakok vannak abban a műhelyben, egyáltalán nem csodálkoznál.

- Rendben van. Otthagytad azt a rohadt műhelyt. De most mit akarsz csinálni?

- Szerzek egy kölyökkutyát, aztán elmegyek a francba.

- Hova akarsz menni?

- Nem tudom. Mindegy. Lehet, hogy elmegyek a tengerre.

- A tengerre? Mit akarsz a tengeren?

- Semmit. Majd onnan is továbbmegyek.

- Hova?

- Mindegy. Az a lényeg, hogy állandóan menjek valahova. Aztán, ha megérkezem, megint továbbmegyek.

Szörnyen élveztem a helyzetet. H. Sz. Dollár teljesen meg volt zavarodva. Elindult a töltésen, ment tíz lépést, akkor megállt, aztán megint ment tíz lépést, megint megállt. Hátrafordult.

- Nem érdekel. Csinálj, amit akarsz, de azt még mondd meg, hogy minek neked egy görbe lábú kölyökkutya.

- Reának kell.

- Hogyan?

- Reának kell a kölyökkutya. Magával akarja hozni a tengerre.

H. Sz. Dollár egyszerre sápadt lett, mint a fal.

- Te nem vagy normális.

- Ne ordíts. Rea megkért, hogy vigyem őt is magammal.

Felemelte a kezét. Az arca még mindig sápadt volt, mint a fal.

- Állj meg, te barom. Tudod te egyáltalán, hogy mi süлhet ki ebből a hülyeségből? Az apja agyonvág, ha megtudja.

- Nem fog megtalálni.

H. Sz. Dollár megadta magát. Leeresztette a kezét, és csak állt ott előttem.

- Az egészből egy szó sem igaz - mondta.

- Majd mindjárt meglátod, hogy igaz-e vagy sem. Gyerünk a hajóra.

H. Sz. Dollár elszántan gyalogolt mellettem, időnként még felnézett a napra, hátha mégis elmúlt már két óra, és én tényleg csak hülyéskedek vele. Szörnyen élveztem a dolgot, a legszívesebben leültem volna a töltésre, hogy fél óráig egyfolytában nevessek. Amikor a hajóhoz értünk, H. Sz. Dollár lát-hatta, hogy félmeztelen munkások talicskázák a homokot a partra, tehát

nem lehetett még két óra. Egy ideig figyeltük a munkásokat, ahogy izzadtan, előreszegezett fejjel tolják azokat a dögnehéz talicskákat, aztán felmentünk a hajóra.

Rea a hajó szélén feküdt és napozott. Nem várt bennünket ilyen korán. Meglepetten nézett ránk, és ő is mindjárt azt kérdezte:

– Hány óra van?

– Mindjárt dél lesz – mondtam.

Reának nem tetszett valami, mert gyanakodva vizsgálgatott bennünket. H. Sz. Dollár sápadt volt, dühös és rosszkedvű, én meg alig bírtam magammal, folyton röhögni kellett.

– Nem szoktatok ilyen korán jönni – mondta.

Körülnéztem, a munkások elég közel voltak hozzánk. Félttem, hogy meghallják, amit beszélünk, ezért azt mondtam:

– Menjünk a vízbe.

Leugrottam a hajóról. Nem láthattam magam, de azt hiszem, hogy soha életemben nem ugrottam olyan isteni fejest, mint akkor. Filmre kellett volna venni. H. Sz. Dollár kedvetlenül utánam ugrott, aztán pedig Rea is leugrott. Távolabb úsztam a hajótól, ők ketten utánam jöttek, és amikor egymás mellett voltunk, azt mondtam Reának:

– Ma szemközt köptem azt a barom műhelyfőnököt.

Reának szabályosan tátva maradt a szája. Nézett rám, nevetni akart, aztán mégsem mert nevetni. Nyelt néhányat, és furcsa, cérnavekony hangon megkérdezte:

– Ez igaz? – H. Sz. Dollárra nézett, de az egy istenért sem szólt volna semmit.

– Igaz – mondtam. – Ma reggel szemközt köptem azt a barmot, és elmentem a francba. Soha többet nem megyek vissza abba a rohadt műhelybe.

Reának most már fülig szaladt a szája.

– Tényleg igaz?

– Tényleg.

Nyakamba ugrott. Azt hiszem, meg akart csókolni, de lesüllyedtünk a víz alá, és még akkor sem engedte el a nyakamat. Majd megfulladtam, mire nagy nehezen sikerült kidugni a fejemet a vízből. Rea átölelte a nyakamat, hozzám szorította a fejét, és csak nevetett. Később elengedett, hátrább úszott, és hirtelen az arcomba fröcskölt egy marék vizet. Erre én is az arcába lötyyintettem egy kis vizet. Akkor elkezdtek fröcskölni egymást, de olyan erővel, hogy mindenfelé röpültek a fehér vízcsöppek. Nem lehetett megma-

radni a közelünkben. H. Sz. Dollár morogva félreúszott, és rosszállóan figyelt bennünket.

Mikor abbahagytuk, Rea még mindig nevetve megkérdezte:

- Mikor indulunk a tengerre?
- Amikor akarod - mondtam. - Nekem mindegy.
- Egész biztos magaddal viszel engem is? Nem mész el nélkülem?
- Magammal viszlek, mondtam már.
- Nagyszerű. Felborzolhatom a hajad?
- Igen.

H. Sz. Dollár odaúszott hozzánk, és azt mondta:

- Ti megőrültetek. Istenemre mondom, teljesen megőrültetek.

Rá sem figyeltünk. Rea az ujjain számolt valamit, aztán felnézett, és azt mondta:

- Legjobb volna hétfőn éjjel elindulni, akkor mindannyian a városban lesznek. Kedden korán reggel indul a hajó, mindenki el lesz foglalva, nem veszik észre mindjárt, hogy eltűntem.

- Rendben van, hétfőn éjjel indulunk.
- A tengerre?
- A tengerre.
- Isteni lesz.
- Fogjátok már be a szátokat - mondta H. Sz. Dollár.

Pontosan kettőnk közé úszott, és dühösen villogtatta a szemét, hol én-rám, hol Reára.

- FigyeljeteK ide, hülyék. Ezt az egészet rögtön hagyjátok abba. - Reához fordult: - Az apád agyonvág mind a kettőtöket.

- Nem fog megtalálni bennünket - mondta Rea.
- A rendőrséggel fog kerestetni - mondta H. Sz. Dollár.
- Nem fog minket a rendőrség sem megtalálni - mondta Rea.

H. Sz. Dollár keserveset nyögött, és hozzám fordult:

- Csinálj valamit ezzel a hülye lánnyal.
- Rea nem hülye - mondtam. - A legrendesebb lány, akivel életemben találkoztam.

H. Sz. Dollár sóhajtva mondta:

- Tisztában vagy azzal, hogy te vagy a környéken a legnagyobb barom?
- Menj a francba.

- Várjál - mondta H. Sz. Dollár, és megragadta a karomat, mert el akartam úszni onnan. - Még csak azt mondd meg, hogy mit akartok a tengeren.

- Semmit - mondtam. - Lehet, hogy nem is a tengerre megyünk, hanem másfelé.

- Szeretném, ha előbb a tengerre mennénk - mondta Rea.

H. Sz. Dollár megint a szemét villogtatta. Nem tudta, hogy melyikünkre haragudjon jobban.

- Ez a lány még csak tizenhárom éves, te barom.

- Hála istennek - mondtam. - És ne ordíts.

- Na jó - mondta idegesen -, nem ordítok. De azt még nem árultad el, hogy mi a fenét fogtok csinálni a tengeren.

- Mondtam már, hogy semmit. Mászkálunk majd le-föl a tengerparton, aztán, ha meguntuk, elmegyünk hegyekbe, és ott mászkálunk le-föl, aztán elmegyünk mindenféle városokba, és ott is mászkálunk le-föl az utcákon. Érthető?

- Érthető. De még mennyire érthető. És ha szabad kérdeznem, miből fogtok élni? Tengeri levegőből és hegyi levegőből? Egy hét múlva éhen haltok.

- Mindig talál az ember valamit - mondtam. - Ha az ember állandóan megy, akkor mindig talál vagy kap valamit. Az a lényeg, hogy ne maradjunk sehol sem sokáig. Akkor nem unnak meg az emberek, és te sem vagy kénytelen száz évig ugyanazokat az unalmas pofákat nézni. Ha állandóan mész valahová, akkor nem halsz éhen, akkor mindig élni fogsz. Az emberek csak akkor halnak meg, ha már nem mennek sehová.

- Ez az - kiabálta Rea, és csapkodta a vizet maga körül. - Állandóan menni kell.

- Hülyék vagytok mind a ketten - mondta H. Sz. Dollár szomorúan, és elúszott onnan.

Reával néztük egymást, és egyszerre teli torokból nevetni kezdtünk, és fröcsköltük egymásra a vizet. H. Sz. Dollár megfordult, figyelt bennünket, aztán visszaúszott hozzánk.

- Álljatok meg egy pillanatra - mondta.

- Kár a gőzért - mondtam. - Hétfőn éjjel elindulunk, és soha többet nem állunk meg.

- Ne pofázz - förmedt rám. - Csak azt akartam még mondani, hogy... ha tényleg megcsináljátok ezt a hülyeséget, akkor nektek adom a húsz dolláromat.

Azzal elúszott mellőlünk. Most az én szám is, azt hiszem, szabályosan tátva maradt. Nekünk adja a húsz dollárt. Nem tudtam magamhoz térni.

- Milyen húsz dollárt? - kérdezte Rea.

- Kérem?
- Milyen húsz dollárról beszél?
- Van húsz dollárja. Minden este azokat nézegeti.
- És most nekünk akarja adni?
- Hallottad.

Bámultuk H. Sz. Dollárt, ő pedig csak úszott lefelé a vízen, és egy istenért sem fordult volna hátra. Akkor Rea azt mondta:

- Nagyon rendes fiú, igaz?
- Úgy látszik - mondtam. - Nem is gondoltam volna róla, hogy ilyen rendes. Rea utána kiabált:
- Dollí!

H. Sz. Dollár megfordult.

- Nagyon rendes fiú vagy! - kiabálta Rea.
- Menjetek a fenébe - mondta H. Sz. Dollár.

De hiába is tagadta volna, mi láttuk, hogy már nem haragszik ránk. Most nagyon szerettem H. Sz. Dollárt. Nézttem, ahogy gyorsan úszott lefelé a vízben, s akkor szerettem volna mellette lenni, és felborzolni a haját, vagy valami hasonlót csinálni. Messzire elúszott, aztán hanyatt feküdt a vízen, és nézte az eget. Intettem Reának, hogy menjünk fel a hajóra.

Két órákor a munkások lerakták a talicskákat. Csurgott róluk az izzadság, a hajuk a fejükre lapult, mintha éppen fürödtek volna. Álltak a hajón, és fénylett a bőrük, és valahogy az volt az érzésem, hogy a karjuk megnyúlt, s jóval hosszabb, mint más embereké. Ropogtatták az ujjait, mintha ki akarnák egyenesíteni őket. Szörnyen fáradtak voltak, azt hiszem, hogy nagyon rohadt dolog lehet homokot talicskázni a hajóról. Látszott a munkásokon, hogy legszívesebben végigfeküdnének ott a hajón és aludnának. De mégiscsak kiballagtak a partra, felhúzták az ingüket és hazaindultak. Reával néztük a fáradt készülődést, és mind a ketten nagyon örültünk, hogy végre elmentek a munkások. Ha az embernek jókedve van, akkor nem szereti, ha ilyen fáradt ördögök ténferegnek a közelében.

H. Sz. Dollár felmászott a hajóra, nem szólt hozzánk semmit, hanyatt feküdt, és lehunyta a szemét. De látszott rajta, hogy nem haragszik. Az arca most nem volt sem vörös, sem sápadt, mint akkor, amikor veszekedett velünk.

Én is hanyatt feküdtem, és lehunytam a szememet, de akkor Reának eszébe jutott a kölyökkutya.

- Mit gondolsz, tudunk szerezni hétfőig egy kis kölyökkutyát? - kérdezte.

Felnyitottam a szemem, felültem és azt mondtam:

- Ma már kerestem. De ebben a rohadt városban nem lehet találni egyetlen valamirevaló kutyát sem.

- Gondolod, hogy nem tudunk szerezni?

- Majd kerítek valahonnan - mondtam. - Ha kell, a föld alól is kerítek neked egy kölyökkutyát.

- Nem baj, ha nem tudsz szerezni hétfőig - mondta Rea. - Nem a kölyökkutya a lényeg, hanem mi ketten.

- Mondtam, hogy szerezek egyet akárhonnan.

- Kis görbe lábút szeretnék, amelyiknek barna szőre van.

- Tudom. Majd előkerítek egy olyant valahonnan.

- Jó volna, ha mindig kicsi maradna. Hogyha nem nőne meg sohasem. Nem szeretem a nagy kutyákat.

- Majd egy kis fajtát szerezek. Egy olyan kutyát, amelyik sohase nő meg.

- Gondolod, hogy van olyan kutya?

- Hogyne volna. Rengeteg kis fajta kutyát láttam már.

- Nem unjátok még? - kérdezte ekkor H. Sz. Dollár. Most szólalt meg először, amióta kijött a vízből.

- Mi bajod van már megint? - kérdeztem. - Mi bajod van a kölyökkutyákkal?

Felült és a szemét dörzsölte. Sűrűket pislogott, és azt mondta:

- Istenemre, ti teljesen hülyék vagytok. Másfél órája gondolkodom, hogy melyiktek a hülyébb, és rájöttem, hogy teljesen egyformák vagytok.

- Mi bajod van a kölyökkutyákkal?

- Teljesen tönkretesztek. Alighogy belenyugodtam abba a hülyeségbe, hogy elmentek a francba, és levegőből éltek, erre előálltok ezzel az ostoba kölyökkutya históriával.

- Azt mondd meg, hogy mi bajod van a kölyökkutyákkal?

- Igen - mondta Rea is. - Azt mondd meg, hogy miért nem szereted a kis kutyákat?

H. Sz. Dollár elnevette magát.

- Menjetek a fészkes fenébe - mondta, és megint hanyatt feküdt, és lehuntya a szemét.

Alapjában véve mégiscsak jó kedve volt H. Sz. Dollárnak, és Reával nagyon örültünk, hogy jó kedve van. Nem mintha ez túlságosan lényeges volna, de azért jólesik az embernek, ha valaki nem haragszik meg rá azért, mert el akar menni valahová. Mi is együtt nevettünk H. Sz. Dollárral, és aztán hanyatt feküdtünk, hogy süsse az arcunkat a nap.

Alig feküdtem így öt percre, amikor hirtelen eszembe jutott valami. Felálltam, éppen jókor. A töltésen Pollák szaladt a hajó felé. Ötszáz méterre lehetett a hajótól, de már ilyen messziről is láttam, hogy majd felrobban a dühtől. Istenemre mondom, ez minden pénzt megért. A lábammal meglöktem Reát, felnyitotta a szemét, és én intettem neki, hogy ugorjon a vízbe. Nem értette, hogy miért nem szólok hozzá, és miért integetek csak, kimeresztette a szemét, de én nem akartam, hogy H. Sz. Dollár bármit is észrevegyen, ezért csak a kezemmel sürgettem Reát, hogy ugorjon a vízbe. Végül engedelmesen felállt, és leugrott a hajóról. Én még élvezni akartam Pollákot. Leguggoltam, hogy ő ne vegyen észre, és úgy figyeltem. Már a szuszogását is hallottam, és láttam, hogy majd kiesik a szeme, annyira fürkészi a hajót. Mikor már egészen közel ért, én is a vízbe ugrottam.

Félig még a víz alatt volt a fejem, amikor meghallottam az ordítást:

- Hol van az a barom állat? Hol van az a taknyos?

H. Sz. Dollár riadtan felült, de mindjárt megértette, hogy miről van szó, és csodálkozva nézett Pollákra.

- Mi az, megtámadták az országot?

Ennél a H. Sz. Dollárnál azt szeretem, hogy mindig meg tudja játszani magát. Senki a világon nem tudja olyan jól megjátszani magát, mint H. Sz. Dollár.

- Hol az a vörös hajú taknyos? - szuszogott Pollák.

- Itt van valahol - mondta H. Sz. Dollár a lehető legunottabb pofával. - Miért, mit akarsz vele? Tudtommal elmúlt már két óra.

- Elszökött a műhelyből - mondta Pollák. - Képzeld, szó nélkül elszökött a műhelyből.

- Már elképzeltem - mondta H. Sz. Dollár. - De nem értem, hogy mi a baj. Tudtommal lejárt a munkaideje. Te sem vagy már a műhelyben.

- Még reggel elszökött! - ordította Pollák. - Érted? Még reggel.

- Ne mondd.

- Képzeld, elment újságért, és egyszerűen nem jött vissza.

- Tudom - mondta H. Sz. Dollár anyagi nyugalommal.

- Honnan tudod?

- Ő mondta.

- Akkor mit hülyéskedsz itt velem! - mondta mérgesen Pollák, és már jött is a hajó széléhez.

- Aha - mondta, mikor meglátott -, szóval itt vagy!

Vörös volt, mint a rák, a halántékán lüktettek az erek.

- Te istenverte barom - kezdte rekedt hangon -, gyere ki rögtön, ha nem akarod, hogy a vízbe fojtsalak.

- Álljon meg a menet - mondtam. - Szeretnék tőled kérdezni valamit.

- Én akarok tőled kérdezni egyet-mást.

- Előbb én szeretnék kérdezni.

- Mit akarsz?

- Mondd, nem félsz, hogy az a nagy ronda hólyag, amit a nyakadon hordozol, egyszer csak szétpukkad?

Pollák egy fokkal még vörösebb lett. Azt hittem, rögtön utánam jön a vízbe, úgy ruhástul. De nem ugrott a vízbe, ehelyett megpróbált vészjósló arcot vágni.

- Ide figyelj, te taknyos...

- Beszélj velem tisztességesebben - mondtam.

- Még hogy én...

- Te, persze, hogy te. Most nem abban a rohadt műhelyben vagy. Itten emberek vannak. Erről jut eszembe, mit gondolsz, hármatok közül, melyik a legnagyobb barom: Sabol, az a tarka fejű, vagy pedig te?

Pollák H. Sz. Dollárhoz fordult.

- Én megölöm ezt a kölyköt - sziszegte.

- Nem érdemes - mondta H. Sz. Dollár. - Lecsuknak.

Most már teljesen meg volt zavarodva. És zavarában egészen normálisan kezdett beszélni.

- Ide figyelj. Jól tudod, hogy én vittelek be a műhelybe. Képzelheted, hogy miket hallgattam ma miattad.

- Nem tesz semmit. A lényeg az, hogy a kalapács nyele tiszta legyen.

- Miféle kalapácsnak a nyele?

Persze ő már régen elfelejtette ezt a kalapácsügyet. Ha most elmondánám neki, talán le is tagadná. Egyszerűen nem emlékezne rá.

- Nem fontos, csak vicceltem. Ellenben, mit gondolsz, hogyan lehet leggyorsabban mozijegyet venni, anélkül, hogy ne olajozd be a tisztességesen felöltözött emberek ruháját?

Úgy látszik, mocorogni kezdett valami a fejében, mert megsértődött.

- Ne szemtelenkedj velem - mondta. - Éppen eleget nyeltem ma miattad. És mit mondok majd az apádnak, ha kirúgnak a műhelyből. Tudod jól, hogy az apád rám bízott.

Lemerültem a víz alá. Most nem láttam és nem hallottam semmit. Mikor felbukkantam, Pollák folytatni akarta a hülye dumáját, erre én ismét lemerültem. Jó néhányszor megcsináltam ezt. Isteni volt.

Pollák végre megunt, hogy a víznek beszéljen és elhallgatott. Kétségbeesetten állt a hajón, tekingetett maga körül, keresett valakit, akivel szót érthet.

- Miért szöktél el? - kérdezte végül.

- Erről jut eszembe - mondtam. - Nem tudod, hogy hol szerezhetnék egy rendes kis kölyökkutyát?

- Kölyökkutyát?

- Igen - mondta ekkor Rea, akinek fenemód tetszett ez az egész beszélgetés, és alig várta már, hogy beleszólhasson. - Egy görbe lábú, barna szőrű kis kölyökkutyát.

Pollák kétségbeesetten fordult H. Sz. Dollárhoz.

- Ezek teljesen meghülyültek. Látod te, hogy ezek teljesen meghülyültek?

- Miért gondolod, hogy meghülyültek? - kérdezte H. Sz. Dollár.

- Nem hallod, hogy miket beszélnek összevissza?

- Nem is figyeltem oda - mondta H. Sz. Dollár. - Hanem mondd csak, nem tudod véletlenül, hogy hol lehetne szerezni egy kölyökkutyát?

- Milyen kölyökkutyát, az isten szerelmére?

- Egy görbe lábú és barna szőrű kölyökkutyát.

Ha Pollákot akkor nem ütötte meg a guta, hát sohasem fogja. Csak állt ott a hajón, a szeme kifordult, és nézett, nézett valahová a nagy semmibe. Aztán megindult tántorogva a part felé. Istenemre mondom, megijedtem, hogy leesik a deszkáról. De a deszka előtt megállt, megfordult, és siránkozva mondta H. Sz. Dollárnak:

- Ugye, ti mind a hárman hülyék vagytok?

- Miért? - kérdezte H. Sz. Dollár. - Egyáltalán nem értem, hogy mi bajod van a kölyökkutyákkal.

- Persze, hogy hülyék vagytok - mondta Pollák, és most már valamenynyire magához tért. Visszajött a hajó széléhez, lerúgta a nadrágját, ledobta magáról az ingét, és dühösen a vízbe ugrott.

Rea és én akkor már úsztunk lefelé a csatornán. Kétoldalt a magas töltésen nem járt senki, a víz tiszta volt és nagyon sima, és csöndes. Messzire elúsztunk a hajótól. Amikor hátrafordultam, alig láttam a számot: R. B. 2286. $2 + 2 + 8 + 6 = 18$. $1 + 8 = 9$. Tudtam már régóta, hogy a kilences az én szerencsés számom.

III.

- Így végződik - mondta H. Sz. Dollár. - Fred és Mary állnak a karámnál, szeretik egymást és boldogok.

- Miért olyan szomorúak? - kérdeztem.

- Egyáltalán nem szomorúak. Honnan veszed ezt a hülyeséget, hogy szomorúak?

- Nem tudom. Valahogy az az érzésem, hogy szomorúak. Vagy legalábbis túlságosan komolyak.

- Hát mit képzelsz te, milyennek kellene lenniük? Az emberek, ha nagyon boldogok, akkor mindig komolyak és átszellemültek.

- Én, ha boldog vagyok, akkor hangosan nevetek. Eszem ágában sincs komolykodni meg átszellemülni.

- Te még taknyos kölyök vagy - mondta dühösen H. Sz. Dollár. Hiába, ha kifogásolják a rajzait, mindjárt feldühödik. - Taknyos vagy, és ezért röhögysz mindenen. Egy felnőtt ember nem röhög folyton, hogy az egész világ őt bámulja.

- Én nem is mondtam, hogy folyton röhögjön. De olyankor, ha boldog, igazán nevethetne egy kicsit. És hadd bámulja az egész világ, röhögjön nyugodtan az egész világ is. Nem értem, hogy mi ebben a rossz.

- Nem értesz te semmit - mondta dühösen H. Sz. Dollár.

- Jól van, ne ordíts - mondtam. - Felőlem komolykodhatnak életük végéig. Még csak azt mondd meg, hogy hogyan kerültek a karámhoz.

- Itt van az otthonuk. Fred kapott egy csinos kis farmot. Amikor kinyírta a „Véres kéz” bandáját, Rock City hálából adott neki egy csinos kis farmot.

- Szörnyen adakozó város lehet az a Rock City.

- Maradt a városnak még éppen elég vagyona, nyugodt lehetsz. Amit csak elszedtek a „Véres kéz”-től, az mind a városé lett.

- Az más - mondtam. - Így már tényleg ajándékozhatott Frednek egy kis farmot. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy lényegében Fred nyírta ki az egész bandát. Hanem, azt mondd meg, hogy mit fognak csinálni Maryval itt a farmon. Túrják a földet életük végéig?

- Dehogy túrják a földet. Lovakat meg szarvasmarhákat tenyésztenek.

- Szerintem ezért kár volt kinyírni a „Véres kéz” bandáját. Csak azért, hogy aztán lovakat tenyészthessen.

H. Sz. Dollár úgy füstölgött, mint egy mozdony. Megpróbálta azonban türtőztetni magát.

- Szerinted mit kellene csinálniuk? - kérdezte.

- Hát, mondjuk, elmehetnének valahová.

Azt hittem, a fejemhez vág valamit, de ekkor közbeszólt Pollák. Ő azokat a rajzokat nézte, ahol Fred éppen összeveri Fojtogató Billt, meg azokat, ahol lelövöldözik az egész bandát. Megkérdezte H. Sz. Dollártól:

- Biztos vagy te abban, hogyha valakit állon vágnak, akkor azt mondja, hogy AAAU?

- Biztos vagyok benne - mondta H. Sz. Dollár.

- És abban is biztos vagy, hogyha valakit hasba lönek, akkor az azt mondja, hogy ÁÁÁÁ?

- Abban is biztos vagyok.

- Helyedben én egyáltalán nem lennék biztos egyikben sem. Szerintem, ha valakit hasba lönek, akkor azzal az erővel azt is mondhatja, hogy AAAU. És lehet, hogy Fojtogató Bill, amikor Fred állon vágta, éppen azt mondta, hogy: ÁÁÁÁ.

Még csak ez hiányzott H. Sz. Dollárnak. Teljesen tűzbe jött.

- Láttál már egyáltalán hasba lőtt embert? - kérdezte Polláktól.

- Nem láttam - mondta Pollák. - De te sem láttál.

- Én sem láttam - ismerte be H. Sz. Dollár. - De próbálj gondolkozni egy kicsit. Ha valakibe belelőnek, abból rögtön távozni kezd az élet, és logikus, hogy maradék erejével már csak annyit mondhat, hogy ÁÁÁÁ. Ha viszont valakit állon vágnak, az szörnyű fájdalmat érez, és dühében azt mondja, hogy: AAAU. Ő még mondhatja, mert legfeljebb csak az eszméletét veszti el, de nem hal meg.

- Szerintem ez egyáltalán nem magyarázat - mondta Pollák.

- Hülye vagy - szögezte le H. Sz. Dollár, aztán hozzám fordult: - Te mit gondolsz?

- Én sem láttam még hasba lőtt embert - mondtam óvatosan. - De szerintem is, ha valakit meglőnek, az főleg azt mondja, hogy: ÁÁÁÁ.

- Természetes - mondta H. Sz. Dollár, és mindjárt nem füstölgött annyira.

- Aki egy kicsit gondolkozik, rögtön belátja, hogy csakis így lehet.

Nem volt már dühös, és én gyorsan kihasználtam az alkalmat.

- Te, Dollá - mondtam neki -, rajzold le Fredet és Maryt úgy, hogy éppen elmennek valahová.

- Nem - mondta H. Sz. Dollár. - A farmon maradnak, és az lesz az otthonuk.

- Rendben van - mondtam -, maradjanak azon a vacak farmon, és ne változtasd meg a regény végét, de szeretném, ha nekem lerajzolnád őket, amikor éppen elmennek valahová.

- Szállj le rólam.

- Kérlek.

H. Sz. Dollár sóhajtott, és a plafont nézte.

- Jól van, lerajzolom - mondta. - De akkor aztán szállj le rólam.

- Mikor rajzolod le?

- Most mindjárt lerajzolom.

- Isteni. Te vagy a legendesebb fiú a környéken.

- Menj a fenébe - mondta H. Sz. Dollár, aztán odaült a faládához, és rajzolni kezdett.

Vasárnap délután volt. Vasárnaponként már délelőtt elmentünk fürödni, és korábban jöttünk haza, mert este általában a városba mentünk valami filmet megnézni, vagy meginni egy-két sört valamelyik vendéglő teraszán. H. Sz. Dollár és Pollák most is moziba készültek, de ezúttal nélkülem, mert én megígértem Reának, hogy ma este elvezetem a hintához. Az apja végre átolvasta azt a vastag könyvet, és estére elmegy a városba. Rea egész nap izgatott volt, folyton a hintáról vagy a tengerről beszélt. Kérdezgetett tőlem mindenfélét, alig győztem válaszolni. H. Sz. Dollár és Pollák békében hagytak bennünket, úgy látszik, végleg belenyugodtak, hogy hétfőn éjjel elmegyek Reával a tengerre. Pollák egyébként tegnap óta egy szót sem szólt hozzám. Haragudott rám szörnyen, s egyszerűen keresztülnézett rajtam. Kissé kellemetlenül éreztem magam, mert nem szeretem, hogyha haragszanak rám, meg hogyha keresztülnéznek rajtam, és nem szólnak hozzám. Tudta, hogy két nap múlva úgyis elmegyek, igazán szólhatott volna hozzám, akármenynyire is haragszik, amiért elszöktem a műhelyből. De ő még csak hátba sem vágott tegnap este, amikor hazafelé jöttünk.

H. Sz. Dollár már sokkal rendesebb. Miután kiveszekedte magát velem, és látta, hogy úgysem tud arról lebeszélni, hogy elmenjek valahová, megnyugodott, és úgy tesz, mintha mi sem történt volna. Sőt még ő is kinevette Pollákat, és többé már nem dühöngött. Még akkor sem lett dühös, amikor tegnap este azt mondtam, hogy nem megyek fel velük a lakásba, hanem elmegyek a város másik szélére, hogy megállapítsam, melyik házban van kutya. El is mentem, és járkáltam le-föl az utcákon, mint egy holdkóros, de egyetlen rohadt kutya sem

ugatott, pedig abban a nagy sötétben és a nagy csöndben olyan lármát csaptam, hogy a közelben minden kutyának meg kellett volna hallania.

Szörnyen bántott a dolog, mert mindenképpen akartam egy kölyökkutyát szerezni Reának. Tudom, hogy örülne neki, hiszen mindenféle hülyeségnek tud örülni, s az embernek valahogy jólesik, ha látja, hogy a másik mennyire örül. Rea ugyan azt mondta, hogy nem olyan fontos a kölyökkutya, az a lényeg, hogy mi ketten elmenjünk innen hétfőn éjjel, kölyökkutyát szerezhetünk az úton is vagy a tengerparton, vagy valahol a hegyekben, de azért láttam rajta, hogy annak örülne a legjobban, ha már most szereznék egy kis görbe lábú kutyát.

Még az a szerencse, hogy H. Sz. Dollár beleegyezett, hogy mindjárt lerajzolja nekem Fredet és Maryt, ahogy elindulnak valahová. Mindenképpen meg akartam mutatni a rajzot Reának, mert tudtam, hogy ennek is örülni fog. Lehet, hogy Fredéknek nem fog olyan nagyon örülni, mint egy kölyökkutyának, de egész biztosan örülni fog, és ez a lényeg.

H. Sz. Dollár fél óra alatt megcsinálta a rajzot.

- Tessék - mondta. - És most már szállj le rólam.

- Nagy vagy, Dolli - mondtam, és pontosan így is gondoltam. - Isteni ez a rajz.

- Légy boldog vele - mondta, és keresni kezdte a nyakkendőjét, mert vasárnap este mindig nyakkendőt köt.

- Nem gondolod, hogy mégis jobb lenne, ha a regényedet is így fejeznéd be: Fred és Mary elindulnak valahová. Nagyon szép lenne.

- Mondtam, hogy szállj le rólam. Ha ilyen hülyén fejezném be, a szerkesztőségben képesek volnának megint visszaadni.

- Gondolod, hogy visszaadnák?

- Biztos vagyok benne.

- Az egészen más - mondtam. - Ha emiatt visszaadnák, akkor maradjon minden úgy, ahogy megrajzoltad. Szeretném, ha ezt a regényedet elfogadnák.

- Azt hiszem, elfogadják - mondta H. Sz. Dollár. - Nagyon vigyáztam, hogy a pofák ne legyenek egyformák.

- És akkor kezd befolyjni a sok dohány?

- Remélem. Csak egyet fogadjanak el, akkor már rendben lesz minden.

- Szeretném, ha sok dohányt keresnél - mondtam. - Akkor nem kellene többet dolgozni járnod ahhoz a címfestőhöz.

- Bízd csak rám, fiú. Lesz még Dollinak sok dohányja.

- Nekem azért mégis ez a színes kép tetszik legjobban - mondtam.

- Rámáztasd be - mondta H. Sz. Dollár, aztán Pollákkal együtt elindultak a városba.

Egyedül maradtam ebben a nagy háromszobás, üres lakásban, nekem még nem kellett menni, úgy beszéltek meg Reával, hogy nyolc óra körül lesznek a hajónál, amikor már sötétedni kezd. Most, miután elhatároztuk, hogy hétfőn éjjel elmegyünk innen, óvatosak akartunk lenni, nem akartuk, hogy valaki a hajóról együtt lásson bennünket este.

Azelőtt, ha véletlenül egyedül maradtam ebben a nagy üres lakásban, mindig rosszul éreztem magam. Furcsa volt, hogy az egész nagy házban nincs senki, csak én, a falak egyszerre hidegek lettek, és néha furcsán, halkán ropogtak, és a padló is minduntalan megreccsent a lábam alatt. Most azonban egyáltalán nem zavart, hogy egyedül maradtam, tudtam, hogy még csak holnap leszek itt, és majdnem örültem is, hogy teljesen egyedül vagyok. Nem féltem a csupasz, hideg falaktól, sem a recsegő padlótól, legszívesebben valami gomombaságot mondtam volna nekik, szerettem volna rendre utasítani őket, mint tegnap Pollákot. Jó érzés az, amikor az embernek nem kell tartania még a falaktól sem, mert ha valami nem tetszik neki, egyszerűen elmegy valahová.

Járkáltam végig a három szobán, és élveztem, hogy recseg a padló a talpam alatt, megkopogtattam a falakat, s a körmömmel próbálgattam, hogy lejön-e róluk a festék. Aztán megint bementem H. Sz. Dollár szobájába, ahol az a sok papírhulladék hever, leültem az egyik sarokba, papírgombócokat csináltam, és dobáltam őket a szoba szemben levő sarkába. A papírgombócok a falnak ütődtek, és szerteszét gurultak a szobában. Akkor felkeltem, bementem Pollák szobájába, kihoztam egy nagy, koszos fazekat, beállítottam a sarokba, és abba hajigáltam a papírgombócokat. Kezdetben sok mellésesett, később azonban már annyira belejöttem, hogy szinte minden dobás célba talált. Rengeteg papírdarab volt H. Sz. Dollár szobájában, tele lett velük az a nagy, piszkos fazék. Akkor fogtam a színes rajzot, betettem az ingembe, hogy össze ne gyűrődjön, és elindultam Reához. Sötétedett.

A töltésen sétált, a hajó mellett, és amikor meglátott, elébem futott. Ekkor már látszott a hold, a víz megfeketedett, és Rea szőke haja messziről világított.

- Megyünk a hintához? - kérdezte teljesen feleslegesen.

- Persze, hogy megyünk.

- Mindjárt?

- Mindjárt.

- Nagyszerű - mondta Rea. - Fogd meg a kezemet, H. Sz. Dollár azt mondta, hogy nem nekem való hely az a körhinta.

- Ne izgulj - mondtam. - Majd én vigyázok rád.

- Szeretem, hogyha vigyázol rám.

Mondtam már, mindennek tudott örülni, és nagyon szép volt, amikor örült. Most is, ahogy ott ment mellettem, előre-hátra lengette kezeit, s néha minden ok nélkül elnevette magát. Rám nézett és elnevette magát.

- Az apád a városban van? - kérdeztem tőle.

- Igen. Csak az a széles pofájú barom maradt a hajón.

- Meddig maradhatsz a hintánál?

- Tizenegy előtt nem hiszem, hogy visszajön az apám.

- Nem gyanít semmit?

- Nem. Nem hiszem. Ma sem szólt hozzám egy szót sem.

Még ez sem rontotta el a kedvét. Pedig azelőtt, ha a hajóról, a hajósokról vagy az apjáról kezdtünk beszélgetni, mindjárt rosszkedvű lett. De most továbbra is jókedvűen lengette a karjait. Megjegyzem, én is így voltam mostanában. Mióta otthagytam azt a rohadt műhelyt, nekem is folyton jó kedvem volt. Hagytam, hogy Rea lengesse az én karomat is. És ő lengette is, és olyan jó kedve volt, hogy még a kéményseprőt is megemlítette.

- Erre valahol lakik a kéményseprő? - kérdezte, amikor a kis régi házak közé értünk.

- Igen. Két utcával lejjebb.

- Mit gondolsz, mitől félt olyan nagyon? - kérdezte. - Még az ajtót is bezárta maga után.

- Nem ő az egyetlen, aki fél - mondtam. - Rengeteg kéményseprőt láttam már azóta.

- Hol láttad őket?

- Mindenfelé a városban - mondtam. Rengetegen vannak.

- Szörnyű lehet olyan sok ijedt kéményseprőt látni.

- Elég szörnyű - mondtam. - Mindjárt odaérünk a hintához.

Már hallatszott, ahogy bömböltetik a hangszórót, és hallottuk, hogy nevetnek az emberek. Nagy, füves téren állították fel a körhintát, ott, ahol véget érnek a szűk, sötét utcák. Mindig sokan összegyűlnek itt, de vasárnap este vannak a legtöbben. Nem is tudtunk a körhintához férkőzni, ezért egy ideig csak álltunk, és messziről néztük, ahogy röpködnek körbe az emberek, néhány vigyorgó pasas ment el mellettünk, mindegyiken fehér ing volt, és most nem dugták zsebre a kezüket. Rea egészen hozzám bújtt, és sokáig nem szólt semmit, csak nézte az embereket. Néha felnézett rám, megszorította a kezemet és elmosolyodott.

- Megnémultál? – kérdeztem tőle.
- Rengeteg ember van itt – mondta Rea. – Örülök, hogy eljöttünk.
- Később majd nem lesznek ilyen sokan – mondtam. – Akkor felülhatsz te is a hintára.
- Nem akarok felülni – mondta. – Itt akarok lenni melletted.
- Akarsz célba lőni?
- Nem akarok. Nem is tudok lőni. Csak nézelődni akarok. Nagyon szeretek itt nézelődni.
- Törpékre lehet lövöldözni – mondtam.
- Milyen törpékre?
- Vasból vannak, és ha eltalálja őket az ember, akkor leesnek az állványról, és csattannak egy nagyot.
- Érdekes lehet – mondta Rea.
- Gyere, megmutatom őket.
- Én nem akarok a törpékre lövöldözni.
- Nem is kell – mondtam. – Majd én lövöldözök rájuk.

A céllövő sátornál is sokan voltak, de azért nagy nehezen előrefurakodtam, Reát a kezénél fogva húztam magam után. Sokáig hadonásztam, amíg sikerült megkaparintanom a légpuskát, és mindjárt kértem tíz golyót. Rengetegen szorongtak körülöttünk, Rea egészen belém bűjt, most, hogy nem foghatta a kezemet, az ingembe kapaszkodott. Meg nem feledkezett volna egy pillanatra sem arról, amit H. Sz. Dollár mondott, hogy ez nem neki való hely. Alig tudtam célozni ebben a tömegben, de azért sikerült lelőnöm mind a tíz törpét.

- Nagyszerű – ujjongott Rea, amikor a tizedik törpe is leesett. Rángatta az ingemet, és csillogó szemekkel nézett rám. – Szeretem nézni, amikor célba lösz.

Kértem még tíz golyót. Rea lélegezni sem mert, amikor céloztam, csak bámulta az arcomat, és aprókat sóhajtott minden törpénél. Megint lelőttem mind a tízet, és Rea már nem fért a bőrébe. Ugrált ott mellettem, és egyszer még a nyelvét is kiöltötte a törpékre. És folyton nevetett.

- Még tíz golyót – mondtam a kövér asszonynak, aki a törpéket rakosgatta a helyükre.

Néhányan mögöttem, akik szintén célba akartak lőni, morogni kezdtek, hogy hagyjam már abba. Rea most rájuk is kiöltötte a nyelvét. Ez annyira meglepte őket, hogy síri csönd lett egy pillanatra, de aztán még hangosabban kezdtek morogni. Felőlem ugyan moroghattak, egyáltalán nem izgatott. Az sem izgatott volna, ha ötvenezren morognak a hátam mögött. Legfeljebb hátrafordultam volna, és én is kiöltöttem volna rájuk a nyelvem.

Nyugodtan lelövöldöztem harmadszor is a törpéket, akkor visszaadtam a kövér asszonynak a puskát, átöleltem Rea vállát, és otthagytuk a céllövő sátrat.

- Isteni volt, isteni volt! - kiabálta Rea.

Nevetve dülöngéltünk jobbra-balra, körüljártuk a hintát, és állandóan neveltünk. Az emberek csodálkozva bámultak bennünket. Érdekes, azokat az állandóan vigyorgó pasasokat senki sem bámulja meg, minket pedig megbámultak. De nem izgatott bennünket, járkáltunk körbe-körbe, s egyáltalán nem izgatott bennünket semmi sem.

Később eszembe jutott H. Sz. Dollár rajza, megálltam.

- Hoztam neked valamit - mondtam.

- Micsodát? - kérdezte Rea és nevetett, mintha valami jó viccet mondtam volna. Akkor este mindenben tudtunk nevetni.

- Gyere.

Elmentünk onnan a bábéskodó emberek közül, és leültünk távolabb, a fűre. Elővettem az ingemből a rajzot, és megmutattam Reának.

- H. Sz. Dollár rajzolta.

- Kik ezek? - kérdezte Rea.

- A pasast Frednek hívják, a lányt meg Marynek. Frednek megölték az apját, és ezért kinyírt egy csomó embert. Csupa gazembereket. Mary pedig táncosnő volt, de azért nagyon rendes lány maradt, és beleszeretett Fredbe. Ez egy képregény. H. Sz. Dollár rajzolta. És ezzel a képpel végződik a regény.

- És most mit csinálnak? Kinek integetnek?

- Nem integetnek senkinek sem. De lehet, hogy integetnek is, talán a hegyeknek. De nem ez a lényeg. Az a lényeg, hogy elindultak valahová.

- Csak úgy egyszerűen elindultak valahová?

- Igen.

Rea rám nézett, és megint ki akart ugrani a bőréből.

- Isteni, ugye? Egyszerűen csak elindultak valahová. Mondd, hogy isteni.

- Isteni.

- És fogják egymás kezét - mondta Rea. - Nagyon örülök, hogy fogják egymás kezét, és úgy indulnak el.

Teljesen megvadította a kép. Láttam, hogy egyre jobban tetszik neki. Majd belebűjt, úgy nézte. Tudtam, hogy örülni fog neki.

- Neked adom, ha akarod - mondtam.

- Igazán nekem adod?

- Igazán.

- Nagyon rendes vagy. Nagyon örülök, hogy veled lehetek. Nagyon tetszik nekem ez a kép.

És megint órák hosszat nézegette, hol közelebbről, hol távolabbról.

- Szép haja van Marynek - mondta.

- Igen - mondtam. - Határozottan szép haja van.

- Egy virágot kellett volna még rajzolni a hajába - mondta Rea. - Kár, hogy H. Sz. Dollár nem rajzolt egy virágot is a hajába.

- Nem jutott eszébe - mondtam.

- Nem olyan nagy baj - mondta Rea. - Így is szép. De azért nagyon jó lenne egy virág Mary hajában.

- Szeretted a virágot?

- Szeretem.

- Gyere - mondtam. - Szerzek neked virágot.

- Milyen virágot?

- Most, sajnos, csak papírvirágot tudok szerezni, de te képzeld azt, hogy igazi virágok.

- Szeretem a papírvirágot is. Tényleg tudsz nekem szerezni?

- Szerzek, ha mondom. Gyere.

Megfogtam a kezét, és húztam a céllövő sátor felé. H. Sz. Dollár rajzát a másik kezében lebegtettem, és úgy jött utánam.

A sátonál most nem volt senki. Azok a pasasok, akik annyira morogtak a hátam mögött, és akikre Rea kiöltötte a nyelvét, mind régen sorra kerültek már, lelövöldözték a törpéket és elmentek. A légpuska a sátor oldalának volt támasztva, a kövér asszony pedig egy támla nélküli széken ült és kötött. Nyár volt még, de ő vastag gyapjúsálat kötött. Mikor megálltunk a sátor előtt, letette a sálat, felemelte a földről a légpuskát, és a kezembe nyomta.

- Hány golyót? - kérdezte.

- Tízet.

Rea most is hozzám bújott, és az ingembe kapaszkodott.

- Menj arrább - mondtam neki -, most nagyon pontosan kell céloznom.

Hátrább lépett, de csak alig fél métert, s onnan figyelte, ahogy készülődöm. Tíz papírvirág lógott magasán a törpék feje felett, tíz egyforma papírvirág, mindegyiknek piros volt a szára, a szirmok pedig rózsaszínűek. Vékony, fekete zsinegen lógtak, nem is zsineg volt az, csak cérnaszál, villanyfénynél alig látszott.

Sokáig céloztam az első papírvirágot, aztán lőttem. Csak a légpuska kattan, a golyó elsuhant a levegőben, a virág meg sem mozdult. Furcsa volt ez

a csönd, megszoktam már a törpék csattanását minden lövés után. Reára néztem. Sápadtam állt ott fél méterre tőlem, szőke haja most sötétebbnek látszott, mint az arca. Megint céloztam, és megint elhibáztam. Kezdtem ideges lenni. A nadrágomhoz dörzsöltem a kezemet, és lehunytam a szemem. Aztán újból felemeltem a puskát. Harmadszor már úgy szorítottam az államat a légpuskához, hogy beleizzadt az arcom. Kattanás. Végre sikerült. Az első papírvirág lehullott, pontosan az egyik törpe fejére. Megzörrentek a szirmai, Rea pedig hangosan felnyögött, és ismét szépen kipirult az arca. Mosolygott, amikor átadtam neki a papírvirágot. A többi már könnyebben ment. Elhibáztam ugyan még jó néhányszor, de hűsz golyóval leszedtem a másik kilenc virágot is. Rea hallgatott, és folyton csak mosolygott, és egyre több papírvirág volt a kezében.

Én sem szóltam semmit, visszaadtam a puskát a kövér asszonynak, Rea pedig a jobb kezében tartotta a tíz papírvirágot és H. Sz. Dollár rajzát, a bal kezével meg belém karolt. Sohasem karolt még belém, nem tudtam, hogyan tartsam a kezem, aztán hirtelen zsebre dugtam, és így már jó volt.

Elkezdtünk ismét a hinta körül keringeni. Nem szóltunk semmit, csak keringtünk a hinta körül, Rea mosolygott, és nekem is mosolyognom kellett. Egy pillanatra azt gondoltam, hogy most egész biztosan olyan vagyok, mint azok az örökké vigyorgó pasasok, akik a kifestett száju rossz nőknek teszik a szépet, de mégsem lehettem olyan, mert most is mindenki megbámult bennünket. Kevesen voltak már a körhintánál, de ezek kivétel nélkül megbámultak bennünket. Később megszokták, hogy ott keringünk, mi pedig hallgattuk a régi slágereket: ha lejárt a lemez, akkor megálltunk, és amikor beindították a következőt, akkor mi is elindultunk. Az volt az érzésem, hogy máris elindultunk valahová, és hogy most már örökké menni fogunk, és hogy sohasem fáradunk ki.

Egyszer csak nem mehettünk tovább. A széles pofájú hajóslegény állt előttünk. Fehér ing volt rajta, és szétvetett lábakkal állt előttünk, mint általában az óriások szoktak a mesefilmekben. Rámosolyogtunk és megpróbáltuk kikerülni, de megint elébünk állt, és azt mondta Reának:

- Keres az apád.

Abban a pillanatban minden összezavarodott bennünk. Gyorsan számolgatni kezdtem, hogy mióta is vagyunk itt. Szent isten, legalább éjfél van már. Mind a ketten elfelejtettük, hogy Reának tizenegyre vissza kell mennie a hajóra. Most csak simán elintézní mindent, az a fontos, hogy mindent simán elintézzünk, nehogy gyanakodni kezdjenek. Reméltem, hogy Rea kitalál vala-

mi okosat. Megpróbáltam elhúzódní mellőle, de nem engedte el a karomat. És mindent elrontott.

- Hadd keressen - mondta. - Akkor megyek haza, amikor nekem tetszik.

Most már nem lehetett simán elintézni a dolgot. És ami a legfurcsább, még örültem is, hogy Rea csak így egyszerűen a pofájába mondta annak a baromnak, hogy akkor megy haza, amikor neki tetszik. Egye meg a fene az óvatosságot, meg a sima elintézését. Gyanakodjanak ahogy akarnak, valami képpen majd csak elszökünk holnap. Akkor este olyan jól éreztük magunkat, hogy nem engedhettük meg, hogy bárki is elrontsa a kedvünket.

- Azonnal gyere haza - mondta parancsolóan Reának az a barom állat.

- Nem megyek - mondta Rea, és szorította a karomat, belém vájta a körmeit, mint néhány nappal ezelőtt a kéményseprő kertjében.

- Az apád azt mondta, hogy azonnal vigyelek haza.

- Menj a fenébe.

Akkor a hajóslegény megragadta Rea kezét, és elrántotta őt mellőlem.

- Engedj el, te barom! - kiáltotta dühösen Rea, de az a barom már indult is, és könnyedén húzta Reát maga után. Hiába kiabált, hogy engedje el.

Utánuk futottam, de amikor beértem őket, nem tudtam, hogy mit csináljak, nagy hülyén megragadtam Rea másik kezét, és húztam őt visszafelé. A széles pofájú meglepetten hátrafordult.

- Engedd el ezt a kislányt, te barom - mondtam neki.

A hajóslegény hozzám lépett, és szájon vágott.

Ültem a fűvön és bámultam őket. Láttam, hogy Rea hozzám akar futni, de a hajóslegény nagy léptekkel elindult és őt is maga után vonszolta. H. Sz. Dollár rajza meg a papírvirágok kihullottak Rea kezéből, ő pedig sírva fakadt, és azt kiabálta, hogy holnap úgyis elszökik a hajóról. A hajóslegény ment, mintha teljesen süket volna, és aztán eltűntek a sötétben. Csak Rea hangja hallatszott még jó ideig, sírva kiabálta, hogy holnap úgyis elszökik arról a rohadt hajóról.

Az orromból folyt a vér, végigszívárgott az államon, és az ingemre csöpögött. Éreztem, hogy a szám is felrepedt. Nem mertem felkelni, zúgott a fejem, és amikor a körhinta felé néztem, a hinta megbillent előbb egyik oldalra, aztán a másik oldalra, utána pedig olyan gyorsan kezdett forogni, hogy az embereket, akik rajta ültek, egyáltalán nem láttam.

Nem tudom, meddig kuporoghattam ott a fűvön, sokáig meg sem próbáltam felkelni, csak amikor a hangszóró végképp elhallgatott, és nem bőmbölte már a régi slágereket, akkor felálltam, és elindultam hazafelé. Azt hiszem, akkor már mindenki hazament.

H. Sz. Dollár és Pollák lefeküdtek már, de nem aludtak el, mert mind a két petróleumlámpa égett; egész biztosan beszélgettek. Mikor beléptem, Pollák nem is nézett felém, H. Sz. Dollár azonban egyből felugrott a gumi-matracáról.

- Mi történt veled, Mit csináltál már megint, te hülye?

Ugrált körülöttem, és rángatta a kezemet.

- Megszúrt valaki?

- Ne ordíts - mondtam. - Csak az orrom tört be.

Felkapta az egyik petróleumlámpát, és az arcomhoz emelte.

- Fenét csak az orrod. A szád is ki van repedve. És csupa vér az inged. Megszúrtak?

- Nem szúrt meg senki. Csak szájon vágott az a barom hajóslegény. Isten-telenül szájon vágott, azt hittem, hogy szétesik a fejem.

Megpróbáltam egészen normálisan beszélni, de az az igazság, hogy életemben még nem éreztem ilyen nyomorultul magamat. Az az igazság, hogy olyan rohadtul éreztem magam, hogy legszívesebben torkom szakadtából ordítottam volna. De nem ordíthattam, hiszen ezek ott álltak előttem, és a pofámba világítottak. Mert most már Pollák is odajött a másik lámpával.

- Mást nem csinált veled? - kérdezte idegesen H. Sz. Dollár. - Csak szájon vágott?

- Nem csinált semmi mást velem - mondtam. - Csak istentelenül szájon vágott.

Ekkor Pollák megkérdezte tőlem:

- Mit mondtál, amikor szájon vágott a hajós? Azt, hogy: AAAU, vagy azt, hogy: ÁÁÁÁ?

Azt hittem, hogy H. Sz. Dollár rögtön a torkának ugrik. Soha még ilyenek nem láttam H. Sz. Dollárt. Megszoktam már, hogy feldühödik olyankor is, amikor az ember egyáltalán nem is várná, de ilyenek még nem láttam. Az arcán egyszerre százezer ránc képződött, és szabályosan vicsorgatni kezdte a fogait. Minden pillanatban azt vártam, hogy kihullik az összes foga. Istenemre mondom, ropogtak a fogai. És nem tudott beszélni, csak suttogott.

- Ne jártasd a pofád, te... te barom...

Pollák is megremült H. Sz. Dollár arcától. Riadtan hátrált, és azt motyogta:

- Mi bajod van, mit hülyéskedsz? Csak vicceltem.

- Csupa vér - mondta H. Sz. Dollár. - Nem látod, hogy csupa vér?

- Csak az orra tört be - hadarta Pollák -, és én csak vicceltem.

- Ne viccelj az emberrel olyankor, amikor csupa vér - mondta H. Sz. Dollár.

Most nem suttogott, egész normális hangon beszélt, de a kezében még remegett a petróleumlámpa.

- Gyere, mosakodj meg - mondta. - Vesd le az ingedet.

Bejött velem a fürdőszobába. Egy vödörben tartottunk itt vizet, a vödört a fürdőszoba közepére tette, és felemelte a lámpát, amíg megmosakodtam. Istentelenül szájon vágott az a barom. Egészen elzsibbadt az arcom, még a hideg vizet is alig éreztem kezdetben. Jól lemostam az arcomat, óvatosan megtörölköztem, H. Sz. Dollár adott egy tiszta zsebkendőt, mert közben vérezni kezdett a felső ajkam.

- Most pedig mondd el végre, hogy mi történt.

- Semmi. A hintánál voltunk Reával, és nagyon jól éreztük magunkat. Le-lövöldöztem neki az összes papírvirágokat. Aztán megjelent az a széles po-fájú barom, hogy visszavigye Reát a hajóra. Rea nem akart menni, s én sem akartam, hogy elmenjen. Akkor szájon vágott a hajós.

- Nem értem - mondta H. Sz. Dollár. - Tudtommal csak holnap akartatok lelépni.

- Persze hogy holnap akarunk lelépni.

- Akkor meg mi a fenét hülyéskedtetek? Miért nem ment szépen haza az a lány, te meg miért nem hagyta békében azt a barmot?

- Jól éreztük magunkat ott a hintánál - mondtam. - Ott akartunk marad-ni, mert jó kedvünk volt, és nem akartuk, hogy bárki elrontsa a kedvünket.

- Istenem, milyen hülyék vagytok - sóhajtotta H. Sz. Dollár. - És hogy megijesztettél. Az apám jött egyszer haza ilyen véresen. Megszúrták a koc-szában, csupa vér volt az inge, és alighogy hazaért, meghalt.

- Értem már - mondta Pollák. - Azért akartál lenyelni az előbb.

- Szörnyen megrémülök, ha vért látok - mondta H. Sz. Dollár.

- Semmi baj - mondtam, pedig még mindig nagyon rohadtul éreztem magam. - Engem nem szúrtak meg, csak éppen szájon vágott az a barom.

- Alaposan szájon vágott - mondta Pollák. - Fáj?

- Most kezd megint fájni - mondtam. Tényleg égett az arcom, a fejem meg majd szétesett.

Pollák odajött hozzám, átölelte a vállamat, és azt mondta:

- Ne haragudj rám azért a hülye viccért. Nem akartalak megbántani, és nagyon örülök, hogy nem történt semmi komolyabb bajod.

Egyből elbőgtem magam. Tovább már nem lehetett kibírni. Mert nálam az a baj, hogyha valaki átöleli a vállamat, és azt mondja, hogy ne haragudjak rá, akkor én mindjárt bőgni kezdek. És most éreztem csak igazán rohadtul

magam. Eddig még az tartotta bennem a lelket, hogy akármennyire is kikészített az a baromi hajóslegény, legalább nem bőgtem. De most már ennek is vége. Bőgtem, H. Sz. Dollár és Pollák ijedten, csodálkozva néztek rám, én meg istentelenül szégyelltem magam, és emiatt még jobban kellett bőgnöm.

- Nincs semmi baj, nincs semmi baj - veregette a vállamat Pollák. - Hagyd abba. Igazán nem kell bőgnöd. No, hagyd már abba.

Dehogy is bírtam abbahagyni. Ha ilyenkor szépen szólnak hozzám, az még rosszabb. Akkor aztán egyáltalán nem tudom abbahagyni.

- Jót tesz neki, ha kibőgi magát - mondta H. Sz. Dollár. - Te csak bömbölj egész nyugodtan, fiú. Értjük mi ezt.

- Hallgassatok már - mondtam. - Hagyjatok a fenébe.

H. Sz. Dollár odajött hozzám.

- Menj be a szobádba, fiú - mondta. - Feküdj le, és bőgd ki magad. Meglátod, hogy jót tesz.

Megfogta a kezemet, és bevezetett a szobámba.

- Feküdj le, és bőgd ki magad. Bömbölj minél hangosabban, olyan hangosan, amennyire csak jólesik. Becsukom az ajtót, és mi nem fogunk hallani semmit.

Nem tudom, más hogy van vele, de nekem egyáltalán nem tesz jót, ha sírok. Nem igaz, hogy jót tesz az, ha kibőgöm magam. Utána hetekig másra sem tudok gondolni, csak arra, hogy elbőgtem magam. És elég csak rágonolnom, és máris nyomorultul érzem magam. Most is tudtam, hogy hiába minden, bőghetek, amennyit akarok, ez nem segít rajtam. De nem tudtam abbahagyni. H. Sz. Dollár becsukta az ajtót, én meg pontosan azt csináltam, amit mondott. Lefeküdtem a gumimatracomra, és hangosan bömböltem. Holott biztos voltam benne, hogy ez egyáltalán nem segít rajtam.

Másnap későn ébredtem. Pollák már régen elment a műhelybe, és H. Sz. Dollár is elment valahová, csönd volt az egész lakásban, és én most ismét hallottam, ahogy ropognak a falak. Legszívesebben mindjárt felkeltem volna, és kimentem volna a lakásból, de olyan rohadtul éreztem magam, hogy nem akartam az utcára menni. Megtapogattam az arcomat, az orrom fáj, a szám megdagadt, aztán mindjárt eszembe jutott az is, hogy milyen nyomorúságosan elbőgtem magam az éjjel, és mindjárt elegendő lett mindenből. Szó sem lehetett arról, hogy kimenjek az utcára, hogy bámuljanak rám az emberek. Amikor jó kedvem van, akkor egyáltalán nem izgat, hogyha bámulnak rám, de amikor rohadtul érzem magam, akkor legszívesebben elbújnék egy egészen kis szobába, és magamra zárnám az ajtót, akárcsak a kéményseprő.

Ez az. Akárcsak a kéményseprő. Lehet, hogy ő is egyszer nagyon jól érezte magát, és akkor jött egy barom hajóslegény, és istentelenül szájon vágta. Azóta rohadtul érzi magát, és azért zár be minden ajtót.

Az előszobában találtam egy üveg tejet és egy darab kenyeret. Egész biztosan H. Sz. Dollár hagyta itt nekem. Nem voltam éhes, de azért kinyitottam a tejesüveget. Bementem H. Sz. Dollár szobájába, leültem a faláda mellé, és lassan iszogattam a tejet. Hülye ötletem támadt. Elképzeltem, hogy most valami drága külföldi italt iszom, és lassan, nagyon lassan kortyolgattam a tejet. Időnként előrebuktam, a fejemet majd bevertem a faládába. Megjátszottam azokat a tök részeg, hülye trógerokat. Megittam több mint fél üveg tejet, de a kenyérhez hozzá sem nyúltam.

Visszamentem a szobámba, az üveget is magammal vittem, és megint lefeküdtem. Szerettem volna elaludni, mert a falak folyton ropogtak, a padló is megreccsent időnként, de ilyenkor egy istenért sem tud elaludni az ember. Legjobban szerettem volna semmit sem hallani, és mégis füleltem minden neszre, már a tejről sem tudtam elképzelni, hogy valami drága külföldi ital.

Fél kettő körül megérkezett H. Sz. Dollár. Máskor örültem volna, hogy hazajött, de most őt sem kívántam látni. Vagyis jobb szerettem volna, ha ő nem lát engem. Egy ideig járkált le-föl a lakásban, aztán benyitott hozzám.

– Jobban érzed magad? – kérdezte.

– Nem – mondtam. – Rohadtul érzem magam.

Odajött mellém, és vizsgálgatta az arcomat.

– Pocsékul nézel ki – mondta. – A szád egészen ferdére dagadt.

– Érzem.

– A fene egye meg, nincs egy rohadt tükör sem ebben a lakásban, hogy legalább megnézhetnéd az arcod.

– Nem vagyok rá kíváncsi.

– Lehet, hogy igazad van – mondta H. Sz. Dollár. – Jobb is, ha nem látod.

Aztán megkérdezte tőlem:

– Meddig akarsz itt feküdni?

– Estig. Akkor megkeresem Reát, és elmegyünk a franchba.

– Szóval mégiscsak elmentek?

– Természetesen.

H. Sz. Dollár hümmögött valamit, aztán oldalba bökött.

– Kelj fel.

– Minek?

– Mutatok neked valamit.

- Micsodát? – kérdeztem rosszkedvűen. Semmi kedvem sem volt felkelni.
- Majd meglátod. Gyere.

Felkeltem és kimentem vele az előszobába. H. Sz. Dollár titokzatosan mosolygott, és kinyitotta a fürdőszoba ajtaját. Egy kis görbe lábú, barna szőrű kölyökkutya jött elő. Olyan kicsi volt, mint egy gumilabda. Odagurult hozzám, és a lábamat szaglászta. Nedves, fekete orra volt. Kishíján megint elbőgtem magam.

- Ilyent akartatok? – kérdezte H. Sz. Dollár.

Bólintottam. Nem mertem megszólalni, mert félttem, hogy megint elbőgöm magam.

- Egész biztosan örülni fog neki az a hülye lány – mondta H. Sz. Dollár. – Nagyon odáig van egy kölyökkutyáért. Azt mondd majd neki, hogy te szerezted.

Lehajoltam és kezembe vettem a kiskutyát. Könnyű volt, és szépen elfért a két tenyeremben. Aztán megkérdeztem H. Sz. Dollárt:

- Hol szerezted?

- Nem lényeges – mondta. – Az a lényeg, hogy itt van a kölyökkutyátok, és hogy örülni fog neki az a lány.

- Te, Dolli, valld be, hogy nem is hülyeség az, ha az ember csak úgy egyszerűen elmegy valahová.

- Hagyjál békében – mondta H. Sz. Dollár, és bement a szobájába.

- Te sohasem akartál még elmenni valahová? – kérdeztem.

- Hagyjál békében – mondta dühösen H. Sz. Dollár. – Ne kezd megint ezt a hülyeséget. Szereztem nektek egy kölyökkutyát, és most már szállj le rólam.

Letettem a kiskutyát, az végigjárta az egész lakást, aztán visszajött hozzám, és amikor bementem H. Sz. Dollár szobájába, gurult utánam. Nagyon rendes kiskutya volt.

- Nagyon rendes kis jószág – mondta H. Sz. Dollár. – Egész úton szépen jött utánam. Nem kellett pórázt kötni a nyakára.

- Pollákot megüti a guta, ha meglátja – mondtam.

- Nem hiszem – mondta H. Sz. Dollár. – Alaposan megneveltük, kezdi már megszokni az ilyesmit.

Igaza volt H. Sz. Dollárnak. Polláknak használt a nevelés. Lassan már semmin sem csodálkozott.

- No, nézd csak – mondta, amikor hazaérkezett. – Egy kölyökkutya.

Lehajolt, megsimogatta, aztán megkérdezte tőlem:

- Hol szerezted?

- H. Sz. Dollár szerezte.

- H. Sz. Dollár?

- Igen.

- Az sem hülyül meg már - morogta, és azzal le is zárta a kutyaügyet.

- Te hogy vagy? - kérdezte, és az arcomat vizsgálta.

- Elég rohadtul - mondtam.

- Látszik rajtad. Ijesztgetni lehetne veled a gyerekeket. Hideg borogatást kellene rakni az arcodra. Mindjárt nem lennél ilyen ronda.

- Jobb, ha nem piszkálja - mondta H. Sz. Dollár. - Elmúlik az így is.

Nem is figyeltem rájuk. A kiskutyával játszottam. A hátára fordítottam, és vakargattam a nyakát. Kapkodott az ujjam után, de amikor elkapta, nem harapta meg, csak tartotta apró fogai között. H. Sz. Dollárék valamit pusmogtak a szoba másik sarkában, de engem nem érdekelt, hogy miről beszélnek.

- Te itthon maradsz estig? - kérdezte később H. Sz. Dollár.

- Igen - mondtam.

- Mi most elmegyünk - mondta H. Sz. Dollár.

- Szervusztok - mondtam, és nem is néztem rájuk. Bementem a szobámba, és a kiskutya utánam jött.

Lefeküdtem a gumimatracra, a görbe lábú kölyökkutya várakozva mozgatta a farkát. Meglepően hosszú farka volt, és a fülei is nagyok voltak, szélesek, és a szemére lógtak. A szemei csak olyankor látszóttak, ha felemelte a fejét. Fogtam az üveget, és öntöttem egy kevés tejet a padlóra.

- Ígyál - mondtam neki. - Finom külföldi ital.

A kiskutya felnyalta a tejet a padlóról, felemelte a fejét, és hálásan nézett rám. Fényes, barna szeme volt, és határozottan hálásan nézett rám. Akkor a tenyerembe öntöttem egy kevés tejet, és az orra elé tartottam. Nyalta a tenyeremet, és megint nagyon hálás volt. Még néhányszor adtam neki tejet, aztán átmentem H. Sz. Dollár szobájába, és elhoztam onnan azt a mocskos fazekat, amelyiket előző nap teledobáltam papírgombócokkal. Fogtam egy papírgombócot, tejet öntöttem rá, és az egyik sarokba dobtam. A kiskutya utána szaladt, megszagolta, aztán harapdálni kezdte. Még morgott is hozzá. A következő papírgombócot a másik sarokba dobtam. A kiskutya futott utána, és azt is harapdálta. Szörnyen élvezte a játékot, időnként jókedvűen vakkantott. Én meg csak dobáltam a papírgombócokat. Mire kiürült a mocskos fazék, az egész szoba tele volt tejes papírgombócokkal. Akkor a kiskutya odajött hozzám, leheveredett a gumimatracom mellé és elaludt. Érdekes, most én is el tudtam aludni.

Sokáig alhattam, mert mikor felébredtem, istentelenül éhes voltam. Határozottan jót tett nekem ez az alvás. Alighogy megmozdultam, a kiskutyája felugrott, megint a farkát mozgatta, és várakozóan nézett. Megkerestem a kegyeret, amit H. Sz. Dollár hagyott az ajtó előtt, egy kis darabot törtem belőle a kutyának, a többi pedig én megettem.

Akkor felhúztam a kockás ingemet meg a fehér vászonnadrágomat. Ezekben akartam a tengerre indulni. Egyelőre azonban még világos volt. Ezért csak a lakásban sétáltam, lassan, kényelmesen sétáltam végig a szobákban, elképzeltem, hogy máris egy ismeretlen városban járok, ahol nincs az égvilágon semmi dolgom, csak éppen kedvem kerekedett egy kis sétálgatásra, és most megbámulom az ismeretlen házakat. Megbámultam a szobák falát, ha valami érdekeset láttam, megálltam és jól megszemléltem. Tehettem, hiszen nem volt semmi dolgom, és annyi időm volt, amennyit csak akartam. A kis görbe lábú kölyökkutya hűségesen jött mellettem, ha megálltam, ő is megállt, mozgatta a farkát, és felnézett rám. Nagyon rendes kiskutya volt. Időnként felvettem, vittem a kezemben, nehogy letaposák a járókelők. Nagyon megszerettem ezt a kölyökkutyát, és nagyon vigyáztam rá.

Hét óra körül megérkeztek H. Sz. Dollárék.

- Szervusz, fiú - mondta H. Sz. Dollár. - Látom, jobban érzed már magad.

- A szája sincs már annyira megdagadva - mondta Pollák.

Én nem szóltam semmit, sétáltam tovább. Amikor köszöntek, csak intettem nekik a jobb kezemmel. A bal kezemben a kiskutyát tartottam, és róttam a szobákat. Csodálkozva bámultak rám, de én csak azért is megjátszottam magam, mintha egy idegen városban lennék. Kár, hogy Rea nem volt most itt. Vele és a kis kölyökkutyával istenien megjátszhattuk volna, hogy nem is ebben az üres lakásban vagyunk, hanem valahol máshol, valami nagyon rendes és szép helyen. Megjegyzem, H. Sz. Dollárt és Pollákot éppen eléggé idegesítettem így is, Rea nélkül. Ültek a faláda mellett, és zavartam mocorogtak.

Nem bírták sokáig. H. Sz. Dollár megkérdezte:

- Meddig akarsz még ilyen hülyén mászkálni itt a szobákban?

Kinéztam az ablakon, sötétedett már.

- Még egyszer végigmegegyek ezeken az utcákon. Jól megnézem ezeket a rohadt utcákat, mert ide többé már nem jövök vissza. Még egyszer végigsétálok rajtuk, és azután elmegegyek sokkal szebb és rendesebb helyekre.

- Hagyd abba - mondta H. Sz. Dollár. - Akarok valamit mondani.

- Nem érek rá - mondtam. - Sétálnom kell ezzel a kiskutyával. - Feleltem a fejem fölé. - Nézzétek, milyen helyes kis jószág.

- Hagyd abba - mondta Pollák.

- Nincs kedvem beszélgetni - mondtam. - Ezentúl csak akkor állok le beszélgetni, ha kimondottan kedvem lesz hozzá.

És folytattam a sétámat. A kiskutya nyugodtan lapult a kezemben, csak a szemei mozogtak. H. Sz. Dollárék suttogva, idegesen beszélgettek valamiről. Még egyszer végigjártam az egész lakást, akkor bementem hozzájuk, megálltam előttük, és azt mondtam:

- Ami azt illeti, egyáltalán nem lehetek büszkék a városotokra. Pocsék hely. Nem is értem, hogyan tudtok ilyen pocsék helyen élni. Én most elmegyek.

- Várjál - mondta H. Sz. Dollár. - Először is tedd le azt a kutyát, aztán fogódzkodj meg. Akarok valamit mondani.

Letettem a kiskutyát, de nem azért, mert H. Sz. Dollár mondta. Egyébként is le akartam tenni. Leguggoltam, a hátára fordítottam, és vakargattam a nyakát, a kis kölyökkutya pedig vidáman harapdálta az ujjamat.

- Nagyon rendes kiskutya - mondtam. - Szeret játszani.

- Elment a hajó - mondta H. Sz. Dollár.

Nyugodtan játszottam tovább a kiskutyával. Most már két ujjamat tartotta a fogai között, és komolykodva rázta a fejét. A farkával meg szorgalmasan söpörte a padlót.

- Elment a hajó - mondta akkor Pollák.

- Meséljétek ezt valaki másnak - mondtam. Még a fejemet sem emeltem fel.

- Ma délután ment el - mondta H. Sz. Dollár.

Felējük fordultam.

- Ne hülyéskedjétek - mondtam. - Holnap reggel indul a hajó.

- Nem hülyéskedünk - mondta H. Sz. Dollár. - Láttuk, amikor elment.

Felálltam. Aztán lehajoltam, felkaptam a kölyökkutyát, és a mellemhez szorítottam.

- Nem mehetett el - mondtam. - Holnap reggelig nem mehet el.

- Elment ma délután - mondta Pollák. - Értsd meg, hogy láttuk, amikor elment.

Néztem őket. Nagyon komolyak voltak mind a ketten. Hirtelen megfordultam, és kifutottam a lakásból. Utánam kiáltottak, hogy álljak meg, de én csak futottam, le az emeletről, végig az új házak mellett, aztán a szűk, sötét utcákon, ki a töltésre. Egyáltalán nem akartam semmire sem gondolni, és semmit sem akartam látni. Csak szorítottam magamhoz a kiskutyát és futottam. Nagyon gyorsan kiértem a csatornához. Mintha a lakásunkból egyenesen a töltésre léptem volna.

Az a rohadt hajó, persze, nem volt ott. Nem volt ott egyetlen rohadt hajó sem. Legalább száz kilométeres körzetben nem volt egyetlenegy rohadt hajó sem...

Álltam a töltésen, pontosan azon a helyen, ahová a széles deszkát kinyújtották az R. B. 2286-osról, a hold szépen világított, és én a vízbe bámultam. H. Sz. Dollár és Pollák mellettem álltak. Nem tudom, hogyan kerültek oda, de ott álltak, és ők is a vizet bámulták.

- Nem mehetett el - mondtam. - Reggelig nem mehet el.

- Tedd le már azt a kutyát - mondta H. Sz. Dollár. - Kiszorítod belőle a lelket.

Megsimogattam a kiskutya fejét, aztán letettem a töltésre, leguggoltam, a hátára fordítottam, és játszani kezdtem vele. Bökdöstem az orrát, ő meg kapkodott az ujjam után. Nagyon szeretett játszani.

- Hagyd már abba - mondta halkan H. Sz. Dollár. - Menjünk innen.

És mentünk. Végig a töltésen, a víz mellett. Mintha éppen most indultunk volna haza fürdés után. A görbe lábú, barna szőrű kis kölyökkutya szaporán kapkodta a lábait, gurult utánunk. H. Sz. Dollárt meg Pollákot nemigen érdekelte a kiskutya, ügyet sem vetettek rá, folyton engem figyeltek, én azonban időnként hátranéztem, és ilyenkor a kiskutya hálásan vakkantott egyet. Később felvettem, mert féltem, hogy esetleg nem tud lejönni a magas töltésről.

Mikor a boltunkhoz értünk, letettem a kiskutyát a földre, én meg leültem a padra. H. Sz. Dollárék is mellém telepedtek. Úgy ültünk ott, mint amikor vacsorázni szoktunk fürdés után. De most nem vacsoráztunk, csak ültünk a padon, hallgattunk, és néztük a görbe lábú kölyökkutyát. Az meg ott sündörgött a lábunknál, és szagolgatta a cipőnket. Néha felnézett ránk, aztán megint csak a cipőnket szagolgatta.

- Mit csináljunk vele? - kérdezte H. Sz. Dollár.

- Nem tudom - mondtam. - Nagyon rendes kis jószág. Nagyon szeret játszani. Képes volna száz évig egyfolytában játszani.

- Kössünk egy üres konzervdobozt a farkára - mondta Pollák.

- Miért akarod bántani? - kérdeztem Pollákot. - Olyan vidám kis jószág.

H. Sz. Dollár a vállamra tette a kezét.

- Azt hiszem, igaza van Polláknak - mondta. - Ilyenkor ez a legjobb megoldás. Hidd el, az lesz a legjobb, ha egy üres konzervdobozt kötünk a farkára.

Nem szóltam semmit, lehajoltam és megsimogattam a kiskutya fejét. Mindjárt hanyatt fordult, és játszani akart. Ennek teljesen mindegy volt: éjszaka is, nappal is hajlandó volt játszani. Csak meg kellett simogatni a fejét.

– Elmegyek, keresek egy konzervdobozt – mondta Pollák és felállt. Nem szóltunk semmit, és akkor Pollák elindult vissza, a töltés felé.

A töltés mellett rengeteg üres konzervdoboz van. Csak le kell hajolni, és az ember összeszedhet annyit, amennyit akar. De ez a barom Pollák, ha egyszer elmegy valahova, évekig nem jön vissza. H. Sz. Dollár és én idegesen tekingettünk a töltés felé, legszívesebben mi is elmentünk volna konzervdobozt keresni. A kiskutya meg folyton a lábunkhoz dörgölődött.

Meleg volt, és én izzadni kezdtem. Meg tudtam volna ölni Pollákot, amiért ilyen sokáig elmarad. Száz év múlva végre megjelent egy zsinegre kötött, üres konzervdobozzal. Odajött a kiskutyához, és a farkára kötötte a zsineg másik végét. Akkor H. Sz. Dollár oldalba rúgta a kiskutyát. Az megugrott, a konzervdoboz zörögni kezdett, erre mégjobban megugrott, és a konzervdoboz még jobban zörgött. Akkor a kiskutya futni kezdett és visított, mint egy őrült, az üres konzervdoboz meg istentelenül zörgött mögötte.

– Javasolnám, hogy menjünk a lépcsőkhöz – mondta Pollák.

– Nem bánom – mondta H. Sz. Dollár. – Régen voltunk már a lépcsőknél.

És mentünk a lépcsőkhöz. Zsebre dugott kezekkel lépkedtünk, az utcák most nem voltak olyan sötétek, mert telihold világított. És én akkor elhatároztam, hogy mindenképpen felugrok a hatodik lépcsőfokra. Addig nem mozdulok arról a rohadt térről! Ha kell, akár reggelig ugrálok a lépcsőkre. Sietni kezdtem, és H. Sz. Dollárék is velem együtt siettek. Gyorsan odaértünk a térre, a katolikus templom elé.

Pollák futott neki először, és simán feljutott a hetedikre. Aztán H. Sz. Dollár ugrott. Ő is a hetedikre. Akkor én futottam neki. Úgy futottam, hogy minden összefolyt körülöttem, csak a lépcsőket láttam. Mikor elrugaszkodtam a földtől, mindjárt éreztem, hogy ez rendkívül jó ugrás lesz. Repültem a lépcsők felett, és egyszer csak pontosan ott voltam H. Sz. Dollár és Pollák mellett. A hetedik lépcsőfokon.

– Bravó, fiú! – kiáltotta H. Sz. Dollár.

– Bravó! – kiabálta Pollák is, s azt hittem, mindjárt a nyakamba borul és összecsókol.

Istentelenül örültek, veregették a vállamat, én nem hittem a szememnek. Számoltam az alattam levő lépcsőfokokat, hogy nincs-e valami hiba a dologban. Minden a legnagyobb rendben volt. Pontosán a hetedik lépcsőfokon álltam. Végre tehát túljutottam azon az átkozott lépcsőfokon. Mégpedig milyen nagyszerűen! Nincs többé a szerencsétlen ötös szám. Bár, a fene tudja. Már nem is hittem annyira a számokban.

- Gyerünk haza - mondta H. Sz. Dollár -, nehogy elrontsuk ezt a jó eredményt.

- Helyes - mondta Pollák. - Menjünk gyorsan haza.

Jókedvűek voltak mind a ketten. Pollák örömeiben nagyon rúgott az egyik ház kapujába, aztán röhögve előreszaladt vagy száz métert. H. Sz. Dollár egy régi slágert füttyörészett. Nekik volt jó kedvük, holott lényegében nekem sikerült az ugrás. De hát nem tilthattam nekik, hogy örüljenek. Zsebre dugott kezekkel mentem H. Sz. Dollár mellett, és hallgattam a füttyörészését.

Pollák bevárt bennünket, odajött mellém, és a vállamra tette a kezét.

- A műhelyben azt mondtam, hogy azért nem jöttél vissza az újsággal, mert útközben feldöntött egy motorbicikli, és összeverted az arcodat. Nagyon sajnáltak.

- Rendben van - mondtam. - Holnap visszamegyek.

- Komolyan? - kérdezte Pollák.

- Komolyan.

Most örültek csak igazán.

- Bravó, fiú! - mondta H. Sz. Dollár, és a vállamra csapott.

- Bravó, bravó! - kiáltotta Pollák, és ő meg a másik vállamra csapott. - Tudtam én, hogy megjön az eszed.

Körülugráltak, és úgy ünnepeltek, mintha isten tudja, milyen nagy dolgot csináltam volna. Folyton a kezemet szorongatták, meg veregették a vállamat. Ilyen jókedvűnek még nem láttam egyiket sem.

Mikor kissé magukhoz tértek, Pollák azt mondta:

- Nem kell annyira mellre szívni azt a mozijegyvásárlást meg a többit. Nem olyan szörnyű az, ha beolajoznak egy kicsit. Egyszer úgyis mindenkit beolajoznak, hidd el. Idővel megszokja az ember.

- Mondtam már, hogy holnap visszamegyek.

- Nagyszerű - lelkenedett Pollák. - Sabol nagyon aggódott érted. Örülni fog, ha meglát. El sem tudod képzelni, milyen jókedvű lesz, ha meglát.

El tudtam képzelni. Láttam már néhányszor Sabolt, amikor jókedvű volt. Ilyenkor vigyorog, és kedélyesen azzal fogad, hogy:

- No, nézd csak, megérkezett a mi Lajos fiúnk is.

Mert engem nem Péternek hívnak. Azt én csak viccből mondtam annak idején Reának. Engem nem úgy hívnak. Lajosnak hívnak. Orbán Lajosnak.

POSTARABLÓK

MAGYARÁZAT

A postarablást Margith Jani tervezte ki, és nem is akartunk mi semmi mást, csak egyszerűen kirámolni a nagy vaskasszát, és szép csendesen lelépni a pénzzel. De aztán az egész másképpen történt. Úgy történt, hogy a kasszát nem tudtuk kirámolni, viszont akkor éjszaka, onnan a postáról mi irányítottuk a dolgokat az egész városban, és nem akarok dicsekedni, de határozottan jól irányítottuk a dolgokat.

Jó, tudom, hogy nem túlságosan nagy eset el irányítani egy ilyen kis várost mint a mienk, hiszen jóformán nem is város, hanem falu; alig ötezer lakosa van, de ha tekintetbe vesszük, hogy mások sokkal rosszabbul irányították, igazán büszkék lehettünk Margith Jani meg én. És mi büszkék is voltunk, és a vaskassa oldalára felírtuk, hogy:

Margith János és Jász Gábor rendet csinált ezen a szemétdombon.

Hát így volt. És most majd elmesélem részletesen az egészet.

A postarablás megbeszélése

Húsvét hétfőjén történt. Az utcákon mindenfelé külföldi rendszámú autók futkároztak, főként német rendszámú autók, a kint dolgozó munkások mind hazajöttek húsvétra, zúgatták a kocsijukat, és egyáltalán nagy volt a ri-csaj, és akkor még Margith Jani is odaállt az iskola elé a tűzoltó-egyenruhájában meg a trombitájával, és fújni kezdte azt, hogy „Ember, az akarok lenni”. Mást nem is tudott eljátszani a trombitán. Csak nemrégén vették fel a tűzoltózenekarba, akkor, amikor otthagya az iskolát, merthogy két bátyja is börtönben ült, és neki kellett otthon dolgozni. Az iskola helyett felvétette magát a tűzoltózenekarba, hetente kétszer eljárt gyakorolni, de eddig még csak azt tudta játszani, hogy „Ember, az akarok lenni”, és mondom, húsvét hétfőjén odaállt az iskola elé, és ezt fújta. Mi akkor indultunk éppen haza az iskolából, a gyerekek körülállták Margith Janit, de ő észre sem vette őket, megállás nélkül trombitált. Tudtam, hogy engem vár, és úgy is volt, mert amikor odamentem hozzá, a hóna alá csapta a trombitát, otthagytuk a bámészkodó gyerekeket, és akkor azt mondta nekem, hogy estére ki fogjuk rabolni a postát.

– Helyes – mondtam lelkesen. – Persze hogy kiraboljuk. De még mennyire, hogy kiraboljuk.

Megszoktam már az ilyesmit. Margith Jani mindig kitalált valami érdekeset, és arról aztán hónapokig dumáltunk. Nem csináltunk semmit, csak dumáltunk róla, de így is nagyon érdekes volt. Hónapokig tervezgettük például, hogy alagutat fúrunk a házak alatt, és éjjel meglessük az embereket, amikor alszanak. Mikor erre ráuntunk, akkor meg azt terveztük, hogy felbontjuk a temetőben a régi sírokat, összeszedjük az aranyholmit, amit a halottakra aggattak, amikor eltemették őket, aztán elmegyünk valahova, egy olyan szigetre, ahol mindig meleg van, magunkkal visszük Fenyvesi Erikát is, és aztán mi hárman nagyon boldogok leszünk. Fenyvesi Erikáról meg nem is hónapokig, hanem évekig dumáltunk. Mindketten szerelmesek voltunk belé, és mindenáron el akartuk vinni valahová, és ki is gondoltunk ezeregy helyet, ahová majd elvisszük, és ezt mind részletesen megbeszéltük. Egyáltalán, mi mindent részletesen megbeszéltünk. Mi ketten nagyszerűen meg tudtunk beszélni mindent. Olyan nagyszerűen meg tudtunk beszélni mindent, hogy az már olyan volt, mintha meg is csináltuk volna. Aztán Margith

Jani kimaradt az iskolából, és akkor már ritkábban gyártottunk terveket, még Fenyvesi Erikát is elhanyagoltuk, éppen ezért nagyon megörültem, amikor most elébem állt azzal, hogy majd kiraboljuk a postát.

- A posta fölött, fent a díszteremben nagy ricsaj lesz ma éjjel - mondta Margith Jani. - A Nyakkendős Markulik fogadást ad azoknak, akik húsvétra hazajöttek külföldről. Egész biztos berúgnak majd és ricsajoznak, és ez nekünk csak jó lesz, nyugodtan kirámolhatjuk azt a nagy vaskasszát.

- Helyes - mondtam. - Ezt jól ki kell majd tervezni. És alaposan meg kell dumálni.

- Már mindent kiterveztem pontosan - mondta Margith Jani. - Menjünk el a posta elé a parkba, majd ott mindent elmagyarázok.

Nem kellett messzire mennünk, a posta közel van az iskolához, meg egyáltalán nálunk minden közel van. Szóval elmentünk a parkba, és leültünk egy padra a postával szemben. Nagy kétemeletes épületben van a posta, ez az épület olyan szövetkezeti otthon volt eredetileg, de nem sokáig. Hamar lezüllött, a kutya sem törődött vele, emlékszem, egy időben itt vásárolták fel a marhát meg a disznót, egy nagy vaskereskedés is volt a földszinten, az emeleteken pedig mindenféle irodák. Végül aztán, amikor a Nyakkendős Markulik lett nálunk a főnök, a régi községházából áthozta ide az embereit, befészkeltek magukat az első és második emeleten, a vaskereskedés helyére pedig a posta jött. A posta mellett a földszinten van még egy színházterem is, amit senki sem használ, utoljára, úgy két évvel ezelőtt a mi iskolánk adott itt elő egy mesejátékot, *Hatalmas fa* vagy *Égig érő fa*, vagy ilyesmi volt a címe. Margith Jani volt benne a főszereplő, ő volt a szegény pásztorfiú, aki énekelt és pattogtatta az ostorát, és végül elvette feleségül a királykisasszonyt. Margith Jani nagyon élvezte a dolgot, mert Fenyvesi Erika volt a királykisasszony, és a darab végén mindig összecsókolóztak.

- Most jól figyelj ide - mondta Margith Jani, és körülnézett, hogy nincs-e valaki a közelben. - A posta, ugyebár, hét órakor bezár. Mi bemegyünk fél hétkor, ilyenkor elég sokan vannak bent, mert az emberek szeretnek mindent az utolsó pillanatban intézni a postán. A kassa mellett van két telefonfülke, besurranunk az egyikbe, amikor senki sem figyel ránk, becsukjuk az ajtót és leguggolunk. Az ajtó csak belül üvegezett, ha leguggolunk, már senki sem láthat bennünket.

- Eddig isteni - mondtam.

- Figyelj csak. Hétkor eloltják a villanyt, mindenki elmegy, csak mi ketten maradunk bent. Akkor már csak a kasszát kell kirámolni. Egyszerű, nem?

- Egyáltalán nem egyszerű - mondtam. - Hogy a fenébe fogjuk kinyitni a kasszát? Nem kerti kapu az: ezeregy zár van rajta.

- Összevissza beszélsz - mondta dühösen Margith Jani. - Honnan veszed azt, hogy ezeregy zár van rajta?

- Hát az a kerék, meg az a kar... Láttam én azt a kasszát már éppen elégszer.

- Én is láttam. És azt is láttam, amikor kinyitották. Az a kerék meg az a kar semmi más, csak egyszerű kilincs. Egyetlenegy zár van rajta, egy közönséges wertheimzár. A kulcsot is láttam. Olyan, mint egy kapukulcs, csak hogy wertheim..., szóval olyan recés a tolla.

- Nem hiszem - mondtam. - Nem hiszem, hogy egy ilyen nagy, dög kasszájának csak egyetlen zára volna.

- Összevissza beszélsz - mondta Margith Jani. - Nem is nézted meg soha rendesen azt a kasszát, de azért beszélsz. Mondom, hogy csak egy zár van rajta, és csak egyetlen kulcsa van.

- Hát, jó - mondtam, bár még mindig kételkedtem a dologban. - Tegyük fel, hogy tényleg csak egyetlen zára van a kasszájának. Hogyan szerezzük meg ennek az egyetlen zárnak a kulcsát?

- Van tíz kulcsom. A bátyám csinált nekem tíz wertheimkulcsot.

- Melyik bátyád?

- Az, aki most jött ki a börtönből.

- Melyik?

- Az, aki leharapta annak a mézeskalácsárusnak a fülét - mondta idegesen Margith Jani. - Szóval, megmondtam neki, hogy mekkora kulcsról van szó, és ő csinált tíz darabot, és mindegyikbe másként vágta bele azokat az izéket, a recéket.

- No és ha egyik sem lesz jó a tíz közül?

- És ha, és ha, és ha... Hányszor mondjam, hogy közönséges vacak zárról van szó. Tíz kulcs közül egy biztos kinyitja. Egyébként majd hozok magammal egy reszelőt, és legfeljebb kiigazítom a kulcsokat ott a helyszínen.

- Rendben van - hagytam rá, mert láttam, hogy már nagyon ideges. - Tegyük fel, hogy sikerül kinyitnunk a kasszát, és kirámoľjuk a pénzt. De mit csinálunk utána? Az ablakon rács van. Hogy jövünk ki? Ezt is kitervezted?

- Persze hogy kiterveztem. Mindent pontosan kiterveztem. Figyelj ide: még amikor abban a mesejátékban játszottam, észrevettem, hogy a színpad mögött az öltözőből egy ajtó nyílik a posta raktárába. A raktárból át lehet menni a telefonközpontba, onnan pedig a kasszához. Ezeket az ajtókat nem szokták bezárni, legalábbis akkoriban még nem zárták, és egész biztos, most sem zárják. De ha be is

zárták valamelyiket, könnyen kifeszítjük. Tehát, ha kirámoltuk a kasszát, átme-
gyünk a telefonközpontba, onnan a raktárba, onnan pedig a színházba és kész.
A színház ablakain nincs rács, nyugodtan kijöhetünk. Egyszerű, nem?

– Igen, tényleg egyszerű – mondtam. – Ezt tényleg jól kitervezted.

– No látod – mondta diadalmasan Margith Jani. – Nem lesz itt semmi baj.
Ha én egyszer kitervezek valamit, ott nem lehet semmi baj.

Lassanként el is hittem neki. Egyre jobban tetszett ez a postarablás, örül-
tem, hogy Margith Janinak eszébe jutott. Erről majd hónapokig lehet dumál-
ni. Figyelmesen vizsgálgattam a posta épületét, hátha nekem is eszembe jut
valami, amivel kiegészíthetném Margith Jani tervét. De akkor nem jutott
eszembe semmi, csak néztem a postát, meg a posta előtt parkoló kocsikat.
Három autó állt ott, kettő német rendszámú, egy pedig francia rendszámú.

A francia rendszámú Laczáé, a sötét képű szabóé volt, és én szívesen da-
rabokra törtem volna azt a kocsit. Utáltuk ezt a sötét képű Laczát. Főleg azért
utáltuk, mert Molnár Tihamérnak volt a mostohaapja, és amíg itthon dolgo-
zott, folyton kínozte valamivel a Molnár Tihamért. Mindenféle ócska trük-
kökkel kínozte, legtöbbször azzal, hogy eldugta a szemüvegét, és aztán kül-
döztette mindenfelé a városba, szegény, rövidlátó Molnár Tihamér pedig
ment hűségesen, esetlenül botladozott, s az utcán mindenki őrajta röhögött.
Mert szemüveg nélkül tényleg nevetséges volt. Ezért játszották szemüveg
nélkül abban a mesejátékban, az *Égig érő fában* is. Ott ő volt Hugó, a félhü-
lye királyfi, aki szintén a szép királykisasszony kezéért versengett. Folyton
az apja, a király vezette a színpadon, a nagy langaléta Krausz Karcsi ját-
szotta a királyt, és mindig ilyeneket mondott: „Ha legény kell, itt van Hugó”,
és hátba vágta a szegény Molnár Tihamért, aki úgy nézett ki, mint egy rakás
szerencsétlenség, és persze a közönség majd meghalt a röhögéstől. De ez
a színpadon volt, itt Molnár Tihamérnak éppen az volt a dolga, hogy megne-
vettesse a közönséget, viszont az, amit a sötét képű Lacza csinált vele, az már
nem mesejáték volt, hanem közönséges disznóság.

Mi ketten, Margith Jani meg én, szerettük Molnár Tihamért, sokszor elmen-
tünk hozzá, mert nagyon rendes gyerek, és nagy kertjük van tele gyümölcs-
fákkal, és mindig telezabálhattuk magunkat gyümölccsel. És utáltuk nagyon
a sötét képű szabót, és örültünk, amikor végre feleségestől elment Franciaor-
szágba dolgozni. Molnár Tihamér is örült, hogy megszabadult az anyjától meg
a mostohaapjától, végre nyugodtan élhetett abban a nagy házban és a nagy
kertben a töksüket öregapjával, aki kazánkovács volt valamikor, és akkor süke-
tült meg. Annyira megsüketült, hogy még az ágyúlövést sem hallotta volna

meg, de azért lehetett vele beszélgetni, mert a szájmozgásból pontosan tudta, hogy mit mond neki az ember. Nagyon jól megvoltak ők ketten, és örültek, ha Margith Jani meg én meglátogattuk őket. De ez a sötét képű Lacza még mindig nem fért a bőrébe! Most is, amikor hazajött húsvétra, azzal kezdte kínozni szegény Molnár Tihamért, hogy hagyja abba az iskolát, menjen ki velük Franciaországba, és segítsen nekik dolgozni a szabóműhelyben.

- Boldogan szétverném annak a sötét képű Laczának a kocsiját - mondtam Margith Janinak, ahogy ott üldögtünk a parkban, és a postarabláson gondolkoztunk.

- Hagyd békében a kocsiját - mondta Margith Jani. - Hagyd békében, hogy minél előbb elgurulhasson innen a vacak kocsijával.

- Magával akarja vinni Tihamért is - mondtam.

- Micsoda?

- Magával akarja vinni Tihamért - mondtam. - Amióta hazajött, folyton azzal kínozza, hogy menjen ő is velük Franciaországba. Ma mondta nekem Tihamér az iskolában.

- És az anyja? Mit mond az anyja?

- Az anyja is azt akarja, hogy velük menjen. Azt mondja, sokkal több hasznuk lesz belőle, ha ott Franciaországban segít nekik a vacak szabóműhelyükben, mintha itthon iskolába jár, és a töksüket öregapjával ápolgatja a gyümölcsfákat.

- A disznók - mondta dühösen Margith Jani, és láttam rajta, hogy ő is legszívesebben darabokra törné a sötét képű Lacza autóját.

- Persze hogy disznók - mondtam. - Örülök, hogy az én anyám nem ment férjhez még egyszer, és nem hozott ilyen sötét képű alakot a házhoz.

- És most mi lesz? - kérdezte Margith Jani. - Elmegy velük?

- Nem. Nem akar elmenni. És az öregapja sem engedi. De most meg azzal fenyegetőzik ez a sötét képű, hogy egy vasat sem küld nekik többet. De az öreg Molnár még így sem engedi Tihamért. Azt mondja, majd csak megélnék a nyugdíjából meg a gyümölcsfákból.

- A disznók - mondta Margith Jani.

- Persze hogy disznók - mondtam. - Mégiscsak szét kellene verni a kocsiját.

- Nem a kocsiját kellene szétverni - mondta Margith Jani. Tüzoltó-egyenruhájának valamelyik zsebéből rugós kést húzott elő, és egy kattanással kiugratta a pengéjét. - Ezt kellene a hasába nyomni annak a sötét képűnek.

Nagyon megijedtem. Olyan furcsán csillogtak a szemei, hogy megijedtem. Eddig még sohasem láttam nála ezt a rugós kést, de éreztem, hogy képes len-

ne hasba szűrni vele a sötét képű Laczát. A Margithok egyébként is híres verekedők és bicskázók. Margith Jani egyik bátyja, aki most jött ki a börtönből, egy vásári verekedésben leharapta egy mézeskalácsárusnak a fülét. A másik bátyja még mindig börtönben ül, mert megszúrta Markulikot, a focistát, a Nyakkendős Markuliknak a testvérét. Lehet, hogy éppen ezzel a rugós késsel szúrta meg. Margith Jani elmesélte nekem, hogyan történt az a késelés. Télen hazajött Belgrádból Markulik, a focista, és egy rakás vendéget is hozott magával. Egy este berontottak a *Pelva-kocsmába*, hogy ők mulatni akarnak, és azzal kezdték a mulatást, hogy megparancsolták a többi vendégnek, azonnal takarodjanak haza. Voltak vagy nyolcan, két kocsival jöttek, és nagyon hangoskodtak. A többi vendég el is takarodott, de Margith Jani bátyja ült továbbra is az asztalnál, mintha mi sem történt volna. Persze hogy mindjárt körülvették, elkezdtek taszigálni, Markulik, a focista pedig kiöntötte a földre a borát. Oda ment Pelva, a kocsmáros is, és kérte Margith Jani bátyját, hogy menjen el, még mielőtt baj lesz, de ő nem ment el, hanem azt mondta Pelvának: - Semmi vész, öregem. Majd mindjárt rendet teremtek én ezen a szemétdombon. - Azzal felállt, és hasba szúrta Markulikot, a focistát. Így aztán a belgrádiak takarodtak el nagyon gyorsan: vitték Markulikot a kórházba, ahol mindjárt megoperálták, és élve is maradt, de azt mondják, focista már nem lesz belőle többé. A Margith Jani bátyját pedig lecsukták, lehet, hogy éppen emiatt a kés miatt. Nem csoda hát, hogy megijedtem, amikor megláttam Margith Jani kezében.

- Tedd el - mondtam. - Tedd el, és menjünk innen.

De ő nem tette el a kést, elgondolkozva nézegette, és azt mondta:

- Remélem, sok pénz lesz a kasszában. Akkor aztán adhatunk belőle az öreg Molárnak is.

- Ez az - mondtam örömmel. - Egész biztos sok pénz lesz a kasszában. És adunk belőle Molnár Tihamérnak is, meg az öreg Molárnak is. Így még sokkal érdekesebb az egész. Most menjünk innen, aztán majd még alaposan megdumáljuk a dolgot.

- Mit akarsz te még megdumálni? - nézett rám csodálkozva Margith Jani.

- Hát ezt az egész izét. A postarablást meg mindent.

Rám nézett, és most megint olyan furcsán csillogtak a szemei.

- Ne beszélj itt nekem összevissza - mondta fenyegetően. - Megdumálunk mi már mindent. Este fél hétkor legyél itt a parkban!

Igen, most már tudtam, hogy ez nem csak szép tervezgetés volt. Most már tudtam, hogy nincs mese: a postát ki fogjuk rabolni.

Megmondtam én...

És ott voltunk fél hétkor a parkban mind a ketten. Nem beszéltünk sokat, nem is volt miről beszélni, hiszen mindent részletesen megdumáltunk már; most egyszerűen csak be kellett surrannunk az egyik telefonfülkébe.

A posta fölött, a díszteremben, ahol a Nyakkendő Markulik a fogadásait szokta rendezni, égtek a villanyok, de még nem volt bent senki, a vendégeket későbbre, úgy nyolc órára várták. Egyelőre még fehérén és csendesen világítottak az ablakok a park felé. Mi ketten igyekeztünk elkerülni az ablakokból kiszűrődő fényt, igyekeztünk a sötétben maradni, hogy lehetőleg ne lásson meg bennünket senki, amikor bemegyünk a postára. Azt hiszem, sikerült is észrevétlenül bejutnunk. Bent a postán hat-hét ember őgyelgett, csupa felnőtt férfiak, ismeretlenek, akik ügyet sem vetettek ránk, illetve ott volt Krausz Karcsinak az apja is, ő ismert bennünket, de háttal állt nekünk, mert éppen táviratot adott fel. Az üvegfal másik oldalán csak két tisztviselő dolgozott, egy szemüveges ősz hajú férfi és egy szép arcú fekete lány, aki csak akkor volt szép, ha a tolóablak mögött ült. Ha felállt, akkor nagyon csúnya és kicsike lett egyszerre, mivel egészen rövid és görbe a lába, úgyhogy olyan, mint egy törpe, még nálunk is jóval alacsonyabb. Ők sem vettek észre bennünket, mert az előttük őgyelgő férfiakkal kellett foglalkozniuk.

A két telefonfülke meg a nagy vaskassza a bejáratától jobbra, a fal mellett áll. A fülkékben nem égett a villany, üresek voltak, nem telefonált senki. Eddig tehát minden a legnagyobb rendben volt. Gyorsan odamentünk, Margith Jani nesztelenül kinyitotta az egyik fülke ajtaját, besurrantunk, behúztuk az ajtót és leguggoltunk. Nagyot sóhajtottam; azt hiszem, amióta beléptünk a posta ajtaján, én még lélegezni sem mertem. Most, ahogy leguggoltunk a sötét telefonfülkében, egyből megnyugodtam. Eddig minden terv szerint ment, és ez megnyugtató. De akkor hirtelen eszembe jutott, hogy még fél óráig kell itt lapítanunk, és addig jöhet valaki telefonálni. No, ettől aztán nagyon melegem lett. Egy pillanat alatt izzadni kezdtem. A fene egye meg, megmondtam én, hogy alaposan meg kell dumálni ezt a postarablást. Margith Jani egész biztos elfeledkezett arról, hogy valaki esetleg ránk nyit-hatja az ajtót, és nem tervezte ki, hogy abban az esetben mit csináljunk. Egyre jobban izzadtam, és nem bírtam ki, odasúgtam Margith Janinak:

- Mi lesz, ha valaki telefonálni akar?

- Pszt! Ne üvöls! - mondta dühösen Margith Jani, holott én egészen hal-
kan beszéltem, viszont ő üvöltött.

- Mi lesz, ha ránk nyitják az ajtót? - kérdeztem még halkabban. - Meg-
mondtam én szépen, hogy ezt rendesen ki kell tervezni. Nem lehet...

- Ne üvöls! - förmedt rám megint olyan hangosan, hogy azt vártam,
mindjárt hozzánk rohannak a postán őgyelgő emberek. - Kiterveztem én
azt is.

- Egy frászt tervezted ki.

Izzadtam, és láttam, hogy Margith Janinak is kezd melege lenni, de azért
egy istennek sem vallotta volna be, hogy ezt elfelejtette kitervezni.

- Ide figyelj... - hajolt a fülemhez.

- Ne üvöls! - szóltam rá ijedten.

- Nem üvöltök - mondta. - Ide figyelj: ha valaki véletlenül be akarna jön-
ni a fülkébe, én felállok és úgy teszek, mintha telefonálnék. Akkor aztán hét
órákor nekem is ki kell mennem a postáról, mivel megláttak. De te itt ma-
radsz bent, és utána, ha mindenki elment, beengedsz engem a színház vala-
melyik ablakán.

- Én nem maradok bent egyedül - mondtam.

- Ne nyavalyogj már. Nem lesz semmi bajod.

- Nem maradok bent egyedül.

- Ide figyelj, Jász...

- Nem maradok.

Margith Jani fenyegetően nézett rám, és most már ő is pontosan úgy
izzadt, mint én.

- No jó - mondta. - Ha valaki be akarna jönni, akkor te állsz fel telefonál-
ni, és te mész ki a többiekkel hét órákor. Aztán én majd beengedlek a szín-
házablakon. Rendben?

- Hát... rendben.

- Akkor most már fogd be a szád. Ne nyavalyogj tovább. Minden ki van
tervezve, nem lehet itt semmi baj.

Az istennek sem vallotta volna be, hogy éppen nem tervezett ki mindent.
Akármilyen legyek, ha ezt a telefonálást nem akkor találta ki, amíg ott lapítottunk
és izzadtunk. De ráhagytam, nem vitatkoztam vele tovább, csöndben gug-
goltam ott a sötét telefonfülkében, és vártam, hogy zárják már be azt az átko-
zott postát, és menjen már a fenébe mindenki. Sokáig múlt el az a fél óra,
a lábam teljesen meggémberedett, de végül mégiscsak szerencsénk volt.

Senki sem akart bejönni telefonálni, és a postán őgyelgő férfiak lassan elpályáztak. A két tisztviselő is kijött az üvegfal mögül, hallottuk, amint kinyitották mellettünk a nagy vaskasszát, aztán nagy csörgéssel becsukták, és az ősz hajú szemüveges tisztviselő azt mondta a görbe lábú lánynak igen udvariasan:

- Legyen szíves, zárja be az ajtót, kolléganő.

A szemüveges elment, a kis szép arcú törpe még ott tipegett egy ideig, aztán eloltotta a villanyokat, kiment és bezárta a posta ajtaját. Teljesen sötét lett mindenütt.

- No végre - mondtam megkönnyebbülten. - Gyerünk ki innen, mert megfulladunk.

- Várj - förmedt rám Margith Jani, és megragadta a karomat. Lassan felállt, és kikémlelt a telefonfülke ablakán. - Jól van, kimehetünk.

Jólesett kijönni abból a meleg telefonfülkéből, tényleg majdnem megfulladtam már. Mindketten az arcunkat törölgettük, és szoktattuk a szemünket a sötéthez. Mert sötét és csöndes volt most nagyon a postahivatal. Az utcáról beszűrődött ugyan valamennyi fény, de az éppen csak az ügyfeleket és a tisztviselőket elválasztó üvegfalat világította meg, a nagy vaskassza a fal mellett teljesen sötétben maradt. De a szemünk lassanként hozzászokott a sötéthez, és nemsokára szépen kivehető volt a kassza ajtajára szerelt kerék, amely akkora lehet, mint egy kalap karimája, és a kiálló kar, amely olyan, mint egy kilincs, csak jóval vastagabb és nagyobb. Odamentem és megpróbáltam megmozgatni a kereket, de Margith Jani megint rám szólt, hogy várjak még.

- Megvárjuk, amíg ricsajozni kezdenek fölöttünk - mondta. - Addig megnézzük, hogy át tudunk-e menni a színházba.

Igaza volt. Én a nagy izgalomban el is feledkeztem arról, hogyan jutunk ki innen, miután kirámoltuk a kasszát.

- Persze, nézzük meg - mondtam. - Remélem, nem zárták be az ajtókat.

- Ne félj, nem lesz semmi baj - mondta magabiztosan Margith Jani. - Gyere csak utánam.

A telefonközpont ajtaja az üvegfal mögül nyílt. Négykézláb kúszva kerültük meg az üvegfalat, vigyáztunk, nehogy megvilágítson bennünket az utcai fény, aztán már simán bejutottunk a telefonközpontba. Itt egy kis piros villanyégő fényében kattogtak a műszerek meg mindenféle szerkentük: voltak itt kis üveggombok, amelyek közül egyik-másik néha villogni kezdett, aztán ezeregny kapcsoló meg három telefonkagyló is. Szépen csillogott minden a piros fényben, és én szívesen elbámészkodtam volna egy ideig, de Margith Jani vonszolt tovább, és átmentünk a raktárba. Itt viszont tök sötét

volt, és mi nem mertünk villanyt gyújtani. Tapogatózva botorkáltunk mindenféle ládák és csomagok között, de végül is Margith Jani megtalálta a színház öltözőjébe nyíló ajtót. Nem volt bezárva. Átmentünk az öltözőbe, és itt már villanyt is gyújthattunk, mert innen nem szűrődhetett ki fény az utcára: az öltözőnek nem volt ablaka, csak két ajtaja, az egyik a posta raktárába, a másik a színpadra nyílt.

– No látod – mondta diadalmasan Margith Jani –, minden úgy van, ahogy kiterveztem. Kár volt annyit nyavalyognod.

Szörnyen elégedett volt magával, és megint igaza volt. Eddig tényleg minden úgy ment, ahogyan kitervezte. Szégyelltem is magam egy kicsit, amiért annyit nyavalyogtam ott a telefonfülkében, és nem szóltam semmit; a földre dobált poros ruhákat, jelmezeket, csákókat és álarcokat nézegettem. Az öltöző tele volt jelmezekkel, még mi hagytuk itt őket, miután eljátszottuk az *Égig érő fa* című mesejátékot. Rengetegen szerepeltünk ebben a mesejátékban: pásztorfiúk, pásztorlányok, lovagok, udvaroncok, sőt még madarak is, amelyeknek papírból volt a szárnyuk, és felvitték Margith Janit meg a karikás ostorát az égig érő fára. Szóval sokféle szereplő volt, és ezeknek mind megfelelő ruhát készítettek. A legtöbb ruha papírból volt, akárcsak a madárszárnyak, de volt azért rendes ruha is, és ez most mind itt hevert az öltözőben, porosan és szomorúan. És volt itt még egy rakás fakard, lándzsa és pajzs is, meg négy királyi korona: a legnagyobbat Krausz Karcsi hordta, a legkisebbet Fenyvesi Erika, a másik kettőt pedig a félhülye Hugó, vagyis Molnár Tihamér, és Margith Jani, miután elvette feleségül a királykisasszonyt.

Hát ezt a sok kacatot nézegettem jobb híján, merthogy szégyelltem egy kicsit magamat a nyavalygásomért. Margith Jani közben kipróbálta a színpadra nyíló ajtót is, és amikor látta, hogy az sincs kulcsra zárva, elkezdte ő is az *Égig érő fa* jelmezeit nézegetni.

– Megrohad itt ez a sok szép ruha – mondta bosszúsán, mintha ez volna most az egyetlen gondja. – Pedig nagyon jól mutattak a színpadról. Emlékszel még?

– Persze hogy emlékszem – mondtam. – Remekül mutattak a színpadról.

– Most meg mind megrohad – mondta –, mert nem hordja őket senki. Hordani kellene ezeket a ruhákat.

Olyan komoly arccal beszélt, mint akit egyáltalán nem is érdekel a városkassa kirámolása, csak ez a sok vacak ruha. Pedig egy perccel korábban még futkározott le-föl, és az ajtókat nyitogatta.

– Kár, hogy nem hordja őket senki – morfondírozott.

- Ki a fene hordana ma ilyen ruhát?
- Melyik volt a te ruhád? - kérdezte. - Te mi is voltál?
- Lovag voltam. Fekete ruhás lovag. Álltam ott a színpadon fekete ruhában, és meg sem mukkantam egész idő alatt, csak néztelek téged, ahogy szerelmeskedsz Fenyvesi Erikával.

Margith Jani legyintett.

- Fenyvesi Erika...

Úgy mondta ezt, mint akinek nagyon elege van Fenyvesi Erikából. Meg is akartam kérdezni tőle, hogy tulajdonképpen miért legyint Fenyvesi Erikára, de hát nem ezért jöttünk, és inkább azt kérdeztem:

- Mikor rámoljuk ki a kasszát?

- Majd ha ricsajozni kezdenek fölöttünk, megmondtam már. Még rengeteg időnk van. És legjobb lesz, ha itt maradunk addig, itt legalább égethetjük a villanyt.

Az egyik székről ledobálta a ruhákat és leült. Aztán fogott egy hosszú falándzsát, és azzal bökdöste a sok kacatot, mintha az égvilágon más dolga nem is volna. Én meg csak álltam, és idegesített, hogy Margith Jani a falándzsával hülyéskedik. Idegesített ez a várakozás, legjobb szerettem volna, ha mindjárt kirámoljuk a pénzt és lelépünk.

- Üljl már le - mordult rám Margith Jani. - Keress magadnak egy széket, és üljl le. Várnunk kell még egy ideig.

- Idegesít ez a várakozás. Nem gondoltam, hogy ilyen sokat kell várakozni.

Margith Jani a mellemnek szegezte a falándzsát, és azt mondta:

- Ne kezdj el megint nyavalyogni.

- Nem nyavalygok.

- Nem a fenét. Amióta bejöttünk, folyton csak nyavalyogsz.

- Nem nyavalygok - erősködtem, holott tudtam, egy kicsit igaza van. - Egyszerűen csak szeretek mindent pontosan kitervezni.

- Kiterveztem én mindent pontosan.

- Egy frászt tervezteél ki mindent. Azt sem tervezted ki, hogy mit csinálunk majd a pénzzel.

- A pénzzel? - meredt rám Margith Jani, és mindjárt láttam az arcán, hogy ezt tényleg nem tervezte ki.

- Igen, a pénzzel - mondtam diadalmasan. - Kiraboljuk a kasszát, közben egy szót sem beszélünk arról, hogy mit csinálunk a pénzzel. Nem szeretem az ilyesmit.

- Megbeszéltük, hogy adunk belőle Molnár Tihamérnak.

– Nagy eset: adunk belőle Molnár Tihamérnak. De nem adjuk oda mind. Mit csinálunk a többivel?

– Elosztjuk – mondta kétségbeesetten Margith Jani, és egyre jobban látszott rajta, hogy nem tervezte ki, mit csináljunk a pénzzel, és hogy most nem jut eszébe semmi.

– Elosztjuk, elosztjuk. Tudom, hogy elosztjuk, de mire költjük?

– Hát...

– Hát egyáltalán nem tervezted ki – mondtam szemrehányóan. – Nem szeretem az ilyesmit. Csinálhatnánk például egy nagy rumlit valahol, vagy elmehetnénk valahova, vagy vásárolhatnánk ezt-azt. Fenyvesi Erikának is vehetnénk valamit.

– Fenyvesi Erika – legyintett megint. – Kit érdekel Fenyvesi Erika! És ne beszélj itt nekem összevissza. Nem lehet azt a pénzt csak úgy elhajigálni, mert mindjárt felfigyelnek ránk és lefülelnek.

Ebben viszont neki volt igaza, de azért nem hagytam magam.

– Rendben van: nem szabad ész nélkül hajigálni a pénzt. De azért ki kell tervezni, hogy mit csinálunk vele.

– Nincs itt mit kitervezni – mondta most már dühösen Margith Jani. – Egyszerűen elosztjuk azt a pénzt, és egy ideig lapítunk, mintha mi sem történt volna. Később aztán felhasználjuk, amire éppen kell. Mi otthon most nagyon rosszul állunk, jól fog jönni az a pénz. És a te anyád is örülni fog, ha pénzt viszel haza.

– Ez igaz – mondtam. – De én nem így képzeltem el a dolgot. Úgy képzeltem, hogy majd mi ketten költjük el a pénzt. Hogy majd kitervezünk valamit.

– Nagyon rosszul állunk otthon – mondta Margith Jani. – Meg ti is rosszul álltok.

– Akkor is... – mondtam –, akkor is, az lenne az igaz, ha mi ketten költenénk el a pénzt. Szépen ki lehetne tervezni valamit.

– Hát nem bánom – mondta végül Margith Jani. – Nem adjuk mind haza. Valamennyit félreteszünk magunknak, és majd kitervezünk valami érdekeset. Lesz időnk tervezgetni, mert úgylis lapítani kell egy ideig.

– Így már egészen más – mondtam. – Így már sokkal jobb.

Kerestem magamnak egy széket, leültem, kézbe fogtam én is egy falándsát, és turkálni kezdtem az *Égig érő fa* jelmezei között. A fekete lovagruhák között turkáltam, a lándzsával egyenként a levegőbe emeltem őket, és próbáltam kitalálni, melyik volt az enyém. Közben azon gondolkoztam, hogy mit is kezdhethetünk a pénzzel, amit majd a posta vaskasszájából rámo-

lunk ki, de nem jutott semmi az eszembe, mert még mindig ideges voltam, és azt szerettem volna, ha már túl vagyunk az egészen. De hát várni kellett, és vártunk is vagy fél órát. Akkor Margith Jani megkérdezte tőlem:

- Az anyádnak mit mondtál, hova mész ma este?

- Nem mondtam semmit. Dolgozik egész éjjel, nem fogja megtudni, mikor értem haza.

- Akkor jól van. Jobb, ha nem tudja, mikor értél haza.

- Te mit mondtál otthon? - kérdeztem.

- Semmit. A bátyám tudja, hogy hol vagyok, mert ő csinálta a kulcsokat, de ő nem fog fecsegni.

Felállt a székről, a hosszú falándzsát a falnak támasztotta, és azt mondta:

- Menjünk vissza a postára. Most már biztosan gyülekeznek a vendégek.

Eloítottuk a villanyt az öltözőben, aztán a raktáron és a telefonközponton keresztül óvatosan visszabotorkáltunk a postahivatalba. Megint négykézláb kerültük meg az üvegfalat, és az ablakok közé húzódtunk a sötétben; onnan szépen kiláthattunk az utcára, minket viszont senki sem láthatott. A vendégek tényleg már nagyban érkeztek. Fejünk felett a díszteremből lábdobogás és beszélgetés hallatszott, és az utcán is nagy volt a forgolódás. Egymás után jöttek a vendégek, és mindegyik kocsival jött, bár ez teljesen felesleges volt, mivel nálunk minden közel van, és mindenhová gyorsan el lehet érní gyalog is, de hát az már úgy szokott lenni, hogy az ilyen fogadásokon mindig megy a rongyrazás, és persze mindenki kocsiba ül. Figyeltük a sok kocsit, ahogy egymás mellé állnak a posta előtt, a járda szélén, és néztük a kiszálló embereket, akik közül sokat ismertünk is. Mindannyian szépen fel voltak öltözve, ahogy az már ilyenkor illik.

Nem szóltunk semmit, csak figyeltük őket onnan bentről a sötétből, de egyszer csak megérkezett a sötét képű Lacza is a francia rendszámú kocsijával, és én akkor azt mondtam:

- Ma éjjel szét kellene verni a kocsiját. Amíg ott fent ricsajoznak, nyugodtan szétverhetnénk, senki sem hallaná meg.

- Hagyd a fenébe már azt a kocsit - mondta Margith Jani. - Azért jöttünk, hogy a kasszákat kirámoljuk, és nem fogjuk bántani senkinek sem az autóját. Még csak az kellene, hogy ilyen marhaságon bukjunk le.

- Nézd csak! - mondtam és kimutattam az utcára.

A kocsiból kiszállt már a sötét képű Lacza meg a felesége, és éppen akkor kászálódott ki ügyetlenkedve Molnár Tihamér.

- Hát ez mi? - nézett rám csodálkozva Margith Jani. - Még csak az hiányzik, hogy az öreg Molnár is megjelenjen.

Az öreg Molnár nem jelent meg. Az már túlzás lett volna. De így is nagyon furcsa volt az egész. Hárman álltak ott a kocsi mellett, mind a hárman nagyon szépen felöltözve, még Tihamér is. Váltottak néhány szót, aztán elindultak a bejárat felé, Molnár Tihamér ment elől, tanácstalanul forgatta a fejét, a szemüvege néha megcsillan a villanyfényben, mögötte pedig az anyja ment karon fogva a sötét képű Laczával.

- Hát ez nagyon furcsa - mondtam. - Azelőtt még az autó közelébe sem engedte Tihamért, most meg magával cipeli a fogadásra.

- Tényleg furcsa - mondta Margith Jani. - Úgy látszik, kibékültek. Úgy látszik, Tihamér beleegyezett, hogy kimegy velük Franciaországba dolgozni. Amilyen marha, képes beleegyezni még ilyesmibe is.

- Nem hiszem - mondtam. - Tihamér nem akar kimenni velük. Meg az öregapja sem engedné. Azt akarja, hogy Tihamér tanuljon, és hogy orvos legyen belőle.

- Akkor meg..., akkor meg úgy látszik, a sötét képű belenyugodott, hogy itthon marad.

- Nem hiszem - mondtam. - Nem bírom én abban a sötét képűben.

- Mindegy - mondta Margith Jani. - Tihamér majd elmeséli neked holnap az egészet az iskolában. Mindenesetre, ha itthon marad, adunk neki a pénzből.

- Kinyitjuk már végre azt az átkozott kasszát?

- Várjunk még egy kicsit - mondta Margith Jani. - Majd ha hangosabban ricsajoznak ott fent.

Így hát vártunk tovább a sötétben. Egyre ritkábban érkeztek az autók, fent a díszteremben viszont növekedett a zaj. Rengeteg láb dobogott a fejünk felett, a beszélgetés is mind hangosabban folyt, a poharak meg a táányérok csörögtek.

- Molnár Tihamér egész biztos leeszi majd a ruháját - mondta vigyorogva Margith Jani.

- Holtbiztos - mondtam. - Én még nem láttam őt úgy enni, hogy a ruháját be ne mocskolta volna.

Aztán egyszerre csönd lett a díszteremben. Mindenki elhallgatott, csak csoszogás, lábdobogás hallatszott, aztán az is megszűnt, és elkezdett beszélni a Nyakkendős Markulik. Nem értettük, hogy mit mond, de pattogó, éles hangját megismertük. Egész biztos szívélyesen üdvözölte a külföldön dolgozókat, és egy rakás szép dolgot mondott nekik, mert a Nyakkendős Markulik rengeteg szép dolgot tud mondani, és szeret beszélni. Állami ün-

nepeken szokott beszélni a díszemelvényről, és olyankor is mindig csupa szép dolgot mond, és nagyon sokáig mondja. Most is hosszú beszédet tartott, azt hiszem, unták is azok ott fent, mert megint csoszogni kezdtek, előbb csak néhányan és egészen halkán, később azonban már egyre többen csoszogtak és egyre hangosabban. Legjobban persze mi untuk, Margith Jani meg én, mert mi nem értettük egy szavát sem, csak álltunk ott mozdulatlanul a sötétben, és vártuk, hogy a Nyakkendős Markulik befejezze a hosszú beszédet, és hogy folytatódjon a ricsajozás.

Végre felharsant a taps, és akkor Margith Jani azt mondta:

- No, most lássuk a kasszát.

- Ez az - mondtam. - Lássuk a kasszát.

Összedörzsöltem a kezemet, ideges voltam, de valahogy jókedvű is. Oda-mentünk a kasszához, és én közben többször elnevettem magam. Örültem, hogy végre munkához látunk. A fejünk felett, a díszteremben is nevettek az emberek, és még jobban hangoskodtak, mint a Nyakkendős Markulik beszéde előtt.

Margith Jani hosszasán vizsgálgatta a kasszát. Egészen közelhajolt az ajtajához, körültapogatta, megpróbált fordítani egyet a keréken, aztán azt a hosszú, vastag kart próbálta lenyomni, de egyik sem mozdult. Közvetlen a kerék alatt volt a kassza zárja, azt is sokáig tapogatta és simogatta az ujjával. Végül előszedett egy csomó kulcsot a zsebéből. A kezembe számolta őket: pontosan tíz volt.

- Egyenként adogasd őket - mondta.

Levetette a zakóját, feltúrte mindkét karján az ingét, és akkor elkérte az első kulcsot. Áadtam neki, ő pedig a zárhoz illesztette. Bele sem tudta dugni a kulcslyukba.

- Semmi vész - mondta és zsebre vágta. - Add a következőt.

Áadtam neki a másodikat, de az sem ment bele a zárba. A harmadikat sikerült neki beerőszakolni, de megfordítani nem lehetett, sőt annyira beszorult, hogy alig tudta kirángatni. Azt is zsebre vágta, és kérte a negyediket. Ez a kulcs simán beilleszkedett a zárba, félig meg is fordult, de akkor elakadt. Margith Jani sokáig kínlódott vele, megpróbálta teljesen megfordítani, de nem merte túlságosan erőltetni, nehogy beletörjön, inkább kivette, és felrakta a vaskassza tetejére.

- Ezt, ha kicsit megreszelem, simán ki fogja nyitni - mondta bizakodóan.

De azért végigpróbálta a többi is. Türelmesen és sokáig próbálgatta mindegyiket, de hiába: megszorultak a zárban, vagy egyszerűen be sem le-

hetett illeszteni őket. És akkor az utolsó, a tizedik kulcs halk kattanással könnyedén megfordult.

Örömben még a lélegzetünk is elállt. Néztünk egymásra és nevetünk. Nagyon boldogok voltunk akkor.

– Várjál... várjál – dadogta Margith Jani, holott én nem is szoltam semmit, meg sem mozdultam, csak álltam és vigyorgtam.

Óvatosan megragadta azt a kalap nagyságú kereket. A kerék kattant és fordult egyet.

– Várjál... várjál... – motyogta megállás nélkül.

Megtörölte kezét a nadrágjába, aztán megragadta azt a hosszú, vastag kilincsszerű kart, és meghúzta lefelé. A kar azonban nem mozdult. De nem ám. Megrántotta még néhányszor, de a kar úgy állt, mintha a kassza ajtajára forrasztották volna.

– Gyere csak ide – mondta Margith Jani. – Fogd meg ezt a rohadékot.

Megfogtam a kart, ő pedig visszafordította a kereket eredeti helyére.

– Húzd lassan lefelé, én meg majd fordítom a kereket.

A kerék ismét kattant egyet és elfordult, a kar azonban meg sem moccant, pedig húztam teljes erőből.

– Várjál – mondta.

Ismét visszafordította a kereket, és a kulccsal kezdett bíbelődni. A kulcs könnyedén forgott a zárban, megfordult vagy tízszer oda-vissza, és most már egyáltalán nem kattogott. Margith Jani kihúzta, és bánatosan nézegette.

– Rövid a tolla – mondta. – Csak félig nyitotta ki a zárat.

– Megmondtam én, hogy nem kertkapu ez, és hogy nem lehet csak úgy egyszerűen kinyitni – mondtam, és most már egyáltalán nem vigyorgtam.

– Semmi vész – mondta Margith Jani. – Megreszelem egy kicsit azt a másik kulcsot, amelyik csak félig fordult meg a zárban, és simán kinyitom vele ezt a rohadékot. Majd meglátod.

– Egy frászt nyitod ki – mondtam. – Nem kertkapu ez.

Úgy tett, mintha nem hallaná, hogy mit mondok. Levette a kassza tetejéről a kulcsot, és átküszört vele a telefonközpontba. Ott a kis, piros lámpa fényénél hozzáfogott a reszeléshez.

De én már akkor tudtam, hogy hiába minden. Tudtam, hogy azt az átkozott kasszát sohasem fogjuk kinyitni. És egyszerre unni kezdtem az egész marhaságot. Odaálltam az egyik ablakhoz, és bámultam ki az utcára. Az autók csöndben fénylettek egymás mellett a járda szélén, fent a díszteremben pedig han-

gosan röhögtek a vendégek. Úgy látszik, kinyitották az ablakot, mert most sokkal jobban lehallatszott a ricsajozásuk, mint amikor elkezdték.

Margith Jani közben visszakúszott néhányszor a telefonközpontból, hallottam, hogy szuszogva próbálgatja kinyitni a zárat, de ez engem már nem érdekelt. Tudtam, hogy úgysem sikerül kirámolnunk a kasszát, és nem is figyeltem rá. Ő azért továbbra is buzgón reszelgette és próbálgatta a kulcsot, és egyszer csak rám szólt, hogy menjek én is oda, és rángassam megint azt a kart.

Hát jó. Odamentem, Margith Jani izzadt, mint a ló, a homlokát törölgette az ingujjával, aztán a zárba illesztette a kulcsot.

- No, most húzd teljes erőből - mondta.

Megragadtam a kart, és húztam teljes erőből. Ő megfordította a kulcsot a zárban, és elfordította a kereket. Minden pontosan úgy volt, mint az előbb: a kulcs és a kerék forgott, a kar ellenben nem mozdult, és persze nem nyílt ki a vaskassza ajtaja. Margith Jani egyre dühösebben forgatta oda-vissza a kalap nagyságú kereket, egyszer csak megreccsent valami, és a kerék megállt. Többé már ezt sem lehetett megmozdítani.

- A rohadék - mondta Margith Jani, és én azt hittem, hogy rögtön elbőgi magát.

- Megmondtam én, hogy nem kertkapu ez...

- A rohadék, a rohadék, a rohadék... - mondta síró hangon Margith Jani, és rugdosni kezdte a vaskasszát.

Azt ugyan rugdoshatta. Én félreálltam, nekitámaszkodtam az egyik telefonfülkének, és azt mondtam:

- Hagyd már abba ezt a marhaságot. Megmondtam én szépen, hogy nem lehet ezt így csinálni. Jobban ki kellett volna ezt tervezni.

Abbahagyta a rugdosást, leült a földre, onnan nézett rám szomorú szemekkel, az arca vizes volt és nagyon sápadt, és azt mondta:

- Ha még egyszer, ha csak még egyszer arról lefetyelsz, hogy te ezt már megmondtad, isten bizony hasba szúrlak.

Persze hogy egyből befogtam a számat. Meghúztam magam ott a telefonfülke mellett, Margith Jani pedig a kassza előtt ült csuromvizesen, és a földet bámulta. Felettünk, a díszteremben meg folyt a ricsajozás. Valaki vicceket mesélhetett, mert időnként csönd lett, aztán egyszerre éktelen röhögésbe tört ki az egész vendégsereg. Ez többször is megismétlődött, és egyre hangosabban röhögtek. Mi pedig szótlanként gubbasztottunk lent a sötétben. Egyszer csak Margith Jani a mennyezet felé fordította az arcát, és teli torokból elkiáltotta magát, de úgy, hogy visszhangzott az egész postahivatal.

- Dögöljetek meg!

- Ne üvölts, te örült - mondtam ijedten. - Meghallják.

- Dögöljetek meg! - ordította ismét felfelé, a díszterem irányába.

Láttam, hogy nem lehet neki beszélni, eloldalogtam a közeléből, vissza az ablakhoz, ahonnan a kocsikat bámulhattam. Fent, a díszteremben tovább röhögtek, nem hallották meg Margith Jani ordítását. Ő is megnyugodott lassanként, nem ordított tovább, hogy dögöljenek meg azok ott fent, egy ideig még csöndesen üldögélt, aztán fogta a zakóját, és odajött az ablakhoz. Egymás mellett álltunk, nézegettük a kocsikat, és akkor én azt mondtam:

- Ha már nem sikerült kirámolnunk a kasszát, legalább a sötét képű Lacza kocsiját verjük szét.

- Hagyd a fenébe - legyintett. - Elegem van mindenből. Menjünk szépen haza.

És akkor elindultunk. Aztán mégsem mentünk mindjárt haza. Azért nem mentünk, mert Margith Jani megállt a telefonközpontban, és elkezdte bámulni az egyik villogó üveggombot. Aztán a füléhez emelte az egyik telefonkagylót, és addig matatott a kapcsolókkal, amíg egyszer csak egy női hang azt mondta a telefonba:

- Nem, ez nem lehet igaz!

Erre egy férfihang azt mondta:

- De hát mondom, hogy saját szememmel láttam.

- Grrrr! Hazudsz, disznó - mondta Margith Jani.

- Halló, mi volt ez? - kérdezte a nő olyan hangon, hogy én is szépen hallottam, pedig Margith Janinál volt a kagyló.

- Valami hülye belebeszél - mondta a férfi.

- Grrrr, te disznó - mondta Margith Jani.

- Mi ez? - kérdezte ismét a nő.

- Tedd le a kagylót, majd visszahívlak - mondta a férfi. - Valaki bekapcsolódott a vonalba.

Letették a kagylót, és az üveggomb nem villogott tovább. Vigyorogva néztünk egymásra Margith Janival.

- Te, ez nagyon érdekes - mondta. - Maradjunk még itt egy kicsit.

És tulajdonképpen ekkor kezdtük mi el a dolgok irányítását.

Megkezdjük a dolgok irányítását

Margith Jani gyorsan feltalálta magát. Ő egyébként is mindig gyorsan feltalálja magát. Most is úgy forgolódott a műszerek körül, mintha örök életében telefonközpontban dolgozott volna. Arról az átkozott vaskasszáról már teljesen megfeledkezett, ismét jókedvű volt, húzgálta a kapcsolókat, a telefonkagylókat sorra a füléhez emelte, közben folyton a műszerfalon babrált. Kezdtém félni, hogy valami marhaságot csinál.

– Vigyázz, nehogy elronts valamit – mondtam. – Végül még majd emiatt bukunk le.

– Ne izgulj – mondta, miközben a fülére szorította az egyik telefonkagylót. – Ne izgulj, láttam én már ilyesmit.

– Hol láttál?

– Itt. Voltam én már itt, amikor még nem automatizálták a központot. A bátyám bevezetett, mert az egyik telefonoslánnyal hetyegett. Akkor még telefonoslányok dolgoztak itt, és ők mondták, hogy minden beszélgetést le lehet hallgatni.

– Most is le lehet hallgatni?

– Persze – mondta. – Nem hallottad az előbb? Ülj csak oda ahhoz a telefonkagylóhoz.

Leültem és a fülemhez emeltem a telefonkagylót, ő pedig a másikat vette fel, és továbbra is a kapcsolókat húzgálta.

– Halló – mondtam a telefonba –, melyik hetyegett a telefonoslánnyal?

– Ne hülyéskedj, mert szájon váglak – mondta, de látszott rajta, hogy nem gondolja komolyan. Jókedvű volt, és én is egyre jobban élveztem a dolgot.

– Ide figyelj – mondta. – Ülj ott azon a széken, és ha látod, hogy villogni kezd valamelyik üveggomb, akkor emeld fel a telefonkagylódat én meg az enyémet. Majd úgy igazítom be a kapcsolókat, hogy mind a ketten hallhassuk a beszélgetést.

– És bele is dumálhatunk mind a ketten? – kérdeztem.

– Persze.

Ekkor villogni kezdett az egyik üveggomb. Fülünkhöz szorítottuk a telefonkagylókat, és Margith Jani beigazította a kapcsolókat. Először csak halk

recsegés meg zúgás hallatszott, de aztán megszólalt ugyanaz a hang, akit Margith Jani egyszer már ledisznózott. Most azt mondta:

- Nem, nem hallgatózik senki. Szóval tényleg...

- Biztos, hogy ő volt? - kérdezte a nő.

- Biztos. Hiszen jól ismerem a Pepit... Hanem, mondd: tehet ő ellened valamit?

- Hát...

- Szóval, mégis...

- Nem... nem hiszem, hogy miattam jött volna - mondta a nő. - Sokkal komolyabb ügye lehet.

- Micsoda?

Beleszóltam a telefonba:

- Mi közöd hozzá, te disznó!

- Hallgass! - förmedt rám Margith Jani, de már késő volt.

- Tedd le a kagylót - mondta a telefonáló férfi, és a következő pillanatban kialudt a villogó üveggomb.

- Te ökör! - mondta dühösen Margith Jani. - Éppen most kellett belepofáznod, te ökör!

- Mi bajod van? - kérdeztem. - Te is belepofáztál az előbb.

- De akkor még nem tudtam, hogy a Zavarkó Pepiről beszélnek.

- Egye meg a fene a Zavarkó Pepit - mondtam sértődötten. - Azt sem tudom, ki az a Zavarkó Pepi. És ne üvöltözz rám ilyen Pepik miatt.

- Nem tudod, hogy ki az a Zavarkó Pepi?

- Nem... Honnan tudnám?

Margith Jani megvetően legyintett, nagyot sóhajtott, és elfordult tőlem. Még örülhettem, hogy nem köpött le, amiért nem tudtam, hogy ki az a Zavarkó Pepi.

- Nem lett volna szabad belepofáznod - mondta, miközben a hátát muto-gatta felém. - Ha Pepi a városban van, ez azt jelenti, hogy hamarosan nagy disznóságok lesznek.

- De hát ki az a Pepi?

- Nem létezik, hogy nem hallottál még róla - mondta hitetlenkedve.

- Nem hallottam róla, ha mondom.

Villogni kezdett az egyik üveggomb. Margith Jani izgatottan kapkodott a kapcsolók után, és lélegzet-visszafojtva fülelt a kagylóba. De nem az előbbi telefonálók jelentkeztek. Egy aggódó női hang kérdezte:

- Lefeküdtél már, kislányom?

- Igen, lefeküdtem már - mondta egy vékonyka hang.
- Biztos, hogy lefeküdtél már, cicuskám?
- Miaú - nyávogott mérgesen Margith Jani.
- Mi volt ez, cicuskám? - kérdezte ijedten az aggódó női hang.
- Miaú, miaú - nyávogtunk most már mind a ketten.
- Nem tudom, mi ez - mondta a vékony hangú kislány. - De tényleg lefeküdtem már.

- Grrrrr - morogta Margith Jani, és mérgesen lecsapta a kagylót.

Én viszont tovább hallgattam a beszélgetést, és szüntelenül nyávogtam, amíg aztán azok ketten annyira megzavarodtak, hogy félbeszakították a telefonálást. Vigyorogva néztem Margith Janira, ő azonban rosszkedvű volt, komoran meredt maga elé, és a homlokát ráncolta. Megijedtem, hogy esetleg máris abba akarja hagyni ezt a telefonálós játékot, ezért azt mondtam neki:

- Tényleg nagyon érdekes ez a telefon-lehallgatás. Nem értem, miért vágsz ilyen keserves képet.

Felém fordult, még mindig szemrehányóan nézett rám, és azt mondta:

- Nem tetszik nekem, hogy Zavarkó Pepi a városban van. Nagyon nem tetszik.

- Nyögd már ki végre, hogy ki az a Zavarkó Pepi.

- Egy szemétláda. Akkora szemétláda, hogy akkorát még elképzelni is nehéz. Azt mondják, hogy már gyilkolt is.

- Gyilkolt?

- Igen. Azt mondják. És én el is hiszem.

- De hát miért van akkor szabadlábon?

- Mert nem tudtak semmit sem rábizonyítani. Pedig azt az öregasszonyt a Vojin szálláson holtbiztos, hogy ő ölte meg. Állítólag az öregasszony rokonai főlbérelték, és ő jó pénzért ki is nyírta. De semmit sem tudtak rábizonyítani.

- Gondolod, hogy most is meg akar ölni valakit? - kérdeztem.

- Nem tudom. Már évek óta nem járt nálunk, és ha most eljött, egész biztos valami disznóságot akar csinálni. Figyeld csak meg. Legutóbb is, amikor itt járt, leütötte a szövetkezeti éjjeliőrt, hogy az majdnem meghalt, és a pénztárból elvitte a munkások fizetését. Akkor sem tudtak semmit sem rábizonyítani. Helyette a Seriff bukott le.

- A Seriff? Az, aki mindig részeg?

- Igen. Tudniillik csöbe húzta a Seriffet. Zavarkó Pepi az utca másik végén felgyújtotta azt a házat, amely mellett éppen tők részegen feküdt a Seriff. Mindenki futott tüzet oltani, Zavarkó pedig ezalatt leütötte az éjjeliőrt, és ki-

rámolta a szövetkezet pénztárát. A Seriffet persze lecsukták, Zavarkó Pepi-nek viszont nem történt semmi baja.

– Tényleg egy szemétláda ez a Zavarkó Pepi – mondtam, és most már nagyon bántam, hogy olyan hülyén belepofáztam abba a telefonbeszélgetésbe.

– Aj-aj, de még mekkora szemétláda! – sóhajtott Margith Jani. – Mindenre hajlandó, ha jól megfizetik. Csak tudnám, hogy mire készül.

Engem is kezdett izgatni, vajon mire készül Zavarkó Pepi. Az, hogy esetleg kirabolja a szövetkezetet, vagy mit tudom én mit, az még nem is izgatott volna, de az már igazán nem mindegy, hogy csak megjelenik itt a városunkban, és embereket ver fejbe, vagy éppen gyilkol. Jó lett volna megtudni, hogy mire készül, és lebuktatni. Az ilyen szemétláda megérdemli. De hát nem tehetünk semmit, türelmetlenül vártuk, hogy villogjon már valamelyik üveggomb, hátha sikerül megint lehallgatni valamit Zavarkó Pepiről.

Csakhogy az úgy van: ha az ember nagyon várja, akkor éppen senkinek sem jut eszébe telefonálni. Amíg le-föl mászkáltunk, és az ajtókat próbálgattuk, folyton villogott több üveggomb is egyszerre, most viszont semmi. Csak a kis piros lámpa világított békésen, és fényével olyan egészséges színűre mázolta az arcunkat.

Legalább negyedórát vártunk, de lehet, hogy húsz percet is, mire valakinek ismét eszébe jutott, hogy telefonáljon. No, nem sok örömünk tellett benne: Zavarkó Pepiről szó sem volt. Egy mezőgazdasági mérnök telefonált a Vörös Zászló birtokról a szülőotthonba. A Vörös Zászló birtok öt-hat kilométerre van a várostól, ott végzett éjjeli ügyeletet a mérnök, de azt hiszem, az ügyeletesség izgatta a legkevésbé. Tudniillik az iránt érdeklődött, hogy szült-e már a felesége. Nagyon ideges volt a mérnök, a másik oldalon viszont egy unott férfihang válaszolt: azt mondta, hogy egyelőre nem mondhat semmit, és tulajdonképpen azt sem tudja, hogy melyik asszony a mérnök felesége.

– Ma délután vittem be – mondta a mérnök. – Erős fájdalmai voltak. Kell hogy emlékezzen rá.

– Sajnálom, nem emlékszem rá – mondta az unott hang.

– De hát, uram – könyörgött a mérnök –, még ha nem is emlékszik rá, nézze meg, hogy mi van vele. Maga ott van, igazán nem nehéz...

– Nem nehéz – mondta az unott hangú, akiről most már tudtuk, hogy egy szemétláda, de nem pofáztunk bele a beszélgetésbe, mert sajnáltuk azt a szegény mérnököt. – Egyáltalán nem nehéz, és meg is fogom nézni az aszszonyokat, hiszen ez a dolgom, de értse meg végre, hogy információt nem adunk reggel hét óráig. Hívjon fel bennünket reggel hét óra után.

- De uram, engem most is érdekel, hogy mi van a feleségemmel.
- Sajnálom. Reggel hétkor.
- Megőrülök reggel hétig - mondta a mérnök.
- Ez nem ránk tartozik - mondta az unott hang. - Ez itt szülőotthon és nem bolondokháza.

Néhány pillanatig csönd lett, csak a mérnök szuszogott és sóhajtozott keservesen. Az unott hangú nyugodtan ült a vonal másik végén.

- Hát jó - mondta aztán a mérnök. - Csak arra kérem, értesítsenek, ha valami baj lenne. Kérem írja fel a telefonszámomat: 22-412.

- Eszem ágában sincs felírni - mondta az unott hang.

- Kérem írja fel: 22-412. Halló!

Az unott hangú szemétláda letette a kagylót. Szomorúan néztünk egymásra Margith Janival.

- Te úristen, micsoda szemétláda volt ez is! - mondta Margith Jani.

- Oda kellett volna mondani néhány gorombaságot.

- Sajnáltam azt a szerencsétlen mérnököt - mondta Margith Jani.

- Hát igen - mondtam. - Én is nagyon megsajnáltam. Hogy könyörgött annak a szemétládanak.

- Hát igen, hát igen - motyogott Margith Jani. Szórakozottan vakargatta a fejét, és a kis piros villanyégőbe bámult.

- Segíteni kellene azon a szerencsétlennen - mondta.

- Hallottad, hogy nem akart neki segíteni az a...

- Talán mi is segíthetnénk rajta.

- Hogyan?

Felállt, levetette a zakóját, a szék karjára tette, aztán ismét leült, és folytatta a vakarózást. Nem is sejtettem, hogyan akar segíteni a szegény mezőgazdasági mérnökön, de tudtam, hogy valamit ki fog találni. Olyan még nem volt, hogy Margith Jani ne találjon ki valamit.

- Mit gondolsz - kérdezte tőlem -, mit szeretne inkább, fiút vagy lányt?

- Nem tudom - mondtam. - Azt hiszem, teljesen mindegy neki. Neki az a fontos, hogy a feleségének ne legyen semmi baja. Hallottad...

Nem folytathattam, mert villogni kezdett az egyik üveggomb. Felvettük a kagylókat, és ekkor végighallgattuk a világ legunalmasabb telefonbeszélgetését. Két öregasszony, a hangjukból ítélve legalábbis öregasszonyoknak gondoltuk őket, a televíziónak valami hülye zenei műsoráról beszélgetett. Nagy zeneértők lehettek, mert mindent meg akartak részletesen beszélni, még azt is, hogyan vezényelt a karmester. És mindent gyorsan, hadarva, egy-

más szavába vágva beszéltek meg, úgyhogy Margith Jani és én jó ideig csak bambán hallgattunk, mintha fejbe vertek volna bennünket.

De ez még mind semmi. Ezt a hülye műsort összehasonlították egy másik múlt heti hülye műsorral, amelyik állítólag gyöngébb volt, ellenben abban is volt egy nagyszerű Vivaldi, vagy milyen szám... És itt végre elakadtak.

– Nem jut eszembe, hogy melyik is volt – mondta az egyik.

– Várjál csak – mondta a másik. – Melyik is, melyik is...

Ezt a rövid szünetet használta ki Margith Jani, és vékony, sipító hangon beleüvöltött a telefonba.

– Te hülye tyúk!

A két öreglány elnémult egy pillanatra. De csak egy pillanatra. Utána rögtön elkezdtek hadarni:

– Mi volt ez?

– Nem értem.

– Te mondtál valamit...?

– Milyen...?

– Miről is beszéltünk?

Alig tudtak megnyugodni, de aztán mégis megnyugodtak, és eszükbe jutott, miről is beszéltek. Ellenben az a kérdéses szám még most sem jutott az eszükbe. És kezdték újra:

– Tudod, az ott a vége felé. Azt hiszem, az utolsó előtti.

– Igen, tudom. Melyik is volt, melyik is...

– Te vén, hülye tyúk! – visította Margith Jani.

A két öreglány ismét elnémult. De most már végleg. Úgy látszik, egyikük megsértődött, de az is lehet, hogy mind a ketten megsértődtek. A vonal mindenesetre megszakadt.

– Vén, hülye tyúkok – mondta Margith Jani, és a homlokát törölgette.

Mindketten beleizzadtunk ennek az ostoba fecsegésnek a hallgatásába. Mondom, a világ legunalmasabb beszélgetését hallgattuk végig. És ahelyett, hogy mindjárt kezdetben leüvöltöttük volna a két zeneértő öreglányt, csak ültünk ott és hallgattunk, mint akiket megbabonáztak. Még utána is alig tudtunk magunkhoz térni.

Végre mégis helyrerázódtunk, és akkor Margith Jani megkérdezte tőlem:

– Emlékszel még annak a mérnöknek a telefonszámára?

– A telefonszámára?

– Igen.

– A telefonszáma... Várjál csak... a telefonszáma...

A fene egye meg, még mindig el voltam kábulva, éppen úgy makogtam, mint azok az öreglányok a Vivaldi-számról. De aztán eszembe jutott.

- 22-412 - vágtam ki.

- Biztos?

- Biztos.

Margith Jani felvette a telefonkagylót, és azt mondta:

- Most felhívom, és megmondom neki, hogy fia született és hogy minden rendben van.

- Ne hülyéskedj - mondtam. - Ezzel a gyerekhanggal akarod neki bejelenteni, hogy fia született?

- Majd megváltoztatom a hangom, sőt még zsebkendőt is teszek a kagylóra, és úgy telefonálok neki. Képzeld, milyen boldog lesz, ha meghallja, hogy minden rendben van.

- És ha reggel kiderül, hogy semmi sincs rendben? Akkor még rosszabb lesz neki.

Margith Jani széttárta a karját.

- Reméljük, hogy tényleg minden rendben lesz. Most az a fontos, hogy az a szegény ember ne örüljön bele a várakozásba. Az a fontos, hogy ma éjjel boldog legyen. Ennyit megtehetünk érte. Reggel pedig... hát, reméljük a legjobbakat.

És felhívta a mérnököt.

- Maga beszélt az előbb a szülőotthonnal? - kérdezte a zsebkendőn keresztül, elváltozott hangon. Egészen jól csinálta. Senki sem mondta volna, hogy egy gyerek beszél.

A mérnök persze egyből elalélt.

- Igen, én beszéltem. Szent isten, valami baj van - rémülődött.

- Nincs semmi baj - mondta Margith Jani. - A feleségének fia született.

- Tényleg? Igazán? - dadogta a szegény mérnök. - És... és minden rendben van?

- Rendben van minden.

- Ó, nagyon köszönöm...

Közben villogni kezdett egy üveggomb, de Margith Jani nem vette észre, mosolyogva hallgatta a mérnök hálálkodását. Intettem neki a kezemmel, de nem figyelt rám, nagyon élvezte, hogy boldoggá tette a mérnököt.

- Hány kilós? - kérdezte a mérnök, amikor befejezte a hálálkodást.

- Kérem? - kérdezte ijedten Margith Jani.

- Hány kilós a baba?

Margith Janinak fogalma sem volt, hogy hány kilós lehet egy újszülött. Segélykérően nézett felém, és akkor látta, hogy a villogó üveggombra mutogatók. Ez még jobban megzavarta.

– Mit mondjak neki? – kérdezte suttogva.

– Mondd, hogy négykilós – tanácsoltam. A szomszédunkban nemrégén született egy négykilós kisfiú, és a szülők roppant elégedettek voltak. Gondoltam, ez a mérnöknek is megfelel.

– Négykilós – mondta Margith Jani. – Nagyon szép kisfiú. De most már sietnem kell, dolgom van.

A mérnök ismét hálálkodni kezdett, de Margith Jani megszakította a vonalat. Gyorsan váltott a kapcsolókkal, hogy lehallgathassuk az újabb telefonbeszélgetést.

A beszélgetés javát persze lekéstük már. Egy férfi és egy nő társalgott, és mire mi bekapcsolódtunk, a nő már nagyban sírt, és azt mondta:

– Miért csinálod ezt? Hiszen én mindent megtettem neked.

A férfi pedig türelmetlenül felelt:

– Megmagyaráztam, hogy miről van szó, Ágikám. És kérlek, mellőzd ezeket a sírós jeleneteket.

De Ági sírt, és azt mondta:

– Muszáj sírnom. Miért akarsz éppen most magamra hagyni?

– Nem akarlak magadra hagyni – mondta egyre türelmetlenebbül a férfi. Te is jól tudod, hogy nincs időm.

– Én ezt nem bírom ki.

– Dehogyan nem bírod ki. Feküdjél le szépen és aludjál.

– Nem tudok aludni.

– Vegyél be altatót – mondta a férfi, és lecsapta a kagylót.

– Tudod, hogy kik voltak ezek? – kérdezte Margith Jani.

– Nem. Kik voltak?

– Tóth Ági és a bokszoója.

– Az a szép, szőke lány?

– Igen.

– Az a bokszoó is egy szemétláda – mondtam. – Alaposan megbőggette azt a szegény lányt.

– Úgy látszik, le akarja rázni – mondta Margith Jani. – Nem hallottam, hogy mit beszéltek az elején, de azt hiszem, le akarja rázni.

– Pedig nagyon szép lány – mondtam. – Nem segíthetnénk őrajta is?

- Dehogynem - mondta Margith Jani lelkesen. - Nem hagyhatjuk, hogy egész éjjel sírjon. Majd mindjárt elintézem. Add csak ide a telefonkönyvet.

Áadtam neki a telefonkönyvet, ő pedig kikereszte belőle Tóth Ágiék számát. Aztán a telefonkagylóra szorította a zsebkendőjét és tárcsázott. Tóth Ági a következő pillanatban már jelentkezett is.

- Te vagy az, Ágikám? - kérdezte rekedt hangon Margith Jani. Mondhatom, primán utánozta a bokszoló hangját.

- Igen, én vagyok - szipogott Ági.

- Ne haragudj - mondta Margith Jani. - Az előbb kicsit ideges voltam.

- Ugye, ugye nem gondoltad komolyan? - kérdezte reménykedve Ági, és már nem is sírt.

- Persze hogy nem gondoltam komolyan. Tudod, ideges voltam egy kicsit.

- Akkor, akkor hát találkozunk?

- Persze hogy találkozunk.

- Holnap?

- Holnap.

- A megszokott helyen?

- Igen. Persze. És most aludjál szépen.

- Ha tudnád, milyen boldog vagyok! - mondta Ági olyan hangon, mintha sohasem sírt volna. - Igen, most már aludni fogok. Tehát holnap.

- Igen, holnap. Álmodjál szépeket. És ne haragudj rám.

- Nem haragszom. Dehogyis haragszom...

Gügyögtek még egy ideig, úgyhogy én már majdnem elröhögtem magam, aztán Tóth Ági megnyugodva aludni tért. Ezt is elintéztük hát. Elégedetten néztünk egymásra Margith Janival, és ő azt mondta:

- Látod, milyen egyszerűen lehet irányítani a dolgokat.

- Örülök, hogy a szép Tóth Ági nyugodtan fog aludni ma éjszaka - mondtam. - Nem érdemli meg az a hülye bokszoló, hogy egész éjjel bőgjön miatta.

- De még milyen nyugodtan fog aludni - mondta büszkén Margith Jani.

- Nem lehet itt semmi baj, ha mi irányítjuk a dolgokat. Csak még arról a szemétláda Zavarkó Pepiről bejönne valami. Ott irányítanánk el csak igazán a dolgokat.

Alig öt perccel később bejött a Zavarkó Pepiről is valami. De még hogy bejött! És nem is akármilyen. Minden hajunk szála az égnek meredt, amikor meghallottuk. Sőt még most is borsószik a hátam, ha eszembe jut.

Az egész úgy kezdődött, hogy egy mekegő hangú pasas odatelefonált a fejünk fölé, vagyis a Nyakkendő Markulik fogadására. Úgy látszik, a dísz-

terem melletti irodában lehetett a telefon, mert amikor felvették a kagylót, szépen hallatszott a ricsajozás.

– No, mi van? – kérdezte egy borízú hang.

– Lacza urat kérem a telefonhoz – mekegett amaz.

Margith Jani rám nézett, és fülig szaladt a szája. Vigyorogva mutogatott a fejünk fölé. Tudtam, hogy a lehető legnagyobb gorombaságokat készül odamondogatni a sötét képű Laczának. Én is vigyorogtam, és én is gorombaságokon gondolkoztam.

– Lacza? Ki az a Lacza? – kérdezte a borízú hang. Az illető nyilván tök részeg volt.

– Magas, fekete hajú ember. Ott van a fogadáson – mondta a mekegő hangú. – Kérdezze meg valakitől...

– No jó, majd megkeressük a fekete hajú Laczát.

Izgatottan vártuk, hogy jöjjön már, és hogy jól odamondogassunk neki. Szurkoltunk annak a részegnek, hogy találja meg minél előbb.

És megtalálta. A sötét képű Lacza belehallózott a telefonba.

– Ne haragudj, fel kellett, hogy hívjalak – mondta a mekegő hangú.

– Megőrültél! – sziszegte a sötét képű Lacza. – Megmondtam, hogy ne hívj telefonon!

Már nyitottam a számat, hogy ledisznózom a sötét képű Laczát, de a mekegő hangú szerencsére megelőzött.

– Zavarkó Pepi előre kéri a pénzt – mondta.

Egyből lehervadt rólunk a vigyorgás. Margith Jani rám meresztette a szemét, és az öklével fenyegetett, nehogy belepofázzak a beszélgetésbe. Ez teljesen fölösleges volt. Dehogyan akartam én már belepofázni.

– Úgy egyeztünk meg, hogy utána kapja meg a pénzt – mondta dühösen a sötét képű Lacza.

– Tudom, hogy úgy egyeztünk meg, de ő most mégis előre kéri. Azt mondja, ha nem kapja meg félórán belül a pénzt, nem lesz tűzijáték.

– Hogy dögölne meg! Hol van most?

– A Pelva kocsmájában – mondta a mekegő hangú. – Ül és várja a pénzt. Beült egy sarokba, és azt mondta, hogy félórán belül hozzam a pénzt. Anélkül nem hajlandó tűzijátékot rendezni. Úgy beszél, mintha nem is azért jött volna elsősorban. Mintha a tűz csak mellékes volna. Úgy látszik, akar még valamit.

– Dögöljön meg – mondta a sötét képű Lacza.

– Mit csináljunk?

- Nem tudom. Beszélni kellene Radulaskival és... De erre most nincs idő. Add oda neki a pénzt, de mondd meg neki azt is, hogy megbánja, ha átver bennünket.

- Rendben van. Hanem mondd csak még egyszer a házszámokat.

- Mi van? Elfelejtetted már, te hülye?

- Nem, csak biztos akarok lenni.

- Tizenkettő, tizennégy és tizenhét - sorolta a sötét képű Lacza. - Mikor akarja megcsinálni a Pepi?

- Azt mondta, hogy éjfél és egy óra között. De csak ha előre fizetünk.

- Jól van, fizesd ki. És ne telefonálj ide többet.

Éreztem, hogy minden csöpp vér kifut az arcomból. Margith Jani is sápadt volt, mint a fal. Hiába világított a kis piros villanyégő, még a piros fényben is látszott, hogy nagyon sápadt. Mert értettünk mi már mindent. Tudtuk jól, hogy milyen tűzijátékról volt itt szó. Az utóbbi időben jó néhány ház leégett a városunkban. Főleg bebiztosított házak, olyan házak, melyeknek a lakói többnyire nem szándékoztak már visszatérni. Elmentek máshova dolgozni, legtöbbször külföldre, a házukat bebiztosították, aztán egy szép napon leégett a ház. Így égett le húsvét előtt a Vécseiék háza, és Gvozdennek, a péknek az üzlete. Gvozdent el is kapták, amikor a tűz élesztgetésénél serénykedett.

Ma éjjel tehát újabb három háznak kell kigyúlnia. Ezért van itt Zavarkó Pepi. A házak még nem izgattak volna túlságosan bennünket. Felőlem mindenki azt csinál a házával, amit akar. Fel is gyújthatja, ha éppen úgy tetszik neki, és az ördög bánja, ha átveri a biztosítót. Az a biztosító baja. Most azonban nem csak erről volt szó. Az egyik ház, a tizenkettes számú, Molnár Tihaméréké. És a tőksüket öreg Molnár békésen alszik otthon. Nem vitás, arra megy a játék, hogy a házzal együtt ő is megégjen. Ismerem én azt a sötét képű Laczát. Ha már fizet annak a személtáda Zavarkó Pepinek, akkor ez is benne van a számításban. Így aztán majd megfizet neki mindent a biztosító, az öreg Molnár nem kellemetlenkedik tovább, Tihamért pedig vihetik magukkal, hogy gürccöljön abban a vacak szabóműhelyben.

- Tudtam én... - motyogta Margith Jani, mintha most az lenne a legfontosabb, hogy ő mit tudott -, tudtam én, hogy valami disznóság fog történni, amint Zavarkó Pepi megérkezett a városba. Megmondtam. Ugye megmondtam, hogy mindenre kapható, ha megfizetik.

- Az öreg Molnár bent fog égni a házban - mondtam, és majdnem elbögtem magam.

– Hát igen – motyogta még mindig halálsápadtan Margith Jani. – Értem most már, hogy miért hozták magukkal Tihamért is a fogadásra.

– Valamit csinálnunk kellene – mondtam.

– Kellene, de mit?

– Azt mondtad, hogy szépen el irányítjuk a dolgokat, ha bejön valami a Zavarkó Pepiről. Hát most tessék irányítani, de nagyon gyorsan.

– Ne pofázz már annyit, a fene egyen meg! – mondta dühösen Margith Jani, és végre kezdett kipirulni az arca.

Felugrott a székről, és járkálni kezdett a hátam mögött. Előreszegezte a fejét, és le-föl futkározott a kis telefonközpontban, mintha megbolondult volna. Aztán hirtelen megállt, feltúrte az inge ujját, mint amikor a vaskasszát akarta kinyitni, és megkérdezte tőlem:

– Tihamérék háza a tizenkettes számú?

– Igen.

– Kié a másik kettő?

– A tizennégyes a Mézes-Póláé. Tudod, a Tihamérék jobb oldali szomszédjái. Szemben velük, a tizenhetes pedig Radulaskié.

– Aha, értem.

Azzal megint rohángászni kezdett a hátam mögött, én meg majd felrobantam az idegességtől. Legszívesebben én is futkároztam volna le-föl, de olyan kicsi az a telefonközpont, hogy ketten egyszerre nem futkározhatunk. Idegesen mocorogtam a széken. Végül már nem bírtam ki, és azt mondtam Margith Janinak:

– Állj már meg! Hívjuk fel a rendőrséget, és mondjunk el nekik mindent, hadd csukják le Zavarkó Pepit is, meg a sötét képű Laczát is.

Nem állt meg, csak úgy futás közben vicsorított felém:

– Hülye. Mit tehet a rendőrség ezzel a sötét képű szabóval? Nem fűlelhetik le azért, mert családostul eljött a Nyakkendős Markulik fogadására. Még Zavarkó Pepivel sem csinálhatnak semmit, csak ha gyújtogatás közben kapják el. De azt ugyan el nem kapják. Zavarkó Pepi öt kilométerről megérzi a rendőröket. Legfeljebb majd minket fűlelnek le, amiért betörtünk a postára.

Miután ilyen szépen kioktatott, levette magát a székre, és feltárcsázta az U-i központi posta pontos idő szolgálatát.

– 23 óra, 16 perc, 42 másodperc – mondta egy kellemes női hang.

Margith Jani letette a kagylót, és a fejét vakarta. Szerencsére ülve maradt, így hát én ugrottam fel a székről, és kezdtem futkározni le-föl. Határozottan jót tett ez a rohángálás, kicsit kiráztam magamból az idegességet.

- Megvan! - kiáltott egyszer csak Margith Jani.
- No, halljuk!
- A Seriff!
- Mi van a Seriffel?
- Meg kell találni a Seriffet. Őt kell Zavarkó Pepi nyakára küldeni.
- Nem értem - mondtam. - Nem értem, hogy mit tehet itt a Seriff.
- Ide figyelj - magyarázta Margith Jani. - Zavarkó Pepi egyszer lebuktatta a Seriffet, és a Seriff azóta is várja, hogy visszafizesse neki a kölcsönt. A Seriff nem fél Zavarkó Pepitől, éppen ezért őt kell a nyakára küldeni.
- Honnan kerítéd elő a Seriffet?
- A *Balkánban* van egész biztosan. Mindig a *Balkánban* szokott lenni. Biztos, hogy részeg már, és nem is tudja, hogy Zavarkó Pepi a városban van.
- Hát nem bánom - mondtam. - Ha úgy gondolod, hogy a Seriff segíthet, akkor menjünk, és keressük meg.
- Nem mehetünk mind a ketten. Nekem itt kell maradnom, hogy a telefonokra ügyeljek. Nem lehet tudni, hogy mi sül ki még ebből a disznóságból.
- Azt akarod, hogy egyedül menjek?
- Azt - mondta Margith Jani, és fenyegető arccal felállt a székről. - És ne-hogy elkezdj megint nyavalyogni.
- Nem nyavalygok - mondtam. Pedig igazán nem volt nagy kedvem ilyen késő éjjel egyedül mászkálni, és a Seriffet keresgélni.
- Helyes - mondta Margith Jani megnyugodva. - Jól figyelj ide: rohanj el a *Balkánba*, a Seriffet egész biztos ott találod. Ha részeg, akkor vezesd ki az utcára, és az első kútnál mártsd bele a fejét a vízbe. Ne ijedj meg tőle, ha részeg akkor azt csinálhatsz vele, amit akarsz. Amint magához tért egy kicsit, mondd meg neki, hogy Zavarkó Pepi a városban van. Ettől biztos kijózanodik. Azt is mondd meg neki, hogy fel akar gyújtani három házat, és hogy ezért felvett már egy rakás pénzt, és hogy ez a pénz nála van. A többit bízd a Seriffre.
- Mit csináljak, ha nincs a *Balkánban*? - kérdeztem.
- Ott van egész biztosan. Ha netalán mégsem lenne ott, kérdezd meg valamelyik pincért, hogy hova ment, és keresd meg. Vissza ne gyere addig, amíg a Seriffet meg nem találad.
- Hát jó - mondtam nem túl lelkesen. - Megpróbálom megkeresni.
- No, indulj akkor gyorsan - mondta Margith Jani. - Vigyázz, nehogy meglásson valaki, ha kiugrasz az ablakon.
- Elindultam, bár mondom, nem nagy lelkesedéssel csináltam az egészet. Félttem ilyen későn egyedül kóborolni. Ha Margith Jani velem volt, az egé-

szen más. Ő semmitől sem félt, és mellette én sem féltem. De hát mennem kellett, ha meg akartuk akadályozni a sötét képű Lacza és Zavarkó Pepi disznóságait. Kedveltem nagyon Molnár Tihamér töksüket öregapját, és még rágondolni is rossz, hogy esetleg bent ég a házban.

Keresztülmentem a sötét raktáron, aztán az öltözőn, onnan fel a színpadra, onnan a nézőterre, és óvatosan kinyitottam az egyik ablakot. Az utcán nem járt egy lélek sem. Kiléptem az ablakon, halkán behúztam magam után a külső ablakszárnyakat, és akkor futni kezdtem a *Balkán* felé, hogy megkeressem a Seriffet. Reméltem, hogy könnyen megtalálom. Jól ismertem a Seriffet, őt egyébként mindenki jól ismeri. Szép szál, magas, ősz hajú ember, ha nem részeg, mindig nagyon egyenes derékkal járkál az utcán, keveset és halkán beszél, azt mondják, hogy nagyon művelt ember, több nyelvet tud, és hogy egyetemre is járt. Állítólag ott történt vele valami balhé, és azóta iszik. Mert rengeteget iszik. És mindig éjszaka iszik. Nappal nem szokott inni, ilyenkor ráérősen sétálgat az utcán vagy a parkban, megáll az emberekkel beszélgetni, és egészen értelmesen beszélget velük, este azonban beül a kocsmába, és tők részegre issza magát. Legtöbbször a *Balkán*ban szokott inni, mert az a legolcsóbb kocsmá, igaz, hogy a legmocskosabb is, de ez nem zavarja a Seriffet.

Pedig ijesztően mocskos hely. Ezt akkor láttam csak igazán, amikor be mentem, hogy megkeressen a Seriffet. Benyitottam, és majdnem elájultam. Ilyen büzt én még életemben nem éreztem. Pálinka, likőr, bor, füst, sőt még fáradt olaj szaga is van a *Balkánnak*, merthogy a padlót fáradt olajjal kenik. Tömve volt a kocsmá, az emberek ittak s ordítottak, ezenkívül még egy rissz-rossz népi zenekar is játszott, egy énekesnő meg Safet Isović legújabb népdalát énekelte: a mikrofont egészen a szájához szorította, és ha hangosabban belevisított, a háta mögött az erősítőn, pontosan a fenekével egy magasságban kigyulladt egy kék lámpa.

Fulladozva és rémültem ténferegtem az asztalok között, és nem tudtam elképzelni, hogyan fogom ebben a tömegben megtalálni a Seriffet. Legszívesebben elszaladtam volna, de tudtam, hogy ezt nem tehetem: a Seriffet mindenképpen meg kellett találnom. Lassan mentem egyre beljebb a kocsmába, és egyre közelebb a zenekarhoz, de egyszer csak elébem állt egy izdadt arcú pincér és megkérdezte:

- Te kit keresel, fiam?
- A Seriffet – mondtam.
- A Seriffet? Mit akarsz a Seriffel?
- Öö..., üzenetet hoztam neki.

A pincér szánakozva nézegetett, és jóindulatúan azt tanácsolta:

- Add át neki reggel az üzenetet. Most pedig menjél szépen haza.

- Most kell hogy átadjam az üzenetet. Nagyon fontos. Tényleg nagyon fontos - bizonygattam.

A pincér vállat vont.

- Nem hiszem, hogy sikerülni fog - mondta. - Kint alszik az udvaron. Tök részeg.

- Köszönöm szépen - mondtam. - Én mégis megpróbálom.

Siettem ki a kocsmából, amilyen gyorsan csak tudtam, és rohantam az udvarba. Az udvar is éppen olyan mocskos volt, mint a kocma. Összetört sörösládák, üres üvegek és mindenféle hulladék hevert szanaszét, és itt is büdös volt: olyan szemétdombbűze volt az egész udvarnak, de azért még így is jobb volt itt kint, mint a kocsmában.

A Seriff az udvar legvégén, a fal mellett feküdt és horkolt. Meglehetősen hűvös éjszaka volt, a csillagok hidegen világítottak le a szemétdombszagú kocsmaudvarra, és a Seriff, ez a hosszú, magas ember olyan kicsire húzta össze magát, mint egy vacogó kutya. Odamentem hozzá, megfogtam a vállát és megráztam. Meg sem mozdult, még a horkolást sem hagyta abba, és közben dőlt belőle a pálinkának, a bornak és a fáradt olajnak a bűze.

Tanáctalanul álltam mellette, és azon gondolkoztam, honnan szerezzek egy kis hideg vizet. Margith Jani azt mondta, nyomjam bele a fejét hideg vízbe, attól majd magához tér, de arra ő sem számított, hogy a Seriffet horkolva találom a kocsmaudvar végében. Sehol sem láttam kutat az udvarban, ezért hát elindultam a konyha felé, hogy kérjek egy nagy pohár vizet. Akkor vettem észre, hogy a fal mellett szódásüvegek állnak. Mindegyik tele volt. Megragadtam egyet, visszamentem a Seriffhez, megcéloztam az arcát, és ráspricceltem vagy fél üveg szódavizet. Megrázta a fejét, abbahagyta a horkolást, de továbbra is összekuporodva feküdt. Erre még egyszer az arcába fröcsköltem.

- Hé, mit csinálsz? - kérdezte szemrehányóan, és felém fordította a fejét.

- Keljen fel - mondtam. - Keljen fel gyorsan, nagyon fontos.

Nyögve felült, előrenyújtotta a lábát, kitörölte szeméből a szódavizet, aztán megkérdezte tőlem:

- Ki vagy te tulajdonképpen?

- Nem fontos - mondtam. - Az a fontos, hogy Zavarkó Pepi a városban van.

- Za... Micsoda? - meredt rám, és én esküszöm, a szemén láttam, hogy rohamosan kezd kijózanodni.

- Zavarkó Pepi a városban van - mondtam ismét.

Kikapta kezemből a szódásüveget, és a szájába fröcskölt vele. Aztán félreköpött és felállt. Legalább kétszer olyan magas volt, mint én. Kétrét görnyedt, hogy az arcomba nézhessen, és úgy kérdezte:

- Azt mondd, hogy Zavarkó Pepi a városban van?

- Igen. Most éppen a Pelva kocsmájában ül, és egy nagy disznóságot akar csinálni.

- Ez biztos?

- Biztos.

A Seriff még mindig kétrét görnyedve állt előttem, de most elnézett a fejem mellett és mosolygott.

- Szóval így. Szóval mégiscsak eljött. Azt mondd, hogy a Pelva kocsmájában ül?

- Igen. És ma éjjel fel akar gyújtani három házat.

- Értem - mondta a Seriff. - Fel akar gyújtani három házat. Zavarkó Pepi visszajön, és fel akar gyújtani három házat. Szép.

- Felbérelték - magyaráztam. - Fizettek neki, hogy felgyújtsa a házakat. És most nála van a pénz.

- Értem. Nála van a pénz, azt mondd? És a Pelva kocsmájában ül?

- Igen - mondtam. - De nem hiszem, hogy sokáig ott marad. Siessen, ha még el akarja kapni.

A Seriff most kiegyenesedett, cigarettát vett elő valamelyik zsebéből, rágyújtott és azt mondta:

- Ne félj, fiam, elkapom én. Elkapom én a Zavarkó Pepit. De ki is vagy te tulajdonképpen?

- Nem fontos - mondtam idegesen. - Az a fontos, hogy maga siessen, és hogy elkapja a Zavarkó Pepit.

- Igazad van - mondta a Seriff. - Tényleg az a fontos. És el is kapom, legyél nyugodt.

Színjőzan volt. Látszott rajta, hogy máris színjőzan. Igaza volt Margith Janinak: elég volt csak megemlíteni neki Zavarkó Pepit, máris kijózanodott.

- Hát mindenesetre köszönöm - mondta, és kiment az udvarból.

Az utcán megállt egy pillanatra, mélyet szívott a cigarettából, aztán hosszú léptekkel elindult a Pelva kocsmája felé. Olyan egyenesen ment, mintha egész éjjel egy csöpp italt sem ivott volna. Lassan elindultam utána. Margith Jani ugyan azt mondta, elég, ha csak közlöm a Seriffel, hogy Zavarkó Pepi a városban van, a többi már elintézi a Seriff, én mégis utánamentem. Érdekelt, hogy ott találja-e még azt a szemétládát a Pelva kocsmájában. Mert ha

nem sikerül elkapnia, akkor megint nagy bajban leszünk. Hát ezért mentem én a Seriff után. És érdekes, most már nem is féltem. Annyira belejöttem ebbe az éjszakai kódorgásba, hogy már egyáltalán nem féltem.

A Pelva-kocsmáma nincs messze a *Balkántól*. Egy utcán kell csak végigmen-ni, a katolikus templomot megkerülni, és máris ott van a Pelva-kocsmáma. A Se-
riff öt perc alatt odaért, és amikor belépett, én is már az egyik ablaknál vol-
tam, és figyeltem, hogy mi történik. Nem ismertem a Zavarkó Pepit, ezért azt
figyeltem, hogy a Seriff mit csinál. Mikor belépett, megállt az ajtóban, végig-
nézett a helyiségen, aztán ugyanolyan hosszú léptekkel, mint az utcán, elin-
dult az egyik sarok felé. Egy fekete, szemüveges, bajuszos férfi ült ott egye-
dül, és én mindjárt tudtam, hogy ő a Zavarkó Pepi. Persze hogy ő volt. Felug-
rott, amikor meglátta a Seriffet, de már későn. A Seriff ott állt előtte, egy
egész fejfel magasabb volt, mint az a szemétláda Zavarkó Pepi, a vállára tette
a kezét, és visszanyomta a székre. Ez hát rendben lett volna.

Futottam vissza a postára Margith Janihoz. Megkerültem a templomot,
aztán elfutottam a *Balkán* előtt is, ahol az énekesnő most is egy vadonatúj
népdalt énekelt, a vendégek pedig teli torokból ordítottak, és én örültem,
hogy nem kell még egyszer bemennem. Futottam tovább a posta felé.
A parkban megálltam, és jól körülnéztem, nincs-e valaki a közelben. Fent,
a posta fölötti díszteremben még nagyban tartott a ricsajozás, nyitva volt
minden ablak, a vendégek, azt hiszem, most lendültek csak bele igazán
a mulatozásba, láttam, hogy csoportokba verődve hangoskodnak, néhányan
pedig énekeltek. Az utcán azonban nem volt senki. A járda szélére parkolt
külföldi rendszámú kocsik békésen pihentek, és sehol sem mozdult semmi.

A biztonság kedvéért azért mégis óvatosan, a sötétbe húzódva közelítet-
tem meg az épületet. Szorosan a fal mellé húzódtam, és lassan odalopa-
kodtam a színházteremnek ahhoz az ablakához, ahol kijöttem. Még egyszer
körülnéztem, aztán benyomtam az ablakszárnyakat, és bemásztam a szín-
házterembe. Becsuktam az ablakot, végigmentem a nézőtérén a széksorok
között, fel a színpadra, onnan az öltözőkbe, és a raktáron keresztül be a tele-
fonközpontba.

Margith Jani a mennyezetig ugrott, amikor meglátott.

- Végre - mondta. - Már azt hittem, sohasem jössz vissza.

- Olyan gyorsan jöttem, amilyen gyorsan csak lehetett - mondtam. - Fu-
tottam egész úton.

- Jól van, jól van, ne pofázz annyit. Mondd gyorsan, mi történt.

- Mindjárt, csak kifújom magam.

- Rendben van minden? - idegeskedett. - Legalább azt nyögd ki, hogy rendben van-e minden?

- Rendben van - mondtam, és leroskadtam a székre. - Minden rendben van.

De Margith Janinak ez nem volt elég. Vörös arccal ugrált ott előttem, és folyton sürgetett:

- Meséld már, hogy mi történt. Mesélj már, a fene egyen meg.

Én pedig kényelmesen hátradőltem a széken, az arcába vigyorogtam, és azt mondtam:

- A Seriff elkapta azt a szemétládát.

- Igazán? Elkapta?

- El bizony. Láttam, amikor elkapta. Elmentem én is a Pelva kocsmájához, és láttam, amikor a Seriff elkapta a Zavarkó Pepit.

- Tényleg? Láttad? No, mesélj. A fene egyen meg, mindent mesélj el.

Kénytelen voltam részletesen elmondani neki. Mindent akart tudni. Azt is, hogyan másztam ki az ablakon, mit láttam a *Balkánban*, hogyan sikerült felébresztenem a Seriffet, mit mondott, amikor felébredt, meg azt is, hogy mit csinált az a szemétláda Zavarkó Pepi, amikor a Seriff elébe állt. És én elmeséltem neki mindent töviről hegyire, és közben folyton vigyorogtam, mert tulajdonképpen nagyon élveztem az egészet. A végén már Margith Jani is vigyorgott, ő is élvezte a dolgot, és csodák csodájára még velem is meg volt elégedve. Vállon veregetett, és azt mondta:

- Nagyon jól megcsináltad. Nem is gondoltam, hogy ilyen jól meg fogod csinálni.

Nem volt már ideges, nem toporgott előttem, ő is kényelmesen leült a székre és még azt is mondta:

- Látod, milyen szépen irányítjuk mi a dolgokat. Ha mi egyszer ráfekszünk valamire, ott gyorsan rendet is csinálunk. Még azt a szemétláda Zavarkó Pepit is hidegre tettük. Ez eddig még senkinek sem sikerült.

- A sötét képű Laczát megüti a guta, ha megtudja - mondtam. - Az lenne az igazi, ha tényleg megütné a guta.

- Nem hiszem, hogy ezek után sokat fog ugrálni - mondta Margith Jani. - Ha megtudja, hogy nem sikerült a disznósága, behúzza a farkát, majd meglátod.

- Nem hiszek én abban a sötét képű Laczában - mondtam. - Félek, hogy nem hagyja annyiban a dolgot.

- Behúzza a farkát, majd meglátod - bizonygatta Margith Jani. - De azért itt maradunk még, hogy vigyázzunk a telefonra. Ma éjjel mi fogjuk irányítani a dolgokat, és nem lesz semmi baj.

- Helyes - mondtam. - Történt valami, amíg én a Seriffet kerestem?

- Semmi különös - mondta Margith Jani. - Egy öregember nem tudott aludni, és azt tanácsoltam neki, hogy igyon két pohár hideg tejet. Azt hitte, hogy én vagyok a Keszler orvos, és irtó hálás volt, bizonyára alszik is már. Egy másik az áramelosztó állomásra telefonált, hogy sötét van a lakásában. Persze elküldték a fenébe. Erre én felhívtam, és azt tanácsoltam, hogy nézze meg a biztosítékot. Megnézte és kiderült, hogy tényleg a biztosíték romlott el, csak hogy neki fogalma sem volt, hogyan kell megjavítani. Ezt is megmagyaráztam neki, nagy nehezen kicserélte a drótot, aztán minden rendben volt. Ez is nagyon hálálkodott.

- Nagyszerű - mondtam. - Amióta mi irányítjuk a dolgokat, minden a legnagyobb rendben van.

- Ez az igazság - mondta Margith Jani. - Kár, hogy nincs mindenkinek telefonja a városban, és kár, hogy nem telefonálnak mindannyian. Mindenkinek eligazítanánk a dolgát.

Hát, mit mondjak? Életünkben nem voltunk még ennyire elégedettek, ültünk a széken, lábunkat felraktuk a telefonkagylók mellé, és mosolyogva néztük egymást a kis, piros lámpa fényében. Megint olyan igazán egészséges színű volt az arcunk, és azt hiszem, hogy nagyon szépek voltunk.

Akkor Margith Janinak hirtelen eszébe jutott valami:

- Te - mondta -, hozd el már a koronámat az öltözőből. Tudod, azt, amit az *Égig érő fában* raktak a fejemre. Szeretném most is feltenni... És válassz magadnak is egy koronát. Megérdemeljük, nem igaz?

- Mi az, hogy megérdemeljük - mondtam lelkesen, mert most olyan hangulatom volt, hogy mindenért lelkesedtem. - Ha valaki megérdemli, hát mi megérdemeljük.

És már mentem is az öltözőbe a koronáért. Felgyújtottam a villanyt, és megszemléltem őket. Ott voltak a fapajzsok tetején, szépen egymás mellett. Közönséges kartonpapírból összetákoltt királyi koronák voltak, de azért nagyon szépen mutattak, mert be voltak festve. Először Krausz Karcsinak, az öreg királynak a koronáját próbáltam felrakni, de az túlságosan nagy volt, egészen a fülemre csúszott. Kénytelen voltam a félhülye Hugó koronáját választani. Ez is szép volt: fehérén, ezüstösen csillogott a villanyfényben, és éppen a fejemre illett. A fejemen is hagytam mindjárt. Margith Jani aranyárga koronáját a hónom alá csaptam, eloltottam a villanyt, és visszamentem a telefonközpontba.

Megálltam Margith Jani előtt, mélyen meghajoltam, és azt mondtam:

– Parancsoljon, felség.

Ő felállt a székről, ugyancsak mélyen meghajolt felém, és azt mondta:

– Köszönöm, felség.

Komoly arccal, méltóságteljesen vette át tőlem a koronát, és a fejére illesztette. Így álltunk egymással szemben: az ő fején arany, az én fejemen pedig ezüst királyi korona, mind a kettő szépen csillogott a vörös fényben, és most voltunk csak igazán szépek és elégedettek.

Aztán megint leültünk, lábunkat felraktuk a telefonkagylók mellé, és vártuk, hátha telefonál valaki, hogy ilyen vagy olyan baja van, és akkor mi majd szépen rendbe tesszük a dolgát. De későre járt már, ilyenkor többnyire alszanak az emberek, és nem telefonálnak, még ha valami bajuk van, akkor sem. Pedig mi szívesen elirányítottuk volna bárkinek a dolgát, nagyon belejöttünk már, és igazán jól csináltuk. Nem telefonált azonban senki, így hát tétlenül üldögéltünk, de azért nem unatkoztunk. Jól éreztük magunkat itt a telefonközpontban, fejünkön a királyi koronával, és még csak álmosak sem voltunk.

Margith Jani ugyan néhányszor megkérdezte tőlem:

– Felség, nem álmos még?

– Nem – mondtam ilyenkor. – És ön, felség?

– Ó, nem – mondta ő is. – Egy király sohasem lehet álmos.

– Ez az igazság, felség – mondtam.

Hát ilyeneket mondogattunk időnként egymásnak, többnyire azonban csendben üldögéltünk, és hallgattuk a műszerek zúgását meg a Nyakken-dős Markulik vendégeinek a ricsajozását. Elég sok idő eltelt így, teljes nyugalomban, akkor Margith Jani levette a lábát a telefonkagyló mellől, és újból feltárcsázta a pontos idő szolgálatot.

– 1 óra, 12 perc, 20 másodperc – mondta a kellemes női hang.

Margith Jani felém fordult, és megkérdezte tőlem:

– Az a személtáda éjfél és egy óra között akart tűzijátékot rendezni, ugye?

– Igen.

– És nem égnek a házak – mondta.

– De nem ám – mondtam, és megigazítottam a fejemen a koronát. – Hogy is éghetnének, amikor mi mindent elintéztünk.

– Holnap elmegyünk Molnár Tihamérékhoz – mondta Margith Jani. – A szemébe akarok röhögni annak a sötét képű Laczának.

– Helyes, felség – mondtam. – Elmegyünk és beleröhögünk abba a sötét képébe.

- Odafönt már nagy lehet az izgalom - mutatott a mennyezet felé. - A sötét képű Lacza, azt hiszem, furcsállja, hogy még mindig nem szirénáznak a tűzoltókocsik.

- Kár, hogy megtiltotta annak a mekegő hangúnak...

Végig sem mondhattam, amikor villogni kezdett az egyik üveggomb, és pontosan a mekegő hangú jelentkezett. Csakhogy most sokkal jobban mekegett, mint először. Kész röhej volt, ahogy beszélt. A sötét képű Laczát kereste, de nagyon sürgősen. A másik oldalról megint az a részeg válaszolt igen álmosan. Úgy látszik, aludt már a telefon mellett.

- Lacza urat? - kérdezte vontatottan. - No, majd mindjárt idehívjuk a magas, fekete hajú Lacza urat. A sötét képű Lacza még csak szemrehányást sem tett a mekegő hangúnak, amiért ismét felhívta, hanem izgatottan azt kérdezte:

- Mi van már? Mi az istennyilát csinál az a Pepi?

- Semmit - mondta a mekegő hangú. - Nagy baj van.

- Milyen nagy baj?

- Nagy baj van - siránkozott amaz. - Nagyon nagy baj van.

- Mondd már, hogy mi van, te állat - üvöltötte a sötét képű Lacza.

Nekünk pedig a szívünk repesett az örömtől. Isteni volt hallgatni ezt a telefonbeszélgetést. Egymásra vigyorogtunk Margith Janival, és mindketten megemeltük királyi koronánkat, mint ahogyan a felnőttek szokták a kalapjukat megemelni, amikor üdvözlik egymást. De azért a másik kezünkkel szorítottuk a telefonkagylót.

- Most volt nálam a Pepi - hallatszott a szomorú mekegés. - Teljesen ki volt borulva, azt hittem, hogy rögtön megöl. A Seriff elszedte tőle az összes pénzt.

- Kicsoda?

- A Seriff.

- Ez nem igaz. Hogy kerül ide egyáltalán a Seriff?

- Nem tudom. Pepi sem tudja. Azt mondja, hogy mi biztos kifecsegtük a dolgot, mert a Seriff mindenről tudott. És ha már a Seriff is tudja, az azt jelenti, hogy a fél világ tudja. Zavarkó Pepi teljesen magánkívül van. Azt mondja, hogy kénytelen volt minden pénzét odaadni a Seriffnek, csakhogy befogja a száját, és hogy megszabaduljon tőle. Azt mondja, hogy nemcsak azt a pénzt kellett odaadnia, amit tőlünk kapott, hanem a saját pénzét is. Nem maradt egy vasa sem. És nem lesz tűzijáték.

- Hazudik a gazember! - ordított a sötét képű Lacza. - Át akar verni bennünket. Tudtam én mindjárt, amint előre kérte a pénzt.

- Nem. Nem hazudik. Tényleg teljesen ki volt borulva. Azt mondta, legszívesebben megölné mindannyiunkat. Kis híján lebukott azért, mert nem tudjuk befogni a szánkat.

Most egy ideig csönd lett. A sötét képű Lacza, úgy látszik, teljesen elalélt. Mikor újra megszólalt, már sokkal kisebb fiú volt.

- Nem értem... Akkor végképp nem értem. Kinek járt el a szája?

- Én nem fecsegetem - sietett igazolni magát a mekegő hangú. - Én biztos nem fecsegetem.

- Nem értem... Végképp nem értem - hajtogatta porig sújtva a sötét képű Lacza.

- Mit csináljunk? - kérdezte a mekegő hangú. - Csinálhatunk még egyáltalán valamit?

- Nem tudom. Nem tudom, hogy csinálhatunk-e még valamit.

- Zavarkó Pepi hallani sem akar többet rólunk.

A sötét képű Lacza keservesen sóhajtott, és megint elhallgatott néhány pillanatra.

- Nehéz ügy - mondta aztán. - Nagyon nehéz ügy. De azért lehet, hogy felhívlak még. Majd meglátom. Ha hajnalig nem hívlak, akkor felejtse el az egészet. De azért lehet, hogy felhívlak még.

Ezzel véget ért a beszélgetés, de véget ért a mi nyugodt üldögélésünk is. Margith Jani úgy ugrott fel a székről, hogy az aransárga királyi korona kis híján lerepült a fejéről, és idegesen sétálni kezdett.

- Lehet, hogy felhívlak még, lehet, hogy felhívlak még - dünnyögte. - Ez a sötét képű Lacza nem fér a bőrébe.

- Nem. Nem fér a bőrébe - mondtam én is. - Ez képes lesz még kiagyalni valamit ma éjszaka.

- Mit agyalhat még ki? - nézett rám dühösen Margith Jani, mintha legalábbis én lennék az oka, hogy a sötét képű Lacza ilyen szemétláda. - Most már tudja, hogy a fél világ hallott erről a gyűjtogatási disznóságról. Mit agyalhat ki? Akármit csinál, lebukik.

- Nem tudom, hogy mit agyalhat ki, de én nem bízom benne. Mindenesetre jó lesz odafigyelni a telefonra.

- Odafigyelünk, persze hogy odafigyelünk - mondta Margith Jani. - Még ha ki is agyal valamit, itt leszünk mi, hogy tisztességesen elirányítsuk a dolgokat. Hidegre tesszük mi ezt a sötét képűt, bármivel is próbálkozzék.

- Már így is elég szépen hidegre tettük - mondtam vigyorogva. - Hallottad, hogy milyen keservesen sóhajtozott?

- És ordítózott, mint akinek a fogát húzzák. Kész élvezet volt hallgatni.
- Az ám. Ordítózott, mint akit nyúznak. Szépen hidegre tettük eddig is.
- Ez igaz - mondta Margith Jani, és még mindig idegesen sétálgatott. - Igaz, hogy szépen hidegre tettük, de azért mégsem tetszik nekem, hogy ezek után sem fér a bőrébe.

- Nekem sem tetszik - mondtam. - De majd vigyázunk a telefonra. Azért vagyunk itt, hogy vigyázzunk a telefonra, és hogy rendesen irányítsuk a dolgokat.

Margith Jani leült a székére, és azt mondta:

- Jó volna tudni, hogy most mit csinál. Sokért nem adnám, ha most láthatnám, mit csinál.

Levette a királyi koronát a fejről, és már megint vakarózni kezdett. Tudtam, hogy tőri valamin a fejét, ezért nem szóltam neki semmit, hagytam, hadd gondolkozzék. Felraktam a lábomat a telefonasztalra, figyeltem az üveggombokat, és vártam, hogy Margith Jani kitaláljon valamit. Vagy tíz percig vakarózott, akkor visszatette a koronát a fejére, és kijelentette:

- Beszélni kell Molnár Tihamérral.

- Molnár Tihamérral? - kérdeztem csodálkozva. - Miért éppen vele akarsz beszélni?

- Azért, mert mással nem beszélhetek. És tudni akarom, mit csinál most az a sötét képű mostohaapja.

- Hát próbáld meg - mondtam. - Fel akarod hívni telefonon?

- Igen. És megmondom neki, hogy jöjjön le ide hozzánk.

- Nem lesz ez túl veszélyes?

Margith Jani megvetően végigmért, és azt mondta:

- Azt gondolod, hogy amit eddig csináltunk, az nem volt veszélyes?

- Ez is igaz - mondtam. - Próbáld meg felhívni.

Csakhogy ez nem volt olyan egyszerű. A községi hivatalnak öt telefonszáma is van. Külön száma van az elnöknek, a titkárnak, az adóhivatalnak, a népvédelmi osztálynak és a küldöncöknek, mi pedig nem tudtuk, hogy az öt telefon közül melyik van a díszterem közelében. Tanakodtunk egy ideig, aztán Margith Jani feltárcsázta a titkár irodáját.

- Igen, én vagyok - mondta nehezen forgó nyelvvel az a részeg pasas, aki a mekegő hangú hívására is jelentkezett. Helyben voltunk tehát.

- Molnár Tihamért kérjük sürgősen a telefonhoz - mondta Margith Jani.

- Fogalmam sincs, hogy ki az a Molnár Tihamér.

- Egy szemüveges, szőke fiú - mondta Margith Jani. - A sötét... A Lacza úrnak a mostohafia.

- Lacza úr? Már megint a magas, fekete hajú Lacza úr kell?
- Nem Lacza úr kell, hanem a mostohafia. Egy szőke, szemüveges gyerek.
- Szőke és szemüveges?
- Igen.
- Itt alszik mellettem egy szőke, szemüveges gyerek. Ő lenne az a Molnár Tihamér?
- Ő az, egész biztos, ő az. Ébressze fel, legyen szíves.
- Margith Jani megbotránkozva nézett rám.
- Hát láttál már ilyen hülyét? - kérdezte. - Elviszik egy fogadásra, ahol annyi zabálhat, amennyi belefér, erre ő elalszik. Kész hülye ez a Tihamér.
- Közben hallottuk a telefonban, hogy a részeg pasas erősen buzgólkodik Molnár Tihamér körül. Nagyon mélyen aludhatott, mert alig tudta felrázni, és amikor végre beleszólt a kagylóba, a hangja még mindig olyan volt, mint egy alvajáróé.
- Ébredj fel, te hülye - förmedt rá Margith Jani. - Hogy lehet egy ilyen fogadáson elaludni!
- Most aludtam el - siránkozott Molnár Tihamér. - Ki beszél?
- Margith Jani. Ébredj már fel, te nyavalyás!
- Margith Jani?
- Igen. Felébredtél már?
- Felébredtem. Mit akarsz velem? Honnan telefonálsz?
- Beszélni akarok veled. Ki tudsz jönni arról a fogadásról úgy, hogy senki se vegye észre?
- Miért kell kimennem? És egyáltalán...
- Ne pofázz már annyit. Ki tudsz jönni? Nagyon fontos.
- Hova menjek ki?
- Gyere le az utcára. Jász majd megvár a színház oldalán.
- Jász? Mit csinál Jász a színháznál?
- Ne nyavalyogj már, a fene egyen meg! Csináld úgy, ahogy mondtam. Nagyon fontos.
- Biztos, hogy te vagy a Margith Jani?
- Ó, te... Tihamér, én szétverem a fejedet.
- Jól van, ne kiabálj. Hova akarsz, hogy menjek?
- A színházhoz, te ökör.
- Jó, akkor majd lemegyek a színházhoz.
- Na végre! Hanem figyelj csak ide. Mióta alszol?

- Éppen most aludtam el. Az előbb vezetett be Lacza ebbe az irodába, hogy aludjak egy kicsit.

- Mit csinál most a sötét képű?

- Nem tudom. Most nem látom.

- Eredj és nézd meg, hogy mit csinál. Jól figyeld meg, hogy mit csinál, utána rögtön gyere a színházhoz. Érted?

- Nem. Egyáltalán semmit sem értek.

- Mindegy. Akkor is csináld, amit mondtam, és siess!

Margith Jani jobban beleizzadt ebbe a beszélgetésbe, mint a vaskassza nyitogatásába. Kétségbeesetten nézett rám, a homlokát és az arcát törölgette a zsebkendőjével, és azt mondta:

- Tisztára hülye ez a Tihamér. Nem elég, hogy elalszik egy ilyen fogadáson, de még azt sem tudja megérteni, hogy le kell jönnie az utcára.

- A ruháját is biztosan leette - mondtam. - Olyan ügyetlen, hogy az embernek megszakad a szíve, ha csak ránéz.

- Kár, hogy ilyen hülye - mondta Margith Jani. - Különben nagyon rendes gyerek.

- Persze hogy nagyon rendes gyerek. Megmondjuk neki, hogy mit akart csinálni ma éjjel a sötét képű mostohaapja?

- Dehogymondjuk meg. Hetekig bögne, ha megtudná. Jobb, ha nem tud semmit a dologról. Most menj, és várd meg a színháznál. Ha megint idéetlenkedni kezd, ne sokat tárgyalj vele, hanem kapd el a nyakát, és cipeld ide.

- Bízd csak rám - mondtam. - Perceken belül idehozom.

Elmentem a színházterembe, de nem másztam ki az ablakon, csak a fejemet dugtam ki, és vártam, mikor jelenik meg Molnár Tihamér. Egyelőre még sehol sem láttam, most is csak a kocsik álltak az utcán: a fedelükön apró vízcseppek gyűltek össze. Hideg, harmatos éjszaka volt, szép, tiszta éjszaka, az ember nem is hinné, hogy egy ilyen szép éjszakán mennyi disznóságot lehet csinálni.

Jó öt percig várakoztam Tihamérra, akkor előbukkant a színház sarkánál, és bambán forgolódott: minden irányba meresztgette a szemüvegét, csak éppen felém nem nézett.

- Tihamér, ide gyere - sziszegtem.

Még most sem látta, hogy hol vagyok, de a hangomat meghallotta, mert bátortalanul ugyan, de jó irányba indult. Fekete ünneplőruha volt rajta, nyakán meg csokornyakkendő, ami persze már régen féloldalra csúszott, a haja borzasan az égnek meredt, pedig amikor megérkezett a fogadásra, kifogásoltanul állt a nyakkendője, és a haja is meg volt fésülve.

- Ide gyere! - szóltam ismét az ablakból.

Végre meglátott. Odajött az ablakhoz, vacogva összehúzta magát, és hülye képpel azt kérdezte tőlem:

- Mi van a fejedben?

A fejemhez kaptam, és csak akkor vettem észre, hogy az ezüstkoronát elfelejtettem levenni, amikor kijöttem Molnár Tihamér elé.

- Korona - mondtam. - Királyi korona van a fejedben. Mit vágsz ilyen hülye képet? Mássz be gyorsan az ablakon.

De Molnár Tihamér továbbra is csak nagyon hülyén nézett, és azt kérdezte:

- Miért van neked királyi korona a fejedben?

- Ne pofázz már annyit, mert szájon váglak. Add a kezed, és gyere be gyorsan.

Vonakodva nyújtotta felém a kezét, én viszont nem sokat teketóriáztam, elkaptam a csuklóját, és berángattam az ablakon. Hát, esküszöm, egy zsák krumplit könnyebben bevonszoltam volna, mint Molnár Tihamért. Ügyetlenül kapálózott a lábaival, mint aki akar is, meg nem is jönni, a falról az összes festéket lesúrolta az ünneplő ruhájával, de végül, mégiscsak ott állt mellettem a színházteremben, fülig festékesen, mint egy piktorinas, és olyan siralmas arccal, hogy röhögnöm kellett.

- Miért vagy te itt bent? - kérdezte siránkozva. - És miért kellett nekem egyáltalán bejönni?

Nem is válaszoltam neki. Becsuktam az ablakot, aztán megragadtam a karját, és húztam magam után.

- Mit akartok velem? - siránkozott tovább. - Hol van a Margith Jani?

- Majd mindjárt meglátod - mondtam. - Most mozog egy kicsit gyorsabban, és lehetőleg ne menj neki mindennek.

Én persze már ismertem a járást, behunyt szemmel is végigfutottam volna az utat a színháztól a telefonközpontig, Molnár Tihamér viszont teljesen el volt veszve a sötétben, és emellett még ügyetlen is, istenem, milyen ügyetlen. Nem mondom, otthon, amikor az öregapjával a gyümölcsfákkal bíbelődik, akkor nem ilyen, meg az iskolában sem: messzemenőleg ő a legjobb tanuló, ott aztán ő viszi a szót, de amint kilép hazulról vagy az iskolából, olyan lesz, mint egy rakás szerencsétlenség, még az utcán sem tud rendesen végigmenni. Hát még itt a sötétben. Folyton megbotlott valamiben, néhányszor majd a nyakát törte, szóval vért izzadtam, mire elcipeltem a telefonközpontig. De elcipeltem, és odaállítottam Margith Jani elé.

Margith Jani majdnem sírva fakadt, amikor meglátta:

- Te úristen, hogy nézel ki - mondta szomorúan. - Hason csúszva jöttél ide a díszteremből?

Molnár Tihamér nem szólt semmit, vaksin hunyorgott a kis, piros villanyégőbe, és az egész világból nem értett egyáltalán semmit. Közrefogtuk Margith Janival, és amennyire lehetett, letisztítottuk a ruháját, még a csokornyakkendőjét is megigazítottuk, utána pedig leültettük egy székre. Akkor megszólalt:

- Hol vagyunk mi most egyáltalán?

- A postán - mondta Margith Jani. - Pontosan a díszterem alatt.

Molnár Tihamér gyanakodva nézett fel a mennyezetre, aztán Margith Janira meg énram, és azt kérdezte:

- Mit csináltok ti itt a postán?

- Ki akartuk rabolni a vaskasszát - mondtam.

- Micsoda? - ugrott fel rémültem Molnár Tihamér. - Kiraboltátok a...

- Ne ugrálj - förmedt rá Margith Jani. - Csak szerettük volna kirabolni, de nem sikerült. No, ül szépen vissza arra a székre.

- Miért hoztatok engem ide? - siránkozott kétségbeesetten. - Miért akartok engem is bajba keverni?

- Ne nyavalyogj - mondta Margith Jani. - Azért hoztunk ide, mert beszélni akarunk veled. Érdekel bennünket, mi történik ott fent, a fogadáson.

- Miért van neked is korona a fejedén?

Még mindig a koronákon volt leginkább fennakadva. Állandóan a fejünket bámulta, és ijedten pislogott a szemüvege mögött, mint aki attól tart, hogy a két koronás örült minden pillanatban a torkának ugorhat.

- Azért, mert ma éjjel mi irányítjuk a dolgokat a városban - mondta Margith Jani. Felém fordult és megkérdezte: - Így van, felség?

- Igen, felség - mondtam. - Pontosan így van.

- Ti teljesen megőrültetek - mondta Molnár Tihamér. - Semmit sem értek abból, amit beszéltek. Egyébként az a korona a Jásznak a fején, az az enyém volt az *Égig érő fában*. Hogy kerül az most a Jásznak a fejére?

- Most őt illeti meg a királyi korona - mondta ünnepélyesen Margith Jani. - Mert ő vesz részt a dolgok irányításában.

- Semmit sem értek...

- Nem is kell, hogy értsd - torkolta le Margith Jani. - Ülj ott szépen a széken, és mondd el nekünk, hogy mi történik fent, a fogadáson.

- Legalább telezabáltad magad? - kérdeztem.

- Nem. Nem bírtam sokat enni. Akkora ott a tolongás...

- Hülye - mondta Margith Jani. - Csak engem vinnének el egy ilyen fogadásra. Annyit zabálnék, hogy a Nyakkendős Markulik élete végéig emlegetné. De hagyjuk ezt, most nem ez a fontos. Azt mondd el, hogy mi történik ott fent, a fogadáson.

- Mi történik, mi történik... Mi történhet egy ilyen fogadáson. Az emberek isznak, esznek meg lármáznak. De egyáltalán, miért érdekel ez benneteket, és miféle dolgokat irányítottatok éppen innen a postáról?

- Mindent mi irányítunk - mondtam, és szörnyen élveztem, hogy ilyen titokzatosak lehetünk. - Minden fontos dolgot mi irányítunk.

- Mit csinál a sötét képű mostohaapád? - kérdezte Margith Jani.

- Ő is iszik... Nem, nem iszik. Azt hiszem, hogy csak egy pohár bort ivott egész este. És nagyon ideges volt. Meg az anyám is nagyon ideges volt. De az istennek sem akartak hazamenni, pedig én már majd meghaltam az álmoasságtól.

- Azt meghiszem - mondtam. - Meghiszem, hogy nem akartak hazamenni.

- Fogd be a szád - szólt rám Margith Jani, aztán megint Molnár Tihamérhoz fordult: - Mit csinált most a sötét képű? Most, mielőtt lejöttél volna.

- A kövér Radulaskival beszélgetett, illetve nem is beszélgettek, csak álltak egymással szemben, és nagyon rosszkedvűek és sápadtak voltak.

- Meghiszem azt... - kezdtem, de Margith Jani leintett, és azt kérdezte:

- És még mindig nem iszik?

- Kicsoda?

- Az a sötét képű disznó.

- Nem, nem ivott, amikor eljöttem - mondta Molnár Tihamér. - De miért érdekel téged, hogy iszik-e vagy nem?

Margith Jani nem válaszolt. Hosszasan bámult maga elé, aztán belekezdett hülye, idegesítő sétálgatásába.

- Ez baj - mondta. - Az nagy baj, hogyha nem iszik.

- Miért baj? - kérdezte Molnár Tihamér.

- Azért, mert akkor disznóságokon törí a fejét. A többiek isznak?

- Isznak. Igen, azt hiszem.

- És milyen a hangulat?

- Hát, nem a legjobb. Néhányan énekelgetnek meg nevetnek, de azért többnyire rosszkedvűek az emberek.

- Ez is baj - dünnyögte Margith Jani. - Nem jó az, hogyha rosszkedvűek. Ilyenkor mindig disznóságokon törík a fejüket. Jókedvűeknek kellene len-

niük. Meg kéne tanítani őket, hogyan legyenek jókedvűek, akkor majd megfeledkeznek a disznóságokról.

- Mit akarsz csinálni? - kérdeztem.

- Majd kigondolok valamit. Ki kell gondolnom valamit, amivel felrázzuk ezeket a hülyéket. Főleg azt a sötét képű Laczát. Nem hagyhatjuk, hogy csak álldogáljon és disznóságokon törje a fejét.

- A Nyakkendőös Markulik mit csinál? - kérdeztem Tihamértól. - Ő is rosszkedvű?

- Nem. Ő nagyon jókedvű. Vicceket mesél, meg énekel, sőt még hosszú szakállt is ragasztott magának, és ijesztgeti az asszonyokat.

- Szakállt ragasztott?! - kérdezte Margith Jani.

- Igen. Hosszú, fekete szakállt.

- Állj! Egy szót se tovább! - mondta Margith Jani.

Levette magát a székre, és hozzáfogott a vakarózáshoz. Molnár Tihamér csodálkozva bámult rá, aztán felém fordult, és kérdezni akart valamit tőlem, de én ráfordultam.

- Fogd be a szád. Őfelsége gondolkodik.

De Margith Jani akkor már nem gondolkozott. Felállt, megigazította fején a királyi koronát, meghajolt és sugárzó arccal közölte velem:

- Felség, nincs semmi vész. Mindjárt rendet teremtünk mi ezen a szemétdombon.

- Így van, felség - mondtam, pedig akkor még fogalmam sem volt, hogy mit gondolt ki Margith Jani. - Rendet fogunk teremteni ezen a szemétdombon.

- Én most már szeretnék elmenni innen - nyafogta ijedten Molnár Tihamér, de mi ügyet sem vetettünk rá.

Rendet teremtünk

– Lesz itt mindjárt olyan rumli, amilyent még nem látott a világ – mondta Margith Jani. – Csuda jó kedve lesz mindenkinek, még a sötét képű Laczának is. És megfedekeznek majd minden disznóságról.

– Engem hagyjatok ki ebből az egészből – könyörgött Molnár Tihamér. (Ha tudta volna, hogy mindezt nagyrészt éppen miatta és a töksüket öregapja miatt csináljuk!) – Vezessetek ki innen. Én nem akarok tudni semmiről.

– Tulajdonképpen nem is fogsz tudni semmiről – nyugtatta meg Margith Jani. – De azért majd segítesz nekünk. Mégiscsak a barátunk vagy, nem igaz?

– Persze hogy a barátotok vagyok, de ti teljesen megőrültetek. Miért nem mentek szépen haza? És vezessetek ki engem is innen.

– Nem mehetünk haza – mondtam. – Nekünk hajnalig itt kell maradnunk, hogy megakadályozzunk minden disznóságot. Így van, felség?

– Így van – mondta Margith Jani. – És most már elég volt a fecsegésből. Figyeljete ide: az a bajuk ezeknek az embereknek, hogy nem tudnak, izé, hogy is mondjam, szóval nem tudnak játszani. Vagy lehet, hogy tudnak, de nem mernek. Ezért rosszkedvűek folyton, és ezért csinálják a disznóságokat. Rá kell tehát kényszeríteni őket, hogy játsszanak egy kicsit, úgy, mint a Nyakken-dős Markulik. Lám, ő legalább szakállt ragaszt, és ijesztgeti az asszonyokat. Az is már sokat jelent, hogy valaki szakállt ragaszt, és ijesztgeti az asszonyokat, és jókedve van... Nekünk is mindig milyen jókedvünk volt, amikor beöltöztünk az *Égig érő fa* jelmezeibe! Minden különösebb ok nélkül olyan ricsajozást csaptunk, mintha megbolondultunk volna. Ezt a savanyú társaságot is át kell tehát öltöztetni, hogy ne is ismerjenek magukra. Az egész bandát be fogjuk öltöztetni az *Égig érő fa* jelmezeibe, és majd meglátjátok, micsoda rumli lesz itt.

– Ezt nem egészen értem – mondtam.

– Tisztára örülség – mondta Molnár Tihamér. – Engem hagyjatok ki ebből az örülségből.

– Mit nem ért, felség? – kérdezte tőlem Margith Jani. Tihamért figyelemre sem méltatta.

– Először is – mondtam –, ezek a ruhák gyerekeknek készültek.

– Ez a legkevesebb. Nem is baj, ha rosszul áll rajtuk, meg az sem baj, ha széthasad egyik-másik ruha. Az a fő, hogy lógjon rajtuk néhány kacat. Aztán

itt vannak a csákók, az álarcok, a pajzsok meg a kardok: ezek mindenkinek jól állnak. Mit nem ért még, felség?

- Azt nem értem, felség, hogy egyáltalán hogyan fogjuk beöltöztetni ezt a savanyú társaságot? Nem mehetünk fel a díszterembe, hogy mindenkit be-
lerázzunk egy jelmezbe.

- Nem is kell, hogy felmenjünk. Elég, ha Tihamér felmegy.

- Én nem akarok semmiről sem tudni - tiltakozott Molnár Tihamér.

Margith Jani odament hozzá, egészen az arcához hajolt, és fenyegetően azt mondta:

- Semmiről sem fogsz tudni, de meg fogod csinálni, amit mondunk. És főleg nyavalyognod, mert ez úgy sem segít rajtad! Egyszer majd megmagyarázzuk, hogy mire is ment a játék, most vedd úgy, hogy tényleg csak játékról van szó, és hogy mi is játszani akarunk. Tulajdonképpen így is van. És én melegen ajánlom, hogy ne próbáld elrontani ezt a szép játékot, mert szétverem a fejedet.

Olyan szépen intézkedett, hogy kedvem lett volna megtapsolni. Molnár Tihamér behúzta a nyakát, meg sem nyikkant, és én tudtam, hogy szépen végig fogja csinálni azt, amit mondunk neki. Nagyon jó fiú ő, csak hogy hamar megijed, meg aztán most tényleg semmit sem értett abból, amit csináltunk.

Margith Jani visszaült a székére, és azt mondta nekem:

- A színpad mögött van egy ajtó, amelyik a lépcsőházba nyílik. Nézd meg, hogy milyen állapotban van, és hogy ki lehet-e feszíteni. Jó volna valamiképpen kinyitni, mert különben kénytelenek leszünk az ablakokon keresztül az utcára dobálni a jelmezeket.

- Igenis, felség - mondtam, és már mentem is.

Emlékeztem én is erre az ajtóra, még az *Égig érő fa* idejéből. Vékony deszkaajtó, ami befelé, a színpad felé nyílik. Itt szoktunk bejárni a próbákra. Most persze zárva volt, de amikor lenyomtam a kilincset és meghúztam magam felé, a zár máris kifordult egy kicsit. Hoztam az öltözőből egy falánczást, a hegyét beszorítottam a zár és az ajtófélfa közé, és erősen oldalra rántottam. A zár halkan reccsent, és az ajtó kinyílt.

Visszamentem a telefonközpontba, és közöltem Margith Janival:

- Felség, az ajtó kinyílt.

- Nagyszerű - mondta Margith Jani. - Tihamér, főleg te figyelj ide nagyon, a folytatás a következő: elmentek az öltözőbe, és kiválasztotok néhány mutatós ruhát, egy-két csákót, álarcot, kardot, szóval mindenből valamit, és Tihamér felviszi ezeket a díszterembe. És most figyelj, Tihamér: az egész cso-

magot megmutatod a Nyakkendős Markuliknak és még néhány részegnek, lehetőleg azoknak, akik már énekelnek, és kevésbé rosszkedvűek, mint a többiek. És megmondod nekik, hogy egy egész rakás ilyen játékszer van még lent a színház öltözőjében. A többit bízd rájuk. Megértettél mindent?

- Igen - nyögte a megszeppent Molnár Tihamér.

- Te pedig - mondta most nekem Margith Jani -, te pedig, amikor Tihamér felment, eltorlaszolod a raktárba nyíló ajtót, nehogy valamelyik hülyének eszébe jusson ide is bejönni.

- Értem - bólogattam, mert most már tényleg mindent értettem. - Olyan rumli lesz itt ma éjszaka, hogy az egész város felébred.

Aztán a vállára csaptam Molnár Tihamérnak, és azt mondtam:

- Gyerünk, fiaskám, majd beöltöztetjük mindjárt ezt a megsavanyodott társaságot.

- Még valamit - állított meg bennünket Margith Jani. - Tihamér, te ne-hogy elaludj ismét! Egész idő alatt tartsd szemmel azt a sötét képű mostoha-apádat. Ha valami gyanús dolgot észlelsz, ha mondjuk, megpróbál eltűnni vagy hasonló, azonnal jelentsd nekünk. Érted?

- Igen, értem - mondta Molnár Tihamér. Ő most már az égvilágon mindenre rámondta volna, hogy érti.

- És meg ne mondd valakinek, hogy láttál bennünket, mert szétverem a fejed! - figyelmeztette még Margith Jani. - Most pedig indulás.

És mentünk mi ketten Molnár Tihamérral: én lelkesen és izgatottan, ő pedig engedelmesen, mint egy bánatos borjú. Az öltözőben felgyújtottam a villanyt, kiválasztottam néhány mutatósabb ruhát, egy-két csákót, álarcot, kardot, szóval pontosan úgy, ahogyan azt Margith Jani mondta, és az egészet Molnár Tihamér karjaiba raktam. Végezetül még a fejébe nyomtam Krausz Karcsinak, az öreg királynak a koronáját, aztán kivezettem a lépcsőházba, és azt mondtam neki:

- A koronát add oda a Nyakkendős Markuliknak, biztos örülni fog neki. És ne félj, nem lesz itt semmi baj. Ha Margith Jani kitervez valamit, akkor nem lehet semmi baj.

Molnár Tihamér nem szólt semmit, szomorúan nézett rám a szemüvege mögül, aztán elindult a lépcsőkön fel a díszterembe. Én pedig futottam vissza a posta raktárába, hogy eltorlaszoljam az ajtót. Odahúztam néhány ládát, egymásra raktam őket, sőt még egy lécdarabbal is aláövekeltem a kilincset, úgyhogy meg sem lehetett mozdítani az ajtót.

Éppen befejeztem a munkát, amikor fentről, a díszteremből hangos üdvözlés hallatszott. Margith Jani tehát jól számított: ráharaptak az *Égig érő fa*

jelmezeire. De még mennyire ráharaptak! Öt perc múlva már az öltözőben tolongott az egész vendégsereg. Egymás kezéből tépték ki a jelmezeket, és közben úgy ordítottak, hogy majd megsüketültünk az ajtó másik oldalán, a posta raktárában. Ilyeneket ordítottak:

- Koronát, nekem is egy koronát!
- Jó lesz neked a bohócsapka is!
- Nézzétek, milyen jól áll Lévainak a bohócsapka!
- Miért nincs több királyi korona?
- Ki vette el a kardomat?
- Vigyázz avval a lándzsával!
- Engedjétek ki! Engedjétek ki!
- Ne tépjétek szét a szárnyakat!
- Én láttam meg előbb!
- Minek neked két kard is?
- Már csak ez a fekete ruha van?

Negyedóra alatt kirámolták az egész öltözőt, és nagy lármával visszavonultak a díszterembe. Csak egy nő maradt még ott jó ideig, és bánatosan sírdogált, amiért széttépték a lila szárnyakat. Volt ott mindenféle színű madár-szárny, de neki éppen a lila kellett volna, és éppen a lilát tépték szét.

- A disznók - mondogatta panaszosan -, a disznók. Széttépni ezeket a szép, lila szárnyakat.

Lassanként azonban ő is megnyugodott, és kibotorkált az öltözőből. Azt hiszem, tők részeg volt.

Közben fent, a díszteremben megkezdődött a ricsajozás. De most már igazi ricsajozás, amihez képest az eddigi nyavalygásuk amolyan csendes beszélgetés volt csupán. Sőt ehhez a ricsajozáshoz képest még az a láрма a *Balkánban*, az is csendes beszélgetés volt. Most már nem kellett nekik vicceket mesélni, hogy röhögjenek. Röhögtek vicc nélkül is valamennyien megállás nélkül. Aztán énekeltek is valamennyien meg kurjongattak, mint a lakodalomban, sőt még táncoltak is, olyan nagy vehemenciával, hogy remegett bele az egész kétemeletes épület.

Visszamentem Margith Janihoz, és most megint megemeltük a királyi koronánkat, és boldogan üdvözlöttük egymást.

- Felség - mondtam -, minden a legnagyobb rendben van. Az emberek jókedvűek, és nem törik a fejüket disznóságokon.

- Felség - mondta ő -, örülök, hogy az *Égig érő fa* jelmezei nem rohadnak többé az öltözőben. Örülök, hogy ismét hordják őket.

- Olyan az egész, mint egy mesejáték - mondtam. - Azt hiszem, erre a rumlira fel fog ébredni az egész város.

- Ez még csak a kezdet - mondta Margith Jani. - Ezután jön még a java. Olyan rumli lesz itt, amilyent még nem látott a világ.

- Kár, hogy nem lehet az egész várost beöltöztetni az *Égig érő fa* jelmezeibe - mondtam. - Az lenne az igazi, ha az egész város ricsajozna, és ha mindenki jókedvű volna.

- Igen, az lenne az igazi - bizonygatta Margith Jani is. - Jót tenne mindenkinek egy ilyen komoly rumli...

Hirtelen elhallgatott, felugrott a székről, és megragadta a vállamat.

- Te, ez nem is olyan rossz ötlet - hadarta izgatottan. - Miért ne próbálnánk meg?

- Micsodát?

- Az egész várost. Beszervezni az egész várost.

Olyan riadtan néztem rá, mint Molnár Tihamér, amikor nem értette, hogy miért vagyunk mi itt a postán, és hogy miféle dolgokat irányítunk.

- Ez azért nem megy - mondtam. - Ez mégsem megy. Az egész várost mégsem tudjuk beszervezni.

De Margith Janit már nem lehetett leállítani.

- Mi az, hogy nem tudjuk. Még hogy mi nem tudjuk beszervezni? Ugyan már, felség.

- Ne túlozd el - próbáltam lehűteni. - Eddig minden jól sikerült, de azért nem szabad eltúlozni.

- Ugyan már, felség! Hiszen ön is azt mondta, hogy az lenne az igazi, ha az egész város ricsajozna.

- Azt mondtam - ismertem be -, és tényleg az lenne az igazi, de hát képtelenek vagyunk idecsődíteni az egész várost. Ezt tényleg nem lehet megcsinálni.

Mondhattam én, amit akartam. Margith Jani teljesen megkótyagosodott, és belehülyült a dolgok irányításába. Révetegen járatta a tekintetét körbe a telefonközpontban, a szemei befátyolosodtak, és olyan volt, mintha ő is egész este ivott volna a Nyakkendő Markulik fogadásán. Nem mondom, eddig kiválóan irányította a dolgokat, de most megijedtem tőle. Félttem, hogy mindent elront a végén.

- Ha már mesejáték, hát legyen mesejáték. És lesz is itt igazi mesejáték... - mondogatta eszelősen, fátyolos szemekkel, de akkor villogni kezdett az egyik üveggomb a telefonasztalon, és Margith Jani szemei abban a pillanatban kitisztultak.

Felkaptuk a kagylókat, és végighallgattunk egy beszélgetést, amiből meg-
rökönyödésemre kiderült, hogy Margith Janinak megint igaza van.

- Halló! Andrasics lakás? - kérdezte egy álmos és dühös férfihang.

- Igen - válaszoltak a másik oldalról. - Mi az, öregfiú, te sem tudsz aludni?

- Felébresztett ez az éktelen láрма. Mondd, ez a Markulik vadállatokat
gyűjtött össze ma este?

- Dehogy. Dehogyis. Egyszerűen csak jól érzik magukat az emberek.
Egészen idehallatszik a röhögésük.

- Azért mert ők jól érzik magukat, még nincs joguk felverni az egész vá-
rost. Mit gondol ez a Markulik?

- Semmit sem gondol. Senki sem gondol semmit. Jól érzik magukat, és
fűtyülnek a világra.

- De hát nem lehet aludni tőlük!

- Mi már egy órája nem alszunk. Éppen arról beszélgetünk, hogy mi len-
ne, ha felöltöznénk, és mi is elmennénk ricsajozni.

- Hova?

- A községházára. Beállnánk közéjük, és velük együtt innánk és énekel-
nénk, úgysem hagynak bennünket aludni.

- Csak úgy egyszerűen be akartok állítani?

- Miért ne? Ma éjjel már úgysem hagynak bennünket aludni.

- Hát...

- Gondold meg te is, öregem. Okosabbat nemigen tudunk csinálni.

- Azt hiszed, hogy egész éjjel lármázni fognak?

- Holtbiztos. Nem hallod, hogy egyre jobban belelendülnek?

- És ti tényleg oda akartok menni?

- Lehet. Éppen arról beszélgetünk. Szóljunk nektek is, ha megyünk?

- Én nem is tudom...

- Beszölünk nektek is, jó? Végző soron miért ne mulatnánk mi is egyszer!

- Hát, nem bánom.

Bocsánatkérően néztem Margith Janira, ő pedig a térdét csapkodta, úgy
röhögött.

- No, mit mondtam? No, mit mondtam? - kérdezte. - Még mindig azt hi-
szed, hogy nem tudjuk beszervezni az egész várost?

- Úgy látszik, igazad van - mondtam fejcsóválva. - Megpróbálhatjuk.

- De még mennyire, hogy megpróbáljuk. Sikerülni is fog, majd meglátod.
Ebben a városban ma éjjel senki sem fogja disznóságokon tőgni a fejét. Majd
mi rendet csinálunk itt mindjárt.

– Szégyellem magam, felség – mondtam –, hogy egy pillanatig is kételkedtem. Soha többé nem fogok kételkedni.

– Semmi vész, felség – vigasztalt nagylelkűen. Még sohasem hallottam ilyen nagylelkűen beszélni. – Másokkal is előfordul ilyesmi. De most már rendben van minden, igaz?

– Igen – mondtam. – Különb mesejátékot fogunk rendezni, mint az *Égig érő fa*.

– Ez a beszéd. Lássuk csak: az embereknek kezd megtetszeni ez a ricsajozás, és szeretnének ők maguk is részt venni benne. Nekünk tehát nincs más dolgunk, mint biztatni őket egy kicsit. Igaz?

– Igaz.

Maga elé húzta a telefonkönyvet, belelapozott, és azt mondta:

– Okos ember ez az Andrasics. Nála fogjuk kezdeni. Szerinted is okos ember, ugye?

– Nagyon okos ember.

Elővette a zsebkendőjét, rászorította a telefonkagylóra, köhintett néhányat, hogy megfelelőképpen tudja majd mélyíteni a hangját, de mielőtt még telefonált volna, megkérdezte tőlem:

– Hogy is hívják azt a kis hülyét? Tudod, a Nyakkendőös Markuliknak a titkárát?

– Kurjakov. Vagy Kurjacski.

– Ez az! Kurjacski. Mi a másik neve?

– Azt nem tudom.

– Hm. No, nem baj. Elég lesz ennyi is. Szóval Kurjacski.

Még egyszer megköszöörülte a torkát, aztán feltárcsázta az Andrasics lakást.

– Halló – jelentkezett be az a bizonyos Andrasics, aki már az előbb is azon gondolkozott, hogy esetleg csatlakozik a ricsajozáshoz.

– Halló, itt... öö...

– Ó, megint te vagy, öregfiú?

– Nem – mondta Margith Jani. – Itt... öö... Kurjacski beszél, Markulik elvtárs titkára. Izé, maguk ugyebár közel laknak a községházához.

– Igen, közel lakunk.

– Akkor biztos hallják ezt a lármát is, és biztos nem tudnak aludni.

– Hát... idehallatszik...

– Markulik elvtárs nagyon sajnálja, de tudja, hogy van ez ilyenkor. Hanem mondja csak, nem volna kedvük csatlakozni hozzánk?

– Kérem?

- Miért nem csatlakoznak hozzánk? Úgy sem tudnak aludni.
- Ami azt illeti... éppen az előbb telefonált az egyik barátunk...
- Hívják a barátjukat is. És jöjjenek minél gyorsabban.
- Hát jó. Akkor majd szólunk a barátunknak is.
- Persze, persze. Szóljanak csak neki, és jöjjenek minél gyorsabban. És izé... tudja, ez itt olyan álarcosbálféle rumli. Ha esetleg van otthon valami jellemezük. Ha más nincs, egy közönséges papírcsákó is megteszi.

- Papírcsákó?
- Persze. Egy perc alatt el lehet készíteni. Sietni fognak, ugye? Vizsontlátásra. Margith Jani elégedetten rakta le a telefonkagylót, én meg azt mondtam:
- Tényleg nagyon okos ember ez az Andrasics. Az ilyeneket kész öröm irányítani.

- Ó, igen - mondta Margith Jani. - Nagyon jó fej ez az Andrasics. Ez megérdemli, hogy mi irányítsuk. Én milyen voltam?

- Nagyszerű voltál - mondtam. - Különösen a papírcsákó volt jó.
- Igen, jó hogy eszembe jutott. Az utolsó pillanatban jutott eszembe. Ezután mindenkinek be fogom mondani.

Lapozott néhányat a telefonkönyvben, és azt mondta:

- Körülbelül huszonöt számot kell felhívni.
- Igazán kár, hogy nincs mindenkinek telefonja - mondtam.
- Kár. De azért így is megmozgatjuk a várost. Majd szólunk egymásnak az emberek. Meglátod, milyen sokan el fognak jönni. No, de munkára föl.
- Ez az. Munkára föl.

- Először sorra kerülnek azok, akik itt laknak a közelben. Ezek már mind biztos felébredtek a ricsajozásra.

Aránylag kevés embernek van telefonja a városunkban, de ezeknek több mint a fele a posta, illetve a községháza közelében lakik. Margith Jani gondosan átnézte a telefonkönyvet, és tizenvalahány lakást jelölt meg, ahová szerinte elhallatszott annyira a ricsajozás, hogy a lakók egész biztos nem tudtak aludni. Akkor megigazította a fején az aranysárga királyi koronát, megköszönte a torkát, és nekikezdett a telefonálásnak.

Nagyjából mindenkinek ugyanazt a dumát adta le, mint először annak a bizonyos Andrasicsnak, aki melleleg a legrendesebb fej volt valamennyi közül, mert ő egyből ráállt, hogy részt vesz a ricsajozásban, a többiekkel viszont kicsit többet kellett kínlódni. Szerencsére tényleg ébren voltak már valamennyien: a Nyakkendős Markulik vendégei, miután beöltöztették őket az *Égig érő fa* jelmezeibe, teljesen felszabadultak, és nem kímélték magukat, de a környék la-

kóit sem. Margith Jani természetesen mindenkitől elnézést kért a ricsajozásért, mire néhányan kihasználták az alkalmat, és megpróbáltak erőltlenül tiltakozni; ezektől Margith Jani még egyszer elnézést kért, és többször egymás után megkérte őket, hogy csatlakozzanak a mulatozókhoz. Mások valamivel rendesebbek voltak, nem tiltakoztak, de azért mindenki tovább kérte magát, mint az a bizonyos Andrasics. A végén persze mindegyik beleegyezett, hogy eljön, okosabbat tényleg nem tehettek: a díszteremből olyan pokoli üvöltés hallatszott, hogy abból mindenki tudhatta, itt egyhamar nem lesz csönd. Közben Margith Jani, mire végigtelefonálta a közelben lakókat, az állandó dörmögéstől annyira berekedt, hogy már csak károgott, mint a mezei varjú.

Pedig ekkor még hátravoltak azok, akik távolabb laktak, és eddig még nem ébredtek föl a ricsajozásra. Hát ezekkel már komolyan meggyúlt a baja Margith Janinak. Mindegyik rosszkedvűen ébredt, és dühös volt, amiért telefonáltak, sőt ketten vagy hárman egyből elküldték a fenébe a Nyakkendős Markulik titkárát, sőt magát a Nyakkendős Markulikat is, vagyis Margith Janit, de ő olyan kitartóan károgott, hogy végül sorra megpuhította a dühös embereket, és megígértette velük, hogy eljönnek a fogadásra. Megmagyarázta nekik ugyanis, hogy ez nem közönséges fogadás, itt mindenkit szívesen látnak és elvárnak, és hogy a közelben lakó polgárok már mind itt vannak, és igazán nem lenne méltányos azokkal szemben, akik valamivel távolabb laknak a községházától, hogy őket teljesen kirekesszük egy ilyen rumliból.

Egyébként a közelben lakó polgárok tényleg kezdtek már érkezni. Ezt abból lehetett megállapítani, hogy időnként még a szokásosnál is hangosabb üvöltés hallatszott a fejünk felett, ezt követően pedig tapsolni kezdtek az emberek. Szépen fogadták az újonnan érkezőket, ez nem vitás. Esetleg a Nyakkendős Markuliknak és az igazi Kurjacskinak főhetett a feje az állandóan szaporodó vendégereg miatt. Bár ki tudja: megszokták ők már a reggelig tartó rumlizásokat a díszteremben, és egész biztos tisztességesen ellátták magukat étellel és itallal, és lehet, hogy éppen ők örültek legjobban az új vendégeknek. A lényeg az, hogy szépen fogadták és lelkesen megtapsolták őket. Ilyenkor intettem a kezemmel Margith Janinak, és vigyorogva mutogattam fejünk fölé, ő meg visszabólintott, és közben károgta, károgta szívhez szóló dumáját a telefonba.

Mire befejezte a telefonálást, teljesen berekedt. Már károgni sem tudott, csak hápogott, mint egy beteg kacsa. De azért boldog volt nagyon. Sugárzott az arca a boldogságtól. Én pedig odamentem hozzá, kezet nyújtottam, és gratuláltam neki.

- Felség, ez nagyszerű volt - mondtam. - Ebben a városban még sohasem mentek ilyen jól a dolgok, mint ma éjszaka. Ha az embereknek több eszük lenne, fizetnének nekünk, hogy minden éjjel mi irányítsuk a dolgaikat.

- Így van. Ha lenne egy kis eszük, akkor fizetnének nekünk - hápogta büszkén Margith Jani. - Akkor minden éjjel rendet teremtenénk ezen a szemedombon.

Fent, a díszteremben ismét felüvöltöttek az emberek, és utána mindjárt felharsant a taps.

- Érkeznék az új vendégek - mondtam. - Én azt hiszem, hogy hamarosan be sem férnek már a díszterembe.

- Bár úgy lenne - hápogta Margith Jani. - Bár annyian jönnének, hogy ne férnének el az egész épületben. Akkor az utcán is ricsajoznának, és azt már meghallaná az egész város.

- Igen, az volna az igazi mesejáték - mondtam. - Képzeld el, kivonulnának az utcára az *Égig érő fa* jelmezeiben.

- Remélem, hogy sokan összejönnek - hápogta alig hallhatóan, és a „sokat” a kezével is mutatta, úgy, hogy nagy kört írt le a levegőben -, olyan sokan, hogy az utcára is jut belőlük. Mindenkinek megmondtam, hogy hívja el az ismerőseit is.

- Kár, hogy nincs mindenkinek telefonja... - fújtam megint a régi nótát, és akkor hirtelen eszembe jutott valami. - Te, mi lenne, ha feltelefonálnánk a kocsmákat?

Margith Jani a fejéhez kapott, néhányszor kinyitotta és becsukta a száját, de most már egyáltalán nem jött ki hang a torkán. Láttam az arcán, hogy nagyon tetszik neki az ötlet, és hogy nagyon izgatott, de nem tudott megszólalni. Egyszerűen nem tudott megszólalni. Én akkor szörnyen megijedtem, hogy talán valami komoly baj történt a torkával, odaugrottam hozzá, de abban a pillanatban akkorát üvöltött az arcomba, hogy ijedtemben a szemem elé kaptam a kezem. Rekedt, artikulálatlan üvöltés volt ez, valahogy így hangzott:

- Aaaaaatttttt!!! - és aztán hirtelen véget ért. Margith Jani sóhajtott egyet, és a rendes hangján azt mondta: - A fene egye meg.

Ő maga is nagyon meglepődött ezen az üvöltésen, és nemigen értette, hogy mi történt. Tapogatta a torkát, és néhányszor azt mondta:

- No, nézd csak, no nézd csak, no nézd csak...

- Mi történt veled? - kérdeztem hűledezve. - Az előbb még nem tudtál beszélni, most meg...

– A fene egye meg – mondta a torkát tapogatva. – Nem tudom, mi ez, de egyszer már történt velem ilyesmi, amikor még az *Égig érő fát* próbáltuk. Akkor egész délután hülyéskedtünk, és Faragónak, a számtantanárnak a hangját utánoztam, és az lett a vége, hogy teljesen berekedtem, és már csak hápogni tudtam. Aztán észrevettem, hogy a színfalak mögött Fenyvesi Erika azzal a nagy, marha Krausz Karcsival sugdolózik. Szörnyen feldühödtem, káromkodni akartam, és akkor ugyanilyen nagyot üvöltöttem. Fenyvesi Erikának felakadtak a szemei ijedtében.

– Fenyvesi Erika a Krausz Karcsival sugdolózott? – kérdeztem hitetlenkedve.

– Igen.

– Ezt azért nem gondoltam volna Fenyvesi Erikáról – mondtam csalódottan.

De Margith Jani most már teljesen rendbe jött, és esze ágában sem volt tovább foglalkozni Fenyvesi Erikával.

– Vigye el az ördög a Fenyvesi Erikát – mondta. – Sokkal fontosabb dolgunk van most.

– A kocsmák?

– Persze hogy a kocsmák. A fene egye meg, miért nem jutott ez korábban eszünkbe. A legtöbb már biztos bezárt. A kocsmákkal kellett volna kezdeni. Mennyi ember volna most már itt! De még így is lehet csinálni valamit. A *Balkán* és a *Royal* egész éjjel nyitva tart, onnan idecsődítjük a vendégeket.

– Akkor lesz csak igazi nagy ricsaj, ha a *Balkán* és a *Royal* vendégei idejönnek – mondtam, és roppant büszke voltam az ötletemre. – Akkor már szűk lesz a díszterem.

– Ezt is akarjuk – mondta Margith Jani. – Pontosan ezt is akarjuk.

És már hívta is a *Balkánt*. Egy pincér vette fel a kagylót, de neki nem akart elárulni semmit, nehogy esetleg visszatartsa a vendégeket, hanem azt mondta:

– Egy vendéget kérek a telefonhoz.

– Melyik vendéget? – kérdezte a pincér.

– Mindegy, valakit a vendégek közül.

– Milyet parancsol, uram? – kérdezte gúnyosan a pincér. – Részeket vagy kevésbé részeket.

Margith Jani pedig nagyon komolyan azt mondta:

– Kérek valakit, aki még nem túlságosan részeg.

– Kicsit nehéz lesz, de majd megpróbáljuk – mondta a pincér.

Úgy látszik azonban, hogy könnyebben talált, mint gondolta, mert nem is vártunk túl sokáig, és máris jelentkezett egy vendég, aki nem volt túlságosan részeg.

- Ide figyeljen, uram - mondta neki Margith Jani. - Markulik elvtárs fogadást rendezett a községháza dísztermében, ahova mindenkit meghív. Kérem, jöjjenek át valamennyien a *Balkán*ból: rengeteg étel és ital van, és teljesen ingyen.

- Ez komoly?

- Igen.

- És mindenki bemehet?

- Igen. Markulik elvtárs mindenkit szívesen lát.

- És ingyenpia van?

- Igen.

- Hé!... - ordította a nem túlságosan részeg illető, de ez már nem nekünk szólt, hanem a *Balkán* vendégeinek.

Margith Jani ezután felhívta a *Royalt*, ott is egy vendéget kért a telefonhoz, és annak is azt mondta, hogy a Nyakkendős Markulik valamennyiüket meghívja a fogadásra. Ne is mondjam, hogy ez az alak is majdnem elájult örömeiben.

- Alakulnak a dolgok - dörzsölte a kezét Margith Jani -, szépen alakulnak.

Én meg azt mondtam:

- Felség, vallja be, hogy remek ötlet volt ez a kocsmákkal.

- Nagyon remek ötlet volt, felség - mondta Margith Jani. - Az egyik legreमेkebb ötlet ma éjjel.

- Örülök, hogy eljönnek azok az emberek a *Balkán*ból - mondtam. - Ijesztően mocskos hely az a kocma. Életemben nem láttam még egy olyan mocskos helyet.

- A *Royal* sem sokkal különb - mondta Margith Jani. - Az is éppen elég mocskos, és ott is olyan pocskék italokat adnak, mint a *Balkán*ban. A bátyám azt mondja, hogy minden italba vizet kevernek.

- A Nyakkendős Markuliknál legalább rendes italt kapnak ma éjjel - mondtam. - Egész biztos jobban érzik majd magukat, mint azokban a mocskos kocsmákban. És most már lesz ricsajozás az utcán is.

- Ez a lényeg - mondta Margith Jani. - Bár mindannyian kijönnének az utcára. Akkor már tényleg idecsődülne az egész város. A szemünk előtt lennének, és nem csak telefonon ellenőrizhetnénk őket.

- Reméljük, hogy így lesz, felség - mondtam bizakodva. - Egyébként azt hiszem, hogy a *Balkán* vendégei most már hamarosan megérkeznek.

– Az ám – mondta Margith Jani. – Felség, legyen szíves, menjen át a postahivatalba és nézzen ki, hogy jönnek-e már a vendégek.

– Igenis, felség!

Kinyitottam az ajtót, hogy átmenjek a postahivatalba, és abban a pillanatban kővé meredtem. Álltam ott az ajtóban, és azt hittem, hogy nyomban szörnyethalok ijedtemben. Mert éppen akkor nyílt ki a posta ajtaja, és az utcáról éppen akkor lépett be Zavarkó Pepi.

Még ma sem tudom, hogyan csuktam be az ajtót, csak azt tudom, hogy teljes erőből hátraugrottam, mintha mérges kígyóra léptem volna, a lábamat belevertem az egyik székbe, az ezüst királyi korona lerepült a fejemről, én meg csak hátráltam, hátráltam minél távolabb a postahivatalba nyíló ajtótól.

– Felség, legyen szíves, ne hülyéskedjék – mondta Margith Jani. – Vigyázzon, mert rálép a koronájára.

De aztán mindjárt észrevette, hogy valami nincs rendben, és csodálkozva kérdezte:

– Mi történt veled? Miért vagy ilyen sápadt?

Most viszont nekem nem jött ki hang a torkomon. Csak tátogtam, és mutogattam az ajtó felé, és akkor már hátrálni sem tudtam, mert beleütköztem a telefonasztalba.

– Zavarkó Pepi... – nyögtem ki végre keservesen.

– Micsoda? – ugrott fel Margith Jani a székről. – Mit beszélsz?

– Zavarkó Pepi... Ott van – mutogattam a postahivatal felé.

A következő pillanatban Margith Janinak már a kezében volt a rugós kés. Három lépéssel az ajtónál termett, előrehajolt, hallgatózott egy kicsit, aztán lassan, vigyázva lenyomta a kilincset, nesztelenül megnyitotta az ajtót, éppen csak annyira, hogy kileshessen.

Akkor már én is kezdtem magamhoz térni. Megnyugtatott egy kicsit, hogy Margith Jani ott áll az ajtónál a vékony pengéjű rugós késsel a kezében, és nyugodtan figyel, hogy mi történik a postahivatalban. De azért jó ideig még csak moccanni sem mertem. Még a homlokomat sem mertem megtörölni, pedig csupa víz volt, és az izzadság a szemembe csorgott. Ha legalább Margith Jani mondott volna valamit. Vagy legalább intett volna a kezével. De ő csak állt ott előrehajolva és mozdulatlanul, olyan mozdulatlanul, mintha nem is élne.

Aztán mégiscsak megembereltem magam valamennyire: kidörzsöltem szememből az izzadságot, meg a homlokomat is megtöröltem, és apró kétcentis léptekkel az ajtó felé indultam. Margith Jani még akkor sem mozdult,

amikor a háta mögé értem. Bátortalanul megböktem a vállát, akkor egy pillanatra hátrafordította a fejét és rám vicsorított, hogy ne mozogjak. Nagyon szerettem akkor Margith Janit! Nagyon jó volt, hogy ott állt közöttem és Zavarkó Pepi között, és nagyon jó volt, hogy sohasem fél.

Mert ő tényleg nem félt semmitől és senkitől. Emlékszem, hogy egyszer a bolond Sucó Rudi – aki mindig ásóval járkál az utcán, és meztelen nőket rajzol a falakra, de egyébként nagyon jámborul viselkedik – megvadult valami miatt, berontott az iskolaudvarra, és azt mondta, hogy széthasítja a fejünket. Ahányan voltunk, annyifelé szaladtunk, csak Margith Jani állt az udvar közepén, és hiába kiabáltak neki a tanárok is, hogy fusson el onnan, ő meg sem mozdult, felvett két jókora tégladarabot a földről, és nyugodtan figyelte, hogy mit csinál a bolond Rudi. Az meg ordította, és elindult feléje az ásóval. Akkor Margith Jani megcélozta az egyik tégladarabbal, és pontosan mellbe találta. A bolond Rudi tovább fenyegetőzött, és rázta feléje az ásót, Margith Jani pedig hozzávágta a másik tégladarabot is. Erre a bolond Rudi szépen kioldalgott az iskolaudvarról. Faragó, az öreg számtantanár akkor azt mondta, hogy Margith Jani nem egészen normális. Meg hogy a Margithok valamenynyien nem egészen normálisok. Mert normális ember nem csinál olyat, hogy amikor már hárman térdelnek a hasán, és a torkát szorongatják, akkor magához húzza az egyiknek a fejét, és leharapja a fülét. Még hozzá nem is annak a fülét harapja le, aki a torkát szorongatja. Meg hogy az pláne nem normális, ha egy gyerek tégladarabokkal dobál egy dühöngő őrültet.

De mondhat az öreg Faragó, amit akar, én éppen azért szerettem Margith Janit, mert sohasem fél. Most is milyen nyugodtan állt előttem, és még attól a szemétláda Zavarkó Pepitől sem félt! Én viszont nagyon féltem. Hogy is ne féltem volna, amikor tudtam, hogy Zavarkó Pepi már embert is ölt, meg hogy jó pénzért minden disznóságra képes. Még rágondolni sem mertem, mi történhet, ha észreveszi, hogy mi is ott vagyunk a postán. Hát még ha tudná, hogy mi kopogtuk le a Seriffnek! Álltam ott rémülten Margith Jani háta mögött, egy istenért el nem mozdultam volna a közeléből, és egyszerűen nem akartam Zavarkó Pepire gondolni. Eszembe jutott, hogy dobálta meg Margith Jani tégladarabokkal a bolond Sucó Rudit, folyton csak erre gondoltam meg az öreg Faragóra, aki azt mondta, hogy Margith Jani nem egészen normális, azért mert sohasem fél.

Mondom, ezekre a dolgokra gondoltam, és már majdnem sikerült teljesen megfeledkeznem Zavarkó Pepiről, amikor kintről, a parkból fülsiketítő rikoltozás hallatszott, amire fentről, a díszteremből még hangosabb ordítás-

sal válaszoltak. Úgy látszik, a *Balkán* vendégei érkeztek meg, ők rikoltoztak olyan hangosan, hogy egyből kimosták a fejemből a bolond Rudit meg az öreg Faragót, és kénytelen voltam tudomásul venni, hogy a postán vagyok, a telefonközpontban, és hogy a szomszéd helyiségben ott van az a szemétláda Zavarkó Pepi, aki az égvilágon minden disznóságra képes. Akkor előrehajoltam, és én is kilestem az ajtórésen. Zavarkó Pepi a nagy vaskassza előtt állt kissé hajlott háttal, és kifelé figyelt, a park felé, ahonnan a *Balkán* vendégei ricsajoztak. A zakóját már levetette, és a vaskassza tetejére dobta, az ingujját pedig ugyanúgy feltúrte, mint Margith Jani, amikor ki akarta nyitni a kasszát. A sötétben állt, de azért mi mégis jól láthattuk, mivel az ablakokon keresztül beszűrődött valamennyi fény az utcáról. Én még azt is láttam, hogy nincs a szemén sötét szemüveg: most csupasz és fehér volt az arca. És most úgy rémlett nekem, hogy Zavarkó Pepi sokkal magasabb, mint amikor először láttam a Pelva kocsmájában. Akkor ott volt mellette a Seriff, akkor ijedtenek és kicsinek tetszett ez a szemétláda, de most nem volt itt a Seriff!

Közben kint elhalkult a ricsajozás, az újonnan érkezett vendégek nyilván bementek már a községházára. Zavarkó Pepi pedig a vaskassza felé fordította az arcát, és én azt is láttam, hogy vigyorog.

Apró zseblámpa gyulladt ki a kezében, és egy egészen kicsi, fényes kört rajzolt vele a kassza zárjára. Pontosan a zárra világított, a kasszához hozzá sem nyúlt, csak a fehér arcát dugta előre, és vizsgálgatta a zárat. És füttyürészett. Így ahogy mondom: füttyürészett. A Nyakkendős Markulik vendégei ricsajoztak ugyan, de mi mégis hallottuk, hogy Zavarkó Pepi füttyürészik, mint akinek határozottan jókedve van.

Akkor már tudtam, hogy miről van szó. Eszembe jutott, hogy amikor a mekegő hangú először telefonált a sötét képű Laczának, említette, hogy Zavarkó Pepi nem is a gyújtogatás miatt jött elsősorban. Hogy egy fontosabb dolgot is el akar intézni. Hát a vaskassza kirabolása volt ez a másik, fontosabb dolog. Ugyanazt tervezte ki, és ugyanazt akarta megcsinálni, mint mi is Margith Janival. A házak felgyújtása legfeljebb arra lett volna jó, hogy ezúttal is elterelje a figyelmet a fontosabb dologról. A gyújtogatást sikerült megakadályoznunk, de Zavarkó Pepi mégiscsak eljött a postára, hogy megcsinálja azt, amit mi akartunk. És mennyire másképpen csinálta, mint mi! Füttyürészve és halálos nyugalommal, mint aki egészen biztos abban, hogy a kassza kinyílik, és ő kirámolja a pénzt.

Nem tudom, miért, de én is biztos voltam benne, hogy ki fogja nyitni a kasszát. És nem is bántam volna, ha kinyitja, sőt azt szerettem volna, ha mi-

nél gyorsabban kinyitja, minél gyorsabban kirámolja a pénzt, és minél gyorsabban eltűnik a közelünkből. Arra gondolni sem mertem, hogy esetleg a rendőrségre telefonáljunk. Egész biztos meghallott volna bennünket, és akkor... Zavarkó Pepi mindenre képes, talán még meg is ölt volna bennünket. Esetleg elfuthattunk volna a színházon keresztül, de én nem mertem elmozdulni Margith Jani mellől, ő viszont nem szokott elmenekülni sehonnan sem, és tudtam, hogy végig fogja nézni az egész műveletet. Ezért kíváncsi voltam, hogy Zavarkó Pepi rámolja ki minél előbb a kasszát, és tűnjön el.

Ő viszont úgy mozgott ott a sötétben, mint akinek egyáltalán nem sürgős a dolog. A kis zseblámpa fényénél alaposan megvizsgálta a zárat, akkor a lámpát a kasszára tette, odament az egyik ablakhoz, és kilesett az utcára. Most háttal állt nekünk, nyugodtan elmenekülhettünk volna, csakhogym Margith Janinak ilyesmi eszébe sem jut: ő továbbra is mozdulatlanul figyelt és a rugós kést szorongatta. Zavarkó Pepi sokáig állt az ablaknál, nekem legalábbis úgy tetszett. Legszívesebben megsürgettem volna, hogy jöjjön már vissza, és csináljon valamit azzal az átkozott vaskasszával. Végre megfordult, és lustán, kényelmesen visszaballagott a kasszához. Még mindig füttyürészett. Akkor valami hosszú drótfélét és néhány kulcsot szedett elő a zsebéből, ezeket nem lehetett pontosan látni, csak a csörgésüket hallottam, és matatni kezdett velük a zár körül. Furcsán, messziről szurkálta a zárat, ezért gondolom, hogy drót lehetett a kezében, aztán rácsavart valamit a drót végére, és azt dugta a zárba. Előrehajolt, az arcát majdnem a kasszához szorította, mint aki hallgatózni akar. Így állt meggörnyedve néhány pillanatig, akkor kiegyenesedett, azt a hosszú drótot a kassa tetejére tette, és a kulcsokkal próbálkozott. Három kulcsot próbált a zárba, aztán ezeket is felrakta a kasszára. Nem maradt semmi sem nála, csípőre tett kézzel állt, és nézett maga elé. Már azt hittem, hogy talán neki sem sikerült felnyitni a zárat. A következő pillanatban azonban megragadta a kalap nagyságú kereket, könnyedén fordított egyet rajta, aztán meghúzta a kart: és a vaskassza kinyílt.

Margith Jani csikorgatni kezdte a fogait dühében. Dühösen, hangosan csikorgatta a fogait, kész csoda, hogy az a szemétláda Zavarkó Pepi nem halotta meg. Én nem voltam dühös, én még mindig féltem, és örültem, hogy Zavarkó Pepi mindjárt kirámolja a pénzt és elmegy.

De az még most sem sietett. Előbb bevilágított a kasszába a kis zseblámpával, aztán szépen, nyugodtan felhúzta a zakóját, és a zsebébe rakta a kulcsokat meg a hosszú drótot. Csak ezután fogott hozzá a kassa kirámolásához. Ezt is milyen lassan csinálta! Egyenként szedegette ki a pénzkötege-

ket, és rakosgatta a zsebeibe, lassan, kényelmesen, mint akinek rengeteg ideje van.

És akkor történt valami, amit az első pillanatban egyikünk sem értett. Talán még Zavarkó Pepi sem. Kint az utcán, a posta ajtajánál megjelent az a kis görbe lábú tisztviselőnő. Egymásra néztünk Margith Janival, és láttam az arcán, ő sem érti, hogy kerül egyszerre ide ez a szép arcú, görbe lábú törpe. Akkor a tisztviselőnő mellett megjelent a Seriff. És egyszer csak ott állt mellettük két egyenruhás rendőr is. Most már mindent értettünk. És az a személtáda Zavarkó Pepi is egyből megértett mindent. Elugrott a kassza mellől, megkerülte az üvegfalat, és futott egyenesen felénk. Kis híján felordítottam ijedtemben. Annyi időnk volt csak, hogy becsaptuk az ajtót, és nekivetettük a vállunkat: a következő pillanatban a másik oldalról már nekirohant Zavarkó Pepi. Az ajtó kinyílt egy kicsit, de mi ismét visszanyomtuk. Akkor Zavarkó Pepi is nekivetette a vállát az ajtónak, és tolni kezdett bennünket hátrafelé. Margith Janinak kiesett a kezéből a rugós kés. Összeszorított fogakkal nyüszített, mint a kutya, már nem csak a vállával, a fejével is tartotta az ajtót, de még így is állandóan csúsztunk hátrafelé. Zavarkó Pepi már a küszöb és az ajtó közé tette az egyik lábát, egészen közelről láttam a sárga lakk-cipőjét, és éreztem, hogy mindjárt elbőgöm magam.

Akkor nyugodt, rekedt hangján megszólalt a Seriff:

– Ne erőlködj, cimbor, mert ezek az ideges urak kilyukasztják a bőrödöt.

Zavarkó Pepi visszahúzta a lábát, és az ajtó becsukódott. Felgyújtották a villanyt a postahivatalban, lábdobogás hallatszott, és utána valaki azt mondta:

– Nyújtsa ide a kezét!

Ismét lábdobogás hallatszott, aztán ugyanaz a parancsoló hang:

– Üritsd ki a zsebeit. Így... Minden zsebét forgasd ki... Kisasszony, számolja meg a pénzt.

Mi ketten Margith Janival úgy lihegtünk, mintha kilométereket futottunk volna. Én fáradtan az ajtónak támaszkodtam, és levegő után kapkodtam, mert a torkom annyira összeszorult, hogy azt hittem, mindjárt megfulladok. Margith Jani is meglehetősen rossz állapotban volt. A királyi korona félrecsúszott a fején, a haja csapzottan lógott a szemébe, és fujtatott ő is, mint egy asztmás öregember. De azért még most is feszülten figyelt, fülét az ajtóhoz szorította, s hallgatózott, hogy mi történik a postahivatalban.

Miután kiforgatták Zavarkó Pepi zsebeit, jó ideig senki sem szólt semmit. Bizonyára nem akarták zavarni a görbe lábú tisztviselőnőt a pénzszámolás-

ban. Aztán halk csoszogást hallottam, utána pedig mindjárt megszólalt az a szemétláda Zavarkó Pepi:

- Részeges disznó! Átkozott részeges disznó!

Ez a Seriffnek szólt. A Seriff pedig azt mondta:

- Bizony, bizony. Egyszer olyan részeg voltam, hogy elaludtam egy égő ház tövében. Emlékszel még?

- Hallgassanak! - szólt rájuk a parancsoló hangú rendőr.

De Zavarkó Pepi nem hallgatott el.

- Átkozott disznó! - mondta. - Miért jöttél utánam, te átkozott, részeges disznó?

- Én mindig kifizetem azt, amit megiszom - mondta a Seriff. - És a kölcsönöket is mindig visszafizetem.

- Dögölj meg! - sziszegte gyűlölködve Zavarkó Pepi. - Dögölj meg!

- Nyugodt lelkiismerettel akarok megdöglenni - mondta a Seriff. - Azzal a tudattal akarok megdöglenni, hogy senkinek sem maradtam adósa.

- Hallgassanak már - mondta ismét a rendőr.

De Zavarkó Pepi még mindig nem akart elhallgatni.

- Boldog vagy, hogy lebuktattál? - kérdezte. - Mondd, nagyon boldog vagy most?

- Mindenki lebukik egyszer, cimbora - mondta a Seriff. - Meg aztán én nyugodt lelkiismerettel akarok megdöglenni.

- Hallgassanak már végre - szólt rájuk harmadszor is a rendőr. Aztán meg azt kérdezte: - Kisasszony, megszámlolta a pénzt?

- Igen - mondta remegő hangon a kis, szép arcú törpe. Nagyon félhetett szegény.

- Megvan mind?

- Igen.

- Zárja be a kasszát, legyen szíves.

- Igen, mindjárt.

Hallottuk a kassza ajtajának a csörgését, utána pedig azt mondta a rendőr:

- Akkor hát velünk jössz, Zavarkó Pepi. Régóta várok erre, Zavarkó Pepi. Most az egyszer nem húzod ki magad.

- Menni akarnak? - kérdezte az a szemétláda.

- Igen. És te is velünk jössz.

- Nem néznek körül egy kicsit?

- Körülnéztünk már - mondta a rendőr -, és mindent láttunk. Éppen eleget láttunk, hogy ezúttal ne húzhasd ki magad.

És akkor az a szemétláda Zavarkó Pepi azt mondta:

- Az ilyesmit sohasem lehet tudni. Még azt sem lehet tudni, hogy ki volt az, aki a kasszát feltörte.

- Ne viccelj, fiam, mert...

- Ne idegeskedjen - mondta az a szemétláda Zavarkó Pepi. - Nagyon kérem, ne idegeskedjen. Nagyon kérem, nézze meg, mi van a mögött az ajtó mögött.

- Ide figyelj...

- Nagyon kérem, nézze meg, mi van az ajtó mögött. Utána majd eldöntjük, hogy ki volt az, aki feltörte a kasszát.

Azt hiszem, akkor elszédültem egy kicsit. Megmozdult és hullámszerűen kezdett alattam a telefonközpont padlója. Vacogva kapaszkodtam bele Margith Jani karjába, és valahonnan, nagyon messziről hallottam, hogy felcsattan a rendőr hangja:

- Elég volt ebből! Az az ajtó be van zárva.

- Nincs bezárva.

És akkor ugyancsak nagyon messziről azt mondta a kis, görbe lábú tisztviselő:

- Sohasem szoktuk bezárni azt az ajtót. Én nem is értem...

- Nem szokták bezárni?

- Nem.

- Nincs is bezárva - mondta Zavarkó Pepi. - És az ajtó mögött áll valaki.

Ezután hosszú, hosszú csend következett. A telefonközpont padlója pedig egyre csak mozgott alattam.

- Nézd meg már azt a rohadt ajtót - mondta a rendőr a társának.

Valaki súlyos léptekkel közeledett a telefonközpont felé. Ettől magamhoz tértem. A padló megszűnt mozogni, gyorsan elengedtem Margith Jani karját, és nekivettem a vállam az ajtónak. A rendőr lenyomta a kilincset, és azt mondta:

- Be van zárva.

- Érdekes - mondta a görbe lábú tisztviselő -, sohasem szoktuk bezárni.

- Nyomja meg erősebben - mondta Zavarkó Pepi.

A rendőr ismét megpróbálta benyomni az ajtót, de mi teljes erőből nekivetettük a vállunkat, és az ajtó nem mozdult.

- Be van zárva - mondta.

- Engedjenek engem oda - mondta dühösen az a szemétláda. - Majd kinyitok én mindjárt.

És akkor megszólalt nyugodt, rekedt hangján a Seriff. Az áldott Seriff! Azt mondta:

- Egy lépést se innen, cimbora. Hagyjuk ezeket az ócska trükköket!

- Engedj el, te részeg disznó. Mondom, hogy...

- Hé, ti mit csináltok itt a postán? - ordított valaki az utcáról. - Hol szereztétek azt a szép rendőregyenruhát?

- Menjünk most már innen - mondta idegesen a parancsoló hangú rendőr. - Te pedig ne próbálkozz még egyszer ilyen ócska trükkel!

- Esküszöm, hogy valaki...

- Nézzétek, fiúk, milyen szép egyenruhát szerezték! - ordítottak megint az utcáról. - Olyanok, mint az igazi rendőrök.

- Hé, hol szereztétek? - ordították most már többen is.

- Gyerünk gyorsan, mert mindjárt a nyakunkra jön ez a sok részeg - mondta a rendőr. - Indulás!

És elmentek. Még csak annyit hallottunk:

- Kisasszony, oltsa el a villanyt...

Aztán a Nyakkendős Markulik vendégeié volt a szó. Sokan összegyűltek a posta ajtaja előtt, mert éktelen lármát csaptak. Ilyeneket kiabáltak:

- Nézzétek, milyen szépek!

- Adjatok nekem is ilyen ruhát!

- Ne menjetek el, Markulik elvtárs szívesen lát benneteket!

- Legalább egy sapkát. Egy rendőrsapkát!

- Hé, Seriff! Téged is szívesen lát a Markulik elvtárs!

- Hogy kerül ide ez a gazember?!

- A Zavarkó Pepi! A Zavarkó Pepi!

- A Zavarkó Pepit vigyétek innen!

- A Zavarkó Pepit nem látja szívesen a Markulik elvtárs!

Lassan elsodródta a posta elől, egyre messzebből hallatszott a kiabálásuk, és akkor én otthagytam az ajtót. Az egyik székhez támoledtem és le-roskadtam. Kezem-lábam olyan súlyos volt, mintha ólmot öntöttek volna a csontjaimba. Görnyedten ültem a széken, és úgy éreztem, hogy többé már meg sem tudok mozdulni.

Margith Jani továbbra is az ajtónál maradt. Feszülten hallgatózott még egy ideig, aztán óvatosan kinyitotta az ajtót, kikémlelt, utána pedig átment a postahivatalba. Nem tudom, meddig maradt ott. Kábult voltam nagyon, lehorasztott fejjel ültem a széken, és nem gondoltam semmire. Meg sem tudnám mondani, hogy Margith Jani meddig maradt a postahivatalban, mert még

azt sem vettem észre, amikor visszajött. Egyszer csak ott láttam magam előtt: fején az aransárga királyi korona, a kezében pedig az én koronám. Azt mondta:

– Felség, tegye fejére a koronát.

Mosolyogva állt előttem, én meg elvettem tőle a koronát, és azt mondtam:

– Nagyon féltem.

– Semmi vész, felség, tegye csak a fejére a koronát.

Fejemre tettem az ezüst királyi koronát, és azt mondtam:

– Soha életemben nem féltem még ennyire.

– Hát nagyon meleg volt, az biztos – mondta Margith Jani, és leült a másik székre. – Az a szemétláda Zavarkó Pepi kis híján lebuktatott bennünket.

– Azt hittem, hogy meghalok – mondtam. – De a Seriff...

– Ó, a Seriff! Te, hogy micsoda jó fej ez a Seriff! De azért végeredményben mégiscsak mi buktattuk le azt a szemétládát. Mi küldtük a nyakára a Seriffet.

– Féltem a Zavarkó Pepitől – mondtam. – Meghaltam volna, ha észrevesz bennünket. Félelmetes volt azzal a fehér arcával, meg ahogy füttyűrészelt, amíg a kasszát nyitogatta. Meg amikor megláttam a cipőjét az ajtóban, meg...

– De lebuktattuk – mondta Margith Jani. – Zavarkó Pepit eddig még senkinek sem sikerült lebuktatni. Mi azonban lebuktattuk. Azt hiszem, beleőrültem volna, ha annak a szemétládanak sikerül elvinni azt a sok pénzt.

– Én abba örültem volna bele, ha felfedeznek bennünket – mondtam.

– Hát, meleg volt, az biztos – mondta Margith Jani. – Szerencsére, nagyon jó fej az a Seriff. Meg azok a részegek is csuda jó fejek. Éppen a legjobbkor jöttek ki az utcára.

– Most hol vannak? – kérdeztem.

– Kik?

– A Nyakkendős Markulik vendégei.

– Az utcán – mondta nevetve Margith Jani. – Igazi mesejáték van kint az utcán. Rengeteg ember összejött. Sötét van még, nem lehet rendesen látni, de azt hiszem, tele van velük a park.

– És a sötét képű Lacza? – kérdeztem.

Most kezdtem csak magamhoz térni egy kicsit a Zavarkó Pepi után. – Mi van a sötét képű Laczával?

– Megjavult. Úgy látszik, kezdi elfelejteni a disznóságait. Úgy látszik, be-rúgott, mert fehér szakácssapkát rakott a fejére, és egy fapajzson italokat kínálgat a többieknek. Molnár Tihamér pedig folyton a nyomában cselleng, és figyel, hogy csinál-e valami gyanúsat.

- Ezek szerint...

- Minden úgy alakul, ahogy kiterveztük - mondta lelkesen Margith Jani. - Csuda jó kedve van mindenkinek, és teli torokból énekelnek. Menj, nézd őket egy kicsit, meglátod, neked is mindjárt jobb kedved lesz. Olyan vagy, mint akit hasba rúgtak.

- Úgy is érzem magam - mondtam. - Pontosan úgy érzem magam, mint akit hasba rúgtak. Alig tudok mozogni.

De azért átmentem a postahivatalba, hogy megnézzem a mesejátékot. Nagy volt a ricsajozás kint az utcán, és tényleg mindenkinek jókedve volt. A posta ajtaja előtt egy vigyorgó, kopasz ember sétált az *Égig érő fa* lovagjainak fekete kabátjában, hosszú falándzsát tartott a kezében, és ha a közelébe jött valaki, összeütötte a bokáját, és tisztelgett a lándzsával. Az úttest közepén a Nyakkendős Markulik állt, fején Krausz Karcsinak, az öreg királynak a koronájával, és vezényelt, mint egy karmester a körülötte levő ötven vagy hatvan embernek, akik kipirult arccal énekeltek. A parkból is énekszó hallatszott, és időnként papírcsákós fejek bukkantak elő, és a papírcsákók nagy egyetértésben keveredtek össze az *Égig érő fa* jelmezeivel. Láttam a sötét képű Laczát is. Bizonytalan léptekkel igyekezett a park felé, egy kerek fapajzson borospoharakat vitt, mögötte a felesége repdesett, a hátán egy szál rózsaszínű papírszárny, ami úgy meredezett, mint a cápa uszonya. De ott volt Molnár Tihamér is. Éberén követte a sötét képű Laczát, hogy mindjárt észrevegye, ha az valami gyanús dolgot akar csinálni.

Hát igen. Minden úgy alakult, ahogyan mi kiterveztük. Most már irányítani sem kellett a dolgokat: elég volt csak szépen beindítani őket. Folyt a ricsajozás istenigazából, és kész volt a mesejáték. Nem, itt nem lesz több disznóság, ezt akárki láthatta: amíg a mesejáték tart, nem lesz itt semmiféle disznóság! Megnyugodva ültem le a padlóra, a hátamat a falnak támasztottam, úgy hallgattam tovább a nagy ricsajozást. Halálosan fáradtnak éreztem magam, s azt hiszem, el is bóbiskoltam. Nem aludtam el teljesen, mert egész idő alatt hallottam az éneklést és a rikoltozást, csak valahogy tompán és elmosódva, mintha egy mély kútban ültem volna a víz alatt, a Nyakkendős Markulikék pedig a kút körül énekeltek volna.

Aztán hirtelen csönd lett. Felnyitottam a szemem, ijedten tekingettem magam körül, egy pillanatig nem is tudtam, hogy hol vagyok. Körülöttem jóval világosabb volt, mint amikor elbóbiskoltam, az ablakokon szürke fény szűrődött be a postahivatalba, már a vaskasszát is szépen lehetett látni, és akkor végre rájöttem, hogy még mindig itt ülök a postán, és hogy mindjárt reg-

gel lesz. Felálltam és kinéztem az ablakon, hogy mi történt a Nyakkendős Markulikékkel, miért hagyták abba a ricsajozást. Ott állt kint az a rengeteg ember az utcán, meg a park is tele volt emberekkel, de senki sem énekelt, valamennyien meglepetten bámultak a park másik vége felé. Először nem értettem, hogy mi történik, de aztán láttam, hogy előbukkan az öreg Puskás a díszgyenruhájában, felemelt fejjel jön a parkon keresztül, mögötte pedig ott lépked szépen, sorban az egész tűzoltózenekar.

Átfutottam a telefonközpontba Margith Janihoz.

- Jön a tűzoltózenekar! - kiáltottam.

Egyáltalán nem lepődött meg. Felkelt a székről, és azt mondta:

- Éppen ideje már.

- Őket is te...?

- Persze hogy én hívtam - mondta Margith Jani. - Állami ünnepeken is mindig ők játszanak. Meg aztán az öreg Puskás úgy is imádja a szereplést.

Azzal megfogta a karomat, és vonszolt vissza a postahivatalba.

- Figyeld csak, mi lesz most - mondta vigyorogva.

Kint az utcán az emberek még mindig értetlenül bámultak, de ez nem zavarta az öreg Puskást. A park közepére vezette a tűzoltózenekart, ott megállította őket, felemelte a kezét és beintett. És a zenekar elkezdte játszani, hogy „Ember, az akarok lenni...”

Akkor ismét énekelni kezdett mindenki. De olyan hangosan, hogy be-
leremegtek a posta ablakai. És egyre világosabb lett kint az utcán. Hajnalodott.

- Van ceruzád? - kérdezte Margith Jani.

Elővettem a zsebemből a ceruzámat, és átadtam neki. Ő pedig odament a vaskasszához, és apró betűkkel felírta az oldalára:

Margith János és Jász Gábor rendet csinált ezen a szemétdombon.

Királyi korona nélkül

Visszamentünk a telefonközpontba, onnan a raktárba, az ajtó elől félrelök-döstük a ládákat, amelyeket még én raktam oda, nehogy bejöjjenek a Nyak-kendős Markulik vendégei, aztán átmentünk a színház öltözőjébe. Teljesen ki volt fosztva az öltöző. Az *Égig érő fa* jelmezeiből semmi sem maradt, csak egy széttépett, lila színű madárszárny.

Szótlánul álltunk egymás mellett Margith Janival, néztük a széttépett szárnyat, és akkor ő azt mondta:

– A királyi koronát most már le kell venni a fejünkről.

– Igen – mondtam bágyadtan.

Levettem ezüstkoronámat, és a madárszárny mellé tettem. Margith Jani is odatette az ő aranykoronáját, és azt mondta:

– Jól irányítottuk a dolgokat, igaz?

– Igen – mondtam.

– Nem történt egyetlenegy disznóság sem, igaz?

– Igaz – mondtam.

– Akkor hát menjünk – sóhajtotta Margith Jani, és látszott rajta, hogy ő is majdnem összeesik a fáradtságtól.

Rengeteg jókedvű ember volt az utcán. A tűzoltózenekar a park közepén játszott, az emberek pedig jókedvűek voltak, és csoportokba verődve énekeltek. Csak Molnár Tihamér ült egyedül az egyik padon, és szemrehányóan nézett a posta irányába. Odamentünk hozzá, és én azt mondtam neki:

– Menjünk most már haza.

– Hol hagyátok a koronákat? – kérdezte.

Folyton a koronákkal volt baja! Nekünk azonban most nem volt kedvünk válaszolni, belekaroltunk két oldalról és hazaindultunk!

– Miért vagytok ilyen furcsák? – kérdezte. – Miért vagytok ilyen rossz-kedvűek?

Most nem válaszoltunk, csak fogtuk két oldalról a karját, és mentünk hazafelé. Emberek jöttek velünk szemben, siettek a park felé, ahonnan az éneklés hallatszott, mi pedig mentünk szótlánul. Molnár Tihamér csodálkozva nézett hol énám, hol Margith Janira, és nem értett semmit. Az egész világból nem értett semmit.

A KÁRÓKATONÁK
MÉG NEM
JÖTTEK VISSZA

Bevezető helyett

A Vágóhíd helyén magas, fiatal nyárfák nőnek. A nyárfasorok lefutnak egészen a nádasig, a fák között térdig érő gaz, meg sűrű, tüskés cserjék. Gergián, az egykori vadőr, bizonyára boldog volna, ha látná; annak idején sokszor elmagyarázta nekünk, hogy az énekesmadarak csak olyan fákon szeretnek fészkelni, melyek közelében cserjék, bokrok vannak, ahová elbújhatnak, ha ragadozók támadják meg őket. – Gergián szerette az énekesmadarakat; igaz, legjobban a vízimadarakat szerette, de azért nagyon szerette az énekesmadarakat is. Engem azonban most bosszantanak a cserjék, összeszurkálják a kezemet. A régi Vágóhíd romjait keresem közöttük. Bosszankodva, de azért türelmesen keresgélek, hajlongok a fák alatt, letördelem a bokrok ágait.

Végre talállok egy súlyos betonkockát. Az egyik nyárfa tövében lapul, a régi Vágóhíd valamelyik oszlopának itt felejtett darabja; félig a földbe süllyedt, szürkén megbújt a térdig érő gazban. Erőlködve odébb görgetem, hogy a vörös oldalát mutassa felfelé. A Vágóhíd falai belülről mindig vörösek voltak; akkor is, amikor naponta százával ölték itt a marhákat, lovakat, birkákat, meg később is, mikor már csak mi szálltuk meg az elhagyott, nagy kőépületet, belülről még akkor is vörösek voltak a falak, mintha a letaglózott állatok vére ivódott volna örökre beléjük. A vörös falakra mindenféle állatokat és madarakat rajzoltunk, sőt később a rajzokat bele is vésztük a falakba. Emlékszem, a kövér Hodonicki Oszkár mindig bikákat és csődöröket rajzolt, erősen felnagyítva jellegzetességeiket, úgyhogy már ötven méterről is bárki megbizonyosodhatott, hogy azok valóban bikák és csődörök. Mi egymás között röhögve ötlábú szörnyeknek neveztük Hodonicki Oszkár apaállatait. De főleg vízimadarakat rajzoltunk, a falak tele voltak vízimadarakkal, többnyire Burai J. rajzolta őket. Burai J. nagyon szépen tudott rajzolni, képes volt órákon át megállás nélkül rajzolni a vízimadarakat, mi pedig, Virág Péter és én mentünk a nyomába, és a rajzokat a falba vésztük.

A cserjésben felejtett betonkocka vörös oldalán is egy vízimadár feje és nyaka látszik. Nagy, görbe nyakú madár, lehetne gólya, gém vagy akár kócsag is. De nem, egyik sem. Kárókatona. Ráismerek horgas csőréről. Persze, hogy kárókatona. Burai J. imádkozta a kárókatonákat, hacsak tehette, kárókatonákat rajzolt a Vágóhíd vörös falaira.

Mindössze ennyi maradt a régi Vágóhídból: egy betonkocka, rajta egy kárókatona feje és nyaka. Tulajdonképpen örülöm kellene, hogy ennyit is találtam; erre is alig számíthattam, hiszen jól tudtam, hogy már évekkel ezelőtt lebontották a Vágóhidat, és elhordták minden darabját. Örülöm kellene, hogy legalább egy kockát meghagytak belőle, most mégis szomorúan nézem a kárókatona fejét. Nagyon szerettem valamikor a régi Vágóhidat, vörös falaival, a falba vésett kárókatonákkal, az üvegcserepekkel... A tetejének nyugati részét üvegcserepek fedték. Ablak és padlás nélküli, kocka alakú épület volt a Vágóhíd, a külső fényt az üvegcserepeken keresztül kapta. A padlás helyén vastag gerendák keresztelték egymást, naplementekor gyakran felkapaszkodtunk ezekre a gerendákra, ilyenkor vörös fény tört át az üvegcserepeken, szinte lángba borította a vörös falakat, és mi is mintha lángba borultunk volna: ilyenkor torkunk szakadtából ordítottunk, és boldogan himbálóztunk a gerendákon.

A fák között lassan leballagok a nádasig, aztán a kis folyó mellett megyek tovább. Melegen süt a nap, csönd van itt a folyónál, még a szúnyogok is elbújnak a tűző nap elől. A nádasban valahol hebegve, esetlenül énekelni kezd egy náddiveréb, de aztán gyorsan, csalódottan elhallgat. A folyó közepén koromfekete szárcsa úszik, három apró fiókája követi, piros fejük alig látszik ki a vízből. Előbukkan egy kis vízityúk is, aprókat biccent a fejével, észrevesz, de nem bújik el, nyugodtan bólogat tovább, pedig nagyon félénk madár, mindentől halálra rémül... Messziről, a folyókanyaron túl, az egykori tőzegbánya mellett látszik a Gergián-torony. Gergián erős oszlopokból és gerendákból építette, ma is szilárdan áll, éppen olyan magas, mint régen, talán még magasabb. Örülök, hogy a torony megmaradt, meg fogom nézni közelről, és megnézem a kárókatonák telepét is. Háttha ismét visszatértek a kárókatonák... Sőt még a Sági-tanyát is megnézem, azt biztosan a helyén találom: a komisz, mogorva Ságik elpusztíthatatlanok.

Egy férfi tűnik fel távolabb, a folyókanyarnál. Sötétzöld vadőri egyenruha van rajta, a vállán puska, lassan, gyanakodva jön velem szemben, a fejét kissé félrebillenti, mint aki gyanús neszeket hall. Erről a fejtartásról messziről megismerem: Virág Péter. Nyolcéves kora óta tartja így a fejét, igen, talán nyolcévesek lehettünk, amikor az az átok Toma Gyuri átszúrta a dobhártyáját. Emlékszem, nyáron történt, nagyokat fürödtünk a folyóban, utána pedig elnyúltunk a napon, a Vágóhíd tövében és elaludtunk. Így talált ránk Toma Gyuri, költögetni kezdett bennünket, fűszállal piszkálta az orrunkat, de hogy erre sem ébredtünk fel, egy vékony kis pálcikát dugott Virág Péter

jobb fülébe, és átszúrta a dobhártyáját. Szegény Virág Péter egyből felugrott, keservesen üvöltött, többször körbefutotta a Vágóhidat. Hodonicki Oszkár meg én akkor véresre vertük Toma Gyurit, soha többet nem mert a Vágóhíd közelébe jönni, de Virág Péteren az már nem segített. Megsüketült a jobb fülére, ettől kezdve billentette folyton jobb oldalra a fejét, és nagyon csöndes gyerek lett, halkabban kezdett beszélni, mint azelőtt, sőt mintha még a mozgása is lelassult volna.

Most is lassan jön felém, amikor felismer, elmosolyodik. Odafutok hozzá, boldogan rázogatom a kezét. Ő végignézi rajtam, és halkan azt mondja:

– Tele vagy koldustetűvel.

Valóban, a nadrágotat elborítják az apró bogáncsok, zavartan szedegetem őket.

– A régi Vágóhíd helyén jártam – mondom.

– Évekkel ezelőtt lebontották már – mondja szemrehányóan Virág Péter. – Kicsit későn jöttél.

– Tudom – mondom, és dühösen szedegetem nadrágomról a koldustetűket. – Tudtam, hogy lebontották, de azért gondoltam, hátha találok még belőle valamit. Visszavágytam a régi helyekre.

– Elég sokáig kibírtad a régi helyek nélkül.

Felegyenesedek, a bogáncsokat ráérek később is leszedegetni. Legalább egy óráig kell majd tisztogatnom a nadrágotat.

– Most eljöttem – mondom.

– Persze – mosolyog Virág Péter, aztán megkérdezi: – Találtál valamit?

– Csak egy betonkockát.

– Mi van rajta?

– Kárókatona feje.

– Persze – bólogat félrebillentett fejjel Virág Péter. – Mi más lehetne, mint kárókatona.

Elhallgat, kíváncsian nézegetjük egymást, kicsit mindketten zavarban vagyunk. Az egyenruhájára mutatok.

– Te vagy most a vadór?

– Igen – mondja. – Én vigyázok most a madarakra. De remélem, már nem sokáig.

– Nem szereted a munkád?

Vállat von.

– Van aki jobban szereti. Én nem ragaszkodom hozzá túlságosan.

– Sajnálom a régi Vágóhidat – mondom.

Virág Péter a háta mögé mutat.

- A Gergián-torony még áll.

- Oda indultam - mondom.

- Persze - vigyorog gúnyosan. - Visszavágytál a régi helyekre.

- Elkísérsz?

- Elkísérlek.

Elindulunk a nádas mellett, menet közben magyarázom neki:

- Tényleg nagyon megkívántam a régi helyeket. Mindent meg akarok nézni. A Gergián-tornyot, a Gergián-tanyát, a tőzegbányát, a kárókatonák telepét... Megvan még a kárókatona-telep?

- Megvan.

- Valóban? - kérdezem fellelkesülve, de Virág Péter gyorsan lehűt.

- Szürkegémek foglalták el a fészkeiket.

- Ó! A kárókatonák még nem jöttek vissza?

- Nem - mondja szomorúan Virág Péter. - A kárókatonák még nem jöttek vissza.

- Azóta?

- Azóta.

- Talán már sohasem jönnek vissza - mondom elkeseredetten.

- Pedig hogy szerettük a kárókatonákat.

- Burai J. azt mondja, hogy ő majd visszahozza őket.

Hirtelen megállok, megragadom Virág Péter vállát.

- Burai J.?

- Persze - mondja Virág Péter. - Burai J. gyakran kijár ide. Megvásárolta a Gergián-tanyát. A torony is az övé. Remélem, hamarosan ő lesz már a vadőr.

- Burai J.? - kérdezem ismét fellelkesülve. - Burai J. lesz a vadőr? És megígérte, hogy visszahozza a kárókatonákat?

- Megígérte - mondja Virág Péter. - De én nem nagyon hiszek benne. Lehetetlen már azokat visszacsalogatni.

- Ha Burai J. megígérte...

- Igaz - mondja elgondolkozva Virág Péter. - Burai J., ha nagyon akarja, talán még visszahozhatja őket...

I.

Burai J.-vel a mozi előtt találkoztunk először. Emlékszem, az *Éhes ingovány* című filmet adták, színes kalandfilm volt, még a délutáni előadásokra is csak nagy tülekedéssel lehetett jegyet kapni. Mi is – Virág Péter, Hodonicki Oszkár, Bognár Aranka és én – vagy másfél órával az előadás kezdete előtt már a mozi előcsarnokában izzadtunk, váltottuk egymást a pénztár előtti sorban, elszántan tolakodtunk, hiszen mindenki azt mondta, hogy remek film az *Éhes ingovány*, feltétlenül meg kell nézni. Végül, a keserves sorban állás után nagy nehezen kaptunk is jegyet. Azután kimentünk a mozi elé levegőt szippantani, és akkor találkoztunk először Burai J.-vel.

Amint kiléptünk az utcára, észrevettük, hogy a mozi sarkánál három, magunkforma fiú egy negyediket nyomorgat. Ez a negyedik volt Burai J. Amazok hárman a falhoz szorították, vigyorogva álltak előtte, mellbe bökdösték, és megpróbálták felútni az orrát. Burai J. prüszkölt, mint a sarokba szorított macska, néha dühösen feléjük csapott, ilyenkor amazok röhögve hátraléptek, aztán megint folytatták a nyomorgatást.

Lassan közelebb mentünk, nem mintha bele akartunk volna avatkozni a dologba, senkit sem ismertünk közülük, akkor még Burai J.-t sem, csak éppen közelebb mentünk, hogy jobban lássuk, mi történik.

– Nézzétek, hogy be van rezelve – mondta valamelyik a három közül. Ennél egy nádpálca volt, azzal hadonászott Burai J. orra előtt, és nagyokat röhögött. – Most aztán berezeltél, mi?

Burai J. inkább dühösnek látszott, mint ijedtnek, szeme furcsán csillogott, mondom, olyan volt, mint egy sarokba szorított macska. Egyszer csak előrekapott, kirántotta annak a röhögő fiúnak a kezéből a nádpalcát, és a térdén kettétörte. Most már amazok is feldühödtek, nem nevettek tovább, fenyegetően vicsorogtak, és azt hiszem, megverték volna Burai J.-t, de akkor meglátták, hogy mi ott állunk a hátuk mögött, összenéztek, még mindig fenyegetően vicsorogtak, de látszott rajtuk, hogy elmúlt a verekedhetnékjük; nyilván attól tartottak, hogy ha még sokáig ágálnak ott, mi is közbelépünk. Nekünk persze eszünkbe sem jutott ilyesmi, nem volt semmi közünk az egészhez, de ők ezt nem tudhatták, azt hiszem, főleg a jámbor Virág Pétertől tartottak, akinek akkor már át volt szűrva a jobb füle, kissé folyton félrebil-

lentette a fejét, és ettől valahogy fenyegető kinézése volt. Elég az hozzá, hogy azok hárman csakhamar elkotródtak onnan. Igaz, visszakibáltak Burai J.-nek, hogy majd találkoznak még, de ezt senki sem vette komolyan.

- Túl közel jöttünk - mondta kicsit csalódottan Hodonicki Oszkár. - Ha nem jövünk ilyen közel, láthattunk volna egy jó verekedést. De túl közel jöttünk, és megijesztettük őket.

- Jobb így - mondta Bognár Aranka. - Hárman voltak egy ellen.

- Az ő dolguk - mondta rosszkedvűen Hodonicki Oszkár. - Nem kellett volna ilyen közel jönnünk.

- Senki sem hívott benneteket - mondta ekkor Burai J. Még mindig a fal mellett állt, ellenségesen nézett bennünket, és a szája szélét rágta.

- Te hallgass - torkolta le Hodonicki Oszkár. - Megmentettük a bőröd.

- Senki sem kért rá benneteket - prüszkölt Burai J.

- Rettentően be voltál rezelve - mondta gúnyosan Hodonicki Oszkár.

Burai J. a száját rágta, alaposan megbámult bennünket, külön-külön mind a négyünket, aztán megvetően legyintett:

- Azok is csak akkor hencegnek, ha sokan vannak. Ha valamelyiket elkapom egymagában, akkor bezzeg nyüszít, mint a kutya.

- Verekedtél már velük? - kérdeztem.

- Megvertem már néhányszor mindegyiket - mondta. - Olyankor bezzeg nyüszítenek, mint a kutyák. De most megtudták, hogy mindennap moziba járok, és eljöttek ide hencegni.

- Mindennap moziba jársz? - kérdezte Aranka.

- Amióta az *Éhes ingovány* adják - mondta Burai J. - Ma fogom megnézni negyedszer.

- Jó film, mi? - kérdezte Virág Péter.

- Pocsék film - mondta Burai J. - A vége azonban nagyon érdekes, emiatt nézem meg mindennap. Egyébként pocsék film.

- Már hogy lenne pocsék film - támadt rá Virág Péter. - Mindenki dicséri.

- Majd meglátjátok, hogy pocsék film - mondta Burai J. - Majd mindjárt meglátjátok.

Csőngettek. Bementünk a moziba, Burai J. valahol lemaradt tőlünk. Mellesleg neki volt igaza, az *Éhes ingovány* tényleg nem ért semmit. Erre már tíz perc múlva rájöttem. A film egy kutatócsoport viszontagságairól szólt. Kis hajón utazott az expedíció egy széles folyón: bepöfögtek mélyen az őserdőbe, ahol különféle méréseket végeztek, és különféle dolgok történtek velük. Egy jószágos öreg tudós vezette az expedíciót, szép szakállá volt az öregnek,

és volt két ifjú segítőtársa is, szintén tudósok, az egyik egy szőke hajú, nyílt-szívű fickó, akit mindenki csak Bobnak nevezett, és egy másik, akit Harrisnek hívtak, és akiről már öt kilométerről lerítt, hogy sötét gazember. Eddig még rendben lett volna minden, de az öreg tudósnak volt egy Patricia nevű lánya is, aki kétpercenként váltogatta ruháit, szebbnél szebb ruhákba öltözött ott a dzsungel közepén, ezenkívül hárompercenként sikoltozott, mert folyton megijedt valamitől, közben úgy tett, mintha nem venné észre, hogy a nyíltszívű Bob és a sötét lelkű Harris egyaránt szerelmes belé. Már a legelején tudtam, hogy itt minden Patricia körül forog majd, márpedig az olyan kalandfilm, amelyben minden egy nő körül forog, fabatkát sem ér. Voltak ugyan mások is azon a hajón, néhány tengerész, aztán egy csomó bennszülött, de ezekről mindjárt látszott, hogy nem sok beleszólásuk lesz az ügyek alakulásába. El is pusztultak majdnem mindahányan, ki vízbe fulladt, kit kígyó mart meg, legtöbbjüket pedig a Harris nevű pofa takarította el alattomosan és titokban, miközben minduntalan Bobra próbálta kenni a disznóságot. Fársztó trükkjei voltak ennek a Harrisnek, kilyukasztotta a hajó oldalát, vízbe dobta az élelmet, elrejtette a gyógyszereket, sóvárogva bámulta a sikoltozó Patriciát és végül még a jólelkű öreg tudóst is el akarta tenni láb alól, de ezt Bob az utolsó pillanatban megakadályozta. Ekkor Harris elpuccolt az őserdőbe, a hajón csak az öreg tudós maradt lányával meg leendő vejével, Bobbal, és velük volt még az utolsó szál bennszülött szolga, aki hihetetlenül tisztességes és hűséges bennszülött volt. Reméltem, hogy itt vége lesz a filmnek, de akkor Patricia ismét sikoltozni kezdett, Harris ugyanis visszatért egy rakás rosszindulatú bennszülöttel, akik éktelenül ordítottak, és lándzsájukat rázták a fejük felett. Bob lepuskázott vagy ötvenet közülük, de még mindig maradt legalább kétszáz, már a hajó oldalát döngették, menekülni kellett. És menekült a négy üldözött, futottak az őserdőbe, egyszer csak egy ingoványhoz értek, ahol megtorpantak. Nem sokáig állodálhattak, a rosszindulatú bennszülöttek úgyszólván a fülükbe lihegtek már, akkor a hűséges bennszülött nekivágott az ingoványnak, térdig érő sárban, de biztonságosan vezette gazdáit. A rosszindulatú bennszülöttek Harrissel az élen természetesen ész nélkül utánuk rohantak. És szép lassan elkezdtek süllyedni. Mert feneketlenül mély volt az ingovány, menthetetlenül elnyelte azt, aki nem ismerte a járást. Így hát odavesztek az üldözők, csak Harris parafakalapja úszott a mocsár tetején. Az öreg tudós és a többiek ezután békében és boldogan hazatértek.

Vacak film volt, Virág Péternek sem tetszett, Arankának viszont nagyon tetszett a szép ruhák miatt, és Hodonicki Oszkárnak is tetszett valamennyire az óriáskígyók miatt. Hangosan vitatkozva mentünk ki a moziból, még az utcán is vitatkoztunk, amikor megszólalt mögöttünk Burai J.:

- És a vége? Mit szóltok a végéhez?

Nem álltunk meg, menetközben válaszoltam Burai J.-nek:

- Vacak az egész. Igazad volt.

- De a vége - erősödött Burai J., s most már csatlakozott hozzánk.

- A vége sem ér semmit. Már a legelején tudtam, hogy a végén összeházasodnak.

- Nem arra gondoltam - mondta Burai J. - Az ingoványra gondoltam. Láttatok, hogy elnyelte azokat a pofákat?

- Láttuk. Sejtettem, hogy ez fog történni, ezért *Éhes ingovány* a film címe.

- Minden ingoványban van egy láthatatlan út - mondta majdnem álmodozva Burai J. - Ez az út általában egy száraz dombra vezet, láthatátok. Ezt az utat kell megtalálni, akkor az ember biztonságosan eljut arra a száraz dombra; elmegy oda, amikor akar, és addig marad, ameddig akar. Senki sem férközhet a közelébe, senki sem háborgathatja. Képzéljétek el!

Nem szóltunk rá semmit, nem nagyon érdekelt bennünket az ingovány meg a láthatatlan út. Burai J. csalódottan lépkedett mellettünk, aztán mintha kezdett volna lemaradni. De akkor Virág Péter azt mondta:

- A nádasban egyszer derékig süllyedtem az iszapba. Járkáltam ott, és egyszer csak derékig süllyedtem az iszapba. Alig tudtam kikecmeregni. Azóta sem megyek arra a helyre.

Burai J. a következő pillanatban ismét közöttünk termett, és szinte fülébe ordította Virág Péternek:

- Hol?! Hol volt ez?!

- A tőzegbányánál - mondta Virág Péter.

- Milyen tőzegbányánál?

- A tőzegbányánál.

- Nem tudod, hol van a tőzegbánya? - kérdeztem.

- Nem.

- Tudod, hol van a régi Vágóhíd?

- Nem tudom - mondta idegesen Burai J.

- Tudod, hol van a Koplaló? - kérdeztem bosszúsán.

- Tudom - hadarta. - Nem jártam még ott, de tudom, hogy hol van.

- Nos, ott ahol a Koplaló leereszkedik a folyóig, ott van a Vágóhíd. Ha onnan elindulsz a folyó mellett, akkor eljutsz a tőzegbányáig. Olyan, mint egy tó, mintha hasa volna a folyónak. Ott valamikor tőzeget bányásztak, de most már olyan, mint egy tó, a szélét benőtte a nád, és tele van vízimadarakkal.

- Elmegyek oda - mondta lelkesen Burai J. - Holnap elmegyek oda. Hátha van ott ingovány.

- Nem mész holnap moziba? - kérdezte Aranka.

- Nem megyek - mondta Burai J. - Elmegyek a tőzegbányához.

- Hol laksz te? - kérdezte Hodonicki Oszkár. - Hol a fenében laksz, hogy még azt sem tudod, hogy hol van a Vágóhíd meg a tőzegbánya.

Burai J. megfordult, és hátramutatott:

- Ott. Abban az utcában.

Megálltunk és kissé csodálkozva néztünk hátra, aztán Burai J.-re. Esteledett már, valamennyien hazafelé mentünk. Aranka meg is kérdezte tőle:

- Te nem hazamegy?

- Még nem. Dolgom van erre.

- Fenét van dolgod - mondta Hodonicki Oszkár. - Biztosan még mindig félsz attól a három fickótól, azért jössz velünk.

- Dolgom van erre - mondta Burai J.

- Be vagy rezelve - mondta Hodonicki Oszkár.

Burai J. kicsit távolabb húzódott tőlünk. Megint az ajkát harapdálta, és csillogott a szeme, mint délután a mozi előtt. Megvetően azt mondta:

- Te is olyan vagy, mint az a három. Olyankor hencegsz, amikor sokan vagytok.

Hodonicki Oszkár elnevette magát.

- Sok vagyok én neked egyedül is.

- Földhöz csapnálak, mint egy békát - mondta Burai J. - Mint egy kövér békát.

Hodonicki Oszkár hozzám fordult.

- Ellátom a baját - mondta.

- Ne verekedjete - mondtam. - Menjünk haza.

- Ellátom a baját - mondta Hodonicki Oszkár.

Megragadtam a karját, és magam után húztam.

- Megyünk haza.

Amolyan vezérféle voltam ebben a kis csapatban, nem féltek tőlem túlságosan, de azért általában hallgattak rám. Mentünk hát tovább, Burai J. valamennyire lemaradva ott bandukolt a sarkunkban. Megkérdeztem tőle:

- Mi dolgod van neked ilyenkor este?
- Elmegyek Keszler doktor háza elé – válaszolt készségesen. – Ismeritek Keszler doktort? Gyerekorvos.
- Én is ismerem – mondta Virág Péter. – Hozzá vittek, amikor a Toma Gyuri átszúrta a fületem.
- Nagyon rendes ember – mondta Burai J. – Magázza a gyerekeket.
- Igaz – mondta Virág Péter. – Engem is magázott. Kis ember, alig magasabb, mint mi. Lehet, hogy azért magázza a gyerekeket.
- Gergián is magáz bennünket – mondta Aranka. – Pedig ő sokkal magasabb, mint mi.
- Ki az a Gergián? – kérdezte Burai J.
- Vadőr – mondtam. – Gergián Sándornak hívják. A tőzegbánya közelében lakik. Ha holnap elmész oda, biztosan találkozol vele. Ő is rendes ember.
- Keszler doktor gyönyörűen zongorázik – mondta Burai J. – Esténként, ha nem hívják beteghez, zongorázni szokott.
- Ezért mész a háza elé? – kérdeztem.
- Ezért. Néha még télen is elmegyek a háza elé. Egész éjszaka tudnám hallgatni. Olyan dolgokat zongorázik, amit még sehol sem hallottam. Egyszer ti is eljöhettek. Tényleg nagyon szépen zongorázik.
- Meleg nyári este volt, de nekünk még meleg nyári estén sem volt kedvünk elmenni Keszler doktor háza elé. Hodonicki Oszkár csöndesen röhögött, lehet, hogy kicsit hülyének tartotta Burai J.-t. A következő sarkon Burai J. megállt, és azt mondta:
 - Ebben az utcában lakik Keszler doktor.
 - Az én nagybácsimnak is ebben az utcában van kocsmája – mondta Aranka.
 - Ne dicsekedj a Kocsmárossal – mondta Hodonicki Oszkár. – Pocsék ember.
 - Mégis a nagybácsim – mentegetőzött Aranka. Gondolkozott egy kicsit, majd azt mondta: – Tele van a kocsmája kitömött madarakkal.
 - A Bognár kocsmáros? – kérdezte Burai J.
 - Az – bólintott Aranka.
 - Ne dicsekedj vele – mondta Hodonicki Oszkár. – Holnap majd lemosatja veled a Vágóhíd falait.
 - Miért mosatja le a falakat? – kérdezte Burai J.
 - Rajzolni szoktunk a Vágóhíd falaira. – mondtam. A Kocsmárosnak nem tetszenek a rajzaink.

- Miket rajzoltok?

- Bikákat - röhögött Hodonicki Oszkár. - Meg csődöröket, ötlábú szörnyeket. Olyan bikákat rajzolok, hogy a Kocsmárost a guta kerülgeti. Remélem, egyszer majd megüti a guta ott a Vágóhíd közepén.

- Virágokat is rajzolunk - mondta Aranka. - Mindenfélét rajzolunk.

- Egyszer elmegyek a Vágóhídhöz - mondta Burai J.

- Engem mindig megtalálsz ott - mondta Hodonicki Oszkár.

Nem akartam, hogy ismét veszekedni kezdjenek, félretoltam Hodonicki Oszkárt, aztán Burai J.-hez fordultam:

- Hogy hívnak? - kérdeztem.

- Burai J.-nek.

- Mi az, hogy Burai J.?

Elhallgatott, zavartan simogatta az állát, aztán kibökte:

- Nagyon ronda nevem van. Jobb szeretem, ha csak így szólítanak, hogy Burai J.

- Burai J. az semmi - mondta Hodonicki Oszkár.

- Ronda nevem van - mondta gyámoltalanul Burai J. Most láttam először elanyátlanodni. - Jobb szeretem, ha...

- Rendben van - nyugtattam meg. - Burai J.-nek fogunk szólítani, de azért mondd meg a neved.

Keservesen nyelt néhányszor, aztán megmondta a nevét. Tényleg ronda neve volt. Hodonicki Oszkár felnevetett, és Aranka is kuncogni kezdett.

- Megígértétek - mondta kétségbeesetten Burai J.

- Rendben van - mondtam. - Nem fogjuk emlegetni a nevedet.

- Egyszer eljöhethétek meghallgatni, milyen szépen zongorázik Keszler doktor.

- Lehet, hogy egyszer majd elmegyünk - mondtam, bár ebben egyáltalán nem voltam biztos.

Akkor Burai J. elment Keszler doktor zongorázását meghallgatni. Szombat este volt, lehet, hogy a doktort nem hívták beteghez, és sokáig zongorázhatott a háza előtt lapító Burai J.-nek.

II.

Vasárnap délelőtt is, délután is elmentünk a Vágóhídhöz. Bementünk a nagy kőépületbe, és fehér krétával mindenfelét rajzoltunk a vörös falakra. Azaz-hogy csak délelőtt rajzoltunk. Délelőttönként csendes, kedélyes hely volt a régi Vágóhíd. A nap még nem sütött rá az üvegcserepekre, tompán, békésen szűrődött be a fény, a vörös falak nem is vörösek, inkább barnák voltak; a betonpadló kellemesen hűtötte a talpunkat, és a falakba vert rozsdás vaskampók, amelyekre valamikor hatalmas húsdarabokat aggattak, most egészen ártatlannak látszottak: olyanok voltak, mint az elhasznált tajtékpipák. Jóformán semmi sem emlékeztetett arra, hogy itt valamikor szákszámra öltek meg állatokat, és hogy vér fröcskölte be a falakat. Szóval jó, csendes hely volt így délelőttönként a Vágóhíd, és ilyenkor mi sem voltunk túlságosan lármásak, halkabban neveltünk, mint általában, és leginkább rajzolgattunk a falakra.

Hodonicki Oszkár rajzolt közülünk legszebben és leggyorsabban. Percek alatt a falra kanyarított egy-egy „ötlábú” bikát vagy csődöröt, pompás apaállatokat, öröm volt rájuk nézni. Hodonicki Oszkár nem rajzolt soha mást, csak bikákat és csődöröket, és elégedetten vihogott hozzájuk. Aranka is elég ügyesen rajzolt: virágokat, tányérokat, faliórákat meg ilyesmiket, de azok eltörpültek a pompás bikák és csődörök mellett. Virág Péter és én nagyon rossz rajzolókat voltunk. Virág Péter állandóan emberfejeket rajzolt, sokáig kínlódott mindegyikkel, de sohasem sikerültek. Ő bohócfejeknek nevezte őket. Lehetek éppen bohócfejek is. Mindenesetre otrombák és csúnyák voltak. Én megpróbálkoztam sokmindennel: lombos fákkal, nádtetős házzal, kutyákkal, macskákkal, lovas cowboyokkal... Nem ment, nehéz kezem volt. Végül jobbára már csak cowboykalapokat rajzoltam, azt tűrhetően begyakoroltam: egy elfektetett nyolcas, rá egy púp. Hatalmas cowboykalapokat rajzoltam a bikák és a csődörök fejére. Hodonicki Oszkár ötlábú szörnyei legalább megszelídültek egy kicsikét kalappal a fejükön.

Szép nagy épület volt a Vágóhíd, rengeteg rajz elfért a falain, és mi hétről hétre telerajzoltuk; még vasárnap is dolgoztunk, akkor töltöttük ki a még fennmaradt, üres helyeket. Vasárnap délre szép tarkák lettek a falak. Akkor leszaladtunk a folyóra megfürödni, majd hazamentünk ebédelni. Aztán siettünk vissza a Vágóhídhöz.

Vasárnap délután nem rajzoltunk. A rozsdás vaskampókon felkapaszkodtunk a tető alá a vastag, szálkás gerendákra, és idegesen vártuk a Kocsmárost.

Délutánra alaposan megváltozott a Vágóhíd. A nap rátűzött a tető nyugati részét borító üvegcserepekre, színes fénysugarak törtek be, felfutottak a falakra, a bikák, a virágok, a cowboykalapok, a bohócfejek fehéren csillogtak. Világos volt, mint a cirkuszban, és mi is sokszor úgy viselkedtünk, mint ha cirkuszban volnánk; ugráltunk a gerendákon, harsányan kiabáltunk egymásnak, és mindenben neveltünk.

A vasárnap délutánok voltak a legizgalmasabbak, ilyenkor szokott eljönni a Kocsmáros. Majdnem minden vasárnap délután eljött, hogy lemosassa velünk a falakat. Arankáékhoz járt látogatóba vasárnap délutánonként, de azt hiszem, éppen csak beköszönt Aranka apjáéknak, aztán már jött is a Vágóhídhöz.

Eljött ezen a vasárnapon is. Úgy három óra körül toppant be, a Vágóhíd közepére sietett, megállt és körülnézett. Aztán szemüveget vett elő a zsebéből, az orrára tette, és megint körülnézett. Fenyegetően felemelte az arcát; mi most már síri csöndben gubbasztottunk a gerendákon. Még egyszer megszemlélte a rajzainkat. Arca lassan lila színűre változott.

– Ronda kis patkányok – morogta.

Mindig ezzel kezdte, és mindig ugyanezt csinálta: utálkozva nézte a rajzainkat, az arca lila színűre vált, és csak állt ott a Vágóhíd közepén, egy istenért sem ment volna közelebb a falakhoz, mintha attól tartana, hogy felöklelik Hodonicki Oszkár ötlábú bikái, amelyeknek a fejére én széles karimájú cowboykalapokat rajzoltam.

– Gyertek le – mondta később valamivel hangosabban.

Ijesztően erősnek látszott a Kocsmáros a sokszínű, cirkuszi fényben, vastag nyakával és lila arcával olyan volt, mint egy dühös díjbirkózó. Persze mi már régen nem féltünk tőle.

– Miért menjünk le? – kérdeztem csodálkozva.

– Azonnal gyertek le – parancsolta még hangosabban.

– Miért? – kérdezte Hodonicki Oszkár, aztán odasúgta nekem: – Lehet, hogy most megüti a guta.

– Aranka, gyere le! – ordította a Kocsmáros. A Vágóhíd kőfalai nagyot kondultak, ahogy visszaverték a hangját.

Aranka iszkolt lefelé. Leereszkedett a vaskampókon, és meglapult a fal mellett. Hiába, a Kocsmáros a nagybácsija volt; minden vasárnap hozott valami ajándékfelét, főleg élelmet Arankáéknak.

– Gyertek le ti is! – intett mérgesen a gerendák felé.

Vigyorogva leeszkedtünk a kőpadlóra, óvatosan araszoltunk a fal mellett, szétszéledtünk, hogy a Kocsmáros ne tudjon egyszerre szemmel tartani valamennyiünket.

– Ronda kis patkányok – morogta. Topogva megfordult a saját tengelye körül, hogy mindenkit megnézzen magának. – Már megint mindenféle ocsmányságot firkáltatok a falakra.

– Nem ocsmányságok – mondtam. – Miért lennének a cowboykalapok ocsmányságok?

– A bohócfejek sem ocsmányságok – mondta Virág Péter.

– A bikák sem ocsmányságok – mondta Hodonicki Oszkár. – Szerintem igazán szép bikák. Még kalap is van a fejükön.

– Ettől olyan betyáros a kinézésük – mondtam.

– Csend legyen! – csattant fel a Kocsmáros.

Mi azonban hajtogattuk a magunkét.

– A virágok is szépek – mondtam. – Mi baja van a virágokkal?

– A csődörök is szépek – mondta Hodonicki Oszkár. – Mi baja van a csődörökkel?

– Pompás állatok – mondtam.

– Pompás állatok – bizonygatta Virág Péter is.

– Igaz, hogy néha lelegetik a virágokat, de azért pompás állatok – mondta Hodonicki Oszkár.

– Csend legyen! – ordította a Kocsmáros. A Vágóhíd most is szépen visszhangzott.

– Mi nem rajzolunk ocsmányságokat – erősködtem rendületlenül.

– Aranka, megmondtam, hogy ne barátkozz ezekkel a patkányokkal – morogta a Kocsmáros. – Megmondtam?

– Megmondtam – válaszolt halkán Aranka. Aranka rendes lány volt, olyan rendes, mintha nem is lány lett volna. Ezért fogadtuk be magunk közé. De akármilyen rendes lány volt, a Kocsmárossal nem mert ellenkezni.

– Most azonnal elmentek, és hoztok vödörket meg súrolókeféket – jelentette ki a Kocsmáros. – Lemossátok a falakat.

– Miért kell lemosni a falakat? – kérdeztem.

– Kár lenne ezekért a szép rajzokért – mondta félrebillentett fejjel Virág Péter.

Hodonicki Oszkár pedig azt mondta:

– Nekünk nincs otthon súrolókefénk.

A kocsmáros arca már sötétlila volt, és egyre türelmetlenebbül topogott. Ezt csinálta majdnem minden vasárnap délután. Annyira egyformán csinálta minden alkalommal, mintha csak jó viccnek tartaná az egészet. De nem viccelt. Szörnyen elváltozott az arca, látszott, hogy gyűlöl bennünket meg a rajzainkat, és egyszer, mikor Virág Péter a közelében surrant el, a Kocsmáros ököllel csapott feléje; kiterítette volna Virág Pétert, ha eltalálja.

- Kifelé! - ordított ránk a Kocsmáros.

Egyenként kiosontunk a széles ajtón. Szegény Aranka ment mindjárt hazafelé, hogy vödört és súrolókefét hozzon. Mi a folyóhoz indultunk. Fűtültünk a Kocsmárosra. Tudom, nem volt szép tőlünk, hogy nem segítettünk Arankának, de azt hiszem, belehaltunk volna, ha a falakat kell mosnunk, miközben a Kocsmáros lila pofával figyel bennünket a Vágóhíd közepéről.

- Ma sem ütötte meg a guta - mondta csalódottan Hodonicki Oszkár.

- Majd legközelebb - mondtam. - Legközelebb biztos megüti a guta. Majd hosszabbban vitatkozunk vele.

Megfürödtünk a folyóban. Éppen csak beszaladtunk a vízbe, úsztunk egyet, aztán kijöttünk a partra. Nem akartunk sokáig itt maradni, Aranka már közeledett, hogy megmerítse a vödört. Hozta a súrolókefét is. Kissé szégyelltük magunkat, hogy nem segítünk Arankának, de mondom, belehaltunk volna, ha a Vágóhíd falait kell mosnunk. Inkább eloldalogtunk Aranka és a Vágóhíd közeléből.

- Menjünk a tőzegbányához - javasolta Virág Péter.

- A Ságiék biztosan kikötötték a csikókat - mondta Hodonicki Oszkár. - Megzavarhatjuk őket.

- Futás! - intettem.

Futottunk a folyó mellett a tőzegbánya felé. Jólesett futni a vágóhídi hecc és a fürdés után. A nap melegen süttött, felszippantotta a vízcseppeket rólunk, és Arankáról is megfélekedtünk. A nádason túl, a folyó közepén, koromfekete szárcsák úsztak, az apró vízyitűk pedig ijedten elrejtőztek, amikor meghallották lábdobogásunkat. Távolabb, a tőzegbánya fölött lusta gémek keringtek.

A tőzegbánya szélénél, ott ahol a kis folyó hasasodni kezd, hirtelen egy fülig mocskos fickó toppant elénk.

- Ingovány! - kiáltotta. - Ingoványt találtam!

Megálltunk, aztán óvatosan körüljártuk a fülig mocskos fickót.

- Ez alighanem Burai J. - mondtam.

Még a feje búbja is sáros volt, átható iszapbűzt árasztott, csak a szeme fehérlett, meg a foga, mert elégedetten vigyorgott.

- Honnan tudod, hogy Burai J.? - kérdezte Hodonicki Oszkár. - Semmit sem látok belőle.

- Alighanem Burai J. - mondtam. - Ő kereste az ingoványt.

- Persze, hogy én vagyok - vigyorgott az iszapréteg alól Burai J. - *Éhes ingoványt* találtam.

- Meghempereggtél benne? - kérdeztem.

- Majdnem belefulladás - mondta boldogan Burai J. - Alig tudtam ki-kecmeregni.

- Rettentően bűdös vagy - mondta Hodonicki Oszkár.

- Elvihetett volna az ördög - mondta rosszallóan Virág Péter. - Jobb, ha nem mászkálsz ilyen helyeken. Én is egyszer belesüllyedtem az iszapba.

- Jobb, ha nem keresed a láthatatlan utat - tanácsoltam neki.

- Már megtaláltam - húzta egyre szélesebbre a száját Burai J. - Megtaláltam a láthatatlan utat.

- Egy száraz dombra vezet a láthatatlan út? - kérdeztem.

- Igen - bólintott. - Egy száraz dombra.

- Fenét - nézett a nádas felé Hodonicki Oszkár. - Nincs itt semmiféle domb.

- Van. Gyertek, megmutatom.

- Inkább zavarjuk meg a csikókat - mondta Virág Péter.

- Nincs itt semmiféle domb - hajtogatta Hodonicki Oszkár.

- Van egy szép kis domb - mondta Burai J. - Megmutatom.

- Nem vagyok rá kíváncsi - mondta Virág Péter. - Könnyen elvihet bennünket az ördög. Belesüllyedhetünk az iszapba.

- Megtaláltam a láthatatlan utat - intett a nádas felé Burai J. - Gyertek.

- Nézzük meg - mondtam, és követtem Burai J.-t.

Hodonicki Oszkár mindjárt utánam jött, és dühösen bár, de Virág Péter is elindult. Leereszkedtünk a nád közé, bokáig érő latyakban tocsogtunk. Burai J. magabiztosan vezetett bennünket, de amikor a nád kissé megritkult, és a latyak is mélyebb lett, lelassította lépteit, óvatos vargabetűkkel haladt előre.

- Vigyázzatok, itt már ingovány van - szólt hátra.

- Ki gondolná - mondta gúnyosan Hodonicki Oszkár. - Hol az ingovány?

- Itt, körülöttünk - mondta Burai J. - A nyomomba lépkedjete. Ha letértek az útról, elsüllyedtek a mocsárban.

- Mint a filmen? - nevetett Hodonicki Oszkár.

- Mint a filmen - mondta Burai J.

Újabb vargabetű következett, Hodonicki Oszkár nem maradt a nyomunkban, egyenesen akart menni. Lépett egyet, abban a pillanatban derékgig merült az iszapba, és vészesen süllyedt tovább. Három oldalról ragadtuk meg, és visszacibáltuk Burai J. láthatatlan útjára. Hodonicki Oszkár ijedtében csak hápogni tudott.

- Miért tértél le az útról? - kérdezte szemrehányóan Burai J.

- Megmondtam, hogy ne jöjjünk ide - nyűgösködött Virág Péter. - Könnyen elvihet bennünket az ördög.

- Vezess tovább - mondtam Burai J.-nek. Aztán Hodonicki Oszkárhoz fordultam: - Te pedig ne okoskodj, arra menj, amerre mi.

- A fene egye meg - sápadozott Hodonicki Oszkár. - Tényleg olyan, mint a filmen.

Csendben mentünk tovább, nagyon vigyáztunk, hogy hova lépünk. Vagy tíz métert vezetett még bennünket Burai J., persze nagy kerülőkkel, akkor kiugrott egy száraz zombékra.

- Itt vagyunk - mondta diadalmasan.

Jókora zombék volt, kényelmesen elfértünk rajta, dombnak azonban igazán nem lehetett mondani.

- Ez az a szép domb? - biggyesztette száját Hodonicki Oszkár. Kezdt magához térni.

- Igen, ez az - mondta Burai J. - Nem olyan nagy, mint amit a filmen láttunk, de itt is szépen meghúzódhat az ember, ezt a helyet senki sem tudja megközelíteni.

- Miért kell egyáltalán meghúzódni ilyen helyen? - kérdezte Hodonicki Oszkár.

- Jó az, ha az embernek van egy biztonságos helye - magyarázta Burai J. - Félrehúzódhat, végiggondolja, hogy mi mindent csinált, és hogy miket kellene csinálnia. Ilyen helyen mindenféle szép dolog eszébe jut az embernek. Meg aztán ide el lehet rejteni mindenféle holmit...

- Elég bűdös van itt - jegyeztem meg.

- Azért, mert felkavartuk a mocsárt - mondta Burai J. - Ha elsimul a mocsár, akkor már nem lesz bűdös. Kipróbáltam. Egy óra hosszáig üldögéltem itt, és nagyon szép madarakat láttam a vízben. Láttam egy nagy fehér vízimadarat is, alighanem hattyú volt.

- Itt nincsenek hattyúk - mondtam. - Kócsag lehetett.

- Vadkacsákat is láttam.
- Vadkacsa sok van itt - mondtam. - Gémek, szárcsák...
- Szeretem nézni őket - mondta Burai J. - Eljövök ide mindennap.
- Gyerünk vissza a partra - mondta Virág Péter. - Nekem nem tetszik ez a hely.

- Vezess bennünket vissza - mondtam Burai J.-nek. - Rettentően bűzlik ez az ingovány.

Burai J. csalódottan nézett ránk, nyilván több lelkesedést várt tőlünk, de azért készségesen elindult visszafelé. Libasorban kicaplattunk a partra. Virág Péter megkönnyebbülten felsóhajtott:

- Soha többet nem megyek oda a mocsárba.

- Én sem - mondta Hodonicki Oszkár. - Nem érdekel az a vacak zsombék.

- Nem is találhatok oda - mondta Burai J. - Sokszor végig kell menni, hogy az ember megjegyezze a láthatatlan utat. Rajtam kívül senki sem talál oda.

- Nem is akarok - mondta Virág Péter. - Menjünk a csikókhoz.

- Ti ketten fürödjetek meg - mondtam Burai J.-nek és Hodonicki Oszkár-nak. - Olyan bűdösek vagytok, hogy nem lehet megmaradni a közeletekben. Arra lejjebb, van egy kis tisztás, ott megfürödhettek.

- Jó - mondta Hodonicki Oszkár. - Majd utolérünk benneteket.

Virág Péter és én elindultunk a csikókhoz. Meg kellett kerülnünk a tőzegbányát, szaporán lépkedtünk, szerettük volna már meghajszolni a csikókat. Elhaladtunk a Gergián-tanya mellett, láttuk a vadórt, az udvaron dolgozott, valami gerendát faragott; intettünk neki, ő mosolyogva visszaintegetett. Az udvar végében a hatalmas, kiszáradt akácfán vagy húsz nagy fekete madár üldögélt. Kárókatonák. Éberen őrizték ágas-bogas fészkeiket, horgas csőrüket előremeresztették, tolluk szépen csillogott a napfényben. Fejüket lassan felénk fordították, azt hiszem, megkönnyebbültek, amikor látták, hogy eltávolodunk tőlük. Bizalmatlan madarak voltak a kárókatonák, csak Gergiánt tűrték meg a közelükben.

Burai J. és Hodonicki Oszkár tisztára mosottan, futva értek be bennünket, és Burai J. lihegve mindjárt azt kérdezte:

- Milyen madarak azok ott a fán?

- Kárókatonák - mondtam.

- Gyönyörűek - mondta Burai J. - Sohasem láttam még ilyen szép fekete madarakat.

- Vannak szebb vízimadarak is – mondta Hodonicki Oszkár.
- A kárókatonák gyönyörűek – mondta Burai J.
- Gergián azt állítja, hogy errefelé nagyon ritka madár a kárókatona – mondtam. – Vigyáz is rájuk, mint a szeme fényére.
- Gergián mindenféle madárra vigyáz – mondta Hodonicki Oszkár. – Pus-kával kergeti el a vadászokat a tőzezbánya közeléből.
- Vadór, az a dolga, hogy védelmezze a madarakat – mondtam. – De a kárókatonákat szereti legjobban. Néha még beszélget is velük.
- Lehet, hogy a kárókatonákat is magázza, mint minket – röhögött Hodonicki Oszkár.
- Ott vannak a csikók! – kiáltotta boldogan Virág Péter.

A tőzezbánya túloldalán feltűnt a Sági-tanya, a tanya előtti füves téren kikötött csikók legelészték. Ságiék lovakat tenyésztettek, nemes lovakat. Hárm-an éltek a Sági-tanyán, az apa meg a két fia. Szikár, mogorva emberek; nem szerették őket, mégis gyakran eljártunk a tanyájukhoz, mert megengedték, hogy hajszojzuk a csikókat, sőt, egyenesen jó néven vették.

Most hat csikó legelészett a tanya előtt, mindegyik hosszú kötélén, földbe szúrt karóhoz volt kötve, minden karó mellett egy-egy szíjostor hevert a fűben. Boldogan dörzsöltük a tenyerünket, lelkendezve futottunk a karókhoz, Virág Péter, Hodonicki Oszkár és én csikót választottunk magunknak. Felkaptuk az ostorokat, a levegőbe suhintottunk és nagyokat rikoltottunk. Három csikó szinte egyszerre kezdett futni, távol egymástól nagy, szabályos köröket húztak a fűben. Élveztük a dolgot, különösen Virág Péter, aki, amióta átszúrták az egyik fülét, nagyon csendes beszédű lett, viszont annál hangosabban rikoltozott, ha arra alkalma adódott. És a csikók között rikoltozhatott kedvére.

– Miért csináljátok ezt? – kérdezte elképedve Burai J. Odajött hozzám, és álmélkodva állt a karó mellett.

– Válassz magadnak csikót – mondtam. – Van ott még három, válassz ki egyet, és zavard meg.

De Burai J. nem mozdult mellőlem.

– Miért kínozzátok ezeket a szegény állatokat? – kérdezte.

– Jót tesz nekik, ha futnak egy kicsit. A Ságik is ezt mondják. Látod, kikészítették számunkra az ostorokat is. Ha nem jövünk el, ők maguk hajszojlik meg a csikókat.

– Miért nem engedik szabadon a csikókat? Akkor futnának maguktól is.

– Elkódrognának – mondtam. – Így jobb.

– Pocsék emberek ezek a Ságik – mondta Burai J.

– Lehet, hogy pocsék emberek – mondtam. – De a lovakhoz értenek. Jóállású, szilaj lovakat tenyésztenek. Ezenkívül a vízimadarakhoz is értenek. Orvvadászok. Gergián nagyon nem szereti őket.

A tanyáról kijött Sági Márton, és felénk kiáltott:

– Csapjatok a fülük közé! Addig zavarjátok, amíg habosak nem lesznek!

– Hallod? – kérdeztem Burai J.-t.

– Pocsék egy ember – mondta Burai J. – Látszik rajta.

Előbújt a tanyáról a másik testvér, Sági József, utána mindjárt az apjuk is. Közelebb jöttek, egészen a tanya kerítéséig, elégedetten figyeltek bennünket. Burai J. ellenben egyre komolyabb lett, egy ideig még szótlánul gubbasztott mellettem, aztán kifakadt:

– Nem akarom ezt nézni. Elmegyek inkább a kárókatonákhoz.

Kiszaladt a körből, és elfutott a Gergián-tanya felé. Nem törődtem vele. A csikók patái alatt dübörgött a föld, a szijostor megkavarta a levegőt, időnként nagyot rikkantottam, amire Virág Péter és Hodonicki Oszkár ugyancsak harsány rikoltozással válaszolt. Alaposan kifárasztottuk a csikókat. Ságiék valóban elégedettek lehetek velünk. Magunk is elégedettek voltunk. Az ostorokat visszaraktuk a földre vert karók mellé, és jókedvűen hagytuk magunk mögött a Sági-tanyát.

Burai J.-t a kárókatona-telep közelében találtuk meg. A földön ült, vagy száz méterre a kiszáradt akácfától, és a nagy madarakat bámulta.

– Gyönyörű fekete madarak – mondta elragadtatással.

– A csikók sokkal érdekesebbek – mondta Virág Péter. – Miért hagytad ott őket? Mit akarsz ezekkel a madarakkal?

– Szép madarak – mondta Burai J.

– Gergián sokat mesélhetne neked róluk – mondtam. – Egy álló hétig tudna neked mesélni a kárókatonákról. Megállás nélkül.

– Nem találkoztál vele? – kérdezte Hodonicki Oszkár.

– Az előbb elment a nádas felé – mondta Burai J. – Vadászpuskát is vitt magával.

– Bejárja a tőzegbánya környékét – mondtam. – Védelmezi a madarait az orvvadászoktól.

– Ti hova mentek? – kérdezte Burai J.

– A Vágóhídhöz – mondtam.

– Minek?

– Üvölteni.

– Üvölteni? Mint a csikóknál?

– Az semmi – mondta ragyogó arccal Virág Péter. – A csikóknál csak kiabáltunk egy kicsit. Hallanád, amikor a Vágóhídon üvöltünk.

– Velünk jöhetsz, ha akarsz – mondtam. – De igyekezzünk, mert hamarosan lemegy a nap.

Burai J. még most sem értette, hogy miről van szó, de velünk tartott. A folyó partján mentünk visszafelé; a nádas mögül, a vízről madarak rebbentek fel, csapatostól húztak el a fejünk felett, a földekre mentek, hogy éjszakára megtömjék a begyüket. Szedtük a lábunkat, a napkorong ott messze nyugaton már elhalványodott, hamarosan megvörösödik. Végül már futottunk.

A Vágóhíd előtt Bognár Aranka várt bennünket. Szeme duzzadt volt, látszott, hogy sírt. De felderült az arca, amikor meglátott bennünket, még elébünk is szaladt.

– Lemostad a falakat? – kérdeztük tőle.

– Lemostam – válaszolta szomorúan. – Lemosatta velem a nagybácsim. Tőlünk telhetően megpróbáltuk vigasztalni.

– Ne búsulj – mondta neki Hodonicki Oszkár. – Előbb-utóbb úgyis megüti a guta a nagybácsidat. Itt fog kinyúlni a Vágóhíd közepén.

– Lehet, hogy már jövő vasárnap – mondtam.

Bementünk a nagy kőépületbe, a vörös falak szépen tisztára mosva fogadtak bennünket. Burai J. kíváncsian nézelődött, még meg is tapogatta a falakat.

– Ez valamikor vágóhíd volt? – kérdezte.

– Vágóhíd volt – mondtuk. – Valamikor rengeteg állatot lemészároltak itt.

– Milyen állatokat?

– Birkákat, marhákat, lovakat, disznókat – mondtuk.

– A falak mintha véresek volnának – mondta Burai J.

– Lehet, hogy véresek is – mondtam. – Lehet, hogy a vér festette vörösre a falakat.

– Sokkal szebbek a falak, ha telerajzoljuk őket – mondta Hodonicki Oszkár. – De a Kocsmáros minden vasárnap lemosatja a rajzainkat.

– Nem kellene lemosni a rajzokat – mondta Burai J.

– Arankának muszáj lemosni – mondtam. – A Kocsmáros a nagybácsija. És gazdag ember.

– Minden vasárnap lemosom a rajzokat – panaszkodott Aranka.

– Ezért akartok most üvölteni? – kérdezte Burai J.

– Dehogyan – mondtam. – Menjünk fel a gerendákra. Majd mindjárt meglátod, hogy miért üvöltünk.

Megragadtuk a rozsdás vaskampókat, és felkapaszkodtunk a vastag gerendákra, a nyugati oldalra, az üvegcserepek alá. A napkorong ekkor már vörösödött ott lent nyugaton. A Vágóhíd falai izzani kezdtek. Aztán egyszerre mintha lángot vetettek volna. Lángba borult a régi Vágóhíd, lángoltak a vörös falak, parázlottak a vastag gerendák, parázlott, lángolt kezünk, lábunk, az arcunk, a meztelen felsőtestünk. Gyönyörűséges és félelmetes volt ilyenkor a régi Vágóhíd. Üvölteni kellett.

És mi üvöltöttünk torkunk szakadtából, visszhangzott a Vágóhíd, minden égővörös volt, még a fogaink is vörösek voltak, mintha nyers húst ettünk volna. Csapkodtuk a gerendákat, himbálóztunk ott fent a magasban, úgy üvöltöttünk.

Burai J. is velünk üvöltött. De később hirtelen átváltott, és bégetni kezdett, mint a birkák. Aztán bőgött, mint a tehének, rőfögött, mint a disznók, és nyerített, mint a lovak. Aztán megint bégetett, mint a birkák.

Elhallgattam.

A többiek is észrevették, hogy Burai J. állathangon üvölt. Elhallgattak. Burai J. is abbahagyta a bégetést.

Leereszkedtem a vaskampókon, kimentem a Vágóhíd elé. A többiek engedelmesen jöttek utánam.

– Most már tudom, hogy miért akartak téged megverni tegnap a mozi előtt – mondtam Burai J.-nek – Sokszor megvernek még életemben.

– Mi bajod van velem? – kérdezte csodálkozva.

– Ne mutasd meg senkinek a láthatatlan utat az ingoványon keresztül – mondtam.

– Mi bajod van? – meresztette rám a szemét.

Elgondolkozva járkáltam a Vágóhíd előtt, a többiek nem tudták még, hogy mit akarok, de ők is dühösek voltak velem együtt, amiért Burai J. elrontotta a mulatságunkat.

– Tegnap este nagyon hengegtél – mondtam Burai J.-nek. – Azzal hengegtél, hogy bármikor a földhöz csapod Oszkárt.

– Igen – bólintott. – Azt mondtam.

– Hát lássuk akkor – mondtam.

– Nem akarok verekedni – szabódott.

– Be vagy rezelve – mondta vigyorogva Hodonicki Oszkár.

Burai J. a szája szélét kezdte rágni, aztán nekiment Hodonicki Oszkárnak. Összekapaszkodtak. Mindjárt láttam, hogy Burai J. fog felülkerekedni, látsozt, hogy tud birkózni. Hodonicki Oszkár ugyan kétszer olyan vastag volt, mint ő, és ha megállt, senki ki nem mozdította volna a helyéről, de ha fel-

emelte egyik lábát, hogy előre vagy hátra lépjen, akkor már el lehetett dönteni, mint egy zsákot. Nyomorgatták, rángatták egymást jó ideig, nagyokat fújtak egymás fülébe, végül Hodonicki Oszkár mégiscsak megpróbált előre lépni, és ezzel vége volt a küzdelemnek. Burai J. a földhöz vágta.

A kövér Hodonicki Oszkár szégyenkezve tápáskodott fel, és azt mondta:

– Gyerünk, még egyszer.

– Nem – intettem le. – Most majd én birkózom vele.

Burai J. leszegte a fejét, és azonnal nekem jött. Véznaabb és valamivel alacsonyabb volt, mint én, azt hiszem mindenképpen lebirkóztam volna, de én biztos akartam lenni a dolgomban. Ezért eresztettem előbb össze Hodonicki Oszkárral. Most már fáradt volt, lihegett, éreztem, hogy nincs már a karjában erő. Könnyedén a földre vittem, megpróbált mindjárt felugrani, de rátérdeltem a mellére. Moccanni sem tudott.

Később elengedtem, leültem a földre, megvártam amíg kifújja magát, és akkor azt mondtam neki:

– Erősebb vagyok, mint te.

– Erősebb vagy – hagyta rám.

– És itt én vagyok a főnök.

– Persze.

– Hát akkor figyelj rám: itt többé nem lesz birkabégetés, sem rőfögés, sem tehénbögés, sem lőnyerítés. Értetted?

– Értettem – mondta halkan.

– Eljöhetsz máskor is, és üvölthetsz velünk ember módra, de nem ajánlom, hogy még egyszer bégetni kezdj a gerendákon.

– Rendben van – mondta. – Ezentúl rendesen fogok üvölni, nem utánozom többé az állatokat.

Diadalmasan néztem körül, a többiek szemmel láthatóan elégedettek voltak velem. Burai J. megszelídült, gyorsabban, mint vártam. Kicsit csodálkoztam is, hogy ilyen béketűrő lett. Csakhamar kiderült, hogy miért.

– Ti ismeritek a vadórt, azt a Gergiót? – kérdezte.

– Ismerjük – mondtam. – Néha elmegyünk hozzá.

– Néha halat süt nekünk – mondta Aranka. – Nagyon kedves ember.

– Magáz benneteket?

– Igen.

– Szeretném, ha engem is elvinnétek hozzá. Szeretnék beszélgetni vele. Megvontam a vállam:

– Elvihetünk, ha akarod. Akár holnap is.

III.

A Gergián-tanyán nagy élénkség és madárricsaj fogadott bennünket. Reggel volt, a kárókatona-telepen pezsgett az élet, a fekete madarak szorgalmasan röpdöstek, mentek a vízre halászni, aztán jóllakottan szálltak vissza az akác-fára, széttárták szárnyaikat, szárítkoztak a napon, és ezzel együtt igen zajosak voltak. De nemcsak a kárókatonák. A vadkacsák is bereggeliztek a földelken; a legnagyobb csapatok a Gergián-tanya fölött húztak vissza a nádasba; régen kitapasztalták, hogy ez a legbiztonságosabb útvonal, innen senki sem puskázik közéjük. Az udvaron tyúkok kaparásztak szemtelenül ugráló verebek mellett, lejjebb, az udvar végében, vagy az udvaron túl – ezt nem lehetett megállapítani, mert sehol sem volt kerítés –, ahol már elvizenyősödött a talaj, bíbicek szaladgáltak láthatatlan apró állatkák után. A trágyadomb mellett egy élénk színű büdösbanka tüsténkedett, talán lótetűre vadászott, dühösen ránk meresztette a bóbítáját, amikor közelébe mentünk. A gazos, elvadult kertből énekesmadarak csicsergése hallatszott.

Gergiánt a ház mögött találtuk. Egy vastag gerendán lovagolt, csapat faragott a gerenda végére. Körülötte mindenféle épületfa hevert, hosszabb-rövidebb gerendák, oszlopok, deszkák, lécek, kissé távolabb hatalmas vaskapcsokat láttunk a földön.

– Mit akar ezzel a rengeteg faanyaggal? – kérdeztem. – Új házat épít?

Mosolyogva leszállt a gerendáról, zöld vadóri ruhájáról lesöpörte a faforgácsokat. Örült nekünk, úgy tett, mintha éppen minket várt volna. Gergián mindig mosolygott, ha a közelében voltunk, beszélgetés közben is mosolygott; ha kellemes dolgokról beszélt, akkor alig észrevehetően bólogatott is, ha viszont kellemetlen dolgokról beszélt, akkor rázta a fejét, de még olyankor is mosolygott, vagy legalábbis olyan volt az arca, mintha mosolyogna.

– Valami mást fogok építeni – válaszolta, és bólintott hozzá, de azt nem mondta meg, hogy mit akar építeni. Nyújtózkodott egyet, megropogtatta a csontjait, aztán lassan elindult. Megkerülte a házat, mi meg ballagtunk utána. A konyha felé mutatott: – Sütők magamnak tojást. Megéheztem.

– Mi is éhesek vagyunk – mondta szemtelenül Hodonicki Oszkár. Gergiánnak nyugodtan mondhatott ilyesmit, ő, azt hiszem, számított is rá,

azért indult mindjárt reggelit készíteni. Mindig megkínált bennünket valamivel, néha, esténként, még halat is sütött nekünk. Az az igazság, hogy sokszor csak azért látogattuk meg, mert megéheztünk a nádasban vagy a csiókónál, és rühellettünk hazamenni...

- Sütsök maguknak is tojást - mondta Gergián. - Kettő-kettő elég lesz?

- Elég lesz - mondtam.

- Én nem vagyok éhes - mondta ekkor Burai J. - Én inkább a madarakat nézném.

Gergián megállt, rámosolygott Burai J.-re.

- Maga először van itt? - kérdezte.

- Igen. Először - mondta Burai J.

- Szereti a madarakat?

- Igen - mondta Burai J.

Gergián körbemutatott a kezével.

- Errefelé sok madarat láthat. Sok vízimadarat, ott a kertben énekesmadarakat is. Az énekesmadarak szeretnek az ilyen bokros, gazos helyeken, mert elbújhatnak a ragadozó madarak elől.

- Vannak itt ragadozó madarak is? - kérdezte Burai J.

- A közelben csak néhány barnakánya van - mondta Gergián. Máris kezdett belemelegedni a magyarázásba. Madarokról hetekig tudott volna mesélni megállás nélkül. - A víz mellett fészkelnek, a fűzfákon. A fészkeiket már messziről megismerni, rongydarabok, papírszeletek lógnak ki belőlük. A barnakányák összegyűjtenek mindenfélét. Egyébként a többi madár nem fél tőlük. Ragadozók ugyan, de nem veszélyesek, főleg döghalat esznek. A mezőről azonban néha iderepülnek a vércsék. Héját is láttam már keríteni... Szerencsére az énekesmadarak elbújhatnak előlük.

- A vízimadarak szebbek, mint az énekesmadarak meg a ragadozó madarak - mondta Burai J.

- Igen - bólogatott egytértően Gergián. - Szebbek. A vízimadarak a legszebbek.

- Azok ott a legszebbek - mondta Burai J. A nagy akácfára mutatott.

- A kárókatonák?

- A kárókatonák.

Gergián most már nem akart reggelit készíteni. A kárókatonák voltak a kedvencei. Udvariisan Arankához fordult.

- Szép Aranka, tud maga tükörtojást sütni? - kérdezte.

Ha egy tizenegy-két éves lányt ilyen udvariasan lemagáznak, az az égvilágon mindenre azt mondja, hogy meg tudja csinálni. Aranka emelt fővel és piros arccal masírozott a konyhába.

- Tudja, hol vannak a tojások meg a serpenyő? - szólt utána Gergián.

- Tudom - kiabálta Aranka a konyhából.

Persze, hogy tudta. Valamennyien tudtuk, mi hol van ezen a tanyán. Bár-mikor eljöttünk, kedvünkre mászkálhattunk mindenfelé, a konyhába, a szobába is bemehettünk, csinálhattunk, amit akartunk, Gergián mindent megengedett, csak a madarakat nem volt szabad bántanunk.

- Szóval, magának tetszenek a kárókatonák? - fordult Gergián ismét Burai J.-hez. Most már igen észrevehetően bólogatott.

- Nagyon szép, fekete madarak - mondta Burai J. és visszabólintott.

- Nem teljesen feketék - mondta Gergián, és indult a nagy akácfa irányába. - Jöjjön közelebb, nézze meg őket jobban. Velem odajöhet. Nem teljesen feketék. Az alapszínük ugyan fekete, de figyelje meg, hogy kékes vagy zöldes csillogású, a hátukon pedig mintha bronzszínű pikkelyek lennének. Most jól látható a hátuk, éppen szárítkoznak. A tollazatuk ugyanis nincs kelőképpen védve a nedvesség ellen, halászat után ezért tárják szét a szárnyukat, és szárítkoznak olyan sokáig. Egyébként kiváló bűvármadarak, nagyszerű halászok. Bőrükben nincs légpárna, és csontjuk is nehezebb a legtöbb vízimadárénál; mélyen ülnek a vízben, és szinte lendület nélkül tudnak a víz alá bukni.

- A torkuk fehér - közölte Burai J. olyan izgatottan, mintha isten tudja mit fedezett volna fel.

- Igen, a torkuk fehér. Sőt költési idő előtt a nyakukon is fehér dísztollak nőnek, az oldalukon is kerek, fehér folt jelenik meg. A tojásaik szép világoskék, de gyorsan befedi őket a mélszréteg...

Duruzsolt Gergián, duruzsolt. Mi hátrább maradtunk, nekünk beszélt már éppen elégszer a kárókatonákról, kicsit már rájuk untunk. Burai J. ellenben úgy fülelt, mintha kinyilatkoztatást hallana. Leültünk a fűre, és türelmetlenül tekingettünk vissza a konyha felé, ahol Aranka a reggelit készítette.

Gergián és Burai J. egészen az akácfa alá mentek, onnan csodálták a fekete madarakat. Gergián részletesen elmondta, hogy még hány fajta kárókatona, azaz kormorán él szerte a világon, hogy mekkorák és milyen színű a tolluk, Burai J. meg kijelentette, hogy az összes kárókatonafajták közül ezek, a mieink a legszebbek. Gergián rendkívül elégedett volt, miközben mi ott, hátrább, távolba köpéssel szórakoztunk.

– Üljenek kissé nyugodtabban, megriasztják a madarakat – szólát hátra Gergián. Aztán ismét Burai J.-nek magyarázott, de úgy, hogy mi is halljuk. – Errefelé nagyon ritka madarak a kárókatonák. A tengerek mellett ezer meg tízezer számra lepik el a sziklákat, errefelé azonban legalább ötszáz kilométeres körzetben nincs egyetlen kárókatona-telep sem. Csak ez, a mienk. Három évvel ezelőtt szálltak le az akácfára, s megéreztek, hogy itt szeretik őket. Így is mindig rettegek, amikor ősszel elvonulnak, hogy többé nem jönnek vissza. De eddig még visszajöttek minden tavasszal. Tudják, hogy itt szeretik őket, szép, okos madarak, megérik az ilyesmit. Ezért nem szabad háborgatni őket. Egyszer már úgyis bajt csináltak a fészkekrablók...

– Fészkekrablók? – kérdezte felháborodva Burai J. – Miféle fészkekrablók?

Gergián arca most is olyan maradt, mintha mosolyogna, de már nem bólgatott. Rosszallóan rázta a fejét.

– A Ságik voltak. Egy éjszaka felmásztak az akácfára, a fészkekhez. Kis híján elűzték a kárókatonákat.

– Istenem – sóhajtott Burai J. – Micsoda pocsék emberek azok a Ságik. A csikókat is kínozzák a legelőn. Borzalmas emberek. Fészkekrablók.

– Néhányszor már kilyuggattam a nadrágjukat – mondta Gergián. – Orvvadászk is. A múlt héten lelőttek egy gyönyörű nemeskócsagot. Meg a vadkacsákra is folyton lövöldöznek. Pedig ilyenkor még nem jó a vadkacsák húsa, túlságosan rágós. De ők most is meglesik a vadkacsákat, amikor azok kihúznak a földekre, és lövöldöznek rájuk. Tudják jól, hogy ez védett terület, nem szabad bántani a madarakat, mégis kíméletlenül lövöldöznek. Azt hiszem, hamarosan megint kilyuggatom a nadrágjukat.

– Maga lövöldözni szokott az orvvadászokra? – kérdezte Burai J., és látzott az arcán, hogy igenlő választ szeretne.

– Néha kénytelen vagyok rájuk lőni – mondta Gergián. – Letérdelek, és úgy célzok rájuk, hogy csak a lábukat találjam el. A Ságiknak már igen lyukacsosak a lábikráik.

Nekünk eddig nem beszélt erről, pedig a lövöldözés jobban érdekelt bennünket, mint az a sokfajta madár. Rőgtön az akácfa alá mentünk mi is, és Hodonicki Oszkár megkérdezte:

– A Ságik nem szoktak visszalőni?

– Dehogynem – rázta a fejét Gergián. Aztán lehajolt, és felhúzta a nadrágja szárát. Az ő lábikrája is lyukacsos volt, apró, vörös bemélyedések mutatták a sörétek nyomait. – A Ságik is térden állva lőnek. És jól céloznak.

– Miért nem jelenti fel őket? – kérdezte Virág Péter.

– Nem sokra mennék vele, semmit sem tudnék rájuk bizonyítani. Az orvadászok ravasz emberek. A Ságik különösen ravaszok. És szemtelenek. Sági Márton a minap hófehér kócsagtollat tűzött a kalapja mellé, és úgy hajtott el itt, a tanya előtt. Vigyorgott, és azt mondta, hogy a nádasban találta a kócsagtollat.

– Le kellett volna lőni a fejről – mondta Burai J.

– Hamarosan megint a lábukba ereszték egy marék sörétet – mondta mosolyogva Gergián. – Nem fogom megengedni...

– Kész a reggeli! – kiabálta ekkor Aranka a konyhaajtóból.

Ott hagytuk a kárókatonaikat, mentünk vissza a ház felé; egyszerre valóban nagyon éhesek lettünk. Gergián és Burai J. persze változatlanul a madarakról duruzsoltak.

– Eljönnék ide máskor is – mondta Burai J. – Segítenék vigyázni a kárókatonákra.

– Jöjjön, amikor akar – biztatta Gergián. – De nézze meg a többi madarat is, azok is szépek. Főleg a vízimadarak.

– Megnézem a többi vízimadarat is – mondta Burai J. – Találtam magamnak egy jó helyet ott a nádasban, onnan majd mindennap figyelem a vízimadarakat. De majd főleg a kárókatonaikat őrzöm. A kárókatonák a legszébbek.

– Talán csak a darvak szébbek náluk – mondta álmódzva Gergián. – Kár, hogy darvak nincsenek itt. Ha megtelepedne itt egy darucsapat is...

Mi hárman előreszaladtunk, beviharzottunk a konyhába. Asztalhoz ültünk, és teli szájjal faltuk a tükörtojást. Gergián és Burai J. lassan jöttek be utánunk, elgondolkozva rágsáltak, és Gergián nagyon udvariasan megdicsérte Arankát.

– Gergiánnak lyukacsos a lábikrája – mondta Hodonicki Oszkár Arankának. – Tele van a bőre sörétnyomokkal.

– Honnan tudod? – kérdezte Aranka.

– Megmutatta nekünk – törölgette a száját Hodonicki Oszkár. A két tükörtojást pillanatok alatt befalta.

– Mutassa meg nekem is – kérte Aranka Gergiánt.

– Csúnya – rázta a fejét Gergián. – Nem magának való látvány.

– Nyugodtan megmutathatja neki – biztattam Gergiánt. – Aranka éppen olyan, mint mi.

– Mutassa meg nyugodtan – kérlelte tovább Aranka.

Gergián kelletlenül felhúzta a nadrágja szarát. Aranka leguggolt az asztal mellé, és hosszasan vizsgálta a sörétnyomokat.

- Nagyon fájhatott - jegyezte meg.

- Elég fájdalmas - mondta Gergián. - Főleg, amikor az ember kiszedi a söréteket.

- Az én nagybácsim lábán is vannak sörétnyomok - mondta Aranka.

- A Kocsmárosnak? - kaptuk fel egyszerre a fejünket.

- A Kocsmárosnak - mondta Aranka.

- Milyen Kocsmárosnak? - tudakozódott Gergián.

- A Bognár kocsmárosnak - mondtam. - Ő Arankának a nagybátyja.

- Nem tudtam, hogy Arankának a nagybátyja - rázta a fejét elgondolkozva Gergián. - Az ő nadrágját is én lyuggattam ki.

- Valóban? - vigyorgott Hodonicki Oszkár. - Nekünk is kellene szereznünk egy vadászpuskát.

- A Kocsmáros is orvvadász? - kérdeztem.

- Rosszabb, mint a Ságik - mondta Gergián.

- Tele van a kocsmája kitömött madarakkal - mondta Aranka kissé védelmezően. - Nagyon szép kitömött madarakkal.

- Láttam - rázta egyre hevesebben a fejét Gergián. - Elmentem hozzá nemsokkal azután, hogy a lábába durrantottam. Nem akart kiszolgálni, rám fogta a vadászpuskáját, megfenyegetett, hogy hasba lő. Kizavart a kocsmából, de a kitömött madarakat azért végignéztem.

- Tudományos célokra tömi ki a madarakat - mondta Aranka. - Nekem egyszer megmagyarázta...

- Hazudik - tiltakozott Gergián. - Még ha tudományos célokra tömné ki... de eladja őket külföldi vadászoknak. Azt a darut is, amit lelőtt...

- Darut? - kérdezte Burai J. - Azt mondta, hogy itt nincsenek darvak.

Gergián mereven ült a széken, unottan bökdöste a kihűlt tojásmaradékot a tányérján. Lehunyta a szemét.

- Tavaly tavasszal leereszkedett itt egy darucsapat - motyogta. - Bölcs, öreg daru vezette őket, sokáig keringett a tőzegbánya fölött. Végül leparancsolta az egész csapatot. Gyönyörű, nagy, fehér madarak voltak... Lehet, hogy megtelepedtek volna itt, de másnap este a Bognár kilőtt egyet közülük. A többi elmenekült, és azóta nem jöttek a tőzegbánya közelébe. Csak fent a magasban látom őket, amikor V alakban messze repülnek...

Kinyitotta szemét, az arca mosolygós volt, de szeme kicsit megvörösödött. Úgy látszik, a darvakat még a kárókatonáknál is jobban szerette. Zavarosan köszöriültük a torkunkat, Hodonicki Oszkár azt mondta:

– A Kocsmáros a mi rajzainkat is mindig lemosatja a Vágóhíd faláról.

– Rajzolni szoktak a Vágóhíd falára? – kérdezte Gergián.

– Ötlábú bikákat meg csődöröket – vihogott Hodonicki Oszkár. – De virágokat meg cowboykalapokat is rajzolunk.

– A Kocsmáros egyszer véletlenül benézett a Vágóhídra – magyaráztam. – Arankát kereste, azért jött oda. Meglátta a rajzainkat, és dührohamot kapott. Lemosatta velünk a falakat, és azóta majdnem minden vasárnap eljön...

– Mindig velem mosatja le a falakat – jegyezte meg panaszosan Aranka. Szemrehányón rám nézett: – Tamásék elpucolnak, aztán nekem kell egyedül lemosnom a falakat.

– Örök életében álszent marha volt a Bognár – mondta Gergián.

– Egyszer megüti a guta a Vágóhíd közepén – mondtam. Felálltam az asztaltól. – Menjünk rajzolni.

Kimentünk a konyhából az udvarra, Gergián kikísért bennünket. Nem ette meg a tükörtojást, pedig nagyon dicsérte Arankának.

– Elmennék veletek a Vágóhídra – fordult hozzám Burai J. – Rajzolniék a falakra néhány kárókatonát.

– Eljöhatsz – mondtam. – Rajzolhatsz, amit akarsz. De a Kocsmáros úgyis lemosatja a falakat.

– Vízálló krétát kellene szereznünk – mondta Hodonicki Oszkár. – Olyan krétát, amit nem lehet lemosni. Akkor biztosan megütné a guta a Kocsmárost.

– Rendes krétát is nehéz beszerezni – mondta Virág Péter.

– Egyszer majd elmegyek én is a Vágóhídra – mondta Gergián. – Megnézem a rajzaikat.

– Most is velünk jöhet – mondta Aranka.

– Csapokat kell faragnom – mondta Gergián.

– Elárulhatná már, hogy mit akar azzal a sok vacak gerendával – mondtam. – Tényleg nem új házat akar építeni?

– Nem.

– Hát mit?

– Tornyot.

– Tornyot?

Körülvettük Gergiánt, mint csibék a kotlóst. Ő mosolygott, és alig észrevehetően bólogatott.

- Tornyot. Egy nagyon, nagyon magas tornyot.

- Fából?

- Fából. Egy hatalmas tornyot.

Burai J.-t annyira izgalomba hozta, amit hallott, hogy kétszer körülszaladta Gergiánt.

- Nagyon érdekes - mondta. - Nagyon érdekes. Nagyszerű.

- Mi a fenének az a torony? - kérdezte Hodonicki Oszkár.

- Hogy messzire lássak - mosolygott Gergián.

Sandán pislogtunk rá, titokban összenéztünk, nem tudtuk, hogy nevesünk-e. Aztán eszembe jutott valami.

- Értem - mondtam. - Kilátófélét akar csinálni, ahonnan megfigyelheti a tőzegbánya környékét. Az orvvadászokat.

Gergián úgy nézett rám, mint aki valami vadonatúj dolgot hall.

- Igen. Persze... Erre is lehet használni. De nem csak ezért csinálom. Sokkal magasabbra akarok menni, ahonnan sokkal messzebbre látok. Nagyon magasra fogom építeni a tornyot, amilyen magasán a darvak szállnak. Vagy még magasabbra.

- Le akarja csalogatni a darvakat? - kérdezte Burai J.

- Igen. Lehívom a darvakat. A darvak megérzik, ha valaki szereti őket. Aztán még magasabbra építem a tornyot.

Furcsán hangzott az egész, nem értettük, hogy tulajdonképpen mit akar Gergián. Azt hiszem, Burai J. sem értette, de ő sugárzó arccal lelkesedett.

- Segíteni fogok - mondta sugárzó arccal. - Segíthetek?

- Persze - mondta Gergián. - A napokban megkapom az alsó tartóoszlopokat. Akkor elkezdem építeni a tornyot.

- Azzal otthagytok bennünket. Ment a ház mögé csapokat faragni a gerendák végére.

Kissé kábultan ballagtunk ki az udvarról. Ez a toronyhistória eléggé megzavart bennünket. Leereszkedtünk egészen a tőzegbánya széléhez, a nádirigók érdes hangjukon méltatlankodva kiabáltak felénk. Burai J. minduntalan hátra-nézett, talán Gergiánt akarta látni, vagy a kárókatonáktól vált meg nehezen.

Később azt mondta:

- Mi lenne, ha falba vésnénk a kárókatonákat?

Megálltunk és tátott szájjal meredtünk rá.

- Mi?

- Falba vésheetnénk a rajzokat - mondta Burai J. - Akkor a Kocsmáros nem mosathatná le őket. Az isten sem mosná le többet a kárókatonákat.

Hallgattuk a közelünkben éneklő nádírigókat, néha visszanéztünk a kárókatonákra. A szép, fekete madarak most békésen pihentek az akácán, felénk fordították horgas csőrüket, és mintha bólogattak volna, mint Gergián szokott, amikor kellemes dolgokról mesél.

- Vezess bennünket az ingoványba - mondtam Burai J.-nek. Ezt a dolgot alaposan meg kell beszélnünk.

Burai J. szó nélkül elindult az ingovány felé, hogy a láthatatlan úton elvezessen bennünket arra a tőzegszigetre, amit ő szép dombnak nevezett. Libasorban mentünk utána. Virág Péter ugyan méltatlankodva dünyögött valamit leghátul, de azért ő is követett bennünket.

IV.

Burai J. gyönyörűen rajzolt, könnyű keze volt, még Arankánál is, Hodonicki Oszkárnál is sokkal szebben rajzolt. A Vágóhíd vörös falain hófehér kárókatonák jelentek meg. Kezdetben furcsa volt a nagy, horgas csőrű, fekete madarakat fehérbe öltöztetve látni, de gyorsan megszoktuk; még fehérén is igazi kárókatonák voltak, akárki egyből rájuk ismerhetett. Burai J. hosszadalmasan pepecselt velük, tetőtől talpig mindent pontosan kidolgozott rajtuk, még a hátukat is türelmesen kipikkelyezte. Felsorakoztak a kárókatonák a falakon; a fészükét őrizték, röpültek, halásztak, szárítkoztak, vagy pihentek. Követelésünkre Burai J. rajzolt ugyan más vízimadarakat is: levegőben húzó vadkacsacsapatot, egy úszkáló nemeskócsagot, két hosszú lábú szürkegémét, amint a víz mentén halak szigonyozására készülnek és egy fél lábon álldogáló golyát, de aztán megint visszatért a kárókatonákhoz, a nagy, fekete madarakat rajzolta rendületlenül. Mi pedig, Virág Péter és én, mentünk utána a vésővel meg a kalapáccsal, és a falba véstük a kárókatonákat.

Most láttuk csak, hogy a Vágóhíd falait milyen vastagon borítja a vörös festékmáz vagy micsoda. Több mint két ujjnyit kellett lefejtetni, mire szürkés-fehér cementréteghez értünk. Keserves munka volt a vékony krétavonalakat szépen falba vésni, de csináltuk, lelkesen kopogtattuk a falakat. Mi ketten felhagyunk a rajzolással, rossz rajzolók voltunk. Emlékként még megörökítettünk egy vigyorgó bohócfejet és egy széles karimájú cowboykalapot, aztán a krétánkat átadtuk Burai J.-nek, fogtuk a kalapácsot meg a vésőt, és falba véstük a kárókatonákat. Meg Hodonicki Oszkár ötlábú szörnyeit.

Most, hogy Burai J. megjelent remek kárókatonáival, Hodonicki Oszkár sem hagyta magát; már nem nagyolta el bikáit és csődöreit, fülüktől a farkukig gondosan megrajzolt ő is minden apró részletet. A széles ajtó mellé két oldalról egy-egy bőszi bikát rajzoltattunk vele, és mélyen a falba véstük őket. A bikák toporzékolva leszegték a fejüket, és szinte rábődültek arra, aki hívatlanul lépett be a Vágóhídra.

- Holtbiztos, hogy ettől kinyúlik a Kocsmáros - dörzsölte a kezét Hodonicki Oszkár. - Ettől biztosan megüti a guta.

A szemközti falra, a bejárattal szembe, ágaskodó és ugyancsak ijesztően dühös ötlábú csődöröket rajzolt.

Aranka továbbra is virágokat, edényeket, faliórákat meg ehhez hasonló dolgokat rajzolt. Ezeket a rajzokat nem vették a falba. Aranka kért erre bennünket, nem szeretne volna, ha a nagybácsiját éppen az ő lemoshatatlan faliórái miatt ütné meg a guta. Az már nem izgatta, ha a bikák, csődörök vagy a kárókatonák kinyújtóztatják a Kocsmárost. Velünk együtt örült minden falba vésett rajznak.

Keményen és módszeresen dolgoztunk napról napra. Mindent megbeszéltünk és kiterveztünk még Burai J. zsembékján, ott a tőzezbányánál, az ingovány közepén. Reggel megjelentünk a Vágóhídnál krétával, kalapáccsal, vésővel; Burai J., Hodonicki Oszkár és Aranka rajzoltak, Virág Péter meg én véstünk. Délig dolgoztunk szinte megállás nélkül. Akkor leszaladtunk a folyóra, megfürödtünk, majd rohantunk haza ebédelni. Egyedül Burai J. nem ment haza ilyenkor, ő elkutyagolt a tőzezbányához, üldögélt egy kicsit a zsembéken, aztán elment Gergiánhoz beszélgetni, és a kárókatonákat bámulni. Bizonyára Gergiánnál ebédelt is. Délután folytattuk a munkát. Igyekeznünk kellett, ha vasárnapig össze akartunk hozni valamit, tekintettel, hogy most sokkal lassabban haladtunk, mint régen, amikor csak úgy nagy vonalakban, krétával maszatoltuk rajzainkat a falra. Késő délután, amikor a napsugarak bágyadtabbak lettek, még egyszer megfürödtünk, szalagáltunk kicsit a parton, hogy megszáradjunk, aztán mentünk vissza a Vágóhídhöz, felmásztunk a gerendákra, és vártuk a naplementét. A napkorong minden alkalommal gyönyörűen megvörösödött, lángra lobbantak a Vágóhíd falai, és mi üvöltöttünk torkunk szakadtából. Burai J. is velünk üvöltött, rendesen, ember módra, ahogyan azt megígérte. Ezután szétszéledtünk, mentünk haza, nagyokat röhögtünk, hangosan beszélünk, egyszóval módfelett jókedvűek voltunk. Még Virág Péternek meg nekem is jó kedvem volt, pedig elég nyomorúságosan éreztük magunkat, különösen első este: tenyerünkön mérges víz hólyagok dudorodtak, ujjainkról néhol leütöttük a bőrt, karizmaink éktelenül sajogtak. Később megedződünk.

Harmadik vagy negyedik napon valamelyest felbomlott a munkarend. A déli fürdés után Burai J. elébem állt, és azt mondta:

- Délután nem tudok eljönni. Más dolgom van.
- Nem lehet más dolgod – mondtam ingerülten. – Vasárnapig rendbe kell hoznunk a Vágóhidat.

Odajöttek a többiek is, Hodonicki Oszkár dühösen ráförmedt Burai J.-re:

- Miféle hülyeséget találtál ki már megint?
- Dolgom van. Nem jöhetek délutánonként.

Mellbe taszítottam Burai J.-t.

- Ide figyelj! Megbeszéltük, hogy egész héten a rajzokat fogjuk csinálni. Ne okoskodj itt nekem, mert megjárhatod. Nem lehet más dolgod.

- Gergiánnak kell segítenem - mondta Burai J.

- Mit segítesz Gergiánnak? - kérdeztem kicsit csöndesebben.

- Megkezdjük a torony építését.

- Ó, a torony! - röhögött Hodonicki Oszkár. - Marhaság!

Amikor először hallottunk a toronyról, alaposan megdöbbsentünk, zavarban voltunk, de később letárgyaltuk magunk között; újfent megállapítottuk, hogy Gergián rendes ember, de a torony építését nem tartjuk okos ötletnek. Tulajdonképpen oda lyukadtunk ki, hogy az egész toronyépítés egy nagy marhaság. Valójában nem is hittük el egészen a dolgot, később pedig megfedkezünk róla; más, sürgős elfoglaltságunk akadt.

- Gergián tényleg fel akarja építeni azt a vacak tornyot? - kérdeztem.

- Fel fogja építeni. Megmondta, hogy felépíti, tehát fel fogja építeni. És én megígértem neki, hogy segítek.

- Marhaság - mondta Hodonicki Oszkár. - Sokkal fontosabb dolgunk van.

- A torony nagyon fontos - mondta Burai J., és a száját kezdte rágni. - Egy magas torony...

- Ki a fenének kell egy magas torony?

- A torony nagyon fontos - szögezte le még egyszer konokul Burai J. Aztán hadarni kezdett. - Okvetlenül kell a torony, hogy az ember felkapaszkodjon a magasba, egészen oda, ahol a darvak szállnak, aztán még magasabbra... Hogy messzire lásson az ember, hogy mindent lásson lent és fönt, hogy közelről beszélgesse a darvakkal, belemarkoljon a szélbe, hogy megnézze magának az eget is...

- Gergiánt szajkózod - vágtam a szavába. - Tegnap még az ingovánnyal meg azzal a zsombékkal voltál elkeveredve, ma a toronnyal. Holnap mást hallasz, akkor attól bolondulsz meg. Holnap majd lyukat akarsz fúrni a földbe.

- Lehet - mondta elgondolkozva Burai J. - Lehet, hogy egyszer majd lyukat fúrok a fölbe. De a torony a legfontosabb. Hogy fent legyen a magasban, mint a kárókatónak, hogy mindent lássak messze körülöttem. Aztán ott az ingoványban végiggondolom, hogy mit láttam, meg azt is, hogy mit akarok még látni.

- A kárókatónak sem látnak mindent arról az akácfáról - mondta Hodonicki Oszkár.

– A kárókatónák azt látják, amire szükségük van. Én többet akarok látni, még az eget is meg akarom nézni közelről. Ezért kell az a magas torony.

– Először a Vágóhidat kell rendbe hoznunk – mondtam. – Utána mehetsz tornyot építeni.

Elhallgattunk, néztünk egymásra, Burai J. a száját rágta, erősen gondolkozott. Később azt mondta:

– Ha reggel korábban jönnek, egész napra felrajzolnám nektek a kárókatónákat. Akkor nem lenne szükségetek rám délután.

Ez már elfogadhatónak látszott. Töprengtem egy kicsit, aztán beleegyeztem. Tudtam, hogy mást nem tehetek, Burai J. megmakacsolta magát, teljesen megkötyagosodott a toronytól.

– Rendben van – mondtam. – Reggel gyere korábban, és rajzolj elegendő kárókatónát. Akkor nem bánom, ha délután tornyot építesz. Majd ráunsz hamarosan.

– Nem fogok ráunni – mondta Burai J., azzal eliramodott a tőzegbánya felé.

– Üvölteni eljössz? – kiáltott utána Virág Péter.

– Eljövök – rikoltotta Burai J. anélkül, hogy hátranézett volna.

Az eredeti munkarend tehát megbomlott valamelyest, lényegében azonban nem változott semmi. Burai J. állta a szavát, jóval előttünk, kora reggel megjelent a Vágóhídnál, és rajzolta szorgalmasan a kárókatónákat délig. Elegendő munkát adott nekünk egész napra. Utána ment az ingoványba, meg Gergián tornyát építeni. Egyszer sem mondta, hogyan halad az építkezés, mi sem kérdeztük tőle, csak a rajzok érdekeltek bennünket, semmi más. Esténként láttuk ismét Burai J.-t, ilyenkor velünk együtt üvöltött a vörös fényben.

Vasárnapig elég sok vízimadarat, bikát és csődört véstünk a falba. A Vágóhíd falai nem voltak ugyan annyira tarkák, mint máskor, de azért elég sok rajz elkészült, a vörös falak így is elég szépen tarkállottak. Vasárnap délelőtt már csak javígtattuk a rajzokat. Idegesek voltunk, vagy százszor végigtöpgöttünk a falak mellett, igazígtattunk a vonalakon, és többször a Vágóhíd közepére futottunk, onnan gyönyörködtünk a falakban. Idegesek és elégedettek voltunk. Később vödöröket meg súrolókeféket hoztunk, és az egészet levitjük a folyó partjára, hogy délután kéznél legyenek.

Ezen a vasárnap délutánon Burai J. nem ment tornyot építeni, azt hiszem, vasárnap Gergián sem dolgozott. Ebéd után mind az öten felültünk a gerendákra. Majd megvesztünk az izgalomtól, még a szokásosnál is többet és han-

gosabban neveltünk, sokszínű, cirkuszi fény világította meg a falakat, és a kárókatonák, a vadkacsák, az ötlábú szörnyek mintha visszanevettek volna ránk. Vártuk a Kocsmáros.

És megjött a Kocsmáros, megint úgy három óra tájban érkezett. Dühös volt, mint mindig, dühösen gyalogolt a Vágóhid közepére, és szemügyre vette a falakat. Lélegzet-visszafojtva ültünk a gerendákon, szurkoltunk erősen, nehogy észrevegye még a változást. A falba vésett rajzok nem voltak annyira vakítóan fehérek, mint a sima krétarajzok, a sokszínű fényben azonban alig látszott különbség.

- Ronda kis patkányok - morogta végül a Kocsmáros, és szép lassan lilára színeződött az arca.

Nem vett észre semmit, mert nem ment közelebb a falakhoz. Lecövekelte magát a Vádóhid közepére, és felnézett ránk. Hodonicki Oszkár idegességében nyerítve felnevetett, aztán a szájára szorította a kezét.

- Azonnal gyertek le - emelte fel a hangját a Kocsmáros.

Most meg belőlem tört ki a röhögés, de nagy nehezen megembereltem magam. Úgy beszéltük meg, hogy lejátsszuk a szokásos komédiát, és csak aztán megyünk a vödörkért.

- Miért menjünk le? - kérdeztem a visszafojtott nevetéstől cérnavekony hangon.

- Lefelé! - ordította a Kocsmáros. - Aranka!

Aranka leereszkedett a kampókon.

- Gyertek le ti is - integetett fenyegetően a Kocsmáros.

Lemásztunk hát mi is, aztán mint máskor, szétszéledtünk a falak mellett.

- Ronda kis patkányok - morogta a Kocsmáros. Körbemutatott. - Megint ocsmányságokat firkáltatok a falakra. Mik ezek?

- Kárókatonák - mondta Burai J.

- Egyáltalán nem ocsmányságok - mondtam.

- A kárókatonák a legszebb madarak a világon - mondta Burai J.

- Talán csak a darvak szebbek náluk - mondta Hodonicki Oszkár. - Meg a bikák és a csödörök.

- A bikák és a csödörök nem madarak - mondta Virág Péter. - De azok sem ocsmányságok.

- Csend! - kiáltotta a Kocsmáros. Az arca még inkább elsötétedett.

- A kárókatonák gyönyörű madarak - mondta Burai J. - Nézze meg őket egyszer, csak egyszer nézze meg őket alaposan... Amikor békésen üldögélnek a fa ágain a magasban, és a tolluk zöldes vagy kékes színben csillog a na-

pon. Gyönyörű nagy fekete madarak, szinte koromfeketének látszanak, de valójában...

– Fogd be a szád – förmedt rá a Kocsmáros.

– A kárókatonákra senki se mondja, hogy ocsmányságok! – dobbantott Burai J., és ő is mintha változtatni kezdte volna a színét.

– Meg a vadkacsákra se! – mondtam gyorsan. Burai J. ugyanis kezdte komolyra venni a viccet, féltem, hogy elrontja a mulatságot. – A nemeskócsagra, a gémre és a fél lábú gólyára nem lehet azt mondani, hogy ocsmányságok.

– A bikákra és a csődörökre pláne nem lehet ilyesmit mondani – toldotta meg Hodonicki Oszkár.

– Elég! – ordította a Kocsmáros, olyan hangosan, hogy Hodonicki Oszkár ágaskodó csődőrei magasabbra emelték patáikat.

Intettem Burai J.-nek, hogy hallgasson. A java ügyis ezután következik.

– Azonnal hozzatok vizet és súrolókefét – parancsolta a Kocsmáros. – Gyorsan! Mossátok le a falakat.

– A kárókatonák örök időkre... – kezdte Burai J.

– Kár ezekért a szép rajzokért – mondtam. És nehogy Burai J. újból belelendüljön a szájalásba, intettem a többieknek. – Menjünk!

– Kifelé! – sürgetett bennünket a Kocsmáros.

Burai J.-t löktem ki elsőnek az ajtón, és elvonszoltam a folyó irányába.

– Már megint okoskodsz – sziszegtem. – Többet pofázol, mint kellene. Tudod, hogy a java még hátravan.

– Feldühödtem – magyarázkodott Burai J. – A kárókatonákat senki sem nevezheti ocsmánynoknak.

– Máskor, ha feldühödsz, harapj a nyelvedbe. Majdnem elárultál bennünket.

– Legjobb lesz, ha hallgatsz – tanácsolta neki Virág Péter. – Hallgass, és bízd ránk a dolgot.

– Most fogja megütni a guta, meglátjátok – mondta Hodonicki Oszkár. – Ha észreveszi, hogy nem lehet lemosni a rajzokat.

– Remélem, még nem nézi meg közelebbről a falakat – mondtam.

– Sohasem mozdul el a Vágóhíd közepéről – mondta Hodonicki Oszkár.

A vödörök és a súrolókefék a folyó szélén vártak bennünket. Telemertük vízzel a vödöröket, aztán bandukoltunk vissza a Vágóhídhoz.

A Kocsmáros úgy állt a Vágóhíd közepén, ahogy otthagytuk, mintha a betonpadlóhoz ragasztották volna. Színes napsugarak játszottak körülötte,

de ő nem vett tudomást a vidám cirkuszi fényekről. A rajzainkat nézte utálkozva.

Csöndesen, sunyítva léptünk be, mindegyikünknel vödör és súrolókefe volt. A Kocsmáros csodálkozva felrántotta szemöldökét.

- Mindnyájan visszajöttetek - állapította meg elégedetten, és mintha kicsit kisimult volna az arca. - Nagyon jó. Mossátok le szépen a falakat. Majd én leszoktatlak benneteket a disznóságokról.

Szótlanul munkához fogtunk. A súrolókefét vízbe mártottuk, és elkezd-tük mosogatni a falakat. Burai J. és én a vízimadarakat súroltuk, Hodonicki Oszkár a bikákat az ajtó mellett, Virág Péter az ágaskodó csöddöröket, Aranka a saját rajzait. A Vágóhíd kőpadlója a falak irányába lejtett, a falak mellett amolyan süllyesztett vályúféle futott körbe, valamikor itt folyt a letaglózott állatok vére az egyik sarokba, ahol a kivezető nyílás volt. A vályúban most Aranka virágai, tányérjai és faliórái folytak el. A kárókatonák, a vadkacsák, a nemeskócsag, a halászó gémek, a fél lábú golya és az ötlábú apaállatok azonban nem folytak el. Súrolhattuk, moshattuk volna őket ítéletnapig.

A vödörkből kifogyott a víz, leraktuk a súrolókefeket. A Kocsmáros felé fordultunk. Még mindig a kőpadlóhoz ragasztva állt a Vágóhíd közepén, a szemei kiguvadtak, mint két golyó.

- Mi... mi ez? - nyögte.

- Nem lehet lemosni a rajzokat - mondtam.

- A kárókatonák olyan szépek, hogy nem lehet lemosni őket - mondta dacosan Burai J. - Örök időkre itt maradnak.

- A bikák és a csöddörök is szépek - mondtá Hodonicki Oszkár.

És a Kocsmáros ekkor először elmozdult a Vágóhíd közepéről. Elindult, nehezen, mintha ólomból lennének a cipői, elindult a kárókatonák felé. Burai J. és én elhúzódtunk onnan, a fal mellett iszkoltunk minél messzebbre. Valamennyien az ellenkező oldalon az egyik sarokban gyűltünk össze. A Kocsmáros odaért a kárókatonákhoz. Nézte, nézte őket, aztán kezét végighúzta a falon, mintha simogatná a nagy madarakat. Lába megroggyant, visszafordult, hátát a falnak támasztotta. Feje felett egy szép, horgas csőrű madár széttárta szárnyát, és szárítkozott halászás után.

Akkor jöttem rá, hogy a kárókatonák valóban gyönyörű madarak. Már nem is a mi falba vésett kárókatonáinkat láttam, hanem az igazi, élő, nagy, fekete madarakat, ott Gergian kiszáradt akácfáján: méltóságteljesen, büszkén tartják a fejüket, vigyáznak fészkeikre és egymásra, messzire néznek onnan a magasból, és mögöttük nagyon fényesen csillog a napkorong.

– Most fog kinyúlni – suttogetta Hodonicki Oszkár. – Figyeljétek, mindjárt megüti a guta.

A Kocsmáros tényleg úgy nézett ki, mintha a végét járná. Meggörnyedt a fal mellett, a feje lekókadtt, és az arca már nem is lila, hanem kék volt, majdnem sötétkék. Egyszerre mozdultunk el a sarokból, lábujjhegyen indultunk az ajtó felé. De a Kocsmáros gyorsan magához tért, elrugaszkodott a kárókatonáktól, gyorsabban odaért a kijáráshoz, mint mi. Megpróbáltunk kisurranni mellette, de nyakon ragadta Hodonicki Oszkárt, és úgy megpendítette, hogy a nadrágján csúszott vissza a Vágóhíd közepére. Megrémültünk, az ajtótól egészen az ágaskodó csődörökig hátráltunk.

– Nem – mondta a Kocsmáros sötétkék arccal. – Nem mentek ki innen. A körmötökkel fogjátok tisztára vakarni a falakat. Addig tartalak itt benneteket, amíg tisztára nem vakarjátok a falakat.

Ez már nem a szokásos komédiázás volt. A Kocsmáros elszánt utálattal terpeszkedett az ajtóban, olyan volt, mint egy őrült. Hodonicki Oszkár bősz bikái tehetetlenül toporzékoltak jobb és bal oldalán. Komolyra fordult a dolog, ijedten lapítottunk, nem tudtuk, hogy mit csináljunk.

– A körmötökkel vakarjátok tisztára a falakat! – ordította a Kocsmáros. – A körmötökkel! Ronda kis patkányok.

– Én lemostam a rajzaimat... – rebegte Aranka.

– Hallgass! – torkollta le a Kocsmáros. – Kaparjátok a falakat!

Ekkor valaki félrelökte az ajtóból a Kocsmárost. Gergián jött be a Vágóhídra. Kifakult, zöld egyenruháján megcsillantak a napsugarak, a Vágóhíd egy csapásra megint vidám, cirkuszi fénnnyel lett tele. Gergián mosolygott, és alig észrevehetően bólogatott.

– Eljöttem megnézni a rajzaikat – mondta.

Nem tudtunk szólni, csak hangosan szuszogtunk, és lassan odahúzódtunk melléje. Gergián úgy tett, mintha a Kocsmáros nem is létezne, mintha csak mi volnánk a vörös falak között. Pedig a Kocsmáros ismét az ajtóban állt.

– Nézzük csak – forgatta a fejét Gergián. – Ó, kárókatonák!

A kárókatonákhoz lépkedett, figyelmesen sorra megvizsgálta mindegyiket, és a röpködő, halászó, szárítkozó kárókatonák barátságosan néztek rá vissza.

– Szépek – bólogatott Gergián. – Nagyon szépek. Ki rajzolta őket?

– Én – jelentkezett boldogan Burai J. – Én rajzoltam a kárókatonákat, meg a többi vízimadarat is. Tamás és Péter pedig a falba vészték őket.

- Okos dolog - helyeselt Gergián. - Így legalább mindig itt maradnak, senki sem tudja elriasztani őket. A szép dolgokat falba kell vésni, hogy megmaradjanak.

Aztán megnézte a gólyát, a kócsagot, a gémekeket, a vadkacsákat, és azokat is megdicsérte.

- A csődöröket meg a bikákat én rajzoltam - mondta Hodonicki Oszkár.

Gergián megnézte az ágaskodó csődöröket, az ajtó mellett toporzékoló bikákat. A Kocsmárost még mindig nem akarta meglátni.

- Szép jószágok - mondogatta. - Nagyon szép jószágok.

Később még Virág Péter bohócféjét és az én cowboykalapomat is megdicsérte.

- Gondolhattam volna, hogy te biztatod ezeket a kis patkányokat - szólalt meg az ajtóban a Kocsmáros.

- Sokkal vidámabb így ez a Vágóhíd - mondta Gergián. Nekünk beszélt, nem a Kocsmárosnak. - Ezekkel a csupasz vörös falakkal igen lehangoló hely lenne. De látom, maguk igyekeznek vidámabbá tenni. Nagyon szépek ezek a rajzok.

- Még több rajz kellene - mondtam. - Minél több rajz van a falakon, annál kellemesebb hely a Vágóhíd.

- Rajzoljanak minél több vízimadarat - bólogatott helyeslően Gergián.

- Olyan vagy, mint egy ronda, zöld kecskebéka - mondta a Kocsmáros az ajtóból. Csakis Gergiánnak mondhatta ezt, Gergián volt zöld vadóri egyenruhában.

- Feljebb is rajzolhatnának madarakat - javasolta Gergián. - Fel tudnak kapaszkodni ezeken a vaskampókon?

- Persze hogy fel tudunk kapaszkodni - mondta Burai J. - Tele fogom rajzolni a falakat kárókatonákkal.

- Én meg bikákkal és csődörökkel - mondta Hodonicki Oszkár.

- Így lesz - helyesletem én is. - Mindenfelé rajzok lesznek, és a legszebb rajzokat belevéssük a falba.

Most már megjött a szavunk, egymást túlkiabálva magyaráztuk, hogy mit hova rajzolunk. Mi is szinte megfeledkeztünk a Kocsmárosról. De a Kocsmáros megint megszólalt:

- Fogtam egyszer egy ronda kecskebékát - mondta. - Zöld volt, és hatalmasakat ugrott. Ugrált ész nélkül. De én megettettem egy kanál söréttel. Megtömtem a hasát söréttel, és attól kezdve csak mászott, mint egy kövér disznó.

- A Kocsmáros nem akar kiengedni bennünket - mondta Virág Péter Gergiánnak.

- Csak viccel - legyintett Gergián. - Kiengedi ő magukat.

- A körmükkel fogják tisztára vakarni a falakat - mondta a Kocsmáros.

- Szeretnének kimenni - mondta Virág Péter.

- Gyerünk - intett Gergián, és elindult az ajtó felé. Mi nyomultunk utána.

- Ezek a patkányok nem mennek ki! - harsogta a Kocsmáros.

- Hagyd békében a gyerekeket - mondta Gergián. Először hallottam, hogy letegezett valakit.

A Kocsmáros sötétké arcra állt az ajtóban, Gergián sietősen, de nyugodtan lépkedett feléje. Már az ajtó közelébe ért, úgy látszott, mindjárt összekoccan a fejük. És aztán ki tudja, mi történik. Ijedten megtorpantunk, de Gergián csak ment előre. És a Kocsmáros az utolsó pillanatban félrelépett. Gergián megállt az ajtóban, és kihestegetett bennünket, mint a csirkéket.

A Kocsmáros is ott állt mellette, szinte súroltuk, amikor kiléptünk az ajtón, és akkor megéreztem az éktelen pálinkabűzt. A Kocsmáros tök részeg volt. A többiek is megéreztek a pálinkabűzt, és amikor eltávolodtunk kissé, Hodonicki Oszkár elhalványodva suttozta:

- Részeg. A fene egye meg. Minden kitelik tőle.

- Ezért viselkedett ilyen örülden - mondtam. - Biztos minden vasárnap délután részeg volt.

- Igen, részeg volt - sűgta Aranka. - Hétköznapi nem iszik, de vasárnap délből bezárja a kocsmáját, és utána mindig berűg.

- Szólhattál volna előbb is - rivalltam rá. - Könnyen megjárhattuk volna. Sohasem gondoltam, hogy részeg, sohasem mentem a közelébe.

- Mindig messziről, a Vágóhíd közepéről ordítózott ránk - mondta Virág Péter.

Aranka megpróbált magyarázkodni, de akkor ismét megszólalt a Kocsmáros. Gergiánhoz beszélt:

- Egyszer megtömöm a hasadat söréttel. Mint a kecskebékának. Akkor majd nem ugrálsz. - Miután Gergián nem válaszolt, dühösen odakiáltott Arankának: - Te meg hagyd ott ezeket a patkányokat! Hallod, Aranka! Gyere!

Arankát még sohasem láttam ilyen szerencsétlennek. Behűzta a nyakát, segélykérően nézett ránk, de hát mi nem segíthettünk rajta. Még Gergián sem tudott segíteni. Aranka kétségbeesetten eloldalgott a nagybácsija után.

- A fene egye meg - szuszogott Hodonicki Oszkár. - Agyoncsaphatt volna bennünket, hiszen tök részeg.

- Sejtettem, hogy részegen jár ide - mondta Gergián, és rosszállóan rázta a fejét. - Mindjárt sejtettem, amikor elmesélték, hogy minden alkalommal lemosatja a falakat.

- Ezért jött éppen vasárnap megnézni a rajzainkat? - kérdeztem.

- Véletlenül jártam erre - mondta Gergián.

- Magára is nagyon haragszik - mondta Burai J.

- Igen. Haragszik rám, mert kilyuggattam a nadráját. Majd megbékél egyszer. És azt hiszem, magukat nem fogja zaklatni többet. Akármilyen részeg most, azt biztosan megjegyezte, hogy a rajzokat már nem lehet lemosni. Vészenek minél több rajzot a falba.

- Rengeteg kárókatonát fogunk a falba vésni - mondtam. - És... és segíünk majd mi is felépíteni azt a vacak tornyot.

Csönd lett, mindannyian felém fordultak. Burai J. szélesen elvigyorodott, aztán megveregette a vállamat.

- Nagyon jó lesz - bólogatott mosolyogva Gergián. - Magasabb lesz a torony, ha többen építjük.

- Minden délután elmegyünk segíteni - mondtam.

- Legalább a Ságiék csikóit is megzavarhatjuk - mondta Virág Péter. - Már egy hete nem hajszoltuk a csikókat. Folyton csak rajzoltunk, meg a falat véstük.

- Rajzolni ezentúl is fogunk - mondtam. - Szép lassan telerajzoljuk a Vágóhíd falait.

Leültünk ott a Vágóhíd előtt a fűre, és még sokáig beszélgettünk mindenféléről, a kárókatonákról, a toronyról, az ingoványról és Arankáról, akit elvonszolt közülünk a részeg nagybácsija. Gergián később elkészönt tőlünk, leereszkedett a folyó mellé, és indult haza a tőzegbányához, hogy puskával körüljárja a madarait. Mi ott maradtunk a Vágóhídnál, és bevártuk a naplementét.

V.

A nagy füves tisztáson, a Sági-tanya előtt hét csikó legelészett békésen a karókhoz kötve; a nyolcadik csikó prüsszkölve, fűjtatva rohant körbe-körbe, Sági Márton úzte egy hosszú szíjostorral. A tőzezbánya széléről egy pillanatig mosolyogva gyönyörködtek az erős, szilaj csikókban, aztán rikoltozva nekifutottunk... Sági Márton leengedte szíjostorát, a karó mellé helyezte, és lassan elébünk jött. Cserzett arcú, mogorva ember volt, elállta az utunkat.

– Hol vannak az ostorok? – kérdezte fenyegetően.

Lihegve álltunk előtte, és nem tudtuk, hogy mit akar tőlünk. Ő pedig egészen kicsire húzta össze a szemét, és újból megkérdezte:

– Hol vannak az ostorok?

– Milyen ostorok? – lihegte Virág Péter.

Sági Márton a csikók irányába mutatott, és akkor láttuk, hogy a karók mellett nincsenek ott a szíjostorok. Csak egy szíjostor hevert a földön, amivel az előbb Sági Márton csapkodott.

– Elloptátok az ostorokat – mondta sötét arccal.

– Mi? – lépett egyet hátra Hodonicki Oszkár. – Mi? Már hogy loptuk volna el?

– Nem is jártunk erre – mondtam. – Mi egy hete nem jártunk erre.

– Nappal nem jártatok erre – mondta Sági Márton –, de este sötétben eljöttetek, és elloptátok az ostorokat. Tegnapelőtt este. Ugatott rátok a kutya éktelenül, de mire kijöttem, ti már elvittétek az ostorokat.

– Nem mi voltunk – mondta Aranka. – Egész héten rajzoltunk a Vágóhíd falaira. Nem is jártunk erre.

– Esküszöm, hogy nem mi voltunk – mondta kétségbeesetten Virág Péter. Rettenetesen megijedt, hogy többet nem hajszolhatja a csikókat. – El nem mozdultunk a Vágóhídról. Vízimadarakat meg mindenféle állatokat rajzoltunk a falakra.

– Csak ti lehettetek – mondta Sági Márton. – És én összetöröm a csontjaitokat, ha nem hozzátok vissza az ostorokat.

Látszott rajta, hogy tényleg képes volna összetörni a csontjainkat. Még pont ez hiányzott nekünk: a részeg Kocsmáros után még egy őrült.

- Tényleg nem mi voltunk - mondtam. - Miért loptuk volna el az ostorokat. Szeretjük használni a csikókat.

- Semmit sem szeretek annyira a világon, mint a csikókat használni - bizonygatta rimánkodva Virág Péter. - Nem tudom, ki lehetett az a gazember, aki ellopta az ostorokat.

Sági Márton még mindig gyanakodva állta el az utunkat, de már nem volt annyira biztos a dolgában.

- Lehet, hogy nem ti voltatok - mondta rövid gondolkodás után. - Lehet, hogy az a gazember Gergián lopta el az ostorokat.

Virág Péter nagyot nyelt, Hodonicki Oszkár pedig odasúgta nekem.

- Alighanem Burai J. volt.

- Nem tudjuk, ki lehetett - mondtam. - Annyi biztos, hogy nem mi.

- Az a kelekótya Gergián lehetett - mondta Sági Márton. - Mindenesetre többet nem kaptok ostort. Ha meg akarjátok zavarni a csikókat, hozzatok fűzfavesszőt. Az is jó lesz.

Megkönnyebbülten eloldalogtunk a közeléből. Elmentünk a tőzegbánya széléig, a hajlott ágú fűzfák közé: leszakítottunk egy-egy hosszú fűzfavesszőt, letépdestük a leveleit, aztán a csupasz vesszőkkel visszatértünk a legelőre, és csikót választottunk magunknak. Megsuhogtattuk a fűzfavesszőket, a csikók idegesen felkapták a fejüket. Szíjostorral könnyebb volt használni őket, jobban kézre állt az ostor; a csikók azonban a fűzfavesszőktől is megriadtak, keringeni kezdtek, és egyre gyorsabb és fesesebb köröket húztak. Mi pedig a földbe vert karók mellől ríkoltoztunk egymásnak és a csikóknak, suhogtattuk a fűzfavesszőket, máris megfeledeztünk a kezdeti kellemetlenségekről, Sági Márton fenyegetéseiről.

Alapos munkát végeztünk most is, sorra meghajszoltuk és kifárasztottuk a csikókat, Sági Márton elégedetten figyelt bennünket, azt hiszem, végképp meggyőződött róla, hogy nem mi loptuk el a szíjostorokat. Tényleg szeretjük használni a csikókat.

- Nagyon hiányzott már - mondta csillogó szemmel Virág Péter, amikor földre dobtuk a fűzfavesszőket, és elindultunk a Gergián-tanya felé. - Ezt szeretem legjobban a világon, meghajszolni a csikókat. - Gondolkozott egy kicsit, aztán még hozzáfűzte: - És az üvöltést a Vágóhídon. Amikor megvörösödik a nap...

- Nekem is hiányzott már - mondta Aranka. - De azért az ostort jobban szeretem, mint a fűzfavesszőt.

- Alighanem Burai J. lopta el az ostorokat - mondta Hodonicki Oszkár.

- Nem Gergián? - kérdezte óvatosan Virág Péter.

- Gergián sohasem tenne ilyet - mondtam. - Sohasem lopna. Biztos, hogy nem ő volt.

- Burai J. volt - jelentette ki határozottan Hodonicki Oszkár.

Most hogy megnyugodott Gergián felől, Virág Péter mélységesen felháborodott.

- Burai J.? Azt mondod, Burai J.? Persze, hogy ő volt - csapott a homlokára. - Sajnálta a csikókat, emlékszem már. Mintha a csikókat sajnálni kellene...

- Kis híján megjártuk miatta - mondta Hodonicki Oszkár. - Majdnem eltángált bennünket az a vadember.

- Burai J. mindig okoskodik - füstölgött Virág Péter. - A Sági majdnem elzavart bennünket a csikóktól.

- Igen, mindig okoskodik - mondta Hodonicki Oszkár. - Megérdemelné, hogy összetörjük a csontjait.

- Nézzétek! - mutattam ekkor a Gergián-tanya felé. - Már a harmadik oszlopot is felállították.

A Gergián-tanya mellett három vastag oszlop meredt az égre. Vagy másfél órával ezelőtt, amikor jöttünk a csikókat meghajszolni, még csak két oszlopot láttunk, vaskos, erős oszlopokat, melyek nyilván az épülő torony alapzataul szolgáltak. Most már ott volt a harmadik oszlop is, sőt közelebből még egy negyediket is láttunk, vékonyabbat, mint a másik három, ennek a végére egy csiga volt erősítve.

- Semmi kedvem sincs segíteni ennek a hülye Burai J.-nek - mondta Virág Péter. - Megérdemelné, hogy összetörjük a csontjait.

- Nem Burai J.-nek segítünk, hanem Gergiánnak - szoltam rá szigorúan.

- Különben sem biztos, hogy Burai J. lopta el az ostorokat.

- Ő lopta el - erősködött Hodonicki Oszkár.

- Akkor is segítünk felépíteni ezt a vacak tornyot - jelentettem ki. - Gergián nagyon rendes ember, tegnap is megszabadított bennünket a Kocsmárostól.

Gergián rendes ember, ezt valamennyien tudtuk, így hát nem volt több vita. Elmentünk az oszlopokhoz, hogy segítsünk a tornyot építeni.

Először csak Burai J.-t láttuk meg. A nemrég felállított harmadik oszlop körül ügyködött izzadtan és mocskosan, lapáttal a kezében. Ez az oszlop még veszélyesen imbolygott egy gödörben, amelyből tompa puffanások hallatszottak. Ott lent Gergián tömözött, és amikor kiegyenesedett, csak

a feje búbja bukkant elő. Mélyen leásták a vastag oszlopokat, mélyen a földbe ásták őket, hogy megtartsanak akármilyen magas tornyot.

- Eljöttek segíteni? - kérdezte Gergián mosolyogva lentről, az oszlop tövéből. Az égnek fordította az arcát, hogy a szemünkbe nézhessen. Mocskos volt ő is, még mocskosabb, mint Burai J.

- Igen, segíteni jöttünk - mondtam a földkupacokon bukdácsolva. - Marha vastagok ezek az oszlopok. - Megöleltem az egyiket, épp hogy összeértek az ujjaim a másik oldalon. - Hogy bírták felemelni őket?

- Csigával - mondta Gergián, és nyögve kimászott a gödörből. - Csigával megemeljük az egyik végét, és a helyére csúsztatjuk.

- Hány tartóoszlopot akar leásni? - kérdeztem.

- Hatot - bólogatott mosolyogva Gergián. - Szabályos hatszögű alapja lesz a toronynak. Nézzék meg ezeket az oszlopokat - mutatta büszkén. - Nézzék, milyen erősek. Hat méter hosszú mindegyik, két méter mélyre ássuk őket, négy méter marad belőlük a föld felett. Égig erő tornyot is elbírnak.

- Felmegyünk a darvakhoz - mondta Burai J.

- Te hallgass! - mordult rá Virág Péter. - Te csak hallgass!

- Majd segítünk ásni - mondtam Gergiánnak. - Hova jön a negyedik oszlop?

- Mindjárt megmutatom. Előbb hozok maguknak szerszámokat.

Gergián elment, hogy a fészerből szerszámokat hozzon. Alighogy eltűnt a tanyaépület mögött, Virág Péter rátámadt Burai J.-re.

- Te loptad el Ságiéktól az ostorokat?

Burai J. megvakarta az állát, és kitérő választ adott:

- Kit érdekelnek a Ságiék? Most az a fontos, hogy felépítsük a tornyot. Felmegyünk a magasba, mint a kárókatonák, mint a darvak...

- Te loptad el az ostorokat - mondta Virág Péter. - Megérdemelnéd, hogy összetörjük a csontjaidat.

- Majdnem megjártuk miattad - mondta Hodonicki Oszkár. - Mindig okoskodsz...

Közbe akartam lépni, hogy ne veszekedjenek, de akkor előbukkant Gergián a szerszámokkal. Egy tömőt, két ásót és egy lapátot hozott.

- Valaki segíthetne nekem tömözni - mondta.

- Majd én - jelentkezett gyorsan Burai J., és azzal már el is tűnt a mély gödörben a harmadik oszlop tövében.

- Akkor valaki másnak kell lapátolni a földet - mondta Gergián.

Virág Péter jelentkezett. Körüljárta a harmadik oszlopot, kézbe vette a lapátot, és a gödörbe zúdított egy rakás földet. Egyenesen Burai J. fejére.

Mi ugyan nem láttuk, hogy hova hullanak a göröngyök, de Burai J. ordítva tudtunkra adta.

- Megőrültél?! - lármázott a mélyből. - A fejemre hajigáld a földet.

Odafutottam hozzájuk, Virág Péter sanda képpel támaszkodott a lapátra.

- Mi a fenét csináltok? - kérdeztem.

- Ez az őrült a fejemre dobálja a földet - mondta letről Burai J. Olyan volt, mint egy vakondok, a haja tele földmorzsával.

- Véletlenül... - szabadkozott Virág Péter, de láttam az arcán, hogy nem véletlenül történt a dolog. Meg volt győződve, hogy Burai J. lopta el a szíjostorokat, és így akart rajta bosszút állni.

- Segíteni jöttünk ide - mondtam Virág Péternek. - Hagyd a hülyéskedést.

- Véletlenül történt - bizonygatta. - Én is segíteni akarok.

Gergián nem szólt semmit, csak a fejét rázta rosszállóan. Azután nekem és Hodonicki Oszkárnak megmutatta, hogy hol ássuk a gödröt a negyedik oszlopnak. Arankának pedig azt mondta:

- Aranka, kedves, maga süthetne nekünk bundás kenyeret. Nagyon meg fogunk éhezni a munkában.

- Szeretnék én is tornyot építeni - mondta Aranka.

- Nehéz lesz magának...

- Kibírom én azt, amit a többiek - vágta rá Aranka sértődötten.

- Tudom - mondta Gergián udvariasan. - Persze, hogy kibírja... Lapátoljon egy kicsit a fiúk után. De aztán süssön nekünk bundás kenyeret, nagyon szépen kérem.

- Rendben van - mondta Aranka. - Bízva csak rám.

Gergián leereszkedett Burai J. mellé. Megint csak a feje búbja látszott ki a gödörből, aztán már az sem: döngetni kezdték a földet a tömőkkel. Virág Péter most vigyázva lapátolta az oszlop tövéhez a nyers göröngyöket.

Mi pedig Hodonicki Oszkárral hozzáfogtunk a negyedik oszlop helyének a kiásásához. Jókora lyukat kerekítettünk a vastag oszlopnak, felváltva dolgoztunk: egy ásónyomot Hodonicki Oszkár, egy ásónyomot én téptem ki a földből, Aranka a hátunk mögött állt, és lapáttal gyűjtögette a morzsákat. Meleg nyári délután volt, csakhamar leizzadtunk és bemocskolódtunk, de azért zokszó nélkül dolgoztunk, és egyre mélyebbre mentünk le a földbe. Gergián és Burai J. ugyanakkor lassanként kiemelkedtek a földből: előbb Gergián feje, majd a válla, aztán Burai J. feje bukkant elő az oszlop mellett, később már a lábuk is látszott, egészen feljöttek. Keményre döngölték a föl-

det az oszlop körül, a harmadik vastag tartóoszlop is szilárdan megállt. Mi addigra körülbelül egy méter mélyre ástunk le.

Aranka akkor beszaladt a konyhába, tüzet gyújtott, és süttött nekünk bundás kenyeret. Az udvar végében, a magas akácán a kárókatona mozgolódni kezdtek; az esti halászáshoz készülődtek. Később, amikor már a bundás kenyeret majszoltuk, a nagy fekete madarak felemelkedtek fészkeik mellől, és elrepültek a tőzegbánya felé.

– Gyönyörű madarak – mondtam. – Figyeljétek, milyen szépen repülnek.

– A kárókatónáknak biztosan tetszeni fog a torony – mondta Burai J. – Messzire lehet majd látni róla, és ezért biztosan tetszeni fog a kárókatónáknak.

A napkorong lassan kezdett halványodni, elbúcsúztunk Gergiántól, és elindultunk a kárókatónák után, le a vízhez. Gyorsan megfürödtünk, lemostuk magunkról a ragacsos földet, aztán futottunk a Vágóhíd felé. Oda akartunk érní, mire ott messze, nyugaton megvörösödik a napkorong.

Sok egyforma nap következett ezután. De azért nem voltak unalmasak ezek az egyforma napok. Délelőttönként a Vágóhídon tevékenykedtünk: rajzoltuk, véstük a kárókatónákat, az ötlábú bikákat és csöddöröket, a virágokat és a faliórákat. Szép tarkára varázsoltuk a vörös falakat, benépesedett és vidám lett a régi Vágóhíd, még közvetlenül az üvegcserepek alá is horgas csőrű kárókatónákat rajzoltunk. A Kocsmáros többé nem jött lemosatni velünk a falakat.

Ebéd után mentünk a csikókat hajszolni. A Ságiék teljesen megbékéltek, már nem gyanakodtak ránk, a szíjostorokat leírták, újakat persze nem raktak ki a karókhoz, meg kellett elégednünk a fűzfavesszőkkel, de jobb híján megtették a fűzfavesszők is. A csikók a vesszőktől is megriadtak, futottak, dübörgött a föld körülöttünk, és mi harsányan rikoltoztunk. A csikók hajszolásában természetesen Burai J. nem vett részt, ő mindjárt ebéd után a torony építésénél segédkezett.

A csikóktól mi is a toronyhoz mentünk. Segítettünk a gödrök kiásásában, a vastag oszlopok földbe helyezésében. Keserves munka volt, sokkal keservesebb, mint a rajzok falba vése, de mivel nem csináltuk egész nap, nem esett túlságosan nehezünkre. Naponta két-három, legfeljebb négy órát dolgoztunk, utána rohantunk a Vágóhídra, hogy az immár tarka falak között a vörös fényben istenigazából kiüvölsük magunkat. Az üvöltésben azután megpihentünk. Mondom, alapjában véve nem volt túlságosan nehéz a torony építése, ellenben bosszantott bennünket, hogy lassan haladunk. Elég sokáig tartott, mire a hat vastag oszlopot a földbe döngöltük, azután a kisza-

bott gerendákat csigával emeltük az oszlopok tetejére; Gergián vaskapcsokkal egymáshoz erősítette a gerendákat és az oszlopokat, és az elfektetett gerendákra deszkapadlót szegezett. Szabályos hatszögű kilátót csinált négy méterre a föld felett. Az egyik oszlopba létraszzerűen vaskapcsokat vert, ezen másztunk fel. Négy méter magason voltunk, kedvetlenül topogtunk a deszkapadlón, hosszú napok múltak el, és tulajdonképpen még sehol sem voltunk. Nagyon-nagyon messze a darvaktól. Még a kárókatónak az akácfáról is a magasból néztek ránk.

- Innen aztán bajosan fogunk a darvakkal beszélgetni - jegyezte meg ajkbiggyesztve Hodonicki Oszkár. - Legfeljebb a verebekkel beszélgethetünk. Ha a háztetőre szállnak.

- Felmegyünk sokkal magasabbra - mondta Burai J. lelkesen. Ő egy pillanatra sem kedvetlenedett el. - Felmegyünk olyan magasra, ahol a darvak szállnak...

- Aztán még magasabbra - mondta gúnyosan Hodonicki Oszkár.

- Még magasabbra - mondta Burai J.

- Mikor? - kérdeztem.

- Most már gyorsabban fogunk haladni - mondta Gergián. - Nem kell többet a földbe ásunk, most már csak fölfelé megyünk. Háromméteres ugrásokkal haladunk fölfelé. Háromméteres oszlopokat erősítünk a gerendákhoz, csapos oszlopokat, aztán felül azokat is újabb gerendákkal fogjuk össze, bedeszkázzuk, és jön a következő három méter...

- Három méterenként csinálunk ilyen deszkapadlót? - kérdeztem. - Ilyen kilátófélét?

- Három méterenként - bólogatott Gergián. - Szilárd tornyot építünk.

- Nagyon lassan fog menni - nyűgösködött Hodonicki Oszkár.

- Ezentúl gyorsan haladunk - vigasztalta Gergián mosolyogva. - Majd meglátja. Beszélhet maga még a darvakkal. Lecsaljuk a darvakat is ide a kárókatónákhoz.

- A felhők fölé megyünk - rikoltotta Burai J., hogy jobb kedvre derítsen bennünket.

- A felhők fölé megyünk - mondta Gergián. - Nagy ünnepséget csapunk itt, ha felérünk a felhők fölé. Rengeteg halat sütök maguknak vacsorára, azután iderendelünk egy cigányzenekart a torony tövébe, muzsikálni fognak egész éjszaka, mi pedig felkapaszkodunk a felhők fölé, és egészen közelről megnézzük az eget és a csillagokat.

- Zongorát kellene hozni - mondta Burai J.

- Zongorát? - nézett rá Gergián.

- Igen - mondta Burai J. - Zongorát kellene idehozni a torony tővéhez. És meghívni Keszler doktort, hogy zongorázzon nekünk, mi pedig egészen közelről néznénk a csillagokat.

- A cigányzenekar jobb - mondta Virág Péter. - A zongora hangja nem hallatszik a felhők fölé.

- Felhallatszik - mondta Burai J. - Zongorát kell idehozni.

- Hozhatunk zongorát is - mondta Gergián.

- Igazán? - kérdezte Burai J. ragyogva, mintha már holnap a felhők fölé emelnénk a tornyot.

- Hozunk zongorát - ígérte mosolyogva Gergián.

- És elhívjuk Keszler doktort?

- Majd én zongorázok maguknak - mondta Gergián.

- Maga tud zongorázni? - meredt csodálattal Gergiánra Aranka.

Gergián bólintott. Burai J. azonban ragaszkodott eredeti ötletéhez.

- Keszler doktor olyan dolgokat zongorázik, amit még sehol máshol nem hallottam.

- Majd én is olyan dolgokat zongorázom - mondta Gergián.

- Akkor nincs szükségünk Keszler doktorra - mondta Aranka.

- Biztosan hozunk zongorát? - kérdezte Burai J.

- Biztosan - mondta Gergián. - És én majd zongorázom maguknak.

- Dolgozzunk - dobbantott a deszkapadlón Burai J. - Menjünk felfelé. Háromméteres ugrásokkal.

Hát ugrásoknak éppen nem lehetett nevezni azt, ami ezután következett. Sokat kellett erőlködnünk a csigával, mire felhúztuk a háromméteres oszlopokat, és időbe telt, mire Gergián ott fent rögzítette őket. De azért valóban gyorsabban haladtunk, mint az alapozással. Elkészült a második, azután a harmadik kilátó is, akkor már pontosan tíz méterre voltunk a földtől.

Tényleg a magasban voltunk, szembenézhattünk a kárókatonákkal. És a kárókatonák mintha örültek volna a növekedő toronynak. Elismerően bólogtak felénk az akácfáról, és körülrepülték a tornyot, mielőtt halászni mentek volna. Boldogan integettünk nekik, gyönyörködtünk bennük, ahogyan széttárt, fekete szárnyakkal repültek, ahogyan puhán a vízre siklottak. Mert tíz méter magasból átláttunk a hajlott ágú fűzfák és a sűrű nádas fölött is a sima, csillogó vízre. Amióta elkezdődött az építkezés, ekkor ültünk először elégedetten a torony tetején.

– Most már elhiszem, hogy felmegyünk a felhők fölé – mondta Aranka. Ezen a délutánon nem lehetett lecsalogatni a toronyról. Gergian ment a konyhába vacsorát készíteni.

– Persze, hogy felmegyünk – mondta Burai J. – A darvakkal is fogunk beszélgetni.

– Nagyon messzire fogunk látni – mondta meglepő lelkesedéssel Hodonicki Oszkár. Innen, tíz méter magasból egyszerre valamennyien lelkesedni kezdtünk a toronyért. Már tíz méter magasból is messzire lehet látni, érdemes hát tovább építeni.

– Nézzétek a kárókatonaikat – mutattam a tőzezbánya felé.

A kárókatonaik méltóságteljesen úsztak a vízen, horgas csőrüket éberen előrszegezték. Görbe nyakú, fekete madarak, mint valami csillogó testű, büszke, fekete hajók. Aztán egy szempillantás alatt eltűntek, a mélybe merültek, a víz alig fodrozódott utánuk. Legtöbbször hallal a csőrükben bukkantak fel, és röptek vissza az akácfára.

– Ezeket a szép madarakat akarta lemosatni a falakról az a gazember Kocsmáros – mondta felháborodva Virág Péter.

– Senki sem fogja lemosni őket – mondta Burai J.

– A nagybácsim árulja a kocsmáját – mondta Aranka. – El akar utazni valahova. Alighanem külföldre.

– Menjen a fenébe – mondta Burai J. a halászó kárókatonaikat figyelve. – A rajzainkat már úgysem...

Torkára forrott a szó. Valami nyöszörgő hangot hallatott, és talpra ugrott. Felugrottunk valamennyien, és megbabonázva meredtünk a tőzezbányára. A sűrű nádasok árnyékából egy halászcsónak siklott a víz közepe felé. A csónakot Sági Márton hajtotta, és a csónak peremén, szépen egymás mellett négy kárókatona gubbasztott. Sági Márton lassan evezett, aztán megállította a csónakot, és meglökte az egyik kárókatonaikat. A kárókatona elmerült a vízben. Kisvártatva felbukkant, hallal a szájában. Ekkor láttuk, hogy vastag zsinag vagy szíj van a madár nyakára kötve; Sági Márton azzal húzta vissza a csónakhoz, és elvette tőle a halat. Aztán másik kárókatonaikat lökött a vízbe.

Meztelen lábunkkal dobogni kezdtünk ott fent, tíz méter magasban a deszkapadlón. Előbb csak halkan, majd egyre hangosabban dobogtunk, vertük a sarkunkkal a deszkákat, szinte beleremegett a torony. A mi kárókatonaikatunk visszaröppentek a vízről, nyugtalanul ricsajoztak az akácfán, és ők is Sági Mártont nézték.

– Gergian! – üvöltött Burai J.

– Gergián! – üvöltöttünk valamennyien.

Gergián kirohant a konyhából. Nem kérdezett semmit, lélekszakadva kapaszkodott fel a toronyra. Már felért hozzánk, és mi még mindig a nevét kiabáltuk, dübörögtünk a lábunkkal, és a tűzegbánya felé mutogattunk.

– Igen, tudom – mondta nyugodt hangon Gergián, közben szomorúan rázta a fejét. – Ne dobogjanak.

– Kárókatonák – hebegte Burai J. – Ott... ott...

– Látom – mondta Gergián. – Csillapodjanak. Üljenek le.

De mi nem ültünk le, nem vettük le a szemünket Sági Mártonról meg a négy kárókatonáról, és úgy lihegtünk, mintha kilométereket futottunk volna.

– Hogy kerülnek a kárókatonák a Ságiékhoz? – kérdeztem.

Gergián szomorúan válaszolt.

– Meséltem már maguknak, hogy egyszer fészekrablók megriasztották a kárókatonákat az akácfán. Ságiék voltak. Kirabolták az egyik fészket, elvitték a fiókákat. Felnevelték és beidomították őket halászásra. Szíjat kötnek a nyakukra, hogy ne tudják lenyelni a nagyobb halakat.

– És maga hagyja ezt?! – förmedt rá Burai J.

– Nem vigyáztam eléggé – mondta kétségbeesetten Gergián. – Most már nem tehetek semmit.

– Hogyhogy nem tehet semmit?! – kiabáltuk összevissza. – Ki kell szabaddítani a kárókatonákat!

– Nem vigyáztam eléggé – mondta csüggedten Gergián. – Azok a madarak a Ságiéké.

– Dehogy a Ságiéké! – lármázott Burai J. – Vissza kell venni tőlük. Most mindjárt. Puskával.

– Vagy ellopni tőlük – mondta Hodonicki Oszkár.

– Fel kell jelenteni őket – mondta Aranka.

De Gergián csak a fejét rázta, és integetett nekünk, hogy nyugodjunk meg.

– Nem akarja kiszabadítani a kárókatonákat? – kérdezte Burai J. – Hagyja, hogy ezek a gazemberek pórázon tartsák őket, mint a kutyákat?

– Hallgassanak ide – kérlelt bennünket Gergián. – Nagyon kérem, hallgassanak ide... A Ságik tényleg komisz gazemberek. Néhányszor már rájuk lőttem, ők is visszalóttek rám. De mindig letérdelünk, amikor egymásra lövöldözünk. Csak egymás lábába lőjük a söréteket. Nem tudom, értik?

- Nem értjük - mondta Hodonicki Oszkár. - A kárókatonaikat ki kell szabadítani.

- Én semmit sem tehetek - mondta Gergián. Remegett a hangja.

- Semmit sem akar tenni - fordult hozzánk Burai J. - Hallottátok? Semmit sem akar tenni. Menjünk az ingoványba!

Lemáztunk a toronyról, Gergián szomorúan, tehetetlenül egyedül maradt a magasban. Nem néztünk vissza, elszántan siettünk az ingovány felé, Burai J. szigetére.

VI.

Csörtettünk a nádasban, mint egy megvadult malaccsorda. Reccsenve derékba törtek a nádszálak a lábunk alatt, körülöttünk borzas tollú nádirigók, ijedt nádiverebek röppentek fel, a szárcsák csoportostól eveztek el távolabbra, a tőzezbánya másik partjáig. Mentünk az ingoványhoz, Burai J. csikorgó fogakkal vezetett bennünket. Az ingovány szélénél sem állt meg, csak kanyarogni kezdett a láthatatlan utat követve, továbbra is sebesen haladt, mi pedig a nyomában dagasztottuk a latyakot. Virág Péter ugyan megtorpant az ingovány szélénél, de amikor látta, hogy Aranka gondolkodás nélkül követ bennünket, maga is nekivágott a láthatatlan útnak.

Sáros lábbal ugrottunk ki a zsombékra, ahol Ságiék szíjostorai heverték egymás mellett. Persze, hogy Burai J. lopta el az ostorokat, és iderejtette azokat az ingoványba. De ki törődött most a szíjostorokkal? Még Virág Pétert sem érdekelték a szíjostorok, illetve annyira érdekelték, hogy felvette az egyiket, és kettétörte a nyelét.

– Soha többet nem fogom hajszolni a csikókat – jelentette ki hősiesen.

A kárókatona még Virág Péternek is fontosabbak voltak, mint a csikók. Nagyon megszerettük a kárókatonákat.

– Ki kell szabadítani a kárókatonákat – mondta elszántan Burai J.

– Ki kell szabadítani őket – mondtuk utána. – Minél előbb ki kell szabadítani a kárókatonákat.

– Ülünk le – rendelkezett Burai J. – Ez a hely éppen arra való, hogy megbeszéljük, mit fogunk csinálni.

Leültünk a kis szigeten, nyugtalanul feszelegtünk, kapkodtuk a fejünket a felettünk röpködő nádirigók után, és nem tudtuk, hogyan kezdjük el a megbeszélést. Virág Péter kezébe vett még egy szíjostort, és annak is kettétörte a nyelét.

– Pórázon tartják a kárókatonákat, mint a kutyaikat – fortyogott Burai J.

– Éjszaka kellene kiszabadítani őket – mondta Aranka meglepően okosan.

– Természetesen – kaptam gyorsan az ötleten. – Csakis éjszaka szabadíthatjuk ki őket.

– Ha Gergián segítené... – folytatta volna Aranka, de Burai J. dühösen közbevágott.

- Gergián nem akar segíteni. Őrá nem számíthatunk. Hagyjuk, hadd építse a tornyát.

- Nem fogunk neki többet segíteni? - kérdezte csalódottan Hodonicki Oszkár. - Szerintem nagyon fontos, hogy minél magasabb legyen az a torony.

- Gergián eltűri, hogy pórázon tartsák a kárókatonaikat! - kiabált Burai J.

- Segítünk neki továbbra is tornyot építeni - mondtam. Ráförmedtem Burai J.-re. - Ne pattogj, mint a vízitetű. Gergián rendes ember, mi régebből ismerjük, mint te. Túlságosan rendes ember, az a baja. Senkitől sem lopna el semmit, még azt sem lopja vissza, ami valamikor az övé volt.

- Akkor sem tűrheti el, hogy a kárókatonaikat pórázon tartsák.

- A Ságikkal mindig csak térden állva lövöldöznek egymásra - ismételtam jelentősegteljesen Gergián szavait, bár nem értettem egészen, hogy Gergián mit akart ezzel mondani.

Burai J. sem értette, de hirtelen nagyon elszégyellte magát. Tulajdonképpen valamennyiünk közül ő kedvelte legjobban Gergiánt, és most nagyon elszégyellte magát.

- Én nem mondtam, hogy ne építsük tovább a tornyot - motyogta. - Én szeretem Gergiánt, és tudom, hogy a torony a legfontosabb. De a kárókatonaik...

- A kárókatonaikat majd kiszabadítjuk - mondta Hodonicki Oszkár. - Aztán elvisszük őket Gergiánhoz, ő is nagyon fog örülni, és majd megmondja, hogy mit csináljunk tovább.

- Legjobb lenne idehozni a kárókatonaikat - mondta Burai J. - Ide az ingoványba. Innen senki sem viheti el őket.

- Mit csinálunk itt velük? - kérdezte Virág Péter.

- Karókat verünk le, és kikötjük őket - mondta Burai J. - Néhány nap múlva aztán elengedjük őket...

- És ha visszarepülnek a Ságiékhoz? - kérdeztem. - Mindenképpen Gergiánhoz kell vinni őket, a többi kárókatonához, hogy összeszokjanak.

- Először ide! - erősködött Burai J. - Már azért is, mert a Ságik át fogják kutatni az egész környéket. Később majd megbeszéljük a dolgot Gergiánnal.

- Jól van - bólogattunk. - Először idehozzuk őket, aztán majd megbeszéljük Gergiánnal.

- Először ki kell szabadítani a kárókatonaikat - mondta Aranka.

Most egy ideig megint csak feszelegtünk, és a fejünket forgattuk. Jó hely volt ez a zombék az ingovány közepén, tényleg arra való hely, hogy alapo-

san megbeszéljük, mit fogunk csinálni, de most nem jutott semmi sem az eszünkbe.

– Kuttyájuk is van a Ságiéknak – morfondírozott később Burai J. – Kis bozontos vakarcs, de úgy ugat, mint a veszett ördög.

– Fejbe kell kólintani egy kővel – mondta Hodonicki Oszkár.

– Vagy összebarátkozni vele – mondta Burai J. – Amíg a csikókat hajszoljuk, valaki összebarátkozhatna a kuttyával.

– Csikókat hajszolni? – meresztette szemét Virág Péter. Rázta a fejét, mint néha Gergián, ha kellemetlen dolgokról beszélt. – Eddig sohasem akartad a csikókat hajszolni. És már én sem...

– El kell mennünk a csikókhoz – mondta Burai J. – El kell mennünk a Ságitanya közelébe, hogy meglessük, hova zárják el a kárókatonákat, és hogy valaki megbarátkozzon a kuttyával. Csak akkor mehetünk oda, ha a csikókat hajszoljuk.

Éreztem, hogy most alakul a terv. Azt mondtam:

– Továbbra is eljárunk a csikókat hajszolni, és közben majd alaposan körülnézünk.

– Egész nap hajszoljuk a csikókat, ha kell – kotyogott bele Hodonicki Oszkár.

– Nem – intettem le. – Az feltűnő lenne. Ezentúl is csak délutánonként megyünk a csikókhoz. De amíg a csikókat zavarjuk, figyeljük a tanyát. Aranka pedig összebarátkozik a kuttyával. Aztán, ha már tudjuk, hogy hol vannak a kárókatonák, és a kutya is megszelídült, egy éjszaka kiszabadítjuk a madarakat, és elhozzuk őket ide, az ingoványba. Később átadjuk a kárókatonákat Gergiánnak.

Egyszerű és jó terv volt, mindannyian elégedettek lehettek vele. Mégsem volt mindenki elégedett. Először Aranka kezdett okvetetlenkedni:

– Miért éppen én barátkozzam össze azzal a ronda kuttyával? Én jobban szeretem a csikókat zavarni. Barátkozzon össze Burai J. a kuttyával.

– Te vagy itt az egyetlen lány – mordultam rá. – Feltűnő lenne, ha más kezdene játszadozni a kuttyával.

– Neked minden feltűnő lenne – szájalt Aranka.

– Ne lefetyelj már annyit – mondta Hodonicki Oszkár. – Összebarátkozol a kuttyával, és kész.

Aranka Hodonicki Oszkárra öltötte a nyelvét, de nem tiltakozott tovább. Ezzel tehát rendben voltunk, akkor viszont Virág Péter állt elő a bajaival.

- Éjszaka akarjátok idehozni a kárókatonaikat? - kérdezte. - Ebbe az ingoványba?

- Éjszaka hát - mondta Burai J. - Máskor nem hozhatjuk ide őket.

- Én ugyan nem jövök ide éjszaka - mondta Virág Péter. - Még nappal is kitör a frász, amikor süllyedni kezdek.

- Behunyt szemmel is végigvezetlek a láthatatlan úton - bátorította Burai J. - Nincs mitől félned.

- Még nappal is kitör a frász - mondta Virág Péter. - Nem akarom, hogy elvigyen itt az ördög.

- Akkor nélkülöd szabadítjuk ki a kárókatonaikat - mondta Hodonicki Oszkár. - Négy kárókatona van, és nélkülöd mi is pont négyen leszünk. Mindenki elhoz egy kárókatonát, és kész.

Virág Péter majdnem elsírta magát. Szeretett volna segédkezni a kárókatónák kiszabadításában, de nagyon félt az ingoványtól. Egy szárcsacsapat úszott lassan felénk a vízen, és mintha együttéreztek volna Virág Péterrel, hangosan nyikorogtak. Talán bajaikat sírták el egymásnak.

Burai J.-nek azonban ötletet adtak a szárcsák.

- Tudod utánozni a szárcsák hangját? - kérdezte Virág Pétertől.

- Tudom.

- Halljuk.

Virág Péter is nyikorogni kezdett, olyan jól csinálta, hogy az igazi szárcsák egy pillanatra lefékeztek a vízben, és érdeklődve figyeltek a nádas felé.

- Nagyszerű - mondta Burai J. - Téged majd elvezetlek ide a szigetre még napvilágnál. Itt fogsz megvárni bennünket. Ha meghallod, hogy jövünk, utánozd a szárcsák hangját, hogy sötétben is tudjuk, mikor jöjjünk le a partról a nádasba. Itt aztán én már tök sötétben is megtalálom a láthatatlan utat.

Virág Péternek felderült az arca valamelyest, ezt a megoldást elfogadhatónak találta, bár még aggályoskodott egy kicsit:

- Megesznek itt a szúnyogok, mire megjöttek a kárókatonákkal.

- Kend be magad bagóléval - mondtam ingerülten. Felálltam, és intetem a többieknek, hogy induljunk. Tudniillik kegyetlenül csipkedtek bennünket a szúnyogok, este volt már. A vágóhídi üvöltésről is lekéstünk akkor.

A következő napokban igyekeztünk úgy viselkedni, mintha mi sem történt volna, mintha semmire sem készülnénk. Délelőttönként rajzoltunk, véstünk a Vágóhídon, Burai J. elkeveredetten rajzolta a kárókatonaikat; azokban a napokban semmi mást nem volt hajlandó rajzolni, csak kárókatonaikat. Mellesleg, mi sem kértük, hogy rajzoljon mást. Minél több kárókatonát

akartunk a falba vésni. Munka közben még ezerszer megbeszéltük részlete-sen az elrabolt kárókatonák kiszabadítását.

Ebéd után mentünk a csikókat hajszozni, Burai J. is velünk tartott. Suhog-tattuk a fűzfavesszőket, a csikók rohantak körbe-körbe, mi pedig éberen figyeltük a Sági-tanyát, kerestük a fogoly kárókatonákat.

Szerencsénk volt. Aranka felfedezte őket mindjárt az első napon, mialatt azzal a ronda kis kutyával próbált összebarátkozni. Aranka egészen a kerítésig ment, ott letérdelt, és nyájasan becézgette a kutyát, az meg dühösen vi-csorított rá. Bizalmatlan, csahos jószág volt, nehezen barátkozott, és úgy vet-tük észre, hogy Ságiéknak sem nagyon tetszik, hogy Aranka a kutyájukkal foglalatoskodik. De nem szóltak semmit, bizonyára azért, mert mi, többiek annak rendje és módja szerint hajszoztuk a csikókat; még Burai J. is igyeke-zett, rázta a fűzfavesszőt, bár látszott rajta, hogy nem szívesen csinálja. Aran-ka sem csinálta szívesen a kutyakomédiát, néha kétségbeesetten és irigy-kedve felénk pislogott, de aztán megint csak a kutyához fordult. A vicsorgó kutya feje felett látta meg, hogy az öreg Sági a tyúkólakhoz megy, kinyitja a legszélső ajtót, és valami edényt tesz be. Azután egy horgas csőrű, fekete madár dugta ki a fejét. Itt voltak bezárva a kárókatonák, az öreg Sági bizo-nyára vizet vitt nekik.

Aranka boldogan hagyta ott a barátságtalan kutyát, és rikoltozva megfut-tatta az egyik csikót. Azután, amikor már a Gergián-tanya felé mentünk, el-mondta nekünk is, hogy hol vannak a kárókatonák.

Gergián kedvesen fogadott bennünket, mintha teljesen megfélelkezett volna az előző napi lármáról és vádaskodásról. Természetesen mi sem akar-tuk emlékeztetni rá. Segítettünk neki a torony körül, húztuk fel a következő három métert, csináltuk azt, amit eddig. Építettük a tornyot azon a nyári dél-utánon, meg a következő délutánokon is.

A csikókhoz is eljártunk még a következő napokon. Kénytelenek voltunk a kutya miatt. Az a kis vakarcs kemény diónak bizonyult. Aranka három na-pig gügyögött neki, mire végre megsimogathatta a fejét. Egy egész hét bele-telt, mire a kutya már messziről farkcsóválva üdvözölte. Ekkorra elkészült a torony negyedik kilátója.

Tizenhárom méterre voltunk a föld felett, tizenhárom méter magasság-ból néztünk le a tőzegbánya sima vizére és Sági Mártonra, aki akkor halá-szott utoljára a kárókatonákkal. Gergián is velünk állt fent a torony tetején, mi izgatottak voltunk, ő nagyon szomorú. Még így, szomorúan is dicsérte a kárókatonákat.

- Okos madarak - mondta. - Könnyű őket halászásra idomítani. Szép, nagy halakat hoznak fel a vízből. És épségben hozzák fel a halakat, nem nyársalják fel őket, mint a gémek.

Nem szóltunk semmit, nem akartuk elárulni magunkat. Erre az éjszakára terveztük a kárókatónak kiszabadítását. Lejöttünk a toronyról, kapkodva ettük meg a vacsorát, aztán elköszöntünk Gergiántól. Leereszkedtünk a tőzegbányához, be a nádasba, Burai J. átvezetett bennünket az ingoványon, a zsombékra. Itt mindjárt megjött a szavunk.

- Szóltatok otthon, hogy ma későbben mentek haza? - kérdeztem.

- Szóltunk, persze - bólogattak -, azt mondtuk, hogy ma tovább maradunk Gergiánnál.

- Rendben van. Ki hozott gyufát?

Hodonicki Oszkár elővett egy gyufásdobozt és megcsörgette.

- Majdnem tele van - mondta.

- Csak akkor gyűjtsd meg, ha már bent vagyunk a kárókatónáknál, és magunkra csuktuk az ajtót.

- Tudom - mondta Hodonicki Oszkár idegesen vigyorogva.

- Én elhoztam apám bicskáját - mutatta Burai J. - Nagyon jó bicska, éles, mint a borotva. Akármilyen vastag szíjat is elvág.

- Hátha nincsenek megkötve a kárókatónak - mondta Aranka.

- Biztosan odakötötték őket valamihez azok a gazemberek - mondta Burai J.

Virág Péter egy marék vágott dohányt szedett elő a zsebéből, szájába tömte, és keserves képpel rágni kezdte. Azután a sárga bagólevet a tenyerébe köpte, és bekente az arcát, kezét, lábát.

- Kértek ti is bagót? - kérdezte krákgva.

- Majd ha visszajöttünk - mondtam.

Ideges voltam, a szúnyogok ugyan már kezdtek csípni, de alig éreztem; nem lett volna türelmem most bagót rágni.

- Hoztam egy zsineget - mondta Burai J. - Azt hiszem, jobb lenne, ha Aranka valamelyik fához kötné a kutyát, minél távolabb a tyúkólaktól.

- Nem kell megkötni - mondta Aranka. - Nem fog ugatni, ha én veletek vagyok. De nehogy bántsa valamelyikötök.

- Dehogy bántjuk - mondtam. - Nem örültünk meg. A Ságiék a földbe taposnak bennünket, ha a kutya felébreszti őket.

Aztán ezeregyedszer is részletesen megbeszéltük, hogyan fogjuk megközelíteni a Sági-tanyát, a kárókatonákat, hogyan szabadítjuk ki őket, hogyan térünk vissza az ingoványba, és hogy mit csinálunk a továbbiakban.

Alkonyodott, lassan megszürkült körülöttünk a nádas és a tőzegbánya víze. A szúnyogok mind nagyobb rajokban támadtak bennünket, szívták a vérünket, Virág Péter szüntelenül csámcsogott, és türelmesen kenegette magát. Később megjelentek a denevérek, surrogva üldözték az éjjeli bogarakat. A vízimadarak csöndben elpihentek a fészkeiken.

A sötétség beálltával lehalkítottuk a hangunkat, aztán már nem is beszélünk. Ültünk az ingovány közepén, a zsombékon, és vártuk, hogy muljon az idő. A tőzegbánya másik partjáról békák kuruttyoltak, kiabáltak felénk. Talán másfél óráig gubbasztottunk a sötétben, akkor Burai J. rászólt Virág Péterre:

- Utánozd a szárcsát.

Virág Péter kiköpte a bagót, és nyikorgott néhányat. A felriasztott szárcsa hangja volt, messzire elhallatszott...

- Mehetünk - mondtam.

Elindultunk, Virág Péter suttogva utánunk szólt:

- Siessetek vissza, s nehogy lelőjenek benneteket a Ságik, mert akkor én itt pusztulok el ebben az ingoványban. Nem tudok kimenni egyedül.

Burai J. a sötétben is biztonságosan átvezetett bennünket az ingoványon. Ismerte a láthatatlan utat, behunyt szemmel is megtalálta volna. Most óvatosan másztunk ki a partra, nem akartunk zajt csapni, és óvatosan, csöndben haladtunk a parton is. Sötét volt körülöttünk, csak a Gergián-tanya két ablaka világított halványan; a vadór talán olvasott, elég sok könyvet láttam a szobájában, biztosan szokott esténként olvasni. Mindenesetre jó volt, hogy világított az a két kicsi ablak, jó volt tudni, hogy Gergián itt van a közelünkben.

De aztán eltávolodtunk a Gergián-tanyától, már csak a csillagok világítottak a fejünk felett. A Sági-tanya sötéten, barátságtalanul fogadott bennünket. Csönd volt mindenütt, a füves tisztáson, ahol napközben a nyugtalan csikók legelészték, csupaszon a csillagokra meredtek a földbe vert karók. Aranka előrement a kerítésig, és halk sziszegéssel hívta a kutját. A kis kutya odaszaladt, és boldogan vinnyogott, egy héttel ezelőtt még nem hittem volna, hogy valaha majd ennyire örülni fog Aránaknak. Mi is közelebb mentünk, a kutya gyanakodva a levegőbe szagolt, de nem ugatott. Aranka fellepett a kerítésre, és beugrott a tanyaudvarra. Alacsony léckerítés fogta körül a Sági-tanyát, könnyen ugrottunk be Aranka után. Bent az udvaron már Burai J. ment előre, Aranka leghátul maradt a kutyaival, halkan, kedvesen pusmogott neki.

Lábujjhegyen suhantunk a tyúkólakhoz, a legszélső ajtóhoz. Burai J. félretolta a reteszt, és beugrott a félig nyitott ajtón. Egymás sarkát taposva nyomultunk utána, a közelünkben nagy szárnyú madarak riadoztak. Behúztuk magunk után az ajtót. Itt aztán tők sötét volt. Semmit sem láttunk, a kárókatonákat legkevésbé, de éreztük őket a közelünkben, talán karnyújtásnyira lehettek tőlünk, krákogtak, mint Virág Péter a bagólétől, néha csaptak a szárnyukkal.

Hodonicki Oszkár előkotorta a gyufásdobozt, kis sárga láng villant fel a sötétben. A kárókatonák ott voltak, valóban karnyújtásnyira tőlünk. A falhoz lapultak és egymáshoz, horgas csőrüket ránk meresztették. Lábuk falba vert, nagy szegekhez volt szíjazva. Ennyit láttunk, ekkor kialudt a láng, és egy fokkal talán még sötétebb lett. De Hodonicki Oszkár már gyújtotta a másik gyufát. Burai J. ekkor átölelte az egyik kárókatonát, levágta a szíjat a lábáról, és a kiszabadított madarat a karjaimba nyomta. Ismét kialudt a fény, a sötétben mellemre szorítottam a láthatatlan, fekete madarat, és most nagyon nyugodt voltam, úgy éreztem, minden a legnagyobb rendben van. Furcsamód a kárókatonák is megnyugodtak. Újabb gyufa lobbant, a következő kárókatonát Burai J. Arának adta át. Aztán a harmadikat Hodonicki Oszkárnak, a negyediket, önmagának már sötétben szabadította meg. Ment minden, mint a karikacsapás, szóltanul, gyorsan dolgoztunk, mintha legalább százszor gyakoroltuk volna.

Kilöktük az ajtót, kihátráltunk az udvarra. Ideje is volt, a kutya ugyanis már nyüszíteni kezdett az ajtó előtt. Aranka lecsendesítette, megsimogatta a fejét, a kutya megbékélt, ugrándozva jött velünk a kerítésig. Itt történt a baj. Egyik kezünket szabaddá kellett tennünk, hogy megkapaszkodjunk, hónunk alá fogtuk hát a madarakat, Aranka is így tett, de lehajolt, hogy még egyszer megsimogassa a kutyát, közben kárókatonája kiszabadította egyik szárnyát, és csapkodni kezdett; a kutya dühösen vakkantott, erre mintegy válaszként a kárókatonája is kiengedte a hangját. Érdes, kellemetlen hangja volt most a kárókatonának, a halottakat is felriasztotta volna. A kis, bozontos kutyát most már nem lehetett lecsendesíteni: csaholt, kapkodott a kárókatoná után. A váratlan zenebonában elvesztettük a fejünket, nekirohantunk a kerítésnek, Hodonicki Oszkár inge beleakadt valamibe, reccsenve szétnyílt a hátán, néhány lécet kitörtünk, bukdácsolva menekültünk az udvarról. A hátunk mögött csikorogva kinyílt egy ajtó, és az öreg Sági beleharsozott a sötétbe:

– Ki az?

Rohantunk keresztül a füves tisztáson, szorongattuk a kárókatonákat, futottunk a fűzfák, a nádas, a tőzezbánya felé. Fél szemmel úgy láttam, mintha fény gyulladt volna a tanya udvarán. Alighanem viharlámpát gyújtottak, mert az öreg Sági már azt üvöltötte:

– Jóska! Márton! Ellopták a madarakat!

Kutyaugatás, láрма mögöttünk, rohantunk, hogy a tüdőnk majd kiszakadt. Sági József hangját is hallottuk. Azt kiabálta:

– Márton, hozd a puskát!

– Menjetek utánuk! – harsogta az öreg Sági.

Ennyi is elég lett volna, hogy halálra rémüljünk, de csakhamar el is dördült az a puska. Szerencsére akkor már messze jártunk, a tőzezbánya mellett futottunk, a sörétek nem tehettek kárt bennünk. A Ságik nem láttak bennünket, de minden bizonnyal megsejtették, hogy merre menekülünk. Utánunk eredtek. Rohantunk, rengett alattunk a föld, az volt az érzésem, hogy az egész világ hallja a lábdobogásunkat, a fejemben, a fülemben egyre hangosabban kalapált valami, de ezen a dübörgésen keresztül is meghallottam, hogy üldöznek bennünket a Ságik. Egyszer hátranéztem, nem láttam senkit a sötétben, de éreztem, hogy ott vannak mögöttünk a vadászpuskával. Nem tudtam, hogy hol tartunk, meresztettem a szememet, a Gergián-tanya kivilágított ablakait kerestem, de azok eltűntek, csak szűrös kis szikrák ugráltak a szemem előtt. Gergián nyilván aludt már.

Aztán felhangzott a megriadt szárcsa nyikorgása. Virág Péter ijedten, kétségbeesetten hívogatott bennünket. Burai J. lekanyarodott a partról, mi futottunk utána, be a nádasba, az ingoványba. Ha a Ságik eddig még nem voltak biztosak benne, hogy merre viszik a madaraikat, most már tudhatták. A nádropogás tényleg messzire elhallatszott, a Ságik mindenképpen meghallhatták. Persze, hogy meghallották. Alighogy leroskadtunk Virág Péter mellé a zombékra, kint a parton már megszólalt Sági Márton:

– Ide menekült, a nádasba.

– Menjünk utána – mondta a testvére. – Ha valami mozdul a nád között, durrants oda. Lehet, hogy többen vannak.

– Akármennyien vannak, megfizetnek a madarakért – mondta Sági Márton. És lejöttek a nádasba, csörtettek, mint a vaddisznók.

– Ne nézd, hogy hova lősz – mondta Sági József –, a lábába vagy a pofájába. Mindegy. Ha valami mozdul, durrants oda.

Meredten lapitottunk a zombékon, és én éreztem, hogy előnt a víz. Soha életemben nem volt még ennyire melegem. Az arcomon, a hátamon, a lába-

mon is víz csorgott, a kezem is csupa víz volt, a szegény kárókatona is átázott a hónom alatt, és kicsire zsugorodott. Egyre több apró szikra pattogott előttem. A Ságik pedig jöttek, egyre közelebb, ropogtatták a nádszálakat, és folyt hangon fenyegetőztek. Azt hittem, mindjárt kilépnek a zombókra, s egyenesen a fejünkre lépnek.

De ekkor valami cuppogó, bugyborékoló hang hallatszott, és Sági Márton dühös kiáltása.

– Az isten verje meg!

– Mi van? – kérdezte a testvére.

– Süllyedek – vicsorgott Sági Márton. A következő pillanatban pedig már rémülten ordította: – Elsüllyedek!

– Ne mozogj! – ordította a másik. – Nyúítsd ide a kezed.

– Húzzál ki! – rémildőzött Sági Márton. – Húzzál...

Nádropogás, az ingovány fortyogása, káromkodás. Sági Mártont nagy nehezen kirángatta a testvére. Áldottam magamban, áldottuk magunkban Burai J.-t és az *Éhes ingoványt*. A szikár, mogorva Ságik, akik az égvilágon senkitől sem féltek, most megijedtek az ingoványtól. Átkozódva mentek ki a partra.

– Az isten verje meg – mondta Sági Márton kint a parton. – Majdnem elnyelt az iszap. Nyakig belesüllyedtem.

– Puskázz le a nád közé – csikorgatta a fogát Sági József. – Lőj oda néhányat, hátha eltalálsz.

– Telement sárral a puszka csöve – mondta Sági Márton. – Nem tudok lőni.

– Az isten verje meg...

Káromkodtak ott egy ideig, és később Sági Márton odakiáltotta az ingoványnak:

– Gergián! Tudjuk, hogy itt lapulsz! Tudjuk, hogy elloptad a madarainkat! Ezt megemlegeted, Gergián!

Aztán elmentek, dühösen káromkodva. Hallottuk távolodó lépteiket, és a szűrös, apró szikrák lassan eltűntek a szemem előtt.

De még mindig nem mertünk megszólalni, mozdulni sem mertünk sokáig. Talán fél óra, vagy annál is több telt el, mire Virág Péter megkérdezte:

– Minden kárókatonát elhoztatok?

Eszünkbe jutottak a kárókatonák. Teljesen megfélemlítettünk róluk, pedig ott voltak a hónunk alatt, ott szorongattuk őket.

– Úristen! – jajdult fel Burai J. – Agyonnyomtam!

Lenéztem a magam kárókatonájára, annak is bágyadtan lekonyult a feje. Elengedték szegény madarakat, elfeküdtek lábunk mellett a zsombékon. Nem, nem nyomtuk agyon őket, de már majdnem kiszorítottuk a lelket belőlük. Bökdöstük a kárókatonákat, a szájukba fűjtünk, ráztuk a fejüket, mindent csináltunk velük, csak hogy magukhoz térjenek. Burai J. már majdnem sírva fakadt. De aztán mégis feléledtek a kárókatonák, és akkor már vigyázva öleltük őket magunkhoz.

Simogattuk a kárókatonák felborzolt, összenyomorított tollait, és halkán beszéltünk hozzájuk. A nagy, fekete madarak még mindig kábultan pihegetek, engedelmesen hozzánk bújnak, mintha hálásak lennének, amiért kiszabadítottuk őket. Meg voltunk győződve, hogy hálásak nekünk. Boldogok voltunk és nagyon fáradtak. Aztán egyszerre fázni kezdtünk. Az éjszaka felszippantotta rólunk az izzadságot, és nagyon hideg lett körülöttünk.

- El kellene menni Gergiánhoz - mondta Virág Péter. Ő is fázott, pedig ő nem futotta velünk végig az utat a Sági-tanyától az ingoványig. Persze, amikor a Ságik a nyakunkra jöttek, ő is éppen úgy berezelt, mint mi.

- Úgy beszéltük meg, hogy majd holnap... - kezdte bizonytalanul Burai J., de aztán elhallgatott. Virág Péter tulajdonképpen valamennyiünk kívánságát fejezte ki. Nagyon hideg volt ott az ingovány közepén.

- Vezess bennünket ki a partra - mondtam Burai J.-nek. - Megyünk Gergiánhoz.

VII.

Halkan, vigyázva kanyarogtunk keresztül az ingoványon, a kárókatonákat magunkhoz öleltük. Lassan, csöndben lépkedtünk a latyakban, és csöndben haladtunk előre még ott is, ahol megszűnt az ingovány, és sűrűbb lett a nádas. Osontunk, mint a kísértetek, mint a vacogó kísértetek. Mert vacogtunk, fáztunk valamennyien, pedig szép, langyos nyáréjszaka volt, csillagok tülekedtek csöndben az égen, és körülöttünk is mindenütt csend volt; egészen messziről, a Sági-tanyáról hallatszott csak néha a kis bozontos kutya csaholása. Lehet, hogy ez a kutyaugatás is vacogtatott kicsit bennünket a meleg, nyári éjszakában.

Magunk mögött hagytuk a sűrű nádas, óvatosan felkapaszkodtunk a partra. És akkor Aranka olyat sikoltott a fülembbe, hogy majdnem belesüketültem. De kis híján én is felordítottam. A parton, a sötétben egy nagydarab, puskás ember állt előttünk. Már rohantunk is volna vissza, de akkor a puskás ember megszólalt:

– Sejtettem, hogy itt bújtak el. Régóta várok magukra.

Gergián volt. Ő várt bennünket puskával a vállán, és úgy tett, mintha nagyon neheztelne ránk.

– Miféle bolondságot csináltak? – kérdezte rosszállóan.

Ekkor már valamennyien ott sündörögtünk a közelében, majdnem hozzádörgölőztünk. Nagyon örültünk, hogy egyszerre felbukkant előttünk, mindjárt nem vacogtunk annyira.

– Kiszabadítottuk a kárókatonákat – mondta Burai J.

– Sejtettem, hogy valami bolondságot terveznek – mondta Gergián. Hangja szigorú volt, de én még a sötétben is láttam, hogy aprókat bólogat.

– Magához indultunk – mondtam. – Nagyon fáztunk már ott az ingoványban.

– Fáztak? – kérdezte Gergián csodálkozva. De aztán intett. – Jöjjenek.

Közrefogtuk, szinte belekapaszkodtunk, úgy mentünk a sötét tanya felé. Gergián útközben néhányszor majdnem felbotlott bennünk.

– A Ságik üldözték magukat? – kérdezte.

– Igen – rebegte Aranka, és megint megborzongtunk valamennyien.

– Az ő lármájuk ébresztett fel. Mindjárt gondoltam, hogy maguk csináltak valamit.

- Ránk is lőttek a Ságik - mondtam.

- El is találhattak volna valakit - mondta Gergián rekedten. - Hogy jutott eszükbe betörni Ságiékhoz?

- Ki kellett szabadítani a kárókatonákat - mondta Burai J.

Gergián nem válaszolt. Megérkeztünk a tanyára, Gergián betessékelt bennünket a konyhába. Meggyújtotta a petróleumlámpát, az asztalra helyezte, és akkor azt mondta:

- Engedjék el a kárókatonákat.

Elengedtük a madarakat, azok meg szédelegve a falhoz totyogtak, és meglapultak ott. Apró szemük csillogott a lámpafényben. Gergián egészen közel ment hozzájuk, leguggolt eléjük, és sokáig nézegette őket. Szája mozgott, mintha beszélt volna nekik, és időnként aprókat bólogatott, vagy rázta a fejét. Mi is tulajdonképpen most néztük meg alaposabban a kiszabadított madarakat. Nyomorúságos állapotban voltak szegények, kábán álltak a fal mellett, csőrük fáradtan szétnyílt, pihegtek, tolluk összekuszálódott, nem voltak olyan szépek, mint a szabad kárókatonák az akácfán. És nem csak az éjszakai hercehurca miatt. Azt hiszem, eredetileg sem voltak olyan szépek, a tolluk nem volt fényes fekete; kifakult a tolluk, mintha hamut szórtak volna rájuk. Burai J. meg is jegyezte:

- Ezeknek a kárókatonáknak nem csillog a tolluk.

- Majd csillogni fog hamarosan - emelkedett fel Gergián. - Majd ha szabadok lesznek, csillogni fog a tolluk.

- Mikor akarja szabadon engedni őket? - kérdeztem.

- Majd meglátjuk - vakarta a fejét Gergián. - Előbb majd kikötjük őket az akácfához, hogy összeszokjanak a többi kárókatonával. Napközben kint tartjuk őket, éjszaka pedig bent a szobában.

- És ha a Ságik meglátják a madaraikat? - kérdezte Aranka.

Gergián legyintett.

- Most már mindegy. Úgyis meg vannak győződve róla, hogy én voltam a tolvaj - aztán még elgondolkozva hozzátette: - Még mindig jobb, mintha tudnák az igazat. Magukkal könnyen elbánnának.

- És magával? - kérdezte Burai J.

- Valamit nekem is vállalom kell - mondta Gergián. - No, hozzák be a kárókatonákat a szobába.

Ismét magunkhoz öleltük a nagy, fekete madarakat, megadóan túrték, hogy cipeljük őket. Gergián átvitte a petróleumlámpát a szobába, aztán zsi-neget keresett. Négy hosszú zsineggel az asztal lábához kötötte a kárókato-

nákat. A madarak most az asztal sarkainál gubbasztottak. Gergián lehajolt mindegyikhez, simítgatta megtépázott tollukat, és már hangosan beszélt hozzájuk.

– Szegény madarak – motyogta ellágyultan. – Szabadok vagytok. Holnap kiviszünk benneteket a többiekhez. Soha többé nem lesz póráz a nyakatokon.

De aztán felénk fordult Gergián, keményen kihúzta magát, és megpróbált nagyon szigorú arcot vágni.

– Most pedig majd magukkal számolok – mondta, és a homlokát ráncolta. – Bolond dolgot csináltak és nagyon veszélyes dolgot. Az ember...

Hosszú, szigorú beszédet akart nekünk tartani, de Burai J. közbevágott:

– Kiszabadítottuk a kárókatonákat.

– Megsebesíthették volna magukat a Ságik. Meg is ölhetek volna valakit a sötétben.

– Maga nem örül, hogy kiszabadítottuk a kárókatonákat? – kérdezte Burai J.

Gergián homlokán elsimultak a ráncok, aprókat bólogatott, előbb csak mosolygott, aztán elnevette magát. Mi visszanevettünk. Gergián akkor felkapta a kis Burai J.-t és a levegőbe dobta.

– Tolvajokkal vagyok körülvéve – nevetett.

Felszabadultan nevettünk egymásra, még a kárókatonák is megelégnéltek egy kicsit az asztal lábainál. Később Virág Péter azt mondta:

– Én még mindig fázom.

Gergián bocsánatkérően nézett ránk, felkapta a lámpát, és már indult is ki a konyhába.

– Ne haragudjanak, teljesen megfeledkeztem... Persze, hogy fáznak. Mindjárt főzök maguknak teát. – Csöndesen becsukta a szobaajtót. – Hadd pihenjenek azok a szegény madarak.

Körülültük a konyhaasztalt, Gergián tüzet gyújtott, egy fazékban vizet tett a tűzhelyre, kikészítette a teát és a cukrot.

– Addig meséljék el, hogy történt a dolog – mondta.

Megeredt a nyelvünk, egymás szavába vágva meséltük, hogyan terveztük el a kárókatonák kiszabadítását, hogyan szelídítettük meg Ságiék kutyáját, hogyan csináltuk végig az egészet, hogyan üldöztek bennünket a Ságik. Gergián a tűzhely fölé hajolt, hallgatott bennünket, néha nevetett, néha a fejét rázta.

– Az ingovány mentett meg minket – mondta végül büszkén Burai J. – Tudtam én, hogy szükségünk lesz az ingoványra. Az embernek szüksége van egy olyan helyre, ahová láthatatlan út vezet.

Gergián elkészítette a teát, kimérte a csészékbe, és elébünk rakta. Szorongattuk a meleg csészéket, heherésztünk, fecsegtünk összevissza. Roppant büszkék voltunk valamennyien. Csak Virág Péter üldögélt savanyúan, szótlanul közöttünk.

- Maga miért olyan sápadt? - kérdezte tőle Gergián.

Virág Péterre néztünk. Tényleg sápadt volt, nem is sápadt, majdnem zöld volt az arca. A meleg tea sem segített rajta.

- Bagólével kente be magát - röhögött Hodonicki Oszkár. - Hogy ne marják a szünyogok.

- Melegíték vizet, mossa le az arcát - mondta Gergián.

- Hánytam is - nyögte Virág Péter. - Túl sok dohányt rágtam, felfordult a gyomrom. Mindent kihánytam.

- Lehánytad a szigetemet? - kérdezte felháborodva Burai J.

- Az ingoványba hánytam - mondta Virág Péter. - Kihajoltam a szigetről.

- Mosd meg az arcod - tanácsolta megenyhülten Burai J. - Hátha az segít rajtad. Legjobb lenne, ha hideg vízben mosdanál meg.

Virág Péter megmosta az arcát hideg vízben, de az sem segített sokat rajta. Továbbra is elég sápadt és hervatag maradt. Persze ez minket nem zavart túlságosan, nevetve meséltük a kárókatónák kiszabadítását. Gergián azonban nem hagyott bennünket sokáig élvezkedni. Megkérdezte:

- A szüleik tudják, hogy maguk hol vannak?

Elcsöndesedtünk, elhallgattunk. Aranka kissé akadozva magyarázkodni próbált.

- Azt mondtuk, hogy kicsit tovább elmaradunk magánál ma este.

- Kicsit tovább? - kérdezte Gergián. - Kicsit, mi? No, szedelőzködjének, megyünk haza.

Lógó orral álltunk fel az asztaltól, nem nagyon akaródzott kimenni a sötét éjszakába. Nagyon jól éreztük magukat Gergián konyhájában.

- Kénytelen leszek mindegyiküket hazakísérni - mondta Gergián apró fejrázásokkal. - Kénytelen leszek hazudni a szüleiknek.

- És a kárókatónák? - kérdezte Burai J. - Mi lesz, ha a Ságik eljönnek ide ma éjszaka? Meg vannak győződve, hogy maga lopta el a madaraikat.

- A Ságik nem törnek be hozzám - mondta Gergián.

- Biztos benne? - kérdezte Burai J.

- Ma éjjel nem törnek be hozzám - mondta Gergián. - Indulás.

Nem mondhatnám, hogy túl nagy lelkesedéssel indultunk útnak. Jól tudtuk, hogy haza kell mennünk, csak hogy a fülünkben ott csengett még Ságiék

átkozódása és fenyegetőzése; nagyon közelről fenyegettek bennünket ott a nádasban, nem csoda, hogy viszolyogtunk az éjszakai úttól. Máskor nem féltünk mi sem az éjszakától, sem a sötétől, de most még pontosan emlékeztünk az üldözés minden részletére. Szerencsére Gergián velünk jött, bizonyára látta rajtunk, hogy be vagyunk rezelve. Puskáját vállára dobta, terelgetett bennünket hazafelé, le a tűzegbányához, aztán végig a folyó mellett. Mögöttünk lépkedett a puskával, vigyázott ránk, így aztán nem kezdtünk ismét fájni. Hazáig kísért mindegyikünket.

Másnapra teljesen rendbe jöttünk, az éjszakai rémüldözés és vacogás messzire eltávolodott, csak a kárókatona maradtak meg. Burai J. reggel felrajzolta a négy kiszabadított kárókatona a Vágóhíd falára. Idegenül, szomorúan hatottak a többi kárókatona között, csúnyábbak voltak azoknál. Sokáig tanakodtunk, hogy bevessük-e a négy kárókatona a falba, végül is bevéstük a szegény, borzas madarakat, és megbeszéltük, hogy amint megszépülnek és a magasba repülnek, Burai J. ismét lerajzolja majd őket.

Aztán mentünk Gergiánhoz megnézni a kárókatonaikat és folytatni a toronyépítést. A négy kárókatona az akácfa alatt találtuk. Gergián zsineget erősített a lábukra, és az akácfához kötötte őket. Onnan pislogtak zavartan, sóvárogva felfelé, fent pedig a szabad kárókatona bizalmatlanul, de érdeklődve összedugták a fejüket, mintha tanácskoznának valamin. Nem mertünk a közelükbe menni, nehogy megriasszuk őket, csak távolról, az épülő torony mellől figyeltük az akácfát, és közben segítettünk Gergiánnak. Egész délután nem történt semmi különös, sem az akácfán, sem az akácfa alatt; a kárókatona ma csöndesebbek voltak, mint máskor, az egész környék valahogy csöndes volt, csak Gergián kopácsolása hallatszott a torony tetejéről. Később a szabad kárókatona felröppentek az akácfáról, halászni mentek a folyóra. Tömött beggyel, hallal a szájukban tértek vissza, és akkor – talán véletlenül – egy hal leesett az akácfa alá. Az ott szomorkodó, borzas madarak pillanatok alatt befalták. Fentről egy fényes tollú kárókatona ereszkedett le hozzájuk, majd még kettő. Farkasszemet néztek a négy szerencsétlennel, már megijedünk, hogy összevereksenek, de aztán a fényes tollúak barátságosan bólogatni kezdtek, amazok visszabólogattak, és közelebb mentek egymáshoz, összedugták a fejüket. Így kezdődött. Egy elejtett hallal és barátságos bólogatással. Este Gergián apró halakat fogott hálóval, megetette a négy kikötött kárókatona, és bevitte őket a házba.

Néhány nap múlva Gergiánnak már nem kellett apró halakat fognia. A fényes tollú kárókatona gondjaikba vették fogolytársaikat. Reggel és késő

délután is halat hoztak nekik, táplálták őket, mint a fiókáikat, több halat raktak eléjük, mint amennyit azok meg bírtak enni. És most már sohasem volt egyedül a négy kárókatona: ketten, hárman, néha tízen is lejöttek hozzájuk, melléjük álltak ott az akácfa alatt, és összedugták a fejüket. És ahogy teltek a napok, fényesedni kezdett a négy kárókatona tolla, szépültek, egyre kevésbé különböztek a többiektől, feketén csillogtak a napsütésben. Mi is ragyogtunk az örömtől, jó volt látni a borzas tollak eltűnését, büszkén néztünk egymásra, nevettünk; és akkor is nevettünk, ha a fényesedő kárókatonákra néztünk. Pedig még mindig nem voltak teljesen szabadok, Gergián még várt a szabadon bocsátásukkal, biztos akart lenni abban, hogy soha többé nem repülnek vissza Ságiékhoz.

Közben épült, magasodott a torony. Gergián egyre magasabbról kopácsolta a gerendákat, egyre magasabbra emelte a csigát, amely már régen lekerült a földbe ásott oszlopról. Gergián mindig a torony legmagasabb pontjára rögzítette, kötelet dobott át a csigán, és mi ezen a kötélén húztuk fel a gerendákat egyre magasabbra, ahol Gergián aztán egyedül birkózott velük. Elkészült az ötödik kilátó is, Gergián az oszlopokat már keresztlécekkel is összefogta. Elégedettek voltunk a torony növekedésével. Most többet segítettünk Gergiánnak, mint azelőtt, mert nem jártunk el többé Ságiékhoz csikókat hajszolni.

Emiatt egyszer Sági Márton el is jött a Gergián-tanyára. Szekéren jött haza a faluból, két szép ló húzta a zörgő szekeret. Odakanyarodtak a tanya mellé és megálltak.

– Miért nem jöttök a csikókhoz? – kérdezte tőlünk mérgesen Sági Márton a szekérről.

Gergián a torony tetején abbahagyta a kalapácsolást, és figyelt bennünket. Félmeztelenül állt a magasban, kifakult vadőri kabátja az egyik gerendán lógott.

– Nem érünk rá – mondtam Sági Mártonnak. – Dolgozunk. Tornyot építünk.

– Tornyot? – kérdezte gúnyosan. – Minek?

– Felmegyünk a felhők fölé – mondta Burai J.

– Megbolondított benneteket is ez a kelekótya gazember – morogta megvetően Sági Márton.

– Gergián nem kelekótya gazember – csattant fel Burai J.

– Ellopta a madarainkat – mondta Sági Márton. – Betört a tanyánkra. És ti ilyen embernek dolgoztok? Ahelyett, hogy a csikókat zavarnátok.

– Honnan tudja, hogy Gergián lopta el a madarakat? – kérdezte Burai J.

– Ott vannak a madaraink – bökött Sági Márton az akácfa felé. – De nagyon megemlegeti még ezt a Gergián.

Burai J. megrázta a fejét:

– Nem Gergián...

De ekkor a magasból elindult egy elnyűtt vadőri zubbony, lebegve ereszkedett lefelé, mint egy nagy madár, és pontosan a lovak előtt huppant a földre. A lovak rémülten fölágaskodtak, aztán nekiiramodtak. Sági Márton hátrabukfencezett az ülésről, feje eltűnt a szekéderékban, a két lába a levegőbe meredt. A megvadult lovak messze elrohantak vele.

Feltekintettünk a toronyra, Gergián izzadt arca mosolygott, és belőlünk is kitört a nevetés. A lovak már eltűntek a zörgő szekérrel és a kapálódzó Sági Mártonnal, de mi még mindig dülöngéltünk a nevetéstől.

Rengeteget neveltünk azokban a napokban. Örültünk a szép nyárnak, a Vágóhídnak, amelynek vörös falai egyre vidámabbak lettek, örültünk a fényesedő tollú kárókatónaknak, és nagyon örültünk a magasodó toronynak. Persze, hogy sokat neveltünk, elég volt csak egymásra néznünk, és mindjárt fülig szaladt a szánk.

Legtöbbet mégis akkor neveltünk, amikor elkészült a hatodik kilátó is. Tizenkilenc méterre voltunk a földtől. Magas volt a torony, magasról néztünk le a kárókatona-telepre, a tőzezbányára, a kanyargó kis folyóra, beláttunk már a Sági-tanya udvarára, elláttunk a tőzezbánya túlsó oldalára, a szántóföldekre, a kukoricatáblákra, melyek között kalapos emberkéek varjakat riogattak, láttuk a távolban a régi Vágóhidat, üvegcserepei ragyogtak a napfényben, és egészen messze falusi háztetők támaszkodtak egymásra. Tiszta, nyári délután volt, mindenfélét láttunk a toronyból, és mindenben neveltünk: a békésen legelésző csikókon, a ragyogó üvegcserepeken, a varjakon...

– Mikor jönnek a darvak? – kérdezte Burai J.

– Ősszel – mondta szórakozottan Gergián, és csillogó szemmel forgolódott a torony tetején.

– Őszig felérünk hozzájuk? – kérdezte Burai J.

– Ha őszig nem, tavaszig biztosan felérünk hozzájuk – mondta Gergián. – Tavasszal is jönnek a darvak, és mi lehívjuk őket ide, hozzánk. Majd meglátják, hogy milyen gyönyörű madarak. Fehér darvak és fekete kárókatónák együtt. Képzeljék el!

– Felmegyünk a felhők fölé is – nevetett boldogan Aranka.

- Felmegyünk a felhők fölé - mosolygott Gergián -, és én akkor majd zongorázok maguknak. Most pedig szabadon engedjük a kárókatonákat.

A száнк úgy maradt, nevetésre húzva, de elhallgattunk, egyszerre fordultunk az akácfa felé. A kárókatonák már emelgették szárnyukat, halászni készültek.

- Maguk maradjanak itt, és figyeljék, hogy hova repülnek a kárókatonák.

Leereszkedett a toronyról, és lassan elballagott az akácfa-hoz. Sorra leoldozta a zsineget a négy kárókatona lábáról. Mi fent, a magasban pisszenni sem mertünk most, remegve figyeltük, hogy mi fog történni. A négy kárókatona egyszerre emelkedett fel a földről, szétterjesztett szárnyakkal körürepültek az akácfa-t, aztán feljebb emelkedtek, egyre feljebb, és elrepültek a torony felett. Elszorult a szívünk, úgy látszott, hogy a kárókatonák a Ságitanya felé indultak. De aztán mégis a tőzegbánya vizére ereszkedtek le. És abban a pillanatban halászni kezdtek. Le-lebuktak a mélybe, hozták fel és nyelték a halat, először halásztak szabadon, saját maguknak. Odaröpült a többi kárókatona is, nagy, fekete madarak lepték el a síma vizet.

Később jóllakottan együtt tért vissza az egész csapat az akácfa-ra. A négy kiszabadított kárókatona elvegyült a többi közé. Már nem ismertük meg őket, éppen olyan szépek voltak, mint a többi kárókatona. Lelkesen tapsoltunk, aztán összefogódtunk, és könnyesre nevtük magunkat. Lábunkkal most jókedvűen doboltunk a torony tetején.

- Ma akkorát üvöltök a Vágóhídon, hogy beleremeg a világ - nevetett Virág Péter.

- Gyerünk a Vágóhídhöz! - kiáltottam. - Akkorát üvöltünk, hogy beleremeg a világ.

Nagyon gyorsan leászttunk a toronyról, intettünk Gergiaánnak, integettünk a kárókatonáknak, aztán futottunk le a folyóhoz. Végigfutottunk és végignevtük az utat a Gergiaán-tanyától a régi Vágóhíd-ig, és még akkor is nevtünk, amikor felkapaszkodtunk az üvegcserepek alá. Időben érkezttünk, a napkorong pereme már vörösödni kezdett, hamarosan égővörös lesz itt minden körülöttünk, és kezdhettük az üvöltést.

De mielőtt még lángra lobbantak volna a falak, egy nagyon dühös ember tántorgott be a Vágóhíd közepére. A Kocsmáros volt. Megjelent ismét, ezúttal váratlanul. És nagyon rosszkor jött, éppen amikor egy szép napot akartunk befejezni. Természetesen tök részeg volt. Most nem kellett a közelébe menni, fentről is láhattuk, hogy tök részeg. Tántorogva, vérben forgó szemekkel nézett körül, aztán elordította magát:

- Aranka, gyere le!

Aranka falfehérre változott, lehunyta a szemét.

- Ne menj le - mondta Burai J.

- Aranka, gyere le! - ordította a Kocsmáros.

- Le kell mennem - mondta Aranka aléltn. - Holnapután elutazik a nagybácsim, búcsúzkodni jött hozzánk.

- Ne menj le - kérlelte Burai J.

- Azonnal gyere le! - kiabált a Kocsmáros.

- Mennem kell - nyöszörgött Aranka, és a vaskampók felé nyújtotta a lábát.

A napkorong akkor változott tűzgolyóbissá. Lángba borult a Vágóhíd, vörösen izzott minden körülöttünk, és a vörös falakra vésett kárókatonák körül.

- Áááá! - eresztette ki a hangját Burai J.

A következő pillanatban üvöltöttünk valamennyien. Úgy üvöltöttünk, mint még soha életünkben, beleremegett a világ. És Aranka is velünk üvöltött, lábát visszahúzta a vaskampóról. Lent a Kocsmáros az öklét rázta, szaladgált egyik faltól a másikig, kiabált valamit, de elveszett a hangja. Végül egyetlen kitámolygott a lángoló Vágóhídról.

Mi pedig teli torokból, megállás nélkül üvöltöttünk nagyon sokáig. Még akkor is üvöltöttünk, amikor a vörös napkorong megszelídülten félig lebu-kott, ott valahol messze, és páracsíkok húztak függönyt elébe, mintha köd ereszkedne le az égből.

VIII.

Reggel sűrű ködbe ütköztünk, fehér és nyirkos volt körülöttünk a világ. Mintha fentről, a láthatatlan magasságból egy hatalmas orsóról tisztára mosott, nedves és nagyon vékony gyapjúsálakat gomolyítottak volna le a földre. Tapogatózva, tétován mozogtunk a fehérségben, elképedve, csodálkozva gyűltünk össze a Vágóhídnál. Augusztus vége felé jártunk, szokatlan és nyomasztó volt ez a sűrű köd, amely olyan váratlanul szakadt ránk a napfényes nyári napok után.

Bent a Vágóhíd falai között is eltompult a világosság, a kárókatonák, a többi vízimadarak, az ötlábú bikák és csődörök szinte elvesztek a felhőmályban, csak akkor mutatkoztak meg, ha a közelükbe mentünk. A négy borzas kárókatonát vettük szemügyre. Most még szomorúbbak voltak, mint egyébként, mintha még a föld is összekuszálta volna tollaikat. Burai J. krétát fogott a kezébe, és lerajzolta még egyszer a négy kárókatonát, ahogy könnyedén a magasba röppennek. Így már szépek voltak, semmi sem árthatott nekik, a sűrű köd sem. Mélyen belevéstük a rajzokat a Vágóhíd vörös falába, és közben vártuk, hogy odakint a napsütéstől kifényesedjen a világ.

De a nap nem jelent meg, sőt a köd egyre sűrűbb lett, mindent betakart: a Vágóhidat, a folyót, a sűrű nádist, az egymásért rikoztató vízimadarakat, a Gergián-tanyát és a tornyot. Mert a nap még délután sem jelent meg, amikor kimentünk a Gergián-tanyára.

Gergián a torony lábánál ült, és csapot faragott egy gerenda végére. Építészről ma szó sem lehetett. A toronyból csak a vastag tartóoszlopok látszotak, a hatszögletű deszkakilátókat felszippantotta a köd.

– Meddig fog ez tartani? – kérdeztük felháborodva Gergiántól, mintha legalábbis ő intézné az időjárást. – Hiszen nyár van még. Honnan jött ez a sűrű köd?

– Nem tart sokáig – vigasztalt bennünket Gergián. – Holnapra eltűnik, mintha itt sem lett volna. Ismét kisüt a nap, és mi építjük tovább a tornyot.

– A kárókatonák mit csinálnak? – kérdezte Burai J.

– Reggel halászni voltak – mondta Gergián. – Jólaktak, most ülnek az akácfa, és várják, hogy kisüssön a nap.

– Mind ott vannak? – kérdeztem.

- Mind.

- Az a négy is? - kérdezte Burai J.

- Azok is - bólogatott Gergián. - Most már életük végéig ott maradnak a többiekkel.

- Csak tegnap engedték őket szabadon - aggodalmaskodott Burai J. - Mindössze egy napja szabadok. Nehogy eltévedjenek a ködben.

- Vigyáznak rájuk a többiek - mondta Gergián. - Maguk is láthatták, hogy mennyire ajnározzák őket. Még halat is hoztak nekik. Az ember el sem hinné...

- Utálom a ködöt - fortyogott Burai J. - Tegnap még szép világos volt mindenütt, most meg az orrom hegyét is alig látom.

- Felhők jöttek az éjszaka - bölcsekedett Aranka. - Felhők jöttek, és leszálltak a földre.

- Felhők!! - markolt megvetően a ködbe Burai J., de aztán hirtelen Aranka meresztette a szemét. - Mit mondtál?

- A felhők leszálltak a földre.

- Leszálltak a földre, leszálltak a földre - hadarta Burai J., azzal már ott sem volt közöttünk.

A toronyhoz ugrott, és eszeveszetten mászni kezdett fölfelé. Pillanatok alatt felszippanthatta a köd. Meglepetten, vaksin pislogtunk utána. Kisvártatva lábdobogás hallatszott a magasból, majd Burai J. kiabálása:

- Tamás! Gyertek fel gyorsan! Gergián! Jöjjön!

Türelmetlenül, visítva hívogatott bennünket, gondolkodás nélkül mászni kezdtünk mi is felfelé. Kapaszkodtunk a ködben, kapaszkodtunk egyre magasabbra, aztán felléptünk a hatodik kilátóra Burai J. mellé. Kiléptünk a ködből a csillogó napsütésbe. Igen, itt fent barátságos nyári verőfény volt, lent pedig, a lábunk alatt, fehér köd gomolygott nehézkesen. Innen fentről nagyon fehérnek látszott a köd, mint valami hullámzó, vastag hótakaró. Végtelem hómező csillogott alattunk, szikrázó nyári nap világította meg.

Most már örültünk a ködnek, nem bántuk, hogy ilyen váratlanul szakadt ránk. Most már fölötté voltunk. És teljesen megvadtunk.

- Ó, ó... - nyögte Aranka. - Milyen szép! Úszni kellene benne.

- Magasan vagyunk - áradozott Hodonicki Oszkár. - Ugye, milyen magasan vagyunk? Süt ránk a nap.

- Csak miránk süt a nap - mondtam a fehér csillogástól könnybe lábadt szemmel. - Miránk mindig sütni fog a nap. Nagyon magasra fogunk felmenni.

- Üvölteni kellene - suttogta Virág Péter. - Istenem, hogy szeretnék üvöltöni.

Burai J., aki visitott, lármázott, amíg fel nem jöttünk, most merően nézett Gergiánra, és azt mondta:

- A felhők felett vagyunk.

Gergián nem figyelt rá, talán nem is akart Burai J.-re figyelni. Forgolódott a torony tetején, a hómezőt nézte, a fehér dombokat és völgyeket. Egyszer csak felkiáltott:

- Kárókatonák!

A fehér mélységből szép nagy fekete madarak bukkantak elő, és megfűrödtek a napfényben. A kárókatonák mintha meghallották volna lelkendezésünket, megtudták tőlünk, hogy csak lent van köd a földön, feljöttek utánunk a magasba, vidáman sütkeztek, röpködtek a fejünk felett, a fehér csillogásba fekete csillogás vegyült. Sohasem voltak még ilyen szépek a kárókatonák.

- Bár mindig köd lenne - mondta Hodonicki Oszkár. Egyszerre mindannyian nagyon megszerettük a sűrű, fehér ködöt. Bár mindig így maradna.

- Lejöttek a felhők - mondta Aranka. - Sok szép felhő jött le hozzánk.

- A felhők felett vagyunk... - sziszegte Burai J. Gergián felé.

Gergián a magasba emelte a karját, a kárókatonákat akarta magához ölelni. Mozgott a szája, beszélt a nagy, fekete madarakhoz.

- Mind itt vannak - mondta később hangosan. - Mindig utánunk jönnek. Akármilyen magasra megyünk, ők mindig utánunk jönnek.

- Itt van az a négy is! - kiabált Hodonicki Oszkár. - Ők a legszebbek! Nézzétek, hogy csillog a tolluk.

Forgolódtunk, lármáztunk ott a torony tetején, szép volt lent a gomolygó hómező, szépek voltak fent a fekete kárókatonák; szédült a fejünk a nyári napsütésben. Csak Burai J. állt mozdulatlanul a kilátó közepén, és Gergiánt bűvölte:

- A felhők felett vagyunk - ismételte. - A felhők felett vagyunk. A felhők felett vagyunk...

Végre Gergián visszanézett rá. Megértően bólogatott. Sóhajtott:

- A felhők felett vagyunk.

- A felhők felett vagyunk - szajkózta Burai J., és most már mi is odafigyeltünk.

- Hát jó - mondta Gergián csöndesen. - Menjenek szépen haza, és mondják meg a szüleiknek, hogy ma éjjel nálam alszanak. Mondják, hogy

én kérem, hogy ma éjjel nálam maradjanak. Vigyázni fogok magukra. És estére várom magukat.

Először csak bámultunk, nem értettük, miért mondja mindezt Gergián. De utána Burai J.-re néztünk: ragyogott a boldogságtól. És akkor már mindent értettünk. A felhők felett voltunk.

– Gergián... – hebegte Aranka fülig pirulva. – Gergián... Maga a legrendesebb ember a világon.

Aztán ment lefelé a toronyról, nyilván attól félt, hogy elsírja magát. Azt hiszem, akkor valamennyien ettől féltünk; mi is majdnem elsírtuk magunkat. Én nagyon szerettem volna megszorítani Gergián kezét. Gyorsan lesiklottunk Aranka nyomán, elrejtőztünk a ködbe. Ott, a torony tetején csak Gergián maradt. Feje felett csillogó tollú, nagy, fekete madarak röpködtek, gyönyörű kárókatonák.

Hazamentünk és megmondtuk otthon, hogy az egész éjszakát Gergián-nál töltjük. Gergiánt minden ember ismerte a faluban, a szüleink is ismerték, nyugodtan elmehtünk hozzá éjszakára. Egész délután azért fohászkodtunk, nehogy felszálljon a köd. Ha már lejöttek a felhők, egy éjszakára még maradjanak itt.

És itt maradtak a felhők. Még sűrűbb fonalakat húztak körénk, mint reggel, és ólomszínűre változtak. Most aztán tényleg alig láttunk az orrunk hegyéig. De azért elszántan belementünk a ködbe, hogyne mentünk volna, éreztük, hogy ezen az éjszakán nagyon fontos és szép dolgok fognak történni. Behúzott nyakkal botorkáltunk el a Vágóhídig, behúzott nyakkal bukácsoltunk le a folyóhoz. A folyó mellett mentünk, lábaink jól ismerték az utat, engedelmesen kanyarogtak a folyó partján, a sűrű nádas mellett vittek bennünket előre; bent a nádas mélyén mindenféle vízimadarak hallgattak, mintha meghaltak volna. Mentünk a parton, belebújva a földre szállt felhőkbe, szinte lebegtünk, mint valami okvetetlenkedő szürke foltok a föld felett.

A Gergián-tanya udvarán tűz égett. Apró, mérges lángok birkóztak a köddel, teljesen hiábavalóan. Fényük semeddig sem jutott, a sűrű felhők jóformán a földbe taposták őket. Gergián, mint egy mosolygó varázsló, nyársat forgatott a tűz mellett. Parázson halat sütött. A tűz köré kuporodtunk, figyeltük Gergián tüsténkedését. Szép, nagy halakat sütött, csukákat, pontyokat, harcsákat: sok hal volt a tőzegbányában, Gergián tudta, honnan kell kimerni a legszebbeket, és most jóízűre piritotta őket.

Szerettük nézni Gergiánt halsütés közben, de ezúttal mégsem maradtunk sokáig a tűznél. Ezen az estén nem a halak érdekeltek bennünket első-

sorban. A zongorát szerettük volna látni. Kerestük a zongorát, forgolódtunk a ködben...

A torony talpazatánál találtuk meg. Ott állt komoran és méltóságteljesen: nagy, fekete zongora, a földre szállt felhők piciny vízcseppeket permeteztek a fedelére. Áhítattal vettük körül a zongorát, hozzányúlni is alig mertünk.

– Gergián a legrendesebb ember a világon – ismételte el suttogva Aranka, amit már délután is mondott. – Látjátok, hozott zongorát. Gergián mindig betartja a szavát.

– Éppen olyan zongora, mint a Keszler doktoré – mondta Burai J. – Gyönyörű hangja van, és felhallatszik majd a torony tetejére, a felhők fölé.

– Igen – helyeselt Virág Péter félrebillentett fejjel. – Pontosan olyan, mint Keszler doktoré. Én már láttam egyszer a zongoráját.

– Hol kell ezen játszani? – kérdezte Hodonicki Oszkár, aki most látott először zongorát.

– Itt – mutatta Burai J. – Itt kell felnyitni, azután a billentyűkön lehet játszani.

– Nyissuk fel – indítványozta Virág Péter.

– Nem – intettem le. – El a kezekkel! Csak Gergián játszhat rajta. Még elrontjátok itt nekem. – Az az igazság, hogy közelről én is akkor láttam először zongorát, féltettem, és majdnem féltem tőle.

Így hát csak néztük a zongorát, meg voltunk illetődve valamennyien. Aranka néha kinyújtotta a kezét a zongora felé, azt hiszem, a vízcseppeket szerette volna letörölni róla, de mindig meggondolta magát, visszakarta a kezét. Később Gergián kiáltott értünk a tűz mellől.

– Kész a vacsora!

Ott hagytuk a zongorát, ismét a tűz köré kuporodtunk, és ettük a halat. Komolyak voltunk, nem beszéltünk, mintha egy nagyon fontos szertartáson vennénk részt, hamvadó, füstölgő parázsok felett. Gergián mosolygott, adogatta kezünkbe a halakat, türelmesen várta, hogy mindet megegyük. Lassan ettünk, nem faltunk, mint máskor, rengeteg időnk volt, az egész éjszaka előttünk állt még, és mi nem akartunk semmit sem elsietni. Amikor befejeztük az evést, Gergián vizet locsolt a parázsra. A felszálló füstöt elnyelte a köd.

Aztán a toronyhoz mentünk. Gergián rátámaszkodott a zongorára, és a magasba mutatott.

– Menjenek fel a toronyra. A felhők fölé.

Ezt is komolyan, szertartásosan csináltuk. Kimért mozdulatokkal kapaszkodtunk felfelé a ködben, fel a hatodik kilátóra. Komoly arccal léptünk ki a csillagok alá. Itt fönt gyönyörű nyáréjszaka volt.

Ezért jöttünk, ezért verekedtük keresztül magunkat a sűrű ködön. Tulajdonképpen ezért építettük a magas tornyot, és milyen jó volt, hogy felépítettük. A felhők felett voltunk, a csillagoknál. Rengeteg csillag szikrázott az égen, soha még ennyi csillag nem volt egy éjszakán, a hold görbe szarvaival majdnem elveszett közöttük.

Lent pedig megszólalt a zongora. Gergián játszani kezdett, halkán, szépen; olyan dolgokat játszott, amelyeket eddig még sohasem hallottunk.

Szinte mozdulni sem mertünk, olyan szép volt minden. A zongora hangjai áttörtek a ködön, a földre szállt felhőkön, amelyek most már nem voltak fehérek, már nem hómező terült el a lábunknál, sötét, ólomszínű, mély víz hullámozott mindenfelé haragosan és fenyegetően, de mi nem féltünk tőle, tudtuk, hogy hozzánk nem érhet el, mi magasan voltunk, a csillagokat láttuk. És a csillagok mind közelebb, közelebb jöttek, egyre fényesebben világítottak.

Ültünk a torony tetején, félig lehunyt szemmel imbolyogtunk a zongora hangjára, a csillagok meg szinte az ölünkbe hullottak. Megfoghattuk volna őket, ha akarjuk, beszélgethettünk is velük; mieink voltak a csillagok. Sokáig ültünk ott, és még nagyon sokáig ott akartunk maradni a csillagok között. Hosszú éjszaka volt, és mi szerettük volna, hogy örökké tartson. Félálomba ringattuk magunkat, és beszélgettünk a csillagokkal...

Hatalmas, csúnya dörrenés riasztott fel bennünket. Valaki puskát sütött el lent a földön. A zongora elhallgatott, a csillagok messzire elrepültek.

Talpra ugrottunk, kábán, ügyetlenül topogtunk, majdnem felborítottuk egymást, hirtelenében azt sem tudtuk, hogy hol vagyunk. Aztán ijedten, dühösen tülekedve, mászni kezdtünk le a toronyról. Magas volt ez a torony, rettentően magas, nagyon sokáig tartott, amíg földet értünk.

Lent a földön, a zongora mellett Gergián állt, puska volt a kezében, lábánál egy halott kárókatona hevert.

- Nézzék - mutatott Gergián a csapzott, fekete madárra. - Lelőtték... Lelőtték a kárókatont.

- A kárókatont - nyöszörögte Aranka. - De hát miért?

- Ki lőtte le? - kérdeztem.

- Nem tudom - mondta Gergián elcsukló hangon. - Lelőtték.

- Ölje meg a gazembert! - kiáltotta Burai J. Gergiánnak. - Akárki volt is, ölje meg!

- Biztosan a Ságik voltak - mondta Hodonicki Oszkár. - A Sági Márton. Biztosan ő volt.

Ekkor a tőzegbánya irányából zajt hallottunk. Futó lábak dobogását. Gergián sarkon fordult, és eltűnt a ködben. Rohantunk utána, téptük, szaggattuk a sűrű felhőket, és ordítottunk a távolodó Gergiánnak.

- Kapja el! Kapja el! Megölte a kárókatonát.

Lövés dörrent, megremegtette a ködöt. A hang irányába futottunk, lihegve, ordítózva. Azután recsegés-ropogás hallatszott, valaki belerohant a sűrű nádasba. Mintha bugyborékoló, cuppogó zajokat is hallottunk volna... Rohantunk oda, de mire a tőzegbányához értünk, már csönd volt. Csak egy felriasztott szárcsa nyikorgott segélykérően.

- Ez itt az ingovány - mondta Burai J. - Az ingoványba menekült a gazember. Biztosan elsüllyedt.

- És ha Gergián...? - kérdezte remegő hangon Aranka.

- Gergián tudja, hogy itt ingovány van - mondta Burai J. - Ő nem ment le.

- Hé, van itt valaki? - kérdezte Hodonicki Oszkár a nádastól. Senki sem válaszolt, már a szárcsa is elhallgatott.

- Hol van Gergián? - kérdezte Aranka.

- Tényleg, hol van Gergián? - meresztettük szemünket a ködbe.

- Gergián! Gergián! - kiabáltunk minden irányba, de nem válaszolt senki.

Lassan hátrálni kezdtünk a tőzegbányától, vonultunk vissza a tanyára. Talán húsz métert sem tettünk meg, amikor Gergiánba ütköztünk. A földön feküdt széttárt karokkal, arcára a felhők apró vízcseppeket permeteztek, mellén mocskos, sötét folt éktelenkedett, elcsúfította fakőzöld vadóri zubonyát. Puskája a jobb oldalán hevert, a jobb keze mellett.

Letérdeltünk a nyirkos föbe, Aranka Gergián mellére tette a kezét. Aztán felemelte a kezét, és megmutatta nekünk. Feketék voltak az ujjai.

- Meglőtték Gergiánt - közölte meglepően nyugodt hangon.

Valamennyin meglepően nyugodtak voltunk. Térdeltünk Gergián mellett, és a fejünket ráztuk, mint ő szokta, ha kellemetlen dolgokról beszélt.

- Meghalt? - kérdezte Virág Péter.

- Alighanem meghalt - mondta Hodonicki Oszkár. - Mellbe lőtték, egészen közletről.

Ez az éjszaka eddig is kicsit olyan volt, mintha csak álmodtuk volna. Most pedig teljesen valószerűtlenné vált. Semmi sem volt valóságos. Sem a köd, sem a torony, sem a zongora, sem az ingovány. Gergián sem volt valóságos.

Nagy játékbábu volt. Tudtuk, hogy megölték, hogy halott, de mégsem volt halott. Játékbábu volt, elromlott játékszer, amit bizonyára már soha többet nem lehet megjavítani.

Burai J. még ennyit sem akart elhinni.

- Keljen föl, Gergián - mondta. - Keljen fel már. Menjünk vissza a zongorához.

- Meghalt szegény - mondta Aranka, mocskos ujjait vizsgálgatva. - Elfolyt a vére.

- Ne vacakoljon, Gergián! - mondta Burai J. - Ki fog nekünk zongorázni? Megígérte, hogy egész éjszaka zongorázni fog.

- Alighanem sörétes puskával lőtték szét a mellét - állapította meg Hodonicki Oszkár.

- Azt a gazembert elnyelte az ingovány - magyarázta Burai J. - Azt, aki lelőtte a kárókatonát. No, keljen már fel, Gergián.

- Vigyük be a házba - mondtam. - Nem hagyhatjuk itt kint.

Felkeltünk, megragadtuk Gergiánt, Aranka és én a kezét fogtuk, Hodonicki Oszkár és Virág Péter a lábát: cipeltük a tanyára. Burai J. a puskával kullogott a nyomunkban; a puska csövét fogta, és húzta maga után a földön. Egész úton könyörgött Gergiánnak.

- Azt ígérte, hogy reggelig zongorázik nekünk. Miért nem kel fel? Ne vacakoljon... Maga mindig betartotta a szavát. Miért vacakol most velünk?

Nehéz volt Gergián, elernyedte a teste, nyögve cipeltük be a tanyaudvarra, onnan be a házba. Tök sötét volt, de mi a házban is ismertük a járást, mindenről tudtuk, hogy hol van, sötétben is egyenesen az ágyhoz mentünk, és felfektettük rá Gergiánt. Aztán Aranka meggyújtotta a petróleumlámpát.

A fényre összerendeztünk, kezdtünk ébredezni. A lámpafénynél a tárgyak lassanként valóságossá, igazivá váltak. És Gergián, Gergián is már majdnem igazi halottá vált. Szeme nyitva volt, a plafont nézte, az arca azonban görcsbe merevedett. Gergián nem mosolygott. Megrémültünk, menekülni szerettünk volna minél messzebb innen. Gergián nem mosolygott.

- Jó estét kívánok mindenkinek - köszöntött ránk valaki.

Az ajtóban egy kis ember állt, kezében fekete bőrtáskát tartott. Keszler doktor. Fejünket arrafelé kaptuk, de nem mozdultunk, és nem köszöntünk vissza.

- Gergiánt keresem - mondta Keszler doktor. - Azazhogy a zongorámat keresem. A szomszédok azt mondják, hogy Gergián vitte el délután, amikor én...

- Maga lőtt Gergiánra! - rivallt rá a kis doktorra Burai J. Görcsösen szorongatta a puska csövét, szeme eszelősen kitágult. - Maga volt az!

- Én... én a zongorámért jöttem - mondta elhűlve Keszler doktor.

- Mellbe lőtte Gergiánt! - ordította Burai J.

- Én a zongorámért... - hebegte Keszler doktor, és akkor hirtelen kapcsolott. - Mit beszél, fiam? Meglőtték Gergiánt?

Berontott a szobába, félrelökdösött bennünket az ágytól. Gergián fölé hajolt, megfogta a kezét. Sokáig állt ott előregörnyedve, mi pedig egyre jobban féltünk, és szerettünk volna elrohanni.

- Menjenek ki - mondta Keszler doktor, és kinyitotta a táskáját.

- Meghalt? - kérdezte Aranka reszketve.

- Menjenek ki - mondta Keszler doktor.

- Meghalt - mondta Aranka, de most egészen más volt a hangja, mint ott a ködben. És a szája is legörbült. - Ugye, megmondtam, hogy meghalt.

- Azt ígérte, hogy egész éjjel zongorázni fog nekünk - mondta Burai J. - És mindig magázott bennünket.

- Miért nem mennek ki innen? - fordult hozzám Keszler doktor. Ő is magázott bennünket.

Hiszen mentünk volna mi, de nem tudtunk mozdulni. Iszonyodva meredtünk Gergián eltorzult arcára. Nem mosolygott. Tudtuk, hogy Gergián már soha többé nem fog mosolyogni. És mi nem tudtunk elrohanni onnan.

Keszler doktor becsukta a táskáját, és azt mondta:

- Szólni kell a rendőrségnek. Jöjjenek velem, elmegyünk a rendőrségre.

- A toronyra megyünk - mondta Burai J.

- Miféle toronyra? - kérdezte Keszler doktor.

Burai J. keskeny arca megkeményedett, magabiztosan rendelkezett, mintha az ingovány szélén lennének, és neki kellene elvezetnie bennünket a láthatatlan úton egy száraz szigetre.

- A toronyra. Maga pedig zongorázni fog nekünk.

- Zongorázni? - hüledezett a doktor. - A rendőrségre...

- Zongorázzon! - kiáltott rá Burai J., és felemelte a puskát.

Keszler doktornak megrebbe a szeme, a puskát figyelte, amit Burai J. úgy tartott a csövénél fogva, mint egy görcsös botot, lőni nem tudott volna vele, de mégiscsak puska volt az. Nyájasan elmosolyodott a doktor, és azt mondta:

- Jól van, zongorázni fogok maguknak. Nyugodjon meg, fiam. Hol a zongora?

- Jöjjön - mondtam, és végre engedelmeskedtek a lábaim, elvittek Gergián mellől. - Jöjjön utánunk.

Kiveztünk Keszler doktort a szobából, a sűrű ködben elvezettük a zongorához. A nagy, fekete zongora mellett ázottan feküdt egy kárókatona. A doktor lenézett a halott madárra, kérdezni akart valamit, de Burai J. ráförmedt.

- Zongorázzon!

Keszler doktor lecsapott a billentyűkre. Mi pedig elfordítottuk a fejünket, hogy ne lássuk a halott kárókatonát, és belekapaszkodtunk a toronyba.

Fel, fel minél gyorsabban, el innen a ködből, ahol egy kárókatona fekszik, és ahol Gergián már sohasem fog mosolyogni. Fel a csillagokhoz. Mentünk felfelé, szorítottuk a vaskapcsokat, másztunk, mintha ettől függne az életünk. A csillagokat akartuk látni...

Aztán a semmibe léptünk. Feljutottunk a torony tetejére, nem volt tovább. És a torony tetején is sűrű köd feküdt ránk. A felhők most gonoszak voltak, feljöttek a magasba, elborították a tornyot, eltakarták a csillagokat. Sűrű, undorító köd fojtogatott bennünket, sohasem voltak még ilyen csúnyák a felhők, piszkos rongycafatokat csaptak az arcunkba, piszkos rongyokat borítottak a szemünkre, hogy ne lássunk semmit, ne lássuk a csillagokat.

Hideg lett egyszerre, fáztunk, mint még soha életünkben. Összebújtunk ott fent tizenkilenc méter magasban, a Gergián ácsolta hatszögletű kilátó közepén, reszkettünk, a kezünk jéghideg volt.

Burai J. melléből furcsa, nyüzszítő hang tört elő. Olyasféle hang volt ez, mint amikor először jött el a Vágóhídra üvölteni, és a leölt állatok hangját utánozta. De most egyszerre utánozta valamennyi állat hangját. Sírt Burai J., vonított, mint a megkínzott állatok, beleüvöltött a mocskos felhőkbe. És vele együtt sírtunk mindannyian, összeöleleztünk ott a torony tetején, összedugtuk a fejünket, és sírtunk, ordítottunk egyre hangosabban és hangosabban. Nem láttuk a csillagokat, a zongorát sem hallottuk már. Semmi sem volt körülöttünk.

Utószó helyett

Kakukk repül a levegőben, árnyéka rátelepszik a nádasokra. Pimasz, cini-kus madár, zavartalanul szemlélődik, puha fészkeket kutat, megrémíti a fészkek lakóit, véget vet a békés csöndnek. Nádirigók bukkannak elő, elke-seredetten kiabálnak, tiltakoznak, felborzolt tollukban érzik a veszélyt, már-már megtámadják a kakukkot, de az hirtelen fordulatot vesz, és elsuhan a szántóföldek felé.

- Azelőtt sohasem láttam kakukkot erre - mondom majdnem kiabálva, hogy Virág Péter meghallja az elke-seredetett madárricsajban.

- Azelőtt nem figyeltünk rájuk - mondja Virág Péter. - Itt voltak nekünk a kárókatonák, észre sem vettünk más madarakat. Mellesleg, azt hiszem, akkoriban nem is volt itt ennyi kakukk. Az utóbbi néhány évben szaporodtak el.

- Hol rakják le a tojásaikat?

- Általában a nádirigók fészkeiben. Ezért háborognak ennyire a szegény nádirigók.

- Megriaszthatnál néha egy-két kakukkot - mutatok a vadászpuskára.

- Védett madár - mondja Virág Péter. - És alapjában véve hasznos madár.

Elérkezünk oda, ahol hasat ereszt a kis folyó, itt kezdődik a régi tőzegbánya. A nádas most még sűrűbb, mint régen, látszólag biztos oltalmat nyújt a kis nádirigóknak, a kakukk azonban mégis megtalálja a fészkeiket.

- Mit gondolsz, megvan még az *Éhes ingovány*? - kérdezem Virág Pétert.

- Megvan - mondja. - A sziget is megvan. Burai J. bármikor eljön ide, mindig átgázol az ingoványon, felkeresi a zsombékot.

- Rátalál a láthatatlan útra?

- Burai J. mindig rá fog találni. Még ma is büszke az ingoványra. Az ingovány állt bosszút Gergián gyilkosán. Örökre elnyelte.

- Biztos?

- Burai J. azt mondja, hogy biztos. Az ingovány elnyelte a Kocsmárost.

- A Kocsmárost? Mi akkor azt hittük, hogy a Ságik...

- Nem a Ságik voltak - mondja Virág Péter. - Ki sem mozdultak azon az éjszakán a tanyájukról, vendégeik voltak. Burai J. meg van győződve, hogy a Kocsmáros lőtte le Gergiánt, és azt a szegény kárókatonát.

- A Kocsmáros akkor készülődött külföldre, Ausztráliába, vagy hova.

– Senki sem látta elutazni – erősködött Virág Péter. Nyilván ő is meg van győződve róla, hogy a Kocsmárost elnyelte az ingovány. – És levelet sem kapott tőle azóta senki.

A Gergián-tanya felé ballagunk, hátunk mögött még méltatlankodnak a nádirigók, időbe telik, mire megnyugszanak. Nagyon felkavarta őket a kakukk megjelenése.

A Gergián-tanya elvadult, elhanyagolt. A falakról hámlik a vakolat, a kertet teljesen elborította a gaz, a nagy akácfán, a kárókatónák fészkein lusta szürkegémek trónolnak. Korántsem olyan szép madarak, mint a kárókatónák. Közönséges szürkegémek, gyerekkorunkban fosógémeknek neveztük őket.

Csak a torony olyan, mint régen. Az eső, a nap, a hó, a köd sötétebbre pácolta az oszlopokat és a gerendákat, de a torony továbbra is változatlanul szilárdan áll.

– Burai J. majd rendbe hozza a tanyát – mondja Virág Péter. Aztán felém fordítja félrebillent fejét, és kicsit gúnyosan megkérdezi: – Nem akarsz felmenni? Régen jártál itt.

Nem válaszolok. Lerúgom a cipőmet, feltűröm a nadrágomat, és összeszorított fogakkal mászni kezdek fel a toronyra. Virág Péter halkán heherézik mögöttem, és jön ő is felfelé. Valamikor könnyedén másztunk fel, most szuszogva haladunk lépésről lépésre, araszolunk, mint a hernyók. Elfogy a levegő mire felérünk, egy ideig szólni sem tudunk.

Később nézek körül a magasból: rálátok a tőzegbánya csillogó vizére, a tőzegbányán túl a zöldellő kukoricatáblákra, ahol kalapos emberkéek riogatják a varjakat, látom a Sági-tanyát, a füves tisztáson szilaj csikók rohangásznak körbe-körbe, apró gyerekek űzik őket.

– Mégiscsak magas ez a torony – mondom. – Tizenkilenc méter, jó messzire látni innen.

– Huszonkét méter – vigyorog Virág Péter.

– Hogyhogy huszonkét méter?

– Nem számoltad a kilátókat?

– Nem – mondom. – Alig tudtam felmászni, nem jutott eszembe a kilátókat számolni.

– Burai J. tavaly felépítette a hetedik kilátót. Összegyűjtötte a régi faanyagot, ami még Gergián után maradt itt.

Jó kedvem van, nevetve forgolódom a magasban, messzire ellátok, innen fentről mindent megnézhetek magamnak alaposan. Azért jöttem.

- Burai J. fel fog menni a felhők fölé - mondom meggyőződéssel.
- Igen - helyeselt Virág Péter. - Elhatározta, hogy tovább építi a tornyot. Felmegy a felhők fölé.
- Segítettél neki a hetedik kilátót építeni?
- Néha segítettem - mondja Virág Péter.
- Más nem segített?
- Virág Péter is jókedvű, elneveti magát.
- Nem fogod elhinni, a Sági gyerekek segítették neki.
- A Sági gyerekek?
- Igen. Egy rakás gyerek van a Sági-tanyán, ott hajszolják a csikókat - mutat a távolba. - Szeretik hajszolni a csikókat, mint mi annak idején. És ugyan-úgy lelkesednek a toronyért. Ők is a felhők fölé akarnak menni.
- Burai J. felviszi őket a felhők fölé - mondom.
- Majd én is segítek a tornyot építeni - mondja Virág Péter.
- Eljövök én is - fogadkozom. - Felmegyünk a magasba, és visszahívjuk a kárókatonákat.
- Burai J. megfogadta, hogy visszahívja a kárókatonákat - mondja Virág Péter. - Lehet, hogy a darvakat is lehívja egyszer.
- Felnézünk a magasba, az égre, biztató kék fények csillognak egészen közelről. Nem először látjuk ezt a csillogást, de mindig jólesik újból látni. Mindketten meg vagyunk győződve róla, hogy onnan egyszer majd ismét lejönnek a kárókatonák. Lehet, hogy a darvak is.

SORTÚZ
EGY FEKETE BIVALYÉRT

I.

Elmúlt egy bitang rossz nyár, szeretjük volna minél gyorsabban elfelejteni, mert azon a nyáron megöltek valakit, akit nagyon kedveltünk. Szép őszre vágytunk, hogy elfeledtesse velünk a halált meg az egyéb szomorú dolgokat, és az ősz szépnak is ígérkezett, mi örültünk neki, mert ekkor még nem tudhattuk, hogy éppen olyan rohadt lesz, mint a nyár, és hogy ismét meg fog halni valaki.

Pedig tényleg szépen kezdődött az ősz: érett a kukorica és a szőlő, Fodó tanár úréknak egészséges fiúgyermekük született, Burai J. átiratkozott a mi iskolánkba, Ácsi Lajos kora reggel, amikor még józan volt, kiült félmeztele-nül az iskolaudvarra, a padlásfeljáró elé, élvezte a napsütést, miközben las-san kapadohányszínű lett a bőre; az emberek általában jókedvűeknek lát-szottak, a levegőben lustán és fehéren úszott az ökörnyal, a parókia hosszú falán üdén zöldellt a kőrózsza, iskolába menet letéptünk húsos leveléből, és még az órákon is a kellemesen savanyú kőrózsalevelet rágszáltuk. Ezekben az első napokban jobbra csak lötyögtünk az iskolában, a tanítás még nem indult be igazából, és amikor beindult volna, megérkezett az Erőművész. Egyszóval minden a legnagyobb rendben volt, minden a kezünkre játszott, bár Hodonicki Oszkár jóval később azt bizonygatta, hogy a dolgok tulaj-donképpen már ekkor kezdtek rosszra fordulni az Erőművész jövetelével, ettől lett olyan rohadt az ősz, de szerintem nem igaz. Hodonicki Oszkár kü-lönben sem tudott mindent a később történekről, és az Erőművész jófor-mán semmiért sem okolható. Mellesleg a lehető legjobbkor érkezett.

Énekóránk lett volna, és mi utáltuk az énekórát, mivel nem szeretjük az énektanárnőt, Novák tanárnőt, aki megecetesedett vénkisasszony volt, és leginkább harmonikával jött az órára; én személyesen a harmonikát is utál-tam, különösen, ha Novák tanárnő játszott rajta, és még ki is rendelt ben-nünket egyenként az asztala elé, harmonikázott a fülünkbe, nekünk meg énekelni kellett. Hodonicki Oszkárnak, Virág Péternek, nekem, meg a Feny-vesi fiúknak többször is, mert Novák tanárnő mindig talált valami hibát; na-gyon nem szeretett bennünket, amióta ki lettünk tiltva a Kultúrotthonból, így hát folyton leállt a harmonikával, és újra kezdte velünk a gajdolást, és az egész osztály rajtunk röhögött. Kissé fázva vártam ezt az énekórát is,

majdnem biztos voltam benne, hogy megint énekelnem kell, de Novák tanárnő akkor nem tartott órát, helyette Fodó tanár úr, az osztályfőnökünk jött be az osztályba, közölte, hogy elmaradnak az órák, szedjük cókmozunkat, sorakozunk fel a téren, átmegyünk a Kultúrotthonba, mert egy erőművész érkezett, és ingyenes bemutatót tart nekünk, este pedig fellép a nagyközönség előtt. Megtapsoltuk Fodó tanár urat, ő pedig biztosított bennünket, hogy csodálatos dolgokat fogunk látni. Úgy beszélt az Erőművészről, mintha már régóta ismerné, azt hiszem ismerte is.

– Mindenki bemehet a Kultúrotthonba? – kérdezte akkor Hodonicki Oszkár.

– Természetesen – mondta Fodó tanár úr. Aztán nyilván eszébe jutott, hogy néhányan ki vagyunk tiltva és hozzátette: – Ma kivételesen mindenki bemehet.

– Rendes ember ez a Fodó tanár úr – magyarázta Virág Péter Burai J.-nek, aki még nem ismerhette Fodó tanár urat. Most iratkozott a mi iskolánkba. – Majd meglátod, hogy milyen rendes ember.

Közben összehapakoltunk, és lelkesedve kivonultunk a térre, a Szentháromság-szobor elé. Szép nagy tér volt itt, az iskola, a Kudlik-féle vaskereskedés, az Andróczki-ház, a katolikus templom, a parókia és a Kultúrotthon vette körül. A Kultúrotthon azelőtt apácázárda volt, de a háború után kisöporték onnan az apácákat, az épületet átalakították, csináltak ott színháztermet, könyvtárat, pingpongtermet és kuglipályát. Meg egy-egy kis lakást is elrekesztettek a gondnoknak és a Novák tanárnőnek, merthogy ő volt a Kultúrotthon igazgatója, szépen rendben tartott ott mindent, szabadidejében pedig művirágot csinált, rengeteg művirágot, és azzal kidíszítette a könyvtár és a színházterem falait. Hihetetlenül rondák voltak ezek a művirágok, az ember halottasházban érezte magát tőlük, de hát ezt is megszoktuk, csakhogy addigra Novák tanárnő néhányunkat kitiltott a Kultúrotthonból. Ez a téli szünetben történt. A színházteremben ténferegünk, velünk volt Kovács Pali is, aki akkor tanítóképzőbe járt, és most hazajött látogatóba. Felmentünk a színpadra, a kulisszák mögött megtaláltuk Novák tanárnő harmonikáját, azonkívül volt ott még egy hegedű és egy nagybőgő. Télen ugyanis tánciskolát szervezett Novák tanárnő, és a háromtagú zenekarban ő volt a harmonikás. Nézegettük a hangszereket, nekem leginkább a nagybőgő tetszett, Kovács Pali viszont a hegedűt vette kézbe, és azt állította, hogy tud játszani rajta. Álla alá szorította a hegedűt, és elkezdte fűrészelni. Borzalmasan játszott, ezt meg is mondtuk neki. Erre ő csak azért is be akarta bizonyítani,

hogyan tud hegedülni, pedig nem tudott. Ezt később maga is belátta, otthagya a tanítóképzőt, és elment állatorvosnak, de akkor télen, ott a színpadon még bizonyítani akart. És végül is rázendített a Mennyből az angyal-ra. Erre mi hárman, Hodonicki Oszkár, Virág Péter meg én elkezdtünk énekelni. Következett a Csordapásztorok, a Fel nagy örömmre és még néhány karácsonyi dal, majd ismét a Mennyből az angyal. Ehhez tudni kell, hogy a karácsony előtti napokban mi rendszeresen bejártunk három-négy utcát, minden házba bekopogtunk, és felkínáltuk az „angyali vigasságot”. Legtöbb helyen megengedték, hogy énekeljünk, és szentestén fizettek is nekünk. Szóval remekül tudtuk énekelni a karácsonyi dalokat, és remekül énekelünk ott a színpadon is, a Fenyvesi fiúk, akik közben bejöttek a színházterembe, lelkesen biztattak bennünket a nézőtétről. Csakhogy beviharzott Novák tanárnő is, magánkívül volt, sikoltozott, felrohant hozzánk a színpadra, kitépte a hegedűt Kovács Pali kezéből, minket meg lehordott mindenfélének, figyelmeztetett, hogy ez itt többé nem apácázárda, nem a sötétség fellekvára, nem tűri, hogy a klerikális reakció szellemét felélesszük, az ilyen dolgokat énekeljük a tér másik oldalán, a templomban. Örök időre kitiltott bennünket a Kultúrotthonból, azzal elrohant, kezében a hegedűvel meg a vonóval. Kovács Pali nem nagyon izgatta magát, vigyorgott egész idő alatt, mi azonban nagyon elcsüggedtünk, és dühösek is voltunk. A színháztermet könnyen nélkülözni tudtuk volna, de a Kultúrotthonban volt a pingpongterem is, oda szívesen jártunk. Bár egy pillanatra már akkor felmerült bennem, hogy Novák tanárnő ötlete a templommal nem is olyan rossz, tudniillik Berecz plébános szintén csináltatott pingpongasztalt, ott is lehetett pingpongozni, ha az ember rendszeresen járt hittanra, sőt, amint kiderült, a pap általában jobb labdákat és ütőket szerzett be, de azért továbbra is dühös voltam, és ezért felajánlottam Fenyvesi Jánosnak a dugóhúzócs bicskám, ha megesszük egyet a Novák tanárnő művirágaiból. Tudtam, hogy elúszik a bicskám, a Fenyvesi fiúk fogadásból hajlandók voltak jóformán mindent megenni, egyszer végignéztam, amikor lerágták egy fiatal eperfa kérgét. Fenyvesi János szó nélkül odaballagott a falhoz, leemelt egy művirágot, és enni kezdte. Már majdnem megette az egészet, a virágnak csak a lila krepp-papírral bevont szára maradt, amikor visszajött Novák tanárnő, és majdnem elájult. Újból sikoltozott, és kitiltotta a Kultúrotthonból a Fenyvesi fiúkat is, feltehetőleg azért mind a kettőt, mert nagyon hasonlítottak egymásra, mindketten rettenetesen kövérek voltak, mellettük még Hodonicki Oszkár is szinte véznának látszott, nehezen lehetett megkülönböztetni a két testvért, Novák tanár-

nő tehát mindkettőt kitiltotta, nehogy felváltva továbbra is bejárjanak a Kultúrotthonba. Fenyvesi János a művirág lila szárát már a téren ette meg, és én ott adtam át neki a bicskát a Szentháromság-szobor előtt.

Most megint ott álltunk, és én majdnem meghatódtam, hogy több mint fél év után ismét bemehetek a művirágos Kultúrotthonba. Osztályonként sorakoztunk fel, a tanárok is felvonultak, sőt közöttük volt még Fodó tanár úr felesége is, egy törékeny kis asszony, nagyon szép volt, egyáltalán nem látszott rajta, hogy két-három héttel azelőtt gyereket szült. Elkezdtek lassan beterelgetni bennünket a Kultúrotthonba. Izgatottan, de fegyelmezetten masíroztunk be, végimentünk a hosszú folyosón, onnan a színházterembe. Az ajtóban Novák tanárnő állt, szigorúan felügyelt mindenre, és amikor a mi osztályunk odaért, felemelte a kezét, és már mutatott is rám meg a két Fenyvesire, de Fodó tanár úr odament hozzá, kedveskedve pusmogott neki valamit, erre leengedte a kezét, bebocsátott bennünket is, bár még haragosan és gyanakodva nézett utánunk. Ettől ismét feldühödtem, és odasúgtam Burai J.-nek:

- Vegyél le egy művirágot a falról.
- Miért? – kérdezte Burai J.
- Mert terád nem figyelnek – mondtam.

Burai J. nem értette, hogy miről van szó, zavartan körülnézett, aztán mégis ellopott egy égőpiros művirágot.

– Mit akarsz a művirággal? – kérdezte Szivel Sanyi, a temetőcsősz fia, aki szintén új fiú volt az osztályban, nem tudta, hogy mi bajom lehet Novák tanárnővel. – Ezek olyan borzalmasak, hogy még egy halott koporsójára sem tenném. Még egy öngyilkoséra sem.

- Lopjál te is egyet – mondtam neki. – Szükségem van rájuk.

Szivel Sanyi nem kérdezősködött tovább, úgyhogy mire elfoglaltam a helyem az egyik széken, már két művirág volt a kezemben, egy égőpiros és egy sötétkék. Hiányuk senkinek sem tűnt fel, rengeteg művirág díszelgett a falakon, legalább százal több, mint a télen, amikor itt jártam. De kettőt a kezemben tartottam. Ünnepelesen odanyújtottam őket a Fenyvesi fiúknak. Bólintottak, átvették tőlem, megnézegették, a kék és piros szirmokról lefújták a port, aztán szép tempósan enni kezdték a művirágokat. Kezdetben csak a közelben ülők figyeltek fel, elröhögtek magukat, mire mások is arra fordultak, egyre hangosabb lett a röhögés, végül már a fél terem a Fenyvesiéket nézte igencsak vidám hangulatban. Novák tanárnő az ajtóból villogott felénk, lábujjhegyre állt, de nem láthatott semmit, mert az előttünk levő sorok

ban is felállt mindenki, hogy jobban lássák a Fenyvesi fiúkat, akik csendesen bekebelezték a két művirágot.

- Nem is olyan rossz - mondta Fenyvesi Jóska. - Szerintem Novák tanárnő kovással keményíti a szirmokat.

Most már harsogva röhögött a fél terem, de ekkor a gondnok hármat csöngetett, mindenki visszaült a helyére, elcsendesedünk és vártuk Erőművészt.

Szétnyílt a függöny, kigyulladtak a villanyok a színpadon, és becammogott az Erőművész. Lassan, lomhán járt, mint egy ló, és olyan erősnek is látszott. Fehér nadrág és csíkos atlétatrikó volt rajta, hatalmas izmai voltak, még a nyakán is vastag izmok dudorodtak. A színpad közepére állt, meghajolt, mi pedig megtapsoltuk. Ekkor bejött a színpadra egy girhes alak, aki amolyan vékonyan és görbén, szinte teljesen felszívódott az Erőművész mellett, és ő is meghajolt. Őt nem tapsoltuk meg, mert nem tudtuk, hogy mit akar, meg egyébként sem néztünk ki belőle semmi jót. Pizskossárga öltöny lötyögött rajta, és az arca is pizskossárga volt, mintha beteg lenne. Ácsi Lajos később azt mondta, hogy őt az első pillanattól fogva beteg lótetűre emlékeztette. Aztán megszólalt az a ványadt pasas, és azt mondta, hogy ő az Erőművész segédje, majd pedig bemutatta az Erőművészt. Azt mondta, hogy Koválik Bálintnak hívják az Erőművészt, de Láncfőpőnek is szokták nevezni, mert hihetetlen erő lakozik benne, tulajdonképpen ő a legerősebb ember a világon, olyasmiket művel, amire senki más nem képes, és hogy erről hamarosan meg fogunk győződni. Beszélt, beszélt, az Erőművész közben a karizmat mait ugráltatta, de aztán ráunt, és nem csinált semmit, a segédje viszont még mindig beszélt, holott már mi is untuk nagyon, és egyáltalán nem tudtuk a szívünkbe zárn.

Végre befogta a száját, és eltűnt a színpadról. Az Erőművész egyedül maradt, még mindig csak állt és nem csinált semmit, és mintha kezdett volna elkedvetlenedni. Szerencsére csakhamar visszatért a segédje, és hozott egy rövid vasrudat. Felmutatta felénk, olyan háromujnyi vastag volt, aztán a tanári kar felé nyújtotta a vasrudat. A tanári kar az első sorban ült, Fodó tanár úr felkelt, elvette a vasrudat, megpróbálta meghajlítani, persze sikertelenül. Továbbadta Novák tanárnőnek, az meg átadta Fodó tanár úr feleségének, aki visszaadta a pizskossárga emberkének, aki végül átnyújtotta az Erőművésznek. Az Erőművész megragadta a vasrúd két végét, mély lélegzetet vett, aztán hajlítani kezdte a vasat, szabályos U betűt csinált belőle, és még az arca is alig pirosodott ki. Megtapsoltuk az Erőművészt, ő meg ismét mély lélegze-

tet vett, és csinált egy O betűt a vasrúdból, mi pedig ismét megtapsoltuk. Ez már valami volt, nem csak izommutogatás. Kezdtett tetszeni nekünk az Erőművész. Csak Szivel Sanyi jegyezte meg ajkbiggyeszte:

- Elég puha vasból lehet az a rúd.
- Fodó tanár úr megvizsgálta – mondtam.
- Az nem jelent semmit – mondta Szivel Sanyi.
- Hülye vagy – torkoltam le, és éreztem, hogy ezt a fiút nem fogjuk túl gyorsan megkedvelni.

A színpadról közben eltűnt a megnyomorított vasrúd, és előkerült egy láncdarab, vagy fél méter hosszú lehetett. A segéd a láncot is odaadta Fodó tanár úrnak, és miután a tanári kar megvizsgálta és rendben levőnek találta, eljutott az Erőművészhez. Az Erőművész ekkor a két keze fejére csavarta a lánc végeit, nagyot sóhajtott, szétrántotta a kezét, és a lánc kettészakadt. Igazi lánctépést láttunk, még lelkesebben tapsoltunk, pedig a java még csak ezután következett. A segéd hozott egy hosszabb és vastagabb láncot, amelynek egyik végén erős kampó lógott. Amíg Fodó tanár úr ezt a láncot is megvizsgálták, az Erőművész levette trikóját, hogy lássuk: nincs alatta semmi, csak a csupasz bőre. Félmeztelenül állt a színpad közepén, a bőre halványrózsaszín volt, mint a szopós malacoké, és az izmai majd szétrepesztették. Szánalmas segédje most odaállt mellé, az Erőművész kifújta tüdejéből a levegőt, behorpasztotta a mellét, a segéd pedig rákapcsolta mellkasára a láncot, és gyorsan elkotródott. Most vett csak igazán mély lélegzetet az Erőművész: duzzadt, duzzadt a mellkasa, kerek lett, mint a hordó, ekkor éles csattanás hallatszott, elszakadt és a padlóra hullott a lánc. Gyönyörű volt. Néhányan felugráltunk, és elismerően kiabáltunk az Erőművész felé. Ő fel alá sétált a színpadon, nagyokat szusszantott, hátán és a vállán vörös csíkot hagyott a lánc. Mikor kiszuszogta magát, megint behorpasztotta a mellét, és most két kampós láncot tekertett a mellkasára. Síri csöndben figyeltünk, és nagyon szurkoltunk. De most már nem ment olyan simán a dolog. Szedte a levegőt az Erőművész, felfújta magát, mint a bakpulyka, a láncok a húsába mélyedtek, de nem szakadtak el. Erre pihenőt tartott, és dűnnyögött valamit a segédjének, mire az elővett a zsebéből két kis faéket. Felmutatta őket, aztán az ékeket a láncok alá dugta az Erőművész hátán. És ekkor újra kezdődött az erőlködés, erőlködtünk valamennyien, szerettünk volna segíteni az Erőművésznek, akinek most már céklavörös volt a feje. És végre elszakadtak azok az átok láncok. Egyszerre szakadt el mind a kettő, az egyik csörögve lerepült a tanárok lába elé. A nézőtérben mindenki felállt, és úgy tapsolt.

Az Erőművész rózsaszín bőre csíkos volt, mint a levetett atlétatrikó, meghajolt néhányszor, aztán kihátrált a színpadról.

Ott maradt viszont a cingár segédje gyűrött sárga ruhájában, csöndet kért, majd közölte, hogy ennyit szántak bemutatoul, lelkünkre kötötte, hogy meséljük el mindenkinek, mit láttunk, estére ennél is gazdagabb programmal lépnek fel, és hogy a jegyeket a Kultúrotthon pénztáránál lehet kapni.

Elégedetten sodródtunk kifelé, és én megkérdeztem Szivel Sanyitól:

- Még mindig azt hiszed, hogy puha volt az a vasrúd?

- Még mindig - mondta.

- És a láncok?

- A láncok - legyintett gúnyosan Szivel Sanyi. - A mi kutyaláncunkat biztosan nem szakítaná el. Pedig vékonyabb, mint ezek a láncok.

Válaszolnom sem kellett, mert a többiek mindjárt lehurrogták, különösen Burai J. és a Fenyvesi fiúk, akik már arról kezdtek beszélni, hogy maguk is erőművészek lesznek, és ezen, nem tudom miért, össze is vezett a két testvér, de a nagy tolongásban nem tudtak egymásnak esni.

Három napig maradt az Erőművész a Kultúrotthonban, minden este telt ház előtt lépett fel, igen gazdag programmal. Kanégér, a cigány ócskavasas azt mesélte, hogy hatalmas súlyokat is emelgetett az Erőművész, meg egyszerre négy láncot elszakított, sőt a fogával is eltépste a láncokat. Lehet, hogy ez nem volt mind igaz, Kanégér szeretett nagyokat mondani, de biztos, hogy gazdag volt a program, mert mindenki elismerően szólt róla, kétségtelen, hogy az Erőművész derekasan helytállt az alatt a három nap alatt.

Viszont alaposan elképedtünk, amikor megtudtuk, hogy a negyedik napon nemcsak az Erőművész tűnt el, hanem Fodó tanár úr felesége is. Ezt azért nem vártuk az Erőművésztől. Igaz, akkor is inkább az asszonyt szidtuk, amiért magára hagyta Fodó tanár urat a csecsemővel, aki éktelenül bömbölt, hallhatta az egész iskola, mert Fodó tanár úr lakása az iskolaépületben volt. Bognár Arankát küldtük be a lakásba, hogy tegye rendbe a kisbábát, és ő szívesen vállalkozott is rá, értett az ilyesmihez, volt vagy három-négy kisebb testvére, azokat is többnyire ő pátyolgatta, kezelésbe vette hát Fodó tanár úr gyermekét: tisztába tette, megetette, megitatta, a kisbaba már nem bömbölt. Fodó tanár úr pedig berúgott, és a VII. C-ben felpofozta a fél osztályt, de aztán kialudta magát, és ebéd után meg este békésen sakkozgatott Ácsi Lajossal az iskolaudvaron. Csak óvatosan iszogatott, mert Ácsi Lajos mellett nem lehetett nem inni, de Fodó tanár úr vigyázott magára, bár nyilvánvalóan bánatosabb volt, mint régebben.

Igen ám, csakhoggy gyorsan kiderült, hogy Fodó tanár úr felesége nem az Erőművésszel szökött el. Hanem a segédjével, a Girhes Lótetűvel. Ezen aztán mélységesen felháborodtunk, és egyáltalán nem értettük a dolgot. Nagyon, nagyon sajnáltuk Fodó tanár urat. Ő meg elkezdett versenyt inni Ácsi Lajos-sal, napokig egyfolytában pocsolárészeg volt, sorra veszítette el a sakkpartikat, és szomorú volt, mint egy kivert kutya. Szerencsére a kisbaba körül minden rendben volt, Arankának Novák tanárnő is segédkezett, habár Fodó tanár úr ettől egyáltalán nem vigasztalódott meg, egyre bánatosabb lett, és nekem tulajdonképpen ekkor támadtak rossz sejtelveim, ekkor éreztem meg először, hogy az ősz is éppen olyan rohadtul alakulhat, mint az elmúlt nyár. De ezért egy pillanatig sem az Erőművészt okoltam.

II.

Általában a folyó és a temetőfal között húzódó gáton mentünk az iskolába, meg erre jöttünk hazafelé is, mert ez volt a legrövidebb út. Időnként azonban, ha úgy éreztük, hogy rosszul alakulhatnak a dolgok körülöttünk, egy kis kerülővel a temetőn keresztül mentünk, és útba ejtettük a Hofanesz kislányok sírját. Márpedig a dolgok igen rosszul kezdtek alakulni. Hétfőn reggel Virág Péter lesújtva közölte velünk:

– Fodó tanár úr az éjjel megint istentelenül belegelt.

– Honnan tudod? – kérdeztük.

– Aranka mesélte. Azt mondja, hogy már sakkozás közben belegelt, egy más után elvesztett vagy harminc partit, még egy döntetlent sem tudott kicsikarni Ácsi Lajostól. Ettől nagyon bánatos lett, a lakásban is folytatta az ivást, aztán a kisbaba felsírt valamikor éjfél körül, mire Fodó tanár úr énekelni kezdett, nagyon hangosan és hamisan, úgyhogy ájtott hozzá Berecz plébános meg Novák tanárnő is, hogy lecsöndesítsék, de Fodó tanár úr nem volt hajlandó elhallgatni. Követelte, hogy Novák tanárnő harmonikázzon neki, amire viszont az nem volt hajlandó, még jó, hogy közben a kisbaba elaludt, és akkor elhallgatott Fodó tanár úr is. De állítólag virrasztott egész éjjel, és nagyon bánatos volt.

– Ma reggel is bánatos lesz – mondtam.

– Meg kellene ölni azt a nyavalyás tróger, az Erőművész segédjét – mondta Hodonicki Oszkár. – Akkor visszajönne Fodó tanár úr felesége.

– Ki tudja, hol járnak már azok – mondta Burai J.

– Az emberek azt mesélik, hogy az asszony is fellép a színpadon – mondta Virág Péter. – Ő adogatja a láncokat az Erőművészeknek... tornaruhában lép fel.

– Nem hiszem – mondta Burai J. felháborodva.

– Így mesélik az emberek – mondta Virág Péter. – Meztelen combbal járkal a színpadon.

– És mindezt a miatt az ocsmány tróger miatt csinálja – szörnyülködött Hodonicki Oszkár. – Szegény Fodó tanár úr! Nem csodálom, hogy leissza magát.

– Ma nálunk tartja az első óráját – mondta Virág Péter. – Félek, hogy meggyűlik vele a bajunk.

- Rendben van – mondtam. – Indulás. A temetőn keresztül megyünk.
- Miért a temetőn keresztül? – kérdezte Burai J.
- Majd meglátod.

Burai J. nemrégén költözött a mi utcánkba, és még nem hallott a Hofanesz kislányok sírjáról. Az elmúlt nyáron beszélte rá az anyját, hogy költözzenek ide, akkor, amikor még nem tudtuk, hogy milyen rohadtul fog végződni a nyár. Aztán mégis itt maradtak, amivel egyrészt jól jártak, mert itt a falu szélén sokkal olcsóbban bérelhettek házat, mint a mozi környékén, ahol korábban laktak.

Mentünk hát a temetőbe. Átmásztunk a temetőfalon, és indultunk a Hofanesz kislányok sírja felé. Ez egy lapos családi kriptá volt a főbejárat és a temetőcsősz háza közelében. Termésköböl készítették a tetejét, a termésköbe fehér márványlapot ágyaztak, ebbe egy kis díszes keresztet, és hat nevet véstek a következő sorrendben:

Hofanesz Paula – 1941, élt fél évet
Hofanesz Angéla – 1942, élt 27 napot
Hofanesz Blanka – 1943, élt 42 napot
Hofanesz Noémi – 1944, élt 4 hónapot

Hofanesz János – 1914 †
Hofanesz (szül. Vécsey) Etelka – 1922 †

Sírkő nem volt, az egész kriptá alig emelkedett ki a földből, mindkét oldalára egy-egy gömbakácot ültettek valamikor, de a fák koronáját nem nyesegették rendszeresen, úgyhogy nem lettek gömb alakúak, göcsörtös ágaik szerkesztét meredeztek, és ettől valahogy nagyon elhagyatott és szomorú fáknak látszottak. Tulajdonképpen ezek a kétségbeesett gömbakácok hívták fel a figyelmünket a Hofanesz család sírboltjára, aztán elolvastuk a furcsa neveket, és őszintén sajnáltuk, hogy a négy kislány olyan korán meghalt, és sajnáltuk a szüleiket is, akik bizonyára élnek még, bár lehet, hogy meghaltak, és más-hol temették el őket, mivel a mi falunkban nem ismertünk senkit, akit Hofanesznek hívtak volna, vagy aki Paula, Angéla, Blanka, vagy Noémi nevet adott volna a gyerekeinek. Többször is elmentünk a sírhoz, és egyszer csak valaki közölünk észrevette, hogyha őszintén sajnálkozunk a szegény Hofanesz családon, jobbra fordulnak a dolgaink: az ideges emberek megnyugszanak körülöttünk, az iskolában megússzuk a legnehezebb órákat,

otthon kevesebbet okvetetlenkednek velünk, teljesül egy-két kívánságunk, meg ilyesmi. Nem tudom, hogy ki mennyire hitt ebben az egészben, mindenesetre érdemesnek tartottuk időnként elzarándokolni a Hofanesz kislányok sírjához, hiszen Berecz plébános is a hittanórákon éppen elégszer szavalt a könyörületességről és az együttérzésről, nem beszélve Borus Lizáról, Kanegér feleségéről, aki halottak napján reggeltől estig a temetőkapunál koldult, és állandóan azt hajtogatta, hogy boldog lesz az, aki őszintén sajnálkozik a boldogtalanokon. Márpedig Borus Liza éppen elég rossz híré volt ahhoz, hogy higgyünk neki, azt mesélték róla, hogy varázserővel rendelkezik, nem szabad előtte nevetni, mert akkor megszámlolja az ember fogait, és aztán már hatalmába kerítette. Állítólag Borus Liza volt a ludas abban is, hogy az öreg Bangónak, a régi temetőcsősznek halála előtt kihullott minden foga. Ezt is csak félig-meddig hittük, de azért eljárógattunk a Hofanesz-kriptához, főleg iskolába menet, merthogy nyáron feléje sem néztünk a temetőnek, akkor állandóan a folyó mellett lógtunk, ami lehet, hogy hiba volt, lehet, hogy Gergiánt, a vadórt sem lőtték volna agyon, ha egyszer-kétszer nyáron is elmegyünk a temetőbe.

Odaértünk a Hofanesz kislányok sírjához, és kissé elérzékenyülve megálltunk. Burai J. elolvasta a neveket, és ő is elérzékenyült, mert azt mondta:

- Nagyon keveset éltek szegények.

Szivel András, a temetőcsősz a háza előtt állt, és sötét képpel, gyanakodva figyelt bennünket. Ez a Szivel András a mi falunkból származott, de még fiatal korában elment valahová a hegyekbe, állítólag bányában dolgozott, meg is nősült, a felesége később meghalt, ő pedig megbetegedett, nem dolgozhatott tovább a bányában, így hát visszajött hozzánk temetőcsősznek. Hét vagy nyolc gyereket hozott magával, mind fiúk voltak, első osztálytól egészen felnőtt korúig. Szivel Sanyi, aki velünk járt egy osztályba, valahol a sor közepén lehetett. Apjukkal együtt valamennyien meglehetősen kellemetlen emberek voltak, nagypofájú, gúnyolódó, hencegő alakok, nem örültünk, hogy ők költöztek be az öreg Bangó házába.

Miközben lehajtott fejjel álldogáltunk a Hofanesz kislányok sírjánál, előjött Szivel Sanyi a házból, gúnyosan vigyorgott felénk, lába mellett egy szép nagy sárga macska sündörgött. Nagyon szép és kedves állat volt ez a macska, hízelegve dörgölözött az emberekhez, okosan nézett fel rájuk, és egyáltalán igen barátságos volt, a színe miatt mi Szelíd Rókának neveztük, és nem értettük, hogyan tud egy fedél alatt élni a Szivel családdal. Most szép lassan elindult felénk.

– Kezdjük – mondtam, és intettem Burai J.-nek. – Csináld azt, amit mi.

Lesütött szemmel háromszor körüljártuk a sírt, és háromszor elmondtuk: „Szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Aztán gyöngéden megsimogattuk mindkét gömbakác törzsét. Sajnos, nem tudtuk kellő meggyőződéssel csinálni, zavart, hogy Szivelék bámultak bennünket, de reméltem, hogy még így is jobbra fordulhatnak a dolgok.

Burai J. nem járta körül a sírt, ő csak elképedve bámult bennünket, és a végén azt kérdezte:

– Mire jó ez a cirkusz?

– Szerencsét hoz – mondta Hodonicki Oszkár.

– Már miért hozna szerencsét?

– Boldog lesz az, aki őszintén sajnálkozik a boldogtalanokon – idéztem Kanegér feleségét.

– Babonásak vagytok, mint valami vénasszonyok – mondta Burai J. Aztán nem törődött tovább velünk, mert odaért a Szelíd Róka, és a lábához dörgölözött, Burai J. meg lehajolt, és simogatta a macska fényes sárga szőrét.

Odajött Szivel Sanyi is, és azt mondta:

– Olyanok vagytok, mint a kerge birkák. Forogtok körbe-körbe.

– Semmi közöd hozzá – mondta Hodonicki Oszkár. – Azt csinálunk, amit akarunk.

Szivel Sanyi figyelmesen elolvasta a neveket a márványtáblán, és csak ennyit mondott:

– Ezek aztán hullottak, mint a legyek.

– Menjünk, mert elkésünk – mondtam idegesen.

Burai J. karjába vette a Szelíd Rókát, csak a Szivelék háza előtt tette le. A macska barátságosan dorombolt, Burai J. még egyszer megsimogatta.

– Nagyon kedves állat – mondta.

– A Szivel család legrendesebb tagja – mondtam. – A többi az elviselhetetlen.

– Miért vagyunk mi elviselhetetlenek? – kérdezte Szivel Sanyi fenyegetően.

– Túl nagy a pofátok – mondta Virág Péter. – Kivéve a Szelíd Rókát.

Siettünk az iskolába, Szivel Sanyi sandán pislogott felénk, később azt mondta:

– Szelíd Róka, mi? Hamarosan felrobbantjuk.

Megálltunk. Nem értettük, hogy miről fecseg Szivel Sanyi. Ő meg csak vigyorgott.

– Mit akartok ti felrobbantani? – kérdeztem.

– A Szelíd Rókát – mondta Szivel Sanyi.

- Hazudsz - mondta Hodonicki Oszkár.
- Fel fogjuk robbantani - vigyorgott Szivel Sanyi.
- Alig ismerlek még - mondta Burai J. -, de azt hiszem, hogy mocsok alak vagy.
- Persze, hogy mocsok alak - helyeselt Virág Péter. - Hallottátok, hogy beszélt a Hofanesz kislányokról!
- Csak jártatja a pofáját - mondtam.
- Fel fogjuk robbantani a Szelíd Rókát - ismételte Szivel Sanyi. - Dinamittal fogjuk felrobbantani.
- Nincs is dinamitotok - mondta Hodonicki Oszkár.
- De van. Annyi van, hogy szétrobbanthatnánk az egész temetőt. Az apám hozta a bányából. Gyújtózsínórunk is van.
- Még ha lenne is dinamit - dadogott Burai J. - Még ha lenne is... Miért kell felrobbantani azt a kedves állatot?
- Pusztítja a tyúkokat.
- Tudtam, hogy hazudik - legyintett Hodonicki Oszkár. - A macska nem bántja a tyúkot. Nem eszi meg.
- Ez sem eszi meg őket - mondta Szivel Sanyi. - Csak elkapja a nyakukat, és megfojtja őket. Eddig már négy tyúkot megfojtott. A legjobb tojókat. Az apám azt mondta, ha még egyet megfojt, felrobbantja azt az átok macskát.
- Nem hiszem, hogy ez a kedves állat tyúkokat fojtogatna - mondta Burai J.
- Talán azért, mert elneveztétek Rókának - röhögött Szivel Sanyi. - Talán azért kapott rá a tyúkokra. Ezért aztán: bumm!! Fel lesz robbantva.
- Burai J. a szája szélét rágta, nagyon elege volt a Szivel családból.
- Titeket kellene felrobbantani - sziszegte. - Felrobbantani a házatokat, hogy elmenjetez innen minél messzebbre.
- Hagyd a fenébe - szóltam közbe. - Csak jártatja azt a nagy pofáját. Rohanjunk, mert elkésünk.
- Futva tettük meg az utat, az utolsó percben érkeztünk az iskolába, fél perccel Fodó tanár úr előtt.
- Éppen hogy leültünk, amikor benyitott az osztályba Fodó tanár úr. Döngő léptekkel ment az asztalához, ledobta a naplót, leült és jó sokáig nézegetett bennünket. Látszott rajta, hogy istentelenül belegett az éjszaka, és vajmi keveset alhatott, a szeme véresen kidülledt, és rettenetesen bánatos volt. Leginkább azért nem szerettük ha berűgött, mert ilyenkor mindig bánatos volt, és nagyon sajnáltuk. Mert korábban is belegett ő időnként, havonta,

vagy kéthavonta egyszer, olyankor is mindig bánatos volt, de most napokig egyfolytában ivott, és bánatosabb volt mint valaha.

Ilyenkor keveset beszélt. Intett, és mi már tudtuk, hogy mit kell csinálnunk. Elővettük a történelemkönyvet. Fodó tanár úr felemelte két ujját, felütöttük a könyvet a második fejezetnél. Biccentett Molnár Tihamér felé. Molnár Tihamér megigazította a szemüvegét.

– Senki se mozduljon a helyéről – mondta Fodó tanár úr. Azzal lehajtotta a fejét az asztalra és elaludt.

Molnár Tihamér elkezdte olvasni a második fejezetet. Szépen, folyékonyan olvasott, ezért is esett rá mindig Fodó tanár úr választása. Mi azonban nem nagyon élveztük az olvasását, utáltuk az ilyen történelemórákat. Történelemkönyveink ugyanis dögunalmasak voltak. Az emberek valahogy kihullottak belőlük. Fodó tanár úr hozta vissza őket, amikor nem volt bánatos, és tisztán csillogott a szeme. Ő nem azt tanította, ami a könyvben volt, ő az emberekről beszélt. Királyokról, katonákról, parasztokról. Emlékszem, milyen sokat beszélt I. Béláról és fiairól. Pedig a könyvekben jóformán egy szót sem találtunk róluk. A városállamokról is szeretett beszélni: Velencéről, Dubrovnikról. A polgárokról és egyáltalán az életről a városállamokban. Megkedveltük Fodó tanár úr királyait, polgárait és városállamait, és őszintén sajnálkoztunk felettük, amikor meghaltak, vagy megszűntek. Egy reggel Fodó tanár úr átvezetett bennünket a Kultúrotthonba, a kuglipályára. Ott a nagydarab sánta Dukay János dobálta a golyókat. Rajta kívül ilyen korán senki sem volt a kuglipályán. Fodó tanár úr a Fenyvesi fiúkat elküldte bábukát állogatni, aztán elkezdett beszélgetni Dukay Jánossal a háborúról. Dukay János tisztességgel végigcsinálta a második világháborút, két hadseregben is szolgált, mindkettőben megsebesült, két sebesülése között pedig katonaszökevényként bujkált, és majdnem felakasztották. Ezekről a dolgokról beszélgettek, miközben Dukay János rendületlenül kuglizott, de azért rengeteget mesélt, pedig egyébként szűkszavú, mogorva ember volt, csak a kuglipályán derült fel az arca, mivel az egész környéken ő volt a legjobb tekéző. Ott helyben, a történelemórán bennünket is tanítani kezdett tekézni, mesélt Fodó tanár úrnak, velünk pedig a nekifutást gyakoroltatta, egy-egy dobást is engedélyezett, az enyém különösen jól sikerült, őt bábut döntöttem a kilencből. Azóta el tudom képzelni, milyen lehetett az átkelés egy megáradt, jeges vizű folyón, vagy egy csata a szőlősdombok tövében, ahol Dukay János másodszer is megsebesült a lábán, amiért kapott egy csomó érmet és kitüntetést, de ezeket csak kivételes alkalmakkor tűzte a mellére, legfeljebb negy-öt évenként egyszer.

Szóval az ilyen történelemórákat szerettük, és az ilyen órák miatt szerettük Fodó tanár urat, akit a legjobb tanárnak tartottunk, és az ő kedvéért otthon a történelemkönyveket is bemagoltuk, arra az esetre, ha tanfelügyelő jönne.

Molnár Tihamér felolvasásaiért egyáltalán nem lelkesedtünk. Azt hiszem, ő maga unta legjobban. Most is csak másfél oldalt olvasott fel, aztán óvatosan felnézett. Fodó tanár úr békésen aludt. Akkor Molnár Tihamér elkezdte megint előlről a második fejezetet. Elolvasta néhányszor az első tíz mondatot, lassan megtanulta fejből, akkor hátradőlt a padban, és mondta fejből azt a tíz mondatot, mint egy örült papagáj. Persze, hogy senki sem maradt a helyén. Járkáltunk le-föl az osztályban, igyekeztünk minél távolabb kerülni Molnár Tihamértól. A lányok odaosontak Fodó tanár úrhoz, szomorúan csóválták a fejüket, és majdnem elbógték magukat. Bognár Aranka csöndben kiosont az ajtón, elment megnézni, hogy rendben van-e a kisbaba. Én az egyik udvari ablakhoz álltam, és Ácsi Lajost figyeltem, aki a padlásfeljáró előtt sütkérezett a napon. Érdekes, hogy Ácsi Lajos sohasem volt másnapos. Pedig ő aztán ivott tisztességgel már vagy tíz éve. Minden éjjel berúgott, sőt napközben is legalább egyszer. De ezt is csak az vette észre, aki jól ismerte. Mert nem tántorgott, nem handabandázott, csak a szeme dagadt meg. Aztán aludt néhány órát, az arca kisimult, a szeme kitisztult, és olyan ártatlanul nézett a világba, mint a Szelíd Róka, amikor békésen dorombol.

Burai J. odajött mellém, Ácsi Lajos felé mutatott és megkérdezte:

- Valamikor az övé volt az egész iskolaépület?
- Igen. Az ő családjáé volt. Meg egy nagy tanya is pár száz hold földdel.
- Hol van a családja?
- Szétszóródott. Ő maradt itt egyedül.
- Miből él?

- Kap egy kis segílyt. Amennyi élelemre kell. És meghagyták neki a padlásfeljárót, ott lakik.

- Segélyt? - csodálkozott Burai J. - Egy volt földbirtokosnak segílyt adnak?

- Azt hiszem, nem tudtak vele mit kezdeni - okoskodtam. - A háború után fél évig hurcolgatták erre-arra, aztán ráuntak és hazaengedték. Vég-eredményben ő nem tehet róla, hogy nagyapja és az apja gazdagok voltak.

- Ő is gazdag volt.

- Gyorsan elitta volna a birtokot.

- Most miből iszik? Nem hiszem, hogy pálinkára is állami segílyt kap.

- Eljár Siszta Sándor pálinkafőzőjébe, és ott dolgozgat ezt-azt. Hordja a cefrét, tüzel a kazánok alá, meg ilyesmit. Mindig kap valamennyi pálinkát.

- Elég rongy ember lehet - mondta szinte dühösen Burai J. - Fodó tanár urat is ő rúgatta be sakkozás közben.

- Azelőtt is sakkoztak, és Fodó tanár úr nem ivott - mondtam. - Vagyis ritkábban ivott, tudott vigyázni magára, ha akart. Most meg belegelne Ácsi Lajos nélkül is. Menjünk vissza a helyünkre, Fodó tanár úr is hamarosan fel fog ébredni.

Visszamentem a padba, Burai J. az ablaknál maradt. Elég sokan visszaültek már a helyükre, Molnár Tihamér meg ismét maga elé rakta a történelemkönyvet, és a második fejezet utolsó két oldalát kezdte olvasni. Tapasztalatból tudtuk, hogy Fodó tanár úr körülbelül fél órát alszik, és akkor nagyon hirtelen felébred, és akit nem talál a helyén, azt kíméletlenül felpofozza.

És felébredt Fodó tanár úr, hirtelen csapta fel a fejét, mint a vadászkutya, ha szimatot fog. Ránk meresztette vörös szemét. Aki még nem ült a helyén, gyorsan beugrott a padok közé. De Fodó tanár úr szeme olyan volt, mint a fényképezőgép: pontosan rögzített mindent. Kihívta maga elé, és sorba állította azokat, akik nem ültek a helyükön, amikor ő felébredt.

- A jobb szélre állj - súgtam Burai J.-nek, amikor elment mellettem.

Burai J. úgy látszik zavarban volt, mert a sor bal szélére állt. Viszont Fodó tanár úr engem is kiemelt, amiért figyelmeztettem Burai J.-t. Persze én a jobb szélre álltam.

Fodó tanár úr csak ekkor kelt fel a székéről, nagyon bánatosan végignézett rajtunk, odament a sor bal szélére, és három hatalmas pofont adott Burai J.-nek. Szegény kis Burai J. imbolygott, mint a nádszál a viharban. Nagyon sajnáltam, csupán az vigasztalt, hogy mellette mindjárt az undok Szível Sanyi állt, és ő is kapott három hatalmas pofont. A következők csak két pofont kaptak, aztán már csak egyet. Vagy tízen álltunk ott kint a padok előtt, és mire Fodó tanár úr hozzám ért, a sor szélére, már éppen csak arcul legyintett, és a szeme kezdett könnybe lábadni. Már nemcsak bánatos volt, hanem szégyellte is magát rettenetesen.

Az ablakhoz ment, sokáig szóltanul állt ott, bámult ki az udvarra, nyilván Ácsi Lajost nézte. Később beszélni kezdett, halkán, szaggatottan és eléggé zavarosan, csak úgy az ablaknak:

- Lehetne éppen olyan, mint a többi ember... Örök életében különbözött a többiektől... Vagy gazdagabb volt, vagy szegényebb... Mindig elégedettebb, mint a többiek... Vagy elégedetlenebb?... A fene tudja... Mindenesetre fölöslegesen dühíti az embereket... Talán egy egész társadalmi osztály, vagy embercsoport... Kevesen vagyunk ahhoz, hogy ennyi különcöt adjunk a világnak...

Így motyorászott Fodó tanár úr, és Burai J. halkán megkérdezte tőlem:

- Kiről beszél?

- Nem tudom - mondtam. - Egyszer majd megmagyarázza egy történelemórán. Amikor majd egy királyról, koldusról, vagy kőfaragómesterről tart előadást. Előbb-utóbb meg szokta magyarázni. Lehet, hogy majd egy év múlva, vagy két év múlva.

- Lehet, hogy Ácsi Lajosról beszél.

- Lehet. Talán az dühíti, hogy Ácsi Lajos mindig legyőzi.

- Régóta játszanak már?

- Egy-két ezer partit biztosan lejátszottak már.

- Mennyi lehet az eredmény?

- Nem tudom. De szerintem Ácsi Lajos legalább hétszázzal vezet.

Csöngettek, Fodó tanár úr sarkon fordult, és hangosan azt mondta:

- Hétszázzal azért nem vezet. Ti ketten itt maradtok tanítás után még egy órát, hogy kibeszélgessétek magatokat.

Azzal fogta a naplót és kiment. Ácsi Lajos is eltűnt az udvarról, lehet hogy már a Siszta pálinkafőzőjében hordta a cefrét.

A többi óra simán lezajlott, nem történt semmi különös. Nagy ricsajozással kiürült az iskola, hazamentek a tanárok is, csak mi maradtunk az osztályunkban, Burai J. meg én.

- És most mi van? - kérdezte Burai J.

- Semmi. Be vagyunk zárva.

- Nem vagyunk bezárva - mondta Burai J.

- Vedd úgy, hogy be vagyunk zárva - mondtam. - Fodó tanár úr azt mondta, hogy maradjunk itt egy órával tovább, tehát itt maradunk.

- Ellenőriz majd bennünket?

- Nem.

- Akkor máris elmehetnénk.

- El. De nem megyünk.

- Miért?

- Mert Fodó tanár úr azt mondta, maradjunk itt. Ha más tanár mondta volna, akkor elmennénk.

- Hülye szokások vannak ebben az iskolában - mondta Burai J. - Fodó tanár úr miért kivétel? Mert ő az osztályfőnök?

- Mert ő a legjobb tanár - mondtam. - És nagyon rendes ember.

– Eddig nem nagyon tapasztaltam – simogatta az arcát Burai J. Itt-ott még meglátszott Fodó tanár úr keze nyoma.

– Nem ismered még eléggé.

Felálltam, az ablakhoz mentem, mert észrevettem, hogy visszajött Ácsi Lajos. Kényelmesen ballagott át az udvaron, literes üveg volt a kezében, az üvegben nyilván pálinka. A padlásfeljáró ajtaja előtt letette az üveget, bement, aztán kihozott egy díszes kis asztalt, gondosan elhelyezte az udvaron, hogy ne billegjen, megint visszament az odújába, egyenként kicipelt három vedlett karosszéket, és az asztal köré helyezte őket. Végül kihozta a sakktáblát és három kicsi poharat, azokat az asztalra tette, leült az egyik karosszékebe, a sakktáblára felrakta a bábukat, az egyik poharat megtöltötte pálinkával, felhörpintette, aztán hátradőlt, és türelmesen várakozott.

Csakhamar előbukkant Fodó tanár úr. Ő is kényelmesen átsétált az udvaron, egy pillanatra megállt a cikornyás asztalkánál, majd leült Ácsi Lajossal szemben. Ácsi Lajos töltött a pálinkából Fodó tanár úrnak és magának. Fodó tanár úr csak beleszagolt a pohárba, gyorsan és undorodva félretolta, aztán lépett az egyik gyaloggal. Ő játszott világos bábokkal.

Burai J. is odajött mellém, néztük a sakkozókat, más dolgunk úgysem volt.

– Szóval, csak a padlásfeljárót hagyták meg neki – mondta Burai J.

– Ennyi éppen elég – mondtam. – Van hol aludnia. A padlásra is felmehet, amikor csak akar.

– A padlás is az övé?

– Az övé lehet, ha akarja. Senki mást nem érdekel az a koszos padlás.

– Vajon mi lehet a padláson? – kérdezte Burai J.

– Mindenféle ócska holmi – mondtam.

– Jártál már fent?

– Jártam egyszer. Nincs ott semmi érdekes. Bár... Kovács Pali azt mondja, hogy az ő bátyja talált fent egy karabélyt és egy gépfegyvert rengeteg golyóval. Állítólag most Kovács Paliék kertjében vannak elásva a fegyverek. De nem biztos, hogy igaz.

– Hogy került volna oda gépfegyver?

– Nem tudom. Azt mesélik, hogy Ácsi Lajos a háború vége felé katonaszökevényeket bújtatott a padláson.

– Lehet, hogy azért kap most segélyt.

– Lehet.

– Fel kellene mennünk a padlásra – mondta Burai J. – Hátha mi is találunk valamit.

- Felmehetünk. Ácsi Lajos nem bánja.
- És Fodó tanár úr?
- Mindegy neki. Az a fontos, hogy egy óra hosszáig ne menjünk ki az iskolából.
- Gyerünk fel a padlásra - noszogattott Burai J.
- Mi már nem találunk gépfegyvert - mondtam. - Csupa ócska holmi maradt ott.

De azért hagytam magam rábeszélni, mert nagyon unalmas volt ott az ablak előtt. Kimentünk hát az udvarra és odasomfordáltunk a sakkozókhoz. Belesüppedtek a vedlett karosszékekbe, észre sem vettek bennünket. Nem nagyon értettem a sakkhoz, de amikor megszámoltam a kiűtött bábukat, láttam, hogy Ácsi Lajosnak máris három gyalog előnye van.

Fodó tanár úr előretolta az egyik árva gyalogját, aztán felnézett ránk, de nem szólt semmit, inkább kiitta a poharát. Összerázkódott.

- Mit tettél ebbe a pálinkába? - kérdezte Ácsi Lajostól. - Zsírészódát vagy patkánymérget?

- Én semmit - mondta Ácsi Lajos. - Ez a Sisza pálinkája, az éjszaka főzte magának, vagyis a futó vendégeinek.

- Miből főzte? Trágyaléből?

- A kiöntött cefréből. Tett hozzá egy csomó cukrot meg élesztőt.

- Mocskos alak az a Sisza Sándor.

- Egyetértünk. Tényleg mocskos alak.

- Ettől a pálinkától még Rozmaring Bandi is kinyúlna - mondta Fodó tanár úr.

- Nem nyúlt ki tőle - mondta Ácsi Lajos. - Az éjszaka teleszívta magát, de nem halt bele.

- Nincs semmi baja?

- Azt éppen nem mondhatom. Ma egész délelőtt a pálinkafőző udvarában ült, és csapkodott a kezével. Azt mondja, hogy darazsak röpködnek a feje körül.

- Nekem holnap vetési varjak fognak röpködni a fejem körül - mondta bánatosan Fodó tanár úr.

- Délután majd szerzek rendes pálinkát - ígérte Ácsi Lajos. - A dadogós Pazaver lesz soron. Két kazánra való ringlót készített elő, saját magának főzi belőle a pálinkát. Majd segíték neki, és akkor estére már rendes italt iszunk. Akkor talán még nyersz is egy-két partit.

Fodó tanár úr dühösen horkantott, és megint felnézett ránk.

- Ti mit akartok itt?

- Szeretnénk felmenni a padlásra - mondtam.

- Minek?

- Szétnézni.

- Menjetek csak - intett vigyorgva Ácsi Lajos. - Ne zavarjátok a tanár urat. Mostanában amúgy sincs valami nagy formában. Ha valami érdekeset találtok, mutassátok meg nekem is.

Gyorsan beiskoltunk a padlásfeljáróba. Én mindjárt másztam is volna fel a létrán, de Burai J. körül akart nézni Ácsi Lajos odújában. Sok látnivaló nem akadt. Nagy helyiség volt, majdnem akkora, mint a mi osztályunk, az egyik sarkából hosszú létra vezetett fel a padlásra, s ettől valahogy szörnyen üresnek látszott a hodály. Egyébként is jóformán üres volt. A három karosszéket meg az asztalt az udvarra vitték, bent még egy szék maradt, ezenkívül egy lapos tetejű hideg vaskályha, rajta egy harmincliteres vastag dongájú fahordó, közelükben pedig egy régi megvetemedett szekrény állt. Ennyi volt a bútortzat. Az egyik falon hat viharlámpa lógott, a másik falon meg egy suba. Ez volt Ácsi Lajos ágya. Ha aludni akart, leakasztotta a subát, beleburkolózott, és lefeküdt a padlóra. Amikor felkelt, a subát visszaakasztotta a falra. Ennyiből állt a beágyazás.

- Nyomorúságos hely - mondta Burai J.

- Ácsi Lajos sohasem panaszkodik - mondtam. - Akkor hát felmegyünk? Burai J. bólintott, felmásztunk a létrán.

A padlás olyan volt, mint egy óriási kutyaól. A szaga is valamelyest kutyaólrá emlékeztetett. Az iskolánk, azaz a régi Ácsi-ház L alakú saroképület volt, és tulajdonképpen a padlásról látszott, hogy milyen hatalmas. De az is lehet, hogy csak a padlás félhomálya nagyította fel. Mindenesetre olyan hely volt, ahol még katonaszökevényeket is rejtegethettek, bár én katonaszökevényként nem rejtőzködtem volna itt szívesen. Mert éppen olyan lehangoló volt, mint Ácsi Lajos odúja. Csakhogy sokkal több kacattal. Lyukas liszteszsákok, foszladozó virágmintás szőnyegek, nyomorék bútordarabok, szakadt lóistráng, rozsdás vasdarabok és ezer másféle ócska holmi hevert szerteszét, az ember napokon át keresgélhetne közöttük, ha tudná, hogy mit keres, és ha érdemes lett volna keresgélni. Az értékes dolgokat ugyanis elhordták innen még a háború alatt, vagy közvetlenül a háború után. Én ezt jól tudtam, így hát csak tébláboltam a sok ócskaság között, Burai J. viszont izgatott kutatásba fogott, eltűnt mellőlem, nem is láttam vagy negyedóráig.

Aztán előbukkant, és diadalmasan az orrom alá tartott egy gyönyörű vadászkést. Tényleg gyönyörű kés volt. Szép, fényes, hajlított pengéjű vadászkés. Sohasem láttam még ilyet.

- Hol találtad? - kérdeztem álmélkodva.

- Az egyik kémény tövében. Nagy halom rozsdás szög között.

Ezek után már én sem bámészkodtam tétlenül. Elkezdtém félrerugdosni a zsákokat meg a szőnyegeket, felkotortam a sötétebb zugokat is, alaposan összekoszolódtam, de nem találtam semmi érdemlegeset, csak egy lecsorbult szarvasagancsot, amiről nem tudtam megállapítani, hogy mire lehetne jó. Elkedvetlenedtem, hagyni akartam mindent a fenébe, és ekkor rábukkantam a golyókra. Belerúgtam valami összeaszalódott bőrtasakfélébe, és abban megcsörrent valami. Gyorsan kiürítettem a tasakot, egy pillanatig reménykedtem, hogy pénzt találtam, értékes régi pénzeket, de csak golyók voltak, rendes puskagolyók, összesen tizenkilenc. Ezzel talán már lehetett volna valamit kezdeni, bár egyelőre még fogalmam sem volt, hogy mit. Még azt sem tudtam, hogy örüljek-e a golyóknak. Mindenesetre úgy tettem, mintha nagyon örülnék, és odahívtam Burai J.-t.

- Nézd, mit találtam - mutattam neki a golyókat.

- Golyók?

- Igazi puskagolyók.

- Gondolod, hogy jók még?

- Miért ne lennének jók?

- Ki tudja, mióta hányódnak itt a padláson - mondta Burai J.

- A golyó sohasem romlik meg - mondtam. - Akarod, hogy cseréljünk?

- Nem - mondta Burai J. - Puska nélkül semmit sem érnek a golyók.

- Lehet, hogy egyszer puskát is találunk.

- Tulajdonképpen utálom a puskát - mondta Burai J., és övébe dugta a vadászkést. - A puska csak bajt hoz az emberre.

- Ahogy akarod - mondtam csalódottan, és zsebre raktam a golyókat. Mondhattam volna, hogy a vadászkés is bajt hozhat az emberre, de Burai J. úgysem hitte volna el. Pedig bajt hozott rá hamarosan.

Nagyjából, azt hiszem, letöltöttük az egy órát, amit Fodó tanár úr kiszabott ránk, elindultunk hát lefelé. A létrán Burai J. azt mondta:

- Megmutatom a vadászkést Ácsi Lajosnak.

- Nekem eszem ágában sincs megmutatni a golyókat - mondtam. - Te is jobban tennéd, ha eldugnád azt a vacak kést.

- Azt mondta, mutassuk meg neki, ha valami érdekeset találunk.

– Végén majd elveszik tőled – mondtam.

– Ácsi Lajos nem olyan ember – mondta Burai J., mintha isten tudja mióta ismerné Ácsi Lajost, akit mellesleg nemrégén még rongy embernek nevezett. De hát Burai J. némelykor nagyon gyorsan változtatta a véleményét.

Odakint, az udvaron már foglalt volt a harmadik karosszék is, Berecz Máté, a plébános ült benne. Berecz plébános gyakran ájtott a parókiáról az iskolaudvarba, néha órák hosszat kibicelt a sakkozókna, ivott is velük, de csak módjával. Azt mondták, hogy ő maga is elég jól sakkozik, időnként szokott segíteni Fodó tanár úrnak, ilyenkor megszorították Ácsi Lajost, végeredményben azonban Ácsi Lajos kettőjükkel is elbirt, miközben természetesen többet ivott, mint azok ketten együttvéve. Egyébként még mindig a pálinkáról beszéltek, ezúttal a plébános fintorgott.

– Nagyon bűdös a pálinkád – mondta Ácsi Lajosnak. – Mintha egérfészekben érelették volna.

– Majd megszokod, szentatyám – mondta Ácsi Lajos. – Igyál csak, később már nem olyan bűdös.

– Ne igyál belőle – tanácsolta jóakaróan Fodó tanár úr a papnak. – Holnap kismiséen habzani fog a szád, mint a veszett kutyának, és szürke vadgalambok röpködnek majd a fejed körül. Az öregasszonyok el fognak ájulni a templomban.

– Nem csak öregasszonyok járnak a templomba – mondta Berecz plébános.

Fodó tanár úr most ráfordult Ácsi Lajosra.

– Mi a fenéért nem csapolod már meg a hordót? – kérdezte. – Abban biztosan jobb pálinka van.

– A hordóban nagyon jó pálinka van – mondta Ácsi Lajos szinte álmódzva. – Szintisza barackpálinka.

– Akkor miért isszuk ezt a moslékot? – háborgott Fodó tanár úr. – Hozzá a barackpálinkából.

– Nem lehet. A hordót egyszer majd elásom mélyen a földbe, mint ahogy Schank Frici tette.

– Mit ázott el Schank Frici? – kérdezte a pap.

– Két hordó finom barackpálinkát – mondta Ácsi Lajos. – Mielőtt elment, valahol a téglagyárban elásott két hordó első osztályú barackpálinkát. Most ott nemesedik a földben, és várja a gazdáját.

– Várhatja – mondta Fodó tanár úr. – Adta volna inkább oda a munkásoknak.

- A munkások megkapták a gyárat - mondta Ácsi Lajos.

- Nem Schank Frici jóvoltából - mondta Fodó tanár úr. - Megtoldhatta volna önként egy kis pálinkával. Egy igazi úriember ezt tette volna. Mit mondtál, hol ásta el a pálinkát?

- A téglagyárban. Talán a nagy lóistállóban. Senki sem tudja, csak Schank Frici. Ő fogja majd előkaparni, amikor visszatér, és velem együtt fogja meginni, azt ígérte. Képzéljétek, évekig mélyen a földben nemesedik! Az lesz a világ legjobb pálinkája. Ha abból ittam, akár meg is halhatok. De előbb én is elásom az én pálinkámat. Halálom után majd keressétek meg, és igyatok az egészségemre.

- Schank Frici soha többé nem tér vissza - mondta Fodó tanár úr. - Ha pedig visszatér, felakasztják. Ilyen embert akarsz te utánozni? Pálinkát elásni! Micsoda hülye ötlet. Sőt egyenesen bűn. Igaz szentatyám?

- Hát, attól függ, milyen pálinkáról van szó.

- Szintiszta barackpálinkáról - heveskedett Fodó tanár úr. - Egy hithű katolikus nem ássa földbe a barackpálinkát, mert az halálos bűn.

- Lehet, hogy nem halálos bűn - mondta a plébános -, de elég súlyos vétés. Büdös, vacak pálinkát még nem lenne kár...

- Hiába minden - intette le őket Ácsi Lajos. - Mi, előkelő emberek, tudjuk, hogy mi illik. Csak a legfinomabb pálinkát ássuk el.

Burai J. ekkorra odalépett Ácsi Lajoshoz, és megmutatta neki a vadászkést.

- Ezt találtuk a padláson.

Ácsi Lajos gyöngéden kezébe vette a kést, megnézegette, kipróbálta az élet.

- Öregapámé volt - mondta. - Főleg vadnyulat nyúzott vele. Öt perc alatt megnyúzott egy vadnyulat ezzel a késsel.

- Nagyon szép kés - mondta Burai J.

Ácsi Lajos visszaadta neki a vadászkést. Berecz plébános rosszállóan csóválta a fejét, és azt mondta:

- Gyereknek nem való kés a kezébe.

- Pláne az ilyen eleven gyerekeknek - mondta Fodó tanár úr, és hosszasan nézte Burai J.-t. - Új fiú még minálunk, és nagyon eleven. Tényleg nem szabadna kést adni a kezébe. Kit akarsz leszúrni vele?

- Senkit - mondta Burai J.

- Vadász akarsz lenni? - kérdezte Ácsi Lajos.

- Nem - tiltakozott Burai J. - Dehogyan akarok vadász lenni.

- Én vagyok az osztályfőnököd - mondta Fodó tanár úr. - El kellene tőled koboznom ezt a gyilkos szerszámot.

- Otthon tartanám - rebegte Burai J., és nyilván nagyon bánta már, hogy megmutatta a vadászkést. - Csak nézegetném...

- Akkor is el kellene koboznom - mondta Fodó tanár úr elgondolkozva. Aztán hirtelen döntött. - Vágd zsebre gyorsan, hogy ne lássam. És közben vedd úgy, hogy elkoboztam.

- Nincs ez rendjén... - tiltakozott volna Berecz plébános, de akkor én, hogy mentsem a helyzetet, megkérdeztem Ácsi Lajostól:

- Mennyi az eredmény?

- Menjetek haza - mondta ingerülten Fodó tanár úr. De Ácsi Lajos előző-kenyebb volt. Kikotort a zsebéből egy papírlapot, megnézte, és azt mondta:

- Ezerhétszáztizenöt-ezerháromszázötvenhat a javamra.

- Nem behozhatatlan előny - mondta Fodó tanár úr. - Egyáltalán nem behozhatatlan előny. No, menjetek már a fenébe.

III.

A tizenkilenc puskagolyót gondosan elraktam a táskámba. Burai J. elővette zsebéből a vadászkést, és az övébe dugta, talán mutogatni akarta, amin csodálkoztam egy kicsit. Burai J. általában nem szerette a gyilkos szerszámokat, ahogyan azt Fodó tanár úr nevezte, mellesleg nem is hordta soha többé Burai J. a kést, csak most az egyszer, de jobb lett volna, ha most az egyszer sem hordja magánál az övébe dugva, inkább dobta volna el, vagy cserélte volna el velem a golyókért. Szóval így indultunk el, puskagolyókkal és vadászkéssel az osztályból, mentünk hazafelé. Átvágtunk a téren a parókiához, hogy megkopasszuk kicsit a kőrózsákat. A parókiának szép nagy kertje volt, széles, földből vert fal zárta el az utcától, ha az ember felugrott, a fal mögött feketébe öltözött szorgoskodó apácákat láthatott, a fal tetejét pedig még mindig üdén zöldellő kőrózsa borította. Téptünk a kőrózsa leveléből, teleraktuk a zsebeinket, aztán lassan bandukolva egyenként rágcsáltuk a leveleket. Az őszt még most is szép volt, békésen sütött a nap, az eperfák csendes nyugalommal álldogáltak a házak előtt, és én nagyon reméltem, hogy Fodó tanár úr ma este nem részegedik le túlságosan, az előbb sakkozás közben már megint majdnem a régi volt, legfeljebb kicsit idegesebb, mint általában, de hát mindenki ideges lenne, ha sorozatban veszítené el a partikat. Lehet, hogy majd használ valamit az, hogy körüljártuk a Hofanesz kislányok sírját.

Burai J. mintha csak kitalálta volna a gondolataimat, azt javasolta, hogy hazafelé is menjünk a temetőn keresztül.

– Szeretném még egyszer megnézni a Hofanesz kislányok sírját – mondta.

– Körbe akarsz járni?

– Csak meg akarom nézni. Tisztára hülyeség körbejárni.

– Ha reggel velünk együtt körbejáród, lehet, hogy nem pofozott volna meg Fodó tanár úr.

– Rajtad aztán sokat segített – gúnyolódott Burai J. – Téged is megpofozott.

– Miattad – mondtam dühösen. – De én még így is csak egy lagymatag pofont kaptam, te pedig három rendeset.

– Viszont találtam egy gyönyörű vadászkést – mondta Burai J. – Csak ennél soha rosszabbul ne alakuljanak a dolgok.

Hát rosszabbul alakultak. Ahogy közeledtünk a temető felé, észrevettük, hogy valami történik ott. Szokatlanul nagy volt a nyüzsgés a sírok között, mintha valaki iskolai kirándulást szervezett volna a temetőbe. Mert főleg gyerekek nyüzsgöttek ott, még Toma Gyuri is köztük volt, pedig ő, amióta átszúrta Virág Péter fülét, nemigen mert a környékünkre jönni, a temetőbe is legfeljebb csak mindenszentekkor jött ki. Ott volt egyébként Hodonicki Oszkár és Virág Péter is, de ügyet sem vetettek Toma Gyurira, izgatottan tárgyaltak és mutogattak. Szivel Sanyi pedig sorra odament mindenkihez, és lelkesen magyarázott valamit.

Amikor a temető kapujához értünk, Szivel Sanyi elébünk jött, jókedvű volt, bár mintha kissé erőltette volna a jókedvet.

- Éppen időben érkeztek - mondta. - Ti is láthatjátok.

- Mit? - kérdeztem.

- Felrobbantjuk a Szelíd Rókát.

- Hagyd már ezt a hülyeséget - förmedt rá idegesen Burai J.

- Hülyeség? - kérdezte gúnyosan Szivel Sanyi. - Várjatok csak egy kicsit. Pár perc múlva magatok is megláthatjátok.

- Tényleg felrobbantjátok? - kérdeztem.

- Tényleg - bólogatott Szivel Sanyi. - Az apám most szereli rá a dinamitot.

Összenéztünk Burai J.-vel. Burai J. halványulni kezdett, és csak azt motyogta:

- De hát... de hát...

- Ma is megfojtott egy tyúkot - mondta Szivel Sanyi. - Az apám rettentően dühös. Hétszentség, hogy felrobbantja.

- Nem... nem lehet valaki ennyire kegyetlen - mondta Burai J.

- Miért lenne ez kegyetlenség? - csodálkozott Szivel Sanyi. - Ha például felakasztanánk, sokkal tovább szenvedne, mivel a macskák nagyon szívósak. Így pedig: bum! és vége. Ha már el kell pusztítani, legjobb felrobbantani.

- Egyáltalán nem kell elpusztítani - mondta szinte visítva Burai J.

- A macskának az a dolga, hogy egeret fogjon. Ha egy macska tyúkokat fojtogat, azt fel kell robbantani - magyarázta Szivel Sanyi, aztán terelgetni kezdett bennünket maga előtt. - Ott, annál a kiszáradt vastag fánál fogjuk felrobbantani, az apám annyi dinamitot rak a macskára, hogy a fát is kidöntse. Télen jó lesz tűzrevalónak.

Öreg nyárfá állt valamivel a sírok mögött, azaz jóformán csak a törzse állt még, két évvel ezelőtt belesapott a villám, és szinte teljesen leborotválta a koronáját, amelyből csupán egy vastag ág üszkös csonkja maradt, ez kinyúlt oldalra,

olyan volt az egész, mint egy viharvert akasztófa. És most tényleg kivégeznek valakit alatta. Igaz, hogy csak egy macskát, de nem akármilyen macskát.

Burai J. közben összeszedte magát egy kicsit, és azt mondta:

- A világ minden macskája egeret fog. Valamennyi egyforma. Igazán elférhetne közöttük egy olyan, amelyik tyúkokra vadászik. A rengeteg egyforma macska között mindenképpen kell a Szelíd Róka.

- Minden macskának az a kötelessége, hogy egeret fogjon - mondogatta a magát Szivel Sanyi. - Az ember azért tart macskát. A Szelíd Róka sem kivétel.

Burai J. megragadta Szivel Sanyi mellén az inget, hirtelen felderült az arca, nyilván úgy érezte, jó ötlete támadt.

- Tudod mit? Adjátok nekem a Szelíd Rókát. Majd én gondját viselem. Többé nem fog tyúkokat fojtogatni.

- Nem lehet - mondta Szivel Sanyi. - Úgyis visszajönne hozzánk. Nagyon ragaszkodó természetű. Visszajönne, és megint pusztítaná a tyúkokat, a végén úgyis fel kellene robbantani.

- Bízzátok csak rám. Majd én gondját...

De nem volt itt már helye a vitának. A házból előjött Szivel András, szájában cigaretta füstölgött, pórázon maga után vezette a Szelíd Rókát, az pedig engedelmesen követte a gazdáját. Önmagában már ez is elég fura dolognak tűnt, tekintettel arra, hogy a macskák általában nem szeretik, ha pórázt kötnék a nyakukra. De hát a Szelíd Róka nem mindennapi macska volt. Most pláne nem volt az. Mert egy hosszú zsinórt tekertek a testére. Nekem ekkor az jutott eszembe, hogy ilyen lehetett az Erőművész, amikor egyszerre négy láncot szakított szét a mellkasán.

- Jó hosszú gyűjtőzsinórt tekert rá az apám - magyarázta Szivel Sanyi. - Azért, hogy ő is fedezékbe húzódhasson, mielőtt a dinamit felrobban. Egyébként a dinamitrúd a macska hasa alatt van. Látjátok?

Nem nagyon láttuk, mert a dinamitrúd majdnem olyan színű volt, mint a Szelíd Róka szőre. És ilyen színűre váltott Burai J. arca is, sőt lehet, hogy az enyém is. Mert hátborzongató látvány volt ez az egész. Szivel András egykedvűen lépkedett az üszkös akasztófa felé, nyomában engedelmesen sétált a Szelíd Róka, időnként még oda is dörgölőzött a gazdája lábához, hasa alatt meg akkora dinamitrúd, amellyel egy öreg nyárfát is ki lehet dönteni.

- Húzódjatok a sírkövek mögé - mondta Szivel András. - Elég nagy lesz a robbanás.

Mindenki fedezéket keresett. Mi hárman: Burai J., Szivel Sanyi meg én a Szlimák család kriptája mögé húzódtunk, onnan figyeltük a Szelíd Rókát.

Most már mintha Szivel Sanyinak is elpárolgott volna a jókedve, nyitott szájával lélegzett elég hangosan, mint aki sóhajtozik valamiért. Burai J.-re pedig egyenesen rossz volt ránézni. Az arca már nem is sápadt volt, hanem zöld, olyan zöld, mint a kőrözsza levele. És ekkor megint nagyon rossz sejtelmeim támadtak. Éreztem, hogy baj lesz. Nemcsak az, hogy felrobban a Szelíd Róka, ami magában is borzasztó dolog, hanem még valami más, aminek biztosan Burai J. lesz az oka, láttam rajta, hogy akar valamit, talán még ő sem tudta, hogy mit, de csinálni fog valamit, az biztos, jól ismertem Burai J.-t, mindig megsajnálta valakit, vagy valamit, mindig segíteni akart, és ebből leginkább baj származott; egyszer majdnem lelőttek bennünket a kárókatona miatt, régen leölt állatokra emlékezett nyertve és bégéltve, majdnem vízbe fulladt egy kóbor kutya miatt... Vagy ez már később történt? No mindegy. Éreztem, hogy megint baj lesz, megragadtam Burai J. hátán az inget, és elhatároztam, hogy nem engedem ki a kezemből, amíg fel nem robban a Szelíd Róka. Ha már fel kell robbannia.

Szivel András, a temetőcsősz odaért a villám sújtotta nyárfához, Szelíd Róka pórázát a fához kötötte. Akkor kivette szájából a cigarettát, lehajolt és matatott valamit a macska hátán. Sistergés hallatszott, meggyulladt a gyújtózsínór. Szivel András visszadugta szájába a cigarettát, beleszívott, és nagy léptekkel elindult visszafelé, nem sietett túlságosan, tudta, hogy elég hosszú a gyújtózsínór, nem robban még fel a dinamit.

A Szelíd Róka megrémült a sistergéstől, lehet, hogy a szőre is pörkölődött, a magasba ugrott, és mérgesen prüszkölt. Aztán megpróbált felmászni a fára, de a póráz visszarántotta. Hangosan nyivákolt, el akart futni, a póráz ismét visszarántotta. Vadul keringett, a póráz a nyárfa törzsére tekerte, már mozdulni is alig tudott, rángatta a fejét, majd leszakította. Kaparta, rágta a fa kergét, megint a magasba próbált menekülni, és egyre hangosabban és egyre szívfájdítóbban nyávogott.

– Feküdjetek le! – kiáltott rá a temetőcsősz.

Burai J. ebben a pillanatban kitépte magát a kezemből, az inge elhasadt, ott hagyott bennünket a Szlimák család kriptájánál, rohant a Szelíd Róka felé.

– Felrobbansz, te örült! – kiabáltam utána.

Többen felugráltak, iszonyodva nézték a sírkövek mellől a rohanó Burai J.-t.

– Állítsátok meg! – ordította Szivel András, de hát ki mert volna utána menni, amikor az a rohadék dinamit minden pillanatban felrobbanhatott, még Szivel András sem mozdult, csak ordította.

Különben is Burai J. már odaért a Szelíd Rókához. Lehajolt, hogy megfogja a macskát, és nyilván el akarta oltani a gyújtózsínórt. Csakhogy a Szelíd Róka addigra már megőrlt a rémllettől, vadul nekiugrott Burai J.-nek, és az arcába mélyesztette karmait. Burai J. valami furcsa hangot hallatott, feljajdult, de jajgatása majdnem olyan volt, mint a macskanyávogás, mintha egyszerre ketten üvöltöttek volna segítségért, valami lehetetlen nyelven, amit senki sem ért. És egyre hangosabb lett ez a borzasztó láрма... Máig sem tudom, hogy a rettenetes kavarodásban Burai J.-nek hogy sikerült előkapnia a vadászkest, s elvágni a Szelíd Róka pórázát. Mert elvágta a pórázt. Egyszer csak azt látjuk, hogy Burai J. véres arccal, vadászkeszsel a kezében, hátán az iskolatáskával áll az akácfa alatt, a macska pedig elszabadult. Méghogy elszabadult! Nyomban neki is iramodott, és nagy bakugrásokkal, mint valami eszelős vadnyúl, egyenesen felénk tartott. A földbe bújtunk ijedtünkben, azt hittük, végünk van, felrobbanunk mindannyian. De a Szelíd Róka sisteregve elszáguldott mellettünk, átugrált a sírokat, a temetőcsősz házát vette célba, nagy bajában haza akart menekülni.

- Felrobbantja a házat! - ordította kétségbeesetten Szivel András.

A Szelíd Róka egyetlen szökelléssel átvette magát a nagykapun, és eltűnt a szemünk elől. A következő pillanatban felrobbant a dinamit. A ház a helyén maradt, viszont a tyúktól teteje mintha megemelkedett volna egy kicsit, néhány cserép lerepült, aztán fáradtan beomlott a tető. Porfelhő szállt a magasba, a porból kivált néhány hófehér tyúktoll, békésen lebegett a levegőben, mint ahogy az ökörnyál úszik ilyenkor ősszel.

Szivel András az égre emelte tekintetét, a hajába markolt, és hangtalanul átkozódott.

És ekkor mi valamennyien, mintegy vezényszóra, futni kezdtünk. Rohant, ki merre látott, ugráltuk át a sírokat, mint a Szelíd Róka, mielőtt felrobbant volna, igyekeztünk minél távolabb kerülni a Szivel-háztól és az átkozódó temetőcsősztól, de végül is, azt hiszem, mindenki hazafelé rohant, az egy Szivel Sanyi kivételével, mert ő velünk futott, és szinte pillanatok múlva mi öten ott álltunk a temetőfal mögött, a keskeny gáton, a folyó mellett: Szivel Sanyi, Burai J., Hodonicki Oszkár, Virág Péter és én. Álltunk ott, kapkodtunk levegő után, és még mindig nagyon meg voltunk ijedve.

- Menekülünk innen - lihegte Szivel Sanyi. - Az apám kapanyéllal fogja összetörni a bordánkat.

- Én nem csináltam semmit - mondta Hodonicki Oszkár. - Én hazamegyek.

- Kapanyéllel fogja összetörni a csontjainkat - mondta halálsápadtan Szivel Sanyi.

- Én nem csináltam semmit - mondta Virág Péter. - Én is hazamegyek. Azzal ők ketten elügettek hazafelé.

Tulajdonképpen én sem csináltam semmit, nem tehettem róla, hogy majdnem felrobbant Szivelék háza, én is legszívesebben hazamentem volna, de nem akartam ott hagyni Burai J.-t, aki véres arccal és nagyon szerencsétlenül álldogált ott, mintha azt sem tudná, hogy hol van, révetegen nézett a semmibe, és még mindig kezében volt az az átkozott vadászkés. Elvettem tőle a kést, és a táskájába dugtam. Ő találta, tartsa meg magának, most már nem irigyeltem tőle.

Szivel Sanyi közben valamennyire kifújta magát, és észrevette, hogy az egyik öccse, talán éppen a legkisebb Szivel fiú, vagy tíz méterre a parttól, a csónakjából horgászlik.

- Gyere ki! - szólt oda neki.

- Minek? - kérdezte az öccse.

- Gyere ki, mert összetöröm a csontodat - förmedt rá Szivel Sanyi.

Amaz dűnnyögött valamit, aztán kellenlenül a gáthoz evezett. Szivel Sanyi a csónakba ugrott, nyakon ragadta az öccsét, és szó nélkül kihajította a partra.

- Mi van? - kérdezte a kicsi.

- Felrobbant a tyúkólunk - mondta Szivel Sanyi.

- Nofene. Azt hittem a macskát akarjátok felrobbantani.

- Elszabadult a macska, és felrobbantotta a tyúkólat. Apa nagyban őrjög.

- Akkor még nem megyek haza - mondta a legkisebb Szivel fiú. - Add ide a pecabotomat, elmegyek a Szívhez, lehet, hogy estig fogok valamit.

Szivel Sanyi odadobta neki a horgászbotot, aztán intett nekünk:

- Gyertek.

Betuszkoltam a csónakba Burai J.-t, aztán én is utánaugrottam. Két evező volt a csónakban, Szivel Sanyi meg én evezni kezdtünk, Burai J. még mindig használhatatlan volt, mintha még mindig a nagy semmiben lebegne, és nem tudná, hogy hol van. De azért mégis tudta, mert egyszer csak megszólalt:

- Ne a tőzegbánya felé menjünk.

- Mit akar ez az örült? - kérdezte tőlem Szivel Sanyi.

- Ne menjünk a tőzegbánya felé - mondta Burai J. - Ott lótték le Gergiánt.

- Még mindig nem tudom, hogy mit akar - mondta Szivel Sanyi.

- Evezzünk a Szív felé - mondtam, mert nekem sem volt kedvem a tőzegbányához menni.

Szível Sanyi dühösen a zsilip irányába kormányozta a csónakot, miközben gyilkos pillantásokat vetett Burai J.-re, időnként pedig riadtan a temető felé pislogott. A szív alakú kis zsilipnél kiszálltunk, átbillentettük a csónakot, és aztán már teljes erővel eveztünk. A temetőt magunk mögött hagytuk. Most már ráértünk egy kicsit Burai J.-vel foglalkozni. Az arca szörnyen nézett ki, a Szelíd Róka mintha száz karommal esett volna neki, rondán összekar-molta az arcát, homlokát, néhol egész mélyen beleeresztette karmait, a vér még mindig szivárgott Burai J. orra mellett és az állán, és lecsöpögött az ingére. És ekkor láttam, hogy a keze is össze van karmolva, véres volt mindkét keze feje. De azért az arca sokkal csúnyább volt, kész csoda, hogy a szemét nem kaparta ki a Szelíd Róka.

Szível Sanyit mindez nem hatotta meg, mert nagyon komolyan azt mondta Burai J.-nek:

- Most pedig választhatsz. Az evezővel csapjalak agyon, vagy fojtsalak a vízbe?

- Ne heveskedj - mondtam. - Megkapta ő a magáét.

- Én még ilyen őrültet nem láttam - mondta Szível Sanyi. - Kis híján felrobbantja magát, ami még nem lett volna olyan nagy baj, de aztán elengedi a macskát, hogy mi robbanjunk fel. Az evezővel fogom szétverni a fejét. Nekem már úgyis mindegy, az apám biztosan összetöri a csontjaimat.

- Miért bántana az apád? - kérdeztem. - Nem te robbantottad fel a tyúkólat.

- De én csőditettem össze a fél falut. Kapanyéllal fog megverni az apám. Előbb engem, aztán téged.

- Miért engem? - tiltakoztam. - Én nem csináltam semmit.

- Te vezetted oda ezt az őrültet.

- Olyanok vagytok, mint az Erőművész girhes segédje - szólalt meg Burai J. Úgy látszik, kezdett magához térni. - Folyton a szájakokat jártatjátok. Miért nem hallgattok egy kicsit?

- Mosd meg az arcodat - mondtam neki dühösen. - Olyan vagy, mint a véres hurka.

Burai J. kihajolt a csónakból, telemerte kezét vízzel, és sziszegve megmosdott. Az arca valamivel szebb lett, de nem sokkal. Néhány mély karmolás helyén továbbra is szivárgott a vér, és csakhamar ismét csöpögni kezdett az álláról. Mi ketten Szível Sanyival szótlánul eveztünk tovább, már a Kálvária utcai házak kertjei alatt jártunk. Ebben az utcában volt a Sisza-féle pálinkafőző, ennek a kertje is lehúzódott a folyóig, meg a kerten keresztül egy

széles vályú is, amelyben a kifőzött cefre csordogált bele a vízbe, éktelen bűzt árasztott, és messze úzte onnan a halakat. A pálinkafőzőben talán még ennél is bűdösebb volt. Az udvaron egyébként még mindig ott ült Rozmaring Bandi, és a feje körül zümmögő darazsakat próbálta elűzni, de az is lehet, hogy nekünk integetett, mert engem jól ismert, egyszer télen ugyanis az iskola közelében beleesett az árokba, és kificamította a bokáját, és akkor én húztam ki onnan Hodonicki Oszkár segédletével, és betámogattam Ácsi Lajoshoz, aki leültette egy karosszékre, aztán leguggolt, és egyetlen rántással nagyon szakszerűen helyre rakta a kificamodott lábat, igaz, hogy Rozmaring Bandi közben úgy üvöltött, mintha nyúznák, és utána vagy fél napig csak üldögélt a vedlett karosszékre, és kesergett, de aztán rendbe jött a lába, és Ácsi Lajossal elmentek a Kis Antal-féle kocsmába, és azóta Rozmaring Bandi mindig előre köszön nekem meg Hodonicki Oszkárnak, mert ha a legnagyobb korhely is a faluban, néha udvarias is tud lenni, meg hálás is, mert megígérte, hogy szerez nekünk egy-egy kanárimadarat, nem tudom, miért éppen kanárimadarat, hiszen azt a mi falunkban bajosan találhatott, melleleg sohasem szerzett kanárit, csak előre köszönt, és messziről is integetni szokott. Visszaintegettem hát Rozmaring Bandinak, és eveztünk tovább. A cefreszag elmaradt mögöttünk, elhúztunk a Kálvária mellett, itt már hal is volt a folyóban, Povazsánszki, a halász akkor rakta le a varsákat éjszakára. Amikor a csónakja közelébe értünk, jól megnézte Burai J. arcát, de nem szólt semmit, Povazsánszki ritkán avatkozott bele más dolgába, mi sem szóltunk hozzá, nem is köszöntünk, nem nagyon szerettük Povazsánszkit, különösen Burai J. utálta, mert a halász pénzmapatkányra is vadászott, és kereskedett a szőrmével, Burai J. pedig természetesen a pénzmapatkányokkal is együttértett.

Áteveztünk a Szekszér-híd alatt, és lassan kikeveredtünk a faluból, közeledtünk a téglagyár felé. Itt talán már nem érhetett bennünket utol Szivel András haragja. Errefelé sűrűbb volt a nádas, előttünk fekete szárcsák úszkáltak, aztán lebuhtak a víz alá, és a nádasba menekültek, onnan nyikorogtak panaszosan. A folyón látszott igazán, hogy ősz van, akármilyen szépen süttött is a nap. Nyáron itt szebbnél szebb vízimaradarak úszkáltak, halásztak és hangoskodtak, mostanra viszont jóformán csak a nyikorgó szárcsák maradtak.

Amikor egy vonalba értünk a téglagyárral, baloldalt hirtelen véget ért a sűrű nádas, a folyó kiszélesedett. Szivel Sanyi a part felé irányította a csónakot. Aztán ijedtében akkorát ordított, hogy talán még a téglagyár kéménye is

megremegett. De én is majdnem kifordultam a csónakból. Közvetlenül mellettünk ugyanis két fekete bivalyfej meredt ránk a vízből. Hirtelen azt hittem, hogy két levágott bivalyfej úszik a vízen. Ezen a hülye napon még ilyesmi is megtörténhetett volna. De nem: csak fürödtek a bivalyok, elmerültek az iszapban, fejüket meg magasra tartották, és bambán pislogtak ránk. A parton, a fűzfák között Fekete Péter, a bivalyos ült, és békésen pipázott. Gyorsan otthagytuk a bivalyokat, és még mindig sápadtan eveztünk a parthoz. Fekete Péter felállt, segített kihúzni a csónakot. Csendes beszédű, jó szándékú ember volt a bivalyos. Egy időben ő is Ácsi Lajossal járta a pálinkafőzőket, de csakhamar felhagyott vele, s már évek óta alig mozgott ki a téglagyárból, legfeljebb ha téglát fuvarozott valahová. Most szánakozva nézegette Burai J. arcát és megkérdezte:

- Veled mi történt?

- Beleesett egy bokorba - mondtam.

- Úgy nézel ki, mintha egy vadállattal verekedtél volna - mondta Fekete Péter. - Az inged is elhasadt.

- Tüskés bokorba esett - mondta Szível Sanyi.

- Majd a feleségem rendbe teszi az arcodat - mondta Fekete Péter. Beleszívott a pipába, hosszasan köhögött. Akkor kiverte a paraszat, a pipát zseb-re dugta, aztán tapsolt a bivalyoknak: - Rigó, Bódi, gyertek ki!

A bivalyok engedelmesen felálltak, kicammogtak a partra, és elindultak Fekete Péter nyomában a téglagyár felé. Olyanok voltak, mint két óriási sáros és nagyon bűdös kutya. Mert az iszap rettentően bűzlött. Igyekeztünk is minél távolabb kerülni a bivalyoktól meg Fekete Pétertől, előresiettünk, és csak a téglagyár udvarán vártuk be őket. Az udvaron vízzel telt rozsdás vas-hordók álltak egy hatalmas szénrakás mellett. Fekete Péter idevezette mocskos bivalyait, egy vödörrel vizet mert, és Rigónak, a nagyobbik bivalynak a hátára öntötte, minket pedig beküldött a házba a feleségéhez.

A lakóházat még az öreg Schank építette, amikor a téglagyárat is, ő állandóan itt lakott, a fia viszont később beköltözött a faluba. Az öreg Schank házában most két irodahelyiséget és két lakást csináltak, az egyik lakásban Fekete Péterék laktak, a másikban pedig egy Nébald nevű öreg könyvelő, aki már a Schankoknál is dolgozott, sváb volt ő is, akár a Schankok, de a háború után ő magyarnak vallotta magát, úgyhogy hosszas hercehurca után végül is nem telepítették ki, meghagyták a régi helyén, ami okos dolog volt, mert nagyon értette a munkáját, és a háború alatt egyébként sem csinált semmi disznóságot.

A ház előtt Fekete Péter felesége állt, mintha éppen ránk várna. Kerek arcú, kövérkés asszony volt, majdnem kétszer akkora, mint a kis sovány férje. Szörnyülködve csapta össze a kezét, amikor közelebből meglátta Burai J. összekasabolt, vérző arcát.

– Hogy nézel ki, szegény gyerek! – sápítozott. – Biztosan macska karmolt össze.

– Beleesett egy tüskés bokorba – mondtam.

– Gyertek be gyorsan – mondta az asszony, belekarolt Burai J.-be, bevonszolta a konyhába, és leültette egy székre.

Mi is bementünk Szivel Sanyival, de nem ültünk le. Szép takaros konyhában álltunk, körülöttünk minden tisztára súrolva és a helyére rakva. Az asszony elővett egy ecetesüveget, és az asztalra tette. Aztán átment a szobába, onnan vattát hozott és egy darab fehér vásznat. A szoba is tisztán ragyogott, és ami engem legjobban meglepett, az a rengeteg könyv volt egy plafonig érő könyvespolcon. Ennél több könyvet csak a Kultúrotthonban láttam és a plébánosnál. De nem ilyen szép könyveket, mint Fekete Péteréknél. Ezek mind aranszegélyű, díszes könyvek voltak, a címüket is aranyozott betűkkel nyomtatták rájuk. A falakon bekeretezett gobelinek lógtak, ezeken csipkegalléros kislányok játszadoztak virágos réteken.

Az asszony közben mindent előkészített, és hozzáfogott rendbe tenni Burai J.-t. Egy vattacsomót átitatott ecettel, aztán gyöngéden törölgetni kezdte Burai J. arcát. Burai J. felszisszent, majd összeszorította a fogait, és halkan nyüszített.

– Szegénykém, nagyon fáj? – kérdezte az asszony.

– Nem nagyon – mondta hősiesen Burai J., aztán megint összeszorította a fogait, és tovább nyüszített.

Iszonyúan csíphette az ecet a vérző sebeket, Burai J. kiguvadt szemmel szenvedett. Szivel Sanyi csendes elégtétellel figyelte, és kajánul vigyorgott. Erre kituszkoltam. Visszamentünk Fekete Péterhez meg a bivalyokhoz. A bivalyok már tiszták voltak, és nem büzlöttek, lustán álldogáltak, de időnként felkapták a fejüket, és Fekete Péter felé szimatoltak, mintha várnának még valamit. Fekete Péter a zsebébe nyúlt, elővett vagy fél marék sót, szétosztotta a két tenyerébe, és a bivalyok orra alá tartotta. A két csontos, nagy fejű és igen csúnya jószág mohón nyalta a sót.

– Ki olvassa azt a rengeteg könyvet? – kérdeztem Fekete Pétertől.

– A feleségem. Nagyon szeret olvasni. Meg gobelineket varni.

Dobre, a szénhordó odajött targoncájával a közelünkbe, félmeztelenre vetkőzve lapátolta a szenet, a szénportól majdnem olyan fekete volt, mint a bivalyok, és ő is Fekete Péter felé emelgette a fejét.

- Mikor hajtod el a sintérhez ezt a két öreg csontvázat? - kérdezte. - Nem valók már semmire. Alig állnak a lábukon.

- Van ezekben még erő - mondta Fekete Péter.

- Csak az élelmet pusztítják. Közben semmi haszon belőlük.

- Szükségünk lehet még rájuk - simogatta a bivalyok fejét Fekete Péter. - Nagyon erős és szófogadó állatok.

- Adamkó úgyis a sintér kezére adja őket - ugratta tovább Dobre a bivalyost.

- Adamkó sohasem tenne ilyet - tiltakozott Fekete Péter.

- És ha mégis megtenné?

- Csákánnyal verném fejbe - mondta csöndesen, de nagyon komolyan Fekete Péter. Azzal elindult az istálló irányába, a két bivaly engedelmesen cammogott utána, mi pedig Szivel Sanyival a bivalyok után.

A hosszú betonpadlózatú istállót is még a Schankok építették valamikor, és az ő idejükben állítólag még elég sok lovat tartottak benne, most azonban csak négy széles hátú muraközi ló unatkozott az egyik sarokban, az istálló közepén nagy szalmakupac állt, az ajtó mellett meg mindenféle szerszám volt a falnak támasztva, mellettük egy mázsa, amelyen kisebb-nagyobb vas- és sárgarézsúlyok porosodtak. Kicsit Ácsi Lajos rideg és üres odújára emlékeztetett ez a hosszú lóistálló. Fekete Péter a jászolhoz kötötte a bivalyokat, aztán kimentünk, és visszaballagtunk a házhoz.

Burai J. már a ház előtt ült, két keze feje be volt kötözve, az arcára pedig mindkét oldalról fehér vászondarabot szorított, és elég boldogtalannak látszott. Fekete Péter elővette a pipáját, megtömkölte, rágyújtott, köhögött egy sort, aztán leguggolt Burai J. mellé, és halkán megkérdezte:

- Mivel mosta le az arcodat?

- Ecettel.

- Nem pálinkával?

- Nem.

- Még most sem vette elő a pálinkát - mondta panaszosan Fekete Péter. - Rejtegeti előlem, nem hajlandó adni belőle, csak vasárnap reggel. Ezért is köhögök állandóan.

- A pipafüsttől köhög - mondtam.

- Nem. Nem a pipafüsttől. Senki sem tudja, hogy mitől köhögök. De ha megiszok két pohárka pálinkát, elernyed a torkom, és nem köhögök. Két

pohár pálinka nekem elég lenne naponta, többet nem is kívánok. Vasárnaponként is csak két pohárral iszok, és nem köhögök egész nap, nyugodtan pipázhatok, amennyit akarok.

- Van az istállóban elég pálinka - mondta ekkor Burai J. - Két hordó színtiszta barackpálinka.

- Melyik istállóban? - kérdezte bambán Fekete Péter.

- Ebben itt - biccentett a fejével Burai J.

Fekete Péter úgy nézett Burai J.-re, mint egy elmebetegre, és szomorúan rázta a fejét:

- Arról én tudnék. Sajnos nincs ott egy csöpp pálinka sem.

- Dehogynincs - mondta Burai J. - A Schank Frici elásott itt két hordó barackpálinkát, mielőtt elmenekült.

- Ki mondta ezt neked?

- Ácsi Lajos.

- Ácsi Lajos? - csodálkozott Fekete Péter. - Nekem miért nem szólt erről Ácsi Lajos?

- Mikor mondta ezt Ácsi Lajos? - kérdezte tőlem Szivel Sanyi. - Te is hallottad?

- Hallottam. Ma mesélte Fodó tanár úrnak sakkozás közben.

Fekete Péter mélyen elgondolkozott. Lehorgasztotta a fejét, ráncolta a homlokát, a pipa kialudt a szájában, de nem törődött vele. Amikor felnézett, csillogott a szeme.

- Ácsi Lajos nem szokott hazudni - mondta. - Miért is hazudna? És jól ismerte a Schankokat. Schank Frigyes gyakran vendégeskedett az Ácsiék tanyáján... Lehet, hogy tényleg elásott két hordó pálinkát a beton alá, és lehet, hogy elmondta Ácsi Lajosnak...

Az irodából kijött Nébald, a könyvelő, és érdeklődve figyelte a csillogó szemű Fekete Pétert. Nem messze tőlünk, a szénrakás mellett Dobre beszélgetett Margith Józseffel, a segédfűtővel. Fekete Péter izgatottan felállt, és integetett feléjük. Dobréék is odajöttek.

- Az istállóban két hordó barackpálinka van elásva - mondta széles mosollyal Fekete Péter. - Schank Frigyes ásta el, mielőtt megpuolt volna.

- Honnan tudod? - kérdezte Dobre.

- Tudom - mosolygott titokzatosan Fekete Péter. - Biztosan tudom, hogy ott van. Képzeljétek, szintiszta barackpálinka, és évek óta a föld alatt érik.

- Az már olyan, mint az orvosság - mondta az öreg Nébald.

- Jobb, mint az orvosság - mondta Margith József. - Ha ez igaz, én felszaggatom az egész betonpadlót az istállóban.

- Nem tudom, mit szólna ehhez Adamkó - mondta Dobre.

Gyorsan megtudta, mert felbukkant Adamkó, a széles vállú, kissé görbe lábú munkavezető, akit én még sohasem láttam nevetni, de azt hiszem, mások sem. Odakacsázott hozzánk, és ráförmedt az embereire:

- Mi van itt? Ti már befejeztétek a munkát?

- Nem - mondta Dobre. - Csak beszélgetünk.

- Az istállóban két hordó pálinka van a betonpadló alatt - mondta Margith József.

- Schank Frigyes ásta el, mielőtt elmenekült - mondta Fekete Péter.

A nagydarab Adamkó ettől egyáltalán nem lett jókedvű.

- Miféle pálinka! Miféle Schank Frigyes! - kiabálta. - Schank Frigyes örült, hogy megmenthette az irháját, nemhogy bármit is elásott volna. Nektek pedig ne a pálinkán járjon az eszetek, hanem menjetek dolgozni. Hamarosan itt a rossz idő, és nekünk még rengeteg téglát kell égetni.

Azzal elrobogott. A többiek rosszkedvűen és kissé szánakozva néztek utána.

- Ez még az ágyban is téglával alszik - mondta Margith József. - De én akkor is felszaggatom a betont az istállóban.

- Végig kell kopogtatni a padlót - mondta Fekete Péter. - A hang majd elárulja, hogy hol vannak a hordók. Biztos meg fogjuk találni a hordókat. Én már megyek is keresni.

- Majd szólok a többieknek - mondta Margith József. - Estére, munka után, mi is segítünk.

Szétszéledtek, ment mindenki a munkájára, Fekete Péter az istállóba indult, Szivel Sanyival utána mentünk. A bivalyos a fal mellől egy csákányt választott, nyelét lefelé fordította, beállt az ajtóba, keresztet vetett, majd a csákány nyelével kopogtatni kezdte a betont. Nagyon odafigyelt, egy tenyérnyi helyet sem hagyott ki, döngette a betont, és nagyon lassan araszolt előre.

- Ahol kong a beton, ott kell felszaggatni - magyarázta. - Ott lesznek a hordók. Biztosan megtaláljuk őket.

- Úgy nézem, elég sokáig fog tartani - mondta Szivel Sanyi.

- Megéri - mondta Fekete Péter. - A világ legjobb pálinkája van elrejtve valahol a beton alatt. Schank Frigyes nagyon értett az italhoz. Ha megtalálom a barackpálinkáját, többé sohasem fogok köhögni.

Több mint fél óráig figyeltük a harkályként kopácsoló Fekete Pétert, de a betonpadló sehol sem kongott. Odakint alkonyodni kezdett, így hát elköszöntünk tőle, hazaindultunk. Burai J. is rendbe jött, már amennyire rendbe jöhetett. Az arcáról levette a fehér vászondarabokat, a sebei nem véreztek, és időközben az ingét is megvarrta Fekete Péter felesége. Elköszöntünk az aszszonytól is, és lementünk a folyóhoz. A csónakot vízre löktük, és eveztünk vissza a faluba. A folyó kisimult, elcsöndesedett, a szárcsák valahol a nádasok mélyén rejtőzködtek, nem nyikorogtak már, és a partról sem hallatszott semmi zaj. Csak a Szekszer-hídnál vicsorgott ránk dühösen néhány kóbor kutya. Ősz elején ugyanis egy kóborkutya-falka jött valahonnan a falu alá, napközben a devecei dombok között és a téglagyár környékén kószáltak, esténként azonban bemerészkedtek a faluba, ezek közül állt most néhány a Szekszer-hídon, és acsarkodott ránk fentről. De aztán megint csönd lett, csupán a mi ladikunk mozgott a folyón, siklottunk előre a sima vízben, Povazsánszki varsái között. A halász régen elment, majd csak reggel fog megjelenni, hogy begyűjtse a halat. Rozmaring Bandi is eltűnt a pálinkafőző udvaráról, lehet hogy a darazsai pihenni tértek. A pálinkafőző viszont változatlanul búzlótt.

Majdnem teljesen besötétedett, mire kikötöttünk a gátnál. Szivel Sanyi nem szállt ki a csónakból, nem mert még hazamenni, attól félt, hogy az apja összetöri a bordáját. Az apja kilenc órákor szokott elaludni. Szivel Sanyi elhatározta, hogy kivárja a kilenc órát. Ott hagytuk a csónakban, és hazamentünk Burai J.-vel.

Illetve én nem mentem mindjárt haza. A házuk előtt jutott eszembe, hogy a puskagolyók még a táskámban vannak. Elfutottam a régi Vágóhídhöz. A nagy kőépületben már tök sötét volt, de én nagyon jól ismertem a Vágóhidat, nyáron mindennap itt tanyáztunk, sötétben is felkapaszkodtam a falba vert vaskampókon a vastag gerendákra, és az üvegcserepek alá rejtettem a tizenkilenc golyót. Aztán meggondoltam magam, és egy golyót a zsebembe tettem, hátha szerencsét hoz. Nem tudom, miért hittem, hogy majd éppen egy puskagolyó hoz szerencsét.

IV.

Reggel Szivel Sanyit ugyanúgy találtuk a csónakban, ahogy az este ott hagytuk. Görnyedt háttal, mélabúsan üldögélt a víz fölött, kicsit álmos volt, mint aki rosszul aludt az éjszaka ezen a kényelmetlen helyen. Persze nem a csónakban aludt, hazament ő este kilenc óra után, de kora hajnalban, mielőtt az apja felébredt volna, már vissza is pucolt a folyóra, ezért volt álmos és mélabús, bár elégedett is, mert az apja nem törte össze kapanyéllal a bordáit.

Ebből kifolyólag viszont Szivel András aznap bejött az iskolába, és az egyik szünetben igen hevesen magyarázott az udvaron Fodó tanár úrnak, aki egyetértően és felháborodottan bólogatott, és bizonyára megígérte, hogy majd ellátja a bajunkat, mert folyton Burai J.-re, Szivel Sanyira meg énám mutogattak, pedig mi igyekeztünk észrevétlenül meglapulni Ácsi Lajos mellett, aki most is a padlásfeljáró előtt sütkérezett. Aztán Szivel András messziről megfenyegette a fiát, és elment, Fodó tanár úr pedig odajött hozzánk. Ezúttal is bánatos volt, de nem túlságosan, úgy látszik az éjjel mértékletesen ivott, a szeme sem volt nagyon vörös, és majdnem kedélyesen kérdezte meg tőlem:

- Te ugyebár utálod a csukamájolajat?

- Igen - mondtam. - Egyetlenegyszer nyeltem le egy egész kanállal, és hasmenést kaptam tőle.

- Helyes - mondta Fodó tanár úr, és Burai J.-hez fordult. - Hát te?

- Én is hasmenést kapok a csukamájolajtól - mondta Burai J.

- Nagyon helyes - bólogatott Fodó tanár úr, és kérdően nézett Szivel Sanyira.

- Én le sem tudom nyelni - mondta Szivel Sanyi. - Összeszorul tőle a torkom, és nem tudom lenyelni.

- Azt hiszem, ma mégis le fogjátok nyelni - mondta Fodó tanár úr. - Keszler doktor mára jelentette be magát. Éppen jókor, ami benneteket illet.

- Ezek fasiszta módszerek - szólt közbe Ácsi Lajos. - Nem tudom helyeselni őket.

- A fasiszták ricinusolajat itattak a helytelenkedő egyénekkal - mondta Fodó tanár úr. - Ez viszont egész más. A csukamájolaj olyan gyógyszer, amelyet nem nélkülözhet a fejlődésben levő szervezet, merthogy a csontot erősíti. Ha nem hiszed, kérdezd meg Keszler doktort.

- Nem kérdezem, és továbbra sem helyeslem az efféle módszereket - mondta Ácsi Lajos. - Ezt én a háború alatt nyíltan közöltem Bielmayer Konráddal is, amikor fel akart akasztatni.

- Rendes ember lehetett az a Bielmayer Konrád - mondta Fodó tanár úr. - Kár, hogy nem ismertem.

- Persze, hogy rendes ember volt - mondta Ácsi Lajos. - Két hízódisznóért és egy borjúért elengedett. Pedig nyugodtan felakaszthatott volna.

- Mégsem volt rendes ember - mondta csalódottan Fodó tanár úr. - Hagyta magát megvesztegetni, méghozzá ilyen olcsón. Miért akart felakasztatni?

- A behemót Dukay János miatt. Akkoriban éppen katonaszökevény volt, itt rejtőzködött a padlásunkon, és át akart szökni a másik oldalra. De mielőtt átszökött volna, egy este elment a Kiss Antal kocsmájába kuglizni. Abban az időben csak ott volt kuglipálya, ő már akkor is nagyon szeretett kuglizni, és verekedni is szeretett örök életében, talán arra számított, hogy kuglizás közben még verekedhet is egy jóízűt. És jól számított. Mert ott volt a kocsmában Bielmayer Konrád karszalaggal és két német katonatiszttel, akiknek viszont pisztolyuk volt. Bielmayer Konrád ugyancsak szeretett kuglizni, és nagyon megörült Dukay Jánosnak, akiről azt hitte, hogy szabadságos katona, mert egyenruhában jelent meg. A lényeg az, hogy elkezdtek kuglizni, fröccsökbén. Amikor a behemót Dukay már a huszonötödik fröccsöt is megnyerte, Bielmayer Konrád duzzogni kezdett, és igazoltatni akarta. Ott állt mellette a két tiszt, ezért mert legénykedni. Dukay Jánosnak nem voltak papírjai, akkor le akarták fogni, mire természetesen megverte őket, és mindhármut lefektette a kuglipályára. Még beszédet is tartott nekik, miszerint ő a győztes oldalon akarja befejezni a háborút, győztesként fog visszatérni, és jó lesz, ha amazok hárman vigyáznak egy kicsit magukra. Nem válaszoltak neki, mert igencsak elalélta a kuglipályán. Bielmayer Konrádnak még akkor is rángatózott a bal szeme, amikor engem fel akart akasztatni. Mert valaki besúgta, hogy én rejtegettem a Dukayt. Bevallottam, hogy így igaz, de tiltakoztam az akasztás és egyáltalán az ilyen módszerek ellen.

- Például? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Például az ellen, hogy az ember talpát bikacsökkal verjék. Nagyon fájdalmas.

- Helyes - fordult Szivel Sanyihoz Fodó tanár úr. - Apádnak meséld el, hogy bikacsökkal vertem a talpatokat, hátha megenyhül egy kicsit, mert pillanatnyilag kapanyéllal akarja összetörni a csontokat.

- Szörnyű világban élünk - sóhajtotta Ácsi Lajos. - Miért ez a sok kegyetlenkedés?

- Nagyon elevenek a fiúk. Robbantgatnak. És bizonyára még egyéb diverziókat is terveznek. Látszik az arcukon. Különösen ennek az arcán - mutatott Fodó tanár úr Burai J.-re.

Burai J. megsimogatta összekarmolt arcát, és azt mondta:

- Egy macskát akartam megmenteni.

- Egy külön macskát - emelte fel a kezét és a hangját Fodó tanár úr. Úgy beszélt, mint ahogy a történelemórákon szokott. - Hiba volt. A különöket nem szabad megmenteni, mert veszélyesek, elsősorban saját fajtájukat veszélyeztetik, tehát önpusztítók. Nézzétek meg Ácsi Lajost! Katonaszökevényeket rejtegetett, és ezzel elárulta barátait, a Váryakat, a Schankokat...

- Bocsnát - vágott közbe Ácsi Lajos. - A háború után én Schank Fricinek is védelmére keltem. Nem helyeseltem, hogy elvették tőle a téglagyárat.

- Ezért nem akartak felakasztani? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Majdnem.

Csöngettek. Otthagytuk Fodó tanár urat és Ácsi Lajost, bementünk az osztályba, és eléggé rosszkedvűen vártuk Keszler doktort. Sokáig nem jött, már reménykedni kezdtünk, de aztán mégis megérkezett, az utolsó óra vége felé, hozta a csukamájolajat meg a kanalakat, mellette ott tüsténkedett Novák tanárnő talpig fehér köpenyben, és megjelent Fodó tanár úr is, ő megállt az ajtóban. Keszler doktor a torkát köszörülte, beszédet készült mondani. Először járt az iskolánkban. Minden ősszel kaptunk ugyan fejenként egy-egy kanál csukamájolajat, de az előző években mindig egy idős nővér hozta, és nem szokott beszédet mondani. Keszler doktor viszont igen. Majdhogynem elnézést kért, beismerte, hogy a csukamájolaj meglehetősen rossz ízű, émelygést is okozhat, de nélkülözhetetlen tápszer, hiszen majdnem valamennyien hiányosan táplálkozunk, nehéz idők járnak, és ilyenkor nagy szükség van a csukamájolajra. Jóraláló kis ember volt Keszler doktor, de a beszéde nem vidított fel bennünket. Már mint minket hármunkat. Mert a többiek nem nagyon izgatták magukat.

Felsorakoztunk. A Fenyvesi fiúk a sor élére álltak, Szivel Sanyi, Burai J. s én a sor legvégére. A Fenyvesiek, bár nem látszottak rosszul tápláltnak, még a csukamájolajat is szerették. Szemrebbenés nélkül lenyelték a maguk adagját. A többieknek ellenben eszük ágában sem volt lenyelni. Amint Keszler doktor elhúzta szájuk elől a kanalat, hanyatt-homlok rohantak ki az udvarra, és kiköpték a csukamájolajat. Fodó tanár úr az ajtóból látta mindezt,

és nem szólt semmit. De amikor mi hárman kerültünk sorra, szigorúan felhúzta a szemöldökét, így hát kénytelenek voltunk tisztességgel bevenni a zsíros lötytyöt.

Nekem öt perc múlva már hasmenésem volt, meg Burai J.-nek is, Szivel Sanyi pedig hányt.

– Most egy ideig talán nem lesztek túlságosan elevenek – mondta Fodó tanár úr. – A biztonság kedvéért azért maradjatok még itt két óra hosszáig. És ne feledjétek el a bikácsököket.

A többieket hazabocsátotta. Kifelé menet a Fenyvesi fiúk összeverekedtek, mire Fodó tanár úr őket is visszarendelte, de őket csak egy óra hosszára. Furcsa gyerekek voltak ezek a Fenyvesiek. Egyazon évben születtek, az egyik januárban, a másik decemberben, az idősebb bevárta a fiatalabbikat, és együtt kezdtek járni iskolába, mert nem tudtak megenni egymás nélkül, de közben állandóan marakodtak. Most is acsarkodtak még egy ideig egymásra, aztán ráuntak, és inkább minket kezdtek sajnálni, bár nem értették egészen, hogy miért vagyunk ennyire rosszul. De nem csak ők sajnálkoztak rajtunk. Hodonicki Oszkár és Virág Péter visszajöttek, és hoztak nekünk kőrózsalevel, hátha attól jobban leszünk. Nem lettünk jobban a kőrózsától sem.

Háborgott a gyomrom, még mindig éreztem a számban az undorító olajos ízt, bágyadtan ültem a padban, és ekkor kínomban elővettem a puskagolyót. Magam elé tettem, és dühösen meredtem rá, ez idáig még nem hozott szerencsét.

– Nézd, igazi éles golyó! – csaptak le rá a Fenyvesi fiúk. Egymás kezéből kapkodták ki, nagyon tetszett nekik. – Hol találtad? – kérdezték tőlem, de én nem válaszoltam, volt éppen elég bajom.

– Megeszek két művirágot, ha nekem adod – mondta Fenyvesi János.

– Én megesek hármat – mondta a testvére.

– Hogyan szereztek művirágot? – kérdezte Hodonicki Oszkár. – Nem mehetek be a Kultúrotthonba.

– Éjjel bemászunk a kerítésen – magyarázták a Fenyvesi fiúk. – A színházterem ajtaját nem zárják. Holnap itt előtettek esszük meg a művirágokat.

– Aztán mi a fenét csinálnátok a golyóval? – kérdezte Virág Péter.

– Lőnénk vele – mondta Fenyvesi Jóska. – Satuba szorítanánk, és egy szöggel elsütnénk.

– Vagy tűzbe raknánk, és úgy sütnénk el – mondta Fenyvesi János. – Tűzet gyújtánánk a Szentháromság-szobornál, és belőhetnénk a színházterem ablakán. Novák tanárnő frászt kapna.

Szível Sanyi kezébe vette a golyót, és megrázta a fejét.

- Ez ugyan nem sülné el. Régi vacak golyó. Nem való már semmire.

- A golyó nem romlik meg - mondtam dühösen. - Akármilyen régi.

- Te aztán sokat értesz a golyóhoz - gúnyolódott Szível Sanyi. - Ezt a vacakot a jóisten sem sütné el. Két napig is tüzelhetne alája.

- Fogd be már azt a nagy pofádat - mondtam. Felálltam, elvettem tőle a golyót, és zsebre vágtam. - Legalább ilyenkor befognád a szádat.

- Nem adod nekünk? - kérdezték a Fenyvesiek.

- Nem.

Csalódottan eloldalogtak mellőlem, ógtak-mógtak egy ideig, aztán összevesztek. Még akkor is veszekedtek, amikor az egy óra leteltével hazaindultak.

Öten maradtunk az osztályban, elég rossz hangulatban. Kint az udvaron Ácsi Lajos és Fodó tanár úr akkor kezdték meg az aznapi első sakkpartit, nemsokára megérkezett Berecz plébános is, leült a karosszékekbe, Ácsi Lajos három pohárba pálinkát töltött, csöndesen iszogattak, most egyikük sem fintorgott, úgy látszik Ácsi Lajosnak sikerült tűrhető pálinkát szereznie.

- Van valakinek gyufája? - kérdeztem.

- Minek? - kérdezték vissza Hodonicki Oszkárék.

- Tűzet fogunk gyújtani!

- Hol?

- A temető mellett, a gáton.

- Elsütjük a golyót? - kérdezte izgatottan Hodonicki Oszkár.

- Igen. Be akarom bizonyítani annak a nagypofájúnak, hogy nincs igaza.

- Hát azt nagyon szeretném látni - mondta Szível Sanyi.

- Majd meglátod - mondta Hodonicki Oszkár. - Akkor talán végre befogod a szád.

Gyufája nem volt senkinek. Hodonicki Oszkár vállalkozott rá, hogy szerez otthonról, mindjárt el is küldtük, mi pedig becsületesen megvártuk, amíg letelik a kiszabott két óra, bár Fodó tanár úr egyáltalán nem törődött velünk, belemélyedt a sakkpartiba, ezúttal, úgy látszik, jobban ment neki a játék, a plébános segített neki, Ácsi Lajos hosszasan gondolkozott egy-egy lépésen, messziről nézve úgy tetszett, most nem fogja sorozatban megnyerni a játszmákat, de még így sem látszott túlságosan gondterheltnak, jól tudta ő, hogy ha összeszedi magát, végül is elbánik Fodó tanár úrral és Berecz plébánossal.

Letelt a két óra, kimentünk az iskolából. Útközben összegyűjtöttünk minden fellelhető száraz gallyat, papírt és fadarabot. Két nyaláb tűzrevalóval

érkeztünk a folyó mellé, a keskeny gátra, ezzel akár egy ágyúgolyót is felrobbanthattunk volna.

Hodonicki Oszkár már várt bennünket a gyufával. Körülnéztünk, a közelünkben nem volt senki, távolabb, a Szívnél Kanegér üldögélt, lábát a kis szilipről lezúduló vízesés fölé lógatta, mögötte ott pihent kétkerekű kordéja, azon meg Borus Liza ült, és türelmesen figyelte a férjét. Kanegér időnként levette a kalapját, és megvakarta a fejét, aztán visszatette a kalapot, és felgyűrte az ingujját, mintha mosakodni készülne, de mi tudtuk, hogy nem fog mosakodni, tulajdonképpen a Szív mellett búslakodó Krebs-féle vízimalmot figyelte, mivelhogy régi vágya volt ellopni abból mindent, ami vasból van. A háború vége felé ugyanis a vízimalom oldalát beszakította egy eltévedt gránát, a résen át látszottak a tengelyek, a lapátok és a fogaskerekek, és Kanegér, amikor rosszul ment neki az üzlet, mindig fogadkozott, hogy egy éjszaka kirámolja az egész hóbelevancot, és eladja ócskavasként. Persze sohasem rá-molt ki onnan semmit, a vízimalom oldalát később befoltózták, és a malom még hosszú évekig őrlötte a búzát, csöndes, megnyugtató zümmögéssel.

Kis kupacba raktuk az összegyűjtött papírt, befedtük néhány száraz gallyal, még egyszer körülnéztünk, még mindig nem zavart bennünket senki, Kanegér tetován tollászkodott a Szív fölött. Meggyújtottuk a tüzet. A papír lángra lobbant, a gallyak pattogni kezdtek. Most már vastagabb ágakat rakunk a tűzre, azok is lángra kaptak, elégték, és vörösen parázlottak. Elég sok parázs lett, fogtam hát a golyót, és óvatosan a tűzbe helyeztem, hegyét a temetőfalnak irányítottam. Aztán rádobáltuk az összes megmaradt tűzrevalót. Ropogott a száraz fa, a lángok magasra csaptak, disznót lehetett volna pörkölni fölöttük, ekkora tűzben minden emberi számítás szerint el kellett volna sülni a golyónak, de az nem sült el. Szível Sanyi egyre gúnyosabban vigyorgott, én meg egyre idegesebb lettem, de ideges volt Burai J., Hodonicki Oszkár és Virág Péter is, mert ők is azt szerették volna, hogy elsüljön a puska-golyó, és hogy Szível Sanyi végre befogja a száját. Burai J. megpiszkálta a tüzet, mire mérgesen rászóltam:

– Ne bánts semmit, mert még felénk fordítod a golyót.

– Fordíthatod azt nyugodtan akármerre – röhögött Szível Sanyi, és ő is megpiszkálta a tüzet.

És ekkor Kanegér elindult a Szívtől, és egyenesen felénk tartott. Hetykén félreapta a kalapját, zsebre dugott kézzel, füttyűrészve közeledett felénk, mögötte vagy tíz méterre a felesége iparkodott, ő húzta a kétkerekű kordét, amelyen csak egy törött ekevas és két-három rozsdás fazék zörgött, rossz

napja volt Kanegérnek, de így legalább Borus Lizának nem kellett túlságosan erőlködni, néha ugyanis majd beleszakadt az ócskavasgyűjtésbe, tekintettel, hogy Kanegér mindig vele húzatta a kordét, és mindig csak tízméteres távolságból követhette őt, Kanegér ezzel is bizonyította a világnak, hogy ő az úr a háznál, tulajdonképpen ezért is nevezték el Kanegérnek. Mert korábban Bőregérnek hívták. Illetve a rendes neve Kolompár Menyhért volt, csak amikor focizni kezdett, és lenyírták kopaszra, akkor nevezték el Bőregérnek, nagy elálló füle miatt. Beles Marci bácsi, az edző ugyanis minden játékosát kopaszra nyíratta, a fejjáték fellendítése érdekében. Ne is mondjam, hogy az egész járás a mi kopaszra nyírt futballcsapatunkon röhögött, úgyhogy Beles Marci bácsi végül engedélyezett kétujjnyi haját, de még akkor is elég sokan kiröhögtek a játékosainkat. A mieink nem sokat törődtek ezzel, szívvel-lélekkel játszottak, nem is ment rosszul a csapatnak, szerették az edzőjüket, mivel az minden edzés után jóllakatta őket. Mert Beles Marci bácsi hentes volt, és gyékényszatyrában minden edzésre hozott friss kolbászt, hurkát, töpörtyűt, vagy szalonnát. Kenyeret a játékosok hoztak. Két edzést tartottak hetente, egy cipőset és egy mezítlábasat, hogy a cipők ne szakadjanak el túl gyorsan. És minden edzés után jóllakott az egész csapat. A játékosok közül sokan csak ilyenkor laktak jól. Kanegér is alighanem a hurka és a kolbász miatt jelentkezett a csapatba, de aztán kiderült, hogy egészen jól focizik. Fáradhatatlan, fürgé és rámenős játékos volt, és egyre rámenősebb lett. Vagyis igen durván játszott. Beles Marci bácsi mindig berakta a kezdőcsapatba, és amikor Kanegér már megfelelő mértékben megritkította az ellenfelet, akkor lecserélte, ha a bíró már előbb le nem zavarta a pályáról. Eddig rendben is lett volna a dolog. Csakhogy Kanegér ugyanilyen rámenősen játszott edzéseken is. Kíméletlenül faragta játékosársait is, néha már a fél csapat sérüléssel bajlódott miatta. Aztán egy szép napon Csorba Feri megelégtelte a gorombáskodást. Csorba Feri volt a legjobb focistánk, ha formába lendült, a többiek legfeljebb a füvet legelhették körülötte. Azt csinált a labdával, amit akart. No, az egyik edzésen lekezelte a labdát, kicselezte a fél csapatot, aztán csak úgy pattogtatta a labdát maga előtt. Várta Kanegért. És az jött is. Teljes gózzal s nagy sebességgel, mint aki mindent szét akar rúgni maga előtt. És ekkor Csorba Feri beletalpalt. Éppen mezítlábas edzés volt, de a csattanás még így is jól hallatszott. Mindenki megállt. Kanegér is. De ő fél lábon. Aztán úgy, fél lábon hihetetlen gyorsasággal végigszökdécselt a pályán, és csak a kapu mögött kezdett ordítani. Körülfogták, leültették, nézgették a lábát, szerencsére nem tört el a singcsontja, de nagyon megdagadt.

Két hétig nem láttuk, akkor megjelent, és kapus akart lenni. Egy hónap múlva ő volt a legjobb kapus a ligában. Úgy védett, mint egy arkangyal, csapattunk hetekig nem kapott gólt. De ekkor meg nagyképüsködni kezdett. Fél kézzel húzta le a labdákat, vagy sarokkal pöckölte ki, miközben grimaszokat vágott a közönségre, sőt végül már cigarettával a szájában állt be a kapuba. És akkor az edzésen megint színre lépett Csorba Feri. Bár ezúttal nem szándékosan csinálta, biztos vagyok benne. Tisztára játszotta magát, egyedül állt a kapu előtt. Vele szemben Kanegér, csípőre tett kézzel, füstölő cigarettával a szájában. Csorba Feri lágyan át akarta emelni a cigarettázó kapus feje felett a labdát, de rosszul számította ki az ívet, a labda Kanegér arcának repült. Semmi különös, nem volt erős rúgás. Hirtelen nem is értettük, hogy Kanegér miért kaparja olyan eszeveszetten az arcát, miért veti magát hasra, miért dörgöli az orrát a fűbe, és miért rágja a földet. Hát kiderült, hogy a labda az égő cigarettát találta el, a cigaretta visszahajlott, és parázsló végével becsúszott az orrlyukába. Rettentő fájdalmas lehetett. Kanegérnek még fél óra múlva is csorogtak a könnyei, az orra háromszorosára dagadt, és nagyon piros volt. Kanegér soha többet nem ment a közelébe se a futballpályának. Megnősült, felcsapott ócskavasasnak, hetykén járta az utcákat, felesége meg húzta utána a kétkerekű kordét.

És most jöttek felénk, mi meg a tűz körül álltunk, és egyáltalán nem örültünk nekik, mert a tűzben ott izzott a puszkagolyó, és reménykedtünk, hogy esetleg mégis elsül. Amikor a közelünkbe értek, Kanegér hanyag mozdulattal leütötte a kalapot a fejről, és hajadonfővel ballagott tovább. Borus Liza felvette a kalapot, a kordéra helyezte, és jött a férje után. Kanegér odaért hozzánk, megállt. Megállt Borus Liza is tíz méterrel mögötte, a kordéről levette a kalapot, odahozta Kanegérnek, aztán visszament.

– Láttátok ezt, kis parasztok? – kérdezte Kanegér, és a fejébe csapta a kalapot.

– Láttuk – mondtam.

– Így kell bánni az asszonnyal. Az emberben legyen büszkeség. Különbözik nem tiszteli senki, még a saját asszonya sem. Ha az emberben nincs büszkeség, akár fel is akaszthatja magát.

– Így igaz – hagyta rá Hodonicki Oszkár, és szerettük volna, ha továbbmegy.

– Csorba Feri maga jár az artézi kútra, hordja a vizet az asszonyának – mondta megvetően Kanegér.

– Állapotos a felesége – mondtam.

- Én sohasem fogok vizet hordani az asszonynak - mondta Kanegér, aztán lehalkította a hangját: - Pedig ez nem akármilyen asszony. Éjjel láthatatlanná válik, besurranhat akármelyik házba, melledre ül, és halálra izzaszt, ha úgy akarja. Vagy megsimogatja a fejed, és attól kihullik minden hajad szála. Ha megszámlolja a fogaitokat, egy életre hatalma lesz fölöttetek. Ajánlom, hogy ne nevessetek előtte. És ha beszéltek is, hajtsátok le a fejeteeket.

- Te miért nem hajtod le a fejed? - kérdezte Szivel Sanyi.

- Felettem nincs hatalma - mondta Kanegér. - Bennem van büszkeség, ezért nem bír velem semmit.

- Miért nem szereled már ki a vízimalmot? - kérdeztem idegesen.

- Ki fogom szeretni - mondta Kanegér. - Egy éjszaka ki fogom szeretni az egészet.

- Annyi vasat nem bír elcipelni az asszonyod - mondta Szivel Sanyi.

- Mi az, hogy nem bír! - hördült fel Kanegér. - Sokkal többet is elbír, ha én parancsolom neki. Veletek, parasztokkal az a baj...

És ekkor elsült az a tetves golyó!

Pukkanás hallatszott, szikrák röppentek fel a tűzből. Nem is volt olyan hangos a robbanás, mint ahogyan vártuk.

Viszont annál hangosabban felordított Kanegér. És már megint fél lábon állt, mint annak idején a futballpályán, amikor Csorba Feri letalpalta. És most is szökdécselni kezdett, de most körbe-körbe, egyre gyorsabban és nagyobbakat ugrált, aztán lebukfencezett a gátról. Talpra esett, és fél lábon megállt a víz szélén, mint egy nagyon szerencsétlen kalapos gólya, mert csodák csodájára a kalapja a fején maradt. Borus Liza villámgyorsan leszánkózott a gát oldalán, és már ő is ott volt a vízben a férje mellett.

Mi meg akkor hangosan nevetni kezdtünk. Borus Liza visszafordult, ránk nézett nagy fekete szemével. Nyomban becsuktuk a szánkát. Nemcsak azért, mert tartottunk tőle, hogy a cigányasszony megszámlolja a fogainkat, hanem mert szinte egyszerre jutott eszünkbe, hogy meg is ölhettük volna a Kanegért. Elmúlt a nevethetnénkünk.

Borus Liza megvizsgálta Kanegér lábát, és mindannyian fellélegeztünk, amikor azt mondta:

- Nincs semmi baj. Csak a bőrdet horzsolta fel. Alig vérzik. A tűzből patant ki valami. Egy szikra.

- Szörnyen éget - panaszkolta Kanegér. - Nem szikra volt. Kilyukasztotta a nadrágomat. Lehet, hogy valaki rám lőtt.

- Nem lőtt rád senki - nyugtatta a felesége. - Majd én meggyógyítalak otthon. Pókhálót teszünk a sebre.

Feltámogatta Kanegért a gátra, és elébünk álltak mind a ketten. Borus Liza nem szólt semmit, csak nézett bennünket, szeme éjfekete volt, és nagyon szép és félelmetes, abban a pillanatban elhittem róla mindent, hogy halálra izzasztja és megkopasztja az embereket, képesnek tartottam mindenféle boszorkányságra, és ha kérdezi, bevallottam volna neki, hogy a mi puskagolyónk az oka mindennek, de ő hallgatott, és csak nézett bennünket gyönyörű szemével. Helyette Kanegér kérdezte meg:

- Mit raktatok a tűzbe?

- Mindenféle gallyakat - mondta Szivel Sanyi. - Voltak közöttük nedves gallyak is. Azokból pattanhatott ki a szikra.

- Nem szikra volt - mondta Kanegér. - Lövést hallottam. Valaki rám lőtt.

- Lehet hogy Csorba Feri - mondtam. - Azt mondják, van puskája.

- Lehet - mondta elgondolkozva Kanegér, aztán feleségére nézett, és észbe kapott. Rám ordított: - Velem ne viccelj, hallod-e! Egyáltalán, miért gyújtottatok tüzet?

- Mert van bennünk büszkeség - mondta csöndesen Burai J. Vagy fél napja most szólalt meg először.

Kanegért meglepte a válasz, mellesleg engem is, de azt hiszem mindannyiunkat. Bámultunk egymásra, a tűz meg halványan parázslott az őszi nap-sütésben.

- A parasztokban sohasem lesz elég büszkeség - mondta kissé bizonytalanul Kanegér. - Egy éjszaka majd halálra izzadjátok magatokat.

Azzal bicegve elindult. Borus Liza a kordé elé fogta magát, és ment a férje után. A tízméteres távolságot most is betartotta.

Eltapostuk a tüzet, leültünk a temetőfal mellé, és bámultuk a folyót. Nyugalom volt körülöttünk, a halak meglapultak a vízben, a szárcsák elrejtőztek a nádasban, a békák elbújtak a nap elől és hallgattak, csak a Szívnél zúgott a kis vízesés egyhangúan és álmosítóan. Nagyon békésnek látszott minden, de mi rosszkedvűek voltunk.

- Hát mégis elsült a golyó - sóhajtotta Virág Péter.

- Nem hittem volna - mondta Szivel Sanyi.

- Most legalább majd befogod a szádat - mondta Hodonicki Oszkár, de most ennek sem tudtunk igazán örülni.

- Kis híján megöltük a Kanegért - mondta ki Burai J. azt, amire valamenynyien gondoltunk.

- Vagy valakit magunk közül - mondta Hodonicki Oszkár. - Rosszul mennek a dolgok. Nagyon rosszul. Akármilyen nyúlunk, minden félresikerül.

- El kellene menni a téglagyárba - mondta Szivel Sanyi. - Lehet, hogy Fekete Péter megtalálta a pálinkát.

- Miféle pálinkát? - kérdezte Hodonicki Oszkár.

- A világ legjobb pálinkáját - mondta Szivel Sanyi. - Ha megtalálták, akkor most mindenki részeg a téglagyárban, és biztosan énekelnek.

- Nem hiszem, hogy megtalálták - mondtam letörten. - Miért éppen ma találták volna meg?

- Jó volna éneklő embereket látni - mondta Burai J.

- Rendben van - mondtam, és felálltam a temetőfal mellől. - Menjünk a téglagyárba. De szerintem úgys hiába megyünk.

- Én nem megyek sehova - mondta reménytelenül Hodonicki Oszkár. - Akárhova megyünk, mindenütt csak baj történik. Legjobb volna lefeküdni, és egy hónapig aludni. Háttha akkor jobbra fordulnak a dolgok.

- Körül kellene járni a Hofanesz kislányok sírját - javasolta bátoritanul Virág Péter. - Napjában többször is körül kellene járni. Lehet, hogy az segítene.

- Ki a fene mer most a Hofanesz kislányok sírjához menni - legyintettem.

- Azt akarod, hogy összetörjék a bordáinkat? - förmedt rá Szivel Sanyi Virág Péterre.

Nekiindultam hát, de csak Szivel Sanyi és Burai J. jött velem. Hodonicki Oszkárék ott maradtak a víz mellett, hátukat a temetőfalnak vetették, mint akik végképp ott akarják kivárni, hogy a dolgok jobbra forduljanak.

Most gyalog mentünk, Szivelék csónakja nem volt a gátnál, valaki biztosan elúszott vele halászni. Szóltanul baktattunk a poros utcákon, a levegő is poros volt és megállt körülöttünk, fülledtség érződött, megizzadtunk, mire kiértünk a faluból, és rátértünk a téglagyárba vezető útra. Távolság a deveseri dombok között kóbor kutyák ugattak, lehet, hogy a vadnyulakat vagy a fürjeket riogatták, de az is lehet, hogy csak rosszkedvűek voltak ők is.

És persze hogy hiába mentünk a téglagyárba. Nem énekelt ott senki. Dobre félmeztelenül, szénportól feketén gürcölt, Árvai, a fűtő egy pillanatra kidugta kopasz fejét az egyik szellőztetőnyíláson, de gyorsan vissza is húzta, és izzadt tovább a kemencék fölött, két boszniai idénymunkás vályogot rakogatott, de csak immel-ámmal, mint akik már szeretnének hazamenni. Adamkó serényen kacázott görbe lábával és mindenkit munkára buzdított, Fekete Péter felesége meg a konyhaajtó előtt ült, és gobelint varrt.

Fekete Pétert az istállóban találtuk, csákánynyéllel kopogtatta a betont. Az istállónak körülbelül az egyharmadánál tartott. A beton két helyen fel volt szaggatva, két sötét lyuk tátongott olyan üresen, hogy mindjárt látszott rajtuk, ezekben ugyan sohasem rejtegettek barackpálinkával telt hordókat.

– Az egyikben elszakadt zsákdarabok voltak, a másokban meg egy vako-lókanál – mondta Fekete Péter. – Lehet, hogy ezeket is Schank Frigyes rejtette el. Így akarta megtévesztetni azokat, akik esetleg a pálinkáját keresnék.

– Lehet, hogy nem itt rejtette el a pálinkáját – mondta kételkedve.

– Dehogynem – mondta Fekete Péter. – Egész biztosan itt rejtette el. Előbb-utóbb meg fogjuk találni. És akkor soha többé nem fogok köhögni.

Azzal köhögött egy sort. A két bivaly az istálló végéből feléje fordult, olyan búsan néztek rá, mint akik szintén kételkednek a sikerben. De Fekete Péter rendületlenül kopogott tovább.

Kimentünk és az udvaron ácsorogtunk egy darabig, néztük Dobrét meg a többieket, és nem vettük észre, hogy közben a fejünk felett megcsúnyult az ősz. Hirtelen sötét árnyék borult a téglagyárra, az égen fekete felhők tülekedtek, itt lent pedig még melegebb lett. Sietni, aztán futni kezdtünk hazafelé. Valahol a távolban, a falu másik végén villámlott. Félúton elkapott ben-nünket az eső, bőrig ázva értünk haza.

V.

Napokig esett az eső. A halak megmozdultak a kis folyóban, feljöttek a víz felszínére, körülnéztek, és miután nem láttak senkit, mintha hirtelen megörültek volna az életnek, a magasba vetették magukat, hangos csattanással estek vissza, fehér tajtékot kavarva, majd újból nekirugaszkodtak, és átugráltak a keskeny zsilip felett, boldogan siklottak a mintegy öt méter hosszú, szív alakú kőlapon a bokáig érő vízben, farkukkal nagyokat csaptak, aztán a túlsó oldalon ismét eltűntek a mélyben. Több kosárra való halat lehetett volna fogni pusztá kézzel a Szívnél ezekben a napokban, de hát ilyen időben senki sem akart halat fogni. Az emberek fedél alá húzódtak. Szível Sanyi is kénytelen volt hazamenni az eső elől, az apja végre elkaphatta, és el is kapta, és alaposan megverte, de nem kapanyéllel verte meg, ahogyan ígérte, hanem csak nadrágszíjjal, úgyhogy Szível Sanyi alapjában véve elég jól járt. Fodó tanár úr és Ácsi Lajos az eresz alá húzódtak a sakktáblával, bemehettek volna éppen a padlásfeljáróba is, de ők, nem tudni miért, az eresz alá ültek, esténként a fejük fölé akasztottak két viharlámpát, és némán szembekönyököltek egymással. Berecz plébánosnak már nem jutott hely az eresz alatt, ha látni akarta a sakktáblát, az esőre kellett ülnie, így hát hozott egy esernyőt, és az alatt gubbasztott türelmesen, és olyan volt, mint egy hontalan fekete pók, aki egy még feketébb gomba alatt lapult meg, és jobb idők érkezését várja. Rozmaring Bandi a pálinkafőző udvarán beleesett a levezető vályúba, nyakig merült a még meleg cefrébe, hajsza haján belefűlt, de aztán mégis kivickélt valahogy, akkor viszont olyan bűdös volt, hogy nem akarták beengedni a pálinkafőzőbe, ezért két óra hosszat a hideg esőben ácsorgott, szép lassan tisztára mosakodott, mindenki más tüdőgyulladást kapott volna, Rozmaring Bandi azonban még csak nem is tüszszentett, később megszáritkozott a kazánok mellett, és már ismét a régi volt. Fodó tanár úr tartott nekünk egy remek történelemórát a reformációról, a prédikátorokról, akik anyanyelvükön szóltak a hívőkhöz, megdicsért néhány egykori papot, akik nagyon rendes emberek voltak, és Fodó tanár úr homályosan sejtette, hogy Berecz Máté plébánosunk nem egészen ilyen, de ezt félig tréfásan mondta, tulajdonképpen sohasem volt semmi baja a plébánossal, aznap este is együtt görnyedeztek a sakktábla felett, együtt is ittak, Fodó tanár úr megint

túl sokat, mert hiába, még mindig nem jött teljesen rendbe, szerencsére másnap nem volt nálunk órája, de még így is bántott bennünket az eset, főleg azért, mert nem tudtunk segíteni Fodó tanár úron.

Hát ilyen dolgok történtek ezekben a napokban, az eső meg közben tartóan puhította a földet, és amikor már kellőképpen megpuhult és latyakos lett minden, elvonultak a felhők, és melegen kisütött a nap. Az emberek előbújtak házaikból, a halak pedig óvatosan meglapultak a mélyben, és csak elvétve mutatkoztak a Szív közelében, akkor is nagyon rövid időre.

Mi is kimozdultunk, és tanítás után a szép napos gőzölgő délutánon Szivel Sanyi, Burai J. és én természetesen azonnal a téglagyárba mentünk, kíváncsiak voltunk, mi történt ott az esős napok alatt, megtalálta-e Fekete Péter azt az átok pálinkát, ami majd kigyógyítja a köhögésből.

Nem találta meg. Mert most is ugyanúgy köhögött, mint mindig. A rozsdás hordók mellett bukkantunk rá, a bivalyokat mosta, úgy látszik, nemrégén jöttek vissza az iszapfürdőből. A téglagyárban egyébként nagy volt a nyüzsgés. Megérkeztek a szövetkezetiek, és felvásároltak minden létező téglát, lovakkal, szekerekkel és egy traktorral érkeztek, rakodtak, hordták a téglát, a Szövetkezet igazgatója, egy Subakov nevű kövér ember irányította a munkát, azt mondta, hogy a tél beálltaig még fel akarnak építeni egy nagy disznóhízlalót, és ezt meg is csinálják, mert szép hosszú őszi ígérkezik, lesz elég idejük. A téglagyáriak másként vélekedtek az ősziről, nem bíztak benne, kezdték oltogatni a kemencéket, és rámoláshoz készülődtek. Zörögtek, nyikorogtak mellettünk a szekerek, a lovak prüsszkölve taposták a puha földet, sáros, dagványos volt a téglagyár udvara, és még egy kis dombot is meg kellett mászni a lovaknak, hogy kijussanak a salakos útra, ez száraz időben nem okozott különösebb gondot, de most csak félig rakták meg a szekereket, így is nehezen vergődtek fel. De azért elment sorra mindegyik szekér, mély kereknyomokat hagyva maga után. Megrakták a traktor pótkocsiját is, erre nagyon sok téglát fért, itt pótolni lehetett a szekerek kevéske rakományát.

Csakhogy a traktor elakadt. Megállt a domb aljánál, egyre hangosabban pöfögött, füstölt éktelenül, a kerekei egyre gyorsabban forogtak a latyakban. A traktorista leszállt, körülnézett és káromkodott. A többiek is odamentek, azok is főleg káromkodtak. Összegyűlt ott mindenki, a szövetkezetiek és a téglagyáriak, csak Fekete Péter állt egykedvűen a két bivallyal a hordók mellett. A traktoros ismét felült a gépére, az emberek pedig nekivetették a vállukat a pótkocsinak. A rakomány nem mozdult, viszont a traktor kerekei

mindenkit befröcsköltek sárral. Újabb káromkodások, és ekkor Adamkó odaszólt Fekete Péternek:

- Vezesd ki a lovakat.

Fekete Péter csak fél szemmel pislogott oda, és csöndesen megállapította:

- A lovak ezt nem bírják kihúzni.

Adamkó dühösen körüljárta a traktort és a pótkocsit, de aztán igazat adott Fekete Péternek.

- Nem. Nem bírják kihúzni. Ide láncaltas traktor kellene.

- Van egy láncaltas traktorunk - mondta csüggedten Subakov. - De még csépléskor bedöglött. Jó lesz, ha tavaszig kapunk hozzá alkatrészt.

Fekete Péter a zsebébe nyúlt, sőt kotort elő, és két tenyerét a bivalyok orrához tartotta. Aztán úgy félvállról odavetette:

- A bivalyok kihúzzák.

- Miféle bivalyok? - kérdezte Subakov.

- Ezek a bivalyok - mondta Fekete Péter.

- Ez a két göthös kecske?

- Igen. Ez a két göthös kecske.

Adamkó odakacsázott Fekete Péterhez, fenyegetően föléje hajolt, és azt mondta:

- Ne beszélj marhaságokat. Van éppen elég bajunk. Ez a két nyomorult állat saját magát is alig vonszolja. Már régen le kellett volna taglózni őket.

- Kapcsoljátok le a traktort - mondta Fekete Péter. - A többit bízd ránk. Majd mi kihúzzuk ezt a talyigát.

- Hagyjál fel a marhaságaiddal - prüszkölt Adamkó. - A feleségeddel viccelődj éjszakánként. Nem elég, hogy megbolondítottad az embereket azzal a rohadt pálinkával!

- Hozzátok ki a láncokat - mondta Fekete Péter. Megsimogatta a bivalyok fejét, aztán elindult az istállóba. A két bivaly most nem ment utána. Békén álldogáltak, és nem értették, hogy miért idegeskedik ez a sok ember.

Az emberek pedig nem tudtak mihez kezdeni, tanácstalanul néztek Fekete Péter után, meg egymásra. Aztán a traktoros vállat vont, lekapcsolta a traktort, és felpöfögött vele a salakos útra, ott kikapcsolta a motort, és várta, hogy mi lesz. Akkor Margith József is megvonta a vállát, és elment, hogy hozza a láncokat. Egyszerre értek vissza a bivalyossal. Fekete Péter a jármot hozta, Margith József meg a vastag láncokat. A két bivaly engedelmesen bedugta fejét a járomba, a traktor helyére álltak, a láncokkal a téglával megrakott

pótkocsi elé fogták őket. Szánalmasan kicsiknek látszottak a nehéz rakomány előtt. Fekete Péter a pofájukat simogatta, halkán beszélt hozzájuk valamit, nagyon kedvesen magyarázott, mert még mosolygott is közben. Aztán felnézett a sáros dombra, megfordult, és elindult felfelé.

A bivalyok előredőltek, a lábuk térdig süllyedt a puha földbe, a láncok megfeszültek. Aztán előrelépett a két csontos fekete jószág, és nyomukban megmozdult az a rengeteg téglá. Fekete Péter nem fordult hátra, lassan, nehézkesen lépkedett, a háta meggörnyedt, mintha mászás súlyokat cipelne. A két bivaly szinte kúszott utána, szügyük a földet súrolta, fújtattak, szántották a sarat, szinte belebújtak a földbe, és ekkor mindenki láthatta, hogy igenis feljutnak a dombra.

Mert nőni kezdtek, és egyszerre nagyon erősek lettek a fekete bivalyok. Megduzzadtak az izmaik, olyanok voltak, mint a szilaj fiatal bikák, amelyeknek dühös bőgése messzire hallik, és hét határban dübörög a föld, ha toporzékolnak. Itt nem dübörgött a föld, csak cuppogott a sár, gonoszul és alattomosan, de a bivalyok mentek előre, egyre feljebb és feljebb, két szép erős jószág, képesek lettek volna elhúzni az egész téglagyárat. És felmentek a dombra, a salakos útra. Fekete Péter akkor megállt, és megálltak mögötte a bivalyok is, aztán mindjárt térdre roskadtak, fejüket a salakra fektették, orrlyukaik kitágultak, fújtattak, magasba kavarták a vörös téglaport. Hirtelen megint összezsugorodtak. Két szegény, csontos öreg fekete állat feküdt az úton, hörögtek, fuldokoltak és köhögtek, és velük köhögött Fekete Péter is, aki letérdelt eléjük, átölelte a nyakukat, köhögött, és az arca nagyon fehéren világított a két fekete bivalyfej között.

Lassan mindenki köréjük gyülekezett, bámulták őket, de senki sem szólt egy szót sem. Felkelt aztán Fekete Péter, és remegő lábbal talpra álltak a bivalyok. Fekete Péter lekapcsolta a láncokat, levette a jármot, azzal elindult lefelé a dombról. A két bivaly lógó fejjel ment mögötte, időnként meg-megrogygánt a lábuk.

– Gyönyörű jószágok – súgta elragadtatással Burai J.

Hát nem voltak gyönyörűek. Két csúnya fekete bivaly ballagott a téglagyár sáros udvarán. De Burai J. nagyon szépnek látta őket, elindult ő is, és áhítatosan loholt a nyomukban. Utánuk mentünk mi is Szivel Sanyival.

Az istállóban, a jászol előtt Fekete Péter ismét megsimogatta az állatok fejét, aztán egy szalmacsomóval csutakolni kezdte fénylő fekete szőrüket. A betonpadló vagy tíz helyen fel volt szaggatva, reménytelenül sötét üregek tátongtak, ki tudja, hol lapult Schank Frigyes pálinkája, a téglagyáriak nem

találták meg, Fekete Péter tovább köhögött, most is, amíg a bivalyokat tisztogatta.

- Gyönyörű jószágok - mondta most már hangosan Burai J.

- Szép, erős jószágok - mondta Fekete Péter. - És nagyon szeretnek engem.

Adamkó és Subakov jött be az istállóba, kissé mintha zavarban lettek volna. Adamkó megveregette az egyik bivaly nyakát, és valami olyasmit motyogott, hogy:

- Nem hittem volna... Igazán nem hittem volna.

- Le akarta taglózni őket - mondta Burai J. félhangosan, de elég hangosan ahhoz, hogy mindenki meghallja.

- Kik ezek a gyerekek? - kérdezte Adamkó. - Mit keresnek itt egyáltalán?

- Nekem segédkeznek - mondta Fekete Péter.

Subakov idegesen topogott, köszörülte a torkát, mint aki valami fontosat akar mondani.

- Arról van szó... - fordult Fekete Péterhez. - Arról van szó, hogy neked el kellene menned a kórházba. Kivizsgálásra.

Fekete Péter a bivalyokkal foglalatosskódott, nem érdekelt semmi más a világon. Fel sem nézett, amikor megkérdezte:

- Miért?

- Nagyon csúnyán köhögsz - mondta Adamkó. - Valami baj lehet a tüdőddel...

- Nincs annak semmi baja - mondta Fekete Péter. - Keszler doktor megvizsgált már. Nem lehet tudni, hogy mitől köhögök. Ha megtalálnám a Schank Frigyes pálinkáját...

- Ne dühíts ezzel - mondta nekivörösödve Adamkó. - Kórházba kell menned kivizsgálásra.

- Eszem ágában sincs - mondta Fekete Péter. - Nincs nekem időm kórházban heverészni.

- Nem kell befeküdnöd - mondta Subakov. - Majd én telefonálok a V-i kórházba. Soron kívül fogadnak, és egy nap alatt megejtenek minden vizsgálatot. Dzsippelet átvittelek...

- Utálok minden dzsippet, traktort meg ilyesmit - mondta Fekete Péter.

- Hintót is adhatok - mondta Subakov.

Fekete Péter először mutatott némi érdeklődést. Abbahagyta a csutakolást.

- Kinek a hintóját? - kérdezte.

– A szövetkezetét.

– Kinek a hintóját? – kérdezte még egyszer Fekete Péter. – Kié volt azelőtt?

– No jó – mondta Subakov. – Odaadhatom az Ácsiék hintóját.

– Arra nem ülök fel – mondta Fekete Péter. – Sokat dolgoztam náluk, általában rendesen bántak velem.

– Váry János hintója jó lesz? – kérdezte Subakov.

Fekete Péter ezen már eltöprengett.

– Váry Jánosé? Szép nagy hintó. Sokszor megbámultam Váry Jánost, amikor végiggördült a falun.

– Kocsist is adok hozzá.

– Nem kell kocsis – mondta Fekete Péter. – Csak szép lovakat fogjatok elébe. Azzal elfordult, és megint a bivalyoknak szentelte figyelmét.

Másnap reggel azután láttuk is Fekete Pétert a hintón. Ott haladt el a közeliünkben, szorosan fogta a két szép ló gyepelőjét, ünnepelőruha volt rajta, és úgy feszített Váry János egykori hintóján, mintha a Váry-birtokot is kölcsönkapta volna egy időre. Mi a lóúsztató mellett ültünk a már felszáradt fűvön, és tájképeket rajzolgattunk Lestár tanárnő felügyelete alatt. Lestár tanárnő elég gyakran tartott rajzórát a szabadban. Most kijött megnézni bennünket Fodó tanár úr is, kissé mámorosan, de türethető állapotban, vele volt Novák tanárnő, aki a kisbabát tartotta karjaiban, megítélésem szerint eléggé ügyetlenül, Bognár Aranka ezt sokkal jobban csinálta. Novák tanárnő alaposan megszemlélte rajzainkat, különösen az enyémet és a Fenyvesi fiúkét. Felőlünk aztán szemlélhette. Rajzolni ugyan nem tudott egyikünk sem, de az én tájképemet már felvázolta Burai J., a Fenyvesiékét pedig Hodonicki Oszkár. Mert ők viszont nagyon szépen tudtak rajzolni. Én például módfelett elégedett voltam a tájképemmel. Egy gyönyörű folyóparti részletet ábrázolt, két magas jegenyefával, a fák hosszú árnyékot vetettek a vízre, amelyen két vadliba úszott, közelükben pedig egy nemeskócsag halászott. Burai J. szeretett vízimadarakat rajzolni. Novák tanárnő persze akadékoskodott:

– Hol látsz ilyenkor madarat a vízen? – kérdezte.

Tényleg nem láttam egyetlen madarat sem a folyón, még szárcsát sem, nemhogy vadlibát, vagy nemeskócsagot.

– Az előbb még itt voltak – mondtam. – Amikor elkezdtünk rajzolni.

– Ezek vadlibák?

– Igen.

– Nem hiszem, hogy mostanában vadlibákat láttál errefelé.

- Éjszakánként itt húznak el felettünk - mondtam. - Időnként leszállnak a vízre megpihenni.

- Minden éjszaka hallani lehet őket - mondta Burai J.

- Én sohasem hallom őket - mondta Novák tanárnő.

Ekkor bukkant fel Fekete Péter a hintóval. A közelünkben hajtott el az úton, és odaintett nekünk egy cifra nyelű ostorral. Visszainteggettünk, és Szivel Sanyi azt kiabálta:

- Jöjjön vissza minél gyorsabban!

- Ne ordibálj - mondta szigorúan Novák tanárnő. - Iskolaórán vagy.

- Délután megnézzük a bivalyokat! - kiáltotta akkor Burai J. a hintó felé. Novák tanárnő Fodó tanár úrhoz fordult:

- Ez felháborító. A maga osztálya egyre elviselhetetlenebb.

- Néhányan elkanászosodtak az utóbbi időben - mondta Fodó tanár úr.

- Majd kezelésbe veszem őket.

Azzal otthagytak bennünket, és nekünk egyáltalán nem tetszett ez a nagy egyetértés.

- Novák tanárnő rossz hatással van Fodó tanár úrra - állapította meg Hodonicki Oszkár szomorúan.

- Folyton a nyakán lóg - mondta Virág Péter. - Arankát már alig engedi a kisbaba közelébe. Azóta gyakrabban is sír a kicsi.

- Előbb-utóbb fel fogja díszíteni művirággal Fodó tanár úr lakását - mondta Fenyvesi Jóska.

- Mennyiért falnátok föl a művirágokat a színházteremből? - kérdeztem a Fenyvesi fiúkat.

- Az egészset?

- Az egészset.

- Ezen gondolkodni kell. De lehetne róla szó. Csak elég sokáig tartana.

- Túl sokáig tartana - mondta Burai J. - Gyorsabban kellene csinálnunk valamit.

- Te ne csinálj semmit - riadozott Hodonicki Oszkár. - Anélkül is elég rossz érzéseim vannak.

- Délután kimegyünk a téglagyárba - mondta Szivel Sanyi. - Ott legalább a kutya sem törődik velünk.

- Megnézzük a bivalyokat - mondta Burai J. - Gyönyörű jószágok.

- Két koszos bivalyért kár olyan messzire kutyaagolni - legyintett Hodonicki Oszkár.

- Nem akármilyen bivalyok azok - mondtam.

– Addigra lehet, hogy Fekete Péter is hazaér – mondta Szivel Sanyi. – Jó lovakat kapott a szövetkezettől.

De hármunkon kívül senki sem lelkesedett a téglagyárért, sem a bivalyokért.

Mellesleg Fekete Péter nem érkezett vissza aznap délután a V-i kórházból. A bivalyokat árván találtuk az istállóban, a jászol előtt álldogáltak, és pillantásra sem méltattak bennünket. Burai J.-t ez nem zavarta, változatlanul gyönyörködött bennük.

Odakint ugyanolyan nyüzsgés folyt, mint az előző napon. A szövetkezeti-ek most is ott voltak, hordták a téglát a zörgő szekereken, sőt itt volt a traktor is, mert úgy saccolták, hogy ma már keményebb a föld, bár még mindig elég latyakos volt a téglagyár udvara, és a domboldal most is igen csúszósnak látszott, a lovak továbbra is csak félig megrakott szekerekkel kapaszkodtak fel az útra. A traktor pedig ismét elakadt. Mi az istállóban tébláboltunk, a lármára és hangos káromkodásra bújtunk elő. Az az átok traktor azzal a rohadt pótkocsival szinte pontosan ugyanazon a helyen állt, mint tegnap, a traktor kerekei forogtak, összefröcskölték sárral az embereket, de a rakomány most sem mozdult. Az emberek körülnéztek, talán Fekete Pétert keresték, de ő nem volt sehol. És ekkor Adamkó mégis kiadta a parancsot, hogy vezessék elő a bivalyokat.

Kezdtem rosszul érezni magam, nagyon nem tetszett nekem a dolog. Egyszer nagyon szép volt látni, ahogy nagyra nő és erős lesz a két öreg bivaly, de egyszer is sok volt látni, ahogy a dombtetőn szinte félholtan összegorognak. Nem tetszett a dolog Burai J.-nek sem, idegesen harapdálta az ajkát, sőt még Szivel Sanyi is meglepően csendes volt, mintha neki sem tetszene valami.

De kit érdekelt, hogy nekünk mi tetszik, vagy mi nem. Margith József kivezette a bivalyokat, hozták a jármot és a láncokat. A két fekete állatot a traktor elé fogták. Aztán nagy hangon nógatni kezdték őket. De a bivalyok nem mozdultak. Lehajtották fejüket, a nyálkás, puha földet bámulták. Botokkal bökdösték őket, Dobre még a szeneslapáttal is megcsapkodta az oldalukat, a bivalyok azonban még a fejüket sem emelték fel. Az öreg Nébald akkor belement a házba, hozott egy marék sót, és átadta Dobrénak. Dobre a két tenyerét az állatok orra elé tartotta. Azok jóízűen nyalogatták a sót.

Aztán Dobre elkezdett hátrálni. A két bivaly utána nyújtotta a fejét. Dobre tovább hátrált. És akkor megfeszültek a láncok, és szinte ropogtak a csontok. A rakomány megmozdult, elindult neki a dombnak. Istentelenül magas

volt most a domb, a két bivaly pedig ezúttal nem nőtt nagyra, megmaradt szerencsétlen, öreg, csontos jószágoknak, amelyek mennek valami után, imbolyogva és egészen reménytelenül. A nyakuk megvékonyodott, szemükkel a domb tetejét keresték, de az még messze volt, ők pedig olyan lassan kúsztak előre, mint két beteg hernyó.

Dobre hátrált, hátrált és valahogy közel került a széles vízlevezető árokhoz. És veszélyesen közel kerültek a bivalyok is a pótkocsival. Mert egyszer csak megbillent a pótkocsi, és csúszni kezdett oldalra. Ezt már semmiféle erő nem tarthatta vissza. A bivalyok eldőltek, és belezuhantak az árokba, a járom darabokra tört. A pótkocsi hátsó kerekei a következő pillanatban a magasba emelkedtek, és a rengeteg téglát a két bivalyra zuhant.

Minden nagyon gyorsan zajlott le, aztán hirtelen síri csönd lett. Az emberek mintha nem értették volna, hogy mi történt. És ekkor Burai J. halkán vinnyogni kezdett mellettem, mint egy megvert kutya. Erre megmozdult mindenki, rohantak az árokhoz, amelyet vagy három méter hosszan teljesen befedtek a téglák. Odarohantak, és nem tudtak mihez kezdeni. Aztán megrázkódott a téglarakás, előbukkant egy fekete fej, aztán egy elgyötört fekete test is, és Rigó, a nagyobbik bivaly kimászott az árokból. Megrázta magát, néhezkesen megfordult néhányszor maga körül, mintha keresne valamit. A bőre néhány helyen lehorzsolódott, de úgy látszott, hogy nem sérült meg komolyabban. Panaszosan elbódult. Az emberek ekkor vadul nekiestek a téglának, hajigálták ki az árokból, talán még sohasem dolgoztak ilyen eszeveszetten, pedig Adamkó most nem üvöltözött velük. És előkerült Bódi, a kisebbik bivaly is. Az árok fenekén feküdt, a bőre most szürkésvörös volt a téglaportól, a dereka furcsán meggörbült, mint egy félig becsukott bicska. Felmelte a fejét, és felnézett onnan a mélyből. A szeme tele volt téglaporral, nedvesen, vörösen világított, mint két távoli csillag ködös estékkor. Soha életemben ennél fájdalmasabb és szomorúbb szemet nem láttam.

- Összetörték a csontjai - mondta Dobre.

- A gerince tört el - mondta az öreg Nébald. - Azért nem bír felkelni.

- Le kell taglózni, hogy ne szenvedjen - mondta Margith József. - Hívjuk ide a sintért.

- Hol a fenében van már az a Fekete Péter? - kérdezte Adamkó, és nagyon tanácstalannak látszott.

A szerencsétlen bivaly ekkor hosszan, fájdalmasan felbódult. A távoli dombok közül egy kóbor kutya ugatni kezdett, mintha így akarna válaszolni. A másik bivaly most leereszkedett az árokba, lehajolt fekvő társához,

majdhogynem térdelt előtte, fekete pofáját amannak a fejéhez dörgölte, és fújtatott egyre hangosabban. Talán mondani akart valamit, vagy mondott is valamit. Aztán leszegte a fejét, és megpróbált a másik nyaka alá nyúlni szarvaival, hogy felemelje, és talpra állítsa. De a tört gerincű bivaly megint csak keservesen elbődült, vörös szeme csillogott, egész teste fájdalmasan összerándult.

És ekkor felállt a Rigó, és ismét nőni kezdett. Aztán már kint is volt az árokból. Hatalmas bőszi bika lett a zörgő csontú, csúnya bivalyból, és amikor most elbődült, száz recsegő trombita hangja szólalt meg egyszerre. Azzal az embereknek rontott. Most tényleg dübörgött a föld. A téglagyár körül hullámoztak a dombok, a fűzfák meghajlították ágaikat a folyó mellett, kőbor kutyáknak egész falkája ugatott már, és ugatásuk egyre közelebből hallatszott. Mi pedig rémülten menekültünk, rohant mindenki ész nélkül, hogy valami fedezéket keressen. A Rigó nevű bivaly pedig kiborította a vizet a rozsdás vashordókból, ledöntötte a téglarakásokat. Kész csoda, hogy senkit sem öklelt fel, vagy tiport halálra. Talán azért, mert a vízlevezető árokból ismét felhangzott a panaszos bömbölés. Mert ekkor megfordult a tomboló állat, visszaroht az árokhoz, ott lecövekelt az árok szélén, mint aki egy életre őrt akar ott állni, és bögött együtt haldokló társával. Az emberek sápadt arccal leselkedtek a téglarakások mögül, többé senki sem mert a bivalyok közelébe menni. A téglagyár körül, a dombok tetején megjelentek a kőbor kutyák. Előbb csak dühösen csaholtak ránk, aztán leültek, a levegőbe szimatoltak, és vonítani kezdtek. Lehet, hogy megéreztek, mi történt, vagy a lemenő napot siratták.

Mi hárman ekkor már fenn álltunk a salakos úton. Panaszos, dühös hangok kavargtak, hullámokban csaptak fel, és szét akarták robbantani a fejünket. Befogtuk fülünket, és magunk elé meredve botorkáltunk el onnan, igyekeztünk minél távolabb kerülni a téglagyártól, már a faluban jártunk, de még mindig zúgott a fejünk, sőt még a Szívnél is, a kis vízesés csobogásán túl, mintha a fekete bivalyok bögését és a bánatos bozontos szőrű kőbor kutyák vonítását hallottuk volna.

Pedig errefelé szép csöndes este volt, lenéztek ránk az első csillagok, és szép csöndes éjszakát ígértek.

Rázott a hideg, amikor hazaértem, rettenetesen fáradtnak éreztem magam, kezem, lábam olyan ernyedtt volt, mint a nyüzött béka. A konyhában gyorsan levetköztem, és ágyba bújtam. Anyám gyanakodva figyelt, és szemrehányóan ezt mondta:

- Apád nem fog örülni a csavargásaidnak. Olyan fehér vagy, mintha szellemekkel birkóztál volna.

Lehunytam a szemem, aludni akartam, és el is aludtam gyorsan, de ez sem volt jobb, mert nyomban álmodni kezdtem, legalábbis azt hiszem. Lehunytam a szemem, és ott voltam a Hofanesz kislányok sírjánál. Jártam körbe-körbe, mögöttem jött Burai J., Szivel Sanyi, meg a többiek, és vég nélkül hajtogattuk, hogy „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. A lábunk majd leszakadt már, de mi csak mentünk, a két göcsörtös gömbakác mögül pedig két fekete bivaly figyelt bennünket. Nyugodtan, békésen álldogáltak ott, de szemük égővörös volt, és könny folyt belőle. És előjöttek a kutyák is. Egyenként odasomfordáltak a közelünkbe, és felültek a sírokra. Végül már minden síron egy-egy kóbor kutya ült, és a kutyák szeme is vörösen csillogott. Olyan volt a temető, mint halottak napján alkonytájban, amikor gyertyák égnek a sírokon, de most nagyobb volt a csendesség, csak a mi rekedt gajdolásunk hallatszott, ahogy vég nélkül mondogattuk: „szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Aztán megjelentek a madarak. Szép nagy madarak voltak, lehetek volna vadlibák vagy akár kárókatonák, leszálltak a fák tetejére, és keservesen siránkozni kezdtek valamin. A hangjukból ítélve vadlibák lehetek, bár a vadlibák nem szoktak fára szállni, én legalábbis sohasem láttam. De ezek a vadlibák a temető fáira telepedtek, onnan panaszolták bajaikat.

Felébredtem, felültem az ágyban. Most is hallottam a vadlibák hangját. Valahol fölöttünk húztak el, elég alacsonyan repülhettek, hangjuk fáradtan visszhangzott az éjszakában, néhány közülük talán leszáll a mi kis folyónkra megpihenni, lehet hogy éppen a Lóusztatóhoz, ahová kettőt közülük már reggel odarajzolt Burai J.

Öltözködni kezdtem. Anyám mélyen aludt a szobában, reméltem, hogy nem ébred fel, és nem fog beárulni apámnak, amikor szombaton hazajön, és apám nem fog nadrágszíjjal elverni, ami általában negyedévenként szokott megtörténni, amikor megítélése szerint az okok kellőképpen felszaporodtak, és én ebbe nagyjából bele is nyugodtam, de most, ezekben a napokban nagyon nem kívántam, hogy bántsanak. Nesztelenül osontam ki a házból, még az utcán is lábujjhegyen jártam, egyenesen Burai J.-ék háza felé tartottam. A ház előtt megálltam, nem tudtam, hogy mit tegyek, be merjek-e kopogni az ablakon. De nem kellett semmit sem csinálnom. Az ablak kinyílt, Burai J. kimászott rajta, mintha már régóta várta volna, hogy megérkezem.

- Szörnyű álmom volt - súgta Burai J.

- Nekem is – mondtam.
- El kellene menni valahová.
- Emberek közé.
- Olyan emberek közé, akik nem tudnak a haldokló bivalyról.

Elindultunk, óvatosan lépkedtünk az alvó házak mellett, aztán ahogy kiértünk az utcából, futásnak eredtünk. Csak egyetlen helyre mehettünk. Ha egy kis szerencsénk van, Ácsi Lajost és Fodó tanár urat még az iskolaudvaron találjuk. Hiszen nagyon szerettek sakkozni a csillagos ég alatt.

És ott voltak Fodó tanár úrék. Az udvaron ültek, az asztalra könyökölve sakkoztak, az ereszen két viharlámpa világított. És ott ült Berecz plébános is a harmadik karosszékekben, elégedettnek látszott, mert nem esett az eső, nem kellett esernyő alatt gubbasztania. De ott volt egy negyedik ember is, Beles Marci bácsi, a futballedző. Ő a negyedik karosszékekben ült, kissé távolabb a többiektől, mellette hevert a nagy gyékényszatyorja, előtte egy halom parázs izzott, és a parázs fölött kolbászt sütött. Sült kolbász kellemes illata terjengett az iskolaudvaron, olyan volt az egész, mintha egy lacikonyhába érkeztünk volna, valami jól sikerült vásár végén, amikor a kupecok csöndesen és elégedetten számolják a nyereséget, és általában szeretik a világot. Én mindig kedveltem a lacikonyhát, mert mire megromlott volna körülötte a levegő, szinte nyomtalanul eltűnt.

Mindjárt jobban éreztük magunkat Burai J.-vel. Fodó tanár úrék felé settenkedtünk, szerettünk volna a tűz mellé guggolni, de nem tudtuk, hogyan fogadnak bennünket, egyelőre hát megálltunk kissé távolabb. Úgy látszott, hogy senki sem vett észre bennünket. Beles Marci bácsi belenyúlt feneketlen gyékényszatyrába, kenyérszeleteket szedett elő, a sült kolbászt a kenyérre rakta, aztán végigkínálta az asztalnál ülőket. Fodó tanár úr, Ácsi Lajos és Berecz plébános elvett egy-egy szelet kolbászos kenyeret, lassan enni kezdtek, és továbbra is a sakktáblát bámulták. Evés közben szólalt meg Fodó tanár úr:

- Ez meg mit jelentsen?
- Azt jelenti, hogy hamarosan feladhatod a partit – mondta csámcsogva Ácsi Lajos.
- Eszem ágában sincs feladni – mondta Fodó tanár úr, és lassan ránk emelte tekintetét. – Egyébként sem hozzád szóltam.
- Nem bírunk aludni – mondtam ijedten, mert attól tartottam, hogy Fodó tanár úr menten elkerget bennünket.
- Megint valami disznóságot csináltatok?

- Nem.
- Akkor bizonyára most terveztek valami disznóságot.
- Nem tervezünk semmiféle disznóságot - mondta Burai J.
- Biztos?
- Egész biztos - mondta Burai J. - Iszonyú álmaink voltak, és nem bírunk aludni. Gondoltuk...
- Iszonyú álmok, ilyen gyönyörű éjszakán - sóhajtott a Ácsi Lajos. - Szörnyű dolog lehet. De előfordul ilyesmi.
- Veled már előfordult? - kérdezte Fodó tanár úr.
- Néha - mondta Ácsi Lajos. - Szörnyű érzés, mondhatom. Az ember olyankor még egy rühes kutyát is boldogan átölelne, csak hogy ne legyen egyedül.
- Mást is tehet az ember - jegyezte meg Berecz plébános.
- Igaz - hagyta rá Ácsi Lajos. - Imádkozhat is.
- Lenne kedvetek imádkozni most? - kérdezte tőlünk Fodó tanár úr.
- Nem - mondtam.
- Hát ez a baj, szentatyám - mondta Fodó tanár úr. - Nincs kedvük imádkozni. Kénytelen leszek megkövetelni tőlük, hogy egyszer majd meséljék el nekem az álmaikat.
- Szívesen elmeséljük egyszer - mondtam.
- Most?
- Ne most - mondta riadtan Burai J. - Most még nem mesélhetjük el. De egyszer szívesen...
- Éhesek vagytok? - kérdezte Fodó tanár úr.
- Igen - mondtam. Tényleg megéheztem.
- Süssél nekik is kolbászt - mondta Fodó tanár úr Beles Marci bácsinak. - Én vagyok az osztályfőnökük, sajnós. Muszáj gondoskodnom róluk.
- Nekünk is süthetnél még - mondta Ácsi Lajos. - Jólesik a pálinkával.
- Ácsi Lajos töltött magának egy pohár pálinkát, Beles Marci bácsi pedig újabb kolbászdarabokat halászott elő a gyékényszatyorból, és a parázs fölé tartotta őket. És azt mondta:
- Mozgatni kell a fiúkat. Különben elpuhulnak az izmaik, és aztán csak kínlódnak, és minduntalan görcsöt kap a lábuk.
- Azt hittem, talán rólunk beszél, de gyorsan kiderült, hogy sokkal fontosabb gondjai vannak.
- Heti egy edzés sokat jelentene az egész csapatnak. Nem kellene tavasszal mindent újra kezdeni. Akár elsők is lehetnénk.

– Baj lesz a művirágokkal – mondta Fodó tanár úr.
– Te elintézheted a dolgot – mondta Beles Marci bácsi. – Terád biztosan hallgatna.
– Nem vagyok benne biztos – szabódott Fodó tanár úr.
– Biztos lehetsz benne – győzőgette Beles Marci bácsi. – Látja az ilyesmit az ember.

– Egyedül a művirágok aggasztanak – mondta Fodó tanár úr.
Még mindig nem tudtam, hogy miről van szó, de nem is érdekelt túlságosan. Beles Marci bácsi megsütötte a kolbászt, és átadta az adagjainkat. Jóízűen faltunk Burai J.-vel, és nagyon örültünk, hogy itt lehetünk Fodó tanár úrékkal. Beles Marci bácsi a sakkozóknak is sült újabb adag kolbászt, kiosztotta, és időnként gondterhelten felnézett Fodó tanár úr lakására, ahol még világított egy ablak.

Aztán sötét lett ott is. Az udvaron megjelent Novák tanárnő. Beles Marci bácsi idegesen feszengett a karosszékekben, mi Burai J.-vel odébb húzódtunk a tüztől. Novák tanárnő Fodó tanár úrhoz lépett, vállára tette a kezét, és kedvesen azt mondta:

– Elaludt a baba. Nyugodtan fog aludni egész éjszaka.
– Köszönöm, Erzsike – mondta Fodó tanár úr. – Engedje meg, hogy bemutassam egy nagyon jó barátomat.

Beles Marci bácsi felpattant a székéből, összecsapta a bokáját, mint egy katonatiszt, előrenyújtotta jobb kezét.

– Horváth Márton hentes- és mészárosmester vagyok.
– Barátoknak és jó ismerősöknek csak Beles Marci, a bélmosó és futball-edző – mondta Fodó tanár úr.

– Hallottam már magáról – mondta Novák tanárnő.
– Beles elvtársnak gondjai vannak – mondta Fodó tanár úr. – Segítségre lenne szüksége.

– Arról van szó, hogy egészen rendes csapatot sikerült összehoznom – kezdte Beles Marci bácsi. – Akár bajnokságot is nyerhetnénk. De télen nincsenek edzési lehetőségeink. Arra gondoltunk, hogy ha tavaszig a színházteremben...

– Ez lehetetlen – csattant fel Novák tanárnő.
– Hetente egy este – könyörgött Beles Marci bácsi. – Csak egyetlenegy este.

– Edzés nélkül elpuhulnak a fiúk – mondta Fodó tanár úr. – Elnyednek az izmaik, aztán tavasszal nem valók semmire.

- Én még a kuglipályát is elleneztem a Kultúrotthonban - mondta fagyosan Novák tanárnő.

- Ebben tökéletesen igaza van, Erzsikém - mondta Fodó tanár úr. - Kuglizás közben isznak és trágárságokat kiabálnak az emberek. A focisták sokkal megbízhatóbbak.

- Levernék a virágot a falról - mondta Novák tanárnő. - Ezt nem engedhetem meg.

- Ha valaki csak egyetlen virágot is megmozdít, saját kezűleg nyúzó meg - fogadkozott Beles Marci bácsi. - Nekem elhiheti. Értek az ilyesmihez.

- Lehet, hogy én is eljárók majd az edzésekre - mondta Fodó tanár úr. - Az én izmaimnak sem árt egy kis mozgás. És felelősséget vállalok a virágokért.

- A tanár úr igazi sportalkat - mondta Beles Marci bácsi. - Fiatal még, és én kíváló focistát csinálnék belőle.

Látszott, hogy Novák tanárnő lassanként beadja a derekát. De ekkor észrevett engem meg Burai J.-t, és majdnem felsikoltott.

- Ezek mit csinálnak itt?!

- Én rendeltem ide őket - mondta Fodó tanár úr. - Büntetésből.

- De kérem...

- Napközben ugyanis túlságosan elevenek - magyarázta Fodó tanár úr. - Úgy döntöttem, hogy kifárasztom őket egy kicsit.

- Ezt nem gondolhatja komolyan...

- Meg kell rendszabályozni őket.

- Követelem, hogy azonnal küldje haza ezt a két gyereket - heveskedett Novák tanárnő.

Fodó tanár úrnak nem volt választása, szigorúan ránk förmedt:

- Kotródjatok haza! Hallottátok, mit mondott a tanárnő. És a jövőben vigyázzatok magatokra.

Elkotródttunk. Kifelé menet még hallottuk Beles Marci bácsi hízelgő hangját:

- Foglaljon helyet tanárnő. Mindjárt sütök ebből a finom kolbászból.

Milyen jó lett volna ott maradni közöttük. A vörösen izzó parázs mellett, a két viharlámpa fényében, ahol emberek sakkoztak és beszélgettek, mintha minden a legnagyobb rendben volna. És sült kolbászt ettek. Nem kellett volna elzavarniuk bennünket. Álltunk ott a téren, a Szentháromság-szobor előtt, körülöttünk csupasz villanyegők sárgállottak a póznák tetejéről, és megint nagyon szerencsétlenek voltunk. A folyó felől fájdalmas nyöszörgés

hallatszott, talán csak vízcsobogás, de lehet hogy egy haldokló bivaly panaszkodott a csillagoknak.

- Nem megyek még haza - mondta hideglelősen Burai J. - Félek.
 - Álmomban a Hofanesz kislányok sírjánál jártam - mondtam.
- Burai J. hirtelen feldühödött.
- Csináljunk már valamit, mert megőrülök!
 - Te is utálod a művirágot? - kérdeztem.
 - Persze, hogy utálok a művirágot.
 - Akkor gyerünk.

Megkerültük a Kultúrotthont, hátul beugrottunk a kerítésen az udvarba. Onnan már könnyen bejutottunk a színházterembe. A térről beszűrődött annyi világosság, hogy jól láthattuk a falon díszelő művirágot. Leszedtük mindet egy szálra. A színfalak mögött megtaláltuk a hangszereket, a nagybőgő egy vászonhuzatba volt burkolva. Lehámoztuk róla a nagy vászondarabot, a padlóra terítettük, beleraktuk a virágokat, egy-egy jókora batyut formáltunk. Ezzel másztunk megint át a kerítésen, és lementünk a folyóhoz. A Szívnél vízbe szórtuk a rengeteg művirágot.

VI.

A Szív mögött kivirágzott a folyó a reggeli napsütésben. Piros, kék, zöld, sárga, lila és rózsaszínű művirág lebegett a víz tetején, a nap ferdén rájuk sütött, és megmelengette vizes szirmaikat. A reggeli misére igyekvő öregasszonyok rábámultak a folyóra, és keresztet vetettek, mert nem tudták, hogy került oda az a rengeteg virág. Mások is megbámulták a virágokat, akadt olyan is, akinek tetszettek a művirágok, pedig azok most sem voltak szépek, hullafoltos lett tőlük a folyó, szerettem volna, ha minél gyorsabban elnyeli őket a víz, de a virágok meglehetősen szívósan tartották magukat, fél éjszaka után, még reggel és délelőtt is a víz felszínén ringatóztak, dél körül kezdtek csak eltűnedezni, gyűröttre ázott szirmaikkal elsüllyedtek a mélybe, egészen az iszapba, csupán néhány akadt fenn a nádasban, halálra rémítve az amúgy is nyugtalan szárcsákat. Mire aznap véget ért a tanítás, nagyjából mégis megtisztult a folyó.

Az iskolában nagy volt a vidámság, majdnem mindenki örült a csúnya művirágok pusztulásának, hiába, kevesen szerették a művirágot és kevesen szerették Novák tanárnőt, mindenki dicsérte azokat, akik kivirágoztatták a folyót, de mi Burai J.-vel ennek sem tudtunk igazán örülni, nem is árultuk el senkinek, hogy mi taroltuk le a színháztermet, jobbra csak hallgattunk, és még mindig a haldokló fekete bivaly járt az eszünkben: tulajdonképpen miatta csináltuk az egészet.

Novák tanárnő nem jelent meg egész délelőtt az iskolában. Pedig jó lett volna látni. Talán ha odajön és dühöng és sikoltozik, mi is felderültünk volna egy kicsit. De ez sem biztos. Tanítás után néhányan mindenesetre kimentünk még a térre, leültünk a Szentháromság-szobor korlátjára, és várakoztunk, hátha előbújik a Novák tanárnő a Kultúrotthonból.

És előbújt nemsokára. De nem sikoltozott, és nem dühöngött. Lassan, merev derékkal lépegetett a téren, és hunyorgott a napsütésben. Szeme kisé vörös volt. Elment mellettünk, köszöntünk neki, ő nem köszönt vissza. Aztán mégis megállt, visszafordult, odajött hozzánk, rám nézett, aztán Burai J.-re, megrándult a szája, mintha mosolyogni próbálna, és csöndesen megkérdezte:

– Miért csináltátok?

Nem várta meg, hogy válaszoljunk, sarkon fordult, és ment az iskolába rendbe tenni Fodó tanár úr kisbabáját. Hát ettől egy csöppet sem derültünk fel. Másra számítottunk, egészen másvalamire. Kezdem attól tartani, hogy egyszer még Novák tanárnőt is megsajnáljuk, amitől nagyon óvakodtam, tekintettel arra, hogy volt már sajnálnivalónk éppen elég, bitang rosszul alakult már ekkor az ősz, Novák tanárnő egyáltalán nem hiányzott belőle, igazán megtehetett volna annyit, hogy dühöng egy sort a csúnya művirágjai miatt, amelyeket szerencsére végérvényesen elnyelt a folyó ott a Szív mögött.

- Neki is megvan a maga baja - mondta Virág Péter. Ő talán máris sajnálta Novák tanárnőt.

- Lehet, hogy ezek után megváltozik - mondta Fenyvesi János. - A virágok meg a kisbaba... No meg Fodó tanár úr.

- Rossz hatással van Fodó tanár úrra - mondta a másik Fenyvesi.

- Lehet éppen fordítva is - mondta ingerülten Fenyvesi János. - Fodó tanár úr lesz órá jó hatással.

- Fészkes fenét - mondta a másik, és már felkészült, hogy ismét összekaszkodjon a testvérével.

- Ti szórtátok a virágot a folyóba? - kérdezte tőlem Hodonicki Oszkár. Bólintottam.

- Jól tettétek - mondta Szivel Sanyi. - Rondák voltak azok a művirágok. Még egy öngyilkos koporsójára sem tenném őket.

- Nagyon szomorú - mondta ekkor Burai J.

- Kicsoda?

- Novák tanárnő.

- Egyáltalán nem látszott szomorúnak.

- Azért nem látszott szomorúnak, mert nagyon szomorú - zagyvált Burai J. - Odabent sírt is, látszott a szemén. Néha kedvesek is lehetnénk hozzá.

- Mikor pucoltátok ki a művirágot? - kérdezte tőlem Szivel Sanyi.

- Az éjszaka.

- Ácsi Lajos azt mondta, hogy az ember néha egy rühes kutyát is megölelne, csak hogy ne legyen egyedül - hajtogatta a magáét Burai J.

- Nem hiszem, hogy Novák tanárnő szereti az állatokat - mondta Virág Péter. - Ő a művirágot szereti.

- Rá kellene szoktatni a rendes virágra - mondta Hodonicki Oszkár. - A rendes virág szép, és jó hatással lenne rá.

- Hol találsz ilyenkor rendes virágot? - förmedt rá Szivel Sanyi. - De ha akarjátok, szerezhetek Novák tanárnőnek egy kismacskát. Ölelgesse azt, ha

nagyon előveszi a búbánat. A Modriék macskája nemrégén megkölykedzett.

- Ilyen későn? – kérdezte Fenyvesi János.

- Ilyen későn.

- Az őszi kismacskák mind megdöglenek – mondta Fenyvesi János.

- Persze, hogy megdöglenek – hagyta rá Szivel Sanyi. – De ha Novák tanárnő vigyázna rá...

- Nem szereti az állatokat – mondta Virág Péter.

- Kár. Pedig nagyon szép kismacskák. Az egyik olyan, mint egy kis róka. Pontosan olyan a szőre.

Burai J. felugrott a korlátról, mint akit vesén rúgtak. Alig tudott beszélni.

- Gondolod, hogy... Gondolod...

- Persze – vigyorgott kajánul Szivel Sanyi. – A Szelíd Róka az apjuk.

- Szükségem van arra a kismacskára, ha olyan... – dadogott Burai J. – Szóval, szerezd meg. Okvetlenül szerezd meg nekem.

Szivel Sanyi a fejét rázta.

- Nem. Az ilyen macska balszerencsét hoz.

- Szerezd meg nekem – könyörgött Burai J. – Én felnevelném...

Ekkor begördült a térre Fekete Péter a hintón. Ő sem hiányzott ezúttal túlságosan, az utóbbi negyedórán legalább megfélekedtünk a haldokló fekete bivalyról. De hát Fekete Péter itt volt, majdnem egynapos késéssel érkezett vissza a V-i kórházból, bizonyára sokáig tartottak azok a vizsgálatok, amelyekre jobb lett volna, ha el sem megy. Burai J. elhallgatott. Fekete Péter most is büszkén feszített az ülésen, a két szép ló is büszkén magasra emelte a fejét. Fekete Péter szélesen vigyorgott, sohasem láttam még ilyen jókedvűnek. Megállt előttünk, és intett a cifra nyelvű ostorral.

- Szálljatok fel!

Burai J., Szivel Sanyi és én felugrottunk a hintóra. Nem tudom, hogy miért igyekeztünk annyira, hiszen egyikünk sem kívánt a téglagyár közelébe menni. Tudtuk, hogy mi van ott. De Fekete Péter olyan jókedvűen mosolygott, és olyan gyönyörű volt a hintó. A lovak elindultak szépen lépésben, mi pedig kihúztuk a derekunkat. Hodonicki Oszkárék irigykedve bámultak utánunk. Ha tudták volna, hogy mit irigyelnek!

Bár meg kell hagyni, hogy amikor már ott ültünk Fekete Péter mögött, majdnem felvidultunk, legalábbis egy rövid időre. Furcsa érzés volt. Akkor éreztem, hogy milyen remek dolog egy gyönyörű hintón utazni, ha azt két jóvérű ló húzza. Az ember valahogy megszépül ettől, és a magasból néz az

egész világra, a világ meg kicsi lesz és elég koszos. Egy ilyen hintón és ilyen lovakkal még temetésre is szinte jókedvűen megy az ember. De ahova mi mentünk, ott talán még egy igazi temetésnél is rosszabb dolgok vártak ránk. Az alattunk járókelő emberek ezt nem sejtették, és majdnem megsüvegeltek bennünket.

Fekete Péter villogtatta a fogait, pattintott az ostorral, és azt mondta:

– Nincs semmi bajom. A kórházban megvizsgáltak minden létező szerkentyűvel, és megállapították, hogy nem vagyok beteg.

– És a köhögés? – kérdeztem.

– Allergia – mondta Fekete Péter.

– Mi az, hogy allergia? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Nem betegség. Valamitől berzenkedik a szervezetem.

– Mitől? – kérdeztem.

– Nem tudom. Ezt nehéz megállapítani, még azokkal a szerkentyűkkel is. De nem is érdekel. Az a fontos, hogy nem vagyok beteg. A köhögés meg elmúlik két pohárka pálinkától. Ha pedig megtalálom Schank Frigyes barackpálinkáját, soha életemben nem fogok köhögni.

– Jól elrejtették azt a pálinkát – mondta Szivel Sanyi.

– Akkor is meg fogom találni – mondta Fekete Péter.

– Persze, hogy meg fogja találni – hagytam rá. Mert lassan kezdtünk már kikeveredni a faluból, közeledtünk a téglagyár felé, és nekem mintha hűlni kezdett volna a gerincem, mintha kígyó mászna a hátamon, egyre feszültebben füleltem.

De fülelt Burai J. és Szivel Sanyi is, hogy mikor hangzik fel a bivalybőgés, vagy a kóbor kutyák vonítása. Fekete Péter meg még mindig jókedvű volt.

Aztán a Szekszér-híd közelében meghallottuk a bivalybőgést. Hosszú, elnyújtott bömbölés, mintha a víz alól, vagy a föld alól jönne. Fekete Péter megállította a lovakat.

– Mi volt ez? – kérdezte.

Hallgattunk. Mit mondhattunk volna neki? De nem is kellett válaszolni. Ismét felharsant a fájdalmas bivalybőgés.

Fekete Péter nem kérdezősködött tovább. A lovak közé csapott az ostorral. A két szép erős ló megugrott, a nyelvünket majdnem elharaptuk ott fenn a hintón. Rohantunk át a hídon, elhagytuk az utolsó házakat is, és szinte pillanatok alatt rátértünk a téglagyárba vezető salakos útra.

Felkavarodott a téglaszínű por körülöttünk, valami vöröses ködben száguldottunk, a ködön keresztül látszottak a közeli dombok, a dombokon

a kóbor kutyák heverésztek, lógatták nyelvüket a napsütésben, nem vonítottak, csak lesunytt fejjel figyelték, hogy mi történik ott lent a téglarakások között egy szegény bivallyal.

A szövetkezetiek elmentek már, lehet, hogy elégük lett a téglából, meg a téglagyárból. A téglagyári munkások a szikkadó udvaron tébláboltak, túl sok dolguk nem volt, már csak egy kemence égett, azt Dobre kényelmesen ellátta szénnel, néhányan a földet kezdték rámolni a tavaszi égetéshez, a két boszniai idénymunkás hátizsákfelébe rakta a cókmojkját, és nyilván elutazni készültek, legtöbben azonban csak lötyögtek az udvaron, tulajdonképpen nem csináltak semmit, pedig a nagyszájú Adamkó is köztük volt, de ezúttal ő sem orditozott, és nem nógatta munkára az embereit.

Úgy robbantunk be köztük, mint egy puskagolyó. Fekete Péter meg sem állította igazából a lovakat, máris leugrott a hintóról. A lovak ágaskodtak, talán tovább száguldottak volna, szerencsére Szivel Sanyinak volt annyi esze, hogy megragadja a gyeplőt, hátrafeszítette a zablát a lovak szájában, úgy-hogy azok mégis megnyugodtak.

Fekete Péter ment a vízlevezető árok felé. Ünneplőruhájában nagyon tisztának látszott itt a téglagyár mocskos udvarán. Az árok szélén a Rigó nevű bivaly várta, magasra emelte a fejét, és most örömteljes, reménykedő hangon bömbölt harsogóan. Ez volt az utolsó bivalybögés, amit én életemben hallottam. Mert ezután már nem bögött bivaly a téglagyárban. Fekete Péter odaért a Rigóhoz, nyakára tette a kezét, az pedig lehorgasztotta a fejét, valahova az árokba nézett. Fekete Péter is odanézett, aztán eltűnt az árokban. Nem tudjuk mit csinált ott, vagy tíz percig nem láttuk. Mi hárman a hintón ültünk még mindig, de már nem éreztük olyan jól magunkat, mint amikor az utcákon gördültünk végig. Az emberek lassan odagyülekeztek a hintó köré, még most sem mertek a vízlevezető árok közelébe menni, bizonyára a Rigó nevű bivalytól féltek, pedig attól már nem kellett félni, soha többé nem bősüült az már fel, nem toporzékolt, és nem rontott neki senkinek, ismét összezugorodott, mintha kipukkantották volna, a csontjai majdnem átszúrták a bőrét, szerencsétlenül várakozott az árok szélén, nagyon várt valamire, talán csodára, de a téglagyárban, ahol egy eltört gerincű bivaly fekszik az árok fenekén, nem szoktak csodák történni.

Fekete Péter kimászott később az árokból, térde sáros volt, ünneplőnadrágja meggyűrődött, szeme kicsit kivörösödött, a szája megrándult, olyan volt, mint Novák tanárnő ott a Szentháromság-szobor előtt, amikor azt hittük, hogy mosolyogni akar, de nem mosolygott, és nem mosolygott Fekete Péter sem.

Othagyta a bivalyokat, és bement az istállóba. Aztán csakhamar előbukkant ismét, jött visszafelé, kezében csákányt tartott. És eltűnt megint az árokban. Körülöttünk a dombokon talpra álltak a kóbor kutyák, lógó nyelvüket visszahúzták a szájukba. Nagyon csöndes volt most a téglagyár és a környéke.

Onnan távolról csak azt láttuk, hogy felemelkedik a csákány, aztán mindjárt le is sújt. Hallatszott a haldokló bivaly koponyájának reccsenése, és megint csönd lett, nagyobb csönd mint eddig. Akkor felugattak a kutyák a dombokon, és mintegy vezényszóra egymásnak estek, olyan hévvel marakodtak, mintha ki akarnák irtani magukat, és így csaholva, marakodva eltűntek a dombok között a kukoricásokban.

Véres csákánnyal bújt ki az árokból Fekete Péter, és ment megint vissza az istállóba, a Rigó nevű bivaly pedig végre elmozdult az árok mellől, és ment utána. Nem maradtak sokáig az istállóban. Fekete Péter ökölbe szorított kézzel jött ki, és felénk indult, nyomában a bivallyal. Mi hárman összebújunk ott a szép sárga hintón, mukkanni sem mertünk.

Nagyon bánatos volt most Fekete Péter, nagyon elszánta magát valamire, félni kezdtünk tőle, százszor is megbántuk ott hirtelen, hogy felültünk a hintóra, ahonnan még elég sokáig nem tudtunk elmozdulni, pedig jó lett volna elmozdulni, és minél messzebbre menni onnan. A többiek sem érezhették sokkal jobban magukat. Az emberek ugyanis a hintó előtt szépen felsorakoztak. Pontosan úgy sorakoztak fel, mint mi szoktunk Fodó tanár úr előtt, amikor nagyon bánatos, és felpofozza a fél osztályt. Tizenvalahányan álltak a téglagyár udvarán, a sor bal szélén az útra készülődő két boszniai idénymunkás, hátizsákkal a hátukon, a sor másik végén meg Margith József, a segédfűtő. Tényleg olyanok voltak, mint az iskolás gyerekek.

Fekete Péter odament a sor szélére, és állon vágta az egyik boszniai idénymunkást. Az összecsuklott, mint a colstok. Aztán Fekete Péter állon vágta a másikat, az meg térdre esett előtte. A széles vállú, görbe lábú Adamkó következett. Fekete Péter neki is az arcába csapott, Adamkó megingott, és leült a földre. Összenéztünk ott a hintón, és nem akartunk hinni a szemünknek. Azt hittük, hogy komédiáznak Fekete Péterrel. A vézna bivalyos nem teríthetett le egy-egy ökölcsapással három nagydarab embert. De aztán láttuk, hogy az egyik boszniai kiköpi a fogát, és Adamkó orrából szivárgott a vér. Nem volt ez komédia. Fekete Péter sorra terítette le a többieket is. Az öreg Nébald és Árvai, a fűtő úgy kinyúltak, hogy a többiek alig tudták feltámoogatni őket.

– Margith Jóska le fogja szúrni Fekete Pétert, ha őt is megüti – súgtam Burai J.-nek és Szível Sanyinak.

Margith József hírhedt bicskás családból származott, azok ugyan nem engedték meg, hogy bárki is büntetlenül megüssse őket. De Fekete Péter ezzel sem törődött. Leütötte Margith Józsefet is. Ő pedig mindjárt felugrott, és már a kezében is volt a bicska. Villogó szemmel nézte a bivalyost, az meg szényitotta az öklét, és tenyeréből egy félkilós sárgaréz súly hullott a földre. Így már értették a dolgot. A súllyal az öklében már leteríthette az embereket. Mindenki a fényesen csillogó sárgaréz súlyt nézte, és Margith József eltette a bicskáját.

Fekete Péter akkor egy ásót és egy lapátot hozott ki az istállóból, és a bivallyal a nyomában elindult a folyó felé. A véres arcú emberek lassanként magukhoz tértek, ők is bementek az istállóba, ásókat, lapátokat fogtak, és elmentek Fekete Péter után. A folyó közelében, nem messze attól a helytől, ahol meleg napokon a bivalyok fürödni szoktak, mély sírgödört ástak. Aztán visszajött Fekete Péter a Rigóval, kerített egy hosszú láncot, annak egyik végét a hintó hátsó tengelyéhez erősítette. Felugrott a hintóra, ünneplőruhája csupa sár volt, nem szólt hozzánk semmit, bár a szája most is rángatózott, mintha mosolyogni próbálna. Kézbe vette a gyeplőt, a lovakat a hintóval a vízlevezető árok mellé hajtotta. Akkor a lánc másik végét a törött gerincű, beszakított koponyájú halott bivaly hátsó lábára hurkolta, megint felugrott a hintóra, és a lovak közé csapott a cifra nyelvű ostorral. A lovak nekirugaszkodtak, kihúzták a bivalyt az árokból, és húzták tovább a folyó irányába.

Halottaskocsi lett Váry János gyönyörű sárga hintójából, igazi halottaskocsi, amelyet két szép telivér ló húzott. Mi pedig ültünk ott fent, olyanok voltunk, mint egy gyászoló család, amelyet véletlenül a halottaskocsira raktak, és legalább olyan rosszul is éreztük magunkat, mint egy gyászoló család. Riadtan kapkodtuk a fejünket, most nem éreztük, hogy szépek vagyunk, és magashból nézünk a világra, csúnyák voltunk és fáztunk, mint bárki más ezen a világon, pedig még mindig melegen sütött a késő őszi nap. Húztuk, vonszoltuk a szegény Bódit, a szegény öreg bivalyt, amely most olyan volt, mint egy nagy fekete rongycsomó, mögöttünk meg jött a Rigó, a másik bivaly, mert ő gyászolt igazából. A sírgödörnél Fekete Péter megállította a lovakat, aztán lekapcsolta a láncot. Aztán belelőkték a bivalyt a gödörbe, és gyorsan betemették. Elegyengették a földet, Fekete Péter a fűzfákhoz ment, letépett egy hosszú vesszőt, és az elhantolt bivaly sírja elé szúrta. Az idénymunkások felvették a hátizsájkukat és elmentek. Nem köszöntek, és soha többé nem jöttek vissza a téglagyárba.

Fekete Péter megfogta a lovak fejlőjét, és úgy vezette őket vissza a gyárudvarba. Ott kifogta a lovakat, és ment velük az istállóba, a Rigó nevű bivaly

most is a nyomában cammogott. A hintó ott maradt az udvar közepén, mi hárman még mindig fent ültünk, mintha odaragasztottak volna bennünket. Visszajöttek a többiek is a folyó mellől, megálltak a rozsdás vashordók mellett, s sírásószerszámaikat mosogatták. Nem beszélt senki. De aztán az istállóból felhangzott Fekete Péter fuldokló köhögése, aztán hallatszott az is, hogy a betont kopogatja. Akkor azt mondta Margith József:

– Segítenünk kellene a Hofanesznek.

– Teljesen megőrült azokkal a pálinkáshordókkal – mondta Adamkó. – Pedig nincs ott semmiféle pálinka.

– Megijedtem, hogy leszúrod – mondta Dobre Margith Józsefnek.

– Segítenünk kellene neki – mondta Margith József. – Lehet, hogy mégis van ott valahol két hordó barackpálinka. Próbáljuk meg még egyszer.

– Nem bánom, segítsünk neki – mondta Dobre. – Nagyon szerette azt a szerencsétlen jószágot.

Burai J. ugrott le elsőnek a hintóról, de utána mindjárt leugráltunk mi is Szivel Sanyival. Mind a hárman odaálltunk Margith József elé.

– Ki az a Hofanesz? – kérdezte Burai J.

– Hogyhogy ki az a Hofanesz? Hát ő – mutatott Margith József az istálló felé.

– A Fekete Péter? – kérdeztem.

– Persze, hogy a Fekete Péter.

– A Fekete Péter nem igazi neve? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Nem hát. Hofanesz az igazi neve. Hofanesz János.

– Akkor miért hívják Fekete Péternek? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Nem tudom – vonogatta a vállát Margith József. – Talán a bivalyok miatt. Örök életében bivalyos volt, és mindig nagyon szerette ezeket a csúnya fekete állatokat.

– Egyáltalán nem csúnyák – mondta felháborodva Burai J.

– Nem csúnyák – mondta Árvai, a kopasz fűtő, és megsimogatta Burai J. fejét. – Miért lennének csúnyák? Egyáltalán nem csúnyák.

– Gyönyörű állatok – mondta Burai J.

– Persze, hogy gyönyörű állatok – hagyta rá Margith József. – Csak vicceltem az előbb. Nehogy elbőgd magad.

Tényleg úgy nézett ki, hogy Burai J. elbőgi magát. Harapdálta a szája szélét, és akkorákat nyelt, hogy majd kiszakadt a torka.

– Menjeteink inkább haza – jött most oda hozzánk Adamkó. – Nem nektek való az ilyesmi...

Hát jókor szólt. Most, amikor már annyi minden összejött. Ilyenkor az ember nem mehet el csak úgy, túl sokat láttunk és hallottunk ahhoz, hogy most hirtelen elpucoljunk. Legfeljebb azon gondolkodhattunk, milyen hülyék is voltunk, hogy egyáltalán eljöttünk ide. De hát itt voltunk.

A téglagyáriak lassan eloldalogtak a közelünkből, eltűnédeztek az istállóajtó mögött, és valamennyien kopogtatni kezdték a betonpadlót, keresték azt az átkozott barackpálinkát. Ebben a heves kopogtatásban is hallatszott időnként Fekete Péter köhögése.

Mi meg elindultunk Fekete Péterék lakása felé. Kopogtam az ajtón, és egyenként beléptünk a konyhába. Fekete Péter kedves, kövérkés felesége az asztal mellett ült, az ölében egy félig kész gobelin, amelyen egyszer, ha befetjezi, csipkegalléros kislányok fognak játszani egy színpompásan virágzó réten. Az asszony csöndesen sírdogált. Leültünk mi is az asztal köré, zavartan és tanácstalanul hallgattunk. Az asszony ránk nézett, és azt mondta:

- Sohasem fogja abbahagyni. Vagy megtalálja a hordókat, vagy belepusztul. Pontosan így viselkedett akkor is, amikor Noémi meghalt. Akkor egy sisakot akart találni mindenáron. Igazi katonai sisakot...

Burai J. félbeszakította az asszonyt:

- Négy kislányuk volt, igaz?

- Igen.

- Paula, Angéla, Blanka, Noémi - mondta Burai J.

- Szép neveket adtam nekik, ugye? - kérdezte az asszony.

- Hát, egy kicsit... - kezdte volna Szível Sanyi, de az oldalába könyökölt, mire gyorsan elhallgatott.

Burai J. pedig azt mondta:

- Gyönyörű nevek.

- A könyvekből néztem ki őket - mutatott az asszony a szoba felé. - A legszebb neveket választottam ki nekik a könyvekből. De meghaltak korán mind a négyen. Nagyon gyöngék voltak. Háború volt akkor.

- Tudjuk, hol van a sírjuk - mondtam.

- Noémit talán meg lehetett volna menteni, ha időben kórházba érnek vele. Ácsiék még hintót is adtak, hogy minél gyorsabban a kórházba érjenek. De Noémi meghalt az úton.

- Időnként körüljárjuk a sírjukat - mondtam.

- Akkor is ugyanígy viselkedett - mondta az asszony. Nyilván nem hallotta, hogy mit beszéltek. - Hazajött, s kijelentette, hogy okvetlenül egy sisakot akar szerezni. Nekem akart szerezni egy igazi katonai sisakot. Hogy leg-

alább engem ne veszítsen el. Mert háború volt akkor, és ő meg volt győződve róla, hogy Noémi után én is meghalok, ha nem szerez nekem egy sisakot.

– Szerzett sisakot? – kérdezte Szível Sanyi.

– Igen. Sokáig hiába keresett, de aztán eltűnt egy egész napra, és sisakkal tért haza. Attól kezdve, ha lövöldözést hallott, mindig a fejemre tette a sisakot. És neki lett igaza. Mert egy este gránát robbant a közelben, mi a szobában ültünk az Ácsiék tanyáján, egy szilánk becsapódott az ablakon, és egyenesen a fejemnek vágódott. A sisakról pattant vissza, és a falba fúródott. ha nincs a fejemben a sisak, helyben meghaltam volna. Akkor nagyon boldog volt. Boldog volt, hogy engem nem veszített el. És a bivalyokat. Mert nagyon megszerette a bivalyokat. Néha beszélgetni is szokott velük. De idővel a bivalyok is elhullottak. Megöregedtek és elhullottak. Csak kettő maradt. Most meg már csak egy. Keresni fogja azokat a pálinkáshordókat, amíg bele nem pusztul.

– Meg fogja találni a hordókat – mondtam. – Mindenki segít neki, előbb-utóbb meg fogják találni azokat az átok hordókat.

Magam sem hittem ebben, de hát mondanom kellett valamit, mert állandóan sírdogált az asszony, és nagyon szomorú dolgokról mesélt. Meg aztán tényleg jó lett volna megtalálni Schank Frigyes barackpálinkáját.

De nem találták meg. Napokig kopogtatták az istálló betonpadlóját, de nem találtak semmit. És mi napokon keresztül figyeltük őket egyre reménytelenebbül és csak messziről. Már nem is mentünk be a gyárudvarba. Csónakon eveztünk le minden délután a téglagyárba, és a fűzfák alól figyeltük, hogy mi történik a nagy istállóban. Az történt, hogy az emberek lassanként visszatértek a földrámoláshoz, állandóan marakodtak egymással, nagyon veszett hangulatban voltak, úgy acsarkodtak, mint a kőbor kutyák a devecseri dombok között. Fekete Péter pedig ismét magára maradt a lóistállóban. Ő tovább kopogtatta rendületlenül a betonpadlót, köhögése néha egészen a folyóig elhallatszott.

És ekkor a negyedik vagy az ötödik napon kifakadt Burai J.:

– Elég volt! – mondta. – Nem tűrhetjük ezt tovább. Ácsi Lajosnak van egy hordó barackpálinkája.

Burai J. valahogy furcsán összeaszalódott ezekben a napokban. A macskakarmolások nyomai letisztultak már az arcáról, de most mintha ismét megjelentek volna, és ráncokká zsugorodtak. Keskeny lett nagyon az arca. Azt hiszem, én is elég rossz bőrben voltam. Csupán Szível Sanyi nem látszott megviseltnek, de azért ő is kevesebbet hengegett és pofázott, mint mások. Bár néha még mindig gúnyosan vigyorgott rajtunk, néha már arra gondoltam, hogy ki kellene hajtanunk a csónakból, de hát az övé volt a csónak.

VII.

Burai J.-vel a temetőfal mellett várakoztunk, és nagyon idegesek voltunk, mert Szivel Sanyi késett. A hold kereken és elégedetten terpeszkedett az ég közepén, olyan volt, mintha odarajzolták volna, vagy inkább olyan, mint egy dagadt zsemle, a békák hangosan brekegtek feléje a folyóból, a kis vízesés is egyre hangosabban csobogott a Szívnél, csak mi ketten hallgattunk, legfeljebb magunkban szitkozódunk. Nagyon elégünk volt Szivel Sanyiból.

Aztán a maga sunyi módján hirtelen megjelent felettünk a temetőfalon, és majdnem a fejünkre ugrott. Vigyorgott, mert neki még ilyenkor is volt kedve vigyorogni, és megkérdezte:

– No, beijedtetek?

– Hol a fenében vagy ilyen sokáig? – kérdezte szemrehányóan Burai J.

Szivel Sanyi Burai J. arcához hajolt, megcsóválta a fejét, és azt mondta:

– Aszalódsz, aszalódsz. Egyre jobban aszalódsz. Lassan már olyan lesz a fejed, mint az aszalt szilva.

– Pofa be! – szoltam rájuk. – Gyerünk Ácsi Lajoshoz.

De Szivel Sanyi nem mozdult, még mindig Burai J. arcát vizsgálta.

– Hoztam neked valamit, amivel kivasalhatod az ábrázatodat – mondta.

Azzal az ingébe nyúlt, és elővett egy kismacskát. Az egész macska alig volt nagyobb, mint az öklöm, a szőre sárgászörösen csillogott a holdfényben.

Burai J. kis híján elsírta magát. Gyöngéden kezébe vette a macskát, megsimogatta, és tényleg mintha egyszerre kisimult volna az arca, és a szeme könnybe lábadt. Még én is meghatódtam egy kicsit, és Szivel Sanyi valahogy mindjárt emberibb formát öltött. Ha nem kezdett volna el ismét pimaszkodni. Mert hozzám fordult, és azt mondta:

– Neked szerettem volna egy bivalyborjút szerezni, de hát az lehetetlen. Már nincs bivalyborjú. A bivaly kihalásra van ítélve.

– Megleszek nélküle – mondtam dühösen.

– Tényleg... tényleg nekem hoztad a kismacskát? – kérdezte Burai J.

– Noked hoztam – mondta Szivel Sanyi. – Emiatt késtem. De el kellett hoznom, mert nagyon megcsúnyultál az utóbbi napokban.

– Éppen olyan lesz, mint a Szelíd Róka – mondta Burai J. – Szelíd Rókának fogom nevezni. És ezt senki sem robbantja fel.

- Sajnos, elég ványadt kis jószág - mondta Szivel Sanyi. - Nem tudom, átvészeli-e a telet?

De Burai J. kedvét nem lehetett elrontani:

- Persze hogy átvészeli - mondta lelkesen. - Majd én vigyázok rá. Még a közelébe se engedek senkit. Gyönyörű nagy macskát nevelek belőle.

- Aztán majd elintézi a tyúkjaikat - gonoszkodott tovább Szivel Sanyi, mint aki már megbánta, hogy valami jót is tett ezen az estén.

- Gyönyörű macskát fogok nevelni belőle, aki senkit sem fog bántani - mondta Burai J. - És éppen olyan szép lesz, mint a Szelíd Róka.

- Rendben van - mondtam idegesen. - De most mit kezdünk vele? Ma éjszaka fontos dolgunk van.

- Beletehetjük a csónakba addig - javasolta Szivel Sanyi. - Onnan nem mer kijönni, mert fél a víztől.

- Nem adom ki a kezemből - tiltakozott Burai J. - Magammal viszem.

- Akkor dugd az ingedbe - mondta Szivel Sanyi. - Ott majd elalszik szépen. Csak vigyázz, nehogy agyonnyomd.

Burai J. az ingébe dugta a kismacskát, és akkor elindultunk az iskola felé. Reménykedve mentünk, és én külön jó jelnek tekintettem, hogy visszakaptuk a Szelíd Rókát, még ha egészen kicsiben is, és az is jó jelnek látszott, hogy Burai J. arca már nem aszalt szilvára emlékeztetett, hozta az ingében a kismacskát, időnként megsimogatta, és néha még el is mosolyodott, ami az utóbbi napokban nem fordult elő.

De csak addig reménykedtünk, amíg be nem léptünk az iskolaudvarra. Ott aztán lelohadt a kedvünk, és csak bámultunk tátott szájjal. Túl sokan voltak az iskolaudvarban, legalábbis többen, mint amennyire számítottunk, meg amennyit kívántunk. Foglalt volt a negyedik karosszék is, csakhogy ezúttal nem Beles Marci bácsi ült benne, hanem az Erőművész. Hát ezért tátottuk a szánkát. No és azért is, mert Fodó tanár úr mögött ott állt a felesége, és duruzsolt valamit Fodó tanár úr fülébe. A lakásból kihallatszott a kisbaba sírása.

- Rosszkor jöttünk - állapította meg Szivel Sanyi. - Túl nagy itt a tolongás. Honnan a fenéből kerültek ezek ide?

- Jöjjünk holnap? - kérdeztem.

- Nem - mondta Burai J. - Menjünk oda hozzájuk most. Meglátjátok, a kis Szelíd Róka szerencsét hoz.

- Nem úgy néz ki - mondta Szivel Sanyi. - Ma este itt a kutya sem fog törődni a mi bajunkkal.

Aztán mégiscsak odamentünk Fodó tanár úrékhoz. Fodó tanár úr most nem kérdezte meg, hogy mit akarunk, mások sem kérdeztek tőlünk semmit, pedig odaálltunk Ácsi Lajos mögé, azt akartuk, hogy mindjárt észrevegyenek bennünket, és nyilván észre is vettek bennünket, de megvolt itt mindenkinék a maga baja, vagy talán már megszokták, hogy időnként itt lötyögünk körülöttük az iskolaudvaron késő este is, mindenesetre senki sem szólt hozzánk. Fodó tanár úr és Ácsi Lajos a sakktábla fölött könyököltek, és nagyon részegek voltak mind a ketten. Ez a szemükről látszott. Fodó tanár úrnak véresen kiguvadt a szeme, és sűrűn pislogott, Ácsi Lajos szeme viszont bedagadt, két keskeny résen figyelte a sakktáblát. Ez mindkettőnél azt jelentette, hogy már alaposan belegeltek, és hogy tovább fognak inni. Ittak is. Ácsi Lajos szorgalmasan töltögetett a poharakba minden újabb lépés előtt. Berecz plébános velük ivott, de csak módjával, és jóindulattal telve próbált segédkezni Fodó tanár úrnak, néha még lépett is helyette, de ahogy elnéztem, ez sem sokat segített, Ácsi Lajos megint nyeresre állt, két gyalog és egy tiszt előnye volt. Az Erőművész súlyosan és tohonyán ült a negyedik karosszékekben, a szék időnként megreccsent alatta, de egyelőre még nem rogyott össze. Az Erőművészt nem érdekelte a sakk, a holdat bámulta kissé szomorú és elég buta képpel. Az asszony a szemét és az orrát törölgette, és hangosan szipogott Fodó tanár úr háta mögött. Tulajdonképpen szemben állt velünk, az orra kivörösödött a holdfényben, és én nem tudtam, hogy örüljek-e annak, hogy visszajött. Ha előbb jött volna... De Fodó tanár úr most már talán nélküle is helyrerázódna. Így meg újra nekiesett a pálinkának. Meg aztán itt volt Novák tanárnő... Szóval nagyon zavaros helyzet állt elő.

- Csak öt percre engedj bemenni - mondta az asszony Fodó tanár úrnak. Legalább századszor mondhatta már el, mert a hangja igen fáradtan és reménytelenül csengett. - Csak azt engedd meg, hogy a karomba vegyem. Mindjárt megnyugodna, és nem sírna tovább. Legalább annyit...

- Nos, szentatyám, feladjuk a partit? - kérdezte kicsit kásás hangon Fodó tanár úr Berecz plébánostól.

- Hát elég rosszul állunk - mondta óvatosan Berecz plébános. - Talán legjobb lenne feladni.

- Kishitű vagy, szentatyám - mondta Fodó tanár úr. - Hogy lehet egy pap ennyire kishitű?

- Én csak valójában nézem a dolgokat - mentegetőzött a plébános.

- Egy pap ne nézze valójában a dolgokat - torkolta le Fodó tanár úr. - Egy pap azért pap, hogy ne nézze valójában a dolgokat. Ácsi Lajos sem nézi valój-

san a dolgokat. Én sem. Pedig mi nem is vagyunk papok. Vagy azok vagyunk?

Senki sem válaszolt Fodó tanár úr kérdésére, így hát megivott még egy pohár pálinkát, és nem adta fel a partit.

- Nem lehetsz ennyire kegyetlen - szipogott az asszony. - Hidd el, nagyon megbántam már. És nem kívánok semmit...

- Rossz kibic vagy, szentatyám - mondta Fodó tanár úr. - Sokat iszol.

- Mértékletesen iszom - mondta önérzetesen Berecz plébános. - És megteszek minden tőlem telhetőt.

- Egy paptól ennél többet várunk - mondta Fodó tanár úr. - Reggel az öregasszonyok majd megérik rajtad a pálinkaszagot.

- Nem érzik meg rajtam - mondta Berecz plébános. - Csak éjfélig iszom. Éjfél után már egy kortyot sem.

- Nem kívánok semmit - mondta az asszony. - Csak annyit, hogy öt perc-re engedj be a gyerekemhez, utána elmegyek, ha te is úgy akarod.

- Arról van szó, szentatyám - magyarázta Fodó tanár úr -, hogy vannak asszonyok, akiket egyszerűen lehetetlen elkergetni. Aztán jön egy tetű alak, és azzal meg elmennek. A tetű alak persze faképnél hagyja őket előbbutóbb, az asszonyok visszatérnek meleg otthonukba, és megint nem lehet elkergetni őket. Amíg nem jön újból egy tetű alak.

- Lótetű - mondta Ácsi Lajos.

- Hogyhogy lótetű? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Engem első pillanattól fogva lótetűre emlékeztetett - mondta Ácsi Lajos. - Beteg lótetűre.

- Igazad van - szólalt meg ekkor az Erőművész. Mélyen zengő hangja volt, igazi Erőművészhez illő hang, bár ő maga most elég szerencsétlen Erőművésznek látszott. Annak idején a Kultúrotthon színpadán sokkal jobb formában volt. - Községes beteg lótetű. Elszökött az összes pénzünkkel. Teljesen kifosztott bennünket.

- Te fogd be a szád - torkolta le Fodó tanár úr. Ezt sem hittem volna valamikor, hogy az Erőművésszel így is lehet beszélni. - Elárulod legjobb barátaidat. Kést döfsz a hátukba. Sötétben ólálkodó gyilkos vagy.

- De, Zolikám! Hidd el, nem vagyok sötétben ólálkodó gyilkos. Ne mondj nekem ilyet.

- Sötétben ólálkodó gyilkos vagy. Elcsábítod legjobb barátod feleségét.

- Nem én csábítottam el - szabadkozott az Erőművész. - Én elleneztem...

- Te hoztad vissza - mondta Fodó tanár úr. - Ez majdnem ugyanaz.

Ekkor Fodó tanár úr felesége Berecz plébánoshoz fordult, neki könnyögött:

- Miért nem beszél vele, tisztelendő úr? Hátha magára hallgatna. Láthatja, hogy mennyire megbántam mindent, visszajöttem a gyerekemhez...

- Az emberek meg kell hogy bocsássanak egymásnak - mondta Berecz plébános. - Különben elpusztítjuk magunkat. Az ember azért van a világon...

- Már megbocsáss, szentatyám - szólt közbe Fodó tanár úr -, de te is elég sötét alak vagy. És magunk között legyen mondva, Ácsi Lajos is. Majd megint gyakorolhatom az önkritikát a tantestületben, amiért ilyen sötét alakokkal barátkozom. Akik még sakkozni sem tudnak, viszont sokat isznak.

- Mindannyian a barátaid vagyunk, Zolikám - mondta bátortalanul az Erőművész.

- Te fogd be a szád - mondta Fodó tanár úr. - Ha volna benned egy szemernyi tisztesség, most hallgatnál, és a láncokat tépnéd. Vagy a láncokat is ellopta az a tetű alak?

- A láncok megvannak - mondta az Erőművész. - Akarod, hogy elszakítsak néhányat?

- Nem akarom.

- Mert ha azt kívánod...

- Nem kívánom.

- Akkor, kérelek, ne nevezz engem sötétben ólálkodó gyilkosnak.

- Nem vagy sötétben ólálkodó gyilkos - hagyta rá Fodó tanár úr. - Üresfejú ökör vagy. És egyáltalán, mit akarsz itt?

- Ha befogadnál néhány napra...

- Nem fogadlak be - jelentette ki határozottan Fodó tanár úr. - A gyerekem frászt kapna tőled. Nem akarom, hogy a gyerekemnek ilyen barátja legyen. Fogadjon be Ácsi Lajos.

- Nekem csak egy hálósobám és egy ágyam van - mondta Ácsi Lajos. - Ezt pedig nem osztom senkivel. A származásom kötelez erre. De a padlást szívesen átengedem Láncfépő barátunknak. A liszteszsákok között megvackolhat magának.

Az Erőművésznek felragyogott az arca, úgy örült, mintha legalábbis egy palotát kínáltak volna fel neki.

- Én... én igazán hálás vagyok - dadogta. - Nagyon jó lesz nekem a padlason, amíg...

- Fizetned kell érte - mondta Fodó tanár úr.

- Most nem tudok fizetni - mondta lehervadva az Erőművész.

- Akkor minden reggel láncokat kell szaggatnod az iskola udvarán - mondta Fodó tanár úr. - Tanítás előtt felvidítod a gyerekeket. Ácsi Lajosnak is ez a kívánsága.

- Persze hogy ez a kívánságom - mondta Ácsi Lajos. - A padláson talál láncot a mutatóványhoz.

- Jól van - mondta megkönnyebbülten az Erőművész. - Ezt örömmel vállalom. De nem maradok itt sokáig. Keresek egy segédet, aki szépen tud beszélni az emberekhez, és akkor megint fellépek a színpadon. Télen az emberek unatkoznak, és szívesen nézik az erőművészeket. És hamarosan itt a tél.

- Majd keresünk egy segédet - mondta Ácsi Lajos.

- Egy lótetűt - mondta Fodó tanár úr.

- Nem lótetűt - mondta Ácsi Lajos.

- Még egy kivert kutyát is előbb befogadnál, mint engem - mondta panaszosan Fodó tanár úr felesége.

Nem válaszoltak az asszonynak, úgy látszik, ma este neki itt senki sem akart válaszolni. Egy kicsit sajnáltam, de azért nem túlságosan. És még mindig nem tudtam, hogy örüljek-e annak, hogy hazajött, és vissza akarja könnyörögni magát.

A síró gyerek elhallgatott bent a lakásban, és egyszerre nagyon nagy csönd lett az iskolaudvaron. Csak a poharak koccantak, és a sakkfigurák csoszogtak halkán. Burai J. kihasználta az alkalmat, és megszólalt:

- Fekete Pétert tulajdonképpen Hofanesz Jánosnak hívják.

Furcsán hangzott ez, amit mondott, valahogy üresen kongtak a szavak, és nagyon úgy látszott, hogy senki sem fog itt neki válaszolni ma este, akárcsak Fodó tanár úr eltévelyedett feleségének. De Ácsi Lajos válaszolt, még hozzá úgy válaszolt, mintha Burai J. a legtermészetesebb dolgot közölte volna:

- Persze, hogy Hofanesz Jánosnak hívják.

- Négy kislánya volt - mondta Burai J.

- Paula, Angéla, Blanka, Noémi - soroltam őket.

- Mind a négy meghalt nagyon korán - mondta Burai J.

- Igen - bólogatott Ácsi Lajos. - Meghalt mind a négy. Gyöngye gyerekek voltak. Talán a háború miatt. Nagyon sajnáltam akkor Hofaneszt. Szerencsétlen flótás volt örök életében, ezért is nevezték el Fekete Péternek, no meg a fekete bivalyok miatt.

- Noémit meg lehetett volna menteni, ha idejében kórházba érnek vele - mondta Burai J.

- Talán - mondta Ácsi Lajos. - De én azt sem hiszem. Mindenesetre megpróbáltam kórházba vinni. A két legjobb lovunkat fogtuk a hintó elé, Hofanesz felült mögém a kislánnyal és meghajszoltam a lovakat, hogy minél gyorsabban a V-i kórházba érjünk. De az úton megállított bennünket a katonaság, azt mondták, hiába megyünk a kórházba, ott már nincs egy szemernyi gyógyszer sem, csak fűrészes és kés van, vagdalják a sebesültek kezét, lábát. Aztán kifogták lovainkat, és elvezették őket ágyút vontatni. Mi meg ott maradtunk a hintón, a kis Noémi ott halt meg. Gyalog jöttünk haza, a hintót a katonák később belökték az árokba. De Hofanesz néhány nap múlva elment érte két csontos bivallyal és hazahúzatta. A katonaság még akkor is nyüzsgött arrafelé, és egy egész visszavonuló hadsereg azon röhögött, hogy a szép sárga hintót két zörgő csontú bivaly húzza. Talán azért nem vették el a bivalyokat, mert kiröhögtek őket. Hofanesz hazaért, és egy sisakot hozott. Ma sem értem, hogy mit akart a sisakkal.

- A feleségének hozta - mondtam.

- Mi a jóistenről beszéltek ti? - kérdezte ekkor Fodó tanár úr.

- Fekete Péterről, akit tulajdonképpen Hofanesz Jánosnak hívnak - mondta Ácsi Lajos. - Sokáig nálunk volt bivalyos. Ő a legjobb bivalyos a világon, mert szereti azokat a fekete állatokat.

- A háborúban sisakot hozott a feleségének - suttogetta Fodó tanár úr felesége.

- Tehát Fekete Péter - sóhajtozott Fodó tanár úr. - A világ legjobb bivalyosa, mi? Akit te, természetesen, gazember módon kizsákmányoltál. Rengeteg embert kizsákmányoltál.

- Hát ez így igaz - mondta Ácsi Lajos. - Most viszont egy hatalmas padlást adtam Láncfőpó barátunknak. Téged pedig megint legyőzlek.

- Mennyi az eredmény? - kérdezte ekkor hülyén Szível Sanyi.

- Te is a padláson akarsz aludni? - mordult rá dühösen Fodó tanár úr.

De Ácsi Lajos előzékeny volt, mint mindig. Előhúzta a papírdarabot, amire feljegyezte az eredményt, és a holdfénynél meg az ereszlől lógó viharlámpák fényénél kisilabizálta:

- Ezerkilencszáznyolc-ezeröttszázharmincegy.

- Nem behozhatatlan előny - motyogta Fodó tanár úr. - Igaz, szentatyám?

- Tudom, hogy nem érdelek meg egy kedves szót sem - sírdogált Fodó tanár úr felesége. - De hidd el, nagyon megbántam, amit tettem.

- Tehát Fekete Péter - mondta Fodó tanár úr. - Létezik egyáltalán ez a Fekete Péter, vagy az álmaitokat mesélik?

- Létezik, hogyné létezne - mondta Burai J. - A téglagyárban dolgozik.

- És ő a világ legjobb bivalyosa? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Már csak két bivalya maradt - mondta Ácsi Lajos.

- Már csak egy - mondtam. - A másiknak eltört a gerince, el kellett pusztítani.

- Akkor biztosan nagyon szomorú a Fekete Péter - mondta Fodó tanár úr. - A világ legjobb bivalyosa egyetlen bivalyra maradt.

- Nagyon szomorú - mondta Burai J. - és rettenetesen köhög. Majd megfullad. És így fog köhögni, amíg meg nem találja a Schank-féle barackpálinkát.

- Honnan tud ő a Schank Frici pálinkájáról? - kérdezte Ácsi Lajos.

- Mi mondtuk meg neki - vallottam be.

- Rosszul tettétek - mondta Ácsi Lajos.

- Jól tettétek - mondta Fodó tanár úr. - Az a pálinka a munkásokat illeti.

- Nem fogják megtalálni - mondta Ácsi Lajos.

- Fekete Péter bele fog pusztulni, ha nem találja meg - mondta Burai J. - Amióta eltemette azt a gyönyörű bivalyt, folyton a lóistálló padlóját kopogtatja, felszaggatja a betont, és egyre csúnyábban köhög.

- Én még nem láttam gyönyörű bivalyt - mondta Ácsi Lajos.

- Ez gyönyörű bivaly volt - mondta Burai J. - És segítenünk kellene Fekete Péternek. Ha... Ha elvinnénk oda éjszaka egy hordó barackpálinkát és elásnánk... Akkor másnap elmehetnénk és megtalálhatnánk. Mindenki azt hinné, hogy a Schank-féle barackpálinka. És Fekete Péter meggyógyulna.

Ácsi Lajos elnézett egy lépést, Fodó tanár úr leütötte a királynőjét. Ácsi Lajos feladta a játszmat. Aztán a papírlapra lelkiismeretesen felírta az eredményt.

- Látod, szentatyám, ez is azt bizonyítja, hogy nem szabad kishitűnek lenni - mondta Fodó tanár úr. - A vesztésre álló partit is meg lehet nyerni. Sőt, még Schank Frici pálinkáját is meg lehet találni. Meg is fogjuk találni. Nem kell hozzá semmi más, csak egy jó ötlet.

- Schank Frici pálinkája a legjobb barackpálinka a világon - mondta Ácsi Lajos.

- Holnap a te pálinkád lesz a legjobb barackpálinka a világon - mondta Fodó tanár úr.

- Nem ugyanaz - mondta Ácsi Lajos.

- Ugyanaz lesz - mondta Fodó tanár úr.
- Más terveim voltak vele - mondta Ácsi Lajos.
- Bűnös terveid voltak vele - mondta Fodó tanár úr. - A szentatyá is tanú rá, hogy bűnös terveid voltak vele.
- Az a bajunk nekünk, előkelő embereknek, hogy előbb-utóbb minde-nünket elajándékozzuk - mondta Ácsi Lajos bánatosan.
- Szerencsétlen, jóra való ember az a Fekete Péter - mondta Fodó tanár úr, aki a megnyert parti után mintha rohamosan kezdett volna kijózanodni.
- Az hát - hagyta rá Ácsi Lajos. - De messze van ám innen a téglagyár. Különösen ilyenkor éjszaka.
- Csónakon megyünk - mondta Szivel Sanyi. - Van egy szép nagy csóna-kunk. A hordó is elfér benne.
- Azt már nem - intette le Fodó tanár úr. - A hordót a világhírű Lánctépő fogja vinni. Gyalog. Ráfér egy kis mozgás és vezeklés. Igaz szentatyám?
- Mindannyiunkra ráfér a vezeklés - mondta Berecz plébános. - Hátha bűnbocsánatot nyerünk.
- Megérdemelnénk - mondta Ácsi Lajos, és a sakkfigurákat rendezgette.
- Talán még én is megérdemelném - mondta Fodó tanár úr felesége.
- Nem tudom, hogy hol van a téglagyár - szólt közbe mély hangján az Erőművész.
- Majd én elvezetem - mondta izgatottan és boldogan Burai J. - Nincs is olyan messze a téglagyár, majd meglátja. Gyorsan oda fogunk érni.
- Helyes - mondta Fodó tanár úr. - Mi többiek csónakon megyünk, a téglagyárnál találkozunk. Szentatyám, te velünk jössz?
- Nem - rázta meg a fejét Berecz plébános. - Itt nincs még minden elrendezve.
- Hát jó - sóhajtotta Fodó tanár úr. - Akkor elmegyünk nélküled. És hol-nap megtaláljuk a világ legjobb barackpálinkáját. Fekete Péter meg fog gyógyulni tőle. Minden téglagyári munkás meg fog gyógyulni tőle. Talán még mi is. Ácsi Lajos meg én. Neked is hozunk majd belőle, szentatyám. De a Lánctépő nem kap. Ő amúgy is túl egészséges. Meg ti sem kaptok a pálinkából - mutatott ránk Fodó tanár úr. - Nem akarom, hogy rászokjatok. Néz-zétek meg az osztályfőnököket! Időnként sokat iszik, aztán pofozkodik. Visszajön a felesége, ki tudja honnan, és ő befogadja a házába. Ti ne legyetek ilyenek.
- Az asszony hangosan felzokogott, és átölelte Fodó tanár úr nyakát.

- Hát mégis... hát mégis - mondta elcsukló hangon, és én valahogy nem akartam elhinni, hogy őszintén sír. Pedig őszinte lehetett, mert később azt mondta: - Lehet, hogy neked lesz igazad. Lehet, hogy elmegyek majd ismét valami tetű alakkal. De akkor sohasem fogok visszajönni, nem fogod tudni, hogy kivel és hol vagyok. Ígérem.

Ami azt illeti, mindez meg is történt néhány hónap múlva. Fodó tanár úr felesége megint elpuolt valami tetű alakkal, nem tudtuk meg ugyan sohasem, hogy kivel, de csakis valami tetű alak lehetett az illető. És aztán már soha többé nem hallottunk az asszonyról. De ezt akkor ott az iskolaudvaron nem sejtettük, és nem is érdekelt bennünket. Örültünk, hogy végre kezdenek jól alakulni a dolgok, és szerettünk volna már indulni.

- Nincs olyan anya, aki ne vágyna vissza a gyermekeihez - mondta ke-netteljesen Berecz plébános, és ez most abban a pillanatban valahogy kicsit hülyén hangzott.

- Elaludt a gyerek - szólalt meg ekkor a közelünkben Novák tanárnő. - Reggelig aludni fog.

Meglepetten, majdnem ijedten kaptuk fel a fejünket. Nem értettük, hogy került oda Novák tanárnő. Észre kellett volna vennünk, amikor átjött az udvaron, hiszen olyan szépen világított a hold, és mégsem látta senki, csak most, ahogy ott állt mellettünk. Kezét ernyedten lógatta, az arca nagyon el-kínzott volt.

- Köszönöm, Erzsike - mondta Fodó tanár úr, és mintha szégyenkezett volna egy kicsit.

- Reggelre is előkészítettem mindent - mondta Novák tanárnő. Most is megrándult a szája, mintha mosolyogni készülne, de nem tudott mosolyogni.

- Köszönöm - mondta Fodó tanár úr.

- Szívesen segítettem - mondta Novák tanárnő. - Bármikor szívesen segíték. Jó éjszakát kívánok.

Azzal elindult Novák tanárnő kifelé az iskolaudvarból, de akkor Burai J. utána kiáltott:

- Tanárnő!

Novák tanárnő megállt, megfordult. Burai J. odafutott hozzá. Benyúlt az ingébe, és elővette a kismacskát, amely bizonyára édesdeden aludt már, és átnyújtotta Novák tanárnőnek.

- Ezt a tanárnőnek hoztuk.

- Kicsoda? - kérdezte Novák tanárnő.

Burai J. tétován felénk mutatott.

- Mi mindannyian. Szeretnénk, ha örülne neki.
- Örülök neki - mondta Novák tanárnő. - Szép kis macska.
- Szelíd Rókának hívják - mondta Burai J. - Gyönyörű nagy macska lesz belőle. Csak vigyázni kell rá, nehogy megfázzon a télen.
- Vigyázni fogok rá - mondta Novák tanárnő.
- Jó éjszakát kívánok, tanárnő - mondta Burai J.
- Jó éjszakát - mondta Novák tanárnő, és a kismacskával a kezében kiment az udvarból.

Burai J. szomorúan nézett utána, nagyon sajnálta a Szelíd Rókát, hiszen magának szerette volna megtartani, de hát sajnálta Novák tanárnőt is. Nem bámészkodhatott túl sokáig.

Mindenki megmozdult az udvaron. Fodó tanár úr felesége boldogan be ment a gyerekéhez, az Erőművész kihozta a pálinkáshordót Ácsi Lajos odújából, és várta a további utasításokat, Ácsi Lajos leakasztotta az egyik viharlámpát az ereszről, Berecz plébános meg a karosszékeket hordta vissza a padlásfölgáróba.

- Ti csak menjetek - mondta. - Én majd rendet csinállok itt.
- Szép estéd volt ma, szentatyám - mondta Fodó tanár úr. - Mindenki nagylelkűsködött körülöttem, mindenki jót cselekedett. Akár misét is tarthatnál volna ennek az agybajos gyülekezetnek.
- Tényleg szép estém volt - mondta Berecz plébános.
- Ennyi nagylelkű ember - csóválta a fejét Fodó tanár úr. - Nem lesz ennek jó vége. Na induljunk!

Kimentünk a térre, ott elváltunk.

Az Erőművész és Burai J. elindultak gyalog a téglagyárba, az Erőművész a hóna alatt vitte a pálinkát, a harmincliteres hordó egész kicsinynek látszott a hatalmas ember karjában. Burai J. szaporán lépkedett mellette, azt hiszem, büszke volt rá, hogy együtt kocoghat az Erőművésszel.

Ácsi Lajos eloltotta a viharlámpát, lóbálta a kezében, mint egy füstölőt a templomban, és mentünk mi is le a folyóhoz. Szivelék csónakja ott pihent a keskeny gátnál, a két evezőt is odakészítettük már. Beszálltunk a csónakba, Szivel Sanyi ellökte a parttól, és evezni kezdett, én fogtam a másik evezőt, de Fodó tanár úr kivette a kezemből, és ő evezett Szivel Sanyival. Ácsi Lajos meg a csónak orrába ült az eloltott viharlámpával, és mélabúsan nézte a sima holdfényes folyót, lehet, hogy még mindig a pálinkáját sajnálta egy kicsit.

Gyorsan siklottunk a vízen, Fodó tanár úr és Szivel Sanyi teljes erőből eveztek, furcsa mély csönd volt körülöttünk, aludt az egész világ, a békák is

régen elhallgattak már, és ezen az éjszakán még a kóbor kutyák sem acsarkodtak, talán valahol messze tőlünk vonítottak a holdra, olyan messze, hogy nem hallottuk a hangjukat. Mi sem szóltunk egy szót sem egész idő alatt, gyorsan haladtunk, gyorsabban értünk a téglagyárhoz, mint Burai J. és az Erőművész. Kihúztuk a csónakot a partra, és meglapultunk a fűzfák között, onnan figyeltük, hogy van-e még valami mozgás a gyárudvarban, de nem mozdult ott semmi, úgy látszik, még Fekete Péter is belefáradt a betonpadló kopogtatásába, és elment aludni.

Aztán megérkezett az Erőművész és Burai J. Az Erőművész fújtatott, mint egy mozdony, de nem hiszem, hogy a hordó cipelése esett nehezeire, hanem inkább a gyaloglás. Ő is erre hivatkozott.

- Elszoktam az ilyen hosszú gyaloglástól - szuszogta panaszosan.

- Pofa be - mondta Fodó tanár úr, és hozzánk fordult. - Vezessetek bennünket.

Szinte lábujjhegyen osontunk be a gyárudvarba, és onnan egyenesen az istállóba. Ácsi Lajos akkor gyufát vett elő, és meggyújtotta a viharlámpát. Az istálló másik végében felhorkant az egyik muraközi ló, de aztán gyorsan elhallgatott, és nem nyugtalankodott többé miattunk.

- Te maradj az ajtónál, nehogy valaki megleljen bennünket - mondta Fodó tanár úr Szivel Sanyinak. - Mi pedig körülnézünk itt egy kicsit.

Körülnéztünk. És rengeteg lyukat láttunk. Nagyon sok helyen fel volt szaggatva a betonpadló, mindenfelé sötét lyukak éktelenkedtek, ember vagy állat itt a lábát is eltörhette volna, ha nem elég óvatos.

- Alapos munkát végzett ez a Fekete Péter - állapította meg Fodó tanár úr.

- A többiek is segítettek neki - mondta Burai J. - Csak azután ráuntak a dologra.

- Kishitűek - mondta Fodó tanár úr. - Akár a szentatyánk. Márpedig a munkásosztály nem lehet kishitű. Mi majd visszaadjuk a hitüket. Hozz egy ásót meg egy lapátot.

Burai J. hozta az ásót és a lapátot. Fodó tanár úr ekkor kiválasztott egy helyet, ahol már feltörték a betonpadlót, és intett az Erőművészeknek.

- Lássuk hát a nagy Lánctépet. A hordót tedd le. Úgy. Most fogd ezeket az érzékeny műszereket, mélyítsd ki az üreget, aztán oldalvást áss egy alagutat, hogy beguríthassuk a hordót a még sértetlen betonpadló alá. No, fogjál hozzá. Szépen, mint a vakondok. És olyan szorgalmasan.

Az Erőművész félmeztelenre vetkőzött, aztán fogta az ásót, és ásnia kezdte az üreget. Úgy látszik, az ilyesféle munkától is elszokott, mert istentelenül

izzadt, sokkal jobban, mint amikor a láncot tépte a színpadon, és lassanként sokkal mocskosabb is lett, mint a színpadon bármikor, de azért dolgozott zokszó nélkül, és megcsinált mindent úgy, ahogy Fodó tanár úr parancsolta. Aztán óvatosan begurította a hordót a vakbélyszerű kis alagútba, a földet pedig visszalapátolta.

Kimentünk az istállóból, Ácsi Lajos belefűjt a viharlámpába, és gyorsan lesiettünk a folyóhoz. Velünk jött az Erőművész is, derékig lemosakodott a hideg vízben, és csak azután öltözött fel. Mi pedig vízre löktük a csónakot.

- Beülhetnék én is a csónakba? - kérdezte az Erőművész. - Hiába, elszoktam a hosszú gyaloglásoktól.

- Gyalogoljál csak - mondta Fodó tanár úr. - Ma éjszaka már éppen eleget nagylelkűsködtünk.

VIII.

Jóformán teljesen megfélelkeztünk az Erőművészről, de ő állta a szavát, reggel, valamivel nyolc óra előtt lelép az iskolaudvaron. Micsoda meglepetés volt! Mármint a többiek számára. Mert mi hárman tudtuk, hogy az Erőművész még az éjjel befészkelte magát a padlásra Ácsi Lajos feje fölé. Szóval rajtuk kívül mindenki meglepődött, és nagyon odáig voltak az Erőművészért, köréje gyűltek, mint a csirkék, és majdnem áhítattal néztek fel rá. Pedig az Erőművész most kissé rozoga állapotban jelent meg. Nehézkesen húzta a lábát, lehet, hogy izomláz kínozza, a nadrágja poros és gyűrött volt, szeme alá sötét karikákat festett a mozgalmas éjszaka, nyilván nem aludta ki magát rendesen, rossz, kényelmetlen helyre ágyazhatott magának, még hozzá pókok közé, mert a hajába elég sok pókháló ragadt. És mintha megpuhult volna egy kicsit ez a hatalmas ember. De azért még mindig ő volt az Erőművész.

Egy rövidebb láncot és egy hosszabb kampós láncot tartott a kezében, az udvar közepére ballagott, ott megállt, a hosszabb láncot a földre dobta, a rövidebbet meg a két keze fejére csavarta. A gyerekek körülvették, izgatottan lökdösődtek, látta ugyan már mindenki az Erőművészt annak idején a színpadon, de itt egészen a közelébe furakodhattak, akár meg is érinthették, bár megérinteni azért senki sem merte. Az Erőművész fűjt egy nagyot, aztán egyetlen rántással kettészakította a láncot. Persze hogy tapsolt mindenki, még az alsósok is, pedig ők jóformán semmit sem láttak, tekintettel, hogy a nagyobbak hátralökdösték őket. Az Erőművész ekkor félmeztelenre vetkőzött, mint a színpadon, fölvetta a földről a kampós láncot, s körülnézett. A Fenyvesi fiúk nyomban odaugrottak hozzá, és egymást taszigálva az Erőművész mellkasára csatolták a láncot. Az Erőművész felfújta magát, és a lánc elpattant, mint egy kócfonál. Újabb taps és kiabálás, az Erőművész udvariasan meghajolt, és el akart menni, ennyit szánt ma reggelre, ami tekintettel izomlázára és pókhálós hajára tulajdonképpen elég is lett volna. De ekkor kiderült, hogy Burai J. és én megfélelkeztünk ugyan az Erőművészről, Szivel Sanyi azonban nem. Valahonnan az ingéből előszedett egy rozsdás láncot, és átnyújtotta az Erőművésznak.

– El bírja maga szakítani ezt a kutyaláncot? – kérdezte pimaszul.

Megdöbbsent, hangos sóhaj hallatszott az iskolaudvarban. Egyszerre sóhajtott mindenki, mert nem tudták, hogy az Erőművésszel ilyen hangon lehet beszélni, sőt még pimaszabbul is. Az Erőművész nem sóhajtott, viszont a kutyalánc egyáltalán nem tetszett neki. Pedig elég vékony lánc volt, vékonyabb, mint azok, amelyeket szaggatni szokott, de neki mégsem tetszett. Látszott az arcán. Szível Sanyi azonban olyan kihívóan vigyorgott, hogy az Erőművész kénytelen-kelletlen beadta a derekát. A kampót átszerelte a kutyaláncra, és a Fenyvesi fiúk a mellkasára kapcsolták. Az Erőművész felfuvalkodott, megint olyan volt, mint egy dühös bakpulyka, ellenben a kutyalánc nem szakadt el. Az Erőművész hangosan kifújta a levegőt a tüdejéből, és mintha kezdett volna kissé elanyátlanodni. Imitt-amott csendes, hitetlenkedő morgolódás hallatszott. Az Erőművész idegesen elővett a zsebéből egy faéket, Fenyvesi János kezébe nyomta, és behorpasztotta a mellét. Fenyvesi János a lánc alá szorította a faéket. Akkor az Erőművész megint teleszívta tüdejét levegővel. Szívta, szívta a levegőt, a mellkasa egyre kerekesebb és nagyobb lett, sőt még a feje is megdagadt, mintha levegő ment volna bele, a lánc jóformán teljesen eltűnt a húsában, és amikor már azt hittük, hogy kipukkad, vagy felrobban az Erőművész, elszakadt a kutyalánc, és majdnem kiverte a Fenyvesi fiúk szemét. Ilyen sikere nem volt még soha az Erőművésznek. Lelkesen ordított mindenki, kis híján vállukra kapták az Erőművészt, és még Szível Sanyi is elismerően azt mondta:

- Tényleg erős ember.

Az Erőművész mégsem látszott túlságosan boldognak. A kutyalánc nyomán csúnya rozsdás csík maradt a mellén és a hátán, ami lehetett akár véraláfutás is.

Csöngettek, futottunk az osztályba. Az Erőművész összeszedte a láncdarabokat, visszaballagott a padlásfeljáróhoz, kihozott egy karosszéket és beleült. A másik karosszékekben már ott ült Ácsi Lajos, az arcát az őszi nap felé fordította. Vagy fél óráig üldögéltek az udvaron, aztán elmentek együtt valahová, talán segídet keresni az Erőművésznek, de az is lehet, hogy Sisza Sándor pálinkafőzőjébe.

Fodó tanár úrnak mindenesetre igaza lett. Az Erőművész felvidította az egész iskolát. Ritkán volt olyan nagy ricsaj a szünetekben, mint azon a napon, valahogy mindenki örült valaminek, még Fodó tanár úr is elmosolyodott néha, tartott nekünk egy rendes történelemórát, Esze Tamásról beszélt, akiről akkor hallottunk először, és akiről egyebek között olyasmi derült ki,

hogy nagyhangú, erős ember volt, körülbelül olyan erős, mint az Erőművész, csakhogy vele egyáltalán nem volt ajánlatos pimaszkodni.

Hát ilyen szépen múlt el ez a délelőtt, és tulajdonképpen a délután is, amikor Burai J., Szivel Sanyi meg én a temetőfal mellett meg a Szívnél ténferegünk, végre jókedvűen, mert tudtuk, hogy estére a lóistállóban Ácsi Lajosék megtalálják majd Schank Frigyes barackpálinkáját, és akkor a téglagyárban is örülni fog mindenki. De ekkor délután Burai J.-nek eszébe jutott más is.

- Adhatnánk egy sortüzet - mondta.

- Sortüzet? - meredtünk rá. - Hogyhogy sortüzet?

- Sortüzet - mondta Burai J. - A Bódi nevű bivaly tiszteletére.

- Egy bivalyért? - kérdezte Szivel Sanyi. - Ki hallott már ilyet?

- Gyönyörű jószág volt - mondta Burai J. - Láthattátok ti is, amikor felhúta azt a rengeteg téglát a dombra. Gyönyörű, erős jószág volt, és aztán sokat szenvedett, amikor eltört a gerince.

- Csúnya öreg jószág volt - mondta Szivel Sanyi.

- Nagyon rendes bivaly volt - mondta Burai J. - Éppen úgy megérdemel egy sörtyüzet, mint akárki más.

- Sortüzet temetéseken szoktak adni - okoskodott Szivel Sanyi, mert-hogy ő értett az ilyesmihez. - Főleg amikor katonákat temetnek.

- A Bódi nevű bivaly is megérdemel egy sortüzet - mondta Burai J. - Ha nem a temetésekor, hát utólag. Ma éppen erre való este lesz.

- Mivel adnánk a sortüzet? - kérdezte Szivel Sanyi.

- Tamásnak van még puskagolyója - mondta Burai J. - Rendes puskagolyók. Olyanok, mint az, amivel meglőttük Kanegért.

- Igaz ez? - fordult hozzám Szivel Sanyi.

- Van még tizennyolc puskagolyóm - mondtam. - De nem tudom, hogy éppen egy bivalyra kell-e áldozni.

- Ne felejtse el, hogy a téglagyáriak ennek a bivalynak köszönhetik, hogy megtalálják Schank Frici pálinkáját - heveskedett Burai J.

- Fenét a bivalynak - mondtam. - Ácsi Lajosnak köszönhetik.

- Ácsi Lajosnak is - mondta Burai J. - De főleg a bivalynak.

Szivel Sanyit már meggyőzte Burai J., mert most már ő is a sortűzre szavazott. Azt mondta:

- Pompás sortüzet lehetne adni tizennyolc golyóval. Képzeljétek, mekkora dörrenés lenne az a holdvilágos csöndben. Leomlanának a devecseri dombok.

Várakozóan néztek rám.

- Menjünk a Vágóhídhöz - mondtam. - Ott rejtettem el a golyókat.

És elmentünk a Vágóhídhöz, Burai J. és én felmásztuk a gerendákra, az üvegcserepek alól előszedtem a golyókat, megvolt mind a tizennyolc. Burai J.-vel szétoztottuk, a zsebünkbe raktuk a puskagolyókat, aztán visszamentünk a folyóhoz, hogy megvárjuk Fodó tanár urat és Ácsi Lajost.

Nem sokkal alkonyat előtt érkeztek meg. Derűs arccal jöttek mind a ketten, elégedetteknek látszottak, mintha mindketten sorozatban nyerték volna a sakkpartikat. És nyilván nem ittak akkor délután, mert a szemük tisztán csillogott. A világ legjobb barackpálinkájára spóroltak.

- Nyomás, fiúk - mondta Fodó tanár úr. - Nagy dolgok várnak ránk. Megváltunk egy téglagyárat. Még a plébános úr is elégedett lesz velünk.

- Ha nem vesszük túlzásba a dolgot - mondta Ácsi Lajos. - Óva intett bennünket a túlzásoktól.

- Mindenben azért nem hallgatunk a plébános úrra - mondta Fodó tanár úr. - No, nyomás a csónakba.

Valamennyien beültünk a csónakba, Fodó tanár úr és Szivel Sanyi nekife-küdtek az evezőknek.

Elhagytuk a Szívet, a Kálváriánál Povazsánszkival találkoztunk, lerakta már az összes varsáit, hazafelé igyekezett a csónakján, és most még köszönt is, Fodó tanár úr és Ácsi Lajos pedig visszaköszönt neki. Aztán elhagytuk a házakat, kanyarogtunk a sűrű nádas között, és megérkeztünk a téglagyárhoz. A csónakot kirángattuk a partra.

A téglagyáriak ekkor fejezték be aznapra a föld rámolását, a lapátokat, ásókat, csákányokat mosták a rozsdás hordóknál, és csodálkozva néztek ránk, amikor elmentünk mellettük, de alapjában véve nem sokat törődtek velünk. A nap már csak bágyadtan vöröslött a távoli házak mögött, mi pedig siettünk a nagy lóistálló felé, ahonnan kétségbeesett egyenletes kopogtatás hallatszott, mintha valaki vastag falak közül próbálna kiszabadulni, és jeleket ad a világnak, de igen csekély reménnyel, hogy bárki is felfigyel rá. Az istálló félhomályában Fekete Péter kopogtatta a betonpadlót egy csákány-nyéllel.

Ácsi Lajos körülnézett, felfedezett egy petróleumlámpát a mázsán, az volt az első dolga, hogy meggyújtotta a lámpát, és Fekete Péter arcába világított. A kis vézna Fekete Péter töpörödött öregember volt. Legalább tíz évet örege-
dett ez alatt a néhány nap alatt, és most a szemünk láttára öregedett tovább. Révetegen, majdnem idegenkedve pislogott ránk, és az arcunkba köhögött.

– Nem talátd meg? – kérdezte Ácsi Lajos.

– Nem – köhögte Fekete Péter. – De tudom, hogy itt van valahol a padló alatt. Előbb-utóbb megtalálom.

– Persze, hogy megtalálsz – mondta Ácsi Lajos. – Segíteni jöttünk neked.

– Köszönöm – mondta Fekete Péter, azzal meggömbült, és kopogtatta tovább a betonpadlót.

Ácsi Lajos Burai J. kezébe nyomta a lámpát, választott egy csákányt, nyelét lefelé fordította, és kopogtatni kezdte a padlót. Fodó tanár úr egy lapátot fogott, annak a nyelével kezdett kopogni. Burai J. követte őket a füstös petróleumlámpával. Én az ajtóhoz mentem, kilestem a munkásokra. Továbbra sem törődtek velünk, mosták az ásókat, és halkan beszélgettek. A nap lebukott a házak mögött, a másik oldalon az égen kirajzolódott a hold, egyelőre még csak halványan világított, későbbre tartogatta a fényét. Nemsokára hazaindulnak a munkások, jó lett volna minél előbb megtalálni azt az átok pálínkát. Ácsi Lajos és Fodó tanár úr tudták ezt, megpróbálták Fekete Pétert az istálló közepe felé terelni, de a bivalyos nem tartott velük lépést, nagyon módszeresen és lassan ütögette a padlót, alig haladt előre. Fodó tanár úrék nem akartak sokáig komédiázni. Elhagyták Fekete Pétert, gyorsan eljutottak arra a helyre, ahol tegnap éjszaka elásatták a hordót az Erőművésszel.

– Itt kong a padló – mondta Ácsi Lajos.

Fekete Péter felkapta a fejét, és ott hátul, az istálló végében mintha a Rigó nevű bivaly is felkapta volna a fejét. Fekete Péter úgy ment oda Ácsi Lajoshoz, mint egy holdkóros. Ő is megkopogtatta a betont.

– Majd én felszaggatom – mondta kissé felélénkülve.

A csákány hegyes végét belevágta a betonba. Kör alakban lyukakat ütött a padlóba, aztán nekifeszítette a csákány hegyét, és felszakított egy jókora betondarabot. Porhanyós föld volt alatta. Fekete Péter belekotort a földbe, valami koppant. Eldobta a csákányt, és térdre esett, mint az oltár előtt a templomban. Óvatosan, kézzel szedegette ki a földet, és egyszer csak előbukkant a hordó. Ott álltunk körülötte, ő meg ránk emelte tekintetét, nagyon hálás volt és nagyon boldog. Már nem öregedett tovább. És nem is köhögött.

– Ne nyúljon hozzá senki – suttopta. – Majd én... Majd én kiemelem.

Vigyázva, a hordót simogatva szedegette ki a földet, aztán megragadta a hordót, és olyan könnyedén kiemelte, mintha üres lett volna. Egy pillanatra megijedtem, hogy talán tényleg üres, hiszen Fekete Péter majdnem olyan könnyedséggel tartotta, mint előző éjszaka az Erőművész. De nem volt üres,

benne volt Ácsi Lajos pálinkája. Fekete Péter letette a hordót a betonpadlóra, és büszkén, átszellemülten mondta:

- Schank Frigyes pálinkája. A világ legjobb barackpálinkája! Tudtam, hogy meg fogom találni.

Azzal megiramodott, és futott ki az istállóból, ugrálta át a lyukakat, úgy szaladt, mint annak idején a Szelíd Róka, amikor dinamitrudat kötöttek a hasa alá.

Odakint aztán teli torokból elordította magát.

- Megtaláltuk! Megtaláltuk! Megtaláltuk!

Ideje volt elpucolnunk innen. Szível Sanyi odament Ácsi Lajoshoz.

- Adna nekünk néhány szál gyufát? - kérdezte.

Ácsi Lajos kissé kábán álldogált, úgy nézte a pálinkáshordót, mintha most látná először. Összerezzen.

- Micsoda?

- Néhány szál gyufa kellene - mondta Szível Sanyi. - Tüzet szeretnénk gyűjtani, hogy sortüzet adjunk egy bivalyért.

Ácsi Lajos a zsebébe nyúlt, átadott egy egész doboz gyufát, és továbbra is mereven nézte a hordót.

Indultunk kifelé. Azazhogy csak indultunk volna. Mert Fekete Péter, Adamkó, Dobre, Margith József és a többiek rohantak befelé, mint az örültek, félresodortak bennünket, és egymást is majdnem legázolták. Aztán oda-tömörültek az istálló közepére, körbeállták a hordót síri csöndben, és úgy viselkedtek, mintha a világon először történt volna csoda egy téglagyárban. Pedig csak megtaláltak valamit, amiről már azt hitték, hogy nem létezik.

Végre mi hárman kisurranhattunk az ajtón. Az égen ekkor nevette el magát a telihold, kövéren és elégedetten világított le a földre. Lementünk a folyóhoz száraz gallyat gyűjteni. Rengeteg fadarabot sodort partra itt a víz, és mi rengeteg tűzrevalót halmoztunk fel Bódi bivaly sírja mellé. Gyűjtöttünk száraz fűzfalevelet is gyűjtősnak.

Aztán tüzet gyűjtöttünk. Előbb csak kis tüzet, de lassanként feltápláltuk, egyre nagyobb lett, lángok csaptak a magasba, megfényesítették a bivaly sírját, a fűzfákat, a partra húzott csónakot és a folyó szélét, és visszavilágítottak a teliholdra. Szép tüzet csináltunk, megmelegített bennünket a hűvös őszi estén. Megvártuk, amíg összezsugorodnak a lángok, és ekkor a tizennyolc puskagolyót a vörös parázsba raktuk. A golyók hegyét a tulsó part felé fordítottuk, mert ott a folyópart magasabb volt, és az majd felfogja a sortüzet. Betakartuk a golyókat egy nyaláb száraz ággal. És ismét felcsapott a tűz, a lángok már a folyó közepét is megfényesítették.

Ekkor jött le a folyóhoz az első kóbor kutya. Lejött a folyó széléhez, lefetyelt a vízből, aztán megnézte a tüzet, leült és meresztette ránk a szemét, mintha sohasem akarna elmozdulni a közelünkben. Aztán jött még egy és még egy. És jött a többi kutya is. Sokasodtak ott a parton, belemártották a nyelvüket a folyóba, majd leültek szépen egymás mellé, mint a parti fecskék, és valamennyien a tűzbe bámultak meg miránk, mintha nagyon várnának valamit, amire érdemes várni, akármeddig tartson is. Nem viselkedtek ellenségesen, mi mégis kezdtük kellemetlenül érezni magunkat. Furcsa, ijesztő látvány volt ez a sok kóbor kutya, olyan csöndben és mozdulatlanul ültek a vízparton, mint a kísértetek, és szemükből visszavilágítottak az égre csapkodó lángok.

– Lehet, hogy azt hiszik, szalonnát akarunk sütni a tűz felett – mondta Szivel Sanyi. – Biztosan nagyon éhesek.

– Lehet, hogy sejtik, hogy mire készülünk – mondta Burai J.

– Dehogyan sejtik – mondta hideglelősen Szivel Sanyi. – Arról van szó, hogy éhesek. Képesek megtámadni bennünket a ronda dögök. Közéjük kellene durrantani.

Felkapott egy botot, hogy beletúrjon a tűzbe, de én rákiáltottam:

– Hozzá ne nyúlj!

Jól emlékeztem még, hogy mennyire megjártuk Kanegérrel. Kis híján lelőttük. A kutyák azonban engem is megrémisztettek. Kísértetkutyák voltak az erős holdfényben, tűzzel a szemükben, a békésen meglapuló folyóval a hátuk mögött, látszott rajtuk, hogy mindent tudnak a világról, és hogy minden kitelik tőlük. Egy sortűz talán elriasztaná őket. De a golyók most sem akartak elsülni. Bár, ha így utólag visszagondolok, biztos vagyok benne, hogy ezúttal nem kellett olyan sokáig várnunk, mint akkor a temetőfal mellett, amikor az első golyót próbáltuk ki. A kutyák miatt tetszett olyan végtelenül hosszúnak az idő, és én százszor megátkoztam magamban azt a tizen-nyolc vacak golyót, amiért még nem robbannak fel a hatalmas tűzben. És nekem egy pillanatra hirtelen eszembe jutott egy másik kísérteties éjszaka, egy nyári éjszaka. De csak egy pillanatra, mert ekkor elsült az első puska golyó.

Egy nem túl hangos dörrenés hallatszott, és hallatszott a golyó süvítése is, a kóbor kutyák nem mozdultak, de hegyezni kezdték a fülüket. És aztán nagy robajjal elsült egyszerre a másik tizenhét golyó. A robbanás talán még a templomig is elhallatszott. Sortűz volt ez a javából. A devecseri dombok nem omlottak le ugyan, de a világ összerándult körülöttünk. Erre már felug-

rottak a kutyák, szemüket az égre emelték, megugatták a holdat, aztán elfutottak a falu irányába, nem túl gyorsan, nem is ijedten, egyszerűen csak elmentek, mert itt már nem volt semmi dolguk.

És ekkor a téglagyárban, a lóistállóban felcsendült Ácsi Lajos hangja. Érces hangon énekelt valami nagyon szomorú dalt. Sohasem hittem volna, hogy Ácsi Lajos énekelni is tud, méghozzá ilyen szépen. Aztán felbődült Adamkó is, majd csatlakoztak hozzájuk a többiek, énekelt mindenki, hangosan és komolyan, és biztos vagyok benne, hogy ilyen szépen még sohasem énekelték egyetlen téglagyárban sem. Sokáig énekelték, talán órákon keresztül, és ettől gyönyörű, békés lett a holdfényes éjszaka, még a csapkodó lángok is megnyugodtak, halk surrogással melegítettek bennünket, mi pedig boldogok és büszkéek voltunk, hogy egy pompás sortűzet adtunk a Bódi bivalyért.

Éjfél felé járhatott már, amikor ismét csönd lett a lóistállóban. Aztán kijöttek az udvarra a munkások, indultak hazafelé. Felkaptattak a dombon a salakos útra, és a falunak fordultak. Csöndben, libasorban mentek a téglagyáriak, még csak nem is tántorgott egyikük sem, pedig mi arra számítottunk, hogy néhányan majd négykézláb mennek haza. De nem, ők szépen egyenesen mentek a sorban, mint a katonák, még fáradtnak sem látszóttak. Talán azért, mert olyan szépen énekelték eddig.

Később előbukkant Fodó tanár úr és Ácsi Lajos is. Odajöttek hozzánk, leguggoltak a tűz mellé, és csodák csodájára ők sem voltak részegek. Vagy legalábbis nem túlságosan. Fodó tanár úr egy üveget dajkált, és azt mondta:

- Viszünk a szentatyának is Schank Frici pálinkájából. Sakkozni ugyan nem tud, de azért igyekszik segíteni.

- Lánctépő barátunknak is adhatnánk belőle - mondta Ácsi Lajos. - Hát-ha akkor jobban érzi majd magát a padláson.

- Nem érdemli meg - mondta Fodó tanár úr.

- Ma reggel nagyon megkínlódott egy kellemetlen rozsdás láncsal - mondta Ácsi Lajos.

- Jó, majd megfontolom a dolgot - mondta Fodó tanár úr. - Bár egy ideig még haragudnom kell rá. Így illene.

- Adhatunk neki egy keveset - mondta Ácsi Lajos. - Lehet, hogy akkor még énekelne is ott fenn a padláson.

- Nem tud énekelni - mondta Fodó tanár úr. - Botfűlű. Már gyerekkorában is botfűlű volt.

- Fekete Péter köhög még? - kérdezte Burai J.

- Nem köhög - mondta Ácsi Lajos. - Soha életében nem fog többé köhögni. A világ legjobb barackpálinkájából ivott, és ettől meggyógyult. Schank Frici meggyógyította.

- Schank Frici egy kizsákmányoló gazember volt - mondta Fodó tanár úr -, de az italhoz értett, azt meg kell hagyni. És ezzel jóvátette egy csomó bűnét, ha nem is az összeset.

- Megénekeltetett egy egész téglagyárat - mondta Ácsi Lajos.

- Lehet, hogy nem is volt olyan gazember, mint ahogy hittük - mondta Fodó tanár úr. - No, szálljunk hajóra.

- Én gyalog megyek - mondta Ácsi Lajos. - Jól fog esni a séta a holdfényben.

- Unalmas lesz - mondta Fodó tanár úr.

- Majd dudorászok útközben - mondta Ácsi Lajos. És halkán dúdolva felment a salakos útra.

Mi a vízre löktük a csónakot, és beszálltunk. Fodó tanár úr hanyatt feküdt, a pálinkásüveget a mellére tette, és azt mondta:

- Nagyon lassan és nagyon csöndesen evezetek. A víz csobbanását sem akarom hallani. Aludni akarok. És álmodni. Szépeket akarok álmodni és sokáig. Azt akarom álmodni, hogy sokan vagyunk, gyönyörűen énekelünk, anélkül, hogy egy korty pálinkát is ittunk volna. Csak az énekszót akarom hallani. Ha felébresztetek, a vízbe dobállak benneteket.

Azzal Fodó tanár úr lehunyta szemét, elmosolyodott és elaludt.

Szível Sanyi a folyó közepére kormányozta a csónakot. Én megragadtam a másik evezőt, óvatosan, nesztelenül mártogattuk az evezőket, nem csaptunk zajt, a csónak lassan, csöndben, enyhén ringatózva kúszott előre a tükörsima vízben. Fodó tanár úr mosolyogva aludt, álmában színjőzan emberek énekeltek, bizonyára szépen és jókedvűen.

Nagyon hosszú volt ez az út most, a téglagyártól a Szívig. Hosszú és álomszerű. És ekkor nekem másodszor is eszembe jutott egy másik kísérteties, álomszerű éjszaka, egy nyári éjszaka. Amikor szokatlanul sűrű köd ereszkedett a földre, de mi egy torony tetejéről mégis láttuk a csillagokat, lent a torony lábánál pedig Gergián, a vadór zongorázott. Aztán egy puskalövés, és a magasból a földre hullik egy kárókatona. Már mi is lent vagyunk a ködben, jóformán semmit sem látunk, még egy puskalövés hallatszik, és Gergián szétlőtt mellel fekszik a földön, és a csillagok eltűnnek. Most furcsamód fényes, holdvilágos őszi éjszaka van, és mégis homályosan látszik minden, talán ezért jutott eszembe Gergián. Körülöttünk a sűrű nádasok megnövesz-

tik sötét árnyékaikat, és ettől nagyon mély lesz a sima víz, meg attól is, hogy a Szekszer-híd árnyéka akkora, mint egy diadalkapu. A Kálvária mintha rádőlné a folyóra, a megfeszített Krisztus pedig a két latorral együtt elnyújtózik a víz tetején. Homályos és valószerűtlen minden a csónakunkból nézve, valószerűtlen az is, hogy a Szív fölött egy ember ül és vakaródzik, persze, hogy Kanegér, mögötte ott áll a felesége, mindketten lefelé néznek a víz-esésre és Ácsi Lajosra, aki hanyatt fekszik a szív alakú kőlapon a bokáig érő vízben, és vigyorog az égre: napsütötte barna arcából jókedvűen, egy kicsit talán gúnyosan elővillannak fehér fogai.

Messziről is látszik, hogy Ácsi Lajos nevet, és ahogy közeledünk, egyre szélesebben nevet. Burai J. a szemét dörzsöli, nyilván ő sem tudja már, hogy álmodik-e vagy ébren van. Nem álmodunk. Ácsi Lajos tényleg ott fekszik a vízben és vigyorog.

- Mi a jóisten történik itt? - kérdezi Szivel Sanyi. Leteszi az evezőt, kiugrik a csónakból, odatocsog Ácsi Lajoshoz. Mondani akar valamit, de csak a száját tátogatja, lehajol, kezét Ácsi Lajos nyakához érinti, aztán fülét a mellére szorítja. Később lassan felegyenesedik, és kongó, színtelen hangon azt mondja:

- Meghalt.

Persze hogy meghalt. Megéreztem én ezt. Megéreztem én, hogy egy ilyen éjszaka nem végződhet jól.

- Nem halt meg - mondja fentről Kanegér. - Leveszi a kalapját, és vakarja a fejét. - Nem halhatott meg. Az előbb még énekelt.

- Meghalt - mondja nagyon hangosan Szivel Sanyi.

És egyszerre minden hangos lett körülöttünk, mintha most ébredtünk volna fel. Hangosan csobogott a kis vízesés, hangosan szuszogott Fodó tanár úr, és fülrepezstően hangosan ordította el magát Burai J.:

- Tanár úr, ébredjen fel!

Fodó tanár úr felült, a pálinkásüveg legurult a melléről, nagyon koppant a csónak fenekén, de nem tört össze.

- Mindjárt a vízbe doblak - vicсорított Fodó tanár úr Burai J.-re.

- Ácsi Lajos meghalt - kiáltottam a fülébe.

- Téged is a vízbe doblak - mondta Fodó tanár úr. - Megmondtam, hogy ne ébresszetek fel. Miről beszéltek egyáltalán?

Valamit mégis megérthetett abból, amit mondtam neki, mert felugrott, majdnem kiborított bennünket a csónakból, aztán odabukdácsolt Ácsi Lajoshoz. Megállt Szivel Sanyi mellett, és csak nézte, nézte a nevető és halott Ácsi Lajost.

És végre ébredezni kezdett Fodó tanár úr is. Az első dolga az volt, hogy elkapta Kanegér bokáját, és lerántotta a cigány ócskavasast a vízbe. Kanegér hanyatt esett a csúszós kövön, Fodó tanár úr fenyegetően föléje hajolt.

- Te ölted meg, piszkos gazember.

- Dehogyan öltöm meg - tiltakozott vacogva Kanegér. - Hozzá sem nyúltam, esküszöm.

- Te ölted meg - mondta ökölbe szorított kézzel Fodó tanár úr.

- Hozzá sem nyúltam, a szemem világára, az anyámra esküszöm - hadarta rémülten Kanegér. - Ő maga jött ide le a vízbe, hanyatt feküdt és énekelte. Azt mondta, jól érzi magát a vízben. Később elhallgatott és meghalt. De akkor miért nevet még mindig?

- Kelj fel - mondta Fodó tanár úr. - Tegyük ki a partra.

Fodó tanár úr, Kanegér és Szivel Sanyi megfogták Ácsi Lajost, és kiemelték a vízből. Odarohantunk mi is Burai J.-vel, és segítettünk nekik. Felraktuk a partra a holttestet, és felkapaszkodtunk mi is, körülálltuk Ácsi Lajost. Ő még mindig vigyorgott, nagy fehér fogait mutogatta a teliholdnak. És Fodó tanár úr ekkor hirtelen megvadult. Ordítani kezdett. Miránk hármunkra, Burai J.-re, Szivel Sanyira és énám ordított:

- Vízihullák akartok lenni?! Igen, azok lesztek. Vízihullák! És dinamitot kötnek a derekatokra! Azt akarjátok? Miért nem fekszetek ágyba, amikor lemegy a nap, és miért nem alusszátok ki magatokat, mire feljön a nap? Faragjátok magatoknak facipőt téli-re! Gyűjtsetek tűzrevalót, és fűtsetek be a kályhába. Ne a folyóparton gyűjtsatok tüzet éjszakánként! Ne álmodjatok, hanem pihenjete, mert elég volt...

- Egyszer majd elmeséljük az álmainkat - mondta Burai J.

Fodó tanár úr elhallgatott, nagyot nyelt, feldúltan állt előttünk. Mi pedig felsorakoztunk, mint az osztályban időnként, amikor pofonokra vártunk. Most is arra vártunk, és nem bántuk volna, ha Fodó tanár úr felpofoz bennünket. Annyira rohadtul éreztük magunkat, hogy ezek a pofonok csak segítették volna. De nem bántott bennünket Fodó tanár úr. Dühösen legyintett, és azt mondta:

- Valamelyiktek hívja ide a papot.

Szivel Sanyi sarkon fordult, és elrohant a parókia felé. Kanegér meg váratlanul elsírta magát. Leguggolt Ácsi Lajos mellé és sírt. Odament hozzá Borus Liza, a felesége, megsimogatta a fejét, majd ő is leguggolt, megfogta Ácsi Lajos ernyedt kezét, és vég nélküli mormolásba kezdett.

- Neked meg mi bajod van? - kérdezte Fodó tanár úr Kanegértől.

- Elmegyek innen - hüppögött Kanegér, és közben reszketett, vizes volt rajta minden, bizonyára nagyon fázott. - Soha többé nem jövök a Szívhez, úgysem merem kiszerezni a vízimalmot. Ma éjjel is csak ülök itt, ki akarom szerezni a vízimalmot, közben tudom, hogy nem merem kiszerezni. Jön Ácsi Lajos, jókedvű és énekel. Azt mondja, hogy tisztának érzi magát ma éjszaka, és hogy még tisztább akar lenni. Azzal leereszkedik a vízeséshez, és hanyatt fekszik a vízben, és azt mondja, hogy ma éjszaka nagyon tiszta akar lenni, és hogy jól érzi magát. Megint énekel. Halkan és nagyon szépen énekel, nekem elhiheti, én értek az ilyesmihez. Gyönyörűen énekelt, nem úgy, mint általában a parasztok, akik üvöltének, mint a farkasok. Aztán elhallgat, nem énekel tovább, de jókedvű és nevet. És meghal.

- A tenyerébe van írva a halál - mondta ekkor Borus Liza.

- Elmegyünk innen - mondta Kanegér. - Felőlem megrohadhat a világ összes ócskavasa. A feleségem ért a tenyérjósláshoz. Szépen felöltözünk, és fellépünk a színpadokon. Én majd összecsiszítom a népet, az asszony meg tenyérből jósol. Olyanok leszünk, mint az Erőművész.

- Tudsz szépen beszélni az emberekkel? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Aj-aj - mondta Kanegér -, százszámra fognak összecsiszódni, ha én hívom őket.

- Te leszel az Erőművész segédje - mondta Fodó tanár úr.

- Én? - kérdezte Kanegér, és már nem sírt, csak reszketett.

- Te és a feleséged - mondta Fodó tanár úr. - Szép asszony a feleséged, jól fog mutatni tornaruhában a színpadon. Te pedig aranyszájjal csalogatod a nézőket.

- De hát hol van az Erőművész? - kérdezte Kanegér.

- Hamarosan itt lesz - mondta Fodó tanár úr.

Igaza volt, hamarosan megérkezett az Erőművész Berecz plébánossal. Futva jöttek, Szivel Sanyi vezette őket. Berecz plébános nyomban letérdelt Ácsi Lajos fejéhez, előbb megvizsgálta, mint egy orvos, aztán összekulcsolta a kezét, és imádkozásba fogott.

- Meghalt? - kérdezte szuszogva az Erőművész, és miután senki sem válaszolt neki, nyakon ragadta Kanegért és a levegőbe emelte. - Biztosan ez ölte meg!

Borus Liza felugrott, és ököllel döngetni kezdte az Erőművész mellét. Erre az Erőművész másik kezével Borus Liza nyakát ragadta meg, és őt is a magasba emelte.

- Engedd el őket - szólt rá Fodó tanár úr.

- Nem ők ölték meg? - kérdezte az Erőművész.

- Nem - mondta Fodó tanár úr. - Megállt a szíve. Lehet, hogy ő akarta, hogy megálljon. Az efféle embereknel sohasem lehet tudni. Előbb-utóbb vízihulla lesz mindegyikből.

Most meg Fodó tanár úr sírta el magát kis híján. Félrenézett, és hallottuk, hogy csikorgatja a fogait.

Az Erőművész végre lerakta a földre Kanegért és a feleségét, akik már alig éltek.

- Ezek lesznek a segédeid - mondta Fodó tanár úr rekedten.

- Ezek? - kérdezte az Erőművész. - Ilyen koszosan?

- Te is elég koszos vagy - mondta Fodó tanár úr. - Majd kivakaróztok mind a hárman.

Kanegér és Borus Liza fájdalmas arccal tapogatták a nyakukat, de már szolgálatkész és mosolyogva néztek fel az Erőművészre.

IX.

Szép temetése volt Ácsi Lajosnak, elég sokan összegyűltünk. Elég sokan eljöttek az iskolából, persze csak diákok, a tanárok közül egyedül Fodó tanár úr. A téglagyáriak valamennyien eljöttek Adamkó vezetésével, mindegyikükön sötét ünneplőruha volt, alig ismertünk rájuk. Közöttük volt Fekete Péter is, és egyáltalán nem köhögött. És ott volt még a temetésen Beles Marci bácsi és a sánta Dukay János, aki erre az alkalomra felrakta összes érdemrendjeit és kitüntetéseit, a rengeteg kitüntetés elborította a mellét. Eljött természetesen az Erőművész is Kanegérrrel és annak feleségével, ők is szépen felöltöztek, és egy-egy koffer volt náluk, a temetés után azonnal elutaztak valahová, és elég sokáig nem hallottunk róluk. És ott volt Rozmaring Bandi színjőzanon és nagyon boldogtalanul, egyik keze a nyakába kötve, úgy látszik, valami baleset érhetette az éjszaka, sőt még a mocskos Siszta Sándor is, aki cukorból és élesztőből főzte az ocsmány pálinkáját, még ő is eljött a temetésre. És eljöttek mások is, köztük egy csomó öregaszszony, akik eljárnak minden temetésre és megsiratnak boldog-boldogtalant...

Berecz Máté plébános szép hosszú beszédet mondott, és időnként felolvastott a bibliából, főleg Ezékiel könyvéből. Jóformán semmit sem értettünk belőle. Pedig Berecz plébános többször is körülnézett nagyon jelentőségteljesen. Aztán a kántor énekszóval elbúcsúztatta Ácsi Lajost a barátaitól, de senkit sem nevezett meg a barátai közül. Végül Berecz plébános imádkozott egy sort a ministránsokkal, meg énekeltek is, és ekkor a földbe eresztették Ácsi Lajos koporsóját. Fodó tanár úr kis göröngyöt dobott a koporsó után, és odamentek a téglagyáriak és még sokan mások, és ők is földet szórtak a koporsóra. Aztán Szivel András, a temetőcsősz bekotorta a földet a sírgödörbe, és a földbe szúrt egy fakesztyet. Berecz plébános megszentelte a sírt, és megint imádkozott.

És ekkor furcsa dolog történt. Senki sem akart hazamenni. Pedig temetéseken ilyenkor már általában szétszéled a nép, legfeljebb a családtagok maradnak ott siratni még egy kicsit az elhunytat. Most senki sem sírt, viszont nem akartak hazamenni. Csak álltak ott az emberek a temetőben, hallgatagon néztek maguk elé, fejükön előrecsúszott a fekete kalap, és olyanok voltak, mint a varjak a kopár akácfaerdőben. Majdnem fél óráig álltak így, Berecz plébános már berekedt a sok imádkozástól, míg végül az Erőművész nem bírta tovább, felkapta kofferjét, és majdnem futva indult a temetőkapu felé. Kanegér és

Borus Liza loholtak utána. Ezzel megbolydult a néma gyülekezet, mások is elindultak, és csakhamar kiürült a temető. A sírnál csak mi öten maradtunk: Burai J., Szivel Sanyi, Hodonicki Oszkár, Virág Péter meg én.

Szép őszi délután volt, azazhogy csak olyannak látszott, tulajdonképpen nem volt igazán szép. Mert a nap elbágyadt az égen, nem melegített már, és a folyó felől hűvös szél kerekedett. Nagyon hirtelen megváltozott az idő Ácsi Lajos temetése napján.

– A tél szaga érződik – mondta megborzongva Hodonicki Oszkár. – Nagyon rövid lesz ez az ősz.

– Bár még rövidebb lett volna – mondtam. – Ilyen bitang rossz őszt még nem éltem meg.

– Minden rosszul alakult körülöttünk – mondta Virág Péter.

– Az Erőművésszel kezdődtek a bajok – mondta Hodonicki Oszkár. – Emlékezzetek csak vissza! Bár sohase jött volna ide az Erőművész.

– Hülyeségeket beszélsz – mondtam. – Azt sem tudod, mi minden történt tulajdonképpen.

– Az éjjel azt álmodtam, hogy már tél van – mondta Hodonicki Oszkár. – Derékig ért a hó, és a hóban elvadult kóbor kutyák jártak. Rengeteg elvadult kutya.

– A kóbor kutyák az éjjel megtámadták Rozmaring Bandit, és összemarták a karját – mondta Virág Péter.

– Nem bántottak azok senkit – mondta Burai J. – Mi láttuk a kóbor kutyákat az éjszaka.

– Márpedig lemarták Rozmaring Bandit – bizonygatta Virág Péter. – Keszler doktor kötözte be, és három injekciót is adott neki ma reggel. És most Rozmaring Bandi egy hétig nem ihat egyetlen korty pálinkát sem. Azért olyan rosszkedvű.

– Meg Ácsi Lajost is sajnálja – mondtam.

– Sortüzet kellene adnunk – mondta Burai J.

– Miféle sortüzet? – kérdezte Hodonicki Oszkár.

– Olyant, hogy a világ végéig elhallatsszon – mondta Burai J.

Szivel Sanyi hozzám fordult:

– Van még golyód? – kérdezte.

– Nincsen – mondtam.

– Kereshetnénk – mondta Burai J. – Ha egy kis szerencsénk van, találhatunk még puskagolyót. És akkor éjszaka hatalmas tüzet gyűjtanánk a temetőfal mellett, és pompás sortüzet adhatnánk.

– Milyen sortűzről beszéltek ti? – kérdezte Hodonicki Oszkár.

- Hol talátlad azokat a golyókat? - kérdezte tőlem Szível Sanyi.
- Az iskola padlásán - mondtam.
- Van ott még golyó? - kérdezte Szível Sanyi.
- Persze hogy van - mondta Burai J. - A háború alatt katonaszökevények bujkáltak a padlásán.
- Hát akkor mire várunk? - nézett rám Szível Sanyi.
- Előbb elmegyünk a Hofanesz kislányok sírjához - mondtam.

Elindultam, és most senki sem okvetetlenkedett, jöttek utánam szó nélkül. Körüljártuk a Hofanesz kislányok sírját, és rengetegszer elmondtuk hogy: „Szegény Paula, szegény Angéla, szegény Blanka, szegény Noémi”. Mert nem háromszor jártuk körül a sírt, hanem legalább harmincszor, és mindenki teljes meggyőződéssel sajnálkozott a szegény Hofanesz kislányokon, még Szível Sanyi is. Azután elmentünk az iskolába. Reméltük, hogy nem találkozunk senkivel, és nyugodtan kutathatunk a padlásán.

Csakhogy már furcsa lett volna, ha az iskolaudvaron nem vár ránk valami meglepetés. De várt. A padlásfeljáró előtt most is sakkoztak. Fodó tanár úr és Berecz plébános. Szemben egymással az asztalra könyököltek, mereven bámulták a sakktablát, úgy belemerültek, mintha a sakkozásnál nem lenne fontosabb dolog a világon. A kezük ügyében egy pálinkásüveg állt az asztalon, alighanem az az üveg, amelyet a téglagyárból elhoztunk. Az udvaron kint volt még egy harmadik szék is, Ácsi Lajos vedlett karosszéke, árván és üresen terpeszkedett a kibicek helyén.

Köszöntünk Fodó tanár úrnak és Berecz plébánosnak, Fodó tanár úr rosszkedvűen ránk nézett, és nem szólt semmit, úgy látszik, kicsit már elege volt belőlünk.

Így hát gyorsan beiskoltunk a padlásfeljáróba, és onnan felmáztunk a padlásra. A felgyülemlett rengeteg kacat legalább olyan árván és lélektelenül fogadott bennünket, mint Ácsi Lajos karosszéke az udvaron. Nekiéstünk és feltúrtuk a sok porosodó holmit. Öten voltunk, ötfelé széledtünk szét. Feltúrtuk a padlás minden zugát, körüljártuk a kéményeket, végigtapogattuk a horogfákat, bemáztunk minden sarokba, és taláztunk ott mindenfélét, patkószegtől kezdve kibelezett ébresztőóráig, egérrágta bársonymellénytől birka kolompig, de golyót azt nem taláztunk. Egyetlenegy tetves puskagolyót sem. Porosak, piszkosak és gyűrtek lettünk, hajunkra pókháló ragadt, olyan nyomorúságosan néztünk ki, mint az Erőművész azon a reggelen, amikor elszakította Szível Sanyiék kutyaláncát, mi azonban még egy vékony madzagot sem tudtunk volna elszakítani. Mert nagyon elfáradtunk, és szomorúak voltunk. Ránk sötétedett ott a padlásán, és mi majdnem elbőgtük magunkat.

Lemásztunk a létrán, és visszamentünk Fodó tanár úrékhoz. Segélykérőn álltunk meg az asztaluk mellett, de hát senki sem tudott segíteni rajtunk. Berecz plébános felkelt a székéből, és meggyújtotta az ereszen lógó két viharlámpát. Aztán fázósan összehúzta magát, de azért elégedetten ült vissza, mert nyeresre állt Fodó tanár úr ellen.

Ekkor jött be az iskolaudvarba a behemót Dukay János. Ünneplőruháját már levetette, a rengeteg kitüntetést leszedte a melléről, kissé kopott báránybőr bekecs volt rajta, odabicegett hozzánk, és belevetette magát Ácsi Lajos karosszékebe. Fodó tanár úr pálinkát töltött neki is, és azt mondta:

- Ácsi Lajos pálinkája. Elásta a földbe, mielőtt meghalt. Az volt a kívánsága, hogy ha megtaláljuk, igyunk az emlékére. Nagyon jó barackpálinka.

Dukay János lehajtotta a pálinkát, és azt mondta:

- A világ legjobb pálinkája.

Fodó tanár úr ekkor végigmért bennünket.

- Ti miért lógtatjátok az orrotokat? - kérdezte. - Miért nem mentek haza lefeküdni?

- Golyót kerestünk a padláson - mondtam.

- Miféle golyót? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Puskagolyót - mondtam.

- Puskagolyót, mi? - hördült fel Fodó tanár úr. - Kit akartok megölni?

- Senkit - mondtam. - Sortüzet akartunk adni.

- Sortüzet?

- Igen - mondtam. - Ácsi Lajosért.

- Meg a Hofanesz kislányokért - mondta Burai J.

- Sortüzet Ácsi Lajosért és a Hofanesz kislányokért - dűnnyögte elgondolkodva Fodó tanár úr.

- És a Szelíd Rókáért is - mondta Burai J.

- Az meg kicsoda? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Egy macska volt - mondta Burai J. - Felrobbantották.

- Értem - bólogatott Fodó tanár úr. - A külön macska. Lehet, hogy jól járt azzal, hogy felrobbantották. Így nem lett vízihulla belőle.

- Gergiánért is sortüzet adnánk - mondta ekkor Hodonicki Oszkár.

- A vadórért, aki a nyáron halt meg - magyaráztam. - Nagyon kedvelt bennünket. Ott voltunk mellette, amikor agyonlőtték.

- Elég balszerencsés barátaitok vannak - jegyezte meg epésen Fodó tanár úr.

- A Bódi nevű bivalyért is sortüzet adnánk - mondta Burai J. - Eltörte a gerincét munka közben, és le kellett taglózni. Egyszer már adtunk sortüzet a sírjánál, de szerintem megérdemel még egyet.

- Attól tartok, hogy ennyi golyót nem fogtok találni - mondta Fodó tanár úr.
- Egyetlenegy sortüzet adnánk valamennyiükért - mondtam.

Dukay János ekkor nehézkesen felemelkedett a karosszékből, leakasztotta az egyik viharlámpát, és azt mondta:

- Várjatok egy kicsit.

Besántikált a padlásfeljáróba, aztán hallottuk, hogy megy felfelé a létrán. És hallottuk, hogy járkál odafönt a padláson. Nagyokat dobantott az egészséges lábával.

Nem maradt fönt sokáig. Talán még tíz perc sem telt el, már jött is vissza, kezében egy tarisznyafélét hozott, a viharlámpát visszaakasztotta a helyére, a tarisznyát pedig a földre dobta. Hangosan megcsörrent valami. Egyszerre ugrottunk oda mind az öten. A tarisznyában golyók voltak. Legalább hatvan puskagolyó.

- Úristen! - mondta Szivel Sanyi. - Micsoda sortüzet adunk ma éjszaka.
- Elhallatszik a világ végéig - mondta Burai J.

Berecz plébános rosszallóan megcsóválta a fejét, és azt mondta:

- Nem való golyó a gyerek kezébe.

- Látták már a halált - mondta Dukay János. - Barátkozzanak meg a puskagolyóval is.

- Tulajdonképpen el kellene koboznom tőlük a golyókat - mondta Fodó tanár úr. - Én vagyok az osztályfőnökük.

Szivel Sanyi közelebb ment az asztalhoz, és kajánul megkérdezte Berecz plébánostól:

- Mi az eredmény, plébános úr?

- Ha fél perc alatt nem takarodtok el innen, megetetem veletek a puskagolyókat - mondta dühösen Fodó tanár úr.

Berecz plébános viszont készségesen bemondta az eredményt:

- Nyolc-három a javamra.

- Nem behozhatatlan előny - mondta Fodó tanár úr. - Egyáltalán nem behozhatatlan előny. No, menjetek innen a fenébe.

Elkotródtunk gyorsan, Burai J. boldogan hozta a golyókat. A kapuból még visszanezítettünk a padlásfeljáró felé. A három ember csöndben ült a kis asztal körül, fejüket összedugták, mintha valami fontos dolgot készülnének megbeszélni. Felettük, mint két tévelygő szentjánosbogár, halványan világítottak a viharlámpák.

Mi meg akkor éjszaka hatalmas tüzet gyújtottunk ott a folyónál, a keskeny gáton, a temetőfal mellett.

AZ ANGYALI VIGASSÁG

Fodó tanár úr

Nem sikerült meggyőzőnöm, uram? Kár. Pedig higgye el, igazam van. Nem érdemes. Meg aztán, ezzel az életlen késsel amúgy sem tudná felvágni az ereit. Manapság a vendéglőben nem adnak éles kést az ember kezébe. Ha valaki fel akarja vágni az ereit, csinálja azt otthon, egy zsilettel a fürdőkádban, vagy mit tudom én. Szóval tegye le azt a vacak kést, a pincér is néz már bennünket. Hogy már gyermekkorában is? Gyermekkorában! A gyermekkoromról én is mesélhetnék sok mindent. Ha úgy akarnám, csupa szomorú dolgokat. Például Fodó Tanár Úrról. Igen, róla is. Szóval, Fodó Tanár Úr.

Fodó Tanár Úr egy kutya volt. Egy megszelídült kóbor kutya, bánatos képű, bozontos állat. Persze, volt egy igazi Fodó Tanár Úr is, aki történelmet tanított nekünk az iskolában. Ennek volt egy csinos felesége, törekeny, fekete hajú asszony és egy kislány. Egy szép napon az asszony lelépett, soha többé nem hallottunk róla. Fodó Tanár Úr egyedül maradt a csecsemővel. Mosta a pelenkákat, éjszakánként pedig berúgott. Mogorván és zákányosan járt el az iskolába, történelemórákon időnként leborult az asztalra, és elaludt. Azután felébredt, és felpofozta a fél osztályt. Nagyon el volt anyátlanodva, nem csodáltam volna, ha kezet emel magára, de ő inkább felpofozta a fél osztályt. Nem is haragudtunk rá, hiszen olyan bánatos képpel pofozott bennünket, hogy csak sajnálkozni lehetett rajta. De én most a másik Fodó Tanár Úrról kezdtem beszélni, a kutyáról.

Valamikor ősszel egy kóborkutya-falka jött be a faluba. Elvadult, kócos dögök voltak, eleinte csak a faluszéli házakat kerülgették, később egyre beljebb nyomultak, vicsorítottak az emberekre, széttépték a baromfit, szemétdombokon szimatoltak, és éjszakánként úgy üvöltöttek, mint a farkasok. Leginkább Povazsánszkinak, a halásznak a háza körül gyűltek össze, a folyóparton, esténként bementek az udvarba is. Nyilván a szag vonzotta őket. Povazsánszkinak az udvarában ugyanis mindig bűdös volt. Bűdös volt a házában is. Halakat, pézsmapatkánybőröket, meg ki tudja még mit szárított ott, varsák és hálók lógtak mindenfelé, időnként kátrányt főzött, hogy bemázolja a csónakjait. Képzelteri. Ő maga is bűzlött, egyedül élt, senki sem gondoskodott róla, más talán meghülyült volna egyedül ott abban a házban, Povazsánszki azonban kemény és kegyetlen ember volt. Én nem szerettem,

mert vízbe fojtotta a pénzmapatkányokat, és kirabolta a vadkacsák fészkeit, de azért még ma is elismerem, hogy jól tartotta magát abban a koszos, bűdös házban. Elég az hozzá, hogy a kóbor kutyák odaszoktak az udvarába. Előkaparták a pénzmapatkányok csontjait, és marakodtak mindenféle hulladékon. Végül Povazsánszki megelégte a dolgot, és csapdákat állított. Erős, rugalmas acéldrótból hurkokat készített, és elhelyezte őket az udvarban. Éjszakánként két-három kutya mindig fennakadt a hurkokon. Ha azt az üvöltést hallotta volna! Vonítottak, nyüszítettek a kutyák, az egész környéken hideglelősen ébredtek az emberek. Csak Povazsánszki aludt nyugodtan. Reggel aztán szemrevételezte a csapdába esett kutyákat. A szukákat addig verte egy bottal, amíg már nyüszíteni is alig bírtak, akkor elengedte őket. A kan kutyákat pedig kiherélte. Igen, jól hallotta. Felakasztotta a kan kutyákat egy faágra, és tíz másodperc alatt kiherélte. Nem volt ez szakszerű herélés, az többi időt igényel. Povazsánszki egyszerűen lemetszette a herezacskóikat, aztán kihajította a kutyákat az udvARBól. Elhiszem, hogy undorító, de említettem már, hogy Povazsánszki milyen ember volt, és ezenkívül meg kell hagyni: a kutya-falkát egy hét alatt végérvényesen szétszórta. Nem volt ott többé éjszakai üvöltés. Igaz, Povazsánszki attól kezdve sokáig vastag bottal járt az utcákon, mert még a jól nevelt házórzó ebek is nekirontottak. A kiherélt kan kutyák ellenben igen jámboran viselkedtek, nagyon betegek voltak. Így jelent meg egy reggel a házunk előtt egy bozontos szőrű, kiherélt, szomorú kutya, és lefeküdt a szikla mellé, nyalogatta a sebé-t. Így, ahogy mondom. A mi házunk előtt tényleg volt egy szikla. Az első szikla, amit életemben láttam, és sokáig az egyetlen is. Mifelénk ugyebár nincsenek hegyek, de ez hegyoldalból hasított, igazi szikla volt. Az apám hozta valahonnan, amikor felépítette a házunkat, és eperfákat ültetett eléje. Sarokházunk volt, egy vert falú vityilló, de mégis sarokház, és apám nagyon büszke volt rá, szép eperfacsemetéket ültetett az utcára. Az egyik fiatal eperfát azonban legázolták a szekerek. Esős időben ugyanis a parasztok, mikor befordultak az utca-sarkon, hogy elkerüljék a kátyúkat, felhajtottak a ház elé, és a földre nyomorították az eperfát. Hajlékony, szívós fa volt, nem tört el, de lenyűzódott a kérge, és időtlenül meggömbült. Apám feldühödött, valahonnan szerzett egy igazi sziklát, szép masszív kődarab volt, öt ember is alig tudta volna megmozdítani, de mégis odakerült a házunk elé, a szegény meggyötört facsemete mellé. Egy este valamelyik paraszt nekihajította a szekerét, a bal első kerek összetört, attól kezdve békén hagyták az eperfánkat, amely évek folytán szépen terebélyesedett, ronda göcsörtös fa lett belőle, a törzséből, ahol le-

nyúzták a kergét, állandóan macskacsipa folyt, de jól termett, és árnyékot tartott. Szerettem ezt a fát, mert kicsi gyerekkoromban Péntek Vera, egy utcánkbeli kamasz lány az eperfa alatt, a sziklán üldögélve szokott ölébe venni engem, és duruzsolt ott nekem, vagy inkább magának, mindenféle szomorú dolgokról.

Hát ez a Péntek Vera is mesélhetne ezt-azt a gyermekkoráról. Szerelme-gyerek volt, az anyja lányfejjel szerezte, aztán, hogy férjhez ment az anyja, képzelheti, miket kellett eltűrnie a vétke miatt, ezért akármilyen semmisé-gért megverte azt a szegény lányt, aki alig várta, hogy elszökhessen hazulról a házunk elé, leült a sziklára, ölébe vett engem, duruzsolt mindenfélét, és né-ha sírt is. De most nem erről van szó, hanem a kutyról.

Szóval a kutya ott feküdt a szikla mellett, és nyalogatta magát. Messziről néztem, nem tetszett, hogy pont a sziklám mellé telepedett, meg félttem is tő-le. Később odajött Burai J. Burai J. akkoriban nagyon jó barátom volt, utálta Povazsánszkit, akárcsak én, és szerette Péntek Verát velem együtt, emellett természetesen még közösen utáltunk egy csomó embert, és szeretünk né-hányat, amint az már lenni szokott. Burai J. az állatokat is szerette, ahol csak tehette, istápolta őket. Így hát közelebb ment a szenvedő kutyához, meg-nézte minden oldalról, aztán megállapította:

- Hasonlít Fodó Tanár Úrra.

- Igen, hasonlít rá - mondtam még mindig messziről. - Éppen olyan bá-natos pofája van, mint Fodó Tanár Úrnak.

- Hozzál neki valami ennivalót - mondta Burai J.

Bementem a házba, kerestem egy kenyérdarabot, aztán visszaballagtam, és odaadtam Burai J.-nek. Ő pedig a kutya elé dobta, és biztatta:

- Egyen, Tanár Úr.

Nehogy azt higgye, hogy Burai J. ezt gúnyosan mondta. Dehogyan. A lehe-tő legkomolyabban tanárurazta a kutyát. Csakhogy Fodó Tanár Úr nem na-gyon akart enni. Kedvetlenül szagolgatta a kenyérdarabot, bele is harapott, de aztán megint csak a sebeit nyalogatta.

- Egyen, Tanár Úr - nógattam én is, kevesebb komolysággal, mint Burai J. - A tökein már úgysem seíthet.

Burai J. dühösen horkantott rám, leült a sziklára, és simogatni kezdte Fodó Tanár Urat. A kutya hálásan felnézett ránk, nagy bajában igazán méltá-nyolt minden kedvességet, pedig egy nappal ezelőtt még bizonyára rávicso-rított mindenkire. Burai J. később csontokat és vizet hozott neki. Fodó Tanár Úr a vizet megitta, enni a csontokból sem akart. Viszont ott maradt a szikla

mellett, ott ápolgatta magát, éjszakánként hallottam, amint keservesen vinyog álmában, csúnya álmai lehettek, talán Povazsánszkiról, a halászcél álmódott. Három nap múlva már evett is, mi meg ültünk a sziklán, és simogattuk. Később megpróbáltuk becsalni az udvarunkba, de oda egy istennek nem volt hajlandó bejönni. Nem volt hajlandó bemenni egyetlen házba sem. Pedig egyébként elkísérgetett bennünket mindenhová, szaladt mellettünk, ha iskolába mentünk, eljött egészen a folyóig, ott azonban megállt, távol Povazsánszki házától, tovább nem mert jönni, általában ott várt meg bennünket, amikor jöttünk haza. Szeretett bennünket nagyon ez a Fodó Tanár Úr, és már nem volt mindig olyan bánatos, csak éjszakánként nyűszített fájdalmasan, a rossz álmai megmaradtak.

Eljött a tél, leesett a hó, Fodó Tanár Úr lyukat kapart a szikla alá, bebújt, mint egy ürge, csak az orrát dugta ki néha, és most éjszakánként tompábban hallatszott a nyűszítése. Enélkül a nyűszítés nélkül talán már aludni sem tudtam volna nyugodtan. És egy éjszaka, tél vége felé, amikor már olvadni kezdett a hó, tényleg a csendre ébredtem fel. Nem hallottam Fodó Tanár Úr hangját. Nyugtalanul ültem fel az ágyban, csönd volt mindenütt. Halványan visszaemlékeztem, hogy félálomban egyszer mintha hallottam volna, hogy Fodó Tanár Úr dühösen csahol, de hát ez előfordult már máskor is, általában megugatta a késői járókelőket, bár nem bántott senkit. Nyugtalanul virrasztottam reggelig, akkor rohantam ki a sziklához. Fodó Tanár Úr nem volt az odújában. Rohantam Burai J.-hez. Előbb nem akart hinni nekem, aztán majdnem sírva fakadt. Szaladgáltunk le-föl az utcában, kerestük mindenfelé Fodó Tanár Urat, de nem volt sehol.

Elkeseredetten és tanácstalanul álltunk a sziklánál, Burai J. állandóan mozgatta a száját, mintha imádkozna, lehet, hogy imádkozott is. Akkor megjelent Péntekné. A templomból, kismiséről jött a vén szentfazék. Ezt a Péntekné is utáltam, mert olyan komiszul bánt Verával, egyszer a bordáját is eltörte, amikor seprűnyéllel verte. Szóval utáltam, bár sajnáltam is. Férjét is, fiát is elvesztette. Férjét a háborúban lőtték le, a fia pedig, akit imádoztam, mert azt már nem lányfejjel szerezte, és aki tényleg rendes fiú volt, kútba fulladt. A kútásókkal dolgozott, és egyszer, amikor a kút oldalát falazta, fejére esett egy téglá, vízbe bukott, és mire lemásztak érte, megfulladt. Péntekné két napig sikoltozott, a haját és a ruháját tépte, azt mondta, ő is kútba ugrik, de aztán mégsem ugrott a kútba, viszont rendszeres templomba járó lett. Lényeg az, hogy nem ugrott a kútba. Ezt is csak azért mondtam el, hogy tegye le végre azt a vacak kést...

No mindegy. Elég az hozzá, hogy odajön a sziklához ez a Péntekné, és azt mondja:

- A jégen egy vak kutyát láttam.

- Miféle vak kutyát? - kérdezzük.

- Alighanem az a kutya, amelyik innen szokott ugatni, ebből a lyukból. Kihullottak a szemei.

Mint az őrütek futottunk le a folyóhoz. A folyó közepén, a lucskos jégen, mert a jég is olvadni kezdett, Fodó Tanár Úr forgolódott. A szeme helyén két véres üreg sötétlett.

- Tanár Úr! Tanár Úr! - ordítoztunk, és rohantunk le a jégre.

Fodó Tanár Úr a füleit hegyezte, a levegőbe szimatolt, felénk fordult. Amint a jégre értem, mindkét lábam kicsúszott alólam, hanyatt vágódtam. Ez volt a szerencsém. Burai J. tovább futott, és amikor már vagy tíz méterre volt a kutyától, beszakadt alatta a jég. Egy pillanatra eltűnt Burai J., aztán előbukkant a feje, és megint csak azt ordította:

- Tanár Úr! Tanár Úr!

Fodó Tanár Úr pedig odavánszorgott hozzá, és beleloccsant a jéghideg vízbe. Akkor már én is talpon voltam, mentem feléjük, mint egy alvajáró, hollott tudtam, hogy nem lenne szabad a közelükbe mennem. Uram, én láttam már embert jég alá csúszni és megfulladni. Borzalmas látvány. Az ember alatt beszakad a jég, ő megpróbál felkapaszkodni, darabokra töri a jeget maga körül, lassan meggémberedik a keze, lába, és szép csendesesen a jég alá csúszik. Vége. És én láttam a Kuglic testvéreket is fuldokolni. Az egyik alatt beszakadt a jég, a másik ki akarta menteni, ő is elmerült. Próbáltak kimászni, végül már eszelősen egymást nyomkodták le a víz alá. Az utolsó pillanatban húzták ki őket félholtan. És én mégis mentem, mint egy félhülye, Burai J. felé. A jég már recsegett alattam, menthetetlenül beszakadt volna, de akkor rám kiáltott valaki:

- Állj meg, te kis hülye!

Persze, hogy Povazsánszki volt. És persze hogy tudta, mit kell ilyenkor csinálni. Hosszú pányvakötél volt a karján, a kötél végére hatalmas csomót hurkolt, megforgatta a feje felett, és Burai J. felé hajtotta. A kötél csúszott a jégen, és Burai J. meg Fodó Tanár Úr mellett csobbant a vízbe.

- Kapaszkodj bele, te kis hülye - kiabálta Povazsánszki.

De Burai J. ügyet sem vetett a kötélre, Fodó Tanár Urat tartotta a feje fölét, próbálta kituszkolni a jégre. Végül már én is azt ordítottam:

- Kapaszkodj bele, te kis hülye!

És vízbe fulladt volna Burai J., ha a kutya ki nem kecmereg a kezéből, és be nem csúszik a jég alá. Akkor Burai J. megragadta a pányvakötelet, bár még továbbra is ordította, hogy:

- Tanár Úr! Tanár Úr!

Burai J. hason csúszva érkezett a partra. Povazsánszki tempósan húzta kifelé, aztán a hóna alá nyúlt Burai J.-nek, és becipelte a házába.

Mire én is beértem Povazsánszki házába, Burai J. meztelenre volt vetkőztetve, pokrócba csavargózva ült a kemence mellett, és olyan kék volt, mint a tavaszi ibolya. Vacogott a foga, és valami furcsa hangon, mintha én nem tudnám, közölte velem:

- Fodó Tanár Úr jég alá csúszott. Megfulladt. De előbb kihullottak a szemei.

- Nem tehettem mást - mondta Povazsánszki mentegetőzve. Pedig ő igazán ritkán mentegetőzött. - Teljesen megvadult. Már az utcasarkon rám támadt, a házig kísért, a húst akarta lemarni rólam. Itt a ház előtt fejbe csaptam. Kiesett mindkét szeme. Agyon akartam ütni, hogy ne szenvedjen, de kiszaladt a jégre. Nem mertem utána menni, olvad már a jég.

Rám nézett Povazsánszki, és egyre nagyobbak lettek a szemei.

- Neked meg mi bajod? Te nem merültél el. Mégis olyan kék vagy, mint ez a másik kis hülye. Olyan kékek vagytok, mint a tavaszi ibolya.

Tényleg olyan kékek voltunk. Nem láttam magam, de tudtam, hogy kék vagytok, mint a tavaszi ibolya. Mert szerettem volna meghalni akkor.

Ezt csak azért meséltem, mert ahhoz képest, ön, uram, egészen jó színben van. Úgyhogy leteheti nyugodtan a kést. Vagy talán még mindig nem győztem meg? Kár. Igazán kár.

Meséljek talán valami mást?

Ma éjjel...

Akkor hát mesélek valami mást. Mondjuk, hogy hideg, nyirkos őszi éjszakáról és egy még hidegebb téli éjszakáról. Esetleg egy régi nyári éjszakáról is. Majd meglátjuk. És természetesen mesélek Péntek Veráról, róla nagyon szeretek beszélni, és hallani is fog róla még éppen eleget, uram, ha sokáig itt ül az asztalomnál, és meglehetősen szomorú dolgokat fog hallani, bár a végén minden jóra fordul, vagy legalábbis majdnem minden, amennyiben lesz türelme kívánni.

Kezdjük az ősszel... Csúnya ködös éjszaka volt, és Péntek Verát az anyja kizavarta a házból. Megtette ezt máskor is a vén boszorkány, de főleg nyáron, és akkor nem volt különösebb baj, mert én nyaranként pusztán vagánykodásból a góréban aludtam – száraz szénán és egy szakadozó subán, amit apám a háborús bolyongásai közben szerzett valahol, lópokróccal takaróztam, a fejem fölött pedig füzérekben dohánylevelek száradtak, egyrészt mert amúgy is száradniuk kellett, másrészt hogy elűzzék a szúnyogokat – és oda behúzódhatott Péntek Vera is, és ő ott is éjszakázott ilyenkor, üldögélt mellettem a szénán, néha sírdogált, de leginkább az álmait mesélte, én meg elaludtam, mert mindent tudtam Péntek Vera álmairól, tulajdonképpen mindig ugyanazt álmodta: hideg télről álmodott és hóhullásról, ő kint állt a hóesésben, a hó pedig már a térdéig, a derekáig, sőt a válláig ért, ő meg egyre jobban fázott, érezte, hogy meg fog fagyni, de akkor mindig feltűnt két férfi, egy szép szál magas ember és egy alacsonyabb termetű, jöttek feléje, ők nem süppedtek bele a hóba, mintha a hó fölött jártak volna, most már minden rendben volt, Péntek Vera tudta, hogy megmenti őt a két férfi, kihúzzák a hóból, meleg holmiba bugyolálják, és egy nagyon meleg szobába viszik, csakhogy ő mindig felébredt mire azok odaértek volna hozzá, vacogva ébredt, és fázott az ágyában. lehet, hogy fázott ott a góréban is, mert a végén ő is elaludt, behúzódott mellém a lópokróc alá, de mire reggel felébredtem, sohasem volt mellettem, és sohasem mondta, hogy álmodott-e azokon a rövid éjszakákon. No mindegy, az volt a fontos, hogy aludhatott egy kicsit, akkor ősszel viszont már nem lehetett behúzódni a góréba, szegény Vera kiült a házunk elé az utcasarokra a sziklára, ott gubbasztott, és nem tudott mit kezdeni magával. Burai J. és én persze kiszöktünk hozzá, leültünk melléje,

de nem sokat segíthettünk rajta, legfeljebb levághatta volna a körmeinket, de ahhoz sötét volt azon a borongós éjszakán, meg aztán a körmeink amúgy is rendben voltak, így hát az álmaikat mesélte igen részletesen, és a végén azt mondta:

- Tegnap éjjel egészen közel jöttek hozzám. Majdnem felismertem őket. Azt hiszem, fel is ismertem őket.

- Kik voltak? - kérdezte Burai J.

- Az a szép szál, magas férfi a mostohaapám volt, legalábbis úgy rémlett, az alacsony pedig az öcsém, az biztos, láttam, hogy sárga agyag van a körmei alatt.

Az öccsének tényleg mindig sárga agyag volt a körme alatt, még akkor is, amikor kútásás közben megfulladt és hazahozták. Pedig lemosták az asszonyok, ünneplő ruhába öltöztették és úgy ravatalozták fel a házuk kertjében a díófa alatt, két kezét keresztbe rakták a mellén, és akkor látszott, hogy megkeményedett agyag van a körmei alatt. Vera órák hosszat ült a koporsó mellett, és miközben az anyja ott zokogott és sikoltzott, ő nem sírt, csak néha halkán azt mondta:

- Nagyon csúnyák a körmei.

Nem emlékszem már pontosan, de lehet, hogy azután kezdte Péntek Vera olyan gondosan vagdosni a körmeimet, szinte naponta vizsgálta a kezemet, és még a felszállásodott bőrdarabkákat is mindig lenyesegette. Később azután, amikor Burai J. az utcánkba költözött, az ő körmeit is rendben tartotta Vera.

- Ma éjjel talán még közelebb jönnének hozzám - mondta Vera azon a nyirkos, sötét estén ott a sziklán. - Jó lenne elaludnom valahol.

- Aludj nálunk - mondta Burai J. - Vagy máshol. Akárki befogad az utcában.

- A görében most már nagyon hideg van, ugye? - kérdezte tőlem Vera.

- Persze hogy hideg van - mondtam. - Meg aztán tele van kukoricával.

- Nagyon szép az a magas és az az alacsonyabb férfi - mondta Vera. - Olyanok, mintha élnének. És olyan könnyedén járnak a hó tetején.

Burai J. a sötétbe meresztette a szemét, és az utca tulsó végére, a folyó felé mutatott.

- Ott jön egy magas és egy alacsonyabb férfi.

Valóban felbukkant két emberalak, lassan közeledtek felénk a fehérre meszelt házak mellett, de egyáltalán nem lépkedtek olyan könnyedén, mint Péntek Vera álmaiban. Különösen a magasabb férfi járt nehézkesen, időn-

ként dülöngélt is, és én már akkor tudtam, hogy az a Sheriff. Kicsit csodálkoztam, mert a Sheriff ritkán járt mifelénk. Ő általában a mozi és a szövetkezetű otthon környéki kocsmákban tanyázott, azon a tájon ő volt a legismertebb iszákos, míg mifelénk, a folyó mellett Rozmaring Bandi, és ők ketten nem nagyon szerették egymást. Mert a Sheriff valahogy előkelőbb alkoholistá volt. Ő kocsmasztalnál rúgott be, Rozmaring Bandi pedig legtöbbször a pálinkafőző kazánoknál. És emellett a Sheriffnek állandó lakása is volt, méghozzá az első és akkor a faluban még egyetlen emeletes lakóház pincéjében. Ez az épület a mozi mellett állt, földszintjét egy vegyesbolt foglalta el, az első és a második emeleten lakások voltak, a pincében pedig a Sheriff lakott, azaz éjszakánként ott aludt egy sodronyos vaságyon. A vaságyat régi, filléres cowboyregényekkel bélelte ki, és amikor reggelenként morózusan ébredt, azokat a cowboyregényeket olvasgatta, és ettől leginkább jobb kedvre derült. Most pedig itt ballagott a Sheriff a mi utcánkban elég messze a vaságytól és elég részegen. Aztán felismertük az alacsonyabb termetű férfit is. Szlimák Mihály volt, a kútásó- és birkanyírómester. Fürge mozgású, göcsörtös kis ember volt, majdnem az egész esztendőben jó kedélyű, csupán április végén és májusban vált boldogtalanná, akkor kezdődött ugyanis a birkanyíró idény, és neki ott kellett hagyni a kutakat, pedig nagyon szeretett kutakat ásni, és értett is hozzá, igaz értett a birkanyíráshoz is, és azt is szerezte csinálni, bizonyára azért volt annyira boldogtalan, mert nem csinálhatta egyszerre mind a kettőt. Azokon a szép tavaszi napokon ingerült és rosszkedvű szokott lenni, ilyenkor ősszel azonban jókedvű volt, nem kellett tépelődnie, hogy a két munka közül melyiket végezze, így hát halkán füttyörészve lépkedett a dülöngélő Sheriff mellett, és amikor a közelünkbe ért, akkor láttuk, hogy egy szamarat húz maga után.

A sarkon megálltak, Sheriff nekidőlt a házunk falának és elbóbiskolt, Szlimák Mihály meg a szamar sörényét simogatta.

- Hogy kerül ide a Sheriff? - kérdeztem Szlimák Mihálytól.

- Nem tudom - mondta. - A hídon állt és köpködött a folyóba. Azt mondtam, hogy a határból jött, de én nem hiszem.

- Én sem hiszem - mondta Burai J. - Mi a fenét csinálna kint a határban. Ott nincs egyetlen kocsmá sem.

- Ti miért nem alusztok már? - kérdezte Szlimák Mihály. - Miért üldögéltetek itt ezen a kövön?

- Verát kizavarta az anyja a házból - mondtam.

- Még mindig olyan bolond az az asszony? - kérdezte a kútásó.

– Még mindig – bölintottunk.

– Szlimák Mihály elgondolkodva simogatta az arcát, nyilván eszébe jutott, amikor Péntekné üvöltözve összekarmolta. Ez akkor történt, amikor Vera öccsét felravatalozták a kertben a díófa alatt. A pap is ott volt már, meg rengeteg ember, ahogy az már lenni szokott, ha valaki fiatalon hal meg, nem is fért be mindenki a kertbe, az utcán is álltak, Szlimák Mihály azonban a kútásóival a koporsó közelébe furakodott, és akkor felugrott sikoltozva Péntekné, és azt kiabálta:

– Te ölted meg a fiamat!

Ez nem volt igaz. Vera öccsének véletlenül esett egy tégl a fejére, miközben a kút oldalát falazta, és éppen Szlimák Mihály volt az, aki elsőnek ereszkedett le a kútba, ő emelte ki a fiút a víz alól, de az akkor már halott volt, az anyja meg gyilkosnak nevezte a kútásómestert, és véresre karmolta az arcát. Szlimák Mihály lefogta az asszony kezét, próbálta megnyugtatni, de az csak sikoltzott és átkozódott, végül a kútásó megunt, a koporsó melletti székre csapta Péntekné és ráförmedt:

– Nyughassál már, te bolond asszony. Nézd a fiadat, és sirasd el, mert nagyon rendes ember volt.

Mások is közbeléptek, még Berecz plébános is, Péntekné végül megnyugodott, aztán már csak sírt, de nem átkozódott, és senkit sem vádolt gyilkossággal, bár Szlimák Mihályhoz azóta sem szólt egy szót sem.

– Meddig akartok ülni itt ezen a kövön? – kérdezte tőlünk a kútásó. – Nagyon hidegek mostanában az éjszakák.

– Nem enged be az anyám a házba – mondta panaszosan Péntek Vera.

A Sheriff felhorkant a fal mellett, úgy látszik felébredt Vera hangjára, mert azt mondta:

– Ha akarjátok, kihajítom azt a vén ringyót a házából. Szívesen lekötelezlek vele benneteket.

– Majd kitalálunk valamit – mondta Szlimák Mihály, de akkor hirtelen nem tudott kiötlelni semmit.

– Vera tegnap éjjel látta a mostohaapját és az öccsét – mondta Burai J. – Egészen közel jöttek hozzá.

– Igazán? – élénkült fel a Sheriff. – Láttad a mostohaapádat? Hogy nézett ki?

– Mintha élne.

– Ennek örülök – mondta a Sheriff. – Jó barátom volt a Péntek Lajos. Együtt katonáskodtunk a háborúban. Mi ketten voltunk a legmagasabbak

a szakaszban, mindig a sor elején masíroztunk. Abban az időben lekötélteztem őt néhány dologgal.

- Mi a fenével kötelezted le? - kérdezte kissé ingerülten Szlimkák Mihály, mert még mindig nem találta ki, hogyan segítsen Péntek Verán.

- Én támogattam a bukfencezések után, és vittem helyette a fegyverét. Mert olyankor nagyon legyöngült.

- Miféle bukfencezések után?

- Azzal büntették szegény Péntek Lajost, merthogy igen makacs ember volt. Egy istenért nem volt hajlandó énekelni azt a nótát, hogy „Bajtárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Minden más katonanótát szívesen énekelt, tudott is énekelni, szép érces hangja volt, de azt, hogy „Bajtárs, ma még tán csak öt perc az élet...”, azt nem énekelte, mert ő legalább száz évig akart élni, és nem volt hajlandó azt énekelni, hogy még tán csak öt perc az élet. Mi az, hogy öt perc az élet? Nos, akkor jött a büntetés. Nagyon szép nevű szakaszvezetőnk volt, úgy hívták, hogy Püspöki Zsolt, és ez a Püspöki leállította a menetelést, kiszemelt egy közeli dombot - ilyenkor mindig akadt egy rohadt domb a közelben -, megparancsolta Péntek Lajosnak, hogy másszon fel a dombtetőre, és csináljon húsz bukfencet lefelé. Péntek Lajos felment, bukfencezett húszat, és azután már nem tudott megállni, úgy legurult, mint a görögdinnye, és nyomban ki is adta a belét. Vagyis okádott, mint a kutya. És persze hogy ezután elgyöngült, alig állt a lábán, és ilyenkor én támogattam, és vittem a fegyverét, de továbbra sem volt hajlandó azt énekelni, hogy „Bajtárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Meg is szökött abból a hadseregből, és átállt a másikba, ahol viszont azt énekelték, hogy „Eltárs, ma még tán csak öt perc az élet...” Péntek Lajosnak itt is meggyűlt a baja, mert ő természetesen itt sem énekelt. De itt, amennyire tudom, nem kellett bukfenceznie, elnézték a makacsságát, viszont kapott a szeme közé egy golyót valamilyen ütközetben, és már nem éri meg a száz évet, ami nagy kár, mert ha most itt lehetne, ez a lány nem fagyoskodna az utcán, hanem bent aludna a meleg szobában. De ha akarjátok, én is szívesen kihajítom azt a vén ringyót a házából. Ennyivel tartozom Péntek Lajosnak és a lányának.

- Mostohalánya - jegyezte meg Szlimák Mihály.

- Mindegy. Péntek Lajos derék ember volt, szerette a mostohalányát is. Igaz?

- Igaz - mondta Péntek Vera.

- Hát akkor? - tárta szét a kezét a Sheriff. - Kihajítsam? Vagy csak törjem be az ablakot, hadd fázzon ő is odabent?

- Maradj nyugton - csillapította Szlimák Mihály. - Majd kitalálunk valamit.

- Hát akkor találj már ki valamit - mondta rosszkedvűen a Sheriff. - És egyébként is hogy kerül ide ez a számár és kié?

- Az enyém - mondta Szlimák Mihály. - Már a hídon megmondtam, hogy az enyém.

- Nem mondtál semmit - rázta a fejét a Sheriff. Aztán alaposabban szemügyre vette a jámboran álldogáló számarat. - Meg aztán nem a tied a számár, hanem a Csibri juhászé.

- Nekem adta - mondta Szlimák Mihály.

- Birkanyírás fejében?

- Nem. Egyszerűen nekem adta. Azt mondja, ez egy idegbajos számár.

- Idegbajos számár nincs - szögezte le a Sheriff.

- Ez állítólag idegbajos. Holdfénynél megvadul, és nem lehet vele bírni.

- Nagyon szelíd számárnak látszik - vizsgálgatta az állatot a Sheriff. - Mit kezdesz vele?

- Magam sem tudom. Lehet, hogy levágom, és szalámit csinállok belőle.

- Kár lenne a szegény állatért - mondta a Sheriff. - Ő is szeret élni. Mindenki szeret élni. Péntek Lajos is mennyire szeretett élni, pedig akkor háború volt, és ő utálta a háborút. De most nincs háború, és nekem pont egy ilyen számár kellene.

Szlimák Mihály legyintett, tudta jól, hogy részeg a Sheriff, ezért csak annyit mondott:

- Dőlj neki a falnak, és aludj tovább.

De a Sheriff nem akart aludni. Egyre hevesebben kezdte bizonygatni, hogy neki szüksége van a számárra. Végül kibökte:

- Téltre kiköltözöm a határba.

- Kiköltözöl a fenét - mondta Szlimák Mihály. - Ott van a pincéd, annál jobb helyet úgysem találsz magadnak.

- Betonfalak - mondta elkeseredetten a Sheriff. - Nem embernek valók. Húzzák az ember fejét.

- Hogyhogy húzzák az ember fejét?

- Húzzák az ember fejét - bizonygatta a Sheriff. - Lefekszel a betonfalak közé, és egyszer csak azt érzed, hogy a beton húzza a fejed. Főleg olyankor, amikor hideg van. Nekem elhihetitek, tavaly ott teleltem át. A vaságyat minden éjszaka a pince közepére toltam, lefeküdtem, és nyomban éreztem,

hogy a hideg beton húzza a fejemet. Álmomban is éreztem. Reggel pedig a fejem a betonfalnál volt. Éjszaka ágyastul odahúzott a beton, mint a mágnes.

- Nem hiszem - mondta Szlimák Mihály.

- A határban fogok áttelelni - mondta a Sheriff. - A disznóhizlalda őrházában. Králik Pali, az igazgató átengedi nekem télire, de lehet, hogy későbbre is.

- Azt az őrházat, amelyikben a Kalmár Gyuri lakott valamikor? - kérdezte Szlimák Mihály.

- Azt hát. Most úgyis üresen áll, és a Králik Palit én lekötteleztem néhány dologgal. Egyszer megkéselték volna a kocsmában, ha én nem vagyok ott. Szóval azért kellene nekem az a számár, hogy bejár hassak rajta a faluba. Jól bánnék vele, szereznék neki ételmet, és még énekelnék is neki katonanótákat, vagy régi szép slágereket. Együtt lakna velem.

Szlimák Mihály mogorván hallgatott. Akkor este minduntalan rossz emlékek merültek fel benne. Előbb Péntekné, most meg Kalmár Gyuri. Kalmár Gyurit ugyanis egyszer megverte Szlimák Mihály. Ez régebben történt, egy nyári estén, és én akkor véletlenül éppen ott voltam. Sohasem felejttem el, mert akkor következett életem egyik legszörnyűbb éjszakája. No nem a verekedés miatt, hanem a bolhák miatt. Majd ezt is elmondom a maga helyén, de előbb megpróbálom rendezni a történetet, hogy ön is megértse, uram.

Szóval a falutól úgy öt kilométerre volt egy kis kendergyár, és ennek egy vert falú, kocka alakú őrháza. Ebben az őrházban lakott Kalmár Gyuri, innen őrizte a kendergyárat éjjel-nappal, derekán pisztoly lógott, amire nagyon büszke volt, azonkívül volt egy lova és egy kordéja, ezzel hetente egyszer-kétszer bejárt a faluba beszerezni a szükséges ételmet és miegymást. A lovával már nem büszkélkedhetett, hajlott hátú, kimustrált igásló volt, és a nyelve oldalvást állandóan kilógott a szájából. Vannak ilyen lógó nyelvű lovak, higgyc el. Nem sok, de azért akad. És Kalmár Gyuri lova ilyen volt. Erről a lógó nyelvű lóról eszembe jut... De ne menjünk túl messzire, maradjunk az őrháznál és a kendergyárnál. Az őrház a betonút mellett állt, a kendergyár pedig beljebb a földeken. Sajnos, még így is elég közel esett az úthoz, hogy az a gyehebbabú, amit árasztott, eljusson odáig, sőt néha még a faluig is. A kendergyárak időnként nagyon bűdösek tudnak lenni. Emellett még évente legalább egyszer a kendervizet beleengedték a folyóba, amitől aztán elkábultak a halak, és feljöttek a víz tetejére, ilyenkor a felnőttek minket, gyerekeket lezavartak a vízhez, és mi hordtuk kosárszámmra a halakat, és legalább két hétig csak halat ettünk, mert körülbelül ennyi időbe telt, amíg ismét kitisz-

tult a folyó. Más szóval, utáltuk rettentően a kendergyárat, számtalanszor megátkoztuk, az átok pedig szép lassan megfogta, fuldokolni kezdett a saját bűzében, aztán be is döglött. Akkor valakik elhatározták, hogy a kendergyár helyébe disznóhizlalót csinálnak, és az egészszet azzal kezdték, hogy kiküldték oda Szlimák Mihályt és csapatát, hogy ássanak még egy szép nagy kutat, merthogy a disznóknak majd sok vízre lesz szükségük.

Abban az időben én imádtam a lovakat, és nagyon szerettem volna megtanulni lovagolni, ami elég ostoba kívánság volt, tekintettel, hogy akkor, a háború után igazán nem bővelkedtünk lovakban. Kívánságomat azonban többször elnyafogtam Péntek Verának, ő pedig szólt az öccsének, aki akkor még nem fulladt a kútba, és aki tényleg nagyon rendes fiú volt, mert egy szép nyári napon magával vitt engem a lepusztult kendergyárba, és megígérte, hogy felültet a lógó nyelvű lóra. Csakhogy aznap Kalmár Gyuri lovasul, kordéstul bent volt a faluban, és csak este jött vissza az őrházba, onnan meg átballagott a kendergyárba. Sötét volt már, a kútások lefekvéshez készülődtek, ők csak hétvégén jártak haza, hét közben egy pajtafélelben aludtak, ahová szalmát szórtak, és abba fészkeltek be magukat, és akkor este én is velük maradtam, hogy legalább másnap felülhessek a lóra. Alighogy leültem a szalmára, éreztem, hogy legalább száz bolha kezd mászkálni rajtam. Piszkos, törekes szalma volt ez, tele bolhával. Ijedten néztem körül, láttam, hogy a kútások is vakaródnak, de csak úgy ímmel-ámmal, mint akik már hozzászoktak a dologhoz. És le is feküdt szépen mindenki, aludni készültek, de akkor viharlámpával a kezében bejött a pajtába Kalmár Gyuri.

– Hol van a Szlimák? – kérdezte.

Szlimák Mihály lerázta magáról a szalmát, felült, és azt mondta:

– Itt vagyok.

Kalmár Gyuri odament hozzá, az arcába világított, és megkérdezte:

– Te csak olyan embereket fogadsz fel kutat ásni, akik a birkanyíráshoz is értenek?

– Igen – mondta Szlimák Mihály.

– Kutat ásni még csak megtanulnék, de birkát nyírni soha.

– Nem is kell – mondta Szlimák Mihály. – Jó helyed van itt neked.

– Már nincs – mondta mérgesen Kalmár Gyuri. – Megszüntették a kendergyárat, disznókat hoztok ide, és nem kell majd semmiféle őr, mert a kanászok éjjel-nappal vigyáznak a disznókra. Meg egyébként sem bírom a disznóbűzt.

– Mi csak egy kutat ásunk – mondta szelíden Szlimák Mihály. – És különben a kendergyár is elég bűdös volt.

– Én szeretem a kender szagát – mondta Kalmár Gyuri. – És a napraforgó-virág illatát is szeretem. De utálom a disznóbúzt és a birkaszagot.

– A te dolgod – hagyta rá Szlimák Mihály, és visszafeküdt a szalmába. – Hagyjál most már aludni bennünket.

– Nektek is birkaszagotok van – mondta Kalmár Gyuri. – Lehet, hogy egyszer fogom magam és lelövöldözöm a disznókat és a birkákat.

Furcsa csönd lett egyszerre a pajtában, még a száraz szalma sem zizegett, és akkor nagyon kezdtem félni.

– Pisztoly van nálam – mondta fenyegetően Kalmár Gyuri. – Csőre töltve. Nem hiszed, hogy csőre van töltve?

– Elhiszem – mondta a szalmából Szlimák Mihály.

– Majd mindjárt megmutatom, ha nem hiszed – mondta Kalmár Gyuri, és gombolgatni kezdte a pisztolytáskát, és már húzta elő a pisztolyt.

Szlimák Mihály úgy pattant fel a szalma alól, mint egy keljfeljancsi, az öklét szinte a bokájától lendítette fölfelé, és állon csapta Kalmár Gyurit. Az hanyatt vágódott, a pisztoly az egyik oldalra repült, a viharlámpa a másikra. Mindenki felült, csodálkozva bámultak, nyilván nem hitték, hogy ekkora erő van a kis Szlimák Mihályban, hiszen a kövér Kalmár Gyuri jóval fiatalabb volt nála, és legalább kétszer olyan súlyos, és most ott feküdt kinyúlva. De nem sokáig csodálkozhattak, mert a viharlámpa összetört, és tüzet fogott a szalma. Mindjárt fel is csaptak a lángok. Rohantak a kútásók, oltották, taposták a tüzet, de ez nem ment olyan könnyen, a száraz, törekes szalmát szinte falták a lángok. Aztán mégiscsak elaludt a tűz, tele lett füsttel a pajta, mindenki kiment, és kihúzták Kalmár Gyurit is, aki kint az udvaron tért magához... Felállt, megtapogatta az állát, és krárogva megkérdezte:

– Hol van a pisztolyom?

Szlimák Mihály visszament a pajtába, és kihozta a pisztolyt, odanyújtotta Kalmár Gyurinak.

– Te ütöttél le? – kérdezte Kalmár Gyuri.

– Én – bólintott Szlimák Mihály.

– Egy ilyen kis görcs ember – mérte végig Kalmár Gyuri, azzal lassan visszadugta táskájába a pisztolyt. – Milyen semmi ember lett belőlem, úristen.

Keservesen sóhajtozva elindult az órház felé. A lógó nyelvű lova a kendergyár és az órház közötti keskeny út mellett legelészett békésen.

Áldogáltunk még egy ideig az udvaron, végül elszivárgott a füst a pajtából, akkor visszamentünk, és mindenki lefeküdt. A bolhák meg mintha megvadultak volna a füsttől és a tüztől, dühösen elárasztottak bennünket.

Félálomban kínlódtam végig az éjszakát, izzadtam, vakaródtam, és legszívesebben üvöltöttem volna... Folyton az volt az érzésem, hogy ég alattam a szalma, és hogy minden ég körülöttem, engem is a lángok perzselnek, és közben még álmodtam is, azt álmodtam, hogy én gyújtottam ezt a hatalmas tüzet. Azóta is az a rögeszmém, hogy egyszer még rettentő nagy tüzet fogok gyújtani valahol, anélkül hogy igazából akarnám, vagy legalábbis tüzet okozok nemtörődomségből, aminek ki tudja, milyen következményei lesznek. És mindezek ellenére mégis imádom a tüzet. De hagyjuk most az én rögeszméimet.

Reggel valamennyire helyrerázódtam, egyrészt azért, mert a kutasók meglepően jókedvűen ébredtek, úgy viselkedtek, mintha mi sem történt volna az éjjel, másrészt meg igazán szép reggelünk volt, a nap szépen sütött a bedöglött kendergyárra, madarak röpködtek az égen, méhek zümmögtek a napraforgótáblák sárga virágain, a lógó nyelvű ló pedig most is ott lelegészett a bekötőút mellett. Kalmár Gyurit nem láttuk sehol. Két kutasó felrakott engem a ló hátára, aztán otthagytak, elmentek kutat ásni, én meg belekapaszkodtam a ló sörényébe, és megrugdostam a két oldalát. Az öreg igazlól elindult a búzatarlók felé, jámbor, jóindulatú állat volt, hajlott hátán úgy ültem, mint egy vályúban. Lassan poroszkáltunk, ha maradtak az ingemben bolhák, most lerázódtak a földre, a tarlókon fehéren burjánzott a tisztesfű, kétoldalt pedig kenderföldek és napraforgótáblák sorakoztak, furcsa illatok kavaroztak a levegőben, és egyáltalán egyre szebb lett a világ. A lovat nem kellett irányítani, nehézkesen bólogatott a fejével, és ment előre, mint akinek határozott úti célja van, és ez nyilván így is volt, mert levitt engem a folyóhoz, és ott teleszívta magát vízzel, mint a púposteve. Ezt az utat bizonyára mindennap megtette, olyankor is, amikor senki sem ült a hátán. Sokáig állt ott a folyóparton az öreg jószág, a csillogó vizet nézte, meg a túlsó partot, de túl sok látnivaló nem akadt, a víz simán elfeküdt, és a túlsó parton sem mozdult semmi. Aztán otthagytuk a folyót, hosszú bolyongásba kezdtünk a búzatarlókon. A nap egyre melegebben sütött, a madarak lassanként eltűnedeztek, csak a méhek zümmögtek továbbra is serényen, én meg izzadni kezdtem, de azért le nem szálltam volna a ló hátáról, nagyon jól éreztem magam, mintha csak egy magas toronyban lennék, messzire elláttam a napraforgótáblák és a kenderföldek fölött.

Már majdnem a fejünk fölé ért a nap, amikor valami mozgolódást éreztem az egyik napraforgótáblában. Megveregettem a ló nyakát, és arrafelé irányítottam. Odaértünk a virágzó napraforgókhoz, és akkor láttam, hogy Kal-

már Gyuri lépked a sorok között, és egy sarlóval csapkodja le a napraforgók fejét. Szeme véres volt, dühös arccal suhintott a sarlóval jobbra-balra, a szép sárga tányérok puffanva hullottak le a földre. Igen hátborzongató látvány volt, gondoltam, szótlanul elkotródok onnan, de Kalmár Gyuri észrevett engem, rám meresztette véres, kialvatlan szemét, azt hiszem, nem tudta, hogy ki vagyok, a lovát azonban talán felismerte.

- Na mi van? - mordult rám.

- Ennyire utálja a napraforgót? - kérdeztem.

- Szeretem a napraforgót - mondta -, különösen ilyenkor, amikor szépen virágzik. És a kendert is szeretem. Te nem szereted a napraforgót?

- Dehogynem - mondtam ijedten. - Különösen ilyenkor, amikor virágzik.

- Errefelé mindig napraforgó és kender nőtt - mondta Kalmár Gyuri. - De ezentúl majd kukoricát vetnek ide, és disznóktól fog bűzleni az egész határ.

- Miért vagdossa le a napraforgófejeket? - kérdeztem.

Közelebb jött hozzám a sarlóval, és kezdtem igen kellemetlenül érezni magam.

- Az éjjel leütött az öreg Szlimák - mondta. - Láttad?

Bólogattam, hogy igen, láttam.

- Egy ilyen kis görcs ember leütött engem - sóhajtotta, akárcsak az éjjel. - Nem vagyok való már semmire. Semmi ember lett belőlem.

Azzal sarkon fordult, és ismét elkezdte kaszabolni a napraforgófejeket.

Én is igyekeztem minél gyorsabban megfordítani a lógó nyelvű lovat, és megrugdostam az oldalát, hogy minél előbb érjünk a kendergyárba. Ott aztán lecsusszantam a ló hátáról, és azonnal eliramodtam a betonút felé. Még a kútásóktól sem búcsúztam el, csak messziről integettem nekik. Kértem a betonútra, és futni kezdtem a falu irányába. Elegem volt a kendergyárból, meg a lovaglásból is, mert nagyon rossz sejtelveim támadtak. És beigazolódtak a sejtelveim. Kalmár Gyurit néhány nap múlva halálra gázolta egy teherautó. A faluba tartott a kordéján, és amikor mögéje ért egy teherautó, ő keresztbe állt az úton, és a teherautó elütötte. A kordé darabokra hullott, Kalmár Gyurinak szétloccsant a feje a betonon, a lógó nyelvű lovának nem lett semmi baja.

Sokan azt mondták akkor, hogy Kalmár Gyuri szándékosan állt a teherautó elé, öngyilkos akart lenni, mert annyira elkeserítette, hogy leütötte őt Szlimák Mihály, az a kis görcs ember. Mások viszont tudták, hogy nem ez

az igazság. Megvadult a lógó nyelvű ló, az út közepére lökte a kordét, és ezért halt meg Kalmár Gyuri. Tudniillik azon a napon másutt is megvadultak az állatok... De ez már egy egészen más történet, jóformán semmi köze sincs ahhoz a nyirkos őszi éjszakához, amikor mi ott fagyoskodtunk az utcasarkon, és hallgattuk Szlimák Mihály és a Sheriff vitatkozását, merthogy Szlimák Mihálynak egyáltalán nem tetszett, hogy a Sheriff télire ki akar költözni az egykori kendergyár üresen álló órházába.

– Átok van azon az órházon – mondta Szlimák Mihály.

– Nincs átok rajta – legyintett a Sheriff. – Kalmár Gyuri évekig vígan élt ott.

– Aztán elütötte egy teherautó – mondtam.

– Én nem félek a teherautótól – mondta a Sheriff. – Meg az átoktól sem félek.

– Nem adom a szamarat – jelentette ki határozottan Szlimák Mihály.

– Hát jó – mondta a Sheriff, és elindult visszafelé az utcán.

Néztünk utána, ő meg odament Péntekné háza elé, és beleöklözött az ablaküvegbe. Hangosan csörömpölt a betört üveg, aztán pedig Péntekné kezdett még hangosabban sikoltozni.

Szlimák Mihály ott hagyta a szamarat az utcasarkon, és rohant a Sheriff-hez. A szamarat csakhamar otthagytuk mi is, Burai J. és én, és futottunk Szlimák Mihály után. A Sheriff odahajolt a törött ablakhoz, és bekiabált Pénteknének:

– Ne visítozz, mint a malac, te vén ringyó! Engedd be azt a lányt a házba, ha nem akarod, hogy betörjem a másik ablakodat is.

Péntekné abbahagyta a sikoltozást. Szlimák Mihály közben odaért, és dühösen rángatta a Sheriff vállát.

– Mit csináltál, te részeg bolond?!

Sheriff ügyet sem vetett rá, ismét bekiabált az ablakon:

– Beengeded a lányt?!

– Persze hogy beengedem – nyávogta remegő hangon Péntekné.

– Akkor nyisd az ajtót! – förmedt rá a Sheriff.

Burai J. elszaladt Péntek Veráért, a vén banya meg kinyitotta az ajtót. Vera a szamarat is magával húzta, átadta Szlimák Mihálynak, aztán bement a házba.

– Szegény Verát most meg fogja verni – mondta Burai J.

– Micsoda? – kérdezte felháborodottan a Sheriff, és megint az ablakhoz hajolt. – Ne próbáld bántani azt a lányt, mert kihajítalak a házadból.

- Nem fogom bántani - mondta Péntekné.
- Adjál ki egy törülközőt, vagy valamit - mondta csöndesebben a Sheriff.
- Szétvágtam a kezem.

Akkor láttuk, hogy csupa vér a keze, a csuklójából is csöpögött a vér le a földre. A törött ablakban egy pillanatra felbukkant Péntekné rémült arca, aztán kinyújtott egy kockás ruhadarabot, és gyorsan eltűnt. A Sheriff bebugyolálta a kezét, és megkérdezte tőlünk:

- Mit gondoltok, megveri azt a szegény lányt?
- Lehet, hogy ma este nem fogja bántani - mondtam. - De holnap biztosan megveri.

- Betöröm a másik ablakot is - mondta harciasan a Sheriff. - Az a szegény lány igazán nem tehet róla, hogy szerelemgyerek. Én is szerelemgyerek vagyok, ha éppen tudni akarjátok, de engem sohasem vert meg az anyám, és nem zavart ki a házból. Igaz, hogy nem is volt házunk.

- Menjünk innen - mondta idegesen Szlimák Mihály. - Holnap majd eljövök, és megcsinálom az ablakot.

- Nem megyek sehova - mondta a Sheriff. - Betöröm a másik ablakot is. Szlimák Mihály a Sheriff elé állt, és azt mondta:

- Nem fogsz betörni több ablakot. Így is felébresztetted a fél utcát.

A közeli házakban tényleg motoszkálás hallatszott, néhol lámpák is gyúltak. A Sheriff azonban nagyon is jól tudta, hogy miért makacskodik, és tovább fenyegetőzött:

- Itt maradok, és azt hiszem, hogy kirángatom a házából a vén szenteskedő ringyót. Mit gondolsz, meg szokta gyónni Berecz plébánosnak, hogy hogyan bánik a lányával?

Szlimák Mihály végül is beadta a derekát.

- Fogd a szamarat, és tűnj el innen a fenébe - mondta rosszkedvűen.

A Sheriff elvigyorodott.

- Nekem adod a szamarat?

- Neked adom.

- Köszönöm - mondta a Sheriff. - Éppen egy ilyen számárra van szükségem. Mit adsz érte cserébe?

- Semmit - mondta Szlimák Mihály. - A juhásznak megígértem, hogy néha majd viszek csontokat a kutyáinak.

- Hány kutyája van a Csibrinek?

- Három.

– Tavasszal viszek neki két láda csirkelábat – mondta a Sheriff. – Mit gondolsz, szeretik a kutyák a csirkelábat?

– Biztosan szeretik. De hol szerzel annyi csirkelábat?

– Majd szólok Forgács Károlynak, a boltosnak, ő szerez nekem annyi csirkelábat, amennyit akarok. Leköteleztem őt néhány dologgal.

– Elég sok embert leköteltél, úgy látom – mondta fanyarul Szlimák Mihály.

– Meghiszem azt – mondta büszkén a Sheriff.

Aztán mintha kerékpárra szállna fel, magasba lendítette hosszú lábát, és felült a számarra. Rámordult, a számar elindult, és csöndesen elkocogtak a sötétben. Szlimák Mihály savanyú arccal nézett utánuk, majd otthagytott bennünket ő is. Végre hazamehettünk Burai J.-vel.

Így végződött tehát az az őszi éjszaka, és ide tartozik még, hogy Szlimák Mihály másnap hozott egy üvegtáblát, és megcsinálta Péntekné házán a betört ablakot, alapjába véve tehát minden rendbe jött ismét, bár Péntekné még akkor sem szólt egy szót sem a kútásóhoz, alighanem továbbra is őt okolta fia haláláért.

A Sheriff pedig beköltözött az őrházba szamarastul. Állítólag egész szépen berendezkedett, szalmával takarta be az őrház padlóját, a szalmára lópokrócokat terített, és száraz akácfaágakat vagdosott össze, ezzel tüzelt egy régi vaskályhában, amit még Kalmár Gyuri hagyott ott, és mire a tél beköszöntött, a cowboyregényeket is kihordta az őrházba.

Ahogy megjött a tél, én hozzákezdtam megszervezni az angyali vigasságot, vagyis a karácsonyi dalok éneklését. Az előző években is minden télen Virág Péter, Hodonicki Oszkár és én esténként végigjártuk a környező utcákat, és karácsonyi dalokat énekeltünk a házak előtt, ez időben azonban Virág Péterék elmaradoztak mellőlem, és ebben nagyrészt igazuk volt, akkortájt ugyanis minduntalan valami kellemetlen dologba keveredtem, és óhatatlanul belekevertem másokat is, és igazuk volt még azért is, mert az a tél olyan lett, mint amilyenről Péntek Vera szokott álmodni, vagyis sok-sok hó esett, fehéren feltornyosult az utcákban, aztán kitisztult az ég, és keményre fagyott minden, egyszerre csikorgó hideg lett, ilyenkor igazán nem volt könnyű háztól házig vinni az angyali vigasságot. Szerencsére ott volt nekem Burai J., aki bármilyen kis nyiszlett gyerek volt, nem riadt vissza semmitől, harmadiknak pedig beugrott Szivel Sanyi, a temetőcsászár fia, egy izgága, folyton gúnyolódó vörös hajú fickó, aki azonban nagyon komolyan vette a karácsonyi dalokat, hiszen rendszeresen ministrált is Berecz plébános mellett. Elég az hozzá, hogy összeverő-

dött a kis csapat, talán még jobb is volt, mint a régi, Burai J. szép csengő hangon énekelt, Szivel Sanyinak is erős hangja volt, és nem akarok dicsekedni, de a karácsonyi dalokat én is mindig szépen tudtam énekelni. Megkezdtek hát a házról házra járást, énekeltük a Mennyből az angyalt, a Dudást, a Csordapásztorokat, meg azt, hogy Fel nagy örökre és a többi karácsonyi dalt, amit ilyenkor illett elénekelni, órák hosszat topogtunk a megfagyott havon, fázunk, de azért hősiesen kitartottunk, sőt még tetszett is a dolog, körülöttünk minden megfagyott, mintha minden meghalt volna, legfeljebb a Sheriffet láttuk néha messziről, ahogy a betonúton végigkocogott a szamarával az őrház irányába, de leginkább csak mi mozogtunk az utcán, mintha csak mi élnénk az egész környéken, és még énekeltünk is hozzá. Az emberek a házakban lapítottak, egyszer talán majd azt is elmondom, hogy ki mindenkinek énekeltünk mi akkor, de most nem ez a fontos, most csak egyetlen éjszakáról akarok mesélni, arról az éjszakáról, amikor kivilágosodott az ég, telihold sütött rá a vastag hótakaróra, fényesen szikrázott a fehérség, még a megszokottnál is mozdulatlanabb, halottabb lett minden körülöttünk, és akkor valaki a távolból belebömbölt az angyali vigasságba. Elcsöndesedtünk, feszülten figyeltünk, és felháborodva hallgattuk, hogy valaki tele torokból azt bömböli:

*Tenyeremen
Lehozom a csillagot én
Csak a szeme rám ne vessen
És szeressen belém.*

A Sheriff énekelt. Megismertük mély bikahangját, és egyszerre nagyon dühösök lettünk, úgy éreztük, ezzel a régi slágerrel meggyalázza a szép karácsonyi dalokat. Futni kezdtünk a hang irányába, facipóink hangosan koppantak a holdfényes, fehér, megfagyott utcán, és a Sheriffet tényleg ott találtuk a betonúton, azt gondoltuk, hogy bizonyára nagyon részeg, és azért óbégat, de nem volt túlságosan részeg, kidüllesztett mellel állt a havas úton, és a szamarának énekelt. A szamár behúzódot az egyik ház árnyékába, hátán lópokróc volt, és lehajtott fejjel hallgatta a Sheriffet, aki már azt énekelte, hogy:

*Ma éjjel
Csak a két szemed csillaga ég
Ma éjjel
Ezért csillog a csillagos ég.*

- Mi baja van magának? - kérdezte Szivel Sanyi mérgesen a Sherifftől.
A Sheriff elhallgatott, a számárára mutatott, és panaszosan azt mondta:
- Nem akar kijönni a holdfényre. Fél.
 - Hát persze - mondtam. - A Csibri megmondta szépen, hogy ez egy idegbajos számár. Teliholdkor megvadul.
 - Nem idegbajos - tiltakozott a Sheriff. - Csak nagyon érzékeny. Fél a saját fülétől. A füle árnyékától.
- Szivel Sanyi odament a számárhoz, megfogta a kötőféket, és húzni kezdte a számarat ki az útra. A számár ki is jött engedelmesen a holdfényre, de akkor meglátta a füle hosszúra nyúlt árnyékát a fehér havon, megvetette lábát, és riadtan visszahátrált az árnyékba.
- Tényleg a saját fülétől fél - mondta Burai J.
 - Nagyon érzékeny lelkű jószág - mondta a Sheriff. - Nem szereti a csúnya dolgokat. És úgy látszik, a fülét csúnyának tartja. Nem tudom, mit csináljak vele. Már megpróbáltam énekelni is neki.
 - Hallottuk - mondtam.
 - Ha esetleg elénekelnétek neki a karácsonyi dalokat: - kezdte a Sheriff, de Szivel Sanyi közbevágott:
 - Karácsonyi dalokat! Szó sem lehet róla! - azután gondolkozott egy kicsit, és azt mondta: - Esetleg néhány pattogós mozgalmi dalt elénekelhetnének. Ez ellen viszont Burai J. tiltakozott.
 - Egy számárnak nem fogunk mozgalmi dalokat énekelni.
 - Akkor hát mit csinálunk? - kérdezte a Sheriff kétségbeesetten. - Reggel megfagyunk itt.
 - Sapkát kellene a számár fejére húzni - mondta Burai J. - Akkor nem lát-szana a füle.
 - Már megpróbáltam - mondta a Sheriff. - Nem megy a kucsmám a számár fejére. Sajnos, túl nagy feje van.
 - Vegye hóna alá a számár fejét - javasolta Szivel Sanyi.
 - A hónom alá?
 - Persze - mondta Szivel Sanyi. - Eltakarja a hosszú fülét, és szépen hazaballagnak.
- A Sheriff fontolóra vette a dolgot, aztán rábólintott.
- Megpróbálom.
- A számárhoz ment, megsimogatta, hóna alá vette az állat fejét, és kivezette a holdfényre. A számár most nyugodtan állt, lenézett az árnyékára, de nem ijedt meg.

– Ugye, hogy igazam volt – mondta diadalmasan Szivel Sanyi. – Így most szépen hazaballaghatnak.

– Nagyon lassan fogunk haladni – mondta a Sheriff. – Elég messze van az őrház. Lehet, hogy megfagyunk az úton.

– Menjenek csak – biztatta Szivel Sanyi. – Előbb-utóbb odaérnek.

És elindult a Sheriff a számmárral, furcsán billegtek a betonúton, árnyékuk hosszan előrevetődött és összefonódott a havon. Tényleg elég lassan haladtak.

– Lehet, hogy megfagynak az úton – mondta vacogva Burai J. – Nem szeretném, ha meghalna a Sheriff és a számára.

– Ott egye meg a fene – mondta Szivel Sanyi. – Beleordított a szép karácsonyi dalokba. Menjünk énekelni.

Mentünk hát énekelni, végigénekeltük az utcákat akkor is, mint máskor, pedig rettentően fáztunk, de a Sheriff még ennél is jobban fázhatott. Ilyenkor télen igazán messze volt az az őrház.

A Sheriff azonban túlélte ezt is. Később viszont kis híján valóban majdnem meghalt. Tulajdonképpen a miatt az érzékeny lelkű számár miatt. Mert Forgács Károly, a boltos mégiscsak lekötöztette lehetett a Sheriffnek, és valamikor tavasszal szerzett neki két láda csirkelábat. Meleg napok jártak már akkor, és a csirkelábak kissé bűdösen érkeztek. Forgács Károly kirakta a két ládát a bolt elé, és várta a Sheriffet. Az meg éppen akkor nem jött a faluba néhány napig, a csirkelábak egyre bűdösebbek lettek, a bolt közelébe már csak a legelszántabb vevők merészkedtek, azok is befogták az orrukát és öklendeztek. Forgács Károly tajtékozott, és mikor végre megérkezett a Sheriff az érzékeny lelkű számár hátán, a boltos ráparancsolt, hogy azonnal vigye a francba a rohadó csirkelábakat. A Sheriff nem szólt semmit, a szamarat egy fához kötötte, vállára vette a két ládát, és elindult a Devecserbe, mert Csibri Ferenc, a juhász akkor ott legeltette a birkákat. Fél falun végig kellett vinnie a csirkelábakat, az emberek menekültek a Sheriff elől, mintha belpoklos lenne, a ládából bűdös lé folyt az ingére, ő meg egyre sápadtabb lett, végül már dülöngélt, mint aki nagyon lerészegedett, végighányta a devecseri dűlőutat, de mégis kiért a juhászhoz, lerakta a ládákat és elájult. Csibri Ferenc undorodva elásta a két faládát a csirkelábakkal együtt, aztán megpróbálta életre rázni a Sheriffet. Ez egyáltalán nem ment könnyen. Sheriff néha magához tért, de bármit próbált a juhász belediktálni, ő mindent kihányt, még a pálinkát is.

Hozzánk már olyan hírek érkeztek, hogy halálán van a Sheriff. És akkor érdekes módon az az undok Péntekné elkezdett könyörögni nekem meg Burai J.-nek, hogy menjünk és nézzük, mi van a Sheriffel.

Módfelett csodálkoztunk, de aztán kimentünk Devecserbe a birkanyájhoz, igaz csak három nap múlva. Sheriff a zöld fűvön hevert, még mindig sápadt volt, és az orra valahogy megnyúlt és kihegyesedett, de azért lábadozott, az aludtjeget már meg bírta enni. Amint meglátott bennünket, a számára felől érdeklődött.

- Ott áll a bolt előtt, nincs semmi baja - nyugtattam meg. - Forgács Károly vele eteti meg az elfonnyadt zöldsalátát, amit már nem tud eladni.

- Holnap elmegyek érte - mondta a Sheriff. - Eddig mozdulni sem tudtam.

- Elég rossz bőrben van még mindig - mondtam.

- Három napig haldokoltam - nyögte a Sheriff. - Kifordult a gyomrom. Most jöttem csak rá, hogy milyen kemény legény volt a Péntek Lajos. Ő mindennap lebukfencezett valami rohadt dombról, kifordult a gyomra, és mindennap haldoklott. Mégis milyen sokáig bírta. Lehet, hogy nekem is el kellett volna szöknöm vele együtt a hadseregből...

Megnyugodva tértünk vissza az utcánkba, és megnyugtattuk Péntekné, hogy a Sheriff már lábadozik, holnap elmegy a számárért. Így is történt. Talpra állt a Sheriff. Péntek Vera meg, ahogy sokkal később megtudtuk, akkor éjjel egészen új álmodta. Azt álmodta, hogy meleg szobában ül, egy óriási cserépkályhában tűz duruzsol, ő meg mézes diót eszik.

A lidérc

Igen, említettem már azt a napot, amikor az állatok megvadultak, mondhatok ennél többet is, ha éppen ezt kívánja, csak hogy akkor mindenekelőtt szólnom kellene a Mozdonyvezetőről, és attól tartok, hogy ez még jobban elkedvetlenítené önt, uram, holott enélkül is meglehetősen önpusztító hangulatban van. Hogy már teljesen mindegy? Nem hiszem. Nekem semmi esetre sem mindegy, én nem vagyok közönyös ember, ezt nyilván észrevette, ezért is fecsegek itt annyit jóformán megállás nélkül, ha tényleg az a kívánsága akár a Mozdonyvezetőről is, legfeljebb majd megpróbálom minél ki-méletesebben előadni a történetet.

A Mozdonyvezetőt Ábrahám Péternek hívták, és városi ember volt. A háború kitörésekor jelent meg nálunk, ott a folyó mellett, megvette a Tarnócziéék házát, ez volt a legszebb ház és az egyetlen téglából épült ház az utcánkban, sőt, ha jobban meggondolom, a környező utcákat is ideszámíthatjuk, mindenütt csupa vert falú ház állt... Hogy miért adták el Tarnócziéék a házukat? Ez most igazán nem lényeges, a lényeg az, hogy el kellett adniuk a házat, a Mozdonyvezetőnek meg volt elég pénze, megvásárolta hát a téglaházat, beköltöztette a családját, vagyis a feleségét és a két lányát, ő meg elment a háborúba, bizonyára a katonavonatokat húzta a mozdonyával.

Én mindezt csak hallomásból tudom, abban az időben még egészen kicsi gyerek voltam, és akkor sem lehettem több ötévesnél, amikor a háború vége felé egy téli estén ismét megjelent a Mozdonyvezető. A front akkor már eltávolodott a közelünktől, a házakban azonban még orosz katonák voltak, az asszonyok és a gyerekek pedig szinte valamennyien a Virágék házában zsúfolódtak össze, itt húzódtunk meg mi is anyámmal, igen szűkösen voltunk, de azért mégis elfért mindenki, igaz, mi gyerekek jóformán reggeltől estig a befagyott folyón lógtunk, csúszkáltunk a jégen, a nagyobbak léket vágtak, és megpróbáltak halat fogni, néha sikerült is nekik. Nos, egy téli este, amikor ráérősen ballagtunk haza a folyóról, az egyik kapualjból elébünk lépett egy toprongyos katona. Nem ijedtünk meg tőle, sőt én határozottan megörültem neki, azt hittem, hogy az apám érkezett meg, feltételezem, hogy mások is megörültek, sokan várták haza az apjukat, és akkoriban már kezdtek hazaszállingózni a háborúból a férfiak.

– Megismertek? – kérdezte tőlünk a toprongyos katona.

Sokáig meresztettük rá a szemünket, és miután senki sem ismerte fel benne a saját apját, Dosztán Jóska, aki legidősebb volt közöttünk, visszakérdezett:

– Maga lenne a Mozdonyvezető?

– Persze hogy én vagyok – mondta, és talán ő is örült, hogy még emlékezik rá valaki. – Láttam, hogy a házamat szétlőtték. Hol van a családom?

Most már Dosztán Jóska is behúzta a nyakát, és hallgattunk mindannyian. A Mozdonyvezető felesége és két lánya ugyanis meghalt még az ősszel. Akkor ért hozzánk a front, és ott, a folyó mellett egy kisebb ütközet zajlott le, vagy talán nem is volt az olyan kicsi, hiszen estefelé kezdődött, és valamikor hajnalban ért véget. Amint elkezdődött a lövöldözés, mi valamennyien kitórtunk a házakból, és rohantunk a futóárkokba. A házak és a folyó közötti nagy füves réten néhány nappal korábban a németek futóárkokat és hevenyészett lőállásokat ástak, aztán hagyták az egészet a fenébe, visszavonultak a falu mögé, és ott ásták be magukat. Így hát a futóárkokban mi lapítottunk, főleg gyerekek és asszonyok, no meg néhány idősebb férfi, akik megjárták az első világháborút, és most éberén figyelték a fegyverropogást, és időnként parancsokat osztogattak, amire szükség is volt abban a nagy rémületben és fejvesztettségben. Szóval ott nyüzsgítettünk valamennyien a réten, csak a Mozdonyvezető felesége és lányai maradtak a téglaházukban, és eddig még igazuk is volt. Mert kezdetben csak a fejünk fölött röpködtek a golyók, hanem később mindkét oldalon észrevették a nyüzsgést a futóárkokban, nyilván mindkét oldalról ellenséges katonáknak vélték bennünket, és egyszerre két hadsereg kezdett lőni ránk. Robbantak körülöttünk a lövedékek, majd belesüketültünk, az asszonyok sikoltoztak, megpróbálták földbe nyomni a gyerekeiket, sokan bizonyára leszámoltak az életükkel, de valami csoda folytán még csak meg sem sérült senki. Igaz, nem is maradtunk sokáig a futóárkokban, egy horgas orrú öregember kidugta a fejét, szemrevételezte a környező házakat, aztán a Süvegiék házára mutatott, és beparancsolt bennünket. Berontottunk hát Süvegiék vityillójába. Ma sem értem, hogy miért éppen ide vezényelt bennünket az az öregember, mert a sok kis vert falú ház közül is ez volt a legszánalmasabb: rogyant nádfedeles viskó, amelyet egyetlen gránát szétporlasztott volna. De elkerültek bennünket a gránátok, még a puskagolyók is, néhány másik háznak kilőtték az ablakait, a Morvaiék és a Hodonickiék háza kigyulladt, és porig égett, és találat érte a Mozdonyvezető téglaházát is, a téglafalak állva maradtak, a tető és a plafon azonban beomlott, és maga alá temette a Mozdonyvezető családját.

– Nem tudjátok, mi van a családommal? – kérdezgette a Mozdonyvezető, mi meg körülálltuk, voltunk ott vagy tizenöten, kisebb-nagyobb gyerekek, és sunyítottunk, mert hát ki a fene mondja meg neki, hogy odaveszett a családja. – És egyáltalán hol vannak az emberek az utcából?

– A Virágék házában – mondtuk erre többen is.

– Az én családom is ott van?

– Nincs – mondtá Dosztán Jóska.

– Bent voltak a házban, amikor...?

Erre már hevesen bólogattunk mindannyian, a Mozdonyvezető meg elhallgatott, lenézett a lábára, sokáig vizsgálgatta a két lábfejét, és mi akkor vetők észre, hogy igen furcsák a lábfejei, vastag rongyokba bugyolálta őket, és olyanok voltak, mint két medvetalp. Később halkán megkérdezte:

– Meghaltak mind a hárman?

Mi ismét csak bólogattunk, a Mozdonyvezető pedig a fejét csóválta, és szemrehányóan megjegyezte:

– Azért hoztam őket falura, hogy biztonságban legyenek.

– Senki más nem halt meg – mondtá erre Dosztán Jóska, mert talán úgy érezte, hogy nekünk szól ez a szemrehányó hang.

A Mozdonyvezető újra megnézte a lábfejét, és azt mondtá:

– Nekem meg lefagytak a lábujjaim.

– Jöjjön velünk a Virágékhoz, ott meleg van – mondtuk neki, és majdnem taszigálni kezdtük, hogy induljon már el.

És eljött velünk a Mozdonyvezető a Virágék házába, bevezettük őt a sok asszony közé, akik mindjárt felugráltak, és persze zavarba jöttek, suttogva kérdezgették tőlünk, hogy:

– Tudja már?

Visszasúgtuk, hogy igen, tudja már. Erre sápítozni kezdtek a Mozdonyvezető körül, ahogyan azt az asszonyok szokták, egymással feleselve legalább tízen magyarázták el neki, hogyan lőtt bennünket egyszerre két hadsereg, és hogyan kapott találatot a téglaház, de a Mozdonyvezető nekik is csak azt mondtá, amit nekünk kint az utcán:

– Nekem meg lefagytak a lábujjaim.

Ekkor végre leültették egy sámlira, hoztak egy lavór meleg vizet, letették elébe, és kihámozták a lábát a rengeteg fagyos rongyból, aztán a Mozdonyvezető sziszegve a meleg vízbe rakta két csonka lábfejét. Tényleg nem voltak ujjai. Sohasem láttunk ilyet, ami nem is baj, mert elég csúnya látvány volt, de azért ott tolongtunk körülötte, bámultunk a lavórba, néztük, ahogy a két uj-

jatlan lábfej előbb megvörösödik, aztán dagadni kezd, most már nem hasonlított medvetalpra, inkább valami frissen sült lepényfélére.

– Ha velünk jöttetek volna a futóárokba, meg a Süvegiék házába, akkor most élnének mind a hárman – sopánkodtak továbbra is az asszonyok, és pléhbogrékből meleg vizet öntözgettek a lavórba.

– A mozdonyban fagytak le az ujjaim – mondta a Mozdonyvezető. – Elfogott a szénünk, és a mozdony megállt a hóban, valahol Oroszország legközepe. Napokig vesztegeltünk ottan, és nekem lefagytak az ujjaim.

– Én hívtam is őket – mondta Virágné –, de azt mondták, ők nem mozdulnak ki a házból, mert félnek odakint, ahol lövöldöznek. Persze féltek bent a házban is...

– Én még jól jártam – mondta a Mozdonyvezető. – Csak az ujjaim fagytak le. Mások megfagytak tetőtől talpig. Csontkeményre fagytak...

Az asszonyok lassanként elhallgattak, a Mozdonyvezető meg szép csöndesen elaludt. Tovább melengették a lábát, öntözgették a lavórba a forró vizet, és amikor már izzadni kezdett a Mozdonyvezető homloka, akkor négy asszony megfogta, és lefektette az egyik sarokba.

Reggel korán kelt a Mozdonyvezető, gondosan bepólyálta a lábát, és kijelentette, hogy ő elmegy. Az asszonyok marasztalták, nem értették, hogy miért megy máris, hiszen nincs is neki hová mennie.

– Megyek mozdonyt vezetni – mondta.

– Ilyen lábbal? – kérdezték tőle.

– Nem a lábammal vezetem a mozdonyt – mondta. – Szükség van most rám a vasútnál. Minden mozdonyvezetőre szükség van, mert sokan közülünk odavesztek a háborúban.

Aztán megköszönte, hogy befogadták éjszakára, és hogy megmelegítették a lábát, és elment. Az asszonyok rosszalóan néztek utána, főleg azt rosszalták, hogy egy szóval sem érdeklődött arról, hogy hol van eltemetve a családja. De nem volt igazuk az asszonyoknak, az öreg Bangó, a temetőcsászár később elmondta, hogy aznap járt nála a Mozdonyvezető, és ő megmutatta neki a három sírt, a Mozdonyvezető ácsorgott ott egy kicsit, aztán elköszönt a temetőcsászártól, és hosszú időre eltűnt, akkor azt hittük, soha többé nem fogjuk látni.

Őszintén szólva nem is nagyon törődtünk vele. Egyre több férfi jött haza a háborúból, legtöbbjük éppen olyan toprongyos és fáradt volt, mint a Mozdonyvezető, de mindenkinek nagyon örült valaki, és az asszonyok mind egyiket odaadóan ápolgatták. Hazajött az apám is, szakadozó suba volt a vál-

lán, lopta vagy cserélte valahol útközben, ő is leült a Virágék házában, meleg vízbe rakta a lábát, csúnya volt a lába, véresre törte a kemény bakancs, de megvoltak az ujjai, és ennek én külön örültem.

Az orosz katonák közben elvonultak, mentek a front után, akkor a Virágék háza is kiürült, minden család visszaköltözött a saját házába, és hozzáfogtak az emberek rendet teremteni. Kitavaszkodott, foltozgatták, javították a házakat, felásták a kerteket, segítettek felhúzni a falakat, Morvaiék és Hodonickiék háza helyén mi gyerekek pedig eldobált fegyvereket, golyókat és gránátokat kerestünk, ami talán furcsán hangzik, hiszen átéltünk egy szabályos kis ütközetet, ami talán nem is volt olyan kicsi, hiszen mindkét oldalról lőttek bennünket, de mi nem féltünk a lőfegyverektől, sőt én személyesen azóta is szeretem a lőfegyvereket, és ha akkor több eszem van, szerezhettem volna magamnak, mert találtunk mi golyókat is, puskákat is, gránátokat is, de akkor Aradi Csaba kezében felrobbant egy gránát, és elvitte a jobb keze fejét, igaz, ez nem mifelénk történt, hanem a Nagy utcában, de a híre gyorsan elterjedt, és a felnőttek nyomban elszedtek tőlünk mindent, és megtiltották a további keresgélést, bár mi titokban továbbra is kutattunk a lőfegyverek után, mert egyáltalán nem féltünk tőlük. Féltünk viszont a repülőgépektől. Ami megint eléggé megmagyarázhatatlan dolog, hiszen a mi falunkra soha egyetlen repülőgép egyetlen bombát nem dobott, mégis vacogva lapítottunk, ha egy-egy repülőraj megjelent a magasban, és ebben az időben gyakran megjelentek, mert valahol még mindig tartott a háború. Egyszer azonban Dosztán Jóska elmagyarázta nekünk, hogy tapasztalt katonáktól hallotta, miszerint, ha a repülőraj már felettünk van, és halljuk a zúgást, nincs mitől félnünk, mert akkor tulajdonképpen már túlhaladtak rajtunk, és ha ledobnák is a bombákat, azok valahol másutt robbannának, messze tőlünk. Lehet, hogy Dosztán Jóska nem hallott senkitől sem ilyesmit, lehet, hogy ő találta ki, mi mindenesetre elhittük neki, és attól kezdve a repülőgépektől sem féltünk túlságosan. Mellesleg el is maradoztak hamarosan, mindenütt véget ért a háború, ott nálunk a folyó mellett pedig az asszonyok szép fehérre bemeszelték a vert falú házakat.

Csinosak, békések lettek ismét az utcák, csupán a Mozdonyvezető háza éktelenkedett még évekig a csupasz falakkal, a beomlott tetővel és leszakadt plafonnal. Mindenki elkerülte a romokat, mégiscsak három ember meghalt ott, valamelyik nyáron ugyan megpróbálta befészkelni magát a falak közé egy medvetáncoltató vándorcigány család két medvével, de ők is csak egy napig maradtak, mert a felbőszült falusi kutyák éjjel körülvették őket, han-

gosan ugattak és vonítottak, a medvék nyugtalanul morogtak, rángatták láncikaikat, és az egyik medve félig-meddig felnyársalta magát egy nagy rozsdás vaskampón. Nem, nem ez volt az a nap, amikor megvadultak az állatok. A cigányok másnap sietve elkotródtak, szegény sebesült medvét alig tudták magukkal vonszolni, az öreg Velezné, aki értett valamelyest a bűbájos dolgokhoz, csöndesen megjegyezte, hogy gonosz helyre épült a Mozdonyvezető háza, de ezt mondta ő már korábban is, az emberek meg vagy hittek neki, vagy nevettek rajta, mindenesetre a téglafalak továbbra is csupaszon porosodtak, az udvarban pedig háborítatlanul burjánzott a gaz, és lassan, azt hiszem, mindenki belenyugodott, hogy ezek a romok időtlen időig fognak csúfoskodni a fehérre meszelt házak között.

De visszajött a Mozdonyvezető. Méghozzá kőművesekkel és ácsokkal jött vissza. Megjavították és bevakolták a téglafalakat, tetőt húztak rájuk, egyszóval helyreporcozták a házat, a Mozdonyvezető megtisztította udvarát a gáztól és dudvától, felásta az egész udvart, ami ujjatlan lábával elég nehéz munka lehetett, aztán hozott fél zsák cirokmagot, és azt beleszórta a felásott földbe. Végül új bútorokat hozott a házába, és egy új feleséget. Az új bútorok igen szépek voltak, az új feleség ellenben igen rozoga teremtmény. Vékony, görbe hátú, köhögős asszony, aki megérkezésekor tétován és riadtan ment végig az utcán, és talán még aznap ágynak esett, és attól kezdve jobbra ágyban is maradt, legfeljebb az udvarra ment ki időnként, megnézegette a földből előbújó cirokszalakat, de ilyenkor sem tartózkodott kint túl sokat, sietett visszabújni az ágyába, ahol naphosszat csöndesen köhécselt.

Az utcában pedig természetesen megkezdődtek a pusmogások, úgyszólván mindenki csodálkozott, hogy visszajött a Mozdonyvezető, az öregasszonyok hangosan meg is szólták ezért, lelketlenséggel, érzéketlenséggel és hasonlókkal vádolták.

– Sötét lelkű ember – mondta Péntekné egy reggel, amikor a kismiséről csoszogott haza. – Vagy talán nincs is lelke. Visszajönni abba a házba, ahol három halottja van!

– Gonosz hely az, túl közel esik a temetőhöz, még a vadállatok is elszöknek onnan – mondta Velezné, és bizonyára a vándorcigányok felnyársalt medvéjére gondolt.

Vécsey Tamás azonban lehurrogta az öregasszonyokat.

– Vállalja a sorsát, és ez így is van rendjén – mondta, aztán még elismerően hozzáfűzte: – Kemény ember, aki nem ilyen kehes feleséget érdemelt. Egy életerős feleség ismét szülhetne neki gyerekeket.

Vécsey Tamásnak életerős felesége volt, már szült is neki egy szép kisiút, és még újabb gyerekeket szándékoztak összehozni, senki sem kételkedett benne, hogy ez sikerülni fog, tekintettel arra, hogy maga Vécsey Tamás is kemény ember hírében állt, és erről majd esetleg mesélek is később, ezúttal csak annyit, hogy szavának súlya volt, és miután legorombította a vénasszonyokat, azok nyomban halkabbra fogták a szót.

Közben lassanként az is kiderült, hogy miért jött vissza ilyen hirtelen a Mozdonyvezető. A vonattal levágta egy fiatal lánynak mindkét lábát. Egy olyan téli napon történt a dolog, amikor még igen gyakran hideg marhavagonokban utaztak az emberek, sőt a marhavagonok tetején is, mert akkoriban kevés volt a vonat, és rengeteg ember utazott keresztül-kasul az országban, tehát egy ilyen hideg napon az a bizonyos lány fölkapaszkodott a mozdonyra, és kikönyörögte, hogy ott utazhasson és melegedhessen, merthogy rettentően fázott, különösen a lába. Ordító szabálytalanság volt ez, a Mozdonyvezető azonban nagyon jól tudta, hogy mit jelent, ha valakinek fázik a lába, megengedte hát, hogy a fiatal lány vele utazzon a mozdonyban. Az egyik falusi állomáson azonban a forgalmista észrevette, hogy illetéktelen személy tartózkodik a mozdonyvezető mellett, szigorúan leparancsolta a lányt, aztán elindította a vonatot, a lány pedig megpróbált befurakodni az egyik zsúfolt vagonba, de lecsúszott a lépcsőről, a vonat alá esett, és odalett mindkét lába. A Mozdonyvezető, bár nem hibáztatták a balesetért, nyomban kérte nyugdíjaztatását, kijelentette, hogy nem tudja tovább végezni a munkáját, és nyomatékosan a lefagyott lábujjaira hivatkozott.

Ennyit mondott el az embereknek maga a Mozdonyvezető. A folytatást illetően különféle találgatások keltek szárnyra. Senki sem tudta, hogy mi történt később a szerencsétlen fiatal lánnyal, meghalt-e, vagy csupán nyomorék maradt, legtöbbször azt állították, hogy meghalt, és hogy a Mozdonyvezető tulajdonképpen a lány beteg édesanyját vette el feleségül, és hozta oda a mi utcánkba, de ez már túl sok lenne egy embernek, még a tanulságos célzatú történetekben is, meg aztán meglehetősen romantikusan hangzik, legjobb lesz tehát, ha nem hisszük el. Maradjunk abban, hogy a Mozdonyvezető megunta a magányosságot, ezért elvette feleségül azt a gyöngélkedő asszonyt, aki mellelleg úgy betegen is igen sokáig élédegélt még az újonnan felépített téglaházban.

A Mozdonyvezető egyébként azonkívül, hogy meglepetésszerűen megjelent az utcánkban, rendezett még néhány kisebb meglepetést. Alighogy beköltözött a házba, elkezdett rendszeresen lejárni a folyó mellé a fűzfák-

hoz, hajlékony fűzfavesszőket gyűjtött, nyalábszámra hordta haza a vesszőket, és hozzáfogott kosarakat fonni. A jóisten a megmondhatója, hogyan tudott egy mozdonyvezető kosarat fonni, tény az, hogy tudott, igazán tetszős szalmahordó kosarakat font, ezeket kivitte a piacra, és leginkább gyorsan túlادott rajtuk. Közben magasra nőtt a cirok az udvarában, és amikor eljött az ideje, a Mozdonyvezető betakarította a termést, a magokat kicsépelte, kifésülte, a cirok bugás szárából pedig különböző nagyságú seprűket kötött. Ezen már nem is csodálkoztunk túlságosan, nyilvánvaló volt, hogy a Mozdonyvezető sok mindent megtanult az életben. Kezdetben a seprűket is kihordta a piacra, ami számára elég fárasztó volt, puha papucsokban járt ugyan, de még így is igen óvatosan lépegetett, a lefagyott lábujjak helyén bizonyára sokszor sajgott a lábfeje, később azonban már nem kellett a piacra járnia, az emberek eljöttek hozzá seprűt és szalmahordó kosarat venni, ő már csak kényelmesen üldögélt a házában, egész évben volt munkája, kötötte a seprűket és fonta a kosarakat, beteg felesége meg szelíden köhécselt az ágyában az egyik sarokban.

Ne idegeskedjen, uram, eljutunk hamarosan a megvadult állatokhoz, tudom, hogy kicsit hosszúra nyúlt a bevezető, de ez okvetlenül szükséges, és ha mindvégig odafigyelt, észrevehette, hogy nem volt egészen érdektelen. Örülök, hogy egyetért velem, ezért a továbbiakban mellőzöm a hosszadalmas előkészítést, annál is inkább, mert tulajdonképpen elérkeztünk az események kezdetéhez.

Még csak annyit hadd mondjak el: mivel a Mozdonyvezető felesége ilyen beteges asszony volt, nem tartottak semmiféle jószágot, még baromfit sem, sőt még házőrző kutyát sem. Az egész környéken az ő udvara volt a legcsöndesebb, és egészen az ugyancsak csöndes temetőig nyúlt.

Nos, egy napon a temetőből egy kis fekete csirke jött be az udvarba. A Mozdonyvezető cirokmagot szórt neki, egy darabig elnézegette, ahogy csipegeti a magot, aztán leült seprűt kötni, és nem sokat törődött a csirkével, várta, hogy jöjjön érte a gazdája. Mert a szomszédos baromfiudvarokból a tyúkok elég gyakran kiszöktek a temetőbe, ott a bokrok és a magos fű között tojtak, néha elültek, és ki is keltették a tojásokat, aztán már a csirkékkel tértek vissza a baromfiudvarokba. A fekete csirke is bizonyára ilyen csirkealjból vetődött a Mozdonyvezetőhöz, és ott is maradt, mert nem jelentkezett érte senki. Csipegette hát a cirokmagot, növekedett szép lassan, a pihés fekete csirkéből tollas kendermagos csirke lett, aztán pedig vaskos kendermagos tyúk. Azazhogy kendermagos kakas. Azazhogy tyúk is meg kakas is. Így,

ahogy mondom. Egy hermafrodita madár vagy baromfi, vagy minek nevezem. A törzse tyúkra emlékeztetett, a nyaka viszont kakasnyak volt, és a feje is majdnem, a taraja magasra nőtt, de valahogy szögletes maradt és csipkék nélküli, a vérvörös lebeny végül is olyan lett, mint egy beteges daganat, amely minden pillanatban szétpattanhat. Szóval módfelett ronda volt ez a felemás furcsa szerzet, és furcsán is viselkedett. Időnként kárált és kotkodácsolt mint a tyúkok, aztán meg minden átmenet nélkül kukorékolni kezdett, de valahogy egyik sem ment neki úgy, ahogy kellett volna, fülsértő, rekedt, elcsukló hangok törtek elő a torkából, mi gyerekek betegre röhögtük magunkat, amikor hallottuk rikácsolni, a felnőttek meg inkább szánakozva nézték, hiszen nagyon csúnya volt szegény. A Mozdonyvezetőt azonban ez egyáltalán nem zavarta, vett egy zsák kukoricát, és abból is szórt az udvarra, hogy ne csak cirokmagon éljen egyetlen szárnyas jószág.

Aztán eljött a nap, amikor megvadultak az állatok.

Reggel arra figyeltünk fel, hogy a kendermagos kakas, illetve tyúk szinte megállás nélkül és a szokásosnál hangosabban rikácsol. Kárált, kotkodácsolt és kukorékol, időnként a földet csapkodta szárnyával, egész porfelleget kavart fel a Mozdonyvezető udvarában. Persze hogy jókat röhögtünk rajta, és alig vettük észre, hogy egyre nagyobb a nyugtalanság a baromfiudvarokban, a tyúkok, kakasok futkároznak, és riadtan kémlelik az eget, de amikor észrevettük, akkor is azt gondoltuk, talán héja vagy karvaly kering a magasban, és attól ijedtek meg. Sőt még akkor is neveltünk, amikor a Csorbáék kecskéje, a világ legszelídebb állata, amelyik naphosszat békésen legelészett a réten, hirtelen felkapta a fejét, nagy bakugrásokkal végigszánguldott az utcán, és nekirontott a templomból hazatérő Pénteknének, aki felvitte, és rohant haza, de amíg hazaért, a kecske háromszor fellökte. Mondom, még ezen is neveltünk, merthogy nem szerettük Pénteknét, hiszen folyton verte Péntek Verát, a lányát, Verát pedig mindannyian szerettük, és ezért még örültünk is, hogy a kecske háromszor felöklelte a vénasszonyt. De később elmúlt a nevetgetnénkünk. Tóth Imréék kakasa ugyanis egyszer csak abba hagyta a kapirgálást az utca közepén, és megtámadta a kis Vécsey Jánoskát. Nekirepült az arcának, csőrével a kisgyerek fejét csapkodta, körmeivel pedig kivérezte az arcát. A szemét is kivájhatta volna Vécsey Jánoskának, de szerencsére előkerült a gyerek apja, Vécsey Tamás, megragadta az őrjöngő kakast, és egyből kitekerte a nyakát. Ez már nem volt tréfadolog, most már gyanakodva néztek szét maguk körül az emberek, és időnként az eget kémlelték, mint a megriadt tyúkok is a baromfiudvarokban. A Mozdonyvezető

udvarában pedig még mindig rikácsolt az a kendermagos furcsa jószág, de senki sem figyelt rá, mert közben éktelen lármával a libák is egymásnak estek a folyón. Arra mifelénk jóformán minden udvarban voltak libák, ezeket reggel a vízre terelték, és csak este jöttek haza fehéren és méltóságteljesen, és általában jól megfértek egymással, legfeljebb a gunarak csaptak össze néha, de ez sem tartott sokáig. Most viszont nemcsak a gunarak, hanem a ludak is összeálltak verekedni, egymás tollába ragaszkodtak, és verdestek szárnyaikkal, fehér tollak röpködtek, és fehér tollak úsztak a vízen, mi meg rohantunk le a folyóhoz, kiabáltunk és göröngyökkel dobáltuk a libákat, így is alig tudtuk szétválasztani őket, mert továbbra is módfelett ingerültek voltak, megtépázott nyakukat a vízre fektették, és sziszegtek egymásra, mint a kígyók. Aztán elterjedt a hír, hogy patkányok árasztották el az utcát. Ez azért túlzás volt, mindössze három girhes patkány futott ki Majorosék udvarából a kocsiútra, és ott a porban vinnyogva elkezdtek marni egymást, persze ennyi is elég volt, hogy az embernek borsózzék a háta, úgyhogy mindenki megkönnyebbült, amikor Serfőző András, aki akkortájt öltötte magára a rendőregyenruhát, hatósági közeghez illően rendet teremtett, vagyis szétrugdosta a patkányokat, mire azok még mindig vinnyogva visszafutottak Majorosék udvarába. A rend azonban korántsem állt helyre, mert délutánra még a jámbor birkák is megvadultak, illetve csak a kosok. Csibri Ferenc, a juhász akkor éppen ott a mi rétünkön a folyó mellett legeltette a birkanyáját, dél felé kényelmesen leheveredett egy fa alá, a birkák meg egymás oldalához, az árnyékba dugták a fejüket. Három kos volt a nyájban, egy görbe szarvú hatalmas állat, és két jóval kisebb és jóval fiatalabb, ezeknek még éppen hogy mutatkozott a szarvuk, és ebből kifolyólag még közelébe sem mertek menni az öreg kosnak. De aznap délután, amikor a juhász még mindig a fal alatt heverészett, az egyik fiatal kos kivált a nyájból, és szembefordult az öreg görbe szarvúval. Csibri Ferenc már csak arra figyelt fel, hogy messzire elhárítva egymástól a két kos, lendületet vesznek, és rohannak egymásnak, és mielőtt a juhász bármit tehetett volna, összecsattant a két fej. A fiatalabb kos megállt ott egy helyben, az öreg azonban ismét hátrált, és újból nekirentott a másiknak. Újabb csattanás, a juhász akkor már futott oda a kutyáival együtt, de mire odaért, a fiatal kos az utolsókat rúgta a földön. Csibri Ferenc még magához sem tért az ámulattól, amikor Oláh Jósának, a kocsmárosnak a felleségét az istállóban almozás közben a kérődző tehenük úgy gyomron vágta a szarvával, hogy az asszony alig tudott kitámolyogni az udvara, és ott véreset köpött. Később az orvoshoz is el kellett vinni. Ekkor már sötét tekintet-

tel méregették egymást az emberek, és még komorabban figyelték az állatot, majdnem mindannyian kint ácsorogtak az utcán, és nem értették, hogy mi történik körülöttük, a kutyák meg valahogy furcsán nyüszítettek az udvarokban, és erre még megjelent Morvai Pál is, Kalmár Gyuri lógó nyelvű lovával. A határból jött, húzta maga után a hajlott hátú, lógó nyelvű öreg lovat, az utcasarkon, a mi házunk előtt a kötőféket az egyik eperfára hurkolta, és nagy hangon közölte velünk:

– Ez a dög megölte a Kalmár Gyurit.

Percek alatt köréje csődült mindenki, zajongtak az emberek, és kérdegették:

– Hogyhogy megölte? Ez a kimustrált gebe?

– Saját szememmel láttam mindent – mondta fontoskodva Morvai Pál. – Kalmár Gyuri a kendergyár őrházából jött be a faluba a kordéján, ez a dög húzta a kordét, csöndesen poroszkált a betonúton, egyszer csak megbokrosodott, felágaskodott, jobbra fordult, le az útról, és így a kordét az út közepére lökte, ekkor ért mögéjük egy teherautó, és telibe találta a kordét. Kalmár Gyuri lezuhant a betonra, és szétloccsant a feje.

– Ez a gebe legalább tíz éve nem bokrosodik meg már semmitől – mondta Serfőző András, az újdonsült rendőr. – És fel sem tud ágaskodni két lábra, hiszen a négy lábán is alig áll.

– Saját szememmel láttam – mondta kissé sértődötten Morvai Pál. – Bár-mikor megesküszöm rá. A rendőröknek is elmondtam, akik kijöttek meg-nézni Kalmár Gyuri hulláját.

– Lehet, hogy megijedt a teherautótól – mondta Serfőző András.

– Nem félt ez sohasem a teherautóktól – mondta Morvai Pál. – Szerintem nem is hallotta, hogy teherautó jön mögöttük, öreg és süket ló ez, a nyelve is kilóg. Egyszerűen megbokrosodott minden ok nélkül. És ezzel megölte a Kalmár Gyurit.

Az emberek hallgattak, nézték a lógó nyelvű lovat, az meg lehajtott fejjel álldogált az eperfánál, mint akinek elege van mindenből.

– Hívjuk ide Veleznét – javasolta végül Süvegi Balázs, a harangozó, és erre nagyon sokan helyeseltek.

Engem küldtek el Veleznéért, mert abban az időben bejáratos voltam a házukba, ugyanis csúnya sömör jelent meg a karomon és a mellemen, és a kiütéseket az öreg Velez János kenegette naponta pipamocsokkal, mivelhogy a környékünkön egyedül ő pipázott. Pipázott most is, amikor be-mentem hozzájuk az udvarba, felhúzta a szemöldökét és megkérdezte:

– Még nem múlt el a bőrödről a sömör?

– De elmúlt – mondtam. – Nem azért jöttem.

Előbújt a házból Velezné, és önelégülten azt mondta:

– Értem jöttél, igaz?

– Megvadultak az állatok – mondtam.

– Hát igen – mondta Velezné. – Máskor kiröhögnek, de amikor nagy baj van, akkor szaladnak utánam.

– Mi az a fene nagy baj? – kérdezte Velez János.

– Lidérc van valahol a közelben – mondta az asszony.

– Lidérc van a te fejedben – förmedt rá Velez János. – Bizonyára időváltás lesz, és attól nyugtalanok az állatok. Lehet, hogy vihar jön.

– Persze hogy vihar jön – mondta Velezné. – De csak akkor, ha elpusztítjuk a lidércet. Akkor a gonosz szellemek majd elsiratják.

Velez János dühösen szívta a pipáját, és nem szólt semmit. Azt hiszem, nagyon elege lehetett az ilyen bűbájosságból, hiszen nővére, Velez Márta néni, aki aszott vénlányként halt meg, boszorkány hírében állt, és erre most öregkorára felesége is mindenféle vajákossággal kezd foglalkozni. Kedveltem Velez Jánost, már csak azért is, mert a pipamocskokkal eltüntette a kiütéseket a bőrömről, és együtt éreztem vele, de ezúttal mégis inkább a feleségére volt szükség, őt kérték az emberek, ezért hát én is őt sürgettem.

– Velem jön az utcasarokra? – kérdeztem.

– Most jó vagyok nekik – dohogta Velezné, de azért elindult velem ki az udvarból, Velez János pedig rosszálló arccal ballagott utánunk.

Az utcasarkon Velezné az embereknek is azt mondta, amit nekem:

– Lidérc van valahol a közelben. Meg kell találni és el kell pusztítani.

– Akkor hát keressük meg – mondták az emberek.

– Várjunk, amíg besötétedik – intette le őket Velezné. – Sötétben majd megmutatja magát.

Így aztán megvártuk, amíg besötétedik. Akkor Velezné nekivágott a nagy füves rétnek, mi meg mentünk utána. Megállt a rét közepén az egykori futóárkok mellett, megálltunk mi is, itt voltunk jóformán valamennyien, akik valamikor a futóárkokban lapítottunk az ütközet idején, sőt még többen voltunk, mert azóta régen hazajöttek a férfiak is a háborúból. Várakozva néztünk Veleznére, ő meg a környező házakat nézegette. Nem szemlélődött sokáig, felemelte a kezét, és valahová a magasba mutatott.

– Ott van a lidérc!

Odanéztünk, de nem láttunk semmi szokatlant, néhány denevér röpködött csupán az éjjeli bogarak után a csillagos ég alatt.

- Hol van? Hol van? - kérdezték az emberek.

- A Mozdonyvezető háza felett - mondta Velezné. - Az a pici mozgó láng.

- Lángol a te hülye fejed - dünnyögte Velez János, mert sem ő, sem más nem látta a mozgó lángot.

- Nem láthatja azt mindenki - mondta Velezné. - Én azonban látom. A lidérc a Mozdonyvezető házában van.

- Miért lenne pont a Mozdonyvezető házában? - kérdezte Serfőző András. - És tulajdonképpen mi az a lidérc?

- Ha fekete kakas és fekete tyúk tojását valaki a hóna alatt melengeti, fekete madár kel ki belőle, ez a lidérc - magyarázta Velezné. - És mindenféle gonoszágót csinál, amit csak a gazdája parancsol neki. Egyébként is gonosz helyre épült az a ház.

- A Mozdonyvezetőnek nincs fekete madara - mondta Morvai Pál. - Egy kendermagos tyúkja van, amelyik néha kárál, néha meg kukorékol.

- Az a lidérc - mondta Velezné. - Nappal kendermagos, de éjszakára biztosan feketévé változik. El kell pusztítani, ha nem akarjátok, hogy megrontsa az állataitokat.

- A Mozdonyvezető ugyan nem költötte ki a tojást a hóna alatt - mondta Serfőző András. - Állandóan kosarat fon vagy seprűt köt.

- És a felesége? - tette fel diadalmasan a kérdést Velezné. - Az folyton az ágyban fekszik.

- Ágyban fekszik, mert beteg - mondta Velez János.

- Kikölthette hóna alatt a lidércet - mondta Velezné.

- Pusztítsuk el - mondta Péntekné, akinek még mindig fáj a dereka, ahogy felöklelte a kecske.

- Nem hiszek én ezekben a hülye babonákban - mondta Serfőző András.

- Az embereket is megronthatja a lidérc - mondta vészjóslóan Velezné.

- Pusztítsuk el, mire várunk - mondták többen is, és azzal elindult mindenki a Mozdonyvezető háza felé.

- Szegény Mozdonyvezető - morogta csöndesen Morvai Pál -, neki még pont egy lidérc hiányzott.

Odaértünk a házhoz, de az udvarba csak az asszonyok mentek be, a férfiak kint maradtak az utcán, mintha szégyellnék magukat, egyedül Süvegi Balázs, a harangozó tartott az asszonyokkal. A mozgolódásra kijött a házból a Mozdonyvezető, és nem értette, hogy mit keres ennyi ember a háza előtt és az udvarában.

- Ebben a házban lidérc van – közölte vele zordan Velezné.
- Lidérc? – hápogott a Mozdonyvezető. – Miféle lidérc?
- Az a kendermagos csúfság – mondta Süvegi Balázs. – Ma megvadította az állatokat.
- Mert csak nappal kendermagos – mondta Péntekné. – Éjjelre koromfeketévé változik.
- Várjatok – mondta a Mozdonyvezető. Bement a szobába ahol a kosarak fonta és a seprűket kötötte, és ahol éjszakánként, úgy látszik, a felemás madár is tanyázott, kihozta a hermafrodita tyúkot, és a magasba emelte. Persze, hogy kendermagos volt ennek a tolla most is, egyáltalán nem feketedett meg. Megint mindenki várakozóan Veleznére nézett, ő pedig kijelentette:
 - Csak olyankor változik feketévé, amikor senki sem látja.
 - És megrontja az állatokat? – kérdezte hitetlenkedve a Mozdonyvezető.
 - Ma minden állat megvadult tőle – mondta Süvegi Balázs. – Kalmár Gyuri bele is halt abba, hogy megvadult a lova.
 - El kell pusztítani a lidércet – károgta Péntekné.
 - Sajnálнам megölni – mondta szomorúan a Mozdonyvezető. – Igaz, hogy nagyon csúf szegény, de már megszoktam, és jól megvoltunk együtt.
 - Az embereket is megronthatja – mondta Velezné. – Mindenképpen el kell pusztítani. Baltával kell lecsapni a fejét.
 - Akkor megnyugszanak az állatok? – kérdezte a Mozdonyvezető.
 - Egész biztosan – mondta Velezné.
 - Ti is megnyugszotok?
 - Mi is – mondták az asszonyok.
- A Mozdonyvezető ekkor engedelmesen elment a fészerbe, és kihozott egy baltát.
 - Majd én levágom a fejét – ajánlkozott Velezné.
 - Nem – mondta a Mozdonyvezető. – Ha már meg kell ölni, akkor én ölöm meg.
- Lefektette a földre a kendermagos tyúkot, és lecsapta a baltával a fejét. A csúnya kakasfej messze repült, a fejetlen törzs még vergődött egy ideig, és vért fröcskölt a Mozdonyvezető lábára.
- A szemétdombon kell elásni – mondta Velezné. – Külön a fejét és külön a testét.
- A Mozdonyvezető ásót hozott, és szó nélkül elásta a szemétdombon külön a fejet és külön a törzset.
- Megint nagyon csöndes lesz az udvarom – jegyezte meg bánatosan.

Visszamentünk valamennyien az utcasarokra, Velezné biztosított bennünket, hogy most már nem lehet semmi baj, a lidérc nem árthat többé sem nekünk, sem az állatoknak.

– Ezzel a vén gebével mit csinálunk? – mutatott a lógó nyelvű lóra Morvai Pál.

– Legyen a tied – mondták neki. – Vezesd haza.

– Vezesse a rosseb – ijedezett Morvai Pál. – Hátha megint megbokrosodik.

– Majd én hazavezetem – mondta Velez János.

– Szó sem lehet róla – tiltakozott Velezné. – Lógó nyelvű ló szerencsétlenséget hoz az emberre.

– Nagyobb szerencsétlenség az, ha egyáltalán nincs lova az embernek – mondta Velez János, és elkötötte a lovat az eperfától.

– Én a kútba ugrok, ha ez a ronda dög belép az udvarunkba – fenyegetőzött Velezné.

– Márpedig be fog lépni – mondta Velez János, és már vezette is a lovat hazafelé, a felesége pedig dohogva ment utána.

Aztán szétszéledtek az emberek és hazamentek.

Másnapra megváltozott az idő, vihar ugyan nem jött, viszont zuhogott az eső, és esett két-három napig, ami jól is jött abban a kánikulában, és külön jót tett a kukoricának. Emberek, állatok megnyugodtak, Tóth Imréék megfőzték a kitekert nyakú kakast, Csibri Ferenc szétmérte a hetvenkedő fiatal kos húsát, a libák egyetértő gágogással mentek le a folyóra, Oláh Jóska felesége kapott valamilyen kanalas orvosságot, amit lelkiismeretesen szedett, meggyógyult tőle, és nem köpött véreset, az eső elvonultával pedig a Csorbák kecskéje ismét békésen legelészett a réten, akárcsak Csibri Ferenc birkanyája, Velez János befogta egy rozoga szekérbe a lógó nyelvű lovat, és kiementek a határba szénáért. A patkányokat, azokat Povazsánszki, a halász intézte el. Hozott Majorosék udvarába néhány halfejet, gondosan lerakosgatta a patkánylyuk közelébe, és megszórta őket pocokméreggel. Nem tudom miért, de a patkányok állítólag nagyon szeretik a halfejet, ettek is belőle mohón, és természetesen felfordult mind a három girhes patkány.

Szóval minden a legnagyobb rendben volt, azazhogy mégsem egészen. Mert a Mozdonyvezető körül mintha megritkult volna kicsit a levegő. Az emberek nem mutatták ki nyíltan gyanakvásukat, de azért bizalmatlanul figyelték a házat, és valahogy a látogatói is megfogyatkoztak, időnként már ismét magának kellett kihordani a seprűket és kosarakat a piacra. És ez az állapot

elég sokáig eltartott. Azon a télen ért véget, amikor mi hárman, Burai J., Szivel Sanyi és én a karácsonyi dalokat énekeltük az embereknek.

Egy este, ahogyan vittük az angyali vigasságot háztól házig, Velezné, aki gyakran az utcán várt bennünket, gondterhelten azt mondta:

- Az éjjel mintha ismét lidércfényt láttam volna.

- Hol? - kérdeztem rosszat sejtve.

- A Mozdonyvezető háza fölött.

- Nem létezik - mondtam. - Megölték a lidércet, és eltemették a szemétdombon.

- Mintha kis lángokat láttam volna a háza fölött - mondta Velezné. - Két vagy három kis lángot.

Gyorsan elénekeltük neki a karácsonyi dalokat, és mentünk a következő házhoz. Siettünk az énekkel, hogy minél előbb a Mozdonyvezetőhöz érjünk. Bekopogtunk hozzá, és amikor kinyitotta az ablakot, odasúgtam neki:

- Velezné ismét lidércfényt látott.

- Az én házam fölött? - kérdezte szomorúan a Mozdonyvezető.

- Igen.

- Gyertek be - mondta.

Bementünk az udvarba, onnan a konyhába, onnan meg a szobába. A szoba tele volt cirokszárral és seprűvel, a beteg asszony csöndesen feküdt az ágyban, a Mozdonyvezető egy sámlin ült, mellette három kendermagos csirke keresgélt valamit a bugás cirokszárak között. Meghökentünk mind a hárman, egymásra néztünk, aztán az ágyban fekvő asszonyra, nem mondhatnám, hogy túlságosan tetszett nekünk a dolog.

A Mozdonyvezető a három csirkére mutatott.

- Késő ősszel jöttek be hozzám a temetőből. Valamelyik bolond tyúk eltévesztette a naptárt.

- A tyúkok nem kotlanak ősszel - mondta ellenségesen Szivel Sanyi.

- Valami bolond tyúk lehetett - mondta egyre szomorúbban a Mozdonyvezető.

- Velezné két-három kis lángot látott a ház felett - mondtam.

- Mit csináljak velük? - tárta szét a karját a Mozdonyvezető. - Csapjam le a fejüket baltával?

- Ne bántsa őket - mondta Burai J. - Nem vétettek ezek senkinek. Szép kis kendermagos csirkék...

- Nektek adom őket, ha akarjátok - mondta megkönnyebbülten a Mozdonyvezető.

- Kell a rossebnek - emelte fel a kezét Szivel Sanyi. - Nem viszek haza lidércet.

- Hülye vagy - förmedt rá Burai J. - Meg gyáva is. Majd én hazaviszem mind a hármat.

- Egyet hazaviszek én - mondtam.

- Nem vagyok gyáva - mondta vörös arccal Szivel Sanyi. - Ha kell, hazaviszek én is egyet.

Így hát akkor este egy-egy kendermagos csirkével tértünk haza. Beraktuk a tyúkólakba a többi baromfi közé, és sorsukra bíztuk őket. Tavaszra felcseperedtek, megerősödtek, aztán tovább nőttek, és szép nagy kendermagos kakas lett mindegyikből. Peckesen járkáltak az udvarban és a réten, hangosan kukorékoltak hajnalonként, vörös tarajuk csipkésen díszítette a fejüket, felkunkorodó sarkantyúikkal szétrúgták a szomszéd kakasokat, és megbíboltak minden újukba eső tyúkot. Hogy úgy mondjam, igazán férfiasan viselkedtek, és ott a folyó mellett egyre több lett a kendermagos csirke.

A Mozdonyvezető pedig még a télen, amint elhoztuk tőle a csirkéket, annyi megrendelést kapott, hogy alig győzte a munkát. Soha többé nem kellett neki az ujjatlan lábával a piacra gyalogolni. Az emberek házhoz jöttek a kosarakért és seprűkért, és nagyon barátságosan beszélgettek a Mozdonyvezetővel. Igaz, az udvara továbbra is a legcsöndesebb udvar maradt azon a környéken.

Okos, fekete varjak

Arról a télről egyébként mindig szívesen mesélek. Mert olyan fehér, tiszta és szép volt akkor a világ, és mert az emberek esténként az ablakokhoz húzódtak, kinéztek a hóra, és várták, hogy elhozzuk nekik az angyali vigasságot, és mi mentünk is minden este háztól házig, és énekeltük a karácsonyi dalokat. Sokat meséltem már erről máskor is, a varjakat viszont még sohasem említettem. Pedig ott voltak a varjak is, a nagy fehér világban csak ők maradtak meg feketének. Kezdetben egyenként szállingóztak be a mezőről a házak közé, de aztán egyre nagyobb csapatban jöttek, ellepték az akácfákat és az eperfákat, és időnként gúnyosan belekárogtak a karácsonyi dalokba. Megpróbáltuk elriasztani őket, de nem ijedtek meg tőlünk, és az angyali vigasságot sem vették komolyan. Nagy szél jön, és hóvihar lesz hamarosan, mondogatta az öreg Velezné, a rengeteg varjú azt jelenti, hogy valaki hirtelen meggazdagodik. A napok azonban csendesen múltak, nem jött a szél, a hóvihar, és nem gazdagodott meg senki sem azon a környéken. Velezné pedig egyre szomorúbb lett, aggódva kémlelte az eget, és szemrehányóan nézte a fekete varjakat. Gömbölyű öregasszony volt, egyébként is leginkább szomorú, ami elég ritka a kövér öregasszonyoknál, Velezné azonban ilyen volt, talán azért, mert annyi mindent tudott az emberekről, varjakról és másról is, mindenfelét megjövendölt már életében, igaz néha nem teljesedtek be jóslatai, ilyenkor nagyon elkeseredett, előfordult, hogy azzal fenyegetőzött, hogy kútba ugrik, sőt talán bele is ugrott a kútba. Nem is egyszer. De mindig kihúzták időben, sohasem történt komolyabb baja, és ő volt az egyetlen, aki azokon a téli estéken a háza előtt várt meg bennünket, ott hallgatta végig az angyali vigasságot, és miközben Velez János, a férje a sötét szobában az ablak mögött szívta a pipáját, újból és újból azt bizonygatta nekünk, hogy hóvihar közeleg.

Egy este Oláh János kocsmájából kijött Vécsey Tamás és Serfőző András, a rendőr, meghallották, mit jövendöl Velezné, megnézték maguknak az eget, és Vécsey Tamás azt mondta rendőr barátjának:

– Nem hiszem, hogy hóvihar lesz. Lőj oda néhányat ezek közé az átok varjak közé, menjenek innen a pokolba, különben az a vén boszorkány megint a kútba ugrik.

– Szolgálati fegyverrel nem lövöldözhetek varjakra – mondta önérzeten Serfőző András, és bizonyára neki volt igaza.

Visszamentek a kocsmába, és azt már nem hallották, hogy Velezné tovább jövendől, mármint, hogy valaki hirtelen meg fog gazdagodni.

– Ti fogtok meggazdagodni – mondta. Közelebb jött hozzánk, alaposan megnézett bennünket. Kissé szégyenkezve álltunk ott, három facipős gyerekek, Burai J., Szivel Sanyi és én, az öregasszony meg mélyen a szemünkbe nézett, és megint azt mondta:

– Ti fogtok meggazdagodni. Nektek hoz szerencsét ez a rengeteg fekete varjú. A szemeteken látom.

Nem hittünk neki, elmentünk onnan, halkan kuncogtunk, mert nem akartuk megbántani, aztán a következő háznál ismét rázendítettünk az angyali vigasságra.

Elmúlt még két nap, nem jött a nagy szél, sem a hóvihar, és mi sem gazdagodtunk meg. Velezné pedig beleugrott a kútba. Még hozzá éppen akkor, amikor ismét a házuk elé értünk az angyali vigassággal. Velez János jött ki az utcára, szívta a pipáját, és elég nyugodtan közölte velünk:

– Már megint beleugrott.

Rohantunk be az udvarra, egyenesen a kúthoz. Belenéztünk, de nem láttunk semmit, sötét volt odalent.

– Élek, nem fulladtam meg – hallatszott az asszony hangja.

– Akkor meg mi a fenének ugrottál a kútba? – kérdezte fentről a férje.

– Öngyilkos akartam lenni – vacogta az öregasszony.

– Tudod jól, hogy nincs elég víz ebben a vacak kútban – dohogta a pipája mögül Velez János.

– Húzzál ki – kérlelte az asszony. – Megfagyok itt.

– Nem bírlak egyedül kihúzni – mondta Velez János, aztán hozzánk fordult. – Hívjatok valakit a kocsmából.

Burai J. és én átszaladtunk Oláh Jóska kocsmájába, és hírül adtuk, hogy Velezné a kútba ugrott. Az emberek egykedvűen tudomásul vették, csak Vécsey Tamás mondta szemrehányóan Serfőző Andrásnak:

– Ez lett a vége. Nem akartál a varjak közé lőni.

– Gyerünk! – ugrott fel Serfőző András.

Vécsey Tamással együtt átmentek Velezék udvarába, kerítettek egy ruhaszáritó kötelet, leengedték az egyik végét, és mondták az öregasszonynak, hogy hurkolja a kötelet a derekára. De az annyira elgémberedett, hogy nem volt képes megkötni a kötelet, Vécsey Tamás akkor a padlásfeljárótól elhoz-

ta a létrát, óvatosan leengedte a kútba, ő maga is lemászott, az öregasszony derekára hurkolta a kötelet, aztán tolta az asszonyt maga előtt a létrán, Serfőző András meg húzta felülről a kötéllel.

Csikorgó hideg volt, azonnal keményre fagyott a ruha Veleznén, aki már nem tudott a lábán állni, úgy kellett bevinni a házba. Szomszédasszonyok jöttek át, hogy levetkőztessék, és forró vízbe mártsák.

Mi egy ideig még ácsorogtunk az udvaron, mintha várnánk valamire, pedig már nem volt ott semmi keresnivalónk. Ugyanígy ácsorgott ott Vécsey Tamás és Serfőző András.

– Bolond, vén boszorkány – mondta Vécsey Tamás. – Túlságosan büszke a tudományára.

– Lehet, hogy csak komédiázik – mondta Serfőző András.

– Büszke a tudományára – mondta Vécsey Tamás. – Megjósolt ő már jég-
esőt és dögvést is. Meg gyermekáldást. Néha azonban becsapódik. Ezek az
átok varjak alaposan rászédtek. Nem hozták meg a hóvihart.

Serfőző András kicsatolta a pisztolytáskát, elővette a pisztolyt, megcélozta az egyik akácfát, és kilőtt három golyót. Nagyokat dörrent a rendőrségi pisztoly a csendes téli estén. De a varjak okos madarak. Felröppentek ugyan dühös káromgással, de mintha megérezték volna, hogy nem sörétes puskával, hanem csak pisztollyal lövöldöznek rájuk, csakhamar visszatelepedtek a helyükre.

– Ágyúval kellene elriasztani őket – mondta csalódottan Vécsey Tamás.

– Nagy szél jön, és hóvihar lesz – jelentette ki Burai J. – Egész biztosan hó-
vihar lesz.

Serfőző András bánatosan nézegette szolgálati fegyverét, és halkán motyogta maga elé:

– Bajba kevertem magam egy bolond vénasszony miatt. És most majd alaposan lehordanak a rendőrségen. Örülhetek, ha nem veszik el a pisztolyomat.

Nem vették el a pisztolyát, de alighanem lehordták alaposan, mert másnap nagyon morózusan rótt a havas utcákat, alig köszönt vissza az embereknek, este pedig beült Oláh Jóska kocsmájába, és a szokásosnál jóval több bort ivott, és még mindig igen rosszkedvű volt. Csak akkor élénkült fel, amikor megérkeztek az idegenek.

Hárman jöttek, ütött-kopott dzsippel érkeztek, nem is igen értették, hogyan tévedtek a mi keskeny, kanyargós utcánkba. Ők sem érthették, amikor kiszálltak, elveszetten, tétován bámészkodtak, látszott rajtuk, hogy eltéved-

tek. Vastag irhabunda volt rajtuk, és idegesen topogtak a hóban. Olyanok voltak, mint a háromkirályok, csak nem olyan szelídek és jószágosak. Benyitottak a kocsmába, de mindjárt vissza is rántották az ajtót, és inkább Velezék házához siettek, és bekopogtak az ablakon. Ott is idegesen topogtak, a meleg bundákat összehúzták magukon, az egyik degeszre tömött bőrtáskát szorongatott a kezében. Mi Opana háza előtt énekeltünk éppen, éneklés közben figyeltük az idegeneket, akik olyanok voltak, mint valami ingerült háromkirályok.

Velez János lassan és körülményesen kinyitotta az ablakot, az idegenek megkérdezték tőle, hogy merre van a Z. felé vezető út. Velez János megmagyarázta nekik, mire azok gyorsan beültek a kocsijukba, és a havon csúszkálva elhajtottak.

Akkor jött ki a kocsmából Serfőző András, a pisztolytáskáját gombolgatva jött felénk, és azt kérdezte:

– Igaz, hogy itt járt a Burcsár? Azt mondják, az előbb benézett a kocsmába.

– Járt itt három ember – mondtuk. – Olyanok voltak, mint a háromkirályok. De ki az a Burcsár?

– Nemrégén kirabolta a b-i postát – prűszkölt Serfőző András. – Merre mentek azok hárman?

Megmondtuk, hogy a Z. felé vezető útról érdeklődtek, és akkor Serfőző András elsietett a rendőrség irányába, mi pedig vállat vontunk, és énekeltük tovább a karácsonyi dalokat. Így érkeztünk Velezék felé. Sötét volt már, Velezné, aki nagyon átfázott előző este a kútnál, nem várt bennünket a ház előtt, ellenben az ablak alatt egy degeszre tömött bőrtáskát találtunk. Szivel Sanyi felemelte, megvizsgálta, és azt mondta:

– Disznóbőr.

– Nyissuk ki – javasoltam.

Szivel Sanyi babrált egy ideig a zárral, aztán kinyitotta a táskát. Tele volt pénzzel. Tátott szájjal álltunk ott a hideg téli éjszakában, néztük a töméntelen pénzt, és Szivel Sanyi úgy nyögött, mint egy igásló.

– A hétszentségét – hajtogatta.

– Gazdagok vagyunk – mondtam, és felnéztem a fákon gubbasztó varjakra. – Hirtelen meggazdagodtunk.

– Gazdagok vagyunk – mondta Szivel Sanyi is. – Ennyi pénzzel elutazhatnánk akár Ausztráliába.

– Vissza kell adnunk ezt a pénzt – mondta Burai J.

– Kinek? – förmedt rá Szivel Sanyi. – A Burcsárnak? Hiszen lopta, hallottad!

Kissé kábult voltam, és megint csak annyit tudtam mondani:

– Gazdagok vagyunk.

– Világ körüli útra mehetnénk – mondta Szivel Sanyi. – Luxushajóval utazhatnánk.

Ekkor a sötét ablak mögött egy pillanatra mintha megjelent volna Velezné sápadt, kíváncsi arca. Mosolygott. Összerezzenünk, és a következő pillanatban elkezdtük énekelni a Mennyből az angyalt. Az arc eltűnt, mi pedig hűségesen végigénekeljük a kötelező angyali vigasságot, aztán elkotródunk. Éppen jókor, mert a háromkirályok már jöttek is vissza, megállították a viharvert dzsipet, kiugráltak, és egyenesen Velezék házához mentek, dühösen bezörgettek az ablakon. Velez János ezúttal is lassan és körülményesen nyitotta ki az ablakot, és amikor azok hárman a táskáról kérdezték, csak a fejét rázta, és rendületlenül szívta a pipáját.

És akkor megjelent Serfőző András másik két rendőrrel, és letartóztatta a három bundás embert. Bekísérték őket a rendőrségre, az egyik rendőr a dzsipet is elhajtotta.

Mi pedig ott maradtunk a disznóbőr táskával és a rengeteg pénzzel. Gazdagok voltunk. Akkor este gyorsabban, pattogósabban énekeltek a karácsonyi dalokat, mint máskor. Közben Burai J. és Szivel Sanyi állandóan veszekedtek. Burai J. erősködött, hogy a pénzt vissza kell szolgáltatni a postának, amit Szivel Sanyi határozottan ellenzett, ő azt akarta, hogy menjünk világ körüli útra luxushajóval. Végül is úgy döntöttünk, hogy holnapig még gondolkozunk a dolgon. Egyikünk sem merte hazavinni a táskát, így hát elástuk a hó alá a Süvegiék háza előtt az egyik eperfa mellé. Ennél nagyobb hülyeséget nem is csinálhattunk volna. De hát még mindig nem hittünk a varjaknak, holott már gazdagok voltunk.

Pedig a varjaknak lett igazuk. Azon az éjszakán nagy szél jött, bömbölő hóvihar kerekedett, letördelte a fák ágait, megemelte a tetőkön a cserepeket, és felsöpörte az utcákat. A disznóbőr táskának nyoma veszett, magával vitte a hóvihar, akkor legalábbis úgy gondoltuk. Később megtudtuk, hogy helyettünk más gazdagodott meg, de ez már nem tartozik ide... Szóval azt hittük, hogy a hóvihar vitte el a pénzünket, és akkor majdnem sírva énekeltek a karácsonyi dalokat. És megint kiállt a ház elé az öreg Velezné, mosolygott, cinosan hunyorított, és azt mondta:

– Ugye, hogy gazdagok lettetek.

- Szegények vagyunk, mint a templom egere - morogta dühösen Szivel Sanyi.

- Hogyhogy szegények? - álmélkodott Velezné.

- Átkozott vén boszorkány - mondta Szivel Sanyi, és vittük tovább az angyali vigasságot, és még mindig sírhatnánk volt.

Aztán Velezné egy szép napon eltűnt, egész télen hiába keresték, pedig az egész utcában megvizsgálták a kutakat. Povazsánszki, a halász találta meg tavasszal, a nádas szélében, a vízben lebegett Velezné hullája. Összefutottunk ott sokan, és Velez János, aki még mindig a pipáját szívta, kissé szomorúan azt mondta:

- Itt aztán talált magának elég vizet.

Tényleg sok víz volt akkor a mi kis folyónkban. De nem sokáig. Már tavasz végén apadni kezdett, és nyár elejére jóformán csak iszap maradt benne. A folyó fenekéről rozsdás fazekak, lyukas lavórok és horpadt pléhteknők bukkantak elő, sok-sok kacat, amiket az emberek éveken keresztül a vízbe dobáltak. A halak felfordultak, az égre meresztették fehér hasukat, és döglesztően bűzlöttek. Csúnya és bűdös lett a mi folyónk, soha azelőtt ilyennek nem láttuk.

Lehet, hogy ez is a varjak miatt volt? A varjak. Okos, fekete madarak, természetesen elszöktek a bűdösségtől, régen kivonultak a házak közül, és valahol a mezők és a búzatáblák fölött röpködtek.

Gazdagon álmodni

Általában ráérzek arra, hogy mi érdekli az embereket, tehát leginkább olyan dolgokról beszélek nekik, amire időnként odafigyelnek, mint ahogy most ön is, uram, mert figyel rám kétségtelenül, még ilyen erősen megromlott idegállapotban is, és én bízom benne, hogy továbbra is figyelni fog rám, egyszerűen azért, mert majdnem egészen biztos vagyok benne, hogy tudom, jelenleg mi érdekli önt legjobban. Természetesen a pénzzel degeszre tömött disznóbőr táska, amelyet egy téli estén találtunk Burai J., Szivel Sanyi és én, és amit még akkor éjjel elfújt a hóvihar, amiből kifolyólag csak egészen rövid ideig voltam gazdag, bár ez az egészen rövid idő is untig elegendő volt ahhoz, hogy összeálmodhassak mindenfélét, és azóta azzal vigasztalom magam, hogy a mai időkben ilyesmire is viszonylag kevés embernek adódik lehetősége. Hogy később soha többé nem lettem gazdag? Nem. Azahogy egyszer majdnem. Egyszer ugyanis kaptam egy vaskos pénzköteget, olyan szép vaskos volt, hogy majdnem őszintén meghatódtam tőle. Nem, azt nem találtam, nem is törvénytelen úton jutottam hozzá, becsületesen megdolgoztam érte, talán azért nem hatódtam meg úgy igazából, de így is jólesett a kezemben tartani a sok pénzt; mérlegeltem a súlyát, többször átszámoltam, bámultam rá órák hosszat, és arra gondoltam, hogy ha még néhány hasonló köteget szereznék, akkor gazdag és boldog ember lennék, az alap adva van, íme az alkalom, hogy most azonnal nekivágjak a gyűjtögető munkának, a lényeg persze az, hogy ne nyúljak a már meglevő pénzkötegehez, jól el kell rejtteni, néha, ünnepélyes pillanatokban elővenni, megnézni és átszámolni, aztán megint elrejtteni. Azt hiszem, minden komoly gyűjtögető munka így kezdődik. De akkor eszembe jutott a szánta Dukay János mondása, miszerint a boldogságot nagyon olcsón meg lehet szerezni, csak éppen sok pénz kell hozzá. Dukay Jánost én módfelett nagyra becsültem, mivel a háborúban kétszer is szétlőtték a lábát, utána mégis kuglibajnok lett belőle, és rengeteg kitüntetést kapott a háborúban meg később is, szóval nem mindennapi ember volt ez a Dukay János, és én nyilván azért nem felejtettem el soha, hogy mit mondott egyszer a boldogságról. Így hát kissé elkedvetlenedve a pénzköteget beraktam a szekrénybe egy Lídia nevű lány fehérneműi alá. Ez a Lídia nevű lány valamikor nálam lakott, de azután faképnél

hagyott, mint annyian mások, a fehéreneműi azonban a szekrényben maradtak, amit én biztató jelnek véltem, és reménykedtem, hogy visszatér még hozzám. És Lídia tényleg visszatért, de engem jóformán figyelemre sem méltatott, összepakolta a fehéreneműit, természetesen rábukkant a pénzkötegre, nézegette egy ideig, aztán meg énrám nézett igen furcsa tekintettel. Megjegyzem, a pénzköteg már korántsem volt olyan vaskos, mint eredetileg, kissé rossz érzéssel, de azért hozzányúltam, megvettem a hatkötetes világirodalmi lexikont, továbbá a katolikus bibliát igen díszes kiadásban és a református bibliát kevésbé díszes kiadásban, és vettem még valami ismeretlen márkájú whiskyt, két és fél literes palackba volt töltve, egy csempész ismerősöm hozta, állítólag jutányos áron szerezte egy németországi amerikai támaszpont katonáitól, és nekem is állítólag jutányos áron adta tovább, de a vaskos pénzköteg ettől is megroggyant, Lídia azonban mégis furcsán nézett rám, mint aki végleg elvesztette velem kapcsolatos illúzióit. Jóformán szó nélkül otthagyott, ezúttal végleg, később hallottam, hogy férjhez ment egy vegyész mérnökhöz, aki fiatal korában párbajtőröző volt, és sikeresen szerepelt az olimpián. Engem persze nagyon elszomorított, hogy Lídia végleg elhagyott, az ismeretlen amerikai márkájú whisky is elfogyott már, így hát felbontottam egy üveg sört, kiálltam vele az erkélyre, iszogattam, és mélabúsan nézegettem két öregasszonyt, akik három ölebet sétáltattak lenn az utcán a gesztenyefák között. Másnap pedig vettem egy faliszőnyeget, egy olvasólámpát és egyéb haszontalanságokat. Ennyit Lídiáról, a fehéreneműiről és a meggazdagodás lehetőségéről.

Ennél sokkal érdekesebb az a gyermekkori téli éjszaka, amikor tényleg gazdag voltam. Mert rengeteg pénz volt abban a disznóbőr táskában, amit mi egy este elrejtettünk a magas hó alá a Süvegiék háza előtt, és akkor jóformán egész éjjel ébren hánykolódtam az ágyamban, hallottam, amint odakint feltámad a szél, egyre erősebben és hangosabban fűjt, igazi hóvihar kerekedett, megroppantak az alvó eperfák csupasz ágai, a ház előtt pedig az odújában keservesen vinnyogott Fodó Tanár Úr, a kiherélt kóbor kutya, a szokásosnál is csúnyább álmokat látott. Én viszont szebbnél szebb álmokat láttam, hiszen ébren álmodtam, és tudtam, hogy gazdag vagyok. Végigálmodtam egy világ körüli utat pálmafákkal, narancsligetekkel és barna bőrű lányokkal, akik nélkülöznek minden fehéreneműt, és egy haldokló indián főnökről is álmodtam, aki utolsó perceiben egy aranybánya hollétéről tájékoztatott, minek következtében elképzelhetetlenül gazdag lettem, egész életemben utazhattam volna a világ körül, de én lemondtam erről, mert alapjá-

ban véve megvettem a léha és tartalmatlan életet, egy világ körüli út még belefért álmaimba, de ezt követően már komoly emberbaráti, nemzetmentő és világmegváltó terveket dolgoztam ki, amiket most, engedelmével, nem részletezek, mert félok, hogy kiröhögne, ami nekem módfelett rosszul esne, mivel ezeket az álmaimat még ma is dédelgetem, tudniillik nagyon szépek, és érdemes lenne megvalósítani őket.

A disznóbőr táskát a rengeteg pénzzel, amint tudja, elvitte a hóvihar, reggelre ismét szegény lettem, és szegény lett Burai J. és Szivel Sanyi is. De egyéb kellemetlenségek is vártak még ránk azon a napon. Dél körül, amikor az iskolából jöttünk haza, megállított bennünket Serfőző András, a rendőr és szigorúan ránk parancsolt, hogy ebéd után menjünk be a rendőrségre. És mi ebéd után igencsak riadtan el is mentünk a rendőrségre. Jól tudtuk, hogy miért hívatnak bennünket, és Burai J. útközben szemrehányóan megjegyezte:

- Szépen mondtam, hogy adjuk oda a rendőröknek a pénzt, de ti nem hallgattatok rám.

- Inkább jobb helyre kellett volna elrejtenuk a táskát - mondta Szivel Sanyi. - Akkor most gazdagok lennénk, és nem félnénk senkitől. A rendőröktől sem.

- Az éjjel kigondoltam egy szép világ körüli utat - mondtam. - Luxus-hajóval utaztunk volna szebbnél szebb helyekre.

- A világ körüli út az én ötletem volt - mondta Szivel Sanyi.

- Az igaz - hagytam rá. - Csakhogy nem mindegy, hogy milyen világ körüli útra megy az ember.

- Börtönbe fogunk menni, nem világ körüli útra - mondta Burai J.

- Nem hiszem, hogy börtönbe csuknak bennünket - próbáltam megnyugtani Burai J.-t, s magamat is. - Legfeljebb kapunk néhány pofont. Főleg, ha az a Palkovics nevű rendőrtiszt is ott lesz.

- Palkovicsnak sérve van - mondta Szivel Sanyi. - Egészen kis fogaskerekeket szereltetett fel a biciklijére, mert nagy fogaskerékkel már nem bírta hajtani. Hallottam, amikor mondta Bartának, a szerelőnek, hogy sérve van.

- Attól még megpofozhat bennünket - mondta Burai J.

- Semmit sem szabad bevallanuk - figyelmeztettem őket. - A táskához nem nyúltunk, nem is láttuk. Szóval letagadni mindent, még akkor is, ha pofoznak bennünket. De lehet, hogy Palkovics nem is lesz bent, Serfőző András meg nem fog bántani bennünket, ő mégis a mi utcánkból való.

Csakhogy Palkovics benn volt. Mégpedig a rendőrség legnagyobb termében, amely olyan volt, mint egy vasúti állomás váróterme, a fal mellett fapa-

dok sorakoztak. Palkovics azonban nem a fapadokon ült, hanem egy széken a terem közepén. Töpörödött, kedvetlen öregembernek látszott, lehajtotta a fejét, merengve vizsgálgatta a padlót, mint aki nagyon elárvultnak érzi magát. Pedig nem volt egyedül a teremben, a fapadon az egyik sarokban Serfőző András ült feszes egyenruhában, mellette pedig egy rossz arcú, szőke fiatalember, aki főleg azért volt rossz arcú, mert a szája felrepedt, az orra vörösré és nagyra dagadt, és az egyik szeme is szinte teljesen bedagadt, a másikat viszont annál inkább tágra nyitotta, és ránk meresztette. És ott ült még a közelükben az öreg Velez János is, az ő arcát még nem dolgozták meg, sőt még a pipája is a szájában volt, igaz, hogy kialudt, és csak hidegen szortyogott a fogai között.

– Gyertek ide – mondta Serfőző András, és mi odamentünk, és megálltunk előtte, és a rossz arcú fiatalember előtt, aki az ölében tartotta a kezét, és akkor láttuk, hogy meg van bilincselve.

– Bejöttünk, mert... – kezdte dadogni Szivel Sanyi, de Serfőző András félbeszakította, oldalra biccentett, és azt mondta:

– Jól nézzétek meg.

Megnéztük a szőke fiatalembert, aki fenyegetően visszanézett ránk, tágra nyílt fél szemével.

– Ismeritek? – kérdezte Serfőző András.

– Nem ismerjük – ráztuk a fejünket.

– Dehogynem ismeritek – mondta Serfőző András. – Tegnap este láttátok az utcánkban. Két cimborájával járt ott egy dzsippel.

– Bundában és kucsmában voltak – mondtam. – Olyanok voltak, mint a háromkirályok. Az arcukat nem láttuk.

– Lehet – hagyta ránk Serfőző András. – Akkor majd bemutatom nektek. Ő a Burcsár. Az a szokása, hogy lop, rabol és időnként megkésél valakit. Legutóbb a b.-i postát rabolta ki a cimboráival. Elvittek egy nagy csomó pénzt, belerakták egy bőrtáskába, beültek a dzsipjükbe, és nekivágtak ennek a havas világnak. Aztán eltévedtek, így kerültek a mi utcánkba tegnap este. Megálltak, kiszálltak a kocsiból, bezörgettek Velezékhez, hogy megérdeklődjék, merre kell menniük. Velez János bácsi megmagyarázta nekik. Ők beugráltak a dzsipbe és elhajtottak. A táskát a pénzzel Velezék háza előtt hagyták.

– Az a hülye Szabó Miki hagyta ott – mondta ferde szájjal, kissé nehézkesen Burcsár. – Fázott a keze, letette a táskát a hora, aztán otffelejtette. Miért nem őt pofozzák inkább?

- Majd sor kerül rá - mondta Serfőző András, aztán megint hozzánk fordult. - Szóval a táska ott maradt a ház előtt. Ti hárman éppen a közelben énekeltek az angyali vigasságot.

- Mit énekeltek? - kérdezte unottan Palkovics, és a fejét még mindig báatosan lógatta a padló felé.

- Karácsonyi dalokat - mondta Serfőző András.

- Ezek még hisznek a Jézuskában? - kérdezte Palkovics.

- Úgy látszik - mondta Serfőző András.

- Azt hittem, hogy sokkal felvilágosultabb a fiatal nemzedék - mondta Palkovics. - Úgy látszik, baj van a nevelésükkel. És egyáltalán nem helyeslem, hogy karácsonyi dalokat énekelnek esténként. És azt sem helyeslem, hogy lopnak.

- Nem lopnak - mondta Serfőző András. - Alapjában véve rendes gyerekek, jól ismerem őket. Csak hát találtak egy gazdátlan táskát...

- Nem találtunk gazdátlan táskát - mondtam. - Nem is láttunk semmiféle táskát.

- Egészen biztosan ők találták meg a táskát - motyogta gyűlölködve Burcsár.

- Mi az angyali vigasságot énekeltek - mondtam. - Egyébként is sötét volt...

- Miért kínoztok engem, gyerekek? - kérdezte ekkor Palkovics, és végre felemlte a fejét. - Nézzetek rám! Fáradt, beteg öregember vagyok, ágyéksérvem van. Már pofozkodni sincs kedvem.

- Nincs a fenét - mondta Burcsár.

Palkovics azonban nem törődött a dagadt képű Burcsárral, továbbra is hozzánk beszélt:

- Mondjátok el, hogy hol van a pénz, mi elmegyünk érte, behozzuk, megszámloljuk, aztán hazamegyünk.

- Nem tudjuk, hol van a pénz - mondtam.

- Ne kínozzatok engem - mondta panaszosan Palkovics. Felállt a székről, nyújtózkodott, aztán felém intett. - Gyere be velem az irodába. Úgy látom, te vagy a legbeszédesebb.

Elindult az egyik ajtó felé, én meg kullogtam utána, és magam is csodálkoztam, hogy nem vagyok jobban megijedve, persze féltem egy kicsit, de nem annyira, mint ahogy illett volna egy nagy pofozás előtt, merthogy pofozás következik, abban egy pillanatig sem kételkedtem, de hát úgy látszik megedződtem már, Fodó Tanár Úr az iskolában ugyanis éppen elégszer

megpofozott bennünket az utóbbi időben, és azt is eltűrtük zokszó nélkül, valahogy kezdtük megszokni. Bementünk hát Palkovics irodájába, és ő becsukta az ajtót. Az iroda sokkal kisebb és sokkal zsúfoltabb volt, mint a váróterem, két ormótlan szekrény állt ott, aztán egy nagyobb és egy kisebb íróasztal papírokkal borítva, néhány szék, az egyiknek le volt törve a támlája, azután egy priccs szürke pokróccal letakarva és végül egy hatalmas cserépkályha, amely úgy ontotta a meleget, hogy mindjárt szétgomboltam a télikabátomat, nehogy megfulladjak. Palkovics rosszállóan megnézte a letört támlájú székot, aztán félresöpörte a papírokat, és felült a kisebbik íróasztalra.

– Ül le valahová – mutatott tétován körül az irodájában.

Lekuporodtam a priccsre, mert az esett legmesszebbre Palkovicstól és a tüzelő kályhától, de még így is elég közel volt ahhoz, hogy izzadjak, mint a ló.

– Szeretnél egy ilyen lyukban dolgozni? – kérdezte Palkovics.

– Nem szeretnék – mondtam. – Meleg van itt és rendetlenség.

– Én sem szeretek itt lenni – mondta Palkovics. – Legszívesebben otthon heverésznék, és hallgatnám a rádiót. Te is szívesebben otthon heverésznél, nem igaz?

– De igaz – hagytam rá.

Ez tetszett Palkovicsnak, egy kicsit mintha felderült volna az arca, aprókat bólogatott, aztán megkérdezte.

– Mi szeretnél lenni, ha felnőtt?

– Kútásó és birkanyíró – mondtam, mert valahogy ez jutott eszembe, tudniillik Palkovics engem leginkább Szlimák Mihályra, a kútásó és birkanyíró mesterre emlékeztetett, aki szintén ilyen nyamvadék kis ember volt, de hatalmas pofonokat tudott adni, egyszer alkalmam volt látni.

– Kútásó és birkanyíró – morfondírozott Palkovics. – Az sem lehet valami könnyű munka.

– Nem. Egyáltalán nem könnyű munka.

– Én mindig rendőr akartam lenni – vallotta be Palkovics, és levetette zubbonyát, mert már verítékezett a homloka, de azt nem mondta, hogy én is vessem le a télikabátomat. – Mit gondolsz, hány éves vagyok?

– Ötven.

– Alig múltam negyven – sóhajtotta. – Megöregedtem ebben a lyukban. És most még ágyéksérvem is van. Mit gondolsz, miért kaptam ágyéksérvet?

– Nem tudom.

– Segítettem egy asszonynak. Egy kofának. Cipekedett a tojással megpakolt kosarakkal, és én elvettem tőle az egyik kosarat. Akkor valami megrop-

pant a hasamban, de nem vettem komolyan, hiszen valamikor a síneket cipeltem a vasútépítésnél, és nem volt semmi bajom. Otthon aztán észrevettem, hogy egy kis dudor jelent meg itt lent, alig borsószem nagyságú. Elmentem az orvoshoz, ő megkérdezte, hogy fáj-e. Mondtam, hogy nem fáj. Majd akkor jelentkezzem, ha fáj, mondta az orvos és elküldött. A kis dudor aztán egyre nagyobb lett, és szép nagy ágyéksérvvé fejlődött, és bizony fájni kezdett. Nem érdemes segíteni a kofaasszonyoknak. Különben sem szereztem a kofákat, mert felverik a piaci árakat.

– Nem könnyű rendőrnek lenni – mondtam.

Palkovics szomorúan és kissé gyanakodva méregetett, talán azt hitte, hogy gúnyolódok vele, pedig eszem ágában sem volt gúnyolódni, a meleg elkábított, izzadtam rettenetesen, alig tudtam, hogy mit beszélek.

– Be kell feküdnöm a kórházba – mondta a kis, szomorú rendőrtiszt. – Minél előbb megoperáltatom magam, annál jobb. Ha sokáig várok, mindenfélle komplikációk jelentkezhetnek. Amint megtalálom azt a táskát a pénzzel, azonnal befekszem a kórházba. Segíthetnél nekem.

– Miben? – kérdeztem.

– Hol van a pénz?

– Nem tudom.

Palkovics még jobban magába roskadt ott az íróasztal tetején, kigombolta és lassan felgyűrte az inge ujját a bal karján, aztán felgyűrte az ingét a jobb karján is. Alaposan megvizsgálta csupasz karját, mintha ott is borsószem nagyságú dudort keresne, amiből esetleg majd egy ágyéksérv lehet, végül megkérdezte tőlem:

– Mikor pofoztak meg utoljára?

– Három napja – mondtam, és ez igaz is volt.

– Kicsoda?

– Fodó tanár úr, az osztályfőnökünk.

– Miért?

– Csak úgy – tártam szét a karomat. – Néha berúg esténként, aztán másnap reggel felpofozza a fél osztályt.

– Szeret verekedni?

– Nem szeret – mondtam. – Nagyon bánatos olyankor, amikor felpofoz bennünket.

– A részeges tanárokat ki kell rúgni az iskolából – mondta Palkovics.

– Ő a legjobb tanárunk – védtem Fodó tanár urat csuromvizesen és kábán. – Csak hát nagyon bánatos.

- Én is nagyon bánatos vagyok - mondta Palkovics. - És én vagyok itt a legjobb rendőr.

- Tudom - mondtam.

- Hát akkor menj, és küldd be azt a cingár gyereket hozzám.

Azt hittem, rosszul hallok, nem gondoltam volna, hogy ilyen olcsón megszom, de jól hallottam, Palkovics még türelmetlenül integetett is csupasz jobb karjával. Így hát felálltam, kimentem a váróterembe, és beküldtem Burai J.-t az irodába. Én meg mindjárt fájni kezdtem, mert a nagy váróteremben sokkal hidegebb volt, mint Palkovicsnál.

Vacogva ültem a fapadon, Szivel Sanyi ijedten és sápadtan nézte felhevült arcomat, nem mert kérdezni semmit, és én sem mertem szólni, Serfőző András az egyenruhájában túl közel volt hozzánk. Burcsár meg haragosan nézegetett bennünket a fél szemével. Kínosan feszengtünk, én még fáztam is, nagyon szerettem volna valahol másutt lenni, és akkor az öreg Velez János végre megtömté és meggyújtotta a pipáját, és ettől valamelyest barátságosabb lett a váróterem. Később azonban bejött még két rendőr, szigorú arccal, ahogy az illik a rendőrökhöz, néhányszor végigsétáltak előttünk, semmi mást nem csináltak, csak sétálgattak ott, aztán kimentek, de már ennyi is elég volt, hogy megint barátságtalan hodályá változzék a váróterem.

Burai J. egy jó fél óra múlva bújt elő az irodából, ő is kimelegedett és megizzadt, intett nekem, hogy menjek be.

- Miért én? - kérdeztem felháborodva. - Én már voltam.

- Megint veled akar beszélni.

Bementem hát másodszor is az irodába. Palkovics most a priccsen ült, és én kénytelen voltam megállni a felhevült kályha mellett. Persze hogy egyből csuromvizes lettem.

- Szóval te kútásó és birkanyíró szeretnél lenni? - kérdezte Palkovics.

- Igen.

- Még akkor is, ha egyszerre sok pénzt szereznél valahonnan?

- Akkor is.

- És a pénzzel mit csinálnál?

- Elmennék világ körüli útra.

- Mivel?

- Hajóval - mondtam. - Luxushajóval.

- Dögunalmas lenne - legyintett Palkovics. - Nincs unalmasabb hely, mint egy luxushajó. Az ilyen luxushajókon nyüzsögnek a burzsuj naplopók,

akik a szegény emberek fosztogatásából gazdagodtak meg. Ilyen emberekkel akarsz te együtt utazni?

- Nem törődnek a burzsujokkal - mondtam. - Én a tájat nézném.

- Ugyan már - horkant fel Palkovics. Most látszott először ingerültnek. - Főleg a tengert látnád. Azt a rengeteg vizet. Az a rengeteg víz meg habborogni kezdene, és te leokádnád a szép luxushajót. Teljesen tönkremenne a gyomrod.

- Elég erős gyomrom van.

- Tehát mindenképpen elmennél világ körüli útra?

- Igen.

- Önfejű vagy - sóhajtotta keservesen Palkovics - A cingár barátod is önfejű. Az is világ körüli útra szeretne menni. De azért nem annyira önfejű, mint te. Ő bevallotta, hogy már meg is van a pénzetek a világ körüli útra.

- Nincs egy vasunk sem - mondtam határozottan, mert tudtam, hogy Bura J. nem vallott be semmit. Akármilyen cingár, gyöngye gyereknek látszott, állta a szavát mindenkor, akárhogy is ijesztgették. Meg aztán tényleg nem volt már egy vasunk sem.

- Bevallotta, hogy tegnap este már elosztottátok a pénzt - próbálkozott tovább Palkovics. - Rengeteg pénz.

- Nem volt mit elosztanunk.

- Szeretnél már hazamenni? - kérdezte Palkovics.

- Hamarosan bealkonyodik - mondtam. - És nekünk még el kell énekelni az angyali vigasságot.

- Nem helyeslem azt az angyali vigasságot - mondta szenvedő arccal. - A luxushajót sem helyeslem. Minek keveredjen az ember rossz társaságba, ha nem muszáj. Igaz?

- Igaz - hagytam rá.

- No, küldd be azt a harmadikat.

Kiszédelegtem onnan a kályha mellől, leroskadtam a padra a váróteremben, és most Szivel Sanyi ment be a meleg irodába.

És tényleg alkonyodni kezdett már, mire Szivel Sanyi visszatámolygott hozzánk. Mögötte jött Palkovics igen rosszkedvűen, és ráförmedt Velez Jánosra:

- Maga miért nem megy már haza! Akar még valamit mondani talán?

- Elmondtam már mindent - dünnyögte Velez János.

- Azóta nem jutott semmi sem az eszébe?

- Nem.

- Akkor menjen - mondta Palkovics.

Velez János nagyot szívott a pipáján, felállt, megemelte a kucsmáját, elköszönt, és lassan elballagott.

Palkovics most minket nézett, az arca kicsit nyüzött volt, őt is megviselte a hőség odabent a túlsúfolt irodában.

- Menjetek ti is - mondta végül. - Menjetek énekelgetni.

- Megvan a pénz? - kérdezte ekkor Burcsár.

- Nem ők vitték el - mondta Palkovics.

- Ők vitték el, egész biztos! - kiabálta Burcsár.

- Vezesd ezt a tróger vissza a cellájába - mondta Palkovics Serfőző Andrásnak, aztán bement az irodájába, és magára csapta az ajtót.

Mi pedig indultunk kifelé a rendőrségről, siettünk vissza a folyó mellé, mert ott már vártak ránk, hogy hozzuk az angyali vigasságot. És ez volt az az este, amikor majdnem sírva énekeltük a karácsonyi dalokat az ablakok alatt, elkeseredtünk akkor nagyon, mert nemcsak hogy ismét szegények lettünk, de még a rendőrségen is megnyomorgattak bennünket.

Ettől kezdve a történet kétfelé ágazik. Egyik ágon a gonoszsággal telített Burcsár vergődik két hasonlóan gonosz cimborájával együtt, rövid időre még ugyan felbukkannak az életünkben, de azután végérvényesen messzire sodródnak tőlünk, a másik ágon a pénz futja be a maga útját. Önt természetesen a pénz érdekli, uram, igaz? Mindjárt gondoltam.

Tehát a pénz. Eltűnt, és több mint fél évig nem bukkant fel. Ezt az időszakot most valami semleges szöveggel kellene áthidalni, de én mindig utáltam az üres fecsegést. Ezért intézzük el azzal, hogy belenyugodtunk, miszerint ismét szegények vagyunk, a pénzt elfújta a hóvihár egy téli éjszakán, soha nem lesz már senkié. Újabb események jöttek, melyeket itt nem részletezek, elmúlt a kemény tél, elmúlt a tavasz is, megérkezett a nyár, és már jóformán az is múlófélben volt, amikor megtudtuk, hogy mi történt a pénzünkkel. A templomban tudtuk meg. A templomba a moziból futottunk be. Tudniillik Tarzan-filmet vetítettek a moziban, és mi egy délután elmentünk megnézni, számolva azzal, hogy mozi után bizonyára megtámad bennünket Toma Gyuri bandája, a mozi környékét ugyanis ők uralták, és mi abban az időben igen rossz viszonyban voltunk Toma Gyuriékkel. És ők ránk is támadtak, mikor kijöttünk a moziból, körülvettek bennünket, de mivel nem voltak sokkal többen, mint mi, felpofoztuk őket, hanem azután egyre többen összegyűltek, ami még nem lett volna túlságosan nagy baj, de az akkor épülő szövetkezeti otthon hulladék kupacaiból felszerelkeztek mindenféle vastag láccal

és egyéb husáingszerű fadarabokkal, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy befakasztják a fejünket. Erre már elfutottunk, ők meg üldözőbe vettek bennünket. A templom és az iskola előtti térig szaladtunk, akkor már nagyon a sarkunkban lihegtek Toma Gyuriék, és mivel éppen vecsernyére harangoztak, bementünk a templomba, mint ahogy azt valamikor régen a pártütők, gyilkosok, útonállók és egyéb cégéres gazemberek tették, ha nem volt más választásuk.

A templomban a padokban jobbra fekete ruhás öregasszonyok ültek, mormolták imáikat, és áhítattal nézték Berecz plébánost, aki az oltár előtt hajlongott. Mi belemártottuk kezünket a szenteltvízes tálba, térdet hajtottunk, és keresztet vetettünk, azután felmentünk a kórusra a lelógó harangkötelek közé, és meghúzódtunk az orgona mellett, hogy kilihegjük magunkat. Öten voltunk, Burai J., Szível Sanyi, Hodonicki Oszkár, Virág Péter és én, azahogy hatodiknak, csak ő tudta, miért, hozzánk sodródott a félkezű Aradi Csaba is, bár őt nem hiszem hogy bántották volna Toma Gyuriék, hiszen Aradi Csaba a Nagy utcában lakott, és nem tartozott a mi csapatunkba, meg aztán félkezű volt. Most azonban ott kapkodta a levegőt velünk együtt az orgona mellett, miközben Tojzán Mihály, a kántor rosszálló pillantásokat vetett ránk, és ugyanúgy rosszállóan nézett bennünket Süvegi Balázs is, a harangozó, aki az orgona fújtatóját taposta. Így hát, mikor kiszuszogtuk magunkat, elkotródtunk az orgonától, és felmentünk a toronyba a harangok alá, ahonnan az egyik rácsos ablakon keresztül leláttunk a térre. A téren, a Szentháromság-szobor korlátján ott ültek Toma Gyuriék, tizenvalahányan lehettek, kezükben fenyegetően mozgatták a vastag léceket, mintha tudták volna, hogy nézzük őket a templomtoronyból. Tanácstalanul gubbasztottunk ott a harangok alatt, jóval feljebb, a harangok fölött pedig mocorogni és cincogni kezdtek a denevérek, nyitogatták szemüket a nyári alkonyatban.

Aztán véget ért a vecsernye, Berecz plébános megáldotta a hívőket, Süvegi Balázs meghúzta háromszor a középső harang kötelét, a harang nagyot kondult a fejünk fölött, mire a denevérek kiröpültek a toronyból, hogy végigcsinálják szokásos nyáresti röpködésüket, az öregasszonyok is kicsoszogtak a templomból, Toma Gyuriék pedig továbbra is vártak bennünket a Szentháromság-szobornál. A templom elcsöndesedett, hallottuk, ahogy Süvegi Balázs, a harangozó bezárja a templomajtót, de az nem izgatott bennünket, tudtuk, hogy a kulcsot belülről a zárban hagyja, kimehettünk tehát, csak éppen Toma Gyuriékat kellett kibőjtölnünk. Virág Péter leosont a kó-

rusra, hogy megnézzé, elment-e már a harangozó, aztán gyorsan visszapaszkodott a toronyba, és riadtan azt mondta:

– Süvegi Balázs ránk zárta a kórusajtót.

Erre már lementünk mindannyian. A kórusajtó tényleg zárva volt, ott rekedtünk a harangkötelek és az orgona sípjai között, mélyen alattunk békésen sorakoztak a kopott fapadok.

– Nem maradhatunk itt reggelig – mondta Hodonicki Oszkár. – Engem agyonvernek otthon, ha egész éjjel elmaradok.

– Ha pedig kimész a templomból, akkor Toma Gyuriék vernek agyon – mondta Szivel Sanyi.

Akkor Aradi Csaba felemelte csonka jobb kezét és megkérdezte:

– Mit gondoltok, Toma Gyuriék tudják, hogy mit szoktam én csinálni a bottal?

Aradi Csabának a háború utáni napokban egy kézigránát elvitte a jobb keze fejét, és azóta a jobb karját gúnyosan botnak nevezte. Mások is csak botnak nevezték, és Aradi Csaba ezt egyáltalán nem bánta, egyszerűen tudomásul vette, hogy nincs többé jobb keze feje, bárkinek szívesen elmesélte, hogy hogyan találta meg a kézigránátot, amit addig piszkált, amíg felrobant a kezében, így lett a jobb karjából bot, amivel, amint később rájött, kiválóan lehetett verekedni. Mert akit Aradi Csaba a bottal gyomron vágott, az garantáltan legalább negyedórát összegörnyedve nyöszörgött a földön. A csonka jobb kéz a gyomron keresztül szinte a hátgerincig benyomódott. Nem tudom, hogy erre mikor jött rá Aradi Csaba, tény azonban, hogy amíg megvolt mind a két keze feje, addig igen békés természetű fiúnak ismertük, a balesete után viszont egyre izgágábban viselkedett, és később híres verekedő lett belőle. Talán akkor, azon a nyári estén is azért csatlakozott hozzánk, mert áhítozott egy jó verekedésre.

– Verekedtél már Toma Gyuriékkel? – kérdeztem.

– Nem – mondta Aradi Csaba.

– Akkor lehet, hogy nem tudják, mire képes a bot.

– Akkor viszont nincs semmi baj – mondta vidáman Aradi Csaba. – Én kimegyek a templomból, és felmutatom a nyomorék kezemet, mire mindannyian megsajnálják. Odaballagok Toma Gyurihoz, megmondom, hogy nem tartozom köztetek, meg különben is nyomorék vagyok, és akkor a hasába nyomom a botot. Erre természetesen összeesik, mire a többiek zavarba jönnek, én meg elpucolok. És eközben ti is kirohantok a templomból és hazaszaladtok.

– Nem rossz – mondtam. – Meg lehetne csinálni.

– De hogy megyünk le a kórusról? – kérdezte Virág Péter.

– Elvághatnánk az egyik harangkötelet, és azon leereszkeznénk – mondta Szivel Sanyi.

– Van valakinél bicska? – kérdeztem.

Senkinél sem volt bicska, és most ezen valamennyien nagyon sajnálkoztak.

– Nadrágszíjakon fogunk leereszkegni – mondtam.

Nadrágszíja mindenkinek volt, és már csatolták is le a derekukról és adták át nekem, én meg sorra egymásba kapcsoltam a szíjakat. Csakhogy abban az időben a bőrkarikás nadrágszíjak voltak használatban, és ezek nem látszottak valami erősnek. A kövér Hodonicki Oszkár aggodalmasan meg is jegyezte:

– Alattam el fog szakadni.

– Ne izgulj, majd elkapunk, ha leesel – nyugtatta meg Szivel Sanyi. – De szerintem kibírja a te súlyodat is.

Én már nem bizakodtam annyira, mint Szivel Sanyi, de azért az összecsatolt szíjak egyik végét a kórus korlátjára hurkoltam, és óvatosságból Burai J.-t küldtem előre, mert ő volt a legkisebb és legsoványabb közöttünk. Burai J. baj nélkül le is ért a templom kőpadlójára, a kopott fapadok közé. Azután leereszkedett Virág Péter és Szivel Sanyi, majd Aradi Csaba, ő kissé nehezebben, mint a többiek, mert csak bal kézzel kapaszkodhatott. Hátra voltunk még Hodonicki Oszkár és én.

– Le fogok esni – nyafogta Hodonicki Oszkár.

– Menjél csak nyugodtan – noszogattam kissé bizonytalanul. – Nem lesz semmi baj.

Elindult hát lefelé Hodonicki Oszkár, amazok négyen odalent készenlétben várták, hogy elkapják, ha esetleg az ölükbe hullik. De Hodonicki Oszkár szépen leászott, bár a szíjak nagyon megfeszültek, nem szakadtak el.

Ezek után én már bátran kapaszkodtam a bőrkarikás nadrágszíjakba, ellöktem magam a korláttól, és abban a pillanatban elpattant az egyik bőrkarika és lezuhantam. Lent erre nem számított senki, csak Burai J. kapta el a derekam, de aztán mindjárt hanyatt is esett, fejét a kőpadlóba csapta, én meg végighemperedtem a padok között, és szinte nyomban talpra ugrottam, hogy aztán gyorsan leüljek, mert nem tudtam ráállni a bal lábamra, iszonyatosan fáj a bokám. Burai J. feltápaszkodott, tapogatta a fejét, aztán odajött hozzám, és odajötték a többiek is.

Szivel Sanyi megvizsgálta, megtapogatta a bokámat, és azt mondta:

- Ez bizony kificamodott.
- Orvost kell hívni - mondta Hodonicki Oszkár.
- Keszler doktor majd helyre rakja a bokádat - nyugtatgatott Burai J.
- Állítsatok talpra - nyögtem, és igyekeztem férfiasan viselkedni. Amolyan vezérféle voltam ebben a kis csapatban, s úgy gondoltam, bármikor helyt kell állnom, még ha kificamodott a bokám, akkor is.

Hónom alá nyúltak, felemeltek, és én kicsit imbolyogva megálltam fél lábon. Így adtam ki az utasításokat:

- Mindent úgy csinálunk, ahogy megbeszéltük. Én itt maradok a templomban, ti azonban elpucoltok. Valaki menjen el Keszler doktorért.

- Keszler doktor a mozi közelében lakik - mondta Virág Péter. - Ott biztos elkapnak bennünket Toma Gyuriék.

- Hát akkor menjetek be az iskolaudvarba - mondtam idegesen. - Fodó tanár úr biztosan ott sakkozik Berecz plébánossal, a sánta Dukay János meg kibicel nekik. Ők majd kitalálnak valamit.

- Rendben van - mondta Szivel Sanyi. - Mehetünk?

Odamentünk hát a templomajtóhoz, engem két oldalról támogattak. Szivel Sanyi elfordította a kulcsot, és óvatosan kinyitotta a széles ajtót. Toma Gyuriék mindjárt elmozdultak a Szentháromság-szobortól, és megindultak a templom felé. Aradi Csaba kilépett az ajtón, felemelte csonka jobb kezét, a nyakát pedig behúzta, hogy minél szánalmasabbnak látsszék, így ment előre irgalmat kérően, Toma Gyuriék tanácstalanul megálltak, és várták, hogy mi fog történni. Aradi Csaba odament hozzájuk, panaszos hangon magyarázott valamit, aztán villámgyors mozdulattal benyomta a botot Toma Gyuri hasába. Toma Gyuri térdre esett, aztán a fejét a földre hajtotta, Aradi Csaba pedig megugrott, és futni kezdett, mint a nyúl. Néhányan utána vetették magukat, mások Toma Gyuri köré gyülekeztek, a templomra senki sem figyelt. Ekkor Szivel Sanyiék kiugrottak az ajtón, és futásnak eredtek. Láttam, hogy Virág Péter és Hodonicki Oszkár a folyó irányába, tehát hazafelé szalad, tőlük mást nem is várhattam, Burai J. és Szivel Sanyi azonban az iskolaudvar felé kanyarodott, erre megnyugodtam, becsuktam és bezártam a templomajtót, fél lábon visszaugráltam a padokhoz, és beültem az utolsó sorba.

Alighogy leültem, motoszkálást hallottam a sekrestye felől, azután halványan meggyulladt egy gyertya. Ijedten elfeküdtem a padban, sejtelmem sem volt, hogy ki járka ilyenkor a templomban, hiszen Fodó tanár úrék még nem érkezhettek meg az iskolaudvarból. Lapítottam hát és hallgatóztam, és hallottam, hogy valaki lassú léptekkel közeledik felém. Akkor már

tudtam, hogy ez Süvegi Balázs, a harangozó. Megismertem a lépteiről. Süvegi Balázs lassú járású és körülményes beszédű ember volt. Csak hogy egy példát mondjak: amikor Fodó tanár úréknak megszületett a gyerekük, Süvegi Balázs éppen az egészségházban téblábolt, és vállalta, hogy közli az örömhírt Fodó tanár úrral, aki már egész nap idegesen rágt a körmét az iskolában. Süvegi Balázs a körülbelül húsz perces távot egy óra alatt tette meg, és akkor a maga módján hozzáfogott beszámolni az eseményről, olyanformán hogy: „Nagy örömömre szolgál és különleges megtiszteltetés számomra, hogy elsőként jelenthetem a tanár úrnak, hogy ma délután fél ötkor az Egészségházban, ahol egészen véletlenül tartózkodtam, merthogy egy vérvizsgálat kapcsán...” – és így mondta Süvegi Balázs vagy negyed óráig a szöveget, miközben Fodó tanár úr a haját tépte, és kis híján üvöltött kínjában, és meg akarta fojtani a harangozót, de aztán mégsem fojtotta meg, mert végül mégiscsak közölte, hogy Fodó tanár úr felesége egészséges fiúgyermeknek adott életet, és hogy az asszony is egészséges. Fodó tanár úr erre nagyon megörült, nem gyilkolta meg a harangozót, az egészséges fiúgyereknek később is örülhetett még sokáig, az egészséges feleségének viszont már annál kevésbé, tekintettel, hogy az asszony csakhamar elszökött valakivel, aztán visszajött, Fodó tanár úr ostobán visszafogadta, mire az asszony ismét elszökött, és többé már sohasem jött vissza, Fodó tanár úr pedig esténként vég nélküli sakkpartikba bocsátkozott az iskolaudvaron, előbb Ácsi Lajossal, a lecsúszott gróffal, Ácsi Lajos halála után pedig Berecz Máté plébánossal, és mindenkor Dukay János kibicelt, miközben valamennyien sokat ittak, legtöbbször Fodó tanár úr, aki aztán az italozás után módfelett szomorú lett, és másnap igen gyakran megpofozott bennünket az iskolában.

De térjünk vissza Süvegi Balázshoz, aki talán nem is tudta, hogy halálos veszélyben forgott, amikor az örömhírt előadta Fodó tanár úrnak, és most ugyancsak lassan és megfontoltan ballagott a templomban a padsorok között, kezében hatalmas gyertyát tartott, nyilván az oltárról vette le, és kellett is a gyertya, mert odakint beesteledett, és megszürkült minden, a templomban meg majdnem tök sötét lett. Szóval jött Süvegi Balázs a gyertyával, már egészen a közelembre ért, gondoltam, szólok neki, hátha segíthet rajtam, aztán magam sem tudom, miért, mégsem szóltam, ő pedig tovább ment egészen a szenteltvíztartóig. A szenteltvíztartó tál egy alacsony, karcsú oszlop tetején állt, Süvegi Balázs letette mellé a gyertyát, ujjait megmártotta a szenteltvízben, térdet hajtott az oltár felé, és keresztet vetett. Aztán felállt, s egy könnyed mozdulattal leemelte a szenteltvíztartó tálát az oszlopról. Már ezen

meglepődtem, mert nem tudtam, hogy a kótál lejár az oszlopról. Aztán még jobban meglepődtem, hogy a kőoszlop üreges. A harangozó ugyanis bele-nyúlt, és szép vastag pénzkötegeket szedett elő onnan. Rengeteg pénzköteget. Ezt követően egy összehajtogatott fehér vászonzacskót húzott elő a zsebéből, megrázta néhányszor a zacskót, mint a szárításra váró nedves ruhát, letérdelt, de ezúttal nem vetett keresztet, hanem a pénzt belerakta a zacskóba, akkurátusan bekötötte a zacskó száját, a kótányért visszahelyezte az oszlopra, fogta a gyertyát, boldogan elmosolyodott a sárga fényben, és elindult visszafelé. Mosolyogva ment végig a templomon, a nagy gyertyát az oltárra tette, elfújta a lángot, és eltűnt a sötétben.

Én meg nagyjából úgy éreztem magam, mint Fodó tanár úr, akinek negyed óráig kellett végighallgatni Süvegi Balázs beszédét, mire végül megtudta, hogy egészséges fiúgyereke született. Vagyis legszívesebben üvöltöttem volna kínomban. Mert az a rengeteg pénz az enyém volt. Pontosabban hármunké, Burai J.-é, Szivel Sanyié és az enyém. Tudtam, hogy ez a mi pénzünk, s azt is sejtettem, hogyan szerezte meg a harangozó. Majdnem megfulladtam a keserűségtől, de akkor mégsem üvöltöttem, csak könnybe lábadt a szemem és csuklani kezdtem, és csuklottam egészen addig, amíg egyszerre hirtelen fény árasztotta el a templom belsejét.

Megérkeztek Fodó tanár úrék, és meggyújtották a villanyt. Ők is az oltár felől jöttek, elől Burai J. és Szivel Sanyi, mögöttük Fodó tanár úr és Berecz plébános, leghátul pedig a nagydarab Dukay János sántikált. Odajöttek a leghátsó padosorhoz, megálltak, és kicsit szánakozva néztek rám, én meg könnybe lábadt szemmel a nagy semmit bámultam.

– Veled aztán mindig történik valami – mondta fanyarul Fodó tanár úr. – Még a lábodat is hajlandó vagy kitörni, csakhogy bosszantsd az ember-társaidat.

– Nem tört el a lába – mondta Dukay János, aki a bokámat vizsgál-gatta. – És nem kell ide a Keszler doktor. Ezt én is helyrerántom.

– Egyszer láttam, amikor Ácsi Lajos helyrerángatta Rozmaring Bandi bo-káját – mondtam. – Rozmaring Bandi úgy üvöltött, mint akit nyúznak.

– Te is üvölteni fogsz – nyugtatott meg Dukay János. – No, hunyd be a szemed.

Lehunytam a szemem, Dukay János meg nagyot rántott a lábfejemem. Behunyt szemmel is valami nagy fényességet láttam, amikor belém nyilallt a fájdalom, és persze hogy üvöltöttem, mint akit nyúznak. Aztán kinyitot-tam a szemem, csorogtak a könnyeim, Fodó tanár úr meg csúfondáros arccal odahajolt hozzám, és azt mondta:

- Tán csak nem sírunk, nagyfiú?

Szerettem Fodó tanár urat, de most hirtelen nagyon dühös lettem rá, fáj a bokám, meg a pénz is eszembe jutott ismét, ezért azt mondtam:

- Volt egy kutyánk. Kiherélt kóborkutya. Fodó Tanár Úrnak hívtuk.

- Kiherélt kóborkutya? - kérdezte Fodó tanár úr. - És azért neveztétek el rólam, mert ki volt herélve?

- Nem - mondtam kissé megenyhülve. - Azért, mert nagyon szomorú pofája volt.

- Nekem is nagyon szomorú pofám van? - kérdezte Fodó tanár úr.

- Néha - mondtam.

- Főleg olyankor, amikor másnaposan felpofoz bennünket az iskolában - mondta Szivel Sanyi.

Fodó tanár úrnak elkomorodott az arca, nyilván ő sem szívesen emlékezett ezekre a pofozásokra, így hát megkérdezte:

- Mi történt a kutyával?

- Fejbe csapták, és kihullott mind a két szeme - mondta Burai J. - Aztán a jég alá süllyedt.

- Máskor szebb neveket adtak a kutyátnak - mondta Fodó tanár úr. - Neveztétek el Berecz Máténak vagy Dukay Jánosnak.

- Aztán majd megsántul, mint én - morogta Dukay János.

Ekkor odafordultam Szivel Sanyihoz és Burai J.-hez, a szemem még mindig könnyezett, és azt mondtam nekik:

- Láttam a pénzünket.

Csak néztek rám, és nem értették, hogy miről beszélek, Fodó tanár úrék meg mégannyira sem értették.

- Itt a templomban láttam a pénzünket.

- Miről van szó? - kérdezte Berecz plébános.

- Télen találtunk egy disznóbőr táskát, tele pénzzel - kezdtem, mire Szivel Sanyi hevesen integetett, hogy fogjam be a számat, de már késő volt, elhatároztam, hogy elmondom azt, amit a rendőrségen nem tudtak kipréselni belőlem. - A pénzt a Burcsárék rabolták el a b.-i postáról, aztán valahogy betévedtek a mi utcánkba, és a táskát a Velezék háza előtt felejtették, mi pedig megtaláltuk, amikor az angyali vigasságot énekeltük. Rengeteg pénz volt a táskában, hirtelen nem tudtuk eldönteni, hogy mit csináljunk vele, ezért aztán a táskát elástuk a hóban a Süvegiék háza előtt. Akkor éjszaka nagy vihar jött, elfújta a havat a házak elől, és eltűnt a táska is a sok pénzzel.

- Űristen - sóhajtott Fodó tanár úr. - Micsoda elmebajos tanítványaim vannak. Hó alá rakják a pénzt, hogy elázzon.

- Nem ázott el - mondtam. - A disznóbőr táská nagyon jól zárt.

- Így is eltűnt a pénz - legyintett Fodó tanár úr.

- Tudom, hogy hol van - mondtam.

- Hol? - kérdezte Szivel Sanyi és Burai J.

- Süvegi Balázsnál, a harangozónál.

- Micsoda?! - kiáltott fel Berecz plébános.

Erre elmeséltem, hogy mit láttam a templomban, amíg a sötétben vára-koztam. Jó ideig senki sem szólt semmit, csak Szivel Sanyinak rángatózott az orra, majdnem elbőgte magát. Aztán Fodó tanár úr és Dukay János odamen-tek a szenteltvízhez, leemelték a kőtányért, és belenéztek az üreges oszlop-ba. Visszajöttek, és akkor végre megszólalt Dukay János:

- Azt hiszem, tudom, hogy történt a dolog. Karácsony előtt, a hajnali mi-sék idején a harangozó kel fel legkorábban a faluban. Így lehetett az után a vi-haros éjszaka után is, és persze hogy megtalálta a táskát, már csak azért is, mert az ő háza előtt volt. A táskától bizonyára gyorsan megszabadult, a pénzt pedig a lehető legjobb helyre rejtette el. Ügyes ember az a Süvegi Balázs.

- Ezt az aljasságot - rebegte felháborodottan Berecz plébános. Rablott pénzt rejtegetett a szenteltvíz alatt.

- Talált pénzt - csillapította Dukay János.

- Ki fogom rúgni a templomból - háborgott tovább Berecz plébános.

- Elmegy az magától is, nem fog már neked sokáig harangozni - mondta Dukay János. - Eddig nagyon okosan rejtegette a pénzt, de most előszedte, tehát kezdeni akar vele valamit.

- Feljelentem a rendőrségen - mondta Berecz plébános.

- Abból a gyerekeknek is bajuk lesz - mondta Fodó tanár úr.

Dukay János most hozzám fordult.

- Nagyon boldog volt a harangozó, amikor a pénzt vitte?

- Nagyon boldognak látszott - mondtam.

- Lám, lám, milyen olcsón meg lehet szerezni a boldogságot - morfondí-rozott Dukay János. - Mindössze sok pénz kell hozzá.

- Mégiscsak aljasság, amit művelt - mondta még mindig a magáét Berecz plébános, de a nagydarab Dukay János leintette.

- Hagyjuk ezt, szentatyám. Tartani fogjuk a szánkat, és ezzel egy boldog embert adunk a világnak, és ettől a világ mindjárt szebb lesz. Márpedig ez igazán megér egy rakás pénzt.

Ennyiben maradtunk hát, kimentünk a templomból, Burai J. és Szivel Sanyi engem hazatámogatott, Fodó tanár úrék meg visszamentek az iskola-udvarba sakkozni.

A lábam gyorsan rendbe jött, Dukay János értette a dolgát, s emellett jövedölni is tudott, mert a harangozó kezében tényleg megmozdult a pénz. Először csak óvatosan, alig észrevehetően. Süvegi Balázs mindenekelőtt eladta a kis nádfedeles házát a mi utcánkban, és vett egy téglaházat jókora gazdasági udvarral a Nagy utcában. Az emberek felkapták a fejüket, de valahogy hihető volt, hogy egy kisebb ház árából és némi spórolt pénzből meg lehet venni egy nagyobb házat. Ezt követően azonban kissé elszette a dolgot Süvegi Balázs. Megvásárolt egyszerre hét lánc földet. Erre aztán már a rendőrség is felkapták a fejüket, és Süvegi Balázs heteken keresztül mindennap bejárt a rendőrségre, és dagadt képpel jött ki onnan. Palkovics ágyéksérvét ugyanis megműtötték, és a kis nyiszlett rendőrtiszt makkegészséges volt. De Süvegi Balázsból még Palkovics sem tudta kivenni a pénzt, végül is békében hagyták. Ő pedig felhagyott a harangozással, nekiállt a földjét művelni, aztán jószágot is vásárolt és még több földet, és rengeteget dolgozott. Hogy boldog volt-e? Nem tudnám pontosan megmondani. Beszéde és a járása mindenesetre gyorsabb lett, de ez még nem jelent semmit. Időnként láttuk, hogy gondterhelten szekerezik végig a falun, és megráncosodott a homloka. És reggelenként továbbra is ő kelt fel legkorábban a faluban, pedig nem kellett hajnali misére harangoznia. Vasárnap járt csupán templomba, mindig nagymisére ment, és ilyenkor, ha belemártotta ujjait a szenteltvízbe, leginkább elmosolyodott. Lehet, hogy mégis boldog volt.

Füstszagú karácsony

Karácsony estéjén Szivelék házából indítottuk az angyali vigasságot. Burai J. és én már délután odamentünk, és Szivel Sanyival együtt leültünk az ablakhoz, és vártuk, hogy megérkezzen a Sheriff a számárral. Az ablakból a temetőre láttunk, a hófödte sírok nagyon elhagyatottan álltak egymás mellett, de ez egyáltalán nem szomorított el bennünket, békés, csöndes temető volt a mienk, szerettük így hóborítottan is, meg aztán karácsony estéjén amúgy is mindig jókedvűek voltunk. Szivelék házában a papírdíszekkel teleaggatott fenyőfa és a köréje szórt szalma jelezte, hogy közeledik a karácsony. Más nemigen jelezte, mert a népes Szivel család tagjai buzgón végezték a rájuk kiszabott munkát, minket jóformán észre sem vettek. Az idősebb fiúk kapanyelet faragtak, a kisebbek pedig tököt reszeltek, miközben apjuk, Szivel András kukoricalisztból tészta gyúrt, mert tökök görhét készült sütni karácsony estéjére. A kemencében már régóta izzott a parázs, kellemes meleget és valami jóleső renyhe füstszagot árasztott. Hogy mondja, uram? Hogy a tökök görhe egyáltalán nem karácsonyesti étel? Hát persze hogy nem. Tudom én azt nagyon jól, és jól tudta azt Szivel András is. De Szivel András hétgyerekes özvegyember volt és sírásó. Amikor az öreg Bangó halála után beköltözött fiaival a temetőcsőszházba, az összes vagyona legfeljebb három-négy csirke volt, és később sem lett sokkal gazdagabb, a sírásók ugyanis általában ritkán gazdagodnak meg. Vagyis csupán tökök görhére tellett neki karácsony estéjén, ami úgy önmagában elég lehangoló, ennek ellenére azonban az apróbb Szivel gyerekek egészen jókedvűen reszelték a tököt, a nagyobbak pedig gondosan csiszolgatták a kapanyelet, hogy a sírok ásásánál ne törje fel a tenyerüket, amivel csak azt szeretném illusztrálni, hogy a Szivel család nem volt egy elkényeztetett család, és ugyanúgy örült a karácsonynak, mint bárki más.

Szóval valamennyien jó hangulatban üldögéltünk ott a Szivelék házában, mi hárman vártuk a Sheriffet, és ő meg is érkezett számárával együtt úgy alkonyattájt. A szamarat megállította a ház előtt, letakarta egy lópokróccal, hogy ne fázzon a szegény jószág, ő pedig bejött a házba, és azt mondta:

- Füstszag van az egész faluban. Eszeveszettül fűtenek az emberek, mindenki melegben akar lenni karácsony estéjén. És mákoskalács-szag van.

Mintha mindenki mákos kalácsot sütné. Kár, hogy én nem szeretem a mákos kalácsot.

- Mi tökös görhét sütünk - mondta Szivel András.

- A tökös görhét sem szeretem.

- Pálkánk sajnos nincs - mondta Szivel András.

- Kár - mondta csalódottan a Sheriff. - De a gyerekek majd szereznek egy kis pénzt az angyali vigassággal. Talán még pálinkára is jut.

- Rád is fér majd egy kis pálinka - mondta megértően Szivel András. - Meg fogsz gebedni ott kint a hidegben. Te is meg a szamarad is.

- A szamarat majd állandóan járkáltatom - mondta a Sheriff. - Akkor majd nem fog fájni. Nemrég olvastam az egyik cowboyos könyvben, hogy egy fickót a vadnyugaton egyszer befűtt a hó fenn a hegyekben. Őt és a lovát...

Nem figyeltünk oda, hogy mi történt a vadnyugati fickóval, Burai J., Szivel Sanyi és én odamentünk a karácsonyfához, száraz szalmát tömtünk a facipőnkbe, aztán lábunkra szorítottuk a facipőket, és mentünk kifelé, Szivel Sanyi egy üres zsákot hozott a hóna alatt, a Sheriff pedig jött utánunk, és közben befejezte a vadnyugati történetet. Odakint valóban füstszag és mákoskalács-illat terjengett, mintha nem is az utcára léptünk volna Szivelék házából, hanem valami óriási nyugalmas szobába, ahová belefér az egész világ, és ahol nagyon szépen megvannak együtt az emberek. Még a Sheriff számára is szinte meghatózott ezen a füstszagú békességen, könnyes szemmel lépettett nyomunkban a ragyogó fehér hóban.

Szivel Sanyi ötlete volt, hogy karácsony estéjén, amikor utoljára énekeljük ezen a télen az angyali vigasságot, vigyük magunkkal a Sheriffet is és a szamarát, mert így igazi karácsonyas látványt nyújtunk, főleg a samárnak köszönhetően, és akkor az emberek is bizonyára adakozóbbak lesznek. Burai J. és én abban egyetértettünk Szivel Sanyival, hogy a samárral karácsonyasabb látványt nyújtunk, mégis elleneztük a dolgot, nagyon jól megvoltunk mi a Sheriff és a samara nélkül is, csakhogy akkor történt valami, ami kicsit gondolkodóba ejtett bennünket. Néhány nappal karácsony előtt ugyanis felborult az a rabszállító kocsí, amely Burcsárt és két cimboráját vitte a z-i börtönbe. A kocsí alighogy elhagyta a falunkat, lecsúszott a havas útról, és felbukfencezett az árokban, minek következtében a két kísérő rendőr elájult, a rabok közül egy Banai nevezetű eltörte mindkét kulcsontját, amiért később kártérítést követelt a rendőrségtől, de nem hiszem, hogy bármit is kapott, ellenben Burcsár és a Szabó Miki kitört a rabszállító kocsiból és

megpuccolt. Hát ez volt az, ami kicsit gondolkodóba ejtett bennünket. Nem tartottuk ugyan valószínűnek, hogy Burcsárék a közelben ólálkodnak, ha egy kis eszük volt, igyekeztek minél messzebbre kerülni a falutól, de azért nem lehettünk egészen biztosak a dologban. Márpedig, ha Burcsárék mégis a közelben vannak, abból nagy bajunk származhat, tekintettel, hogy meg voltak győződve, hogy mi loptuk el a pénzüket, amikor a rendőrség elkapta őket. Végül is ezért egyeztünk bele, hogy a Sheriff elkísérjen bennünket karácsony estéjén, a nagy langaléta Sheriff mellett biztonságban éreztük magunkat, és ő szívesen jött velünk, mert egy liter pálinka árát ígértük neki az angyali vigasság befejeztével.

- Először Péntek Verának fogunk énekelni - mondtam.

- Persze - helyeselt buzgón Burai J. - Persze hogy Péntek Verának fogunk énekelni.

- Ott nem kapunk semmit - mondta Szivel Sanyi. - Az anyja utálja Verát is, meg bennünket is.

- Akkor is Péntek Verának fogunk énekelni először - mondtam. - Más öröme úgysem lesz karácsony estéjén.

- Az a vén ringyó még mindig olyan komiszul bánik a lánnyal? - kérdezte a Sheriff.

- Még mindig - mondtam.

- Veri is?

- Veri.

- Betöröm az ablakát - mondta a Sheriff. - Az ősszel már betörtem egyszer, de most ismét betöröm, hadd fagyjon meg az a vén ringyó.

- Vera is meg fog fagyni - mondta Burai J.

A Sheriff ezen elgondolkodott egy kicsit, aztán felnézett az égre, és aggodalmasan megjegyezte:

- Remélem, ma éjjel nem süt ki a hold. A szamaram ugyanis fél a saját árnyékától. A füle árnyékától fél, hiszen tudjátok.

- Ma este nem süt ki a hold - mondta Szivel Sanyi. - Szép sötét füstszagú esténk lesz.

- Ilyenkor télen szeretem a füst szagát - mondta a Sheriff. - Ilyenkor tiszta a füst is, és egyáltalán nem fojtogat. Sőt még a mákos kalács illatát is szeretem.

Megérkeztünk Péntekék háza elé, megálltunk, és rázendítettünk az angyali vigasságra. A Sheriff és a szamara csöndben hallgattak bennünket, valóban karácsonyias látvány lehettünk. Az ablak mögött egy pillanatra felbukkant Péntek Vera arca, látszott rajta, hogy örül az éneknek, de aztán

gyorsan eltűnt, lehet, hogy az anyja rángatta el onnan, és mi akkor még hangosabban énekeltünk a megvakult ablaknak, és reméltük, hogy Péntek Vera jól hallja a karácsonyi dalokat.

Aztán mentünk Vécsey Jánoskához. Tudtuk, hogy ott sem kapunk semmit, hiszen a kis Vécsey Jánoska egyedül van a házban, talán még az ablakot sem tudná kinyitni, de azt is tudtuk, hogy nagyon vár bennünket, és örülni fog nekünk. És Vécsey Jánoska tényleg nagyon örült, amikor meglátott bennünket, a számár pedig különösen tetszett neki, az orrát az ablaküvegre nyomta, és végig nevetett, amíg csak énekeltünk.

Ezzel nagyjából ki is merült a jótekingodásunk, a továbbiakban már énekünkért bizonyos ellenszolgáltatást is elvártunk, úgymint aprópénzt, aprósüteményt, kelt kalácsot, diót és egyebeket, évek óta ez volt a dolgok rendje, és ehhez tartotta magát mindenki. Lent a folyónál, Povazsánszkinak, a halásznak a háza előtt kezdtük az üzleties szellemű éneklést. Povazsánszki bentről végighallgatott bennünket, nyilván elégedett volt velünk, és mivel tudta, hogy mi illik, kijött, és pénzt nyújtott felénk, amit a Sheriff nyomban bezsebelt, a halász azonban még többet tett annál, ami ilyenkor illik, behívott bennünket, hogy megkínáljon sült hallal. Nem szívesen mentünk be, mert nem szerettük a magányos, mogorva Povazsánszkit, meg aztán bűdös is volt nála, de hát nem utasíthattuk vissza, becsoszogtunk a főleg halbűzős konyhájába, de még a halbűzben is érződött a mákos kalács illata, a halász, amint az csakhamar kiderült, mákos kalácsot is tudott sütni, ami mindenképpen dicsérendő, az azonban már kevésbé, hogy az egyik sarokban mézcirokszárazakat áztatott langyos vízben, ebből főzte magának a pálinkát, aminek viszont élmélyítően rossz szaga volt. Ezenkívül még pézsmapatkánybőrök is száradtak a konyhában, szóval alapjában véve nagyon bűdös volt itt, és mi fintorogva ültünk le az asztalhoz. Mindezzel együtt a sült hal mégis kitűnő volt, és mi csakhamar jóízűen falatoztunk belőle, a Sheriff pedig megivott két vagy három pohár mézcirokpálinkát, és ettől bekottyasodott kicsit, ami meglepő volt egy ilyen edzett iszákosnál, mint a Sheriff, csakhogy a mézcirokból főzött pálinka a világ legocsmányabb itala, nem is értem, hogyan kaptak rá, ha csak rövid időre is, a mi embereink a főzésére, szerencsére hamar felhagytak vele, de azon a télen még igen sok házban ázott a mézcirok. A Sheriff tehát elbódult, és úgy bódultan kijelentette:

– Márpedig a vén ringyó nem bánhat így azzal a szegény lánnyal. Ezt nem tűrhetjük tovább.

– Miről van szó? – kérdezte Povazsánszki.

- Péntek Veráról - mondta Burai J. - Az anyja tényleg komiszul bánik vele.
- Az ő dolga - vont vállat Povazsánszki, aki sohasem avatkozott bele mások dolgába.

- Csak azért, mert szerelemgyerek - habogta a Sheriff. - Éppen a szerelemgyerekekkel nem szabad komiszul bánni. Rágyújtom a házat a vén ringyóra.

- Ezzel nem sokat segítesz a lányon - mondta Povazsánszki.

- Még karácsony estéjén sem boldog az a szegény lány - mondta a Sheriff, és majdnem elsírta magát. - Nem eszik sült halat, és nem eszik mákos kalácsot.

Povazsánszki ekkor felállt, matatott valamit a tűzhely körül, majd egy nagy darab mákos kaláccsal jött vissza az asztalhoz.

- Ha akarjátok, vigyetek belőle Péntek Verának.

Szível Sanyi a zsákba tette a kalácsot, és azt mondta:

- Az a vén boszorkány úgysem enged be bennünket a házba.

- Az éjféli misén találkozunk Péntek Verával - mondtam.

- Ez az - derült fel Burai J. arca. - A legjobb falatokat fogjuk elvinni az éjféli misére, és megajándékozuk Péntek Verát.

- Ezt nem tűrhetjük tovább - motyogta a Sheriff, de ekkor már Povazsánszki kituszkolta a konyhából, és mi is kimentünk a füstszagú téli éjszakába, ahol a kint felejtett számárnak a szőre már felborzolódott a hidegtől.

Nem volt vesztegetni való időnk, még rengeteg ház előtt el kellett énekelnünk az angyali vigasságot. Az ablakok mindenütt kivilágítottak a hóra, és mi mentünk ablaktól ablakig, csengő hangon énekeltünk, nyomunkban lógó fejjel kullogott a Sheriff és a számara. A hideg téli levegő kitisztította a Sheriff fejét, már nem fenyegetőzött, nem akart gyújtogatni, szótlanul jött a nyomunkban, és gondosan betakargatta a számarat. És igaza lett Szível Sanyinak, valóban karácsonyas látványt nyújtottunk, az emberek ragyogó arccal hallgattak és néztek bennünket, sokkal adakozóbbak voltak, mint az előző években, a zsákban szépen gyűlt az aprósütemény, a kelt kalács és a dió, és a Sheriff is elégedetten csörgette az aprópénzt a zsebeiben.

Süvegiéknél megpihentünk egy kicsit. Süvegi Balázs, a harangozó minden karácsony estén behívott bennünket a házába, és diót tört nekünk. Most is bementünk, de csak hárman, a Sheriff ugyanis kint maradt az utcán, hogy a számarat járkáltassa a hidegben. Süvegi Balázs leültetett bennünket az asztalhoz, ott ült már a felesége, a fia és a két lánya, akik kíváncsian méregettek bennünket, de nem szóltak hozzánk.

- Melegedjete meg - mondta a harangozó. - Két hete hordozzátok már az angyali vigasságot minden este, éppen ideje, hogy megmelegedjete egy kicsit. Mindjárt török nektek diót.

Azzal lekuporodott a földre, és diót tört kalapáccsal egy fatuskón. Mi meg eszegettük a diót és melegedtünk. Szerettem itt lenni Süvegi Balázsék nádfedeles vityillójában, mert a háború alatt sokan itt húzódtunk meg, amikor lövöldöztek a fejünk felett, és életben maradtunk valamennyien, mert a golyók elkerülték a harangozó házáat. Szerencsés ház volt ez, szerencsét hozott annak, aki benne lakott, az udvarán pedig egy diófa állt, amely szépen termett minden esztendőben.

Miután megmelegedtünk, Süvegi Balázs három marék diót rakott a zsákunkba, és azt mondta:

- Ha egyszer gazdag leszek, száz diófát ültetek. És minden karácsony estéjén egy zsák diót kaptok tőlem. Akármilyen nagy zsákot hoztok, én meg-töltöm nektek dióval. De most még istentelenül szegény vagyok.

Süvegi Balázs szemérmetlenül hazudott. Azon a karácsonyi estén egyáltalán nem volt szegény, nagyon is gazdag volt már. Mert ő találta meg azt a pénzestáskát, amit előbb a Burcsárék, aztán meg mi veszítettünk el. De azt mi akkor még nem tudtuk, azt hittük, hogy egy jószívű szegény ember ajándékozott meg bennünket három marék dióval. Mellesleg, később, amikor már kiderült, hogy milyen gazdag lett, akkor sem ültetett száz diófát, és mi sohasem kaptunk tőle egy egész zsák diót, igaz, hogy többet nem is énekeltek neki az angyali vigasságot.

- Sokáig elmaradtatok - dohogott a Sheriff. - Ha így folytatjuk, reggelig sem leszünk készek.

- Már csak két házba fogunk bemenni - mondtam. - Dosztánékhoz és Majorosékhoz. A többiek kihozzák az ajándékot.

Így is volt. Az emberek kihozták a ház elé az ajándékot, és mire ismét fázni kezdtünk volna, odaértünk Dosztánékhoz, és az öreg Dosztán Antal mindjárt betuszkolt bennünket a tiszta szobájukba. Itt igen hangos és jókedvű volt mindenki, pedig a kemence mellett ott ült Rohacsek Sándor is, az atléta edzője, aki éppen egy furcsa pisztolyt mutogatott Dosztán Jóskának, a hosszútávfutónak és Csibri Károlynak, a rúdugrónak.

- Végre észhez tért a fiam - mondta sugárzó arccal Dosztán Antal. - Nem fog többé szaladgálni, mint egy órült. Vadász lesz belőle.

- Céllovó - helyesbített Rohacsek Sándor.

Az egészsből nem értettünk semmit, főleg azt nem értettük, hogy kerül az atléták edzője Dosztánékhoz. Dosztán Antal ugyanis szívből utálta Rohacsek Sándort, merthogy megrontotta a fiát, Dosztán Jóska. Tudniillik hosszútávfutót faragott belőle. Rohacsek Sándor valamikor papnak tanult, aztán hirtelen felhagyott a teológiával és hazajött, és atlétikai klubot alakított. Hosszas utánjárással szerzett valahonnan egy ugrórudat és egy kalapácsot, összeverbuált vagy húsz kamasz gyereket, és edzeni kezdett velük a folyó melletti füves réten. A kamaszok gyorsan megkedvelték a kalapácsvetést, csakhogy védőháló nélkül dobálták, úgyhogy a kalapács életveszélyesen röpködött minden irányba, félő volt, hogy valakinek szétcsapja a fejét, úgyhogy végül ki kellett vonni a forgalomból. Erre hirtelen megcsappant az atléták létszáma, a kamaszok nem szerették a rúdugrást, egyedül Csibri Károly kedvelte meg, ő viszont született rúdugró volt, és Rohacsek Sándor szép jövőt jósolt neki. A többieknek maradt a futás, de a kamaszok futni sem szerettek csak úgy céltalanul, inkább elmentek futballozni és pingpongozni, az egy Dosztán Jóska kivéve, akit Rohacsek Sándor szerint az isten is hosszútávfutónak teremtett, akár Csibri Károlyt rúdugrónak. Szóval az atlétikai klub két versenyzőre és egy edzőre apadt. Ők viszont komolyan dolgoztak, edzettek minden nap, és nagy reményekkel készültek a versenyekre. Csibri Károllyal nem is volt különösebb baj, ő a juhásznak a fia volt, és birkaórzás közben viszonylag nyugodtan ugrálhatott a rúddal Rohacsek Sándor felügyelete mellett, Dosztán Jóska azonban mezei munkára fogta az apja, dolgozott reggeltől estig, és csak esténként futkározhatott edzőjével a folyóparton. Csakhogy ennyi edzés nem volt elegendő, ha komoly eredményeket akartak elérni, így hát Dosztán Jóska futkározni kezdett a szántóföldeken is: reggel futva ment ki a határba, és este futva jött haza, sőt még az ebédszünetekben is futott a dűlőutakon, a parasztok meg persze röhögtek rajta, és meg voltak győződve róla, hogy Dosztán Jóska megbolondult. Szegény Dosztán Antalnak pirosra égett az arcbőre a szégyentől, amikor fia miatt körberöhögtek a parasztok, szidta a kiugrott teológust, amiért megbolondította a fiát, és dühében kissé logikátlanul tüntetőleg elmaradozott a vasárnapi misékről. És hogy a baj még nagyobb legyen, Csibri Károly és Dosztán Jóska pompásan helytállt az őszi tartományi versenyen, mindketten szép helyezést értek el az ifjúsági kategóriában. Csibri Károly harmadik lett, holott kölcsönkért rúddal ugrott, mivel az övé eltört verseny előtt, Dosztán Jóska pedig első lett ötezer méteren és második tízezer méteren. Ezek után Dosztán Jóska még többet futott a dűlőutakon, a parasztok meg még jobban nevettek rajta, az apja pedig már nem is szólt hozzá.

Karácsony estéjén azonban megtörtént a nagy kibékülés. Rohacsek Sándor ugyanis elhatározta, hogy felszámolja az atlétikai klubot, és a futásról és rúdugrásról áttérnek a céllövészetre.

- Az Atlétikában elértük a maximumot - magyarázta ott akkor este. - A további fejlődésre, sajnos, nincsenek meg a lehetőségeink. Minden további erőfeszítés csak kínlódás volna. Jobb, ha megpróbálkozunk a céllövészettel.

- Helyes - mondta Dosztán Antal.

- Pisztolyt és golyókat már szereztem, céltáblákat pedig tudunk rajzolni magunk is, aztán a folyóparton a fűzfák között nyugodtan gyakorolhatunk.

- Helyes - mondta ismét Dosztán Antal. - A céllövészet az komoly sport. Azon nem röhög senki. Vadász lesz a fiamból.

- Ez gyorstüzelő versenypisztoly - mondta Rohacsek Sándor. - Nem vadászatra való.

- Majd veszek egy vadászpuskát a fiamnak - mondta Dosztán Antal. - Ő lesz a legkülönb vadász a faluban, és akkor majd senki sem röhög rajtunk.

- Előbb a gyorstüzelő pisztoly kezelését kell megtanulni - mondta Rohacsek Sándor.

Dosztán Antal megkínált bennünket szilvalekvárral töltött aprósüteménnyel, és azt mondta:

- Jövőre, karácsony estéjén özpecsenyével várlak benneteket. Annyi öz-húst ehettek, amennyi belétek fér. A fiam majd addig kiló néhány őzet.

Ettünk az aprósüteményből, megnéztük a gyorstüzelő pisztolyt, ami nem volt túlságosan érdekes, ennél sokkal különbekezt láttunk a háborús napokban, elbúcsúztunk Dosztánéktól, és kimentünk a Sheriffhez és a szamarához. Hadd jegezzem még meg, hogy Dosztán Jóska és Csibri Károly sohasem ért el olyan kiváló eredményeket céllövészetben, mint hosszútávfutásban és rúdugrásban, a járási versenyeken időnként jeleskedtek ugyan, de onnan tovább nem jutottak. Ellenben Dosztán Jóska tényleg nagyon jó vadász lett, és őzet is lőtt nemegyszer.

De térjünk vissza a karácsonyesti utunkhoz, amelynek már több mint a felén túljutottunk és hosszasabban még csak Majorosék házában kellett időznünk. Hívott bennünket, igaz, a Mozdonyvezető is, hogy menjünk be hozzá, de ehhez nem volt kedvünk. Tudniillik a Mozdonyvezető kicsit szégyenkezve jött ki, miután elénekeltük az ablak alatt az angyali vigasságot, aprópénzt adott, és mentegetőzve azt mondta:

- Mi nem készítettünk semmit karácsonyra. A feleségem beteg, én meg nem tudok sütni semmi tésztafélét. De szívesen adok nektek egy vadonatúj szalmahordó kosarat.

- Mit kezdjünk egy szalmahordó kosárral? – kérdezte Szivel Sanyi.
- Belerakhattok mindenfélét – mondta a Mozdonyvezető majdnem könyörgően.
- Igaz – mondta Burai J. – Belerakhatunk mindenfélét. Egy szalmahordó kosárra mindig szükségünk lehet.
- Gyertek be, és válasszatok egyet – hívott bennünket a Mozdonyvezető.
- Sietünk – mondta Szivel Sanyi. – Hozzon ki egy szalmahordó kosarat, és már megyünk is.

Így hát a Mozdonyvezető kihozta a kosarat, és boldog volt, hogy elfogadjuk tőle karácsonyi ajándéknak. Szép szalmahordó kosár volt, a Mozdonyvezető nyugdíjaztatása óta jóformán állandóan seprűt kötött és kosarakat font, és nagyon értette a munkáját.

Ezután nemsokára Majorosék házához értünk. Ide be kellett mennünk minden karácsony estéjén. A család már várt bennünket, félrehúzódtak az asztaltól, hogy nekünk helyet csináljanak, Majoros István pedig elébünk rakott egy nagy tál mákos gubát.

– Egyetek – mondta ünnepélyesen. – Rengeteg mézet öntöttem rája. Azt akarom, hogy a fületek is beragadjon a méztől. Hiszen az életemet sajoltam bele.

Ebben volt némi igazság. Majoros István valóban az életét kockáztatta a mézért, legalábbis az utóbbi években. Mert régebben minden baj nélkül méhészkedett, és pergette a mézet, állandóan négy-öt család méhet tartott, nagy hozzáértéssel gondozta őket, és mindig volt méz a házában. Aztán egy csúnya nyáron, amikor rossz volt a hordás, valahonnan idegen méhek bukkantak fel, sötét rajokban jöttek, és megrohanták Majoros István kaptárait. Gyilkolták Majoros István méheit, és rabolták el a mézet. Majoros István mi mást tehetett, lezárta a kaptárokat, meggyújtott egy szalmacsóvát, és megpróbálta elűzni a jövevényeket. Lepörkölt szárnyú méhek hullottak mindenfelé, és akkor egy dühös mézrabló megcsípte Majoros István állát. Ő fel sem vette, hiszen megcsípték őt már elégszer a saját méhei is, és sohasem volt semmi baja. Most azonban rosszul lett. Kivörösödött az arca, és kivörösödött és felpuffadt az egész teste. És a nyelve is megdagadt, majdnem megfulladt. Majoros István ekkor lefeküdt a földre, és kilógatta a nyelvét. Velez Jánosnak volt egy hajlott gerincű, lógó nyelvű csúnya lova, arra emlékeztetett most Majoros István, de talán még annál a lónál is csúnyább volt. Asszonyok futottak össze, levetkőztették Majoros Istvánt, vizes lepedőbe rakták, és ece-tes ruhával dörzsölték a szívét. Fél napig haldoklott, és lógott a nyelve, de

azután életre kelt. A rabló méhek elégtek vagy eltakarodtak, Majoros István nyugodtan méhészkedhetett tovább. Csakhogy ezentúl, ha a saját méhei csípték meg, akkor is rosszul lett, kilógott a nyelve, és vizes lepedőben kellett forgatni. Vigyázott ő magára, dróthálót rakott az arcára, kesztyűt húzott a kezére, de még így is évente legalább egyszer megcsípték a méhek, és ő évente legalább egyszer felpuffedt testtel haldoklott. De makacsul kitarzott a méhészkedés mellett, ha kellett az életét is belesajtolta a mézbe.

Ezért ünnepélyesen ettük a mézben úszó mákos gubát, és később Majoros István ünnepélyesen megajándékozott bennünket még egy üveg mézzel, és ismét azt mondta:

– Az életemet sajtoltam bele.

Ezzel nagyjából végére is értünk utunknak. Még néhány ház előtt elénekeltük az angyali vigasságot, aztán visszakanyarodtunk a temetőhöz, Szivelék házához, itt akartuk elosztani az ajándékokat, és volt is mit osztani, a zsákunk megtelt mindenfélével.

– Szépen énekeltetek – mondta elégedetten a Sheriff. Előkotorta zsebeiből az aprópénzt, kiszámolta magának az egy liter pálinka árát, a többi pénzt átadta nekünk.

– Jöjjen be megmelegedni – hívta Szivel Sanyi.

– Nem – mondta a Sheriff. – Itt kint szebb. Kellemes füstszag van, és mégis tiszta fehér minden. Oláh Jóskánál majd veszek egy üveg pálinkát, aztán felülök a szamárra, és kimegyünk a kendergyár őrházába. Útközben megiszok fél liter pálinkát, hogy ne fázzak, a másik fél literből meg forralt pálinkát csinálok. Aztán lefekszem, iszogatom a forralt pálinkát, és lehet, hogy elolvasok egy cowboyregényt, és majd azt képzelem, hogy Sheriff vagyok valahol a vadnyugaton. Holnap majd megint bejövök a faluba, hogy érezzem ezt a füstszagot.

– Köszönjük, hogy elkísért bennünket – mondta Burai J.

– Szép karácsonyesténk van – mondta a Sheriff. – És ti szépen énekeltetek.

Azután a Sheriff eltűnt a sötétben borzas szőrű samarával, mi pedig bementünk a temetőcsősz házába.

A Szivel család tagjai, kicsik és nagyok valamennyien az asztalnál ültek és kártyáztak. Megnéztek bennünket, amikor beléptünk, aztán szó nélkül folytatták a kártyázást. Későre járt már, de senki sem akart lefeküdni közülük, várták az éjfél, hogy elmenjenek az éjféli misére.

Mi lerúgtuk facipőnket, kibújtunk a télikabátokból, és mindhárman leültünk a kemence mellé a padra. Kellemes meleg volt a szobában, és sült tök

szaga érződött. Elégedetten nyújtózkodtunk, mint a henyélő macskák szokták, és elégedetten néztünk a megtömött zsákra és a vadonatúj szalmahordó kosárra. úgy éreztük, megérte hordozni az angyali vigasságot házról házra, mert csupa jószívű és barátságos emberrel találkoztunk karácsony estéjén.

És akkor hirtelen megjelent két barátságtalan ember. Csöndesen kinyílt az ajtó, és csöndesen belépett Burcsár és egy haramiaképű, sötét bőrű férfi, aki csakis a Szabó Miki lehetett. Megálltak az ajtónál, kissé mintha meglepődtek volna, hogy ilyen népes családdal találták szembe magukat, de ennek ellenére mindenre elszánt arccal álltak ott. Mi hárman teljesen megmerevedtünk ott a padon, és lélegezni is alig mertünk. Vagyis megijedtünk rettenetesen, pontosabban megijedtünk Burai J. és én, mert Szivel Sanyi valahogy nem látszott ijedtnak, a családi fészekben, úgy látszik, nem félt semmiféle idegentől. És nem félt az apja, Szivel András sem, nyugodtan letette kezéből a kártyalapokat és megkérdezte:

– Maguk kicsodák?

– Ő a Burcsár – mondta Szivel Sanyi.

Szivel András felvonta a szemöldökét, aztán elvigyorodott.

– A Burcsár? Meg a Szabó Miki? A híres martalócok! Kirabolják a postát, aztán elveszítik azt a nagy rakás pénzt. Az egész falu rajtuk röhög.

– Náluk van a pénz – mutatott felénk Burcsár. – Ők találták meg.

Szivel András lassan felénk fordította a fejét.

– Tényleg megtaláltátok a pénzt?

– Nem – mondta Szivel Sanyi.

– Nincs náluk a pénz – mondta Szivel András Burcsáréknak, és felállt az asztaltól. – Az én fiam sohasem hazudik.

– Ne mozduljon senki! – kiáltotta Burcsár, és ő is meg Szabó Miki is bicskát húzott elő a zsebéből.

– Nekem ne parancsolgasson a saját házamban – mondta Szivel András, és megragadott egy kapanyelet.

Felállt a két legidősebb Szivel fiú is, és ők is kézbe vettek egy-egy kapanyelet.

Burcsár lassan az asztal irányába húzódott, és közben szemmel tartott mindenkit. Szabó Miki az ajtónál maradt, de ő nem volt elég elővigyázatos. Az egyik Szivel fiú a közelébe somfordált, és a kapanyéllal hatalmasat csapott a karjára. Szabó Miki felüvöltött, a bicska kirepült a kezéből.

Burcsár ebben a pillanatban az asztalhoz ugrott, és nyakon ragadta a legkisebb Szivel fiút.

- Ha valaki megmozdul, elvágom a gyerek torkát.

Szabó Miki halkan nyöszörgött az ajtónál, és a karját tapogatta, Szivel András pedig elindult Burcsár felé.

- Ne mozogjon, édesapám - mondta a legkisebb Szivel fiú -, mert ez az ember elvágja a torkomat.

- Nem fogja elvágni a torkodat - mondta nyugodtan Szivel András. - Mert abban az esetben én ennek az embernek apróra töröm a csontjait, és csak a legvégén fogom szétloccsantani a fejét.

Burcsár most már végleg belátta, hogy a Szivel család nem egy ijedős család, bekattintotta a bicskáját, és rezignáltan azt mondta:

- Hát jó, akkor talán egyezzünk meg.

- Miben? - kérdezte Szivel András.

- Jöjjön - intett neki Burcsár.

Félrevonultak az ablakhoz, kinéztek a temetőre, Burcsár pedig halkán magyarázott Szivel Andrásnak. Beszélgettek és alkudoztak elég sokáig. És lassan Szivel Sanyi is elkezdett félni, és volt is miért. Mert az apja Burcsárral az oldalán egyszer csak elindult felénk, és a kapanyelet még mindig a kezében szorongatta. Megálltak előttünk, és Szivel András röviden csak ennyit kérdezett:

- Hol a pénz?

- Nem tudjuk - rebegte Szivel Sanyi.

- Hazudsz! - rivallt rá az apja, akitől már jobban féltünk, mint Burcsártól és Szabó Mikitől együttvéve. - De én most addig verlek, amíg elő nem adod a pénzt.

- Egész biztosan ők találták meg a pénzt - mondta Burcsár. - Ott énekeltek a közelben, amikor mi a pénzestáskát az utcán felejtettük.

- Hol a pénz? - kérdezte ismét Szivel András.

Burai J. nem bírta tovább, hirtelen kiabálni kezdett:

- Elegem van már ebből! Miért nem hagynak békén bennünket? Megtáltuk a pénzt, de el is veszítettük.

- Mi? - kérdezte egyszerre Burcsár és Szivel András.

- Elástuk a hó alá - mondta lehorgasztott fejjel Szivel Sanyi. - És akkor éjszaka a vihar elvitte a havat és a táskát is. Reggel már nem volt helyén a pénz.

Szivel András felemelte a kapanyelet, mintha egyetlen csapással akarna agyonütni mind a hármunkat. De előbb még megkérdezte tőlem:

- Igaz ez?

- Igaz - mondtam.

– Igaz ez? – fordult most Burai J.-hez.

– Igaz – mondta Burai J.

Szivel András most leengedte a kapanyelet, szembefordult Burcsárral, nézték egymást, és mi azt hittük, hogy mindjárt zokogva egymás keblére borulnak. Nagyon nagy csönd volt a szobában. De aztán mégsem borultak egymás keblére. Burcsár boldogtalanul megjegyezte:

– Az a rengeteg pénz most bárkinél lehet. Sohasem fogjuk megtalálni.

Szivel András ekkor a plafonra emelte a tekintetét, és szemrehányóan azt mondta:

– Jóságos istenem, miért büntetsz engemet? Miért éppen az én fiam a leg-hülyébb gyerek a világon?

– Mi most mit csináljunk? – kérdezte Burcsár, és olyan szerencsétlennek látszott, hogy majdnem megszajnáltuk.

– Eltört a karom – nyöszörögte Szabó Miki az ajtó mellől, de vele senki sem törődött.

Szivel András eldobta a kapanyelet, felemelte a szalmahordó kosarat, és a nagy asztal közepére tette. Aztán fogta a zsákunkat, kibontotta, és mindent átrakott belőle a vadonatúj szalmahordó kosárba. A kosár megtelt karácsonyi ajándékkal.

Akkor Szivel András leült, és falni kezdte az aprósüteményeket. Fiai is gyorsan odasereglettek, és azok is enni kezdtek. És odament Burcsár is enni. Szabó Miki megtapogatta a karját, kicsit mintha megnyugodott volna, talán mégsem tört el a karja, csatlakozott ő is a többiekhez. Ettek, de hogy ettek! Tömték magukba azt a sok édességet, faltak, mint a kiéhezett vadállatok, még morogtak is hozzá, és majdnem megfulladtak. Aztán egyszerre mi hárman is megéhezünk. Mint az alvajárók, odaszédelegtünk mi is az asztalhoz, és faltunk a többiekkel együtt. Szinte percek alatt elfogyott a sok aprósütemény és mákos kalács. Akkor feltörtük a diókat, mézbe mártogattuk a gerezdeket, és tömtük magunkba, mintha egy életre tele akarnánk tömni a gyomrunkat. Elfogyott a dió is, Szivel András pedig kihörpintette a maradék mézet. Az asztalon csak az üres szalmahordó kosár maradt és egy rakás dióhéj.

Burcsár és Szabó Miki felkelt az asztal mellől, és amilyen csendesen bejöttek, olyan csendesen kisurrantak az ajtón. Nem köszöntek el senkitől, és soha többé nem láttuk őket.

Bambán ültünk az asztal körül, és tényleg úgy éreztük magunkat, mintha egy életre teletömtük volna gyomrunkat. Burai J. később megkérdezte:

– Mit fogunk vinni ajándékba Péntek Verának?

- Semmi sem maradt - mondtam.
- Azt ígértük, hogy mákos kalácsot viszünk neki - mondta Burai J.
- Miért akartok ti mákos kalácsot vinni Péntek Verának? - kérdezte Szivel András.
- Ezek ketten szerelmesek belé - mondta Szivel Sanyi.
- Nem vagyunk szerelmesek belé - mondta kipirult arccal Burai J. - De mindig levágja és rendbe teszi a körmünket. És nagyon boldogtalan lesz, ha karácsony estéjén még tőlünk sem kap ajándékot.
- Én sem vagyok túlságosan boldog - mondta Szivel András.
- Povazsánszkitól jövőre is kapunk mákos kalácsot - mondta Szivel Sanyi. - Majd akkor elvisszük Péntek Verának.
- Süvegiéktől is kapunk majd diót, Majoroséktól meg mézet - mondtam.
- Azt is elvihetjük Péntek Verának, hadd egyen egyszer mézes diót.
- Esetleg őzpecsenyét is vihetünk neki - mondta Szivel Sanyi. - Lehet, hogy jövő karácsonyig Dosztán Jóska kilő néhány őzet.
- De mit viszünk Péntek Verának ma éjjel? - kérdezte panaszos hangon Burai J.
- Vigyetek neki tökös görhét - mondta Szivel András. - Az is éppen olyan szép ajándék, mint bármi más.

Az angyali vigasság

Mégiscsak szép volt az a tél. Különösen a karácsony előtti napokon, amikor mi esténként háztól házig mentünk, bezörgöttünk az ablakokon, és megkérdeztük az embereket, hogy meghallgatják-e az angyali vigasságot. Persze hogy meg akarták hallgatni, és mi akkor elénekeltük a karácsonyi dalokat, aztán mentünk tovább, és számoltgattuk, hogy hány nap van még hátra karácsony estéjéig, amikor majd ajándékot és némi aprópénzt kapunk azért, amiért olyan lelkesen énekeltünk az ablakok alatt a szép fehér hóban. Rengeteg hó esett azon a télen, gyönyörűen tiszta és fehér volt minden, és azt hiszem, nagyon szépen énekeltünk, mert ez így illik az ilyen téli estékhez, és legszebben Péntek Verának és a kis Vécsey Jánoskának énekeltünk, pedig tőlük nem várhattunk semmiféle pénzt vagy ajándékot, tekintettel arra, hogy nekik maguknak nem volt semmijük, Péntekné, a vén szentfazék ugyan nem adott volna egy garast sem azért, mert Verának énekelünk, Vécsey Jánoska meg teljesen egyedül volt esténként, mivel az anyja ilyenkor a fonodában dolgozott, az apja pedig, ha befejezte a nádvágást, beült az Oláh Jóska kocsmájába melegedni, ott várta meg a feleségét, aki este tíz óra után szokott hazajönni a fonodából. Abban az időben még nagyon büszkék voltunk a fonodára, azt hittük, majd igazi ruhagyár fog kinőni belőle, de nem nőtt ki belőle semmi, vesztésegesen vergődött néhány évig, aztán kimúlt szép csendesen. De ezt csak úgy mellékesen mondom, tulajdonképpen a télről akartam mesélni még egy kicsit, esetleg Péntek Veráról, esetleg Vécsey Jánoskáról, vagy inkább az apjáról, Vécsey Tamásról.

Előbb azonban hadd kérdezzem meg: uram, ön sohasem énekelt az ablakok alatt szép téli estéken? Nem? Sajnálhatja. Ha csak egyszer énekelt volna, most nem próbálná ezzel a vacak vendéglői késsel felvágni az ereit. Úgysem fog sikerülni. Meg már idegesítjük is itt az embereket. Két lehervadt pasas egy vendéglőben, az egyik azzal fenyegetődzik, hogy felvágja az ereit, a másik meg csak beszél, beszél... S amellet még nem is ismerik egymást, én nem hívtam, hogy ideüljön az asztalomhoz. Igazán jól megvoltam egyedül... Rendben van, tehát nem énekelt. De abban biztos vagyok, hogy igenis hallott énekszót az utcáról téli estéken. Mint, mondjuk, Péntek Vera. És neki ez volt az egyetlen öröme télen. Nyáron pedig az, hogy eljött a házunk elé, leült

a sziklára, arra a nagy kődarabra, amit apám azért hozott oda, hogy a parasz-
tok ne hajtsanak fel szekereikkel a házunk elé, és ne tördeljék ki az eperfa-
csemetéket, szóval leült a sziklára, az ölébe vett engem, és hosszasan panas-
zkodott. Persze ez még régebben volt, kisgyerek koromban, amikor nem so-
kat értettem a panaszaiából, később, ahogy nőtünk, már nem vett az ölébe,
de akkor is leült a sziklára, én meg a lábához ültem, akkor elővett egy kisolló-
t, és levágta és kipucolta a körmeimet. Ez a kisolló volt minden vagyona,
nagyon vigyázott rá. Aztán Burai J. is a mi utcánkba költözött, és nemsokára
már ketten ültünk Péntek Vera lábánál, és ő levágta mindkettőnknek a kör-
meit, soha olyan rendesek nem voltak a körmeink, mint azokon a nyarakon.
Péntek Vera meg szép felnőtt lány lett, nem panaszkodott már ott a sziklán,
de időnként, amikor levagdosta a körmeinket, hirtelen elsírta magát. És té-
len még akkor az volt az egyetlen öröme, hogy esténként meghallgatta az
angyali vigasságot.

Karácsony után viszont Péntekné, az a templomjáró vén sárkány beadta
Verát mosogatólánynak az Oláh Jóska kocsmájába. Vera szerelemgyerek
volt, ezért is utálta és kínoztá annyit az anyja, és most a legjobb helyre került,
hogy maga is összeszedjen lányfejjel egy-két gyereket. Mert elég pocsék egy
odú volt Oláh Jóska kocsmája. Olajos padlójú, füstös, bűzös helyiség, ahogy
az a nagykönyvben meg van írva a falusi kocsmákról, ahová télen főleg
a nádvágók, a jegesek, a szövetkezet istállócai és kanászaik meg az ilyenkor
tétlenül tébláboló téglagyári munkások jártak, igen gyakran hangoskodtak,
és általában elég goromba szabadosságokat engedtek meg maguknak. Vera
könnyen rosszul járhatott volna, csakhogy ott ült a kocsmában jóformán
minden este Vécsey Tamás, aki jól ismerte Verát, nyilván sajnálta is, mert
tudta, hogy milyen komisz élete van, és ő nem engedte, hogy pimaszkodja-
nak a lánnyal. Vécsey Tamásnak legénykorában veszett verekedő híre volt,
igaz, miután megnősült, megszélidült, és minden este elébe ment a felesé-
gének, de még most sem volt tanácsos kikezdeni vele. Meg aztán gyakran
ott ült az asztalánál Serfőző András, a rendőr is. Ők ketten gyerekkori jó ba-
rátok voltak, furcsa, vad történetek keringtek róluk, gyerekkorukban foga-
dásból állítólag egy hétig minden éjjel kint aludtak a temetőben, az egyik
Velez Márta néni, a másik Kocsicska Jolán néni sírja mellett. Ezekről az öreg-
asszonyokról már életükben is azt mesélték, hogy boszorkányok, haláluk
után pedig szellemeiket vádolták mindenféle gonosz dolgokkal, de Vécsey
Tamásnak és Serfőző Andrásnak nem esett semmi bajuk a temetőben, és ké-
sőbb, legénykorukban is viszonylag jól megúsztak egy csomó verekedést,

melyekben természetesen közösen vettek részt. Serfőző András is megházasodott, rendőr lett belőle, talán ő is megszeliődött egy kicsit, bár nem teljesen, mert egy rendőr nem lehet túlságosan szelíd, továbbra is felkereste régi barátját, és szolgálat után leginkább együtt üldögéltek az Oláh Jóska kocsmájában. És ez volt Verának a szerencséje, ezért nem mertek vele szemtelenkedni a vendégek. Mellesleg, akadt neki elég baja enélkül is, a keze állandóan vízben ázott, szaladgált a kocsmában összeszedni a tányérokat, poharakat, és ehhez jött még Oláh Jóska, egy kis hörcsög ember, aki állandóan lármázott vele. Burai J. és én nem kedveltük túlzottan ezt az Oláh Jóskát. Mert néha mi is eljártunk a kocsmába, azazhogy csak a konyhára. Segítettünk vizet hordani Verának. Merthogy nem volt ott vízvezeték, az udvarról, egy kerek kútból kellett hordani a vizet főzéshez és mosogatáshoz. És mi hordtuk szorgalmasan a vizet, mert szerettük és sajnáltuk szegény Péntek Verát. Ő meg ilyenkor szomorúan nézegette elhanyagolt körmeinket, és azt mondta:

– Nyáron majd rendbe teszem a körmeiteket. Leülök a sziklára, és rendbe teszem a körmeiteket.

– Igen, majd nyáron a sziklán – hagyta rá Burai J. – Akkor talán majd a te kezed sem lesz ilyen vörös.

Mert vörös és dagadt volt az állandó mosogatástól Péntek Vera keze. És akkor nagyon úgy nézett ki, hogy ilyen is marad, mert élete végéig ott fog mosogatni a kocsmában.

De nem mosogatott sokáig. Mert mégiscsak kitört a botrány, és persze Péntek Vera miatt. Pedig akkor este nemcsak Serfőző András ült Vécsey Tamás asztalánál, hanem még egy rendőr, a kövér Szluhár. Az istállósok azonban, úgy látszik, a kelleténél jobban berúgtak, és csak azért is kikezdtek Verával. Négyen voltak, csipkedték, rángatták Verát, azt akarták, hogy üljön az asztalukhoz, ő megpróbált szabadulni tőlük, de amazok nem engedték el. Akkor felkelt Vécsey Tamás, és orrba verte az egyik istállóst, aki menten felborult székestül. A többiek felugráltak, de akkor már ott volt Serfőző András és Szluhár is, és kituszkolták az istállósokat a kocsmából. Nagyon gyorsan zajlott le az egész, a többi vendég meg sem moccant a helyén, Vécsey Tamásék visszaültek az asztalukhoz. Tulajdonképpen nem történt semmi különös, néhány részegyet kiszórtak a kocsmából, és kész. Csakhogy ezzel nem ért véget a dolog. Az istállósok ugyan nem mertek visszajönni, ellenben Vécsey Tamás, aki hosszú ideig szelíden élt felesége mellett, mintha szagot kapott volna, feltámadtak régi legénykori emlékei, és nem akarta egykönnyen abbahagyni a verekedést. És elkezdte gyalázni a pipogya rendőröket, holott

azok az előbb még segítettek neki. Mi Burai J.-vel a konyhában voltunk, nem hallottuk a veszekedés kezdetét, Vécsey Tamás nyilván azt bizonygatta, nélküle a két rendőr nem bírt volna el a részekkel, meglehetősen durván érvelhetett, mert egyszer csak Szluhár kiabálását halljuk:

– Egymagam is elbántam volna mind a négygyel! És ne sértegesd a rendőrséget!

– Fenét – mondta Vécsey Tamás. – Eggyel sem bántál volna el.

– Ha kell, akárkivel elbánok itt a kocsmában – mondta dühösen Szluhár.

– Velem is? – kérdezte gúnyosan Vécsey Tamás.

– Veled is!

Vécsey Tamás lassan felállt, félrelökte a széket, és azt mondta:

– Lássuk!

Felállt Szluhár is, de most már valamelyest lehiggadt. Majdnem békülékenyen kérdezte:

– Komolyan gondolod?

– Komolyan – mondta Vécsey Tamás. – Majd mindjárt meglátod, hogy milyen komolyan.

A kövér rendőr akkor megugrott, és hihetetlen gyorsasággal Vécsey Tamás mögött termett, átölelte a nyakát, térdét meg a derekába nyomta. De most kiderült, hogy Vécsey Tamás még mindig kemény legény, nem könnyen roppan meg a dereka, megragadta Szluhár karját, és a fején keresztül a földhöz csapta a rendőrt. Mint a moziban. Döngött a padló, Szluhár nagyot nyekkent, majd összedőlt a kocsmára. És Vécsey Tamás még fejbe is akarta rúgni a földön fekvő embert. Tényleg komolyan gondolta a verekedést. De akkor Serfőző András hátulról fejbe csapta gumibottal Vécsey Tamást. Vécsey Tamás egyszerre olyan lett, mint a holdkóros. Csak bámult hitetlenkedve a nagy semmibe, lassan megfordult, és bambán nézte Serfőző Andrást. Az pedig most a homlokára csapott a gumibottal. Vécsey Tamás nem bámészkodott tovább, leütötte Serfőző Andrást. Az elég fürgén felugrott, egymásnak rohantak, összekapaszkodtak, és addig felkelt a kövér Szluhár is, és most hátulról ő kezdte puhítani gumibotjával Vécsey Tamás fejét. Vécsey Tamás végül is összenyaklott.

– Bilincselj meg – lihegte Szluhár. – Bevisszük az őrszobára.

Megbilincseltek Vécsey Tamást, és kivonszolták a kocsmából. Nos, ez a verekedés már tökéletesen kisöpörte a kocsmát. A vendégek eltűntek egy szálíg, úgyhogy most mi is segítettünk Péntek Verának összeszedni a pohá-

rakat, miközben Oláh Jóska átkozódott, és mindenért Verát okolta, pedig ő igazán nem tehetett semmiről.

Negyedóra múlva visszajött Vécsey Tamás és Serfőző András. Mégsem mentek át az őrszobára. Vécsey Tamás még odakint telemerte hóval a sapkáját, és bent a kocsmában a fejére húzta. Iszonyúan fájhatott a feje, mert daga-dozott minden irányban. Serfőző András egy keményre gyúrt hógolyót tartott a kezében, és azzal borogatta vérző orrát. Leültek egymással szemben az asztalhoz, és egy ideig csak bámultak maguk elé. Aztán elmosolyodott Vécsey Tamás, és azt mondta:

– Nem számítottam rá, hogy fejbe vágsz hátulról.

– Megölted volna – mondta Serfőző András. – Láttam az arcodról, hiszen jól ismerlek. Megölted volna, vagy megnyomorítottad volna.

– Mégsem számítottam rá – mondta Vécsey Tamás. Kucsmája alatt olvadni kezdett a hó, és csorgott le két oldalon az arcán.

– Nagyobb baj is lehetett volna ebből – mondta Serfőző András. – Mindenféltel beszéltél. Gyaláztad a rendőrséget.

– Azt mondják, Ausztráliában jó élet van – mosolygott Vécsey Tamás.

– Ki a fenét érdekli Ausztrália?

– Engem.

– Mióta?

– Mostantól kezdve. Mit gondolsz, milyenek lehetnek az ausztráliai rendőrök?

– Szemetek – mondta Serfőző András. – Különösen a bevándorlókkal szemben.

– Lehet – hagyta rá Vécsey Tamás. – De azokkal nem aludtam együtt a temetőben a boszorkányok sírja mellett.

Péntek Vera ekkor minden különösebb ok nélkül sírva fakadt, és egy szál ruhában kirohant az udvarra, onnan meg a havas utcára. Burai J.-vel vártuk egy ideig, hogy visszajöjjön, de nem jött. Sokáig nem jött vissza. Négy vagy öt év múlva láttuk ismét, és addig a kutya sem törődött a körmeinkkel.

Persze, ezt akkor este még nem tudtuk, csöndesen bandukoltunk haza, csak Burai J. jegyezte meg útközben:

– Érdekes, hogy erre mifelénk mindenki Ausztráliáról beszél. Mások inkább Amerikába vándorolnak ki, innen meg mindenki Ausztráliába.

Ez tényleg így volt. Abból a néhány utcából, ahol mi a karácsonyi dalokat szoktuk énekelni, akkor már hat és fél család kivándorolt Ausztráliába. Azért hat és fél, mert Opana, a zsákoló nem vándorolt ki. Az ám, Opana! Kár, hogy

csak most jutott eszembe. Róla hosszasan kellene beszélnem, de úgy látom, unja már, uram. Nem? Akkor jó. Bár úgy látom, a kést sem akarja letenni, pedig azért mesélem mindezeket a dolgokat. De mindegy. Opanáról ezúttal csak röviden.

Zsákoló volt, és sokáig aggregény. A háború vége felé azután megnősült, egy ötgyermekes özvegyasszonyt vett el. Kis háza volt, egyszerre nagyon megtelt, de azért elérték valahogy, a gyerekek szépen felcseperedtek. A legidősebb fiú megnősült, és kiügyeskedte magát Ausztráliába. Onnan írt az anyjának, hogy menjen utána az egész család. És a család felkerekedett, és kivándorolt Ausztráliába, Opana azonban nem akart menni, ott maradt megint egyedül a házában. Kezdetben gyakran írtak neki levelet, melyeket nekem kellett felolvasni Opanának, mert ő írástudatlan volt, csak a nevét tudta nagy ügyel-bajjal aláírni. Bennem jobban megbízott, mint a felnőttekben, így hát nekem hordta a leveleket. Hosszú levelek voltak ezek, arról szóltak, hogy az egész család szépen feltalálta magát Ausztráliában, mindenki dolgozik, jó lenne, ha Opana is kimenne, ő is dolgozhatna, juhász lehetne.

- Ezért kár kimenni Ausztráliába - hördült fel Opana. - Juhász itthon is lehetnék, ha akarnék. Írd meg nekik.

Megírtam, hogy Opana nem megy ki Ausztráliába, mert juhász idehaza is lehetne, ha akarna, de ő azt sem akarja. Valami azért megmozdult Opana fejében, mert tavasszal, amikor kizöldült a fű, vett egy fehér bárányt. Reggelenként kikötötte egy akácfához a kert alá, és amíg ő munkán volt, a bárány békésen legelészett. Délután Opana elengedte a bárányt, megittatta, és gyöngéden simogatta a fehér szőrét. Nagyon a kezéhez szokott a bárány, mindenhová bégetve ment utána, vasárnap délutánonként, amikor az utcabeli férfiak összejöttek a házuk előtt, a sarkon, kártyázni, a bárány akkor is ott legelészett Opana közelében. Aztán egy nap Opana behívott engem a házába, és megkért, hogy írjak a feleségének egy szép levelet, írjam meg, hogy jöjjön haza, hiszen a gyerekek szépen feltalálták magukat Ausztráliában, itt meg nagyon üres a ház, és írjam meg azt is, hogy van egy gyönyörű fehér báránya. Megírtam mindent egy hosszú levélben, igazán szép levél volt, abban az időben még szerettem levelet írni.

Hónapokig nem kaptunk rá választ. Elmúlt a tavasz és a nyár, a bárány gyapjas birkává gömbölyödött, és továbbra is Opana nyomában járt mindenfelé. Valamikor ősszel érkezett meg a levél Ausztráliából. Opana felesége közölte, hogy ő már nem jön haza soha többé. Úgy döntött, hogy a gyerekei-

vel marad, hamarosan talán unokái is lesznek. Opana aznap órák hosszáig tanácstalanul ténfergett a kert alatt, a birka csendesen legelészett a nyomában, Opana időnként megsimogatta a hátát. Aztán elővette zsebéből a bicskáját, és elmetszette az egykori fehér bárány torkát. Megvárta, hogy kifollyon a vér, akkor vállára vette a birkát, mint ahogy a gabonászsákokat szokta, bevitte az udvarába, megnyúzta és kibelezte, a birkahúst beleszeletelte egy nagy bográcsba, tüzet gyújtott alá, aztán végigjárta az utcát, és estére mindenkit meghívott birkapörköltre. És utána ott maradt teljesen egyedül a házában.

Vécsey Tamás viszont kivándorolt Ausztráliába. Eladta a házát, összepakolta a családját és elhajózott. Serfőző András ettől kezdve elmaradt az Oláh Jóska kocsmájából, csak olyankor ugrott be, ha levelet kapott Vécseyéktől, és lelkesen elmondta, hogy minden a lehető legnagyobb rendben van, Vécseyék gyarapodnak, Jánoska szépen nő. Később fényképeket is mutatott egy szép házról, kertről és autóról, meg Vécsey Jánoskáról, aki évek múltával szép szál legénnyé nőtt, délceg katona lett belőle. A katonaképet magam is láttam, és nem akartam elhinni, hogy ez lett abból a kis öt-hat éves Vécsey Jánoskából, aki mindig egyedül hallgatta a karácsonyi dalokat, és amikor befejeztük az éneklést, szófogadóan mosolyogva ment lefeküdni az ágyába, mert tudta, hogy a szülei csak késő éjjel jönnek haza. Pedig ő volt az a katonaruhában. Vagy egy év múlva hírt kaptunk, hogy Vécsey Jánost lelőtték Vietnamban. Hősi halált halt. Addig azt sem tudtam, hogy ausztráliai katonák is vannak Vietnamban, pedig mintha olvastam volna valamit... Vagy talán önként jelentkezett? Mindegy, meghalt. Serfőző András pedig akkor levetette a rendőregyenruhát, és beállt a fatelepre éjjeliőrnek.

Jó, tudom, hogy ez így együttvéve igen szomorúan hangzik, de azt akartam, uram,... Figyel rám egyáltalán? Mindjárt befejezem. Még csak Péntek Veráról néhány szót. Eltűnt egy téli éjszakán, emlékszik? És azt mondtam, hogy nem láttuk négy-öt évig.

Verőfényes nyári napon jött vissza az utcánkba. Gyönyörű halványkék ruha volt rajta. Ő maga is gyönyörű volt. Kopaszodó jámbor férfiú lépkedett a nyomában két kofferral. Az egész utca megnézte őket, és mindenki megalapította, hogy Vera jól ment férjhez, látszik a férjéről, hogy szeretetre méltó, kedves ember. Így is volt. Péntek Vera először az anyját üdvözölte, elég szívélyesen, ahhoz képest, hogy az a vénasszony mennyit verte valamikor, és egyáltalán hogyan bánt vele. De azután mindjárt a mi házunk elé jött, és leült a sziklára.

Burai J. és én akkor már lapátkezű kamaszok voltunk, távolabb húzódtunk, és nekem eszem ágában sem volt leülni a szikla mellé. Csakhogy Péntek Vera lassanként megint elszomorodott, akárcsak régen, nagyon szerencsétlennek és magányosnak látszott még a szép halványkék ruhájában is. Burai J. végül is nem bírta ki, fülig vörösen, de odament a sziklához, leült a földre, és felnyújtotta a kezét Péntek Verának. Péntek Vera meg elővett egy kisollót a táskájából, és én akkor láttam őt először mosolyogni, akkor azon a verőfényes nyári napon.

Ha tél lett volna, talán még a karácsonyi dalokat is elénekeljük neki? Nem. Nem hiszem. Kinőttük már őket. Bár tudtuk, hogy mégiscsak szép volt az a tél. Különösen a karácsony előtti napokon, amikor fehér volt minden, a házak és az eperfák, bent a házakban meg az emberek az ablakokhoz nyomták a homlokukat, és tőlünk várták az angyali vigasságot.

ZONGORA
A FEHÉR KASTÉLYBÓL

Fényképek egy háborúról

Tél vége felé járunk. Ilyenkor már lucskosak az utak és sárosak a szőlősdombok, nyirkos hideg van odakint, és hideg van a szép tágas irodámban is, de én még ilyen hidegben is szeretek itt üldögelni, talán azért, mert már évtizedek óta igencsak kis lakásban lakom, ahol minduntalan elkeverednek a könyveim és a kézirataim, a szép tágas irodában viszont mindennek megvan a maga helye, meg aztán sokan elférünk itt, hatalmas asztal áll az iroda közepén, nemrégén még mi, okos szerkesztők gyakran körülültük az asztalt és általában okos dolgokat mondtunk egymásnak, de az utóbbi időben, főleg amióta a háború kitört, egyre ritkábban ülünk az asztal mellett, és egyre kevésbé vagyunk okosak, a nagy asztal azonban továbbra is szép és hasznos, sok minden elfér rajta, a kinagyított háborús fényképek is.

Szabó Zoltánnal nézegetjük a kitergetett háborús fényképeket és nem tudunk okosakat mondani egymásnak. Szabó Zoltán a világ egyik legjobb és egyik legizgágább fotóriportere, mindig olyan helyeken jár, ahol kellemetlen dolgok történnek, és fényképez rendületlenül, sok drága fényképezőgépet elloptak vagy erőszakkal elszedtek már tőle, de ő mindig szerez újabb fényképezőgépeket, és fotózza a kellemetlen eseményeket, a nagy utcai tüntetésekben is állandóan ott tolongott, még a rendőrségi könnygázbombák sem zavarták, ilyenkor szódabikarbónát nyalogatott, mert szerinte a szódabikarbóna semlegesíti a könnygázt, és amikor arra nyugat felé kitört a háború, természetesen elment a harctérre is, nyakában ott lógtak a fényképezőgépek, talán még szódabikarbónát is rejtgetett a zsebében, de ez nem biztos, a harctéren manapság ritkán robbantanak könnygázbombákat, ott másfajta lövedékeket használnak. Akárhogyan is történt, Szabó Zoltán élve és fényképekkel tért haza a frontról, sőt még jófajta bort is hozott magával, mert arrafelé, ahol most fegyveres emberek lövöldöznek egymásra, évszázadok óta jófajta bor terem, a szőlőskerteket ma már kilyuggatták a tüzéségi lövedékek és egyébként is sár van mindenfelé, de a pincékben még takaros rendben állnak a boroshordók, ezek közül is sokat kilyuggattak már puska golyókkal és géppisztolyokkal a részeg és hazafias érzelmű egyenruhás emberek, Szabó Zoltán azonban még átmentett hozzánk valamennyit a régi jó borokból, hozott nekem is belőle, most együtt iszogatunk a fényké-

pek fölött, ő nyilván a harctéren is iszogatót, elég gyűrött az arca, fényképei azonban simák és tiszták, jófajta bor kell ahhoz, hogy az ember figyelmesen megsejmelje őket. Szomorúak ezek a fényképek, szürkék és feketék a szétlőtt szőlősdombok, valamikor magam is jártam arrafelé, akkoriban zöld volt ott majdnem minden, és az emberek néha még irodalmunk állapotáról is érdeklődtek, és szakszerűen elmagyarázták a jó borok készítésének módját, a pincék ajtaja előtt ültünk fapadokon vagy fatörzseken, ráláttunk a Dunára, és a jó borok titkait ismerő emberek elmondták, hogy a második világháború végén itt keltek át a dicsőséges, felszabadító hadsereg egységei, szétlőtték a szőlőskerteket és borospincéket, és azóta itt már senki sem kíván ilyenfajta felszabadítást. Most mégis felszabadították őket még egyszer, mondja Szabó Zoltán, valamennyi boruk talán még maradt a domboldalakba vajt pincékben, és valamennyi bor nekünk is jutott, nézegethetjük hát a kinagyított fényképeket. Szomorúak a szétlőtt városokról és falvakról készült fényképek is. Ezeken a városokon és falvakon is átutaztam valamikor, az egyik faluban már alig tudtak magyarul beszélni a magyarok, más falvakban még szépen beszéltek magyarul, az egyik szép város szállodájában nem kaptam szobát, mert ostoba módon nem adtam borraivalót a portásnak, de mindezzel együtt szerettem ezt a tájékat, rossz érzés most csak romokat látni, és Szabó Zoltán elbeszélése sem szívderítő a harcvonalról; ő persze olyan messzire ment, amilyen messzire csak mehetett, talán még a szódabikarbónát is elővette, mindenesetre szemtanúja volt, amikor egy helybeli bortermelő, aki nagyon megunt már a felszabadítókat, pisztollyal rohant ki a pincéjéből, a felszabadítók azon nyomban belelőttek vagy három-négy golyót, a bortermelő eldőlt a romok között, élt és vérzett még vagy fél napig, Szabó Zoltán szerette volna lefényképezni és elvinni a mentőkhöz, de ezt természetesen nem engedték meg neki, mert az ellenségnek véreznie és szenvednie kell.

A szegény őslakó elvérzett hát, én meg még fényképet sem láthatok róla, és ekkor eljutunk a Süllő-szigetig. A Süllő-szigeten egyszer jártam, nem tudom pontosan, hogy miért, lehet, hogy azért, mert azt mondták, hogy rendkívül szép hely, és hogy nekem okvetlenül meg kell nézmem. Megnéztem. Tényleg szép hely volt. A Duna jobb partjához ragadt egy keskeny bekötőúttal, hatalmas fák zöldelltek mindenfelé, a fák között szorgalmas emberek emeletes faházakat építettek, a faházakban villany világított, hideg és meleg víz folyt a csapokból, a faházak lakói naphosszat a víz mellett üldögéltek és horgásztak, leginkább nemes halakat fogtak ki a Dunából, leginkább süllő-

ket, ezeket esténként nyáron megsütötték, jóízűen elfogyasztották, és jófajta bort ittak utána, a jófajta bort a folyómenti pincékből szerezték be. Kellemes, szép hely volt tehát a Süllő-sziget, igaz, hogy lakóinak békés életét időnként megbolygatták a szárazföldről, a keskeny bekötőúton besurranó vaddisznók, melyek hangosan rőfögtek és feltúrták a veteményeskerteket, de a sziget lakói összefogtak és baltákkal lecsapták a vaddisznókat, vagy visszaűzték őket a szárazföldi erdőkbe. Ma már nincsenek vaddisznók a szigeten, és régi lakókból is alig maradt ott valaki – mondja Szabó Zoltán. Egyenruhás emberek jöttek oda igen korszerű fegyverekkel, a vaddisznókat lelővöldözték, a békés horgászok meg sürgősen elhagyták faházaikat. Három ősz hajú öregasszony maradt még ott, ők egy nyomorúságos földszintes faházban laktak, ez a leglepusztultabb faház a szigeten, de az öregasszonyok nem akarnak onnan kiköltözni, mert belefáradtak már a költözködésekbe, csöndesen tevékenykednek a házban és a ház körül, az egyik a veteményeskertet gondozza, a másik a ház köré ültetett körtefákat nyesegeti, a harmadik meg leginkább zongorázik egy kopott, lehangolódott zongorán, bent a kis faházban. A minap kézigránát dobta a kertjükbe, a kézigránát nagyot robbant, de az öregasszonyok még akkor sem mentek el. Ennyit mond el nekem Szabó Zoltán, többet nem is mondhat el, mert vaddisznó módjára éppen csak besurranhatott a szigetre, a fegyveres hazafiak gyorsan kiebrudalták onnan, egyetlen fényképet készíthetett csupán a három öregasszonyról, pár szót váltott velük, egyikük az én nevemet is említette, talán hallott rólam, vagy talán ismert is valamikor.

Nézem a három ősz hajú öregasszony fényképét, és arra gondolok, hogy talán a Torontál nővérek lehetnek. Ők ismertek engem valamikor kamaszkoromban, és ők tényleg belefáradhattak a költözködésbe. Sokat költözködtek életükben, és mindig rossz időkben költözködtek. Az első, vagy az egyik, meg a második költözködésüknél én is segédkeztem. Akkor is rossz idők jártak. A második világháború véget ért már ugyan, de kegyetlen és rossz idők jártak még, és akkor is mocskos volt a tél vége.

I.

Közeledett a tavasz, a nádváágók levágták a nádat, aztán gyorsan elmentek a jégről, mert a jég olvadni kezdett a folyón, a házakról lecsorgott a hó, latyakosak lettek az utcák, a vetési varjak kirepültek a házak közül a mezőre, egy csúnya tél csúnya végén jártunk, de reméltük, hogy ezután csak szép tavasz következhet, kizöldül majd a letarolt nádas, kivirágoznak a fák, visszatérnek a vándormadarak, és mi hárman: Burai J., Szivel Sanyi és én elhatároztuk, hogy akkor majd szerelmesek leszünk. Azt is tudtuk már, hogy ki kibe lesz szerelmes: Szivel Sanyi Bognár Arankába, mert Bognár Aranka a közelünkben lakott és szorgalmas, talpraesett lány volt, sok kisebb testvérét főleg ő abajgatta, sőt ő gondoskodott Fodó tanár úr pólyás gyermekéről is, amikor Fodó tanár urat otthagya a felesége, és Szivel Sanyi, aki sok fiútestvérével élt együtt igen elhanyagoltan, már ekkor eltervezte, hogy ha majd mondjuk, tíz év múlva megnősül, Bognár Arankát fogja feleségül venni, mert ő bizonyára nem hanyagolja el gyermekeiket; én Vitkay Erzsibe akartam szerelmes lenni, aki lapos volt, mint a deszka, de szép arca és derékig érő haja volt, és nekem mindig a szép arcú és hosszú hajú lányok tetszettek; Burai J. pedig az árva, szőke és vérszegény Galac Ibolyát választotta, mert Burai J. mindig megszánta az elesett teremtményeket.

A lányoknak még nem szoltunk, hogy szerelmesek akarunk lenni beléjük, vártuk, hogy kizöldüljön a letarolt nádas, akkor majd szólunk nekik, és később, amikor már egészen szép lesz a tavasz, amikor már meleg lesz a föld és a mezők is zöldek lesznek, megkérjük majd őket, hogy egy este öltözzenek fehér ruhába, és akkor kimegyünk a lóúszató mögé a folyókanyarhoz, leülünk a víz mellé, hallgatjuk a halak csobogását a vízben és a vízimadarak neszezését a nádasban, és a lányok nagyon szépek lesznek a fehér ruháikban ott a csillagos ég alatt a folyó mellett. Egy pillanatra ugyan felmerült bennünk a kétely, hogy van-e egyáltalán ezeknek a szegény lányoknak fehér ruhájuk, de aztán eszembe jutott, hogy elsőáldozó korukban talpig fehérben láttam őket a templomban, igaz, hogy azokat a ruhákat kinőtték már, de valahogy így okoskodtunk, hogy a régi kis fehér ruhákat is át lehet szabni, és a lányok mindenképpen eljöhetnek velünk egy este a folyókanyarhoz, szépek lesznek, és minden rendben lesz. Mindezt szépen kitervez-

tük, de közben megérkeztek a Torontál nővérek, és mi hirtelen a Torontál nővérekbe lettünk szerelmesek.

Hans Joachim Schröder házába költöztek be. Elátkozott nagy ház volt ez. Hans Joachim Schröder, egy szorgalmas német paraszt építette magának, és utódainak, a kertet betelepítette körtefákkal, elég sok földet is szerzett magának, és felnevelt még két derék fiúgyereket is. Aztán jött a háború, a két derék fiú bevonult a győzedelmesen előrenyomuló német hadseregbe, az apjuk talán még büszke is volt rájuk, de később a győzedelmes hadsereg kezdett visszavonulni, annyira visszavonult, hogy Hans Joachim Schröder rákerült a kitelepítendő németek listájára, akkor már nagyon aggódott a fiaiért, akik valahol Németországban verekedtek reménytelenül, ő meg várta a kitelepítést, de mintha megfélekedtek volna róla, annyira megfélekedtek róla, hogy meg is halt a saját szép nagy házában. A szomszédok tisztességgel eltemették a német temetőbe, és még a házat sem rabolták ki, mert alapjában véve kedvelték Hans Joachim Schrödert. A háború csakhamar véget ért, és akkor a Schröder-házba beköltözött egy Izidor nevű jövevény, aki bizonyára háborús hős volt, mert három pisztolyt is hordott magánál. A ház ekortájt kezdett igazából elátkozódni. Izidor először is pisztolyaival agyonlövöldözte a körtefákat. Deszkadarabokat szegezett célpontokként a körtefák törzsére és délutánonként azokra lövöldözött, és megölte a körtefákat. Lehet, hogy a fák e nélkül is kipusztultak volna, mert senki sem gondozta őket, de mi meg voltunk győződve, hogy Izidor lövöldözte agyon a körtefákat. És Izidor ott a körtefák alatt agyonlőtte még Tarnóczki Balázst, a dohánycsempészt is. Emiatt sem történt semmi baja, nyilván azért, mert háborús hős volt és talán önvédelemre hivatkozott, pedig neki három pisztolya volt, Tarnóczki Baláznak meg egy sem, viszont maradt utána négy árva gyerek. A nagydarab sánta Dukay János, aki szintén háborús hős volt rengeteg érdemrenddel, ekkor azt javasolta az embereknek, hogy legyenek módfelett kedvesek Izidorhoz, beszélgessenek vele barátságosan és meséljenek sokat családjukról, gyermekeikről. Az emberek megfogadták Dukay János tanácsát, módfelett kedvesek voltak Izidorhoz, elég sokáig tartott az erőlködésük, de Izidor végül mégiscsak felakasztotta magát. Azt hiszem, senki sem sajnálta, a szomszédok kivágták az agyonlőtt körtefákat, feldarabolták és elvitték tűzelőnek, aztán szép lassan a házat is kirabolták, és senki sem költözött be az elátkozott házba, amelynek gazdája belehalt a fiai miatti aggodalomba, a másik lakója felakasztotta magát, egy embert pedig megöltek a kertjében.

A Torontál nővérek most beköltöztek ebbe a házba. Lucskos tél végi délutánon érkeztek teherautóval, a teherautó meg volt pakolva bútorokkal, és Fodó tanár úr a mi osztályunkból rendelte oda a fiúkat, hogy leszedjük és becipeljük a házba a bútorokat. Verítékezve cipeltük a szekrényeket, ágyakat, asztalokat, székeket, és fél szemmel a Torontál nővéreket figyeltük. Hallottunk már róluk mielőtt megjöttek volna. Hárman voltak: Márta, Zsuzsanna és Elvira. Elvira valamikor zenetanárnő volt, de a háború vége felé megbolondult, nem taníthatott tovább, bár ott bútorrakodás közben nem látott rajta, hogy bolond, legfeljebb a szemei tetszettek furcsának, homályos füstszínűek voltak a szemei. Zsuzsanna földrajztanárnő volt és erősen sántított, csípőből sántított, és járás közben szája kissé félrehúzódott, mint az olyan embernek, aki csöndesen szenved, de ezt nem akarja bevallani. Márta számtan- és fizikatanárnő volt és ő nem volt sem bolond, sem sánta, ő teljesen normálisnak látszott.

És mind a három nővérnek gyönyörű fehér arca és szénfekete haja volt. Emiatt még nem lettünk volna szerelmesek beléjük, legalábbis nem azonnal ott bútorcipelés közben, de akkor a nagy teherautó mélyéből előbukkant a zongora. Szép nagy fekete zongora volt, előkelően csillogott az otromba teherautó padlóján. Ámulva néztük, Burai J.-nek a lélegzete is elakadt. Burai J. imádta a zongorát, és ez idáig a falunkban csak egyetlen zongora volt, a Keszler doktoré, és Burai J. hetente legalább egy este elment Keszler doktor háza elé és hallgatta a zongoraszót, az orvos ugyanis, ha nem járt éppen beteglátogatóban, minden este zongorázott, Burai J. meg elrévülten hallgatta, miközben kockáztatta azt, hogy elkapja őt Toma Gyuri bandája és akkor verekedhet velük, el is verték néhányszor Burai J.-t Toma Gyuriék, akik nagyon nem szerettek bennünket, és Keszler doktor az ő területükön lakott, de Burai J. ennek ellenére is rendszeresen eljárt zongoraszót hallgatni. Én is szerettem a zongoraszót, bár nem annyira, hogy elmenjek esténként Keszler doktor háza elé, de most örültem, hogy megérkezett a második zongora is. Vagy tízen cipeltük be a zongorát a házba, még Fodó tanár úr is segített, Burai J. meg egész idő alatt rendelkezett és mérhetetlen óvatosságra intett bennünket, végül a zongora bekerült a nagy utcai szobába, és ezzel lényegében be is fejeződött a hurcolkodás. Kimerülten álltunk a zongora körül, a Torontál nővérek is ott álltak a nagy utcai szobában, és úgy láttam, hogy elégedettek velünk. Amikor kicsit kiszusztogtuk magunkat, Burai J. megkérdezte:

– Ki játszik a zongorán?

- Én - mondta a bolond Elvira, és mintha megijedt volna, szemeiben megsűrűsödött a füst.

- Mindennap játszik rajta? - kérdezte Burai J.

Elvira segélykérően nézett két nővére, ezért Zsuzsanna válaszolt.

- Majdnem mindennap - mondta és még csöndesen hozzáfűzte. - A zongorázáshoz megfelelő hangulat és kedélyállapot kell.

* *
* *

Ekkor befutott Koller Lajos, iskolánk igazgatója. Személyesen jött el üdvözölni Torontál Mártát és Zsuzsannát. Koller Lajos ügybuzgó igazgató volt, az iskolának meg nagy szüksége volt földrajztanásra, de főleg számtan- és fizikatanásra, ezért Koller Lajos szinte túlzott szívéllyel üdvözölte Torontál Mártát és Zsuzsannát, a bolond Elvirára nem volt szüksége, de azért őt is szívéllyel üdvözölte és az iránt érdeklődött, hogy a Torontál nővérek meg vannak-e elégedve az elhelyezéssel. Zsuzsanna azt mondta, hogy meg vannak elégedve a szép nagy házzal, bár pillanatnyilag nem tudják még az egész berendezni, legfeljebb csak két szobát, de egyelőre ez is elég lesz. Márta viszont azt mondta, hogy a kert nagyon elhanyagolt, magasra nőtt benne a gaz, látszik, hogy régóta nem művelték.

Koller Lajos széttárta karjait és nagylelkűen körbe mutatott.

- A fiúk majd kiirtják a gázt.

A fiúk erre szép csöndesen kiosontak a szobából, és ott maradtunk mi hárman, Burai J., Szivel Sanyi és én. Burai J. tétován körülnézett, a nagy fekete zongorán állapodott meg a tekintete és azt mondta:

- Majd mi hárman kiirtjuk a gázt a kertből.

Szivel Sanyival megrökönyödve meredtünk Burai J.-re, az igazgatónk azonban igencsak belelkeseedett.

- Pompás! Tehát ezt a dolgot is megoldottuk - mondta. Fodó tanár úrhoz fordult. - Igazán rendes fiúk vannak az osztályában, tanár úr. Ezt méltányolnunk kell.

- Méltányolni fogom - vigyorgott kajánul Fodó tanár úr, akinek már éppen elég keserűséget okoztunk, amióta az osztályfőnökünk volt, és most élvezte, hogy pácba kerültünk, mert tudta, hogy nehéz és piszkos munka lesz a gazirtás. - Délutánonként nyugodtan elbíbélődhetnek a kertben, rájuk fér egy kis mozgás, a télen amúgy is keveset mozogtak, csupán az anyagi vigasgot hordozták.

Koller Lajos talán nem is értette egészen, hogy mit hordoztunk mi a télen, így hát ismételten megdicsért bennünket.

- Rendes fiúk vagytok. Délutánonként tisztítsátok a kertet. Méltányolni fogjuk. Elmehtetek.

Elmentünk. Kint az utcán Szivel Sanyi nyomban rátámadt Burai J.-re.

- Megőrültél?! Tudod te, hogy milyen mocskos munkát vállaltál nekünk?

- Szerelmes vagyok Torontál Elvirába - közölte komoran Burai J.

- Szerelmes vagy Torontál Elvirába? - hápogott Szivel Sanyi. - De hiszen Elvira bolond. Látszik a szemein.

- Szépen zongorázik - mondta Burai J.

- Akkor is bolond - mondta Szivel Sanyi. - Elvennél feleségül egy bolond lányt?

- Nem akarom elvenni feleségül - mondta Burai J. - Legalább tíz évvel idősebb, mint én, és sohasem fogja megtudni, hogy szerelmes vagyok belé. De én szerelmes vagyok belé, mert szép és mert szépen zongorázik.

- Honnan tudod, hogy szépen zongorázik? - kérdeztem idegesen, mert nekem sem tetszett a kerti munka. - Sohasem hallottad még.

- Biztosan szépen zongorázik - erősködött Burai J. - Zenetanárnő volt. Majd meghalljátok ti is, hogy milyen szépen zongorázik.

- Nekem a templomi orgona jobban tetszik, mint a zongora - mondta Szivel Sanyi.

- A templomi orgona mindenkire szól egyszerre - mondta Burai J. - A zongora meg külön-külön szól mindenkire.

Szivel Sanyi még ezután sem hagyta magát.

- És mi lesz Galac Ibolyával? - kérdezte. - Megegyeztünk, hogy tavaszra Galac Ibolyába leszel szerelmes.

- Galac Ibolya várhat, ő még fiatal - mondta Burai J. - Most Torontál Elvirába vagyok szerelmes.

Ezek után hallgattunk egy ideig. Lassan ballagtunk az utcán és Burai J. öröklésén gondolkodtunk. Én adtam meg magam először, mást úgysem tehettem.

- A kertben még sár van - mondtam. - Gumicsizmát kell majd a lábunkra húzni.

- Persze, hogy gumicsizmát kell húznunk - mondta dühösen Szivel Sanyi. - Nyakig sárosak leszünk majd. Remélem, Fodó tanár úr tényleg méltányolni fogja ezt.

- Lehet, hogy Elvira mindennap zongorázni fog - vigasztalt bennünket Burai J.

Szivel Sanyi keservesen felsóhajtott és ezt mondta:

- Ha már ezt a mocskos munkát kell csinálnom, akkor én a Mártába leszok szerelmes, ő legalább normális és bizonyára nagyon okos, ha már számtan- és fizikatanár.

Nekem tehát maradt a sánta Zsuzsanna. Tulajdonképpen nem is bántam, Zsuzsanna látszott a legjóságosabbnak a három nővér közül.

- Jól van - mondtam. - Legyen az enyém Zsuzsanna. Ő szenved legtöbbet a sánta lába miatt, és ezért valamivel szebb, mint a másik kettő.

- Amolyan fájdalmas szépség - mondta némi gúnnyal Szivel Sanyi.

- Egyformán szépek mind a hárman - szögezte le Burai J.

Ezután megint hallgattunk egy sort, később Szivel Sanyi boldogtalanul megjegyezte:

- Még nincs is itt a tavasz és mi máris szerelmesek vagyunk.

II.

Szerelmesek és sárosak voltunk napokig, szitkozódva tépdestük a gaznövényeket a Torontál nővérek megpuhult kertjében, és Izidort átkoztuk, amiért teljesen elhanyagolta a kertet, mielőtt felakasztotta volna magát, közben zongoraszót szerettünk volna hallani a nagy német házból, a bolond Elvira behúzódtott a házba, de nem zongorázott, mocskos kerti munkálataink idején egyáltalán nem láttuk, de Burai J. még így is szerelmes volt belé, Márta és Zsuzsanna időnként megnéztek bennünket, szemmel láthatóan meg voltak elégedve szorgalmunkkal, néha megdicsérték bennünket, főleg Zsuzsanna dicsérte buzgóságunkat, és én örültem, hogy őbelé lettem szerelmes, őt egyébként az iskolában is gyorsan megszerették a gyerekek, csöndes szavú, jószágos és elnéző tanárnő volt, türelmesen tanítgatta a tőlünk messze délre emelkedő hegyek neveit, ezzel szemben Márta sokkal pattogóbban és idegesebben tanította a számtant és a fizikát, kiabált is néha az iskolában, őt nem kedvelték a diákok. Szível Sanyi azonban, ha már egyszer eldöntötte, továbbra is szerelmes volt belé, miközben mindhárman utáltuk a sáros kerti munkát és hiányoltuk a zongoraszót, meg talán egy kissé több kedvességet vártunk volna a Torontál nővérektől. Aztán végre kiirtottuk a rengeteg gaznövényt a kertben, a száraz kórókat és a sok tarackot felhalmoztuk a kert végében és meggyújtottuk. Ropogva égtek a gaznövények és nagyon füstöltek, mi bűdösek lettünk a füsttől, de Zsuzsanna akkor úgy füstösen behívott bennünket a házba. Levettük a sáros gumicsizmáinkat és kissé röstellkedve mentünk be a tiszta nappali szobába, ahol feketén állt a zongora, és a szoba közepén hófehér abrosszal volt leterítve egy nagy asztal, asztal mellé ültettek bennünket, minden tiszta volt körülöttünk, csak mi voltunk koszosak és füstszagúak, és a lábunk is bűzlött, munka közben harisnyáink átizzadtak a gumicsizmákban.

A Torontál nővérek leültek velünk szemben, szép fehér arcuk fölött simán kontyba fésült szénfekete hajuk, szelíden néztek ránk, és mi úgy éreztük, hogy megérte napokig dagasztani a sarat a kertben, és hogy nagyon rendjén van, hogy szerelmesek vagyunk a Torontál nővérekbe.

– Szorgalmasan dolgoztatok – dicsért meg bennünket Zsuzsanna. – Bizonyára elfáradtatok. Bizonyára szívesen meginnátok egy meleg teát. Milyen teát kértek? Kamillát, zsályát vagy csipkebogyót?

- Én kamillateát csak akkor iszom, ha beteg vagyok - mondta Szivel Sanyi.

- Zsályateát kérünk - mondta Burai J.

- Helyes - mondta Márta és felállt az asztal mellől. - A zsályatea nagyon egészséges ital, meggyógyít mindenféle szájüreggyulladást.

Kiment a konyhába teát főzni, a bolond Elvira meg ránk nézett, szemei most majdnem teljesen tiszták voltak, és azt mondta:

- A kastélyban mindig kínai vagy indiai teát ittunk. Néha ceyloni teát is.

Márta teáscsészéket hozott ki a konyhából és lerakta elének az asztalra. Fehér teáscsészék voltak, hosszú farkú, furcsa zöld színű festett állatok tekeredtek rajtuk.

- Ezek gyíkok? - kérdezte Szivel Sanyi.

- Sárkányok - mondta Zsuzsanna.

- Kínai porcelán - mondta Elvira. - A kastélyban kínai tányérjaink is voltak, de a tányérokat összetörték a bőrkabátosok. Ordítottak és a földhöz csapkodták a kínai tányérokat, Écskai Pistát meg elvitték a börtönbe, mert nem tudott nekik búzát és zsírt adni.

- Valakivel fel kell ásatni a kertet - mondta Zsuzsanna. - Hamarosan tavasz lesz, be kell ültetni a kertet, kár lenne parlagon hagyni.

Burai J.-re néztem, láttam az arcán, hogy mindjárt felajánlja, hogy majd mi felássuk a sáros kertet, ezért hát akármilyen szerelmes is voltam Zsuzsannába, gyorsan azt mondtam:

- Majd szólunk Dimitrijnek. Ő szívesen és nagyon olcsón feláss a kertet.

- Majd mi is segítünk neki - mondta Burai J.

- Dimitrij orosz? - kérdezte Elvira és kissé befűstösödtek a szemei.

- Orosz - mondtam.

- Az oroszok elhajtották a lovainkat a kastélyból - mondta Elvira. - Nagyon szép lovaink voltak, sokat lovagoltunk, Écskai Pista is nagyon szeretett lovagolni.

- Dimitrij nagyon békés orosz ember - mondtam. - A tanyasi parasztok egyszer félholtra verték és azóta nagyon békés és nem bánt senkit.

Márta kihozta a teát a konyhából, töltött a sárkányos csészékbe, szótlanul szűrőcsőlgették a forró teát, érződött a zsálya illata, ettől kissé émelygett a gyomrom. Szivel Sanyinak sem ízlett a zsályatea. Burai J. azonban lelkesen itta, és miután kiürítette csészéjét, lelkesen Elvirához fordult.

- Zongorázna nekünk valamit? - kérdezte.

Elvirának erre már nagyon füstös és homályos lett a tekintete, riadtan nézett két nővére és rémülten azt kérdezte:

- Bántani akarnak bennünket?
- Ezek a fiúk nem bántanak senkit - mondta megnyugtatólag Zsuzsanna.
- Udvarias és rendes fiúk, és szeretik a zenét.
- Játszhatok, amit akarok? - kérdezte Elvira.
- Játszhatsz, amit akarsz - mondta Márta. - A fiúk nagyon örülnek majd, és ők sohasem fognak bántani bennünket.

Elvira ekkor átült a zongorához, felnyitotta a fedelét és zongorázni kezdett. Lehunyta szemét, fehér arca még inkább megszépült, látszott rajta, hogy egyszerre elment messzire tőlünk, és nagyon szépen zongorázott, mi meg síri csöndben hallgattuk.

Burai J. később azt suttogta:

- Megmondtam ugye, hogy gyönyörűen tud zongorázni. Sokkal szebben játszik, mint a Keszler doktor.

Megrovóan néztünk Burai J.-re, mire befogta a száját. Elég sokáig zongorázott Elvira, akkor visszajött az asztalhoz és a tekintete már majdnem ismét tiszta volt.

- Zongorázik nekünk máskor is? - kérdezte Burai J. szinte könyörögve.
- Sohasem fogtok bántani bennünket? - kérdezte Elvira. Ő is könyörgött.
- Sohasem fogjuk bántani magukat - mondtuk egyszerre mind a hárman, és nem értettük, hogy miért fél tőlünk a bolond Elvira.
- Zongorázni fog máskor is nektek - mondta Zsuzsanna. - Gyertek el máskor is teázni és Elvira majd játszik nektek a zongorán.
- Fákat is kellene ültetni a kertbe - mondta Márta.

- Valamikor szép körtefák voltak itt - mondtam. - Az öreg Schröder szép körtefákat nevelt fel a kertjébe, de aztán ő meghalt, és akkor jött Izidor és agyonlövöldözte a körtefákat. Később meg felakasztotta magát.

- Szerencsétlen ember lehetett - mondta Zsuzsanna.
- Nem csak a körtefákat ölte meg - mondtam. - Tarnóczki Balázst is agyonlőtte.

A Torontál nővérek nem sokat tudhattak Izidorról és Tarnóczki Balázsról, így hát hallgattak egy ideig, majd később Márta azt mondta:

- Szeretem a körtefákat.
- Szerezhetünk körtefákat a Tengerésztől - mondta Burai J. - Ő gondozza a faiskolát a szövetkezetben.

- Előbb Dukay Jánossal kell beszélünk - mondtam. - Ő régi barátja a Tengerésznek, és ha szólna neki, talán ingyen is kaphatnánk facsemetéket.

- Holnap elmegyünk Dukay Jánoshoz, aztán meg a Tengerészhez - mondta Burai J., és minduntalan a bolond Elvirát és a zongorát nézte.

* * *

Másnap reggel elmentünk a Kultúrotthonba a kuglipályára, tudtuk, hogy a nagydarab sánta Dukay Jánost ott találjuk, ő minden nap a kugligolyókat dobálta, ebből kifolyólag még sántán is járási bajnok volt, a faluban természetesen messzemenőleg ő volt a legjobb tekész, igaz, hogy az ősszel hazajött a börtönből Balla István, aki szintén nagyon ügyesen dobálta a kugligolyókat, de a börtönben eléggé visszaesett formájában, télen sem gyakorolhatta a kuglizást, mert a nádvágókkal dolgozott a jégen, de miután a jég elolvadt a folyón, beállt Dukay János mellé, nagy elszántsággal edzett, és nagy elszántsággal fogadkozott, hogy hamarosan ráver Dukay Jánosra. Ezen a kora reggelen is már mindkettőjüket a kuglipályán találtuk, köszöntünk nekik, ők nem köszöntek vissza, komoly arccal nagy odafigyeléssel dobálták a kugligolyókat, mindjárt láttuk, hogy Balla István még igen messze van attól, hogy ráverjen Dukay Jánosra, de azért most is fogadkozott:

- Fél év múlva már jobb leszek, mint te - mondta Dukay Jánosnak. - Legfeljebb fél évre van szükségem, addigra teljesen rendbe jönnek a kezeim. A kötőrésben és a rengeteg kőhordásban nagyon megmerevedtek az ujjaim.

- Hol hordozta azt a rengeteg követ? - kérdezte udvariasan Burai J.

- A börtönben - mondta Balla István anélkül, hogy ránk nézett volna. - Természetesen, a börtönben.

- A börtönökben köveket hordanak a rabok? - kérdeztem.

- Én egy szigeten voltam - mondta Balla István, és a kuglipálya végén álló fabábukat búvólte. - Egy tengeri szigeten. Az egész sziget egy nagy börtön és az egész sziget kősziklákból áll. Ezeket a kősziklákat mi nagy kalapácsokkal darabokra törtük, és a kődarabokat elhordtuk a sziget egyik végéről a másikra, aztán meg visszahordtuk az egészet. Igen unalmas munka volt, de ez állítólag jó útra térítette a demokratikus rendszer ellenségét és az ellenséges kémszolgálatok ügynökeit.

- Maga ügynök volt? - kérdezte Szivel Sanyi.

- Nem voltam én semmiféle ügynök - mondta Balla István. - Egyszerűen csak haza akartam jönni, miután kiszabadultam az orosz hadifogságból.

Átszöktem a határon, és annak rendje és módja szerint jelentkeztem a rendőrségen, hogy megérkeztem, és hogy örülök, hogy itthon vagyok. Erre körülvett néhány fegyveres és bőrkabátos rendőr, napokig vertek és azt bizonygatták, hogy ellenséges ügynök vagyok, és később elküldtek a szigetre, ahol igencsak megmerevedtek az ujjaim. De fél év múlva már én leszek itt a kuglibajnok.

– Sohasem leszel bajnok – dűnnyögte Dukay János.

– Legfeljebb fél év kell hozzá – mondta Balla István. – Fél év múlva már legyőzlek. És akkor nekem adod a pisztolyodat. Megígérted.

– Megígérted – hagyta rá Dukay János. – De úgysem győzöl sohasem. Meg aztán nincs is szükséged arra a pisztolyra.

– Szükségem van a pisztolyra – mondta Balla István. – Meg akarok keresni néhány bőrkabátos rendőrt, szeretném megmutatni nekik, hogy nekem is van fegyverem.

– Sohasem leszel bajnok – mondta Dukay János és akkor ránk nézett és ránk mordult: – Ti mi a fenét kerestek itt? Miért nem mentek az iskolába?

– Körtefákra lenne szükségünk – mondta Burai J. – A Torontál nővérek kertjét szeretnénk beültetni körtefákkal.

– Ezek azok a bolond tanárnők? – kérdezte Balla István.

– Csak az egyik bolond közülük – mondta Szivel Sanyi.

– De gyönyörűen zongorázik – mondta Burai J. – Valamikor egy nagy kastélyban laktak, szép hátsalovaik voltak és kínai porcelán étkészletük.

– Nekem nincsenek körtefáim – mondta Dukay János.

– Szólhatna a barátjának, a Tengerésznek, hogy adjon nekünk körtefákat – mondtam.

Balla István csodálkozva nézett Dukay Jánosra.

– Neked barátod az a félkarú hülye szentfazék?

– Együtt voltunk a háborúban – mondta Dukay János. – Nekem szétlőtték a térdemet, ő meg jelentkezett tengerésznek. Azt állította, hogy a tengerészek az igazi férfiak és az egész életét a tengeren akarta tölteni, de két év múlva hazaküldték.

– Örök életében buta volt – mondta Balla István. – Még tengerésznek is buta volt. Egyébként is hülye mindenki, aki a tengerre vágyik. Nekem elhíhtetek, én igen sokat elnézegettem a tengert.

– Szól a Tengerésznek a körtefák ügyében? – kérdezte Burai J. Dukay Jánost.

– Majd szólok neki – mondta Dukay János. – Menjetek el hozzá ma délután. Mondjátok, hogy én küldtelek benneteket, és azt is mondjátok, hogy

hisztek Istenben, és hogy rendszeresen jártok templomba. Ez számára nagyon fontos.

Ezután jókedvűen mentünk el az iskolába, tanítás után meg elmentünk a szövetkezet faiskolájába a régi kendergyár közelébe, hogy megkeressük a félkarú Tengerészt. Burai J. és Szivel Sanyi nemrégén költözött a falunkba, ők nem ismerték a Tengerészt, én azonban régóta ismertem, még abból az időből, amikor hazaküldték a tengerről, és amikor még megvolt mind a két karja. Horváth Sándornak hívták, és lehet, hogy tényleg buta volt egy kicsit, nyáron állandóan tengerésztrikóban és tengerézsapkában járt, rondán káromkodott, sokat és unalmasan mesélt a tengerről, hencegett tengerészelményeivel, az emberek nagyon unták már hallgatni, de ő ezt nem vette észre, állandóan mesélt, még akkor is, amikor dolgozott, aztán egyszer csépléskor nagy mesélése közben a cséplőgép letépte a fél karját. Attól kezdve már nem mesélt a tengerről, másról sem igen, módfelett szűkszavú ember lett belőle és rendszeresen járt imádkozni a templomba, a vasárnapi nagymiséken leginkább ő taposta az orgonafújtató pedálját. Régi tengeri múltjából csak egy tengerésztiszti sapkája maradt.

A faiskolában is a kopott tengerésztiszti sapkával a fején fogadott bennünket.

- Dukay János azt mondta... - kezdte Burai J., de a Tengerész magasba emelte megmaradt fél karját és megkérdezte.

- Hisztek Istenben?

- Persze - bólogattunk.

- Rendszeresen jártok templomba?

- Persze - bólogattunk tovább.

- Ritkán látlak ott benneteket - mondta a Tengerész. - Mikor gyóntatok utoljára?

Régen gyóntunk már, tanácstalanul néztünk egymásra, végül Szivel Sanyi azt mondta:

- Sokat szoktunk beszélgetni Berecz plébánossal.

- Hol? - kérdezte a Tengerész.

- Az iskolaudvarban - mondtam. - Ha szép idő van, Berecz plébános esténként az iskolaudvarban szokott sakkozni Fodó tanár úrral, és mi ilyenkor mindig Berecz plébánosnak szurkolunk és sokat beszélgetünk vele.

- Ez nem elég - mondta szigorúan a Tengerész. - Minden héten gyónni és áldozni kell.

- Ezentúl minden héten meg fogunk gyónni - ígérte Burai J.

- Nem szeretném, ha bűnös életet élnétek - mondta a Tengerész. - Én sokáig bűnös életet éltem, rengeteget káromkodtam, rá is ment a fél karom. Ti bizonyára nem akarjátok elveszíteni a karotokat.

- Nem akarjuk elveszíteni a karunkat - mondta Szivel Sanyi.

- Elkészítettem nektek tíz körtefát - mutatott a Tengerész egy madzaggal összekötött kis facsemetekötegre.

- Ez kevés - mondta Burai J. - Nagy kertet kell beültetnünk. Legalább huszonöt körtefára van szükségünk.

- Vasárnap az áldozók között akarlak látni benneteket - mondta a Tengerész. - Azután jöhetnek a többi körtefáért, és később is minden vasárnap az áldozók között akarlak látni benneteket.

- Ott leszünk minden vasárnap - mondta Burai J.

Szivel Sanyi gyorsan a vállára emelte a körtefákat, gyorsan elmentünk, és amikor már messze jártunk a faiskolától, Szivel Sanyi megjegyezte:

- Nem szeretek gyónni és áldozni.

- Én sem - mondtam.

- Néha nehéz dolog szerelmesnek lenni - mondta Szivel Sanyi.

- A kőhordás ennél sokkal nehezebb - mondta Burai J. - És estére Elvira ismét gyönyörűen fog zongorázni nekünk.

* * *

Alkonyodott már, mire megérkeztünk a körtefákkal a Torontál nővérekhez, borús, párás és hideg idő volt, de mi éreztük, hogy szép esténk lesz. A Torontál nővérek a kertben voltak, még a bolond Elvira is előbújt a házból, szótlanul nézegette a sáros és gazmentes kertet, és révetegen hallgatta Mártát és Zsuzsannát, akik bizonyára arról beszélgettek, hogy mivel fogják beültetni a nagy kertet, amely tavaszra már nem lesz sáros, szépen kizöldül majd és a körtefák is megerednek.

Szivel Sanyi óvatosan a földre helyezte a facsemetéket és büszkén azt mondta:

- Hoztunk tíz körtefát. Hétfőn hozunk még tizenötöt. Aztán megkeresük Dimitrijt, és megkérjük, hogy ássa fel a kertet és ültesse el a körtefákat.

- És ezentúl minden szombaton meg fogunk gyónni Berecz plébánosnak, és minden vasárnap megáldozunk a templomban - mondta Burai J.

- Miért kell nektek gyónnotok és áldoznotok minden héten? - kérdezte Márta. - Fiatalok vagytok és nem vagytok bűnözők.

- A körték miatt kell gyógnunk és áldoznunk - mondta Szivel Sanyi.

- Istennek tetsző életet akarunk élni - mondta Burai J. - Nem akarjuk elveszteni a karunkat, és szeretnénk, ha a körték gyorsan meggnőnének és kivirágoznának.

- A kastély körül hatalmas kanadai nyárfák álltak - mondta füstös szemekkel álmodozva a bolond Elvira. - Nyáron mindig a fák alatt ebédeltünk, és mindenütt madarak énekeltek. De a parasztok kívágták a fákat és a bútorokat is széthasogatták. A madarak is elrepültek messzire.

- Menjünk be a házba - javasolta Márta. - Főzők nektek zsályateát.

Bementünk a házba, leültünk a fehér asztal köré, Márta megfőzte a teát és kitöltötte a sárkányokkal díszített kínai csészékbe, csöndesen teázgattunk, és valamiképpen mindannyian jókedvűek voltunk, éreztük, hogy szép esténk van, alig beszélgettünk, de mindannyian sokat mosolyogtunk, még Elvira is jókedvű volt, teázás után, anélkül, hogy megkértük volna rá, odaült a zongorához és játszani kezdett. Most tényleg gyönyörűen játszott, még szebben, mint előző este. És igaza volt Burai J.-nek, amikor egyszer azt mondta, hogy a zongora mindenkihez külön szól. Én úgy éreztem, hogy Elvira csak nekem zongorázik, és a szép tiszta hangokból lassan képek lettek, egy fehér falú kastély árnyékos kertjét láttam, aztán láttam magamat is, amint karonfogva sétálok Torontál Zsuzsannával a nagy árnyékos fák alatt, Zsuzsanna alig sántított egy kicsit, sőt néha már egyáltalán nem sántított, könnyedén lépkedett mellettem, a lábai alig érték a földet.

Majdnem könnyes lett a szemem, amikor Elvira befejezte a zongorázást és visszaült az asztalhoz. És ekkor Burai J. elképesztő dolgot művelt. Fölkelt a székeről, odament Elvirához és megcsókolta az arcát. A bolond Elvira rémülten nézett a két nővére, de azok megnyugtatólag rámosolyogtak, mire Elvira is elmosolyodott. Erre gyorsan felpattant Szivel Sanyi, Mártához lépett és megcsókolta az arcát. Ekkor már én is fölkeltem és megcsókoltam Zsuzsannát. Ezután lassan visszaültünk a helyünkre, néztük a Torontál nővéreket, nekem már majdnem ismét könnybe lábadt a szemem, úgy éreztem, hogy nagyon-nagyon jól alakul a szerelmünk, igazán szép esténk volt akkor, már-már túl szép, és amint az általában a túl szép estékkel lenni szokott, valami mindig elrontotta. Így történt most is.

Valaki kopogott az ajtón. Ijedten és dühösen kaptuk a fejünket az ajtó felé. Ismét kopogtak. Márta felállt, az ajtóhoz ment, kinyitotta. Egy szőke fiatalember állt katonásan egyenes derékkal az ajtóban és nagyon udvariasan azt mondta:

- Elnézést a zavarásért. Kérem ne haragudjanak... Nagy József vagyok és először járok erre felé, nem ismerek senkit a faluban...

Rajtam kívül mindenki zavarban volt egy kicsit, és mindenki elhitte azt, amit a szőke fiatalember mondott. De én tudtam, hogy hazudik.

- Hazudik! - kiáltottam rá dühösen és a pokolba kívántam, amiért elrontotta a szép esténket.

- Nem hazudok - mondta a fiatalember. - Miért hazudnék?

- Hazudik! - ismételtem. - Magát nem Nagy Józsefnek hívják, hanem Helmuth Schrödernek, és valamikor itt lakott ebben a házban.

A szőke fiatalember szégyenkezve lehajtotta a fejét és csöndesen megkérdezte Mártától:

- Bemehetek?

Márta beengedte, Zsuzsanna egy üres székre mutatott, a fiatalember leült és engem nézett.

- Te ismeresz engem? - kérdezte.

- Persze, hogy ismerem - mondtam. - Maga Helmuth Schröder, sokáig itt lakott ebben a házban, de aztán elment német katonának, most meg bizonyára ellenséges ügynök, de ne próbálkozzon itt semmivel, ez a ház már nem a magáé, és ha a rendőrök elkapják, elviszik egy szigetre, ahol évekig követ kell hordania a sziget egyik végéről a másikra.

Helmuth Schröder ekkor a Torontál nővérekre nézett és azt mondta:

- Tényleg ebben a házban nőttem fel, innen mentem el a német hadseregbe. Aztán angol hadifogoly voltam fél évig, de ma már szabadon dolgozom Nyugat-Németországban, nem vagyok ellenséges ügynök, azért jöttem ide, hogy megnézzem az apám sírját. Azt sem tudom, hogyan halt meg.

- Maga miatt halt meg - mondtam még mindig dühösen. - Maga miatt és a bátyja miatt. A bátyját is ismertem, Dietrichnek hívták, és tudom, hogy ő is német katona volt. Az apjuk nagyon aggódott magukért a háború végén, annyira aggódott, hogy megállt a szíve és meghalt.

- Kik temették el? - kérdezte Helmuth Schröder.

- A szomszédok - mondtam. - Rendesen eltemették a német temetőben.

- Szeretném megnézni a sírját.

- A rendőrök úgy sem fogják elhinni, hogy az apja sírja miatt jött ide - mondta Szivel Sanyi. - Addig fogják verni, amíg be nem vallja, hogy ellenséges ügynök, és akkor elviszik a szigetre.

- Bizonyára letartóztatnak, ha megtudják, hogy itt vagyok - mondta Helmuth Schröder szomorúan. - Illegálisan szöktem át a határon. De minden-

képpen látni szeretném az apám sírját. Ma éjszaka majd elrejtőzöm valahol, és holnap kimegyek a temetőbe.

- A németek sohasem bántottak bennünket - mondta ekkor Elvira. - A német tisztek sokszor együtt ebédeltek velünk a kastély kertjében és mindig nagyon udvariasan viselkedtek.

Zsuzsanna kissé sajnálkozva nézte a szőke hajú Helmuth Schrödert és azt mondta neki:

- Ma éjszaka meghúzhatja magát itt nálunk valamelyik üres szobában. Ágyat nem tudunk adni, de néhány takarót adhatunk. - Köszönöm - mondta Helmuth Schröder. - Örülök, hogy maguk költöztek az apám házába.

- Ne nagyon mutakozzon az utcán - tanácsoltam. - Holnap délután jöj-jön el a német temetőbe, mi majd megvárjuk és megmutatjuk az apja sírját. De utána pucoljon el innen minél gyorsabban, mert könnyen elkaphatják a rendőrök.

- Köszönöm - mondta nekem is Helmuth Schröder. - Ott leszek holnap délután a temetőben.

- Lehet, hogy Dimitrijel is találkozunk a német temetőben - mondta Szivel Sanyi -, és ekkor szólhatunk neki, hogy ássa fel a kertet és ültesse el a körtefákat.

Ezek után elbúcsúztunk és kelletlenül kimentünk a szép tiszta nappali szobából, nem voltunk már nagyon dühösek a szomorú Helmuth Schröderre, de azért egyáltalán nem örültünk neki, amiért elrontotta a szép esténket. Akkor már igazából szerelmesek voltunk a Torontál nővérekbe.

III.

Borongós, hideg tél végi idő volt azon a délutánon is, amikor Helmuth Schrödert vártuk a német temetőben, hogy megmutassuk neki apjának a sírját, és hogy minél előbb megszabaduljunk tőle. Tulajdonképpen a református temetőt neveztük német temetőnek, a falunkban jobbra csak a németek voltak református vallásúak, ők temetkeztek ide, és leginkább gót betűkkel írták fel az elhunytak neveit a sírkövekre, a háború után azonban már alig temettek ide valakit, a németeket elűzték innen, temetőjükben magasra nőttek a csipkebokrok meg mindenféle tövises növények, a gót betűk is elhalványodtak a sírköveken. A német temető mellett volt a zsidó temető, ahol főleg héber betűkkel írták fel az elhunytak neveit a sírkövekre, némelyikre szomorú héber szövegeket is írtak, amit mi nem tudtunk ugyan elolvasni, de feltételeztük, hogy ezek igen szomorú szövegek, ezek is halványultak már, a háborúban elhurcolták a zsidókat, kevesen jöttek vissza közülük, és az ő temetőjükben is tövises bokrok nőttek. Alig látogatta már valaki a két pusztulásnak indult kis temetőt, legtöbbször talán Dimitrij, az orosz katona-szőkevény járkált errefelé ásóval a vállán, és minden értelmesebb cél nélkül.

Dimitrij egyébként most is ott volt a zsidó temetőben, a Lusztig család sírboltján üldögélt, ásójára támaszkodva lógatta bozontos fejét, talán a nagy Oroszországról gondolkozott, de lehet, hogy azon csodálkozott, hogy ő hogyan maradt még életben e sok halott között. Dimitrij valamikor a felszabadító szovjet csapatokkal vonult végig vidékünkön, ezek a csapatok igen hangosan és gorombán viselkedtek errefelé, kirabolták a házakat, megerőszakolták a nőket és egyéb gazságokat műveltek, mindenki örült, amikor dicsőségesen továbbvonultak észak és nyugat felé, de később elég sok szovjet katona visszatért, ezek belefáradtak a dicsőséges vonulásba, megszöktek a hadseregből, a szántóföldeken a tanyák között bujkáltak, igyekeztek vissza kelet felé, az új hatalom emberei azonban vadásztak rájuk, kíméletlenül lelővöldözték őket, sőt a parasztokat is uszították ellenük. A tanyasi parasztokat nem kellett sokat uszítani, nagyon jól emlékeztek még a felszabadító hadsereg viselkedésére, éberen fürkésztek a szántóföldeket, és ha azon katona-szőkevényre bukkantak, azt vasvillával, gereblyével és husángokkal agyonverték. A Sági fiúk például még dicsekedtek is, hogy tanyájuk közelében

legalább hat orosz vertek agyon és hantoltak el. Dimitrij is katonaszökevény volt, őt is nagyon összeverték a parasztok, de valami csoda folytán életben maradt, véresen és törött csontokkal vánszorgott be a faluba, a cigányok között húzta meg magát egy düledező putriban, ott összeforrtak a csontjai és hosszúra nőtt a haja és a szakála, vagy két évig nem szólt egy szót sem, mindenki amolyan hallgatag őrülnék tartotta, nyilván ezért nem bántották a hatósági emberek, később azonban Dimitrij már megszólalt néha, ásóval a vállán járta az utcákat, ha megkérték rá, felásta a falusi házak kertjeit, ebből éldegélt, ha meg nem volt munkája, eljárogatott a német temetőbe vagy a zsidó temetőbe, mert szerette a csöndességet.

Őrütnünk, hogy most itt találtuk a zsidó temetőben. Odamentünk hozzá, ő felénk fordította hosszú szakállát, és különösebb érdeklődés nélkül nézett bennünket.

- Egy szép nagy kertet kellene felásni - mondtam neki. - A tanárnőink kertjét.

Dimitrij bólintott, hogy rendben van, majd felássa a tanárnők kertjét.

- Már holnap reggel kezdhetné az ásást - mondtam. - És körtefákat is kellene ültetni a kertbe.

Dimitrij ismét bólintott.

- A körtefákat mi szereztük be - mondta Burai J.

Ezután hosszasan elmagyaráztuk, hogy hol van a Torontál nővérek háza, Dimitrij bólogatott, hogy mindent megértett.

Közben a hátunk mögött megérkezett a német temetőbe Helmuth Schröder. Kissé tanácstalanul forgolódott a temető közepén, minket keresett, hogy megmutassuk neki az apja sírját.

Otthagytuk Dimitrijt a Lusztig család sírboltján, átmentünk a német temetőbe, és elvezettük Helmuth Schrödert az apja sírjához. Szerény kis földkupac volt a sír, szerény fakereszt állt előtte, a fakeresztre a szomszédok nem gót betűkkel írták rá Hans Joachim Schröder nevét. A sír mellett csipkebokor nőtt, most csupaszok és csúnyák voltak az ágai. Helmuth Schröder katonásan kihúzott egyenes derékkal állt meg apja sírja előtt, mereven nézte a fakeresztet és a csipkebokrokat. Nem sírt, de sokáig állt ott a sír előtt, mi hárman úgy éreztük, hogy nagyon sokáig állt ott mozdulatlan.

Aztán egyszer csak a zsidó temető kapujában megjelent Korniss Flóra, és én mindjárt éreztem, hogy baj lesz. Korniss Flóra azon kevés zsidók közé tartozott, aki visszajött a haláltáborból. Nagyon sovány és nagyon csúnya volt amikor hazajött a háború után, később azonban lassanként megszépült,

igazán szép fiatalasszony lett, de ritkán, vagy talán sohasem nevetett, kezeit sokszor ökölbe szorította, és elég sokat veszekedett az emberekkel. És én tudtam, hogy Korniss Flóra jól ismeri Helmuth Schrödert.

De most nem nézett a német temető felé, egyenesen a békésen üldögélő Dimitrij felé sietett és nyomban kiabálni kezdett rá, veszélyes őrülnék, sírgyalázónak és még sok mindennek nevezte. Helmuth Schröder még ekkor sem mozdult meg, talán nem is hallotta a kiabálást, mi hárman, Burai J., Szivel Sanyi és én azonban gyorsan átfutottunk a zsidó temetőbe, hogy megvédjük szegény Dimitrijt, aki csak halkán dűnnyögött valamit a nagy kiabálás közepette.

– Ne bántsa ezt az embert – mondtam Korniss Flórának. – Nem tett ő semmi rosszat. Csak éppen nincs senkije a világon, ezért jár a halottak közé.

– Miért hord ásót magával? – kérdezte Korniss Flóra. – Lehet, hogy fel akarja bontani a sírokat.

– Veteményeskerteket szokott felásni – mondtam. – A sírokat sohasem bántja.

– Beszélni sem tud rendesen – mondta Korniss Flóra. – Teljesen őrülnék néz ki.

– A háború alatt összetörték minden csontját – mondtam.

Korniss Flóra megenyhült valamelyest, már kissé szánakozva nézte Dimitrijt, és akkor hirtelen meglátta Helmuth Schrödert a német temetőben, és mindjárt felismerte. Kezei ökölbe szorultak és lassan elindult, és mi hárman is lassan utána mentünk.

Korniss Flóra szinte nesztelenül lépett Helmuth Schröder mögé és azt mondta:

– Régen láttam ilyen szép délceg német katonát.

Helmuth Schröder sarkon fordult, és ekkor kicsit meggörnyedt a dereka. Tétován a háta mögé mutatott.

– Az apám sírját jöttem megnézni.

– Én nem nézhetem meg az apám sírját – mondta Korniss Flóra. – Elégettek az apámat, és sehol sincs neki sírja.

– Sokan meghaltak a háborúban – mondta Helmuth Schröder. – Csúnya háború volt. Örülök, hogy te túlélted.

– A rendőrség tudja, hogy itt vagy? – kérdezte Korniss Flóra.

– Ha a rendőrség megtudja, hogy Helmuth Schröder itt van, akkor elviszik egy szigetre, ahol évekig köveket kell majd hordoznia – mondta Szivel Sanyi.

- Följelentesz? - kérdezte Helmuth Schröder a zsidó fiatalasszonytól. Korniss Flóra körülnézett, körbemutatott, és halkán azt mondta:
- Halottaink mindig szépen megfértek itt egymás mellett.
- Mi is sokáig szépen megfértünk egymás mellett - mondta Helmuth Schröder.
- Mi van Dietrichhel, a bátyáddal? - kérdezte az asszony. - Él?
- Él. Egyetemre jár. Orvos akar lenni.
- Mindig okos fiú volt - mondta Korniss Flóra és elmosolyodott. Először láttam mosolyogni. - Okosabb volt, mint te, és szebb is. Néha nem bántam volna, ha udvarolni kezd nekem. Lehet, hogy szerelmes is voltam egy kicsit bele.
- Ha épségben visszamegyek Németországba, Dietrich is eljön megnézni apánk sírját - mondta Helmuth Schröder.
- Épségben fogsz visszatérni - mondta Korniss Flóra. - Most eljössz hozzám, nálam biztosan nem keresne a rendőrség. És mondd meg Dietrichnek, hogy látogasson meg engem is, ha idemeréskedik. Bár nem hiszem, hogy még egyszer szerelmes leszek belé.
- Azzal Korniss Flóra és Helmuth Schröder elmentek a német temetőből. Dimitrij is elment már akkor a zsidó temetőből. Mi hárman még elég sokáig toporogtunk Hans Joachim sírja előtt, magunk sem tudtuk pontosan, hogy miért.

* * *

Ezt követően Helmuth Schrödert nagyon sokáig nem láttuk, épségben visszatért Németországba, Korniss Flórával azonban gyakran találkoztunk, Dimitrijel meg jóformán minden nap találkoztunk a Torontál nővérek kertjében. A hosszú hajú és hosszú szakállú orosz katonaszökevény, akit a hatóság emberei ekkor már azért nem bántottak, mert időközben összevesztettek azokkal az oroszokkal, akik végigcsinálták a háborút, keveset beszélt ugyan, de mindent megértett, szorgalmasan ásta a Torontál nővérek kertjét, és a körtefákat is elültette. Mi elegendő körtefát szereztünk, szombaton délután meggyóntunk, vasárnap reggel megáldoztunk, a félkarú Tengerész elégedett volt velünk és adott nekünk facsemetéket, mi meg betartottuk a szavunkat, továbbra is gyóntunk és áldoztunk minden szombaton és minden vasárnap. Nem tudom, hogy Burai J. és Szivel Sanyi milyen bűnöket vallottak be szombat délutánonként Berecz plébánosnak a gyóntatófülke mellett térdelve, én főképpen arról beszéltem, hogy időnként felindultságomban

káromkodni szoktam és néha bűnös gondolatok ébrednek bennem este és éjszaka, ezek igazán nem voltak nagy vétkek. Berecz plébános mindig jó-ságosan megbocsátott nekem.

És amíg mi szenteskedtünk, és Dimitrij a kertet ásta, szép lassan kitavaszkodott, elmentek a felhők, kisütött ránk a nap, kezdtek visszaszállingózni a vándormadarak, a levágott nádas is zöldellni kezdett a víz partján, kirügyeztek a fák, melegebb estéken Fodó tanár úr és Berecz plébános már kiültek az iskolaudvarba sakkozni. Dukay János és Balla István rendületlenül dobálták a kugligolyókat, Balla István mindenképpen bajnok akart lenni és el akarta nyerni Dukay János pisztolyát, de mi tudtuk, és mindenki tudta, aki csak egy kicsit is értett a kuglizáshoz, hogy Dukay János még nagyon sokáig bajnok marad és talán élete végéig megtartja a pisztolyát.

A Torontál nővérek is sokat tüsténkedtek a kertben, illetve csak Márta és Zsuzsanna szorgoskodott, a bolond Elvira nem mert előbújni a házból, félt a szakállas Dimitrijtől, mert tudta róla, hogy orosz, és Elvirának igen rossz emlékei voltak az oroszokról, lehet, hogy Mártának és Zsuzsannának is rossz emlékeik voltak az oroszokról, de ők megkedvelték Dimitrijt, állandóan foglalkoztatták az ásójával, Zsuzsanna a nyomában járt, babot, retket, zöldbabot, borsót, sárgarépat, petrezselymet, paradicsomot és főzőtököket ültetett a szépen felásott kertbe, Márta meg a körtefákat figyelte és nagyon örült, amikor kirügyeztek a kis körtefák rövidre metszett ágai. Mi a tavasznak örültünk, főleg annak, hogy sikerült igazából szerelmesnek lennünk, alkonyat-tájt minden nap betértünk a Torontál nővérekhez, megnéztük az elrendezett nagy kertet, néha segédkeztünk Zsuzsannának és Dimitrijnek, és amikor besötétedett, és Dimitrij elment az ásójával, bementünk a nappali szobába, leültünk a fehér asztalhoz, zsályateát ittunk, később pedig, amikor már melegebb tavaszi idő járt, málnaszörpöt szolgált fel nekünk Márta, a málnaszörpöt is a kínai csészébe töltötte ki, és Elvira zongorázott nekünk minden este, lehunyta a szemét és lassan ringatózva zongorázott mindenkinek külön-külön, zongorázás után Burai J. mindig arcon csókolta Elvirát, Szivel Sanyi megcsókolta Mártát, én is megcsókoltam Zsuzsannát. Ilyen szépen búcsúztunk el tőlük minden este, és ilyenkor igen gyakran betértünk az iskolaudvarba, figyeltük Fodó tanár urat és Berecz plébánost, ahogyan gondolataikba merülve sakkoznak, de még gyakrabban bejártunk a kuglipályára, ahol Dukay János és Balla István egyenlőtlen vetélkedését figyeltük, ha jobban meggondolom, tulajdonképpen azért mentünk be minduntalan az iskolaudvarba meg a kuglipályára is, mert szeretnénk volna elmondani valaki-

nek, hogy mennyire örülünk a tavasznak és hogy nagyon szerelmesek vagyunk a Torontál nővérekbe. Nem hiszem, hogy a sakkozókat és a kuglizókat ez különösképpen érdekelte volna, nem kérdeztek tőlünk semmit, jóformán ügyet sem vetettek ránk, és persze mi sem mondtunk nekik semmit a tavaszról és a szerelemről.

Berecz plébánosnak gyónáskor ugyan bevallottam, hogy néha bűnös vágyakat érzek, de azt nem vallottam be, hogy Torontál Zsuzsanna iránt érzek bűnös vágyakat, Berecz plébános sem kérdezett neveket és továbbra is jószágon megbocsátott nekem, és megbocsátott Burai J.-nek és Szivel Sanyinak is, bár azt nem tudhattam, hogy ők bevallották-e bűnös vágyaikat, ha egyáltalán éreztek ilyesmit, de feltételezem, hogy éreztek. Szóval a gyónásokkal, az áldozásokkal és Berecz plébánossal minden rendben volt, a Tengerész azonban, miközben a templomi orgona pedálját taposta, egyre rosszallóbban méregetett bennünket. Egy vasárnap délelőtt megmaradt fél karjával megállított bennünket a mise végén a templom ajtajában. Megvártuk, amíg a hívők kivonulnak a templomból, akkor a Tengerész majdnem egészen az oltárig vezetett bennünket, leültetett mindhármunkat az első padsorba, megállt előttünk, mintha ő volna Berecz plébános, és azt mondta:

- Ugye, tudjátok, hogy én valamikor nagyon bűnös életet éltem?
- Tudjuk - mondtuk, és egyáltalán nem sejtettük, hogy mit akar tőlünk.
- Mocskos, bűnös hajókkal jártam mindenféle bűnös és mocskos helyekre, és ezzel még dicsekedtem is mindenfelé a világban.

- Ezt is tudjuk - mondtuk.

- Csúnya helyek a tengeri kikötők - mondta a Tengerész. - Tele vannak rosszfajta házakkal és rosszfajta nőkkel, a rosszfajta nők pedig mindenféle gyalázatoságokra csábítják a gyanútlan tengerészeket.

Erről még nem sokat tudtunk akkor, így hát hallgattunk és vártuk, hogy a Tengerész folytassa a beszédét. Ő rosszallóan végigmért bennünket, és azt mondta:

- Ti is bűnös kikötőkbe hajóztatok be.

- Nem hajóztunk be semmilyen kikötőbe, és sohasem leszünk tengerészek - mondta Szivel Sanyi. - Csak buta emberek vágnak a tengerre. Ezt olyan személytől hallottuk, aki igazán jól megismerte a tengert.

- Éjszakánként bűnös házban tartózkodtok, bűnös nők között - mondta a Tengerész.

- A Torontál nővérekre gondol? - kérdezte fenyegetően Burai J.

- A három bolond tanárnőre gondolok - mondta a Tengerész.

- Maga a bolond - mondta kivörösödve Burai J. - A Torontál nővérek senkiről sem mondanak rosszat és szeretnek bennünket.

- Teát és málnaszörpöt adnak nekünk, és Elvira minden este gyönyörűen zongorázik - mondtam.

- Én bejártam hajókkal az egész világot - mondta a Tengerész. - Megismertem a rosszfajta nőket, és erről a három bolond tanárnőről is megtudtam sok mindent. Zongoráztak ezek a német tiszteknek, az orosz tiszteknek meg a partizán tiszteknek is. Zongoráztak meg énekeltek is nekik éjszakákon át, és igen gyakran összebújtak velük. Fiatalkorúak megrontására is hajlamosak.

- Szerencsétlen életük volt eddig - mondtam. - Szép nagy kastélyban laktak, de mindenféle jövevények meggyalázták a kastélyt, széthasogatták a bútorokat, összetörték a kínai porcelánjaikat, őket meg kizavarták az országútra. Itt végre most nyugton vannak, és mi azt akarjuk, hogy boldogok legyenek.

- Ne menjetek többet abba a bűnös házba - mondta komoran és fenyegetően a Tengerész.

Burai J. ekkor felállt a padról és még mindig kivörösödve kijelentette:

- A körtefákat már nem adjuk vissza. Elültettük őket és most kezdenek rügyezni. Szép kertet fogunk ott csinálni, és nem ajánlom magának, hogy akár csak a közelébe is jöjjön.

* * *

Kimentünk a templomból és a templom előtt dühösen azt mondtam:

- Igaza van Balla Istvánnak. A Tengerész mindig nagyon buta ember lehetett.

- Azt állítja, hogy behajózta az egész világot - mondta Szivel Sanyi. - Lehet, hogy tényleg sok rosszféle nővel találkozott.

- Szerintem még a rosszféle nők sem álltak vele szóba - mondta Burai J. - Azt sem hiszem, hogy behajózta az egész világot. Bizonyára valami vacak kis gőzösön hajóztatott a part mentén, vagy esetleg egyik szigetről a másikra.

- Lehet, hogy Balla István szigete mellett is elhajózott néha - mondta Szivel Sanyi.

- Lehet - mondta Burai J. - Még azon a koszos gőzhajón is jobb élete volt, mint Balla Istvánnak, de aztán mégis elvesztette a fél karját, és azóta talán

még butább mint régen volt. Nem ajánlom neki, hogy a Torontál nővérek kertjébe jöjjön, a körtéfabát úgysem adjuk neki vissza.

A Tengerész nem jött el a Torontál nővérek kertjébe, a körtéfabák szépen megeredtek, fehér virágok is megjelentek az ágaikon, a veteményeskert is zöldülni kezdett, és mi még mindig örültünk a tavasznak, továbbra is szerelmesek voltunk a Torontál nővérekbe, mert tudtuk róluk, hogy egyáltalán nem rosszfajta nők, mindig nagyon kedvesen mosolyogtak ránk, amikor esténként búcsúzáskor arcon csókoltuk őket. A Tengerész csúnya és megrovó beszéde után már nem kellett volna rendszeresen templomba járnunk, de azért, magam sem tudom miért, továbbra is meggyóntunk és megáldoztunk minden héten, és én szombatunként újból és újból bevallottam bűnös vágyaimat Berecz plébánosnak.

Mielőtt azonban veszélyesen felerősödtek volna bennünk, egy este ránk rontottak a bőrkabátosok.

Ők nem kopogtak, nagy garral kinyitották az ajtót, bejöttek, hárman voltak, de mindjárt tele lett velük a szép tiszta szoba, mi elképedve néztük őket és a sárkányos csészéket szorongattuk, ők meg levették sapkájukat és vigyorgtak, az egyiknek kopaszra volt borotválva a feje, ő vigyorgott legszélesebben. A bolond Elvira mozdult meg elsőnek közülünk, tudta, hogy mit kell csinálnia. Felugrott a székéről, a zongorához rohant és gyorsan játszani kezdett. De most nem úgy játszott, mint máskor, nem hunyta le füstös szeméit, ujjait sem finoman és lassan járatta a billentyűkön, nagyokat csapkodott a zongorára, és nekünk ez a zene egyáltalán nem tetszett, mert nem nekünk szólt külön-külön, ezekből a hangokból nem lettek szép képek, semmilyen képek sem lettek. A bőrkabátosok viszont elégedettek voltak.

- Elvira nagyon szófogadó lány lett - mondta módfelett elégedetten a borotvált fejű. - Annyira szófogadó, hogy szólni sem kell neki és ő máris tudja, hogy mit kell csinálnia.

A másik bőrkabátos Zsuzsannához fordult:

- Ha te is ilyen szófogadó lettél volna Zsuzsanna, akkor nem ficamodott volna ki a csípőd. Még mindig sántítasz?

- Egész életemben sántítani fogok - mondta csöndesen Zsuzsanna.

- De ezentúl már szófogadó leszel.

- Szófogadó leszek - mondta Zsuzsanna.

- Hogyan találtatok ránk, Milivoj? - kérdezte ekkor Márta a kopasz fejűt.

- A mi rendőrségünk mindig megtalálja azt, amit keres - vigyorgta Milivoj. - A mi rendőrségünk a legjobb a világon. Mostanában eszünkbe

jutottak a régi szép idők, elhatároztuk, hogy megkeresünk benneteket. És most itt vagyunk.

- Azt persze nem tudtuk, hogy kisfiúkkal vigasztalódtok mostanában - mondta a másik bőrkabátos.

- Ezek a fiúk a diákjaink - mondta Márta. - A kertben segédkeznek nekünk.

- Csak a kertben? - kérdezte a kopasz Milivoj.

- Csak a kertben - mondta Márta.

- Remélem, te is szófogadó vagy, mint Elvira és Zsuzsanna.

- Igen - mondta Márta. - Szófogadó vagyok.

Milivoj akkor odajött az asztalhoz, belenézett a sárkányos csészéinkbe és megkérdezte:

- Mit isztok?

- Málnát - mondta Burai J.

- Keljetek fel innen gyerekek - mondta Milivoj.

Felkeltünk a székekről és a fal mellé húzódtunk.

A három bőrkabátos leült a helyünkre, a kopasz fejű egy fonott üveget tett az asztalra és rászólt Mártára:

- Vidd el innen ezeket a kínai vackokat és hozzá! poharakat. Ma éjszaka bort iszunk és nagyon jókedvűek leszünk.

Márta felpattant, összeszedte és kivitte a csészéket a konyhába, és poharakat hozott az asztalra, leült és szótlánul várakozott, és mintha az ő szemei is kicsit füstösek lettek volna.

Milivoj bort töltött a poharakba, és azt mondta:

- Nem jó helyen ülsz, Márta.

Márta engedelmesen felállt, megkerülte az asztalt és Milivoj ölébe ült.

Ránéztem Szivel Sanyira, eltorzult arccal támasztotta a fejét és hirtelen nagyon öregnek látszott.

- Te is rossz helyen ülsz, Zsuzsanna - mondta akkor a másik bőrkabátos.

Zsuzsanna is engedelmesen felállt, bicegve odament a bőrkabátoshoz és ölébe ült.

Most Szivel Sanyi nézett rám, azt hiszem, én is elég öregnek látszhattam.

A harmadik bőrkabátos a zongorához sétált, megsimogatta Elvira fekete haját, Elvira erre még vadabbul csapkodta a zongorát, a bőrkabátos meg visszafordult és ránk förmedt:

- Takarodjatok innen, gyerekek! Anyukátok már biztosan nagyon vár benneteket.

- Nincs joguk így viselkedni - mondta remegő szájjal Burai J. - Nincs joguk betörni mások házába és ilyen gorombán viselkedni.

- Menjetek haza, fiúk - mondta Zsuzsanna. - Ezek az emberek régi barátaink.

- Nem hiszem, hogy a barátaik - mondta Burai J.

A zongora mellett álló bőrkabátos ekkor odajött hozzánk, elkapta és megcsavarta Burai J. karját, az ajtóhoz vezette, kinyitotta az ajtót és kipendertette a kis Burai J.-t az udvarra. Mi Szivel Sanyival nem vártuk, hogy kihajítsanak bennünket. Lehorgasztott fejjel kimentünk Burai J. után.

IV.

Tanácstalanul álltunk a Torontál nővérek háza előtt, egy terepjáró gépkocsi is állt a ház előtt, ezzel jöttek a bőrkabátosok. Szivel Sanyi módszeresen rugdosta a gépkocsi oldalát, mi ketten Burai J.-vel a házból kihallatszó hangos zongoraszót hallgattuk, csillagos volt az ég felettünk, éppenséggel szép tavaszi este is lehetett volna, de nem volt szép tavaszi este, mert Elvira odabent füstös szemekkel nézte és nagyon erősen verte a zongora billentyűit. Aztán a férfiak nevetését is hallottuk a zongoraszóval együtt, később Márta és Zsuzsanna is nevetett, csak a bolond Elvira nem nevetett, ő zongorázott megál-lás nélkül.

Szivel Sanyi ráunt a gépkocsi rugdosására, odajött hozzánk és azt mondta:

– A tengeri kikötők bűnös házaiban is mindig hangosan zongoráznak és hangosan röhögnek a tengerészek meg a rosszfajta nők. És sokat isznak. Láttam egyszer egy filmen.

– Én is láttam ilyen filmet – mondtam. – Abban egy töpörödött férfi zongorázott, sötét szemüveget tettek a szemére, hogy ne láthassa, hogy mi folyik körülötte. A rosszfajta nők levetették a ruhájukat, úgy táncoltak a tengerészekkel, és közben énekeltek is.

– A tengerészek sohasem lettek szerelmesek a rosszfajta nőkbe – morfondírozott Szivel Sanyi. – Táncoltak meg énekeltek velük, de aztán elhajóztak, és egyáltalán nem lettek szerelmesek.

– A bőrkabátosoknak pisztolyuk van – mondta Burai J.

– Én nem láttam náluk pisztolyt – mondta Szivel Sanyi.

– Mindegyiknek pisztolya van a bőrkabát alatt – bizonygatta Burai J. – Annál is pisztoly van, aki engem kidobott a szobából. Éreztem, hogy pisztoly van a derekán, amikor hátracsavarta a kezemet.

– Meg is verhettek volna bennünket – mondta Szivel Sanyi. – Ezeknek könnyen eljár a kezük. Ilyen bőrkabátosok verték Balla Istvánt is. Addig verték, amíg be nem vallotta, hogy ellenséges ügynök. Aztán mehetett a szigetre követ hordani.

– A Torontál nővérek nagyon félnek tőlük – mondta Burai J.

– Lehet, hogy tényleg bolond mind a három nővér – mondta Szivel Sanyi.

– Nem bolondok, csak félnek – mondta Burai J.

- Nagyon szófogadóan viselkedtek - jegyeztem meg.
- Ti is szófogadóan viselkedtetek - mondta Burai J. - Igen gyorsan kipu-
coltatok a szobából.
- Én is sejtettem, hogy pisztolyt hordanak a bőrkabát alatt - mentege-
tőztem.
- Nekünk még késünk sincs - mondta Szivel Sanyi. - Ha lenne késünk,
kiszúrhatnánk a gépkocsi gumijait.
- Szeretném, ha már Balla István legyőzné Dukay Jánost a kuglizás-
ban - mondta Burai J. - Akkor elnyerné tőle a pisztolyát.
- Dukay Jánost senki sem tudja legyőzni -- mondtam.
- Bent a házban egyre hangosabban szólt a zongora, és egyre hangosabb
volt a nevetés.
- Elmehetnének a folyóra - mondta Szivel Sanyi.
- Minek? - kérdeztem.
- Megfürödhetnének.
- Piszkosnak érzed magad? - kérdeztem.
- Lehet, hogy rosszfajta nőkbe lettünk szerelmesek - mondta Szivel
Sanyi. - Lehet, hogy butábbak vagyunk, mint a Tengerész.
- A Torontál nővérek nem rosszfajta nők - mondta Burai J. kétségbeesetten.
- Akkor odabent énekelni kezdtek a bőrkabátosok, és csakhamar velük
énekelt Márta és Zsuzsanna is. Erre már Burai J. sem tudott mondani sem-
mit. Eloldalogtunk onnan a ház elől, de nem mentünk le a folyóhoz megfü-
rödni, hazamentünk, aludni akartunk.
- Nehezen aludtam el azon az éjszakán, igyekeztem nem gondolni
a Torontál nővérekre, de minduntalan megjelent előttem a házuk és a kert-
jük, ezért megpróbáltam hát a derék Hans Joachim Schröderre gondolni,
aki felépítette azt a nagy házat és szép körtefákat nevelt föl a kertben, de ak-
kor meg folyton Izidor jelent meg előttem, láttam ahogyan agyonlövöldözi
a körtefákat, és amikor végre elaludtam, Izidor még mindig a körtefákra lö-
völdözött.
- Reggel rosszkedvűen és igen bánatosan elhatároztam, hogy nem me-
gyek el többet a Torontál nővérekhez. Lehet, hogy Burai J. és Szivel Sanyi is
így határozott, láttam rajtuk, hogy nekik is rossz éjszakájuk volt, bár ők nem
ismerték Izidort, csak hallomásból tudtak értelmetlen lövöldözéseiről.
- Aztán délután mégis elmentünk a Torontál nővérekhez. A kertjük most
nagyon csöndes volt, a mozdulatlan körtefák között Dimitrij kaparászta ked-
vetlenül a földet az ásójával, de ő is olyan lassan mozgott, mintha a földbe ra-

gadt volna a lába. Amikor odamentünk hozzá, fölegyenesedett, az ásójára támaszkodott, és amit igen ritkán tett, ezúttal még szólt is hozzánk.

– A tanárnők nagyon szomorúak – mondta.

– Ma nem jöttek ki a kertbe? – kérdeztem.

– Vörösek a szemeik – mondta Dimitrij. – És nagyon szomorúak.

– Rossz éjszakájuk volt – mondta Szivel Sanyi. – Keveset aludtak.

Dimitrij tudomásul vette ezt, többé nem szólt hozzánk, folytatta a kedvetlen kaparászást, mi meg ott tébláboltunk körülötte és majdnem megbántuk már, hogy egyáltalán eljöttünk a kertbe, amely lassanként szépült ugyan, de én tudtam, hogy sohasem lesz olyan szép, mint Hans Joachim Schröder idejében.

Később kijött a házból Zsuzsanna, megállt az ajtó előtt és vörös szemekkel figyelt bennünket. Ekkor elindultunk a kapu felé. Végimentünk a kerten, elmentünk Zsuzsanna előtt, köszöntünk neki és mentünk tovább. Zsuzsanna utánunk szólt:

– Nem jöttök be egy csésze málnára?

Megálltunk, és Szivel Sanyi azt mondta:

– Haza kell mennünk.

– Máskor mindig bejöttetek – mondta Zsuzsanna.

– Tulajdonképpen nem szeretjük a málnát – mondta Szivel Sanyi. – A zsályateát sem szeretjük, mert émelyítő szaga van.

– Szeretnénk, ha bejönnétek – mondta Zsuzsanna.

Megszántuk szomorú, vörös szemeit, lassan bementünk a házba. A napali szoba tiszta volt, mint mindig, nem látszottak az éjszakai randalírozás nyomai. Leültünk a fehér asztalhoz, Márta málnaszörpöt töltött a sárkányos kínai csészékbe, mi rosszkedvűen ittuk a málnát és nem szóltunk egy szót sem. Akkor sem szóltunk semmit, amikor kiürültek a csészék. A bolond Elvira füstös és vörös szemeivel várakozóan nézett ránk, de mi hallgattunk, ő egyre inkább zavarba jött és kétségbeesetten azt mondta:

– Szép vadászkutyáink voltak a kastélyban. Szerették, ha halkan zongorázok. De nem szerették, ha hangosan zongoráztam, és nem szerették, ha sok ember énekelt a kastélyban. Ilyenkor ugattak és vonítottak. Ezért aztán agyonlövöldözték a szegény vadászkutyákat.

Miután erre sem szóltunk semmit, Elvira még kétségbeesettebben folytatta.

– Écskai Pisti sem szerette a lármát és a ricsajozást. Őt börtönbe vitték, de lehet, hogy agyonlőtték őt is, mint a vadászkutyákat.

Ezután segélykérően nézett a nővéreire és megkérdezte:

- Nem fognak bántani bennünket?

- Nem - mondta Márta.

- Zongorázhatok?

- Zongorázhatsz - mondta Márta.

Elvira boldogan odaült a zongorához, lehunyta a szemét és halkán játszani kezdett, most megint nekünk zongorázott, mi meg az üres sárkányos csésze-
széket bámultuk, és még akkor is a csésze-
széket néztük, amikor Elvira befejezte a zongorázást és visszaült az asztalhoz.

Nagy volt a csönd és a nagy csöndben Zsuzsanna hirtelen elsírta magát. Szemei még vörösebbek lettek, és halkán sírt.

Elszégyelltem magam, felálltam, odamentem Zsuzsannához és megcsókoltam az arcát. Zsuzsanna tovább sírt, de halványan elmosolyodott. Felállt Burai J. is, megcsókolta Elvira arcát, és Szivel Sanyi is megcsókolta Mártát.

Azon a szombaton őszintén meggyóntam Berecz plébánosnak, hogy bizonyos embereket nagyon gyűlölök és szeretném megölni őket. Berecz plébános ezúttal nem beszélt hozzám jóságosan, szigorúan megdorgált, tizenöt Miatyánkot és tizenöt Üdvözlégy Máriát kellett elmondanom, hogy vasárnap megáldozhassak.

* * *

A bőrkabátosok azonban a továbbiakban is rendszeresen ellátogattak a Torontál nővérekhez. Legközelebb már délután megérkeztek, mi Mártával, Zsuzsannával és Dimitrijel a kertben tevékenykedtünk, meleg tavaszi délután volt, a bőrkabátosok most bőrkabát nélkül érkeztek, sötétkék ing volt rajtuk, az ingeken vállpántok, és a vállpántokon cifra rangjelzések, a borotvált fejű Milivojnak volt a legtöbb rangjelzése, és mind a hármuknak pisztoly volt az oldalán. Kényelmesen besétáltak a kertbe, megnézték a zöldellő veteményeket és a virágzó körtefákat, aztán alaposan megnézték Dimitrijt is, és Milivoj megkérdezte:

- Ki ez a rettenetesen szőrös ember?

- Dimitrijnek hívják - mondtam. - Ismert orosz hazafi.

- Orosz hazafi? - kérdezte vonakodva Milivoj.

- Igen - mondtam. - Helytelenítette a mai rendszer átkos és téves politikáját, ezért el kellett menekülnie hazájából.

- Nem szeretem a hazaárulókat - mondta Milivoj. - A háborúban nem sokat teketóriáztunk velük, agyonlőttük őket, mint a kuttyákat.

– Dimitrij nem hazaáruoló – mondtam. – De nem szereti a mai politikusokat és sokat bánkodik hazája sorsa miatt.

– Nem tud beszélni? – kérdezte Milivoj.

– Ritkán beszél – mondtam –, mert túl sokat bánkodik.

Milivojnak még mindig nem tetszett Dimitrij, de végre békében hagyta és Mártáékhoz fordult:

– Menjünk be, lányok, ma éjszaka megint jókedvűek leszünk.

Márta és Zsuzsanna engedelmesen bement a házba a három férfival, mi dühösen néztünk utánuk, Dimitrij mélabúsan lógatta hosszú szakállát és megállapította:

– Ezek miatt a férfiak miatt szomorúak a tanárnők.

– Igen – mondta Burai J. – Ezek a fickók szomorítják el a tanárnőket.

– A katonák sokat szoktak gorombáskodni a nőkkel – mondta Dimitrij.

– Ezek nem katonák, hanem rendőrök – mondta Szivel Sanyi. – Rendőrtisztek.

– Lehet, hogy azt a kopaszt fejbe csapom az ásóval – mondta Dimitrij.

– Megölnének – mondtam. – Egyszer már majdnem agyonverték erre felé. Kész csoda, hogy életben maradtál. Ezek viszont biztosan megölnének.

– Lehet, hogy mégis fejbe csapom az ásóval – mondta Dimitrij, aztán a kerti földdel kezdett foglalatoskodni.

Mi elmentünk, mert tudtuk, hogy azon az estén nem ülhetünk a fehér asztal mellé és Elvira nem fog nekünk zongorázni. Bementünk a Kultúrotthonba a kuglipályára, ott sem történtek különösebb dolgok, Dukay János akkor is legyőzött mindenkit, este átmentünk az iskolaudvarba, rövid ideig elnézegettük, ahogy Fodó tanár úr és Berecz plébános sakkozik, de itt sem éreztük jól magunkat, kimentünk a templom előtti térre, leültünk a Szentháromság-szobor elé és hallgatóztunk a csendes éjszakában.

Az éjszaka nem sokáig maradt csendes. A Torontál nővérek házából felharsant az énekszó, egyre hangosabb lett, a környező házak udvarában idegesen ugattak és vonítottak a kutyák.

És később is voltak még ilyen lármás éjszakák, és az ilyen éjszakák után a Torontál nővérek mindig kivörösödött szemmel fogadtak bennünket, szomorúan néztek bennünket, alig-alig mosolyogtak már, amikor megcsókoltuk őket. Én pedig ismét meggyóntam Berecz plébánosnak gyűlölködésemet és gyilkolási szándékomat. Berecz plébános ismét szigorúan megdorgált, de azután kijött a gyóntatófülkéből és azt mondta:

– Mostanában ritkábban jöttök el esténként az iskolaudvarba. Unjátok a sakkot?

- Elég sok bajunk van mostanában - mondtam.
- Amióta ismerlek benneteket, mindig sok bajotok volt - mondta Berecz plébános. - Ma este gyertek el, beszélni akarunk veletek.
- Beszélhetünk itt is - mondtam. - Mindent őszintén meggyónok.
- Nem - rázta a fejét Berecz plébános. - Nem gyóntatni akarlak. Gyertek el az iskolaudvarba.

Kedveltük Berecz plébánost és Fodó tanár urat, így hát elmentünk az iskolaudvarba. Valamikor ősszel majdnem minden este itt ültünk, akkor Fodó tanár úr még Ácsi Lajossal sakkozott és közben sok pálinkát ittak, Berecz plébános érdeklődve figyelte a részeg sakkjátszmákat, néha ő is ivott a pálinkából, nekünk akkoriban is sok bajunk volt, és Fodó tanár úrék segítettek rajtunk, de Ácsi Lajos közben meghalt egy őszi éjszakán, attól kezdve Berecz plébános sakkozott Fodó tanár úrral, ritkábban ittak, és ezek a sakkjátszmák már nem voltak olyan érdekesek, mint régen, de mi még jól emlékeztünk az őszi estékre, ezért néha megnéztük Fodó tanár urat és Berecz plébánost, nem bánták, ha ott ülünk mellettük, de most történt meg először, hogy ők maguk hívtak oda bennünket.

Vártak már ránk, viharlámpa világított a fejük fölött, a sakktábla is ott állt előttük, de ők nem nyúltak a bábukhoz, megvárták, amíg leülünk melléjük, és akkor Berecz plébános azt mondta:

- Ti mindennap eljártok a Torontál nővérek házába.

- Igen - mondta Burai J. - Segítünk nekik a kertet művelni, ők meg esténként teával vagy málnával kínálnak meg bennünket. Nagyon kedvesek mind a hárman, és Elvira gyönyörűen zongorázik.

- Néha másokhoz is kedvesek esténként - mondta Berecz plébános. - Egész éjszaka kedveskednek és ilyenkor éktelenül lármáznak. A hívek közül egyre többen méltatlankodnak emiatt. Nem tetszik nekik, hogy erkölcstelen életet élnek, és sokan azt állítják, hogy már több iskolából elzavarták őket erkölcstelen életmódjuk miatt.

- A Torontál nővérek nem élnek erkölcstelen életet - mondta Burai J. - Egyáltalán nem rosszfajta nők.

- Márta is jó tanárnő és Zsuzsanna is - mondta Fodó tanár úr. - A gyerekek szeretik őket, különösen Zsuzsannát. A szülők azonban nem szeretik őket, többször követelték már, hogy zavarjuk el mindkettőt az iskolából.

- A hívek azt követelik, hogy zavarjuk el mind a hármat a faluból - mondta Berecz plébános. - Nagyon rendes asszonyoknak látszottak, amikor idejőttek, de amióta megjelentek ezek a rendőrtisztek...

- Félnék a rendőrtisztektől - mondta Burai J.
- Miért félnék tőlük? - kérdezte Fodó tanár úr.
- Nem tudom - mondtam. - De azt hiszem régebből ismerik ezeket a rendőrtiszteket és régóta félnék tőlük.
- A rendőrtisztek agyonlövöldözték a vadászkutyáikat és összetörték a kínai porcelánjaikat - mondta Szivel Sanyi. - Ezért a Torontál nővérek most nagyon szófogadóan kell viselkedniük.
- Akarata ellenére senkit sem lehet bűnös életre kényszeríteni - mondta Berecz plébános.
- A rendőrtisztek pisztolyt hordanak magukkal - mondtam. - És nagyon gorombán viselkednek. Fenyegetőznek és parancsolgatnak. A tanárnőknak muszáj engedelmeskedniük nekik.
- Jó tanárnők - mondta Fodó tanár úr. - Én is kedvelem őket, nem szeretném, ha az emberek kiűznék őket a faluból.
- Pedig hamarosan el kell menniük a faluból - mondta Berecz plébános.
- Az emberek egyre hevesebben méltatlankodnak.
- Segítünk kellene a Torontál nővéreken - mondta Burai J. - Nem szabad elmenniük innen.
- Hogyan segítsünk rajtuk? - kérdezte Berecz plébános.
- Nem tudom - mondta Burai J. - Mi megpróbáltuk...
- Hirtelen elhallgatott. Valahonnan a távolból hangos énekszó hallatszott. És mi tudtuk, hogy a Torontál nővérek házában énekelnek.

* * *

- Dukay János segített, amikor Izidor megölte a körtefákat és amikor lelőtte Tarnóczy Balázst - mondtam. - Ő tanácsolta az embereknek, hogy legyenek nagyon kedvesek Izidorhoz, és Izidor végül is felakasztotta magát.
- Dukay Jánosnak pisztolya is van - mondta Szivel Sanyi.
- Meglehetősen elfoglalt ember az utóbbi időben - mondta Fodó tanár úr. - Úgy hallom, Balla István már nagyon szorongatja a kuglizásban.
- Sohasem fogja legyőzni - mondta Burai J.
- Talán az lenne a legjobb, ha a Torontál nővérek eljőnnének hozzám a templomba - mondta Berecz plébános. - Elbeszélgetnék velük egy kicsit.
- Tanügyi munkásoknak nem szabad templomba járniuk, azt te is jól tudod, szentatyám - mondta Fodó tanár úr.

- Én meg nem mehetek a kuglipályára - mondta Berecz plébános. - A hívek rossz néven vennék, ha ilyen helyekre járnék.

- Majd mi átmegyünk a bölcs Dukay Jánoshoz - állt fel Fodó tanár úr. - Te addig vigyázz a sakktáblára, szentatyám.

Felálltunk mi is, és átmentünk Fodó tanár úrral a Kultúrotthonba a kuglipályára. Dukay János és Balla István komoly arccal kuglizott, azazhogy Balla István volt csak igazán komoly, Dukay János eléggé hanyagul dobálta a golyókat, de még így is látszott, hogy győzni fog, és majdnem jókedvűen kérdezte Fodó tanár úrtól:

- Te is azért jöttél, hogy rám nyerj a kuglizásban?

- Nem - mondta Fodó tanár úr. - A Torontál nővérek miatt jöttünk.

- Mi van velük?

- Éjszakánként nagyon lármásak - mondta Fodó tanár úr.

- Hallom - mondta Dukay János. - Nagyon jó kedélyű kolléganőid vannak.

- Azért énekelnek, mert félnek - mondta Burai J.

- Félnek? - nézett rá csodálkozva Dukay János. - Mitől félnek?

- A bőrkabátosoktól - mondta Burai J.

Erre már Balla István is fölfigyelt.

- Miféle bőrkabátosoktól? - kérdezte.

- Bőrkabátos rendőrtisztektől - mondta Szivel Sanyi. - Most már levetették a bőrkabátokat, mert meleg van, de először bőrkabátban jelentek meg, és mi láttuk, hogy a Torontál nővérek nagyon félnek tőlük.

- Pisztolyt is hordanak a bőrkabátosok? - kérdezte Balla István.

- Igen - mondtuk.

- Ilyenek voltak azok is, akik engem megverték, amikor visszatértem szép hazámba - mondta Balla István. - Csúnyán elbántak velem, sokat hadonásztak a pisztolyaikkal, nem csodálom, hogy azok az asszonyok félnek tőlük.

- Arra kényszerítik őket, hogy énekeljenek egész éjszaka - mondtam. - És az emberek emiatt ki akarják űzni a faluból a Torontál nővéreket. Pedig a Torontál nővérek egyáltalán nem rosszfajta nők.

- Szívesen megnézném ezeket a fickókat - mondta Balla István, és Dukay Jánoshoz fordult. - Kölcsönadnád a pisztolyodat?

- Nem - mondta Dukay János. - Megmerevedtek az ujjaid a kőhordásban, és rosszul céloznál, amiből esetleg baj származhatna.

- Gonosz emberek a bőrkabátosok - mondta Burai J. - Egy borotvált fejű a leggonoszabb közöttük, Milivojnak hívják.

Dukay János eddig egy kugligolyót tartott hatalmas tenyerében, most óvatosan letette a golyót, merengve elnézett a fejünk felett és azt mondta:

– Ismertem valamikor egy Milivoj nevű kopasz embert. Még a háborúban ismertem meg. A szőlősdombokon hajszott bennünket az ellenség felé, a hátunk mögött üvöltözött, gyáva kutyáknak nevezett bennünket, megrugdosta azokat, akik lemaradtak, néhányat agyon is lőtt közülük. Pedig nem voltunk gyávák, mentünk előre amilyen gyorsan tudtunk, lövöldöztünk rossz puskáinkkal, sokaknak még puskájuk sem volt, ezek harciasan kiabáltak. Nagyon nem szeretttük a kopasz Milivojt.

– Azt hiszem, hogy alapjában véve szerencsétlen asszonyok a Torontál nővérek – mondta Fodó tanár úr. – Sajnálám, ha kiűznék őket a faluból.

– Lehet, hogy meg kellene nézнем a borotvált fejű Milivojt – morfondírozott Dukay János, majd azt mondta Balla Istvánnak: – Azt hiszem, ma este még nem fogsz legyőzni.

– Ma este még nem – mondta Balla István. – De egyszer legyőzlek majd.

– Én most elmegyek – mondta Dukay János. – Gyakorolj addig, amíg odaleszek.

– Én visszamegyek az iskolaudvarba – mondta Fodó tanár úr. – A szentatyja már biztosan unja magát egyedül a sakktábla mellett.

Mi a szánta Dukay Jánossal tartottunk. Mentünk a Torontál nővérek felé, az énekszó és a zongoraszó egyre hangosabb lett, a környékbeli kutyák is hangosan ugattak. A Torontál nővérek lármás háza előtt Dimitrij állt, hosszú szakálla fekete volt a sötétben, ásóját a vállán tartotta.

– Te mit akarsz itt? – kérdeztem.

– Várom a kopaszt – mondta Dimitrij. – Lecsapom az ásóval, ha kijön a házból.

– Menj haza, Dimitrij – mondta neki Dukay János. – Majd én beszélek a kopasszal.

Szép vaskapu nyílt a ház udvarába, még Hans Joachim Schröder csináltatta, Dukay János bement az udvarba, onnan a házba. Csakhamar elhallgattott a zongoraszó és énekszó.

Mi kint vártunk az utcán, és mi is hallgattunk. Dukay János talán fél óráig lehetett bent, akkor kijött a Kopasz Milivojjal, úgy hallottuk, hogy kedélyesen beszélgetnek az udvaron, amikor kiléptek az utcára, Kopasz Milivoj barátságosan kezét nyújtott Dukay Jánosnak.

– Örülök, hogy találkoztunk – mondta. – Mindig örülök, ha régi harcos társakkal találkozom, és ha a háborúról beszélgethetek.

- Szemét ember voltál a háborúban – mondta Dukay János.
- A kötelességemet teljesítettem – mondta a Kopasz Milivoj.
- Most is szemét ember vagy – mondta Dukay János.
Milivoj ekkor már egyáltalán nem volt kedélyes és barátságos.
- Nem tűröm, hogy így beszéljenek velem – mondta.
- Hagyd békén ezeket az asszonyokat – mondta Dukay János.
- Túl kicsi és túl gyöngé vagy ahhoz, hogy parancsolgass nekem – mondta Kopasz Milivoj.

A nagydarab Dukay János megragadta Milivoj mellén a kék inget és teljes erőből a vaskapuhoz kente a rendőrtisztet.

A nehéz kapu nagyot dördült, Kopasz Milivojnak megrogyantak a lábai, jobb kezével a pisztolya körül kotorászott és krákogva azt mondta:

- Lelőhetnék most.

- Nem fogsz lelőni – mondta Dukay János. – És többet ne gyere ide.

Milivoj ekkor rogyadozó lábakkal bement a kapun, Dukay János megsántikálva elindult vissza a kuglipálya felé. Mi is utánamentünk, és velünk jött a szakállas Dimitrij is.

Azon az éjszakán már nem hallatszott lárma a Torontál nővérek házából, és a környékbeli kutyák is megnyugodtak.

V.

Ezután egy hétig, vagy talán tovább is csöndesek voltak az éjszakák a faluban, a Torontál nővéreknek sem voltak már vörösek a szemeik és megtanultak ismét mosolyogni esténként. A hívek kevesebbet panaszkodtak rájuk a templomban, a szülők sem tiltakoztak az iskolában, Fodó tanár úr békésen sakkozott a viharlámpa alatt Berecz plébánossal, és gyónáskor én sem idegesítettem Berecz plébánost öldöklési szándékaimmal, egyetlen valamirevaló bűnöm egy jóízű verekedés volt, valamelyik este ugyanis Burai J., Szivel Sanyi és én ráfutottunk Toma Gyuriékra, a Szentháromság-szobornál, ők öten voltak, mi csak hárman, de mi akkor a Torontál nővérektől jöttünk igen szerelmesen, erősnek éreztük magunkat, keményen összeverekedtünk Toma Gyuriékkal, és tényleg erősek voltunk, mert megfutamtítottuk őket, ezt a bűnömet majdnem büszkén vallottam be gyónáskor, Berecz plébános természetesen megbocsátott nekem, és én akkor vasárnap reggel megnyugodott lélekkel vettem magamhoz az oltáriszentséget, és amikor fölnéztem a Kórusra, úgy láttam, mintha még a Tengerész is megbékélt volna velünk, elégedetten fújtatta az orgonát, a hívek meg buzgón énekeltek, talán el is felejtették, hogy nemrégén még rosszfajta nőknek nevezték a Torontál nővéreket. Mindezt tulajdonképpen Dukay Jánosnak köszönhattuk, ezért minden nap rendszeresen betértünk a kuglipályára, állígtattuk a bábukát, és elégedetten láttuk, hogy a nagydarab Dukay János továbbra is jó formában van, nem győzheti le őt senki, a kopasz rendőrtisztet is erőteljesen a vaskapuhoz kente, a kugligolyókat is erőteljesen dobálta, a fabábuk nagyokat koppanva repültek szerteszéjjel, és hiába fogadkozott Balla István minden nap, hogy hamarosan ő lesz a bajnok és elnyeri Dukay János pisztolyát is, Dukay János rendületlenül tarolt a kuglipályán.

A Torontál nővérek kertje meg szépen zöldellt, Dimitrij, az orosz katonaszökevény lelkesen dolgozott az ásójával, mi is segítettünk neki, amennyire tudtunk, Márta és Zsuzsanna gondosan gyomlálták a kertet, sőt az egyik délutánon még a bolond Elvira is kijött a házból, szemei szinte egyáltalán nem voltak füstösek, és azon a délutánon egyáltalán nem félt a hosszú szakállú és hosszú hajú Dimitrijtől, mert azt mondta neki:

- A kastély körül mindig sok szép virág nyílt. Kora tavasztól késő őszig virágok nyíltak, de egy csúnya, esős napon az emberek letaposták a virágokat, és csak sár maradt mindenfelé.

- Ültethetünk virágokat is a kertbe, ha a tanárnők úgy kívánják - mondta Dimitrij.

- Szép kis kápolna is volt a kastély mellett - mondta Elvira. - Minden reggel imádkozni mentünk a kápolnába, de egyszer azt mondták, hogy a tanárnők nem imádkozhatnak.

- Én a temetőben szoktam imádkozni - mondta Dimitrij. - Itt nagyon csendes a német temető és a zsidó temető. Ott szoktam néha imádkozni.

- A kápolna mellett is volt egy kis családi temető - mondta Elvira. - Virágokat vittünk a sírokra, de aztán letaposták a virágokat és a sírköveket is ledöntötték, pedig nagyon szép márvány sírkövek voltak.

- Valamikor én is faragtam sírköveket - mondta Dimitrij. - Márványból és terméskőből. És mindig szerettem a temetőket.

- Itt a kertben nem állíthatunk fel sírköveket, mert nincsenek halottaink - mondta Elvira.

Ezután Elvira visszament a házba, de mi még így is örültünk, hogy egyszer kimerészkedett a kertbe, és hogy szóba állt Dimitrijel, nem bántuk, hogy szomorú dolgokról beszélgettek, fontosnak tartottuk, hogy egyáltalán beszélgettek, Dimitrij is meglepően bőbeszédű volt, ezt is jó jelnek tartottuk, ez is hozzátartozott ahhoz, hogy megint megszépült a tavasz.

Aztán egy este ismét megjelent a rendőrtisztek terepjáró gépkocsija és megállt a Torontál nővérek háza előtt. Milivojék meg borosüvegekkel és hangoskodva bevonultak a házba és ismét felriasztották a falut, mert csakhamar jókedvűek lettek, énekeltek, velük énekeltek a Torontál nővérek is, Elvira meg hangosan zongorázott, teljesen megfellelkezett a csendes éjszakákról és arról, hogy milyen barátságosan elbeszélgetett Dimitrijel egy szép tavaszi délutánon.

Mi hárman természetesen azonnal elmentünk a kuglipályára. Dukay János és Balla István komor arccal és majdnem ünnepélyesen versengtek, Dukay János most is messzemenőleg jobb volt.

- Visszajöttek a bőrkabátosok - közölte majdnem fuldokolva Burai J. - Rézszen ordítoznak és kínozzák a Torontál nővéreket.

- Ne zavarjátok most - mondta Balla István. - Az ujjaim egyre rugalmasabbak, érzem, hogy hamarosan én leszek a kuglibajnok. A kőhordásban is törekedtem, ott is végül én lettem a legjobb, ezért másfél évet eltöröltek

a büntetéséből. És a nádvágiók között is a legjobb lettem, mire elolvadt a jég. Ezen a télen megint én leszek a legjobb nádvágó, és ha errefelé is lennének kősziklák, a kötőrésben és a kőhordásban is legjobb lennék.

– A Torontál nővéreket most már biztosan kiűzik a faluból az emberek – mondta kétségbeesetten Burai J.

A kuglizók hallgattak, dobálták a golyókat, nem törődtek velünk és a Torontál nővérekkel. Később azonban Dukay János mégis megjegyezte:

– Kemény legény a Kopasz Milivoj. Szemét ember, az igaz, de kemény legény. Talán többször is a vaskapuhoz kellett volna döntenem. Bár azt hiszem, hogy még akkor is visszajött volna.

– Általában kemény legények ezek a bőrkabátosok – mondta Balla István. – De a börtönőrök, ott azon a sziklás szigeten szintén kemény legények voltak. Kíméletlenül hajszoltak bennünket, nem volt könnyű a kedvükbe járni. Csak a legjobb fegyvereket nem bántották. De nekem sikerült a legjobbnak lennem.

Dukay János megdörzsölte szétlőtt, fájós térdét és megkérdezte Balla Istvántól:

– Játszunk egy komoly meccset?

– Játszunk – mondta Balla István. – Ma este legyőzlek.

– Nem hiszem – mondta rosszkedvűen Dukay János, aztán ránk mordult.

– Menjetek állogatni a bábukat.

Elmentünk a pálya végére, a helyükre raktuk a sima fejű fabábukat és vártuk a komoly meccset. Dukay János és Balla István komolyan versengtek, láttuk ezt onnan messziről is, a pálya végéről. Dobálták a kugligolyókat, krétával vonalakat húztak egy kopott fatáblára, aztán megint a golyókat dobálták, nem szóltak egymáshoz egy szót sem, csak a kugligolyók dübörgését és a fabábuk csattogását hallottuk, időnként messziről énekszót is hallottunk. És Balla István ezen az estén legyőzte Dukay Jánost. Amikor befejeződött a meccs, Balla István vastag fehér vonalat rajzolt a táblára és ragyogó arccal közölte:

– Elnyertem a pisztolyodat.

– Elnyerted – mondta Dukay János, és fájós térdét simogatta.

* * *

Késő éjszakáig hallatszott az énekszó a Torontál nővérek házából, majdnem hajnalodott már, amikor a bőrkabátosok kijöttek az utcára, az utcán is jókedvűek voltak, és jókedvűen ültek be a terepjáró gépkocsiba. Majdnem hajna-

lodott már, de még sötét volt, a gépkocsi elindult, majd felgyorsult az utcában, és ekkor valaki a sötétből háromszor rálőtt. A három golyó közül egy a Kopasz Milivoj fejét súrolta, a másik a hátsó ülésen ülő rendőrtiszt vállába fúródott, a harmadik kilyukasztotta a kocsi bal első gumiabroncsát, a gépkocsi megperdült, lefutott az útról és nekiment az eperfának. A rendőrtisztek meghorzsolódtak, de valahogy kikászálódtak a kocsiból, elővették a pisztolyaikat, a sötétben azonban nem láttak senkit, nem lövöldözhettek senkire.

Reggelre már az egész falu tudott az esetről, természetesen mi is hallottunk róla, kora reggel már a kuglipályán voltunk, és ott volt Dukay János is, de nem akart az éjszakai lövöldözésről beszélni, másról sem akart beszélni, dobálta a kugligolyókat és úgy viselkedett, mintha a kuglizás lenne a legfontosabb dolog a világon, közben azonban bizonyára a rendőröket várta. És jöttek is a rendőrök csakhamar. Palkovics, a falu kis töpörödött rendőrfőnöke jött elől igen kedvetlenül, általában mindig rosszkedvű volt, mint aki nem szereti a munkáját, valójában azonban kedvelte a rendőrfőnökösködést, és az emberek azt mesélték, hogy apró emberke létére is hatalmas pofonokat tud adni. Mögötte két egyenruhás rendőr lépkedett, azok mögött meg Milivoj jött bepólyált fejjel.

- Gyerekek, ti menjeteek innen - mondta unottan Palkovics. - Menjeteek az iskolába és tanuljatek szorgalmasan, hátha rendes ember lesz belőletek. Mi most olyan emberekről fogunk beszélgetni, akik éjszakánként nem viselkednek rendesen.

- Maradjanak csak itt a gyerekek - mondta Milivoj. - Ők is látták mindhárman, amikor Dukay a múltkor rám támadt.

Így hát ott maradtunk, Palkovics meg Dukay Jánoshoz fordult.

- Megmutatnád a pisztolyodat? - kérdezte barátságosan.

- Nincs pisztolyom - mondta Dukay János.

- Van pisztolyod - mondta Palkovics, és megint nagyon rosszkedvű lett. - Tudjuk, hogy van pisztolyod, még a háborúból hoztad haza.

- Ez igaz - hagyta rá Dukay János. - A háborúból hazahoztam egy pisztolyt és egy csomó érdemrendet, de a pisztolyom már régen elkallódott, vagy ellopta valaki, úgyhogy csak az érdemrendjeim maradtak meg.

- Minket a pisztoly érdekel - mondta Palkovics. - Megnézegetjük, megvizsgáljuk, hogy lőttek-e vele mostanában, ha kiderül, hogy nem lőttek vele, gyorsan elmegyünk innen, te meg nyugodtan kuglizhatsz tovább.

- Így is nyugodtan kuglizom - mondta Dukay János. - Pisztolyom pedig nincs.

– A múltkor megfenyegetted a rendőrtiszteket – mondta Palkovics.
– Én csupán azt javasoltam nekik, hogy ne jöjjenek többet a falunkba – mondta Dukay János. – Nyugtalanították az embereket és a kutyákat.
– Rám támadtál – mondta a bepólyált fejű Milivoj. – Ezek a gyerekek is látták.

– Sötét volt – mondta ekkor Burai J. – Mi csak valami dulakodásfélét hallottunk, de nem láttunk senkit.

– Hazudsz! – förmedt rá Milivoj. – Nagyon is jól láttátok, hogy rám támadt.

– Nem pisztollyal támadtalak meg – mondta Dukay János. – És én nem szoktam sötétből lövöldözni az emberekre.

Milivoj ezen elgondolkozott egy kicsit, aztán azt mondta Palkovicsnak:

– Régóta ismerem a Dukayt. Lehet, hogy mégsem ő lőtt ránk az éjjel.

Hirtelen arra gondoltam, hogy a Kopasz Milivoj talán mégsem annyira szemét ember, mint ahogy eddig hittük.

Palkovics azonban nem hallgatott Milivojra, továbbra is Dukay Jánoshoz beszélt.

– Az éjjel rendőrtisztekre lőttek. Kettőt megsebesítettek, a harmadik is zúzódásokat szenvedett. A kocsijuk összetört. Ilyesmi még nem történt ebben a faluban. Gyorsan el akarjuk kapni a tettest. Tudjuk, hogy te megfenyegetted a rendőröket, és azt is tudjuk, hogy van pisztolyod, ha nem adod elő a pisztolyt, kénytelen leszek bekísérni a börtönbe.

– Tudom – mondta Dukay János.

– Nem szívesen teszem – mondta Palkovics.

– Azt is tudom – mondta Dukay János.

Kezébe vett még egy kugligolyót, megcélozta a bábukát, eldobta a golyót, elégedetten bólintott, mert elégedett volt magával, és azt mondta: – Mehetünk.

Dukay János sántikálva elindult, a rendőrök majdnem tanácstalanul mentek utána.

Ott maradtunk mi hárman, néztük az elárvult kugligolyókat és a ledöntött fabábukat, és nem tudtunk mit kezdeni magunkkal. Nem volt kedvünk iskolába menni, és nagyon sajnáltuk Dukay Jánost.

– Nem Dukay János lőtt az éjjel – mondta Burai J.

– Persze, hogy nem ő lőtt – mondtam. – Balla István elnyerte tőle a pisztolyát.

- Csakhogy Dukay János ezt sohasem fogja megmondani a rendőröknek - mondtam.

- Lehet, hogy meg fogják verni - mondta Szivel Sanyi. - Aztán elküldik követ hordani arra a sziklás szigetre.

Ekkor megérkezett Balla István. Részeg volt, szemei megdagadtak és véresek voltak, kicsit dülöngélt is és bambán vigyorgott ránk. Kezébe vett egy kugligolyót, méregette a súlyát, továbbra is vigyorgott és azt mondta:

- Nagyon vidámak voltak az éjjel a bőrkabátosok. Vidáman dudorásztak, amikor beszálltak az autójukba, de aztán nekimentek az eperfának, és akkor már nem voltak vidámak. Azt hiszem, véreztek is egy kicsit. Nem véreztek annyira, mint én, amikor napokon át vertek, de azért véreztek egy kicsit és már egyáltalán nem voltak vidámak.

- Az előbb itt jártak a rendőrök - mondtam.

- Mit akartak? - kérdezte szórakozottan Balla István.

- Bekísérték Dukay Jánost a börtönbe - mondta Burai J.

- Lehet, hogy megverik és aztán elküldik követ hordani arra a sziklás szigetre - mondta Szivel Sanyi.

Balla István bambán nézett ránk, de már nem vigyorgott.

- Miért? - kérdezte.

- Azt hiszik, hogy az éjjel ő lőtt rá a bőrkabátosokra - mondtam.

- Nem ő volt - mondta Balla István. - Tegnap elnyertem tőle a pisztolyát. Ti is láttátok.

- Láttuk - mondtam.

- Én lőttem rá a bőrkabátosokra - mondta Balla István.

- Sejtettük - mondta Burai J.

- Nincs joguk bántani a Dukayt! - kiabálta részeg harciasággal Balla István. - Nincs joguk köveket cipeltetni vele!

Ezután megpróbált gondolkozni, de nehezen ment neki. Méregette a kugligolyó súlyát, csóválta a fejét, és igen sűrűn pislogott dagadt szemeivel. Később valamelyest lecsöndesedve, de még mindig harciasan kijelentette:

- Most hazamegyek a pisztolyért és aztán pisztollyal megyek be a rendőrségre. Az éjjel tulajdonképpen nem láttam, hogy mennyire véreztek a bőrkabátosok. De most nappal van, és most látni fogom. Dukay János meg ki fog jönni a börtönből.

* * *

Balla István komolyan gondolta, hogy pisztollyal bemegy a rendőrségre és belelő néhány rendőrbé, de egyelőre csak a kugligolyó volt a kezében, azzal indult volna el, de mi elálltuk az útját.

- Ne menjen sehova - mondta Burai J. - Dukay Jánosnak rengeteg érdemrendje és háborús kitüntetése van, vele nem bánhatnak úgy, mint az el-lenséges ügynökkel.

- Ezenkívül semmit sem tudnak rábizonyítani - mondtam. - Legfeljebb faggatják majd néhány napig, aztán kiengedik a börtönből.

- Lehet, hogy mégsem viszik el a sziklás szigetre - mondta Szivel Sanyi.

Magunk sem voltunk meggyőződve teljesen arról, amit ott hirtelenében elhadarásztunk Balla Istvánnak, és őt sem győztük meg, mert azt mondta:

- Dukay János sohasem dolgozott kőtörőben és sohasem hordott követ. Meghalna ott a szigeten. Ezt nem engedhetem meg. Inkább elmegyek én a szigetre, én már tudom, hogyan kell túlélni a kőhordást.

- Magát nem fogják még egyszer elvinni a szigetre - mondta Burai J. - Ha pisztollyal bemegy a rendőrségre, azok ott helyben lelövik, mint a kutyat.

Balla István mintha kezdett volna lassan kijózanodni, de azért még szívóskodott.

- Mielőtt agyonlőnének, én is lelövök közülük néhányat, és látni fogom a vérüket - mondta.

- Dukay Jánosnak nem tetszene, ha ilyesmit csinálna - mondta Burai J.

- Miért nem tetszene neki? - kérdezte Balla István.

- Ha magát lelövik, nem lesz kivel kugliznia - mondta Burai J. - Az egész faluban nem lesz egyetlen komoly ellenfele sem.

Balla István most már valamivel tisztább fejjel gondolkozott, a kuglipályához sétált, előrehajolt és eldobta a golyót. Gyatra dobás volt, a kugligolyó kanyargósan szédelgett végig a pályán és bágyadtan koppant a falon a pálya túlsó végén.

- Nem vagyok formában - mondta Balla István. - Tegnap este legyőztem a Dukayt, de most egyáltalán nem vagyok formában.

- Gyakoroljon - javasoltam neki. - Gyakoroljon minél többet, hogy formába lendüljön, mire Dukay János kijön a börtönből.

Balla István elnézegetett bennünket meg a kugligolyókat és megkérdezte:

- Gondoljátok, hogy a rendőrök nem fogják megverni a Dukayt?

- Nem merik bántani - mondta Burai J. - Rengeteg háborús érdemrendje van. Hamarosan kiengedik.

- Hát jó - sóhajtotta Balla István. - Várok néhány napig, de ha megverik a Dukayt, bemegyek a pisztollyal a rendőrségre.

- Maradjon itt a kuglipályán és gyakoroljon minél többet - mondta Burai J.

- Rendben van, várok néhány napig - mondta Balla István és már majdnem józanon szemlélgette a kugligolyókat.

Magára hagytuk, reméltük, hogy nem csinál semmilyen őrültséget, bár nem lehettünk benne egészen biztosak. Rosszkedvűen mentünk el az iskolába, ott is majdnem mindenki rosszkedvű volt, különösen Fodó tanár úr, azt hiszem ivott is már reggel, nem olyan sokat, mint Balla István, de biztosan ivott valamennyi pálinkát, mert akadozó nyelvvvel nagyon pocsek történelemórát tartott nekünk.

Rosszkedvű maradt a napunk délután is, amikor elmentünk a Torontál nővérekhez. A kertben csak Dimitrijt találtuk, ő sem csinált ott semmit, a kert közepén ült, lógatta a fejét, és amikor megálltunk előtte, azt dűnnyögte a szakállába:

- A tanárnők elmennek.

- Honnan tudod? - kérdeztem.

- Nem érdekli őket már a kert - mondta Dimitrij. - Ki sem jöttek a házból egész nap.

- Majd kijönnek holnap - mondtam.

- Le kellett volna csapnom az ásóval azt a kopasz fejűt - mondta Dimitrij. - Akkor a tanárnők itt maradtak volna és én szép kertet csináltam volna nekik.

- Nem biztos, hogy elmennek - mondta Burai J.

- Elmennek - bizonygatta Dimitrij. - Én meg majd visszamegyek a temetőbe. Lehet, hogy kifaragok magamnak egy sírkövet. Csak még azt nem tudom, hogy hol állítsam fel a sírkövet. A zsidó temetőben vagy a német temetőben? Nagyon szép, csöndes hely mind a kettő. Kár, hogy nincs itt egy orosz temető.

- Ne beszélj hülyeségeket - mondta idegesen Burai J. - Dolgozz inkább valamit a kertben és ne lógasd a fejed.

- Szeretem a tanárnőket - dűnnyögte Dimitrij és nem mozdult meg, hogy dolgozni kezdjen.

- Mi is szeretjük a tanárnőket - mondta Szivel Sanyi.

Othagytuk a búslakodó Dimitrijt és bementünk a házba. A Torontál nővérek a fehér asztal mellett ültek, hallgattak, a szemük vörös volt, ránk néz-

tek, tudomásul vették, hogy megérkeztünk, de nem látszott rajtuk, hogy örülnének nekünk, és nem szóltak hozzánk egy szót sem. Leültünk az asztalhoz és mi is hallgattunk egy sort. Aztán Burai J. már nem bírta tovább a hallgatást és kifakadt:

- Dimitrij azt mondja, hogy el akarnak menni innen.

Márta megsimogatta a fehér asztalterítőt és csöndesen azt mondta:

- Hamarosan elkezdünk csomagolni.

- Miért? - kérdeztem.

- Azok után, ami az éjszaka történt, el kell mennünk innen is.

- Dehát maguk nem tehetnek semmiről - mondta Burai J. - És a bőrkabátosok már nem jönnek többet ide. A kopasznak be van kötve a feje, annak a másiknak átlótték a vállát, és a harmadik is alaposan összeverte magát. Nem fognak többé visszajönni.

- Visszajönnek - mondta Zsuzsanna. - Mindig visszajönnek.

- Olyan helyre menjünk, ahol nem találunk meg és nem bántanak bennünket - mondta ekkor a bolond Elvira. - Keressünk egy olyan kastélyt, ahol senki sem talál meg bennünket.

Erre Szivel Sanyi ostobán azt mondta:

- A rendőrség mindig megtalálja azt, akit keres.

- A világ legjobb rendőrsége - mondta Zsuzsanna, és lehajtotta a fejét, mint Dimitrij odakint a kertben.

- Ma este nem málnát iszunk - mondta Márta. - Ma este zsályateát iszunk. Megvárjuk, amíg bealkonyodik, és akkor főzök zsályateát. Amikor először bejöttetek hozzánk, akkor is zsályateát ittunk.

VI.

Így hát elüldögéltünk hatan ott a fehér asztal mellett, hatan hatfelé gondolkoztunk, senki sem volt jókedvű közülünk, én ugyan megpróbáltam vidám dolgokra gondolni, megpróbáltam felidézni azt az estét, amikor egyszer régen zsályateát ittunk itt, Hans Joachim Schröder nagy házának nagy nappali szobájában, és szerelmesek voltunk és talán boldogok is, de minduntalan eszembe jutott, hogy a zsályateától akkor is émelygett egy kicsit a gyomrom, meg aztán megjelent Helmuth Schröder is, akinek egyáltalán nem örültünk akkor, bár ő a maga katonás módján módfelett udvariasan viselkedett, de mégis elrontotta az esténket, mint ahogy a legtöbb szép este elromlik a legfehérebb asztalok mellett is, a mai este meg már eleve rossznak ígérkezett, és én tudtam, hogy a zsályatea ezúttal émelygősebb lesz, mint bármikor. Lehet, hogy a többiek is erre gondoltak, és ezért nem voltak jókedvűek. Ilyen szomorú hangulatban esteledett ránk, és amikor megjött a sötétség, egyáltalán nem csodálkoztunk, hogy ismét kopogtattak az ajtón halkán és udvariasan.

Márta fölkelt és úgy ment ajtót nyitni, mint aki régóta arra vár, hogy valaki teljesen elrontsa ezt az amúgy is rossz esténket. Ezúttal is egy jóvágású, szőke fiatalember állt az ajtó előtt, az első pillanatban azt hittük, hogy ismét Helmuth Schröder jött el érzékenykedni, de aztán gyorsan felismertem, hogy ez Dietrich, az idősebb Schröder testvér, valamivel még egyenesebb derékkel és még katonásabb tartással állt ott az ajtóban, mint annak idején az öccse, és mellette állt Korniss Flóra is, a szép zsidó fiatalasszony, ő ezúttal meglepően jókedvű volt, pedig a háború után szinte sohasem láttuk jókedvűnek, de most jókedvűen mosolygott a délceg, szőke férfiú mellett.

– Ez itt Dietrich Schröder – mondta. – Szeretné még egyszer megnézni a szülői házat. Megengedik?

– Természetesen – mondta Márta. – Jöjjenek be.

Bejöttek a nappali szobába, Zsuzsanna fölemelte a kezét, az asztal mellé mutatott, hellyel kínálta őket, de csak Korniss Flóra ült le, Dietrich állva maradt, alaposan körülnézett a szobában, Korniss Flóra meg őt nézte és mosolygva azt mondta:

- Dietrich mindig nagyon helyes fiú volt. És nagyon helyes német katonatiszt volt. Kár, hogy én sohasem kedveltem a német katonatiszteket.

- Megnézhetem a többi szobát is? - kérdezte Dietrich Schröder.

- Tessék, nézzen körül nyugodtan - mondta Márta. - Ez tulajdonképpen a maga háza.

- Sohasem lesz már az én házam - mondta Dietrich Schröder, és a zongora mögött átment egy másik szobába.

- Négy napja rejtőzködik már nálam - mondta Korniss Flóra. - Minden este megnézte az apja sírját, most megnézi a szülőházát, aztán átszökik a határon. Vigyáznia kell, a rendőrség csúnyán elbánná vele, ha elkapnák. Szerencsére, senkinek sem jutna eszébe, hogy éppen én rejtegetek egy volt német katonatisztet.

- Minket sohasem bántottak a német katonatisztek - mondta a bolond Elvira. - A bőrkabátosok meg az oroszok sokszor bántottak bennünket, de a németek nem.

- Engem viszont a német katonatisztek bántottak igen sokszor - mondta Korniss Flóra.

- Zsályateát készültem főzni - mondta Márta Korniss Flórának. - Kérnek maguk is?

- A zsályatea meggyógyítja a gyulladásokat a szájüregben - mondta Szivel Sanyi.

- Kérek zsályateát - mondta Korniss Flóra és Szivel Sanyihoz fordult. - Nekem állandóan szájüreggyulladásom van, fiam. A gyűjtőtáborban kiverték a fogaimat, és a műfogsoromtól állandóan szájüreggyulladásom van.

Márta kiment a konyhába, és mire megfőzte és kitöltötte a teát a sárkányos csészékbe, Dietrich Schröder is előkerült, és leült mellénk az asztalhoz. Elégedetten és hálásan kortyolt a teából és azt mondta:

- Örülök, hogy ilyen szépen rendben tartják a házat. Mindig büszke voltam erre a házra, és valamikor egészen boldogan éltünk itt.

- Néha mi is boldogan éltünk itt - mondta Zsuzsanna. - De hamarosan el kell mennünk.

- Hallottam, hogy botrányba keveredtetek - mondta Korniss Flóra. - Dukay János az éjjel rálőtt a rendőrtisztekre. Miattatok tette?

- Lehet, hogy miattunk tette - mondta Zsuzsanna.

Korniss Flóra elgondolkozva nézett teáscsészéje fölé a Torontál nővérekre és azt mondta:

- Sohasem kedveltem a német katonatisztek. De a rendőrtiszteket sem kedvelem.

- Nem Dukay János lövöldözött tegnap éjjel - mondta Burai J.

- Hát kicsoda? - kérdezte Korniss Flóra.

- Balla István - mondta Burai J.

- Akkor miért nem őt tartóztatták le? - kérdezte Korniss Flóra.

- Dukay János sohasem fogja elárulni a barátját - mondta Burai J. - Inkább megrohad a börtönben.

- Vagy köveket fog hordani egy ronda, sziklás szigeten - mondta Szivel Sanyi.

Korniss Flóra hosszasan eltöprengett.

- Dukay János mindig nagyon rendes volt. A háború után nem engedte, hogy kifosszák a házamat, ahol valamikor én is boldog voltam és titokban szerelmes is - mondta, és lassan Dietrich Schröderhez fordult és megkérdezte tőle: - Voltak tisztességes német katonák a háborúban?

- Voltak - mondta Dietrich Schröder.

- Mit csinálna egy tisztességes német katonatiszt, ha meg kellene mentenie egy jóra való, rendes embert? - kérdezte Korniss Flóra és hozzáfűzte: - Én is hordtam köveket a gyűjtőtáborban. Nagyon nehéz munka volt.

Most Dietrich Schröder töprengett hosszasan, és végül azt mondta:

- Jelentkezhetnék a rendőrségen. Egyből elhinnék, hogy én lőttem rá a rendőrtisztekre.

Korniss Flóra elnevette magát.

- Ennyi tisztességet azért nem várunk el egy német katonatiszt-től - mondta. - De írhatnál egy levelet a rendőrségnek, amelyben bevallod, hogy te követted el a merényletet, a levelet nálam hagynád, és amikor átszöktél a határon, feladsz nekem egy táviratot, mondjuk ezzel a szöveggel, hogy: „Titokban mindig szerelmes voltam beléd.” És akkor én postáznám a levelet.

- Ma este megírom a levelet - mondta Dietrich Schröder.

- Lehet, hogy még a távirat megérkezése előtt postára adom - mosolygott gúnyosan Korniss Flóra.

- Nem hiszem - mondta Dietrich Schröder.

- Miért?

- Valamikor titokban szerelmes voltál belém.

- De ma már nem vagyok szerelmes beléd. Még titokban sem.

– Akkor is megírom a levelet – mondta Dietrich Schröder. – És majd táviratozom.

Korniss Flóra most megint a Torontál nővérekre nézett.

– Ez talán rajtatok is segit majd – mondta.

A Torontál nővérek vörös szemekkel néztek vissza és nem válaszoltak.

Korniss Flóráék ezután megköszönték a teát és elbúcsúztak. Az ajtóban Dietrich Schröder visszafordult és azt mondta:

– Szeretnék egy szép sírkövet állíttatni az apámnak. Van itt a faluban rendes kőfaragómester?

– Van – mondtam. – Dimitrij kitűnő kőfaragómester.

– Az az örült szakállas orosz? – kérdezte Korniss Flóra.

– Nem örült – mondtam. – Csak néha furcsán viselkedik és kitűnő kőfaragó.

– Balla István is segíthetne neki – mondta Szivel Sanyi. – Ő is kiválóan ért a kövekhez.

– Majd beszélek velük – mondta Korniss Flóra.

Becsukták az ajtót és eltűntek a sötétben.

Dietrich Schröder még akkor éjjel elindult a határ felé. Úgy látszik, hogy gyorsan átjutott az országhatáron és táviratozott is gyorsan.

Dukay János három nap múlva már kijött a börtönből. Egyenesen a kuglipályára ment és azon nyomban lejátszott egy komoly meccset Balla Istvánnal. Dukay János természetesen fölényesen győzött és visszanyerte a pisztolyát.

* * *

A Torontál nővéreknek azonban el kellett menniük a faluból. A tantestület döntött így egy csillagos, tavaszi estén. A tantestület ülésén részt vett a párttitkár és a falu elnöke is, és igen sokáig tanácskoztak a Torontál nővérek erkölcssten viselkedéséről, amely általános felháborodást váltott ki a faluban, megemlítettek a rendőrtisztek ellen elkövetett merényletet is, de erről nem sokat beszéltek, mert sehogyan sem tudták összehozni Dietrich Schröder lövöldözését a Torontál nővérek erkölcssten viselkedésével.

Sokáig tartott a tanácskozás, Burai J., Szivel Sanyi és én egy ideig a Szent-háromság-szobornál üldögéltünk, a csillagokat néztük és Fodó tanár úrra várakoztunk, Fodó tanár úr megígérte nekünk, hogy a tantestület ülése után elmondja, hogy milyen sors vár a Torontál nővérekre, de Fodó tanár úr

sokáig nem jött, így aztán lementünk a kuglipályára és állígtattuk a fabábukat Dukay Jánosnak és Balla Istvánnak, ők ezúttal is komoly meccseket játszottak, folyton Dukay János győzött, de emiatt már Balla István nem idegeskedett, azt hiszem csak amúgy, megszokásból kugliztak, tulajdonképpen ők is Fodó tanár urat várták. Helyette előbb Dimitrij érkezett meg ásóval a vállán, de ezen nem csodálkozott senki. Dimitrij megkérte Balla Istvánt, hogy segítsen neki sírboltot csinálni és sírkövet faragni Hans Joachim Schrödernek. Balla István szabódott, mondván, hogy egy életre elege lett a kövekből, az ujjai még mindig merevek egy kicsit a kőhordástól, Dimitrij azonban nem mozdult el mellőle, türelmesen várta, hogy Balla István meggondolja magát, de az is lehet, hogy ő is tudta, hogy Fodó tanár úr ide fog jönni a tantestületi ülés után.

Aztán végre megérkezett Fodó tanár úr. Már messziről látszott az arcán, hogy baj van. Kedvetlenül ment oda a kuglipályához, leült, Dukay Jánosék abbahagyták a kuglizást, mi is odafutottunk és körülvettük Fodó tanár urat. Ő fölemelte a kezét és ránk mutatott:

- Holnap reggel ismét bútorokat fogtok cipelni. Az egész osztályomat oda kell rendelnem a Torontál nővérek házához, teherautóra rakjátok a bútorait és elbúcsúztok tőlük.

- El kell menniük? - kérdeztem.

- Igen - mondta Fodó tanár úr.

- A Torontál nővérek nem rosszfajta nők - mondta Burai J.

- Tudom - mondta Fodó tanár úr.

- Miért nem mondta ezt a tantestület ülésén? - kérdezte szemrehányóan Burai J.

- Elmondtam ott is - mondta Fodó tanár úr majdnem mentegestőzve. - Sőt mások is elmondták. De a párttitkár és az elnök kérlelhetetlen volt. Azt állították, hogy a Torontál nővérek megbolygatták a békés falu nyugalalmát, viselkedésükkel felháborították a lakosságot és véres tragédiát okoztak.

- Dietrich Schröder lőtt rá a bőrkabátosokra - mondta Burai J. - És Dietrich Schrödernek nincs semmi köze a Torontál nővérekhez.

Dukay János és Balla István összenéztek, és Dukay János azt mondta:

- Dietrich Schröder pontosabban is célozhatott volna. Ennyit igazán elvártunk egy német katonatisztól.

- Nagyon sötét volt azon az éjszakán - mondta Balla István.

- A lövöldözésről csak mellékesen beszéltek - mondta Fodó tanár úr. - Főleg az éjszakai lármázások miatt ítélték el a Torontál nővéreket.

- És ők mit szóltak? - kérdezte Burai J.

- Zsuzsanna nem szólt egy szót sem - mondta Fodó tanár úr. - Ő csak ült, hallgatott és látszott rajta, hogy jó előre tudja, hogy mi lesz a sok fecsegés vége. Márta viszont sokat beszélt. Elmesélte, hogy a háború előtt nagyon gazdagok voltak. Egy szép kastélyban laktak. A kastélyban szép bútorok és szép festmények voltak, a kastély körül meg erdő és gazdagon termő szántóföldek. A háború alatt német tisztek látogatták őket, Elvira zongorázott nekik, és a német tisztek sokszor ott ebédeltek náluk a kastélykertben. Már akkor elég rossz hírbe keveredtek. Aztán a német tisztek elmenekültek és megjöttek a partizántisztek, akik már értesültek a Torontál nővérek hazafias viselkedéséről. Ezért igen gorombán viselkedtek velük, Elvira akkor bolondult meg, a vőlegényét börtönbe zárták, Zsuzsannának akkor sérült meg a csípője, csak Márta maradt épségben, ő volt közöttük a legokosabb, ő gyorsan belenyugodott a sorsába. Később jött az orosz felszabadító hadsereg is, az orosz tisztek is elég durván viselkedtek.

- A katonák mindig durván viselkednek a nőkkel - jegyezte meg Dimitrij.

- Téged is azért vertek félholtra a parasztok - mondta szinte gyűlölködve Szivel Sanyi.

- Én szeretem a tanárnőket - mondta Dimitrij. - Sohasem bántottam volna őket.

Fodó tanár úr folytatta:

- A kastélyt természetesen elvették tőlük, és ők mentek egyik faluból a másikba földrajzot, fizikát és számtant tanítani. Csakhogy az egykori partizántisztek immár bőrkabátos rendőrtisztként mindenhová utánuk mentek. Tudták, hogy a Torontál nővéreknél hangosan és jóízűen lehet mulatni, szépen megnevelték őket, Elvira elborult elmével is kedvükre zongorázott, Márta és Zsuzsanna énekelt, mindketten szépen énekeltek.

- Szófogadóak voltak - mondta Szivel Sanyi. - De egyáltalán nem rosszfajta nők.

- Nem rosszfajta nők - hagyta rá Fodó tanár úr. - De a falusi emberek nem szeretik az éjszakai lármázást, és nem szeretik, ha gyerekeiket duhajkodó tanárnők tanítják földrajzra, fizikára és számtanra.

- A Torontál nővérek féltek a bőrkabátosoktól - mondta Burai J. - Nem azért énekeltek, mert jókedvük volt, hanem azért, mert féltek.

- A bőrkabátosok mindenütt megtalálták őket és jóízűen mulattak velük. A Torontál nővérek meg folyton költözködtek. Bútoraik egyre fogyatkoztak, a kínai porcelánok is összetörték, lehet, hogy holnapra is megfogyatkoznak már a bútoraik, de reggel indulniuk kell valahová, Zsuzsanna ezt jól tudta, ezért nem szólt egy szót sem ma este. Tulajdonképpen Márta is hiába beszélt. A párttitkár és a falu elnöke nagyon szigorú volt. És Koller Lajos igazgatót is meggyőzték. Ő is szigorúan és elítélően szólt a Torontál nővérek erkölcstelen viselkedéséről. Így hát reggel megint elköltöznek valahová, persze előbb-utóbb ott is megtalálják őket és megint hangosak és jókedvűek lesznek éjszakánként.

- Le kellett volna csapnom az ásóval azt a kopasz fejűt - motyogta Dimitrij. - Akkor itt maradtak volna a tanárnők és én gyönyörű kertet csináltam volna nekik. A körtefák máris nagyon szépen fejlődnek. Most majd sírkövet faragok Hans Joachim Schrödernek. Az a mérges zsidó asszony sok pénzt adott érte.

Balla István ekkor megkérdezte Dukay Jánost:

- Ma este már nem kuglizunk többet?

- Nem érdemes - mondta Dukay János. - Ma nagyon rossz estéd van.

- Segítek majd Dimitrijnek megcsinálni Hans Joachim Schröder sírkövét - mondta Balla István. - Ha valaki ért a kődarabok csiszolásához, hát én igazán értek hozzá.

Ezután Dukay János eloltotta a villanyt a kuglipályán és mi szétszéledtünk.

Másnap Fodó tanár úr osztálya felpakolta a Torontál nővérek bútorzatát és holmijait egy nagy, kopott teherautóra. Először a fényes zongorát raktuk fel a teherautóra, aztán az asztalokat, szekrényeket, székeket, ágyakat és a kínai porcelánt is. Végül a Torontál nővérek is felültek a teherautóra. Burai J. ekkor odament hozzájuk és azt mondta:

- A zsályatea nagyon jóízű volt. Sokáig fogunk még emlékezni az ízére. Zsuzsanna válaszolt a maga csöndes módján:

- Mindig örültünk, ha bejöttetek hozzánk esténként.

Elköltöztettük tehát a Torontál nővéreket. Elmentek valahová a kopott teherautóval, sohasem tudtuk meg, hogy hová mentek. Később sem hallottunk róluk.

Dimitrij és Balla István elkezdtek a kőveket gyűjteni és elkezdtek csinálni Hans Joachim Schröder sírboltját és sírkövét.

Akkor már nagyon a tavasz vége felé jártunk, fölmelegedett a föld, kizöldelt a nádas a folyó szélén, és zöld volt a fű is mindenfelé. Egy délelőtt az iskolaudvarban megszólítottam Vitkay Erzsit. Röviden elmondtam neki, hogy szerelmes akarok lenni belé. Meglepődött, de nem tiltakozott, mintha még tetszett is volna neki a dolog. Megkérdeztem tőle, hogy van-e fehér ruhája. Azt mondta, hogy van fehér ruhája. Burai J. is beszélt Galac Ibolyával és Szivel Sanyi is Bognár Arankával. Ezek a lányok is azt mondták, hogy van fehér ruhájuk.

Háborús fényképek nyomában

Nyugat felé megyünk Szabó Zoltán ósdi kocsiján, nem régen ezen az úton még tankok és egyéb hernyótalpas páncélos járművek zörögtek, a levegőben repülők zúgtak, a páncélosok sokat lövöldöztek arra nyugat felé, a repülők is leszórták a bombákat, a romos eredményt láttam már Szabó Zoltán kinagyított fényképein, nem volt nagy kedvem a helyszínre is elmenni, egyébként sem szeretek utazni az utóbbi időben, ha jobban meggondolom, valójában sohasem szerettem utazni, mindig csak megérkezni szerettem valahová, lehetőleg szép és izgalmas helyekre, bár jártam elég sokszor csúnya helyeken is, ahová jobb lett volna sohasem megérkezni, a háborús vidékre sem kíváncszom, de Szabó Zoltán ragaszkodott hozzá, hogy menjünk el a Süllő-szigetre és nézzük meg a három ősz hajú öregasszonyt nyomorúságos faházukban, ahonnan nem akarnak elmenni, és az én nevemet említették egy röpke beszélgetésben, lehet, hogy ők a Torontál nővérek, és én végtere is valamikor szerelmes voltam Zsuzsannába, az egyik Torontál nővérbe, igaz, hogy a Torontál nővéreknek akkor még nem volt ráncos az arcuk és a hajuk is hollófekete volt. Az ósdi gépkocsi betegesen köhög a tankok nyomdokain, néha befullad, ilyenkor abban reménykedem, hogy végleg elakadunk és majd keresünk valakit, aki hazavisz bennünket, Szabó Zoltán azonban lelkes és mindenhez ért, a fényképezőgépekhez is, a gépkocsikhoz is, különféle színű huzalokat kötözget össze és egy nagy csavarhúzóval mindig újra begyűjtja a kocsi motorját, így hát, ha akadozva is, megyünk tovább, és Szabó Zoltán mindvégig vidáman beszél, megpróbál engem is felvidítani, elmondja, hogy roppant csodálkozik, hogy én se nem őszülök, se nem kopaszodom, holott tudja, hogy elég viszontagságos napokat éltem át az utóbbi időben, ő viszont erősen kopaszodik, és ez néha bosszantja, bár nem túl-ságosan, ő jó természetű ember, örül az életnek és örül a jól sikerült fényképeknek, a jól sikerült fényképek láttán teljesen megelégedik a kopaszságáról. Erre én apámról és nagyapámról mesélek, elmondom, hogy ők sem őszültek meg és nem kopaszodtak meg a viszontagságos időkben, egészen öreg korukban ugyan megritkult és megfehéredett kicsit a hajuk, de még akkor is szép öregemberek voltak, abban viszont már nem vagyok biztos,

hogy én is szép öregember leszek. Vagyis megpróbálunk nem beszélni, vagy csak messziről beszélni erről az új háborúról.

De lassan már közeledünk a Duna felé, egyre több katonai járművel találkozunk, és terepszínű egyenruhás emberek állítják le rozoga kocsinkat, gyanakodva vizsgálgatnak bennünket és az iratainkat. Az irataink rendben vannak, Szabó Zoltán többször is hangsúlyozza, hogy én híres szerkesztő vagyok, egyik-másik egyenruhás talán hiszi is, ezek elmondják, hogy nagyon elővigyázatosnak kell lennünk, a napokban egy ellenséges csoport járt erre, fel akarták robbantani a Duna-hidat, szerencsére még időben elkapták őket, és bizonyára több száz éves börtönbüntetés vár rájuk, a megátalkodott ellenség azonban nem nyugszik, bizonyára újabb diverzánsokat fog bevetni a híd ellen. Erre én elmondom, hogy a régi háborúban itt még nem volt híd, a bátor felszabadítók csónakokon és dereglyéken keltek át a folyón, bátran megrohmozták a szőlősdombokat, ismertem is egy ilyen háborús hőst, szétlőtték a térdét, mégis kuglibajnok lett belőle, és ismertem egy másik háborús hőst is, aki kopaszra borotvált fejjel járta a világot, de az elővigyázatos egyenruhás embereket nemigen érdekelte a régi háború.

Ráhajtottunk a hídra, amelyet még nem robbantottak fel az ellenséges diverzánsok, itt is igazoltatnak bennünket, aztán átgördülünk a túlsó partra és befordulunk a Süllő-szigetre. A sziget nagy fái most nem zöldek, csupasz ágaik sötétbarnák, és olyan szárazaknak látszanak, mintha soha többé nem akarnának kiszöldellni. A faházak is sötétbarnák, körülöttük egyenruhás emberek ténferegnek. Egy rossz utazás után megint egy csúnya helyre érkeztem. És itt már senki sem hiszi el Szabó Zoltánnak, hogy én híres szerkesztő vagyok, és a fényképezést sem engedélyezik. Szabó Zoltán azonban még mindig lelkes, elindul megkeresni a három ősz hajú öregasszonyt, én megyek utána és nem vagyok benne biztos, hogy örülni fogok a találkozásnak, mögöttünk egy terepszínű szabadságharcos lépked, hosszú haja és hosszú szakálla van, első pillantásra egy szakállas orosz katonaszökevényre emlékeztet, de az orosz katonaszökevény ásót hordott a vállán és valahogy nagyon szomorú szakálla volt, a terepszínű harcos viszont puskát hord a vállán és szakálla fenyegetően meredezik ránk, szemmel láthatóan nem tetszik neki Szabó Zoltán lelkesedése és buzgósa.

Azután Szabó Zoltán hirtelen lecövekel és már egyáltalán nem lelkesedik. A nagy barna fák között egy faház üszkös maradékai látszanak. Kérdően nézünk szakállas kísérőnkre, ő a vállát vonogatja, azt mondja, hogy egy éjszaka leégett a faház. Bizonyára felgyújtották, jegyzi meg halkán Szabó

Zoltán, a szakállas mégis meghallja, de megint csak a vállát vonogatja és megismétli: hogy egy éjszaka leégett a kis faház, minden benne égett. Ezek szerint a zongora is, mondom Szabó Zoltánnak. A szakállas harcos erre elmosolyodik és azt mondja, hogy hála istennek, a zongora is elégett. Ennek mindenki örült, mert az egyik bolond öregasszony szinte éjjel-nappal csapkodta a zongorát, minél több katona jött a szigetre, ő annál hangosabban zongorázott, a másik kettő meg esténként énekelt a zongoraszó mellett, öreges, rezgő hangon. Tulajdonképpen bolond volt mind a három. A legbolondabb az volt, aki zongorázott, már véreztek az ujjai, de ő még akkor is csapkodta a billentyűket. A másik is bolond volt, aki állandóan a körtefákat nyesegette, hiszen ez a vizenyős talaj egyáltalán nem jó a körtefáknak. És bolond volt a harmadik is, aki alig tudott már járni, erősen sántított, mégis folyton a veteményeskertet kapálgatta.

Összenéztünk Szabó Zoltánnal. Igen, majdnem bizonyos, hogy a Torontál nővérek laktak itt, és aztán egy éjszaka rájuk gyújtották a faházat. Megkérdeztük, hogy mi történt az asszonyokkal. Ők kimenekültek a házból, mondja a fegyveres harcos. Egész éjszaka nézték az égő, parázsló faházat, reggel meg elmentek valahová a partra, a szőlősdombok közé. Az egyikük, talán a legbolondabb, azt mondta, hogy egy fehér falú kastélyba mennek, ahol senki sem fogja őket megtalálni. Nagyon messzire kell menniük, mert erre felé nincsenek fehér falú kastélyok.

Ezután a szakállas szabadságharcos, aki már egyáltalán nem emlékeztet orosz katonaszökevényre, felajánlja, hogy elkísér bennünket a parancsnokhoz, aki majd beszél nekünk egységük harci tevékenységéről, hiszen bizonyára azért jöttünk, hogy a harci tevékenységekről írjunk. Rábólintottunk, hogy igaza van.

Utószó

A szeretet vigasztaló ereje

GION NÁNDOR IFJÚSÁGI REGÉNYEIRŐL

Gion Nándor életművének fontos és integráns részét alkotják az ifjúsági regényei. Nem könnyű azonban meghatározni, hogy pontosan mely művei is tartozhatnak ebbe a csoportba. Egyrészt amiatt, mert a gyermekirodalom és az ifjúsági irodalom fogalmak tartalma, illetve határai mindmáig (minden elméleti alapozás és lefolytatott vita ellenére) elég képlékenyek, másrészt azért, mert Gion életművére általában, de különösen az első felére jellemző a gyermeki, kamaszkori nézőpontnak a hangsúlyos jelenléte. Az, hogy a szerző a kamaszvilág megjelenítésén keresztül szól felnőtt olvasóihoz is, hogy több művében valahol az ifjúsági és a felnőttirodalom határán egyensúlyoz, illetve, hogy művei többségének vannak, lehetnek érvényes olvasatai az ifjabb korúak számára éppúgy, mint felnőttek számára.

Részben ebből is következően az ifjúsági regénynek minősülő, minősíthető alkotásai is különböző módokon (elbeszélői szituáció, helyszín, szereplők, motívumok, tematika) kapcsolódnak a többi műhöz, szervesen beleágyazódnak az életműbe.

Gion első ifjúsági regényei a saját életmű kontextusán túl kapcsolódnak a hatvanas évek végétől a vajdasági magyar irodalomon belül az ifjúsági irodalomban tapasztalható termékeny útkereséshez is, ami pedig része a Symposion-nemzedék által a hatvanas évektől hozott általános irodalmi felvirágzásnak. Különböző előzmények után az igazi áttörést (legalábbis a prózában) a Forum Könyvkiadó 1969-es ifjúsági regénypályázata eredményezi, amit az előző évi regénypályázat sikerén felbuzdulva hirdettek meg. „Az ifjúság haladó törekvéseit a háborús-harci cselekményekben való részvétellel, egyfajta maszkulin-militáns hőskultusszal azonosító, s e világképet kifejező prózai alkotásokkal szemben egy másfajta gyermeki világértés tapasztalatait jelenítik meg azok a regények, amelyek a Forum ifjúsági regénypályázatára érkeztek, köztük Gion Nándor, Domonkos István, Fehér Kálmán és Tolnai Ottó alkotásai. Központi metaforáit e világképnek az utazás, a kivonulás, a szigetlét-teremtés képzete alkotja. A gyermekkor e mai modern világban manifesztálódó tartalmai sajátos módon még a XVIII. században irodalmi

formát nyert robinzonádok világával is rokon vonást mutatnak.” – írja Bence Erika több mint húsz év távlatából visszatekintve a beérkezett alkotásokra.* A nyertes, miként az egy évvel korábbi felnőttregény-pályázatnál, ezúttal is Gion Nándor lett, az *Engem nem úgy hívnak* című regényével, megelőzve Domonkos István *Via Itália* és Deák Ferenc *Zsvány* című alkotását.

Ma már ez az 1970-ben megjelent regény az egyik legkevésbé ismert műve Gionnak (Magyarországra nem is nagyon jutottak át annak idején példányai, írott recepciójáról sem beszélhetünk), pedig több szempontból is figyelemre méltó alkotás. Egyik interjújában elmondja a szerző, hogy a pályázati határidő szorításában rekordidő, tizenkét nap alatt írta, s valószínűleg azért is könnyebben, mint az előző műveit, mert az írnivaló anyagot időben régebből vette, a gyermekkorából, „amelynek eseményei annyira rendezetten összeálltak, hogy csak papírra kellett vetni”**. Azt is elárulja ebben a Görömbei András által készített beszélgetésben, hogy a *Testvérem, Joábnál* (1969) is megérezte már, de ennek az ifjúsági regénynek a megírásakor még inkább, hogy sokkal többet hozott magával Szenttamásról, a szülőföldjéről, mint gondolta.*** Számptalan további írói megnyilatkozásában, interjúkban, esszé-, naplórészletekben, s még inkább szépirodalmi alkotásai sorozatában vall Gion a szülőföld meghatározó és kimeríthetetlennek bizonyuló élménykincséről, ezek közül csupán egyet idéznék még itt, amely részben magyarázattal is szolgál a gyermektematikának az egész életművön belüli hangsúlyos jelenlétére: „A szülőföldem egyúttal természetesen a gyermekkoromat is jelenti. Azt mondják, az emberek leginkább a gyermekkorukra emlékeznek. Velem mindenesetre így van. Nem mintha mindenre szívesen emlékeznék vissza. Nem volt kimondottan csúnya gyermekkorom, de nem volt kimondottan szép sem. Izgalmas volt.”**** Ezen izgalmas gyermekkor utolsó szakaszából, a szabadkai géplakatosi ipariskolai évekből merített már első regénye, a *Kétéltűek a barlangban* (1968) megalkotásakor is. Az *Engem nem úgy hívnak* élményforrása pedig egyrészt nyilvánvalóan az azt megelőző szenttamási, kudarccal végződött egyéves autószerelő-inasko-

* Bence Erika: Szakaszok és törekvések a jugoszláviai/vajdasági magyar gyermekirodalomban. Híd. 2001. 1-2. 29-38.

** Görömbei András: „Kimeríthetetlen forrás”. Válaszol Gion Nándor. In.: Uó: Kérdések és válaszok. Antológia Kiadó. Lakitelek. 1994. 215.

*** Uo. 216.

**** Erdélyi Erzsébet-Nobel Iván: „...izgalmasan kezdődött az eszmélésem a szülőföldemen.” In.: Uó: Én otthon vagyok költő. Kis-Lant Kiadó. Budapest 1993. 82.

dás, másrészt, inkább csak feltehetően, az (egyik) első szerelem élménye. Az autószerelő-inas munkahelyi megaláztatások, és mai szóval élve, szívatások elleni lázadását, a tizenöt éves kamasz fiú és a tizenhárom éves lány barátság és szerelem között egyensúlyozó viszonyával összekapcsolva, a nem túl izgalmas cselekményt lírai és szimbolikus jelenetekkel dúsítva (az egykori személyes élményektől nyilván el is rugaszkodva) sikerült a szerzőnek a felnőtté válás folyamatát gyermekolvasók számára is átéltető módon, egyetlen már-már drámai jellegű eseménysorba sűríteni.

A néhány nap alatt lezajló cselekményt egy teherhajó érkezése, majd távozása foglalja keretbe. A Duna közeli csatornában munka után fürdőző, fejese-
ket ugráló (egyébként is egy félkész emeletes ház egyik lakásában együtt lakó, csövező, életét együtt tengető) három fiú közül kettő már a felnőtt létet is megtapasztalta: Pollák nemrég felszabadult autószerelő, H. Sz. Dollár egy címfe-
stőnél dolgozó rajzoló, aki hobbiból, de a jövőbeni nagy pénzkereset remé-
nyében képregényeket is rajzol. A szerelőműhelybe Pollák által beprotezált elbeszélő viszont még csak most ismerkedik a felnőttek világával, és az inas-
sággal nem feltétlenül együtt járó mindennapos megpróbáltatásokat nehe-
zen tűri, lakótársainak meggazdagodási reményei nem jelentenek számára perspektívát. A hajóval érkező „nagyon szőke és nagyon tiszta” Rea (aki kez-
detben tizenhat évesnek tűnt) egy másik élet lehetőségét villantja fel számára. A hajón hallgatag apjával és egy közönséges baromnak titulált munkással
együtt élő, unatkozó, végtelenül magányos kislány elvagyódása a tengerre, szökési tervei és az elbeszélő saját lázadási, szökési fantáziálásai szükségsze-
rűen találkoznak össze, s együtt kapnak igazán értelmet, főként azáltal, hogy közös fürdőzéseik során, a szerző által finoman megrajzolt, fokozatosan erő-
södő érzelmi szálak is szövődnek közöttük. Saját környezetüktől, a felnőttek világától elfordulva találhatnak egymásra, s menekülnének együtt egy nem sok-
kal realisabb világba, mint amilyen a H. Sz. Dollár által rajzolt, de számukra szintén vonzó, romantikus western történeteké. A saját tapasztalataikon túl
egy nagy közös élményük is van a felnőttek világáról: az egyik este meglesett, munkájából hazatért, minden ajtót magára záró, vacsoraasztalánál magányo-
san ülő kéményseprő szomorú, ijedt arca, tárgyaltan félelme. Az elbeszélő később ugyanezt a szomorúságot és félelmet ismeri fel a kedvenc szórakozó-
helyükön, a körhintánál sétáló felnőtteken, sőt a munkahelyén dolgozó „po-
csék alakok”-on, sőt, már-már a barátain is.

A felnőttek egyhangú, robotoló és félelemmel teli életével szembeni alternatívát előbb a tenger, majd az állandó útonlevés, hegyekbe, városokba,

utcákon való le-föl mászkálás jelentené, az elbeszélő megfogalmazásában ekként: „Az a lényeg, hogy ne maradjunk sehol sem sokáig. Akkor nem unnak meg az emberek, és te sem vagy kénytelen ugyanazokat az unalmas pofákat nézni. Ha állandóan mész valahová, akkor nem halsz éhen, akkor mindig élni fogsz. Az emberek csak akkor halnak meg, ha már nem mennek sehová.” Feltűnő e mondatok egybecsengése Végel László *Egy makró emlékiratai* című regényének az állandó útonlevés filozófiáját megfogalmazó mondataival: „...nem az a lényeges, hogy az ember hová megy, hanem az, hogy menjen, menjen az utolsó lehetéig”; „Az a fontos, hogy ne álljak meg, hanem hogy mindig mozogjak, mindegy, hogy mit csinálok.”* De ne felejtsük el, hogy Gion regénye is azoknak a hatvanas éveknek a végén íródott, amelyre, különösen az Új Symposion nemzedékét tekintve, jellemző volt az új szellemi és művészi magatartások mellett, az új, a megmerevedett életforma-lehetőségekkel szakító életmagatartások keresése is.

A Gion-regénybeli gyermeki nézőpontból az állandó útonlevés, csavargás korántsem látszik annyira irreális életlehetőségnek, mint a felnőttekből (főként, hogy tizenéves kamaszokra vonatkozik), de hogy a felnőtteket is megérintheti, talán egykori saját vágyaikra is emlékeztetheti, azt jól mutatja H. Sz. Dollár kezdetben megrökönyödő, majd egyre inkább támogató és Pollák kezdetben felháborodott, végül elfogadó magatartása is. Az elbeszélő ugyanis megteszi a kezdőlépést, el is indul ezen az úton azzal, hogy ha nem is hősies szembefordulással, de csendben (magában dülva-fúlva csak) otthagyja a szerelőműhelyt, és Reával ki is tűzik a szökés időpontját. Sőt, előző este a céllövöldénél, a körhintánál egymásba karolva, térről és időről megfeledkezve, átszellemülten és boldogan keringve már-már át is élük, meg is élük vágyaik teljesülését. Az apa megbízásából hirtelen előttük termő széles pofájú hajslegény kegyetlenül véget vet azonban az álmodozásnak. A valóság végérvényesen kijózanítóvá azáltal válik, hogy miközben az elbeszélő a szökés esti időpontját várva sebeit nyalogatja, és a Rea által óhajtott, végül H. Sz. Dollár által beszerzett kiskutyával játszik, a hajó, rajta Reával, s vele együtt a szökés lehetőségével, értelmével elúszik.

* * *

* Idézi Szajbély Mihály az Újvidék, Hatvanas évek. A farmernadrágos próza magyar klasszikusa, Végel László című tanulmányában. Jelenkor, 1992. 7–8. 625–637.

Alig két év múlva Gion már újabb ifjúsági kisregénnyel jelentkezett, a *Postarablókkal* (1972), amiben egy jóval vidámabb, és az igazi gyerekolvasók számára feltehetően érdekesebb, izgalmasabb történetet dolgozott fel, egyrészt egyszerűbb írói eljárásokkal, átláthatóbb jelentésszerkezettel, másrészt játékosabban, helyenként a humor, az ironia eszközeivel is élve. A hűsvét hétfőjének éjszakáján lezajló cselekményt a szerző a két főszereplő zsvivány kölyök egyikével, Jász Gáborral mesélteti el ismét, ennek következtében hamar az események kellős közepén érezhetjük magunkat. A postarablás kiagyalója és a dolgok fő irányítója ugyan nem ő, hanem a nála tapasztaltabb, bölcsebb és bátrabb Margith Jani, amint azt már az első mondatokból megtudhatjuk, azzal együtt, hogy a kasszát nem tudták kirámolni, de azon az éjszakán ők irányították a dolgokat az egész városban. A figyelemfelkeltő cím után ezek az első mondatok egyszerre kedvetleníthetnek el és kelthetnek újabb érdeklődést az olvasóban, s ugyanez, a címmel összefüggésbe hozható feszültségkeltő és -oldó játék az egész regényen végighúzódik. Kezdetben a mesélő azt hiszi, hogy Margith Jani részéről a postarablás ötlete egyike a szokásosaknak, amiről aztán hónapokig lehet beszélni, anélkül, hogy megvalósítanák, s csak később jön rá, hogy ez most „véresen” komoly; bejutnak ugyan a kisváros postájára, de nem sikerül kinyitniuk a pánceszekrényt, tehát a rablás elmarad, az ő részükről; az éjszaka során megjelenik ugyanezzel a szándékkal a postán a profi bűnöző Zavarkó Pepi is, akinek viszont sikerül, de még a távozása előtt régi ellenfele, a gyerekek által aktivitásra késztetett, alkoholista Seriff közreműködésével lefűlelik a rendőrök – így végül van is postarablás, meg nincs is. Egy másik, még izgalmasabb krimiszálat is beleszó a történetbe a szerző, ugyanis az alvilági Zavarkó Pepi azért is tér vissza városba, mert felbérelték három ház felgyújtására, ami után a biztosító fizetne. A felbujtó pedig éppen az a sötét képű Lacza, akit a fiúk, egyik szerencsétlen, de általuk kedvelt osztálytársuk, Molnár Tihamér mostohaapjaként, amúgy sem szívlelnek, s aki a gyűjtogatás eredményeként akar megszabadulni az útjában lévő, Tihamérék házában majdan bent égő nagyapától is. A regény hősei ezt, természetesen, nem engedhetik meg, miután a postabeli telefonközpont beszélgetéseit lehallgatva értesülnek róla. Ekkor ők már, a mackónyitással felsülve, amúgy is azzal szórakoztatják magukat, hogy megpróbálnak segíteni a bajbajutott városlakókon, hogy elkezdik irányítani a dolgokat az éjszakai városban. A telefonbeszélgetéseket lehallgatva örömet szereznek azzal, hogy hazudnak, hogy reményt, álmot, praktikus tanácsokat adnak, hogy mindenkinek igyekeznek eligazí-

tani a dolgát, igaz, hogy csak alkalmilag és kicsit meggondolatlanul, felelőtlenül, amúgy gyerek módra. Egyszerűen és magától értetődően jólesik örömt szerezni másoknak, másrészt a rosszkedvű emberek törik a fejüket a disznóságokon, a jókedvűek megfélemedeznek róla: „...az a bajuk ezeknek az embereknek, hogy nem tudnak, izé, hogy is mondjam, játszani. Vagy lehet, hogy tudnak, de nem mernek. Ezért rosszkedvűek folyton, és ezért csinálják a disznóságokat. Rá kell tehát kényszeríteni őket, hogy játsszanak egy kicsit...”

Ezt a könyvet már a Móra Könyvkiadóval közösen adta ki a Forum, volt is némi sikere Magyarországon is, filmet is készítettek belőle, mint a következő két ifjúsági regényből is. Amit vállal az író ebben a regényében, azt esztétikai szempontból szinte kifogástalanul, írói eszközeinek letisztult, ökonomikus kezelésével teljesíti, miközben szórakoztatva nevel a jóra – lehet-e ennél többet elvárni egy ifjúsági könyvtől? A cselekmény egyetlen fő szálon fut, de abba nagyon ügyesen szó bele az író, azt bonyolító, alakító eseményeket, miközben krimyszerű izgalmakat, feszültségeket teremt. Ugyanakkor problémaérzékenységet, a kifejezés mód összetettségét, nyelvi gazdagságát tekintve a mű elmarad a következő a későbbi ifjúsági regényektől.

* * *

Gion ifjúsági regényei egyik legemlékezetesebb hőse, Burai J. már az 1974-es *Olyan, mint ha nyár lenne* című kötet néhány novellájában megjelenik, egy olyan gyerekszereplőként, akinek alakjában a postarabló fiúk jóra törekvése, örömszerző vágya és egyúttal a felnőttek elromlott világát kiigazító törekvése is megőrizhető, de aki számtalan új vonással gazdagítva a gioni humanizmus egyik legemlékezetesebb képviselőjévé válik a továbbiakban. *A kárókatonák még nem jöttek vissza* (1977) és az évekkel későbbi *Sortűz egy fekete bivalyért* (1982) című regényeknek már Burai J. a központi szereplője, akinek az ötletei, segítő szándéka rendre bonyodalmak forrásává válik. A két regényt azonban nem csak az ő személye köti össze, azonos például a helyszín, az idő (a második világháború utáni évek egyikének nyara, illetve őse), a többi főbb gyerekszereplő is.

A *Postarablókkal* a gyermekkrimi műfajához közelített Gion, e két újabb gyerekkönyve pedig a hagyományosabb ifjúsági bandaregény műfajával rokonítható, aminek olyan világirodalmi és magyar irodalmi klasszikusai vannak, mint a *Tom Sawyer kalandjai* és a *Pál utcai fiúk*. Megvan Gion regényeiben is minden, ami az effajta regények iránt fogékony kamasz érdeklődését

fenntarthatja: a nemes célkitűzés(ek) érdekében egy gyerekközösség által megvalósított fordulatos cselekmény, kaland, rejtély, izgalom, némi lírával oldva, de e regények gyerekközössége nem annyira zárt, sőt, a felnőttek irányába is kifejezetten nyitott, részben azért is, mert épp abban akarnak változtatásokat elérni. Gion előző ifjúsági regényeihez képest ezekben a felnőttek világa is sokkal differenciáltabb, a „pocsék alakok” mellett „rendes emberek” is alkotják, akik között a gyerekek céljaik megvalósításához szövetségesre, sőt partnerre is találnak, előbb Gergiánban, a vadőrben, majd Ácsi Lajosban, az egykori földbirtokosban és Fodó tanár úr személyében. A gyermekvilág és a felnőttek világa ezen kívül is számtalan szállal szövődik egybe, nemcsak belelátnak és bele-beleavatkoznak egymás világába, de gyakorlatilag együtt is élnek a közös világukat. Azt is mondhatnánk, hogy egyetlen emberi közösség, kívülről nézve zárt, belülről viszont még a különböző életkorú csoportok között is szabad átjárásokat teremtő, a tagjai számára otthonos világa rajzolódik ki a szemünk előtt. Nyilvánvalóan – a *Sortűz...*-ben megnevezett (*A virágos katonna* és a *Rózsaméz* helyszíneivel azonos) helyszínekből is jól láthatóan – az író gyermekkorának, Szenttamásnak a világa ez.

A Károkatonák még nem jöttek vissza keretes szerkezetének, az *Előszó helyett* és az *Utószó helyett* címekkel ellátott szövegeknek jelen időben fogalmazó én-elbeszélője, szemben a köztük lévő nyolc, csupán számozott fejezetével, egy felnőtt személy, aki visszatér gyermekkorára kedvelt, de némileg már megváltozott helyszíneire, elvadult tájaira, s az eltűnt idő nyomában járva felidézi, és némiképp értelmezi is egy negyvenes évek végi, gyermekkori nyár emlékezetes eseményeit.

A gyerekcsapat felhőtlenül és gondtalanul éli a maga szabad, a vakáció által még szabadabbá vált életét, jórészt a falu határán túl: bandáznak, fürdenek a folyóban, az elhagyott Vágóhíd falaira rajzolnak krétával, amit tudnak, „ótlábú” bikát, virágokat, emberfejeket, cowboykalapokat, s amikor a lemenő nap fénye lángba borítja azokat, jókedvűen és artikulálatlanul üvöltöznek, lovakat futtatnak a Sági tanyánál, Gergiánhoz, a vadőrhöz járnak beszélgetni. Életükbe új színeket, mozgalmasságot, célokat, veszélyes kalandokat a Burai J.-vel való megismerkedésük hoz. Burai J. más, mint ők, s ez a másság leginkább a természeti és emberi világ értékei, a szép dolgok iránti átlagon felüli érzékenységében ragadható meg, abban, hogy fokozottabban, szenvedélyesebben, a cselekedeteit is meghatározóan (a következményekkel akár nem számoló módon) él benne a gyermeki igazság- és szeretetvágy, a szenvedőkkel (legyenek azok emberek vagy állatok) való együtt-

érzés. A természettel harmóniában élő Gergián állatszeretete, egész lényéből áradó jósága, humanizmusa iránt is Burai J. a legfogékonyabb, nem véletlen, hogy a toronyépítési tervével is ő azonosul először, s hogy egymásra találhatnak a halevő, lúd nagyságú, kissé horgas csőrű, de különleges tollazatú, szép, fekete vízimadarak, a kárókatonák (azaz kormoránok) iránti felfokozott vonzalomban is. A kárókatonák eredetileg csupán a legszebb madarak (náluk szebbek a vadőr szerint már csak a darvak lehetnének) a Gergiántanya körüli madárseregletben (tyúkok, verebek, bíbicek, vadkacsák, barnakányák, nemeskócsagok, szürkegémek, gólyák, nádirigók és különböző énekesmadarak között), a történet előrehaladása során azonban egyre gazdagabb jelentéstartalmú (például ember és természet harmóniájára, az ember által veszélyeztetett természetre, sőt minden veszélyeztetett szépségre, értékre utaló) szimbólummá válnak. Amikor Gergián meglátogatja, és megvédi a gyerekeket a Kocsmárossal szemben a Vágóhídnál, maga is helyesli, sőt meg is erősíti a kárókatonák falba vésésének ötletét: „Okos dolog – helyeselt Gergián. Így legalább mindig ott maradnak, senki nem tudja elriasztani őket. A szép dolgokat falba kell vésni, hogy megmaradjanak.” A falba vésett rajzok (nem csak kárókatonák) – Gergián szerint – sokkal vidámabbá teszik a Vágóhidat, nélkülük igen lehangelő hely lenne. Hasonló szimbólumképzési folyamat kiindulópontja Gergián toronyépítési ötlete. Elvileg arra is szolgálhatna a torony, hogy a vadőr a magasból jobban szemmel tartassa a környéket s az olyan vadászokat, mint a Kocsmáros vagy a Ságiak. Gergián azonban kezdettől azt mondja, hogy ő sokkal messzebbre akar látni, sokkal magasabbra akarja építeni a tornyot: „amilyen magasán a darvak szállnak. Vagy még magasabbra.” Az égig érő torony, a toronyépítés képe önmagában is számtalan mitológiai és irodalmi allúziót, értelmezési lehetőséget előhívhat a művelt olvasóban, a *Bibliától* az erdélyi Székely János *A másik torony* című (jóval későbbi) regényéig akár. Pintér Lajos szép megfogalmazásai ugyanakkor a regényösszefüggésekkel is számolnak: „Jelképezi, hogy fokról fokra elhagyjuk gyermekkorunk világát, s kettős úton járunk: egyrészt a világ összefüggéseiből többet és többet megértünk, másrészt pedig illúzióinkat rendre elhullajtjuk. (...) Az ember azon erőfeszítését jelképezi, amellyel az adott világ kényszerei, kényszerű megkötöttségei közül kiemeli magát. Az álmodó, csillagokra tekintő ember jelképe a kilátótorony.”*

* Pintér Lajos: „A torony nagyon fontos – mondta Burai J.”. Jegyzetlapok a vajdasági ifjúsági irodalomról és holdudvaráról. Tiszatáj. 1980. 05. 74–79.

A regény gyerekszereplőiben is tudatosan már azonban a torony kézzelfogható hasznán túl mutató értelme, jelentősége. A falba vésés Gergian általi visszaigazolásának inverzeként, pandanjaként most Burai J. magyarázza értetlenkedő társainak, hogy miért is kell a torony: „Hogy messzire lásson az ember, hogy mindent lásson lent és fönt, hogy közelről beszélgesse a darvakkal, belemarkoljon a szélbe, hogy megnézzze magának az eget is”.

A szerző remekel az áhítatteljes pillanatok érzékeltetése során, de a líraiság már-már túlsordulását megelőzve az égből visszarántja gyerekszereplőit (s velük olvasóit is) a földre: az éji ünnepély leple alatt valaki lelő egy kárókatont, majd az üldözésére induló Gergiant is meggyilkolja. A gyerekek nem akarják, nem tudják elfogadni Gergian és a kárókatona halálát, hogy az előbbi álomszerű valóság (amikor úgy érezték, ölükbe hullanak, s immár övéik a csillagok) még valószínűlenebbé válik. Nincs azonban hová menekülni, hiába kényszerítik az odaérkező Keszler doktort a zongorázásra, s hiába rohannak föl újra a toronyra, ott már sűrű és undorító köd takarja el a csillagokat, fogadja, fojtogatja, és készíti sírásra, üvöltésre őket.

A regény elsődleges cselekménye, motivikus-szimbolikus hálózata, kompozíciója, eszmeisége olyan harmonikusan egymást erősítő egységet alkot, ami nem rétegzetten, hanem a maga teljességével és egyidejűleg szól(hat) a kamasz és a felnőtt olvasóhoz, természetesen más-más eredménnyel. Befogadása, még a személyre szabott olvasat eredményessége, teljessége (?) sem elsősorban az életkor, az ismeretek és tapasztalatok függvénye azonban, hanem inkább a lelki érzékenysége és függetlensége.

* * *

Öt év telik el a következő ifjúsági regény, a *Sortűz egy fekete bivalyért* című megjelenéséig, de Gion, mintha csupán egy szusszanásnyi pihenőt tartott volna, ott folytatja, ahol az előzőt abbahagyta: „Elmúlt egy bitang nyár, szertettük volna minél gyorsabban elfelejteni, mert azon a nyáron megöltek valakit, akit nagyon kedveltünk.” Pontosabban az itt is Tamásként említett kamasz-tudatú és nézőpontú elbeszélő folytatja – aki az előző regény alaptörténetét elmesélte – zökkenőmentesen, minden változtatás nélkül, ugyanabban a közvetlen, természetes beszédmódban. Csupán a felnőttlétből visszatekintő pozíciót körvonalázó keret hiányzik, ami által a regény egy jelentésréteggel szükségszerűen szegényebbé válik. A főbb gyerekszereplők is maradtak, Szível Sanyival, a temetőcsósz fiával kiegészülve. A helyszín is

ugyanaz, de a szeptemberi iskolakezdés következtében beljebb kerülünk a faluba, a félig természeti környezetnél hangsúlyosabbá válik az iskolaudvar (ahol tanítás után a felesége hűtlenné válása miatt bánatos, bánatát rendre pálinkába fojtó Fodó tanár úr, a gyerekek osztályfőnöke, akit a legjobb tanárnak tartanak, annak ellenére, hogy részegen rendre felpofozza őket és a már említett Ácsi Lajos, gyakorta Berecz plébános jelenlétében sakkozik és italozik) és a téglagyár (ahol Fekete Péter dolgozik a bivalyaival). A cselekmény éppolyan lassú tempóval indul, mint az előző regényben, hogy aztán a mű második felében itt is sor kerüljön egy olyan ritmusváltásra, ami jelentősen felgyorsítja az események alakulását.

Az első négy fejezet a gyerekszereplők mellett felvonultatja, bemutatja a falu felnőtt világának legalábbis a gyerekekkel kapcsolatban lévő galériáját (a már említettek mellett a nyolcgyerekes Szivel Andrást, a cigány ócskavasas Kanegért és feleségét, Borús Lizát, a pálinkafőzéssel foglalkozó Rozmarin Bandit, a háborús hős Dukay Jánost, a pénzmapatkányra is vadászó Povazsánszki halászt, a hentes és futballedző Beles Marci bácsit). Fontos hozzádeka ez a regénynek, mert általa térben és időben is kibővül a bácskai falu negyvenes évek vége körüli társadalmi környezetének ábrázolása. A felnőttek egy részéről kiderül, hogy előéletüket, de a jelen helyzetüket is nagyban meghatározta a háború, illetve az azt követő események.

A gyerekek élnek a maguk tanév elejei hétköznapi életét az iskolában és az iskolán kívül, ami, persze, korántsem nélkülözi az izgalmakat, főként, hogy ezúttal is köztük van Burai J. Ő az, természetesen, aki saját és társai életét is veszélyeztetve megpróbálja megakadályozni, hogy Szivel András felrobantsa a tyúkokat fojtogató Szelid Róka nevű macskáját, aki azonnal beleszerelmesedik a valóságosan nem túl szép bivalyokba, főként, amikor hősies küzdelmüknek is szemtanúja lesz, a sárba ragadt talyiga kihúzásakor. S ő az, aki hamar felismeri a szenvedő embert, és meg is próbál segíteni rajta, örömet szerezni neki. Érdekes eltérése ennek a regénynek a korábbiaktól, hogy a felnőttek világában (bár történnek bűnök) gyakorlatilag nincs a gyerekeknek ellenfelük, ellenkezőleg, olyan emberek vannak, akik inkább a segítségükre „szorulnak”. A már említett Fodó tanár úr és Ácsi Lajos mellett ilyen lehet a kezdetben utált, „megecetesedett vénkisasszony”, Novák tanárnő, aki talán szerelmes a tanár úrba. S még inkább ilyen Fekete Péter, a bivalyos, már akkor is, amikor a téglagyári főnök, Adamkó és a munkatársai, távollétében, érzéketlenül és tudatlanul egyik bivalya halálát okozzák, de főként azután, amikor kiderül, hogy ő a négy Hofanesz kislány (akik a háború

idején, részben a háborús körülmények miatt, korán elhunytak, s akiknek a sírját gyakorta körbejárják a gyerekek, mágikus igékként sorolva a neveiket) édesapja. „Jó volna éneklő embereket látni” – mondja egyszer a regény közepe táján Burai J., amikor már nagyon rossz kedvük van (pedig még a bivaly balesete előtt vagyunk), mert a balul sikerült Szelid Róka-kaland után egy tűzbe dobott puskagolyóval majdnem lelövik Kanegért, a téglagyári munkások pedig vélhetően aznap sem találják meg Schank Frici legendás, elásott pálinkáját, amit legjobban, a bivalya halála után már-már tébolyultan (ahogy legutolsó lánya halálakor viselkedett) Fekete Péter keres, akinek a pálinka még az állandó köhögését is elmulasztaná. Burai J. óhaja, mondata érzékenyebb szemű és fülű olvasók számára már ekkor is kifelé mutathat a konkrét helyzetből és szöveggörnyezetből, de igazi értelmét a regény vége felé nyeri el, amikor is Fekete Péter és társai, a gyerekek közreműködése következtében, találnak egy hordó pálinkát, és aznap éjszaka a téglagyári istállóból órákig szép énekszó hallatszik. Azon a gyönyörű, békés, holdfényes éjszakán a gyerekek is boldogok és büszkéek voltak, az elbeszélő elmondása szerint azért, mert az énekszó hallgatása közben egy pompás sortüzet adtak (az Ácsi Lajos padlásán talált puskagolyókkal) a Bódi bivalyért. Csakhogy még az éjszaka, váratlanul és mindenkit megdöbbsentve, a folyóparton ráakadnak Ácsi Lajos mosolygó arcú hullájára. Temetése után a gyerekek újabb sortüzet adnak, immár az összes halottukért: Ácsi Lajos mellett a Hofanesz kislányokért, a Szelid Rókáért, Gergiánért, a Bódi bivalyért, s immár a háborús veterán, Dukay János által megtalált golyókkal, aki az iskolaudvaron, a sakkasztal mellett az Ácsi Lajos helyére ülő Berecz plébános helyét foglalja el. Az élet szükségszerűen megy tovább, s az életnek része a halál, a holtaknak nyújtott tiszteletadás pedig szimbolikusan foglalja össze mindazt, amit megtapasztaltak a gyerekek (láttak maguk körül, és ösztönösen gyakoroltak maguk is) ebben a háború szelét még magán viselő, megváltásra váró regényvilágban: az életben egymást követik a kisebb-nagyobb emberi vétkek, bűnök, szenvedés és halál, szükség van ezért az együttérzés, a részvétel, a megbocsátás, a szeretet vigasztaló erejére.

* * *

A szerzői fülszöveg szerint *Az angyali vigasság* (1985) című Gion-kötet „folytatása” *A kárókatonák még nem jöttek vissza* és a *Sortűz egy fekete bivalyért* című ifjúsági regényeknek, még ha látszólag novellák formájában is,

és immár „elsősorban a felnőttekről és a felnőtteknek szól”-va. A korabeli recepció a folytatásra vonatkozó szerzői szándéknyilvánítást nem vette komolyan, senki nem kezelte együtt a három művet, senki nem beszélt trilógiáról, miközben a *Virágos katona* és a *Rózsaméz* után a recepcióban rendre megfogalmazódott, hogy egy trilógia első két kötetéről lehet szó. Talán azért sem, mert a „novellák” műfaji megnevezést és a nem gyerekeknek szólásra vonatkozó szerzői állítást viszont elfogadva, nem elsősorban regényként, és nem is ifjúsági műként olvasták.

A kötet hét írásának szoros összetartozását alátámasztja mindjárt az a hangsúlyos narratív szituáció, amely egy vendéglői beszélgetés fikcióját veszi alapul: az elbeszélő a saját gyerekkorából mesél többnyire szomorú történeteket öngyilkosságra készülő, egy életlen késsel ereit felvágni akaró partnerének, de vigasztaló szándékkal, hogy tervétől eltántorítsa. A sűrűn ismétlődő elbeszélői reflexiók sokszoros funkcióval telítettek: formai, szerkezeti szempontból elválasztják az egyes elbeszéléseket, lehetővé teszik, hogy azok önmagukban is megálljanak, működjenek, érthetőek legyenek, ugyanakkor tartalmi, motivikus előre-hátra utalásaik révén össze is kötik a különböző írásokban előadott történeteket, s mindemellett betöltik azt a hagyományos (inkább) éloszóbeli elbeszélésmódban jelenlévő szerepet, ami általában a kapcsolat, az érdeklődés fenntartására irányul, ami ezúttal szó szerint életbe vágó fontosságú, hiszen amíg figyel, érdeklődik az alkalmi beszélőpartner, addig legalább biztosan nem vágja fel az ereit. Az írások többsége kevésbé novellának, inkább terjengősen indázó, vagy több cselekményszálat, különböző idősíkokat egybefűző elbeszélésnek, és mivel a kötet többi részével is kapcsolatot tart, egy nagyobb egységből kiemelt fejezetnek látszanak, minden, az önállóságuk mellett is érvet kínáló lekerekítettségük ellenére. A nagyobb egység, a fentiekén túl, azért is lehet regény, mert az írások szereplőgárdája is alapvetően azonos: az elbeszélő és gyerektársai (Burai J., Szivel Sanyi), akik egy negyvenes évek végi tél karácsony körüli estéin járják a környező utcákat, és a házak ablakai alatt karácsonyi dalokat énekelnek, illetve a falu, az utcák azon lakói, akikkel közben kapcsolatba kerülnek, s akik közül időnként némelyek egy-egy fejezetben, az abban elmondott történettel összefüggésben hangsúlyosabb szerepet kapnak. Az *angyali vigasság* regényszerűsége melletti egyik legfontosabb érv végül épp az lehet, hogy az egyes írásokban előadott történetek kronológia szerint is egymást követő, a cselekmény lineáris vonalán is részben egymásra épülő láncolatából két-három három egymással is összefüggő, a kötet egész világát átfogó történet

körvonalazódik, azaz az elbeszélések együttese ebben az értelemben is mást, újat, többet nyújt, mint amire az egyes szövegek képesek. Mindezek miatt *Az angyali vigasság* című kötet írásai, miközben önmagukban teljes novellák, olvashatók egy regény fejezeteiként is.

Az elbeszélői szituáció hangsúlyosságával, és szerkezetileg, illetve funkcióját tekintve is hasonlít *A kárókatonák...*-éhoz. Az itt már megnevezetlen elbeszélő éppúgy egy meghatározatlan jelen időből tekint vissza gyerekkorának egyik negyvenes évek végi telére (Gion szerint ugyanazon év telére*), és a múltbeli események felidézése éppúgy hatással lehet a jelenre, ha itt nem is az elbeszélő saját életére, hanem a beszélgetőpartnerére, akit visszatarthat az öngyilkosságtól. Különbség viszont az is, hogy *A kárókatonák...*-ban a hangsúlyosan megformált elbeszélői szituáció a regénynek csak keretétől szolgál, míg itt egyrészt a novellisztikus egységekre tagolás következtében folytonos újrakezdés, másrészt az ettől független folytonos elbeszélői önreflexiók, kommentárok révén szinte állandóan jelen van. Ennek a felnőtt nézőpontnak, miközben többet és másként is lát, tud (már-már mindent), mint a gyermeké, rálátása van például az összefüggésekre, tudja, hogy mire gondoltak a hősei adott pillanatokban, aközben megőrizte annak az ártatlanul leegyszerűsítő, gyermekien átformáló „naivizáló” látásmódját is, ami Varga Zoltánt a szándékolt naivitásra törekvő „rafináltan primitív” művészek képeiben érvényesülőre emlékezteti.** Görömbei András pedig azt írja ennek kapcsán, hogy Gion „szemléletének szándékolt naivitása a legfontosabb művészi dimenzió itt”***. Ugyanis ebben szemléletmódban nem válnak szét a megtörtént és a hallott dolgok, a valóság, a mese, a babona. Az elbeszélő úgy mutatja be gyermekkorának történeteit, alakjait, ahogyan azt elraktározta a gyermekkor világából. Egy ilyen mesés-balladisztikus-mitikus világban nem is annyira feltűnőek az egyébként szokatlan, furcsa emberi és állati szereplők. Többnyire ezek köré a hétköznapi, de általában valamilyen különösséggel mégis megáldott vagy megvert szereplők köré szerveződnek az önmagukban is érvényes történetek, gyakorta egy íráson belül több is. Burai J. itt már nem olyan központi alak, mint a két ifjúsági regényben, s az,

* Visszatérő hősök, regénytrilógiák, nyitva hagyott kapuk. Becsy András beszélgetése Gion Nándorral. Bárka, 1997. 4. 7–12.

** Varga Zoltán: Vigasztaló szomorúság. Üzenet, 1986. 3. 172–174.

*** Görömbei András: Napjaink kisebbségi magyar irodalmi, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993. 295.

hogy a hangsúly a gyerekek cselekedeteiről és világáról itt már átkerül a felnőttekére, szintén jelentős különbség.

Az *angyali vigasság* hordozása olyan rendre visszatérő, nemcsak a regénykohéziót szolgáló, hanem szimbolikus erejű motívummá válik, amely azt sugallja, hogy a felnőttek sokszor embertelenül kegyetlen, nyomorúságos és tragikus világát a gyermeki jelenlét és szemlélet képes humanizálni. Az elbeszélő legalábbis így emlékszik rá, ezért is idézi föl azokat a karácsonyi előtti napokat, abban bízva, hogy beszélgetőpartnere számára is vigasztaló tud lenni. A karácsonyi ünnep fényköre sugározza be és teszi széppé azt a telet, mutatja meg a felnőttek világában, cselekedeteiben is fel-felismerhető jóakaratot, segítő szándékot, örömteli pillanatokat. Ahogy Görömbei András fogalmaz: „A jóság és a szeretet is megjelenik itt olyan erővel, hogy a szomorú történetek ellenére erős érték-szolidaritás, belső emberi jóság is megnyilatkozik a történetekben.”*

A történetek egymásba kapaszkodó láncolata pedig még inkább fölerősíti ezt az olvasói élményt, de *Az angyali vigasság* hordozásának történetén belül az olvasó tudatában, amellet, hogy három-négy írás alapján összeállhat a postarabló Burcsárék kincsenek története, megképződhet az elbeszélő és Burai J. Péntek Vera iránti gyermeki szerelmének története is. Az olvasói élmény összetettségéhez, így a mű világának teljességéhez és üzenetéhez, talán kicsit a líraiság ellenpontjaként is, hozzájárul még az a bujkáló ironia, finom humor is, amit egyes helyzetek és karakterjegyek elrajzolása révén rejt bele történeteibe a szerző. Mindezek eredményeképpen válik *Az angyali vigasság* nemcsak Gion egyik legszebb, de intellektuálisan is egyik leggazdagabb művévé.

* * *

A könyv alakban eddig még nem, csak a Forrás 2003. 4. számában megjelent (az ottani szerkesztői jegyzet szerint) 1994-ben, Gion Magyarországra való áttelepülése után írt mű, a *Zongora a fehér kastélyból* című kisregény a szerzői szándék szerint tetralógiává igyekszik teljesíteni az ifjúságiként indult regényciklust**. Az elbeszélő, a műbe foglalt alaptörténet mesélője, a névte-

* Görömbei András i. m. 296.

** Visszatérő hősök, regénytrilógiák, nyitva hagyott kapuk. Becsy András beszélgetése Gion Nándorral. Bárka, 1997. 4. 7–12.

len szerkesztő ismét felveszi a gyermekkori világot szövögető fonalat, konkrét utalásokkal is jelzi egy, a negyvenes évek végi év nyári (*A kárókatonák még nem jöttek vissza*), őszi (*Sortűz egy fekete bivalyért*), téli (*Az angyali vigasság*) kalandjaival való folytonosságot, miközben már a következő év tavaszán lezajlott eseményeket idézi fel. A szerző pedig, ha megint másként, de ezúttal is *A kárókatonák...*, *Az angyali vigasság* keretes szerkezetéhez hasonló fogással él. A legújabb kori délvidéki háborúk kitörése utáni jelen időben a narrátor, Szabó Zoltán nevű fotóriporter barátjával, a háborús övezetben készült felvételeket nézegeti, s rábukkan egy olyanra, amelyen három ősz hajú öregasszony látható, akik közül az egyik említette a fotósnak a narrátor nevét, akikben ő most a Torontál nővéreket véli felismerni. Nem sokkal a második világháború után lettek szerelmesek belőlük Burai J.-vel és Szivel Sanyival, de ezt már a gyermekkorra leszűkített optikájú elbeszélő meséli tovább múlt időben. A korábbiaknál rövidebb és egyszerűbb, célratörő cselekményvezetéssel, egy szálon futtatott történet előadása után viszont visszaveszi a felnőtt elbeszélő a szót, aki fotós barátjával megpróbálja felkeresni a Torontál nővéreket, de ők már megint és még mindig a háború áldozatai, és ezúttal is elmenekülni kényszerültek lakhelyükről, a Süllő-szigetről. A keretnek nem sok köze van a gyermekkorhoz, leginkább a két háború egyként embertelen, értékpusztító voltára irányítja a figyelmet.

A keret közé ékelt történet sem a gyerekekről, és még kevésbé a gyerekkorról szól már, sokkal inkább a délvidéki térséget a második világháborút követően is jellemző kegyetlenségekről, emberi sorsokat lábbal tipró iszonytató igazságtalanságokról, törvénytelenégekről. A gyerekek falujába költöző (mint utóbb kiderül, már máshonnan menekülő) egykori úrilányokat, a Torontál nővéreket, Mártát, Zsuzsannát és Elvirát (akik valamikor gazdagok voltak, és egy fehér falú kastélyban laktak) meggyalázták és kurválkodásra kényszerítették a háború végén a hős partizántisztek (mintegy megtorlásként is, mert korábban a mindig úriemberként viselkedő német tiszteket időnként fogadták a kastélyukban), majd a felszabadító orosz hadsereg tisztjei sem kímélték őket. Az egykori (nevük alapján) szerb partizántisztekből bőrkabátos rendőrtisztek lesznek, és a gyerekek falujában is megtalálják áldozataikat, hogy továbbra is megalázó szolgáltatásokra kényszerítsék őket. Eúttal rajtuk próbálnak segíteni Burai J.-ék, itt azonban a gyerekek már kevésbé lehetnek az események alakítói, mint a regényciklus első két kötetében (amelyek világához ugyanakkor a felnőtt szereplők egy részének azonossága miatt is jobban kötődik ez a kisregény, mint *Az angyali vigasság*).

hoz), ennek következtében sem a gyermeki látószög, sem a hozzá igazított előadásmód nem indokolt igazán ehhez az életanyaghoz. A gyerekek többnyire követői, szemlélői lesznek inkább a felnőttek világának, az igazi történesek ököztük zajlanak, bár a gyerekektől mégsem egészen függetlenül. Az író mesteri módon szövi bele a Torontál nővérekkel kapcsolatos történetbe a Németországból apja sírja és egykori házuk megtekintése miatt titokban hazatérő, a háborúban katonatiszt Dietrich Schröder és a haláltábor is megjárta zsidó Korniss Flóra 20. századi balladát idéző történetét, amely nem mellékesen egyszerre érzékelteti, hogy a történelmi eseményeket a különböző nemzetiségű emberek mennyire másképp élték át, s ugyanakkor azt is, hogy az emberség mennyire nem nemzetiségfüggő.

A nővérek elköltözése után a fiúk, mintha mi sem történt volna, szerelmi vágyaikkal visszatérnek az eredetileg kiválasztott kortárs lányokhoz, s ez a motívum nem egyszerűen a keretes szerkezeten belüli történetet keretezi be, de egyúttal hangsúlyozza annak gyermeki voltát, azt, hogy anno gyerek-szereplőként milyen könnyen túlléptek még a tragikus felnőttorszokon. Ezáltal sem válik azonban ifjúsági jellegűbbé ez a kisregény, ha *Az angyali vigasság* novellái „felnőtteknek és felnőttekről” szóltak, akkor a múlt és a jelen szomorú történelmi tapasztalatait összekapcsoló *Zongora a fehér kastélyból* még inkább. Ahogy a fentiekből kiderülhetett, mégsem indokolatlanul szerepelteti ezeket együtt a korábbiakkal e kötet szerkesztője.

Elek Tibor

Tartalom

Engem nem úgy hívnak	7
Postarablók	91
A kárókatonák még nem jöttek vissza	165
Sortűz egy fekete bivalyért	255
Az angyali vigasság	365
Zongora a fehér kastélyból	455
Utószó – A szeretet vigasztaló ereje	517

Felelős kiadó Kőrössi P. József
a Noran Libro Kiadó Kft. ügyvezető igazgatója
www.noranlibro.hu / e-mail: kiado@noranlibro.hu
Korrektor Tóth Andrea

Nyomtatta és kötötte a debreceni Kinizsi Nyomda
Felelős vezető Bördös János ügyvezető igazgató